طبقات آیات

قُلْ لَئِنِ اجْتَمَعَتِ الْإِنْسُ وَالْجِنُّ عَلَىٰ أَنْ يَأْتُوا
بِمِثْلِ هَٰذَا الْقُرْآنِ لَا يَأْتُونَ بِمِثْلِهِ وَلَوْ كَانَ
بَعْضُهُمْ لِبَعْضٍ ظَهِيرًا.

طبقات آیات

طبقه بندی آیات قرآن کریم بر اساس موضوع

در ۲۶ فصل

با ترجمه آیات کریمه بفارسی

تألیف:

خلیل الله صبری

مؤسسهٔ انتشارات امیرکبیر
تهران، ۱۳۶۲

صبری، خلیل‌الله
طبقات آیات
چاپ اول: ۱۳۴۴ چاپ دوم: ۱۳۵۵
چاپ‌سوم: ۱۳۶۲
چاپ و صحافی: چاپخانهٔ سپهر، تهران

تیراژ: ۱۱/۰۰۰ جلد

بسم الله الرحمن الرحیم

مقدمه چاپ سوم

الحمدلله الذی هدنا لهذا و ماکنا لنهتدی لولاان هدنیاالله

ای خدای بزرگ ـ خدای ابراهیم ومحمد ـ ای آفریدگار کائنات سپاس بی پایان خود را از هدایت وعنایت و توفیقی که در تدوین طبقات آیات کریمه است و ترجمه صحیح و سلیس آن نصیب این بندهٔ ناچیزت فرمودی بپیشگاه با عظمتت نثار میکنم ـ هر کس‌را تو هدایت کنی بسر منزل سعادت‌میرسد ـ تو بودی که در ۲۵ سال قبل بقلب این ذرهٔ حقیر القاء فرمودی که از غیرمن بگسل و بآیات من ودرگاه من بپیوند. وتلاش وحرکت مرا پذیرفتی وبارائه معانی روشن آیات کریمه‌ات بدلهای پاك و روانهای مستعد موفق فرمودی ونعمت قبول ایـن خدمت را در جامعهٔ اسلام ببنده بیمقدارت ارزانی داشتی.

اینك چاپ سوم آنرا ببندگان مؤمن ومعتقد و روشن بینت ارائه میدهـم توئی که پذیرنده طاعاتی ـ و توئی که راه سعادت را ببندگـان مخلص و دلهـای آگاه مینمائی ـ و توئی که میتوانی عالم اسلام را بوحدت ورفع تفـرقه و نفاق هدایت فرمائی و اسلام را در جهان پیروز گردانی ـ جز اطاعت وانقیاد بـآن جلالت‌ازماکاری ساخته‌نیست ـ همچنان امیدوار عطوفت وعنایت پنهانی‌تو هستیم.

تهران ـ تیرماه ۱۳۶۲ ـ خلیل‌الله‌صبری

مقدمه چاپ دوم

خدای متعال را سپاسگزارم که مرا یاری کرد چاپ دوم طبقات آیات را با اعراب گذاری و تصحیح اغلاط در دسترس طالبان و مشتاقان آن قرار دهم.

تقریظات و اظهار نظرهای دانشمندان و مطبوعات کشور از چاپ اول ـ و احساسات شدیدی که نسبت بطرز تدوین و نوع ترجمه و سایر مزایا و اختصاصات این کتاب ابراز شده در خور تقدیر و تشکر است.

برای سنجش ارج و مقدار این کتاب کافی است عبارات ترجمه آنرا با عبارات سایر تراجم تطبیق نمایند و همین مطلب بارها از طرف بزرگان اهل فن ابراز گردیده و خوشوقتم که طبقات مختلف هریك در رشته خود از مندرجات طبقات آیات استفاده و بهره برداری کرده اند.

تعداد چاپ اول بسیار قلیل بود که بفاصله کمی تمام شد و ما در برابر تقاضای دوستان و طالبان معنی و حقیقت ـ قرار گرفتیم که این بار هم بنا بتمایل ناشر محترم بمقدار کافی چاپ نشد.

نقص چاپ اول نداشتن اعراب و اغلاط فراوان بود که اینك شخصاً در مدت دو سال باعراب گذاری و تصحیح اغلاط چاپی آن پرداختم.

در اینجا ذکر این نکته ضروری است که برای بدست آوردن آیات مورد نظر کافی است بموضوع آیه توجه و سپس بفهرست مطالب کتاب مراجعه نمود ـ عنوان فصل و صفحه منظور بدست میآید.

برای کمك باین کار فهرست سور قرآن کریم را باضافه مقدمه چاپ اول باین چاپ میافزائیم.

هر گاه باز هم نقصی مشاهده یا تصور شود از خداوند توفیق رفع آنرا میخواهم.

اللهم تقبل منا. خلیل صبری ـ (۱۳۵۵ خورشیدی)

فهرست سور قرآن

١- الفاتحه	٢- البقرة	٣- آل‌عمران
۴- النّساء	۵- المائدة	۶- الأنعام
٧- الأعراف	٨- الأنفال	٩- التّوبة
١٠- يُونُس	١١- هود	١٢- يوسف
١٣- الرّعد	١۴- ابراهيم	١۵- الحِجْر
١۶- النّحل	١٧- الاسراء	١٨- الكهف
١٩- مريم	٢٠- طه	٢١- الأنبياء
٢٢- الحجّ	٢٣- المؤمنون	٢۴- النّور
٢۵- الفرقان	٢۶- الشعراء	٢٧- النّمل
٢٨- القصص	٢٩- العنكبوت	٣٠- الرّوم
٣١- لُقمان	٣٢- السّجده	٣٣- الأحزاب
٣۴- سَبا	٣۵- فاطر	٣۶- يس
٣٧- الصّافات	٣٨- ص	٣٩- الزّمر
۴٠- المؤمن	۴١- فصلت	۴٢- الشورى
۴٣- الزُّخرف	۴۴- الدّخان	۴۵- الجاثيه
۴۶- الأحقاف	۴٧- محمّد	۴٨- الفتح
۴٩- الحُجرات	۵٠- ق	۵١- الذّاريات
۵٢- الطّور	۵٣- النّجم	۵۴- القمر
۵۵- الرّحمن	۵۶- الواقعة	۵٧- الحديد
۵٨- المُجادلة	۵٩- الحشر	۶٠- المُمتحنه

٦١- الصّفّ	٦٢- الجُمُعة	٦٣- اَلمنافقُون
٦٤- التّغابُن	٦٥- اَلطّلاق	٦٦- التَّحْريم
٦٧- المُلْك	٦٨- الْقَلَمَ	٦٩- الحاقّة
٧٠- المَعٰارج	٧١- نوح	٧٢- الجِنّ
٧٣- المُزّمّل	٧٤- المدّثّر	٧٥- القيامَة
٧٦- الدَّهر	٧٧- المرُسلات	٧٨- النَّباَء
٧٩- النّازعات	٨٠- عَبَس	٨١- الكُوّرَت
٨٢- الانفطار	٨٣- المُطفّفين	٨٤- الانشقاق
٨٥- البرُوج	٨٦- الطّارق	٨٧- الأَعلىٰ
٨٨- الغاشية	٨٩- الفَجْر	٩٠- اَلْبلَدَ
٩١- الشّمش	٩٢- اليّل	٩٣- والضُحىٰ
٩٤- الانْشراح	٩٥- التّين	٩٦- العَلَق
٩٧- القَدْر	٩٨- البيّنة	٩٩- الزّلْزال
١٠٠- العٰاريات	١٠١- القارعة	١٠٢- التّكٰاثُر
١٠٣- العَصَر	١٠٤- الهُمَزَة	١٠٥- اَلْفيل
١٠٦- قُرَيْش	١٠٧- المٰاعون	١٠٨- اَلْكوثَرَ
١٠٩- الكٰافرُون	١١٠- النّصْر	١١١- لَهَبْ
١١٢- الإخْلاص	١١٣- اَلفَلَقَ	١١٤- النّاس

مقدمه

بنام خدای یکتا

قرآن کریم قطع نظر ازجنبه آسمانی آن بتصدیق دوست و دشمن عالیترین کتابی است که در روی زمین بر روی کاغذ منعکس شده و تا ابد نظیری پیدا نخواهد کرد.

قرآن دائرةالمعارف بزرگی از مطالب اخلاقی و دستورهای اجتماعی است که با فصیحترین عبارات و شیواترین تعبیرات بعرصه ظهوردرآمده است.

این کتاب بزرگ با این مطالب عالیه برای غیر عرب آنطور که باید مفهوم نیست. تعابیرواستعارات علمی و ادبی و اصطلاحات خاص ومخصوصاً تنوع موضوعات آن سبب میشود که قارئین غیرعرب درفهم مطلب ودرك مفاهیم واستنباط نکات اساسی آن حیران بمانند و کما هوحقه بمطالعه آن رغبت ننمایند ـ در صورتیکه هر گاه موضوعات ومباحث آن طبقه بندی و با زبان ساده ترجمه میشد، برای مردم دنیا و بالاخص ما مسلمانان فارسی زبان‌شیرین ترین اثرو جاذبترین کتابی برای مراجعه و مطالعه بود.

البته ترتیب فعلی آیات قرآن که درصدراسلام با توجه بشأن نزول آیات و تطبیق آن با تاریخ تکوین و پیشرفت اسلام وزمان و مکان ورود آیات مرتب شده شاید برای اساتید علم و ادب و مخصوصاً مردم عربی زبان بهترین ترتیبی باشد که از سیاق عبارات و کلمات بتوان معانی و حقایق را ازآن استنتاج نمود وبعبارة اخری قرآن بوضع فعلی مانند رشته‌هائی از جواهر و برلیان است که

استادانه و با کمال مهارت پهلوی‌هم چیده شده و برهمزدن ترتیب آن ممکن است آنرا اززیبائی و شیوائی کنونی خارج سازد - اما ازطرف دیگر باید اذعان کرد که ترتیب کنونی که دریك صفحه و بلکه دریك آیه مطالب متنوع بچشم میخورد خاصه با تفاسیروترجمه‌های تحت‌اللفظی که حتی بدون رعایت لطافت زبان‌فارسی تدوین شده و مخصوصاً با تکرارمسائل واحد درچند جای قرآن برای غیرعرب نامأنوس و غریب است - این وضع تفاسیرفارسی است - تفاسیرغیرفارسی‌هم‌دست کمی ازآن ندارند زیراگذشته ازتفصیل مطالب و ثقالت عبارات اغلب مفسرین هریك بزعم خودآیات را بنحوی تعبیروتأویل نموده‌اند و اساساً تفسیر و ترجمه برای مردم غیرعرب باید ساده و روشن و بزبان معمولی آنان باشد - در اینجا انصافاً باید تصدیق کرد که در بین تفاسیر گذشته و حال فارسی تفاسیر نسبةً عمیق و شیوائی برشته تحریر درآمده که بعضاً بسیار مفید و بالاخص مساعی پاره‌ای ازمؤلفین و مترجمین آن قابل تقدیراست.

ناچیز که نه‌مایه علمی و نه شایستگی ذاتی برای ترجمه و تفسیر آیات کریمه دارم سالها دراین‌آرزو بودم که اولا یك دوره مطالعه دقیق درقرآن کریم بعمل‌آورم ثانیاً اگر بتوانم براساس مطالب وموضوعات‌آن را طبقه‌بندی نمایم و هرگونه مسأله ومطلبی را اززوایای این کتاب بزرگ بیرون کشیده با عباراتی ساده و همگانی درستونهای مخصوص و تحت عناوین خاصی مرتب کنم تا افراد غیرعرب بهریك ازابواب که مایل باشند مراجعه و صریح مطالب و آیات را در مسأله مورد نظر ولو بعبارات مکرر ومختلف تحت توجه قرار دهند و مخصوصاً موضوعات حادث و مربوط بزندگی امروزه و تشریح آغاز خلقت و آینده موجودات و پایان‌زندگی‌آنها و صعود بشر بکرات آسمانی و حرکت کرات و عناصر کیهانی و مواعد کشف اسرار و رموزکائنات راکه بکرات در قرآن مجید ذکرشده برأی‌العین ببینند ونکات دقیق ومطالب عالی‌وشیوا را بخوبی درك نمایند وازآن متلذذ شوندو بعبارت دیگربفهمند درقرآن چه مطالبی با چه‌عباراتی ودر

چندجا بیان شده است؟

این توفیق ازچند سال پیش دست داد یعنی اساساً فکر اینجانب از ادامه کار استخدامی منصرف و بدرگاه قادر متعال متوجه وشایق گردید. از آن تاریخ بتعمق در آیات الهی پرداختم و بسیاری از تفاسیر را مطالعه کردم و الحق از سرچشمه معانی درخشان آیات سیراب و شاداب شدم و تصمیم گرفتم که آیات را روی موضوعات طبقه بندی کنم و طی سه‌سال با لطف‌وهدایت صاحب قرآن موفق باتمام‌آن شدم.

من اعتراف بقصورونارسائی خود را دراین مقال تکرار میکنم اما معتقدم این هدف، هدف مفیدی است وامیدوارم‌آیندگان دررفع نقایص یا جابجا کردن آیات و گذاردن آنها بجای مناسبتر اقدام کنند (در ضمن پاکنویس این تفسیر بترجمه معروف بتفصیل القرآن تألیف ژول لابوم فرانسوی که محمد فؤاد عبدالباقی مصری آنرا بعربی وآقای کیکاوس ملك منصور بفارسی ترجمه کرده‌اند برخوردم با تقدیر اززحمات ایشان باید تصدیق کرد که طبقه بندی مذکور کلی است وطبقه‌بندی فعلی مزایائی دارد که خود گویای آن است)این درواقع منتخب آیات قرآن کریم است که از آوردن آیات مکرر (در موارد بسیار کمی مانند بِسمِ‌اللّٰهِ‌الرَّحْمٰنِ الرَّحِيمِ در اوایل سور - یا تکرار فَبِأَيِّ آلاءِ رَبِّكُمَا تُكَذِّبَانِ در سوره رحمن) خودداری شده ولی در بعض موارد که یك آیه شامل معانی مختلفه بوده درفصول مناسب با عدد بآن اشاره ودر دو یا چندجا آورده شده است- آیات مشکله و حروف رمز (مفاتیح سور) که در صدر چند سوره از قرآن مجید آمده طبق استنباط بعضی ازمفسرین دربحث جداگانه مذکورافتاده است - درعین‌حال از تأویلات و تعبیراتی کـه مفسرین بزعم خود نسبت ببعضی از آیات نموده‌اند پیروی نشده و بظاهرمعنی‌آیات اکتفاء بعمل‌آمده و اغلب ازجمع وافراد وازمنه افعال و گریز از مفرد بجمع و حاضر بغایب تا جائیکه عبارت فارسی را سست و نازیبا نسازد پیروی شده است - دریك فصل چند مطلب که باهم نزدیکی وسنخیت

داشته اند جمع شده و راجع بانبیاء آنچه مفصلتر بوده مانند موسی یا نوح در یك فصل مستقل گذاشته ویادر فصل داستانهای قرآن ذکرشده است ـ اما عیسی وابراهیم و سایرانبیاء که ذکرآنان در قرآن مختصر بوده مجموعاً در یك فصل جمع آوری گردیده و بهرحال بترتیب سور قرآن دراین فصول‌وارد شده است.

کتاب بزرگ آسمانی قطع‌نظرازفصاحتی که دارد ازحیث اداء مطالب اعم ازمسائل تبلیغاتی‌واستراتژیکی و روح داستانسرائی بدرجه‌ای عالی است کـه هر کس درنکات باریك آن غور کند بیشك اعتراف خواهد کرد که زائیده فکر بشر نبوده وقطعاً ازجانب خدای متعال وحی‌ونازل شده است.

جریان طوفان نوح درسوره‌هود ـ مناجات ابراهیم درسوره های ابراهیم و شعراء ـ مناظرظهورقیامت ومناظرهٔ بهشتیان و دوزخیان درسورهٔ اعراف ـ ابراهیم ـ طه ـ حج ـ نور ـ طور ـ رحمن و واقعه ـ مطالب تبلیغاتی و اصول لشگر کشی در سوره‌های آل عمران ـ نساء ـ انفال‌وغیر آن ـ مکالمه‌مورچگان درمورد لشگرسلیمان وشخصیت او درسوره نمل ـ تحقیرمشرکین وبیان حال‌اصحاب کهف درسوره کهف ـ ریزه کاری‌ونشان دادن روحیهٔ صاحبان باغیکه دور ازنظرمستمندان میخواستندمیوهٔ باغ خود را بچینند درسورهٔ قلم ـ حمله وعصبانیّت موسی باهرون وتسکین روحی او بعد از شدت درسوره اعراف ـ سر گذشت موسی درسورهٔ قصص ـ حلاجی وابطال استدلالات مشرکین در سوره طور و نجم و هزاران نمونه دیگر دلیل قطعی است براینکه این کتاب ساخته بشرنیست و قطعاً کتابی است‌آسمانی کـه ملاحظهٔ آن مخصوصاً با ترتیب فعلی برای تمام مسلمانان بالاخص مردم غیر عرب ضروری است .

درثواب این عمل روح پدرم راکه عاشق قرآن بود شریك خودمیسازم .

یا رب دل من آینهٔ طلعت تست — سر دفتر من کتاب پرحشمت تست
مستغنیم ازغیرتو چون در دوسرای — سرمایهٔ من خزانهٔ رحمت تست

آبان ۳۹ ـ تهران ـ خلیل‌الله صبری

«تقریظ حضرت حجّة الاسلام و المسلمین آیت‌الله آقای حاج سیّد محمد حسین طباطبائی علوی داماد مکرّم حضرت آیت الله العظمی مرحوم حاج آقاحسین بروجردی بر کتاب طبقات آیات»

بِسْمِ اللهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِیمِ - اَلْحَمْدُ لِلّٰهِ الَّذِی اَنْزَلَ عَلٰی عَبْدِهِ الْکِتٰابَ شِفٰاءً لِلنّٰاسِ مِنْ کُلِّ دٰاءٍ وَالصَّلٰوةُ وَ السَّلامُ عَلٰی نَبِیِّنٰا فَخْرِ الْمُرْسَلِینَ وَ الْاَنْبِیٰاءِ وَ عَلٰی آلِهِ الْبَرَرَةِ الْمَیٰامِینَ الْاَصْفِیٰاءِ .

وبعد - در جهان پهناوری که ما زندگی میکنیم با اینکه دارای زیبائیهای فراوانی است وبشرهم با دست توانای خود توانسته است همه وسائل استراحت را برای خود فراهم سازد متأسفانه این سیمای زیبا ودلفریب دراثر بی‌توجهی وغفلت از مبادی مذهبی و اخلاقی بچهره بی فروغ و بیروح واین جهان زیبا و دل انگیز بمحیطی تاریك وخفقان‌آور وپراضطراب تبدیل شده است.

با اینکه هرروز در گوشه و کنارجهان دانشمندان ومتفکرین اختراع تازه‌و موفقیت‌علمی‌جدیدی‌را اعلام‌میکنند مبارزه‌های خونین برتری نژادی وتفوق‌سفید و سیاه و کشتاروقتل عام فجیع یکدسته از برادران ما که میخواهند از آزادی یعنی اولین وپیش پا افتاده‌ترین حقوق اولیه خود برخوردار گردندوصدهامطالب‌دیگر که‌همه‌درممالك‌متمدن موضوعات روزرا تشکیل‌میدهند شاهدزنده و گویائی‌است که مبانی اخلاقی و معنوی درمیان‌آن اجتماعات متمدن بچه مرحله ازتنزل وانحطاط رسیده است . و بدبختانه بعلت نزدیکی بیش از حد اقوام و ملل بیکدیگر بیقین

طولی نخواهد کشید که عقاید مذهبی وسنّتهای اخلاقی وحالات وروحیات معنوی که بزرگترین ضامن بقاء واستقلال هرقوم است دراثر تبلیغات حادّ یکدسته افراد تندرو وسکوت وبی‌توجهی مسئولین این امور دستخوش زوال و نیستی گردیده و آنروز است که این جهان پهناور با همه تمدن و زیبائیهایش تبدیل بجهنم سوزانی خواهد شد که هیچ قوم و ملتی در هیچ موقعیت و مقام از لهیب سوزنده این شعله فروزان در امان نخواهد بود و آنروز است کـه بنیان قومیت همه اقوام متزلزل خواهد شد .

اکنون چه باید کرد ؟

برعقلای قوم وعلاقه‌مندان بموجودیت واستقلال وقومیت فرض ولازم است که تاکار از کارنگذشته و فروغ رخشنده روحانیت و معنویت در همه دلها خاموش نگشته درصدد چاره‌جوئی برآمده با اقدامات‌فوری ومجدانه خود مرجباتی فراهم سازند که بتوانند گم گشتگان وادی ضلالت رابشاهرا روحانیت وانسانیت‌هدایت نمایند . وبنظرمن بهترین طریق برای انجام این امرحیاتی که بجرأت میتوان‌ادعا کرد هست ونیست ما را درمعرض نابودی وفنا قرارداده است این است که دولت که همه وسائل را در اختیار دارد بکمك یکعده از مردان بصیر و واقع‌بین کـه بدبختانه این ایام تعدادشان در اجتماع ما روز بروز کمترمیشود دست بیکسلسله تبلیغات اساسی وجدی از راه نشروچاپ کتب مفید اخلاقی و مذهبی و جلوگیری ازانتشارنشریات مضره اعم از مجله و کتاب وتشکیل مجالس سخنرانی در مجامع حسّاس مخصوصاً دردبیرستانها و دانشکده ها زده و بهر نحو که میتواند وسایلی برانگیزد که توجه نسل جوان را باموراخلاقی ومعنویات جلب - بلکه بتواند با مهار کردن زمام امور شهوانی جوانان بوسیله مقررات اخلاقی و مذهبی از اینهمه فسادونابسامانی جلوگیری وآنانرا ازسقوط وغرق درمنجلاب‌فسادومادیّات‌نجات دهد . واگرزعمای قوم‌وزمامداران اجتماع بتوانند بانجام این موضوع حیاتی و

مهم موفق شوند باسرافرازی میتوانند ادعا نمایند که برای سالیان دراز همه چیز مملکت را ازانحطاط وسقوط نجات داده‌اند و موفقیت دراین راه حتمی است چون این راه یعنی اصلاح مبادی اعتقادی مردم همان راهی است که انبیاء و پیامبران مبعوث ازجانب پروردگارعالم پیموده وشاهد موفقیت را درآغوش گرفته‌اند.

روش تبلیغاتی انبیاء مخصوصاً قانون جامع و درخشانی که قبل از ۱۴ قرن پیغمبرعالیقدراسلام بجهان‌عرضه‌داشت و باتاج نورانی‌وتابناك إِنَّا نَحْنُ نَزَّلْنَا الذِّكْرَ وَإِنَّا لَهُ لَحَافِظُونَ تا پایـان جهان سرافراز و تابناك باقی خواهد ماند بهترین و جامعترین دستوری است که میتواند محیط مضطرب دنیای‌مادّیت را آرامش داده‌و جهان تاریك را نورانی وپرازصلح وصفا سازد.

خوشبختانه: توجه بقرآن کریم کتاب مقدس وآسمانی مسلمین‌وعمل‌باحکام وقوانین‌آن بنام‌آخرین چاره موضوعی است که مدت زمانی است انظاردانشمندان و متفکرین جهان را بخود مشغول داشته و بیقین دیری نخواهد گذشت کـه همه مصلحین وعقلاء این نظریه را پذیرفته و مورد عمل قرارخواهند داد و از خداوند عالم مسئلت میکنم که این روز بزرگ‌ازعصرما چندان دورنباشد ودلیل این‌مطلب توجه روزافزونی است که اخیراً ازناحیه ملل مختلف نسبت بقرآن کریم و احکام ودستورهای‌آن مبذول شده و هرروز ترجمه وتفسیرتازه‌ای بیکی اززبانهای زنده دنیا چاپ ومنتشرمیشود که اخیراً نویسنده دوترجمه را بزبان فرانسه و انگلیسی که تازه چاپ ومنتشرشده است دیده‌ام.

بحمدالله تعالی این نهضت مقدس کم و بیش در مملکت ما هم شروع شده و روزبروز درحال توسعه وپیشرفت است وشاهد آنهم ترجمه و تفسیرهای مختلف و متنوعی است که اخیراً بقلم‌نویسندگان جوان طبع و منتشرشده وحاکی ازتوجه نسل جوان بقرآن کریم و کتاب آسمانی است.

یکی ازاین تفاسیروترجمه‌ها تفسیری است که بسبکی‌بسیارجالب‌وترجمه‌ای

بسیار روان بقلم توانای دانشمند محترم و فاضل ارجمند فخرالاماثل والاقران جناب آقای خلیل صبری و کیل محترم دادگستری که مردی علاقه‌مند بدین ودر موارد عدیده بادفاع ازحقوق مسلمانانیکه موردتجاوز فرق‌ضالـّه قرار گرفته‌بودند این علاقه‌مندیرا بمنصه ظهور رسانیده وخدمات ذیقیمت این مرد باایمان از طرف مراجع عالیقدرمذهب موردتقدیرقرار گرفته است تدوین شده که درمدت کوتاهی که توفیق مطالعه‌سطورمختلفی‌ازاین اثرپربها دست دادچنین‌بنظرم‌رسید که نویسنده توانا بیشتر روی این مطلب تکیه کرده است که علوم وفنون موجود درجهان‌علاوه براینکه با تعلیمات عالیه قرآن مغایرتی نداردازناحیه پیشوایان بزرگ اسلام‌هم مسلمین بفراگرفتن این علوم تحریص و تشویق شده‌اند و الحق دراین راه گوی سبقت را ازهمگنان ربوده است شکـّرالله سَعیهُ وَ کَثَّرَ امثالَهُ .

ازخداوند عالم مسئلت مینمایم که نویسنده دانشمند را بیشترازاین درانجام اینگونه خدمات موفق فرموده و عموم مسلمین را موفق فرماید که با پیروی از تعالیم عالیه قرآن بتوانند افتخارات گذشته را تجدید و جهانی بوجود آورند که حاکم درآن قرآن واحکام قرآن باشد. اِنَّهُ عَلیٰ مٰایَشاءُ قَدیرٌ وَبِالْاِجٰابَةِ جَدیرٌ .

قم ــ ۱۲ محرم‌الحرام ۱۳۸۱

محمدحسین‌الطباطبائی العلوی‌البروجردی

فهرست مطالب طبقات آیات باترجمه فارسی

	ازصفحه	تاصفحه
فصل اول ـ صفات خدا ـ یکتائی او ـ مناجاتها و ادعیه.	۱	۵۰
فصل دوم ـ محمد ـ خصوصیات و امتیازات او ـ معراج ـ ملامت و عتاب .	۵۱	۱۲۵
فصل سوم ـ اهلبیت و یاران محمد ـ مهاجرو انصار	۱۲۶	۱۲۸
فصل چهارم ـ قرآن ـ عظمت و فصاحت آن ـ آنچه در باره قرآن ذکرشده .	۱۲۹	۱۷۱
فصل پنجم ـ مطالعه و تفکر در اسرار خلقت ـ کرات سماوی ـ پرواز بشربآسمان ـ باز بودن درهای آسمان ـ مشارق ومغارب ـ نامتناهی بودندستگاه خلقت ـ نظم‌عالم ـ آمار و حساب ـ سیردر آفاق وانفس ـ مراجعه بتاریخ ـ امّت واحد واختلاف بشر ـ عالم حیوانات ـ زنبورعسل ـ عمر ملل و اقوام ـ استعداد فطری ـ ملل مرهون اعمال خود هستند ـ عوامل زندگی‌ووسایل‌حمل و نقل ـ راههای ارتباطی ـ آهن .	۱۷۲	۲۳۱

	از صفحه	تا صفحه
فصل ششم ـ آزادی ـ فرهنگ ـ موسیقی ـ آب فراوان اساس زندگی ـ سدّ و ذوب فلزات ـ دست‌چپی و دست راستی ـ فقر و غنا ـ دموکراسی و شور در امور ـ دیکتاتوری و تعدّی بآزادی افراد ـ شعر ـ نشریات مضرّه ـ امتیاز انسان به تقوی .	٢٣٢	٤١
فصل هفتم ـ کار و کوشش ـ فعّالیّت برای تأمین سعادت و آسایش ـ تقسیم شب و روز برای امور زندگی ـ استفاده از لذایذ دنیوی ـ نظافت ـ تعدیل ثروت ـ فایده سفر ـ شکار ـ پاك و ناپاك ـ اصرار بر عادات قدیمه ـ روزی.	٢٤٢	٢٥٣
فصل هشتم ـ آداب اجتماعی و وظایف اخلاقی ـ طرز سلوك و ارتباط بامردم ـ حق پدر و مادر و خویشاوندان ـ حلال وحرام ـ حفظ اسرار ـ تصدیق بی وقوف ـ امّید ـ پند لقمان .	٢٥٤	٢٧٩
فصل نهم ـ اخلاق ذمیمه ـ قتل ـ زنا ـ سرقت ـ دروغ ـ نمّامی ـ نجوی ـ خیانت در امانت ـ افتراء ـ نقض عهد ـ اعمال واشیاء حرام ـ شرك وبت پرستی ـ کم‌فروشی ـ سوگند دروغ ـ رباخواری ـ کفر و ارتداد ـ اختلاف و تفرقه ـ فحّاشی ـ قتل اولاد ـ شفاعت ـ نفرت از اولاد دختر فرض جفت و اولاد برای خدا ـ رمّالی ـ حسد.	٢٨٠	٣٢٦
فصل دهم ـ جنگ وتبلیغات اسلامی ـ اصول وفواید لشکرکشی ـ شکست وپیشرفتهای اسلام ـ وحدت اسلامیان ـ خدمت نظام (جهاد) و معافیّت از آن ـ جاسوسی ـ فلسفه		

	از صفحه	تا صفحه
جنگ ـ مجازات جنگ باخدا و رسول ـ ترجیح امر دین برمال دنیا و خویشاوندان ـ قوم عرب و خصایص آنها ـ نعمت امنیّت .	۳۲۷	۴۵۹
فصل یازدهم ـ خلقت آسمان ـ آفتاب و ماه و ستارگان ـ سال وماه ـ شب و روز ـ تکوین بشر ـ روح ـ اختلاف رنگ و زبان بشر ـ مرگ وخواب .	۴۶۰	۴۷۷
فصل دوازدهم ـ آدم و فرشتگان ـ آدم وحوّا ـ آدم و شیطان ـ ملك وجنّ ـ مقام انسان .	۴۷۸	۴۹۶
فصل سیزدهم ـ تکالیف انسان ـ روزه و نماز ـ زکوة حج ـ مساجد ـ قبله وجهات ـ صبر واستقامت ـ آداب نماز وعبادات ـ شرف واحترام کعبه ـ قربانی ونذر ـ شکر نعمت ـ عقاب بلا بیان نیست ـ شب قدر .	۴۹۷	۵۲۴
فصل چهاردهم ـ عقود و ایقاعات معاملات ـ بیع و ربا ـ تنظیم سند ـ شهادت ـ امانت ـ عدالت ـ دادخواهی و حق‌طلبی ـ قضا و دادرسی ـ صلح .	۵۲۵	۵۳۴
فصل پانزدهم ـ احکام ارث وماترك ـ وصیت .	۵۳۵	۵۴۱
فصل شانزدهم ـ ازدواج و طلاق ـ امور جنسی وسلوك بازنان ـ رعایت حال وحقوق آنها ـ عفّت و کجروی زنان ـ حجاب و زینت ـ ایراد ضرب بزنان ـ برتری مردبرزن .	۵۴۲	۵۶۸
فصل هفدهم ـ داستانهای قرآن ـ یوسف و زلیخا اصحاب کهف ـ هابیل و قابیل ـ نوح و طوفان او ـ موسی و خضر ـ ذوالقرنین ـ اقتباس دفن‌میّت از کلاغ .	۵۶۹	۶۱۸

	از صفحه	تا صفحه
فصل هیجدهم - موسی وفرعون - تورات - بنی‌اسرائیل و اهل کتاب - سحر وافسون آنها - بهانه جوئی بنی‌اسرائیل - مسخ - آفات سماوی - قارون .	۶۱۹	۷۲۲
فصل نوزدهم - عیسی - مریم و انجیل - ابراهیم - یونس - سایر انبیاء (لوط - هود - صالح - شعیب - سلیمان - داود - زکریّا - ایوب) واقوام آنها - زره‌بافی وغوّاصی .	۷۲۳	۸۳۷
فصل بیستم - قیامت و دلائل آن - مناظر بهشت و جهنّم - حال و وصف بهشتیان و دوزخیان - مرگ - پاداش و کیفر - ناچیز بودن دنیا - لقاء خداوند - لزوم پر شدن جهنّم - مقایسه مؤمن و کافر - لزوم ورود بشر بجهنّم - شهادت اعضاء بدن - حشر گناهکاران باچشم ازرق - رقیب و عتید .	۸۳۸	۹۶۴
فصل بیست و یکم - حالات روحی بشر - خدعه و دوروئی وغرور وضعف‌وجهل و گرویدن او بزخارف‌دنیوی - مقاومت مردم در تسلیم بدین - منافقین - ریاکاران - خودخواهان و ستایش دوستان - بی‌سوادان - ظلم برنفس - قول بی‌عمل .	۹۶۵	۱۰۱۲
فصل بیست و دوم - هدایت و اراده خدائی - تأثیر تبلیغ آیات ورسالت رسل - مسئولیت و اراده - سرنوشت - لوح محفوظ .	۱۰۱۳	۱۰۳۳
فصل بیست و سوم - یتیم - مال یتیم - سائل وارباب استحقاق - اطعام و احسان - اسراف وتبذیر - اعتدال .	۱۰۳۴	۱۰۴۰

از صفحه تا صفحه

فصل بیست و چهارم - غنایم و صدقات - جرایم و جزای نقدی - قرض الحسنه - انفاق . ۱۰۴۱ ۱۰۵۲

فصل بیست و پنجم - فضیلت و امتیاز دین اسلام مقام مردان خدا - آداب مسلمین - صفات حسنه - (عفو - کظم غیظ) نتایج حسن عمل - اتخاذ وسیله برای تقرّب بخدا (شفاعت) توبه - صبر . ۱۰۵۳ ۱۰۸۳

فصل بیست و ششم - آیات مشکله و رموز قرآن ۱۰۸۴ ۱۱۰۳

فصل اوّل

صفات خدا - یکتائی او - مناجات

بِسْمِ اللهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِیم (فاتحه ـ ۱)

بنام خدای بخشنده مهربان

اَلْحَمْدُ لِلّٰهِ رَبِّ الْعالَمِینَ اَلرَّحْمٰنِ الرَّحِیم مٰالِكِ یَوْمِ الدِّینِ اِیّٰاكَ نَعْبُدُ وَ اِیّٰاكَ نَسْتَعِینُ اِهْدِنَا الصِّراطَ الْمُسْتَقِیمَ صِراطَ الَّذِینَ اَنْعَمْتَ عَلَیْهِمْ غَیْرِ الْمَغْضُوبِ عَلَیْهِمْ وَلَا الضّٰالِّینَ (سوره فاتحه ـ ۲ و ۳ و ٤ و ٥ و ٦ و ۷)

ستایش خدائی را که آفریننده دنیاهای مُتعدّد است بخشندهٔ مهربان و پادشاه روز قیامت است ـ خداوندا ترا میپرستیم و از تو کمك میخواهیم ـ مارا براه راست هدایت فرما ـ راه کسانیکه بآنها نعمت دادی نه آنها که مورد غضب واقع شدندو نه راه گمراهان .

اَلَمْ تَعْلَمْ اَنَّ اللهَ لَهُ مُلْكُ السَّمٰوٰاتِ وَ الْاَرْضِ وَمٰالَكُمْ مِنْ دُونِ اللهِ مِنْ وَلِیٍّ وَلٰا نَصِیرٍ (بقره ـ ۱۰۷)

آیا نمیدانی که پادشاهی آسمان وزمین خاص خداست وجز او یارویاوری ندارید ؟

وَ قٰالُوا اتَّخَذَاللهُ وَلَداً سُبْحٰانَهُ بَلْ لَهُ مٰا فِی السَّمٰوٰاتِ وَ الْاَرْضِ كُلٌّ لَهُ قٰانِتُونَ (بقره ـ ۱۱٦)

میگویند خداوند فرزند دارد ـ ساحت خدا ازاین نسبتها پـاك و مُنزّه است بلکه آسمان وزمین ملك اوست وتمام موجودات درپیشگاه اوخاضع وسرافکنده هستند .

بَدِیعُ السَّمٰوٰاتِ وَالاَرْضِ وَاِذٰا قَضٰی اَمْراً فَاِنَّمٰا یَقُولُ لَهُ کُنْ فَیَکُونُ (بقره ـ ۱۱۷)

او آفریننده آسمان وزمین است ووقتی بامری اراده کند میفرماید بوجود بیا آن امر فوراً بوجود میآید.

وَقٰالَ الَّذِینَ لٰا یَعْلَمُونَ لَوْ لٰا یُکَلِّمُنَا اللّهُ اَوْ تَأْتِینٰا آیَةٌ ـ کَذٰلِکَ قٰالَ الَّذِینَ مِنْ قَبْلِهِمْ مِثْلَ قَوْلِهِمْ تَشٰابَهَتْ قُلُوبُهُمْ قَدْ بَیَّنَّا الآیٰاتِ لِقَوْمٍ یُوقِنُونَ (بقره ـ ۱۱۸)

مردم نادان گفتند چرا خدا بـاماسخن نمیگوید و کتابی مستقیماً برای خود ما نـازل نمیشود ؟ آری پیش از اینهـا هم گروهی همین اظهارات را میکردند همه اینهـا دلهایشان در بی‌اطلاعی بهم شبیه است ما آیـات و علایم را برای اهل یقین روشن کرده‌ایم.

وَاِلٰهُکُمْ اِلٰهٌ وٰاحِدٌ لٰا اِلٰهَ اِلّٰا هُوَ الرَّحْمٰنُ الرَّحِیمُ (بقره ـ ۱۶۳)

خدای شما خدای یگانه‌ایست که جز او خداوندی وجود ندارد .. او بخشنده و مهربان است.

وَاِذٰا سَأَلَکَ عِبٰادِی عَنِّی فَاِنِّی قَرِیبٌ اُجِیبُ دَعْوَةَ الدّٰاعِ اِذٰا دَعٰانِ فَلْیَسْتَجِیبُوا لِی وَلْیُؤْمِنُوا بِی لَعَلَّهُمْ یَرْشُدُونَ (بقره ـ ۱۸۶)

هرگاه بندگان من ازچگونگی من از توسؤال کنند بگومن بآنها نزدیکم وهر کس مرا بخواند دعوت‌اورامیپذیرم ـ خوب است آنهاهم دعوت مراوسیله پیغمبر بپذیرند وبمن ایمان‌آورند شاید براه رشد وسعادت هدایت شوند.

اَللّهُ لٰا اِلٰهَ اِلّٰا هُوَ الْحَیُّ الْقَیُّومُ لٰا تَأْخُذُهُ سِنَةٌ وَلٰا نَوْمٌ لَهُ مٰا فِی السَّمٰوٰاتِ وَمٰا فِی الاَرْضِ مَنْ ذَا الَّذِی یَشْفَعُ عِنْدَهُ اِلّٰا بِاِذْنِهِ یَعْلَمُ مٰا بَیْنَ اَیْدِیهِمْ وَ مٰا خَلْفَهُمْ وَلٰا یُحِیطُونَ بِشَیْئٍ مِنْ عِلْمِهِ اِلّٰا بِمٰا شٰاءَ وَسِعَ کُرْسِیُّهُ السَّمٰوٰاتِ وَالاَرْضَ وَلٰا یَؤُدُهُ حِفْظُهُمٰا وَهُوَ الْعَلِیُّ الْعَظِیمُ (بقره ـ ۲۵۵)

خدای یگانه است که غیر ازاوخدائی وجود ندارد زنده وپاینده است اورا کسالت و خواب نمیگیرد هرچه در آسمانها و زمین است از آن اوست ـ کیست که بدون اجازه اوازپیشگاه‌اووساطت وشفاعت کند ؟ ـ علم اوشامل گذشته وآینده بشراست مردم بکوچکترین جزئی از علم خدا احاطه ندارند مگر آنچه را که خود او بخواهد آشکار کند ـ قلمرو اقتدار او از تمام آسمانها و زمین وسیعتر است ـ نگهداری آسمان و زمین کوچکترین زحمتی برای او ندارد ـ او بزرگوار و توانا وباعظمت است .

لِلّٰهِ مٰا فِی السَّمٰوٰاتِ وَ مٰا فِی الْاَرْضِ وَ اِنْ تُبْدُوا مٰا فِی اَنْفُسِکُمْ اَوْ تُخْفُوهُ یُحٰاسِبْکُمْ بِهِ اللّٰهُ فَیَغْفِرُ لِمَنْ یَشٰاءُ وَیُعَذِّبُ مَنْ یَشٰاءُ وَاللّٰهُ عَلٰی کُلِّ شَیْئٍ قَدِیرٌ (بقره ـ ۲۸۴)

موجودات آسمانها وزمین همه متعلق بخداوند است وآنچه درضمیر دارید چه آشکار کنید وچه پنهان همه را خداوند بحساب شما خواهدآورد اوهر کس را بخواهد می‌بخشد وهر که را بخواهد عذاب میکند ـ بهر کاری توانا است .

آمَنَ الرَّسُولُ بِمٰا اُنْزِلَ اِلَیْهِ مِنْ رَبِّهِ وَالْمُؤْمِنُونَ کُلٌّ آمَنَ بِاللّٰهِ وَمَلٰائِکَتِهِ وَکُتُبِهِ وَرُسُلِهِ لٰانُفَرِّقُ بَیْنَ اَحَدٍ مِنْ رُسُلِهِ وَقٰالُوا سَمِعْنٰا وَاَطَعْنٰا غُفْرٰانَکَ رَبَّنٰا وَاِلَیْکَ الْمَصِیرُ (بقره ـ ۲۸۵)

پیغمبر بآنچه از نزد خدا براو نازل شده ایمان دارد مؤمنین هم عموماً بخدا و فرشتگان و کتب آسمانی وپیغمبران ایمان دارند ومیگویند مافرقی بین پیغمبران خدانمیگذاریم ـ بپیشگاه خداعرض میکنند ماامرترا شنیدیم واطاعت کردیم خدایا ما آمرزش ترامیخواهیم بازگشت ما بسوی تست .

رَبَّنٰا لٰاتُؤٰاخِذْنٰا اِنْ نَسِینٰا اَوْاَخْطَأْنٰا رَبَّنٰا وَلٰاتَحْمِلْ عَلَیْنٰا اِصْرًا کَمٰا حَمَلْتَهُ عَلَی الَّذِینَ مِنْ قَبْلِنٰا رَبَّنٰا وَ لٰاتُحَمِّلْنٰا مٰالٰاطٰاقَةَ لَنٰا بِهِ وَاعْفُ عَنّٰا وَاغْفِرْ لَنٰا وَارْحَمْنٰا اَنْتَ

مَوْلٰینَا فَانْصُرْنَا عَلَی الْقَوْمِ الْکَافِرِینَ (بقره ـ ۲۸۶)

خداوندا مارا باعمالیکه از روی فراموشی یااشتباه مرتکب شده‌ایم مؤاخذه مکن خداوندا بر ما تکالیف طاقت فرسا همانطور که برپیشینیان تحمیل کردی تحمیل مکن ـ بما رحم کن مارا ببخش ـ توآقای ماهستی مارابر کُفّارنصرت بده.

اِنَّ اللّٰهَ لَایَخْفٰی عَلَیْهِ شَیْئٌ فِی الْاَرْضِ وَ لَافِی السَّمَاءِ هُوَالَّذِی یُصَوِّرُکُمْ فِی الْاَرْحَامِ کَیْفَ یَشَاءُ لَااِلٰهَ اِلَّاهُوَالْعَزِیزُ الْحَکِیمُ (آل عمران ـ ۵ و۶)

هیچ چیز در زمین وآسمان برخدا پنهان نیست او کسی است که شما را در رَحِم مادرهر گونه بخواهد (زشت یازیبا ـ نریاماده) پرورش میدهد (بوجود میآورد) خدائی جز اونیست توانا و باحکمت است.

رَبَّنَا لَاتُزِغْ قُلُوبَنَا بَعْدَ اِذْهَدَیْتَنَا وَهَبْ لَنَا مِنْ لَدُنْکَ رَحْمَةً اِنَّکَ اَنْتَ الْوَهَّابُ (آل عمران ـ ۸)

خداوندا بعد از آنکه مـارا هدایت فرمودی قلب مـارا بسوی باطل لغزش مده وازجانب‌خودبرحمت ومرحمت ما راسرافراز کن توئی که سعادت‌ودولت میدهی.

رَبَّنَا اِنَّکَ جَامِعُ النَّاسِ لِیَوْمٍ لَارَیْبَ فِیهِ اِنَّ اللّٰهَ لَایُخْلِفُ الْمِیعَادَ (آل‌عمران ـ۹)

خدایاتوئی که تمام‌مردم رادرروزی که دروقوع آن هیچ شکّی‌نیست مُجتمع‌خواهی کرداین وَعدهٔ خداست ودروعدهٔ خداتخلّف نیست.

شَهِدَاللّٰهُ اَنَّهُ لَااِلٰهَ اِلَّاهُوَ وَالْمَلَائِکَةُ وَ اُولُواالْعِلْمِ قَائِماً بِالْقِسْطِ لَااِلٰهَ اِلَّاهُوَ الْعَزِیزُ الْحَکِیمُ (آل عمران ـ ۱۸)

خداوند باآثاروجودی خودوهمچنین فرشتگان ودانشمندان گواهی میدهند که جز ذات‌اوخدای دیگری وجودنداردواونگهبان عدالت است جزاوخدائی موجودنیست او مقتدر و با حکمت است.

قُلِ اللّٰهُمَّ مَالِكَ الْمُلْكِ تُؤْتِي الْمُلْكَ مَنْ تَشَاءُ وَتَنْزِعُ الْمُلْكَ مِمَّنْ تَشَاءُ وَتُعِزُّ مَنْ تَشَاءُ وَتُذِلُّ مَنْ تَشَاءُ بِيَدِكَ الْخَيْرُ إِنَّكَ عَلَىٰ كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ (آل‌عمران-۲۶)

بگو خداوندا تو صاحب کائناتی بهر کس که بخواهی ملك و سلطنت میدهی و از هر کس که بخواهی میگیری هر کس را که اراده کنی بعزّت میرسانی و هر کس را بخواهی خوار میگردانی همهٔ نیکیها در دست تست و بر هر امری قادر و توانائی .

تُولِجُ اللَّيْلَ فِي النَّهَارِ وَتُولِجُ النَّهَارَ فِي اللَّيْلِ وَتُخْرِجُ الْحَيَّ مِنَ الْمَيِّتِ وَتُخْرِجُ الْمَيِّتَ مِنَ الْحَيِّ وَتَرْزُقُ مَنْ تَشَاءُ بِغَيْرِ حِسَابٍ (آل عمران ـ ۲۷)

تو هستی که شب را در روز و روز را در شب پنهان میکنی و همچنین زنده را از مُرده و مُرده را از زنده برمیانگیزی تو بهر کس که بخواهی روزی فراوان و بیحساب میدهی .

قُلْ إِنْ تُخْفُوا مَا فِي صُدُورِكُمْ أَوْ تُبْدُوهُ يَعْلَمْهُ اللَّهُ وَيَعْلَمُ مَا فِي السَّمَاوَاتِ وَمَا فِي الْأَرْضِ وَاللَّهُ عَلَىٰ كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ (آل عمران ـ ۲۹)

بگو آنچه در مُخیّله شماهست پنهان کنید یا آشکار خداوند بآن آگاه است او بتمام اسراریکه در آسمانها وزمین هست مطلع و برهر کاری تواناست .

وَلِلَّهِ مَا فِي السَّمَاوَاتِ وَمَا فِي الْأَرْضِ وَإِلَى اللَّهِ تُرْجَعُ الْأُمُورُ (آل عمران-۱۰۹)

آنچهٔ در آسمانها (کُرات سماوی) وزمین است مال خداست و بازگشت همهٔ کارها بسوی اوست .

وَلِلَّهِ مُلْكُ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ وَاللَّهُ عَلَىٰ كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ (آل عمران ـ ۱۸۹)

تمـام موجودات آسمـانهـا و زمین در حیطهٔ اقتدار خداست خدا برهمه امور قادر است .

رَبَّنا اِنَّنا سَمِعْنا مُنادِیاً یُنادی لِلْایمانِ اَنْ آمِنُوا بِرَبِّکُم فَآمَنّا رَبَّنا فَاغْفِرْ لَنا ذُنُوبَنا وَ کَفِّرْ عَنّا سَیِّئاتِنا وَ تَوَفَّنا مَعَ الْاَبْرارِ (آل عمران ـ ۱۹۳)

خداوندا ماشنیدیم یك منادی مردم را با یمان دعوت میکند که بیائید بخدای خود ایمان بیاورید ما نیز پذیرفتیم و ایمان آوردیم خداوندا توهم بلطف خود از گناهان مادر گذر وعیوب وزشتیهای مارا بپوشان ومارا با نیکان محشورفرما .

رَبَّنا وَ آتِنا ما وَعَدْتَنا عَلی رُسُلِكَ وَ لاتُخْزِنا یَوْمَ الْقِیامَةِ اِنَّكَ لا تُخْلِفُ الْمیعادَ (آل عمران ـ ۱۹۴)

خدایا آنچه را که وسیله انبیاء بماوعده دادی بمابرسان و روز قیامت مارا بسزای اعمال مامگیر وعدهٔ توهر گزدروغ نمیشود .

فَاسْتَجابَ لَهُمْ رَبُّهُمْ اَنّی لااُضیعُ عَمَلَ عامِلٍ مِنْکُمْ مِنْ ذَکَرٍ اَوْ اُنْثی بَعْضُکُمْ مِنْ بَعْضٍ (آل عمران ـ ۱۹۵)

پس خداوند دعای آنهارا قبول کرد که البتّه من هیچوقت سعی وعمل کسی رااز زن و مرد ضایع نمیگردانم ودر پیشگاه من تبعیض وجود ندارد.

اَللهُ لااِلهَ اِلّا هُوَ لَیَجْمَعَنَّکُمْ اِلی یَوْمِ الْقِیامَةِ لارَیْبَ فیهِ وَ مَنْ اَصْدَقُ مِنَ اللهِ حَدیثاً (نساء ـ ۸۷)

خدای یگانه است که جز او خدائی نیست ـ شما را بیشك در روز قیامت مجتمع خواهد کرد ـ کیست که راستگوتر از خدا باشد ؟

وَلِلّهِ ما فِی السَّمواتِ وَ ما فِی الْاَرْضِ وَ کانَ اللهُ بِکُلِّ شَیْئٍ مُحیطاً (نساء ـ ۱۲۶)

موجودات کرات آسمانی وزمین همه در قبضهٔ ارادهٔخدا هستند وخداوند بهمه‌چیز احاطه دارد.

وَلِلّٰهِ مٰافِی السَّمٰوٰاتِ وَ مٰافِی الْاَرْضِ وَلَقَدْ وَصَّیْنَا الَّذِینَ اُوتُواالْکِتٰابَ مِنْ قَبْلِکُمْ وَ اِیّٰاکُمْ اَنِ اتَّقُوااللّٰهَ وَاِنْ تَکْفُرُوا فَاِنَّ لِلّٰهِ مٰافِی السَّمٰوٰاتِ وَمٰافِی الْاَرْضِ وَکٰانَ اللّٰهُ غَنِیًّا حَمِیدًا . وَلِلّٰهِ مٰافِی السَّمٰوٰاتِ وَمٰافِی الْاَرْضِ وَ کَفٰی بِاللّٰهِ وَکِیلاً (نساء ـ ۱۳۱ و ۱۳۲)

آنچه در کُرات سماوی وزمین هست در قبضهٔ اقتدارخداست ماهم قبلا باهل کتاب (یهودو نصاری) وهم اکنون بشما توصیه کرده‌و میکنیم که از خشم خدابپرهیزید و اگر بخدا کفر بورزید خدا باکی نداردتمام کرات آسمانی و زمین مال خداست ـ خدا بی‌نیاز و ستوده صفات است ـ کُلیّهٔ موجودات مسخّراو هستند و خدا برای نگهبانی موجودات کافی است.

اِنْ یَشٰاءْ یُذْهِبْکُمْ اَیُّهَا النّٰاسُ وَ یَأْتِ بِآخَرِینَ وَ کٰانَ اللّٰهُ عَلیٰ ذٰلِكَ قَدِیرًا «نساء ـ ۱۳۳)

خدا اگر بخواهد تمام شما مردم را در مدت کمی نیست ونابود میکندوبجای‌شما مردم ومخلوق دیگری میآورد ـ خدا براین کار تواناست.

مَنْ کٰانَ یُرِیدُ ثَوٰابَ الدُّنْیٰا فَعِنْدَاللّٰهِ ثَوٰابُ الدُّنْیٰا وَ الْآخِرَةِ وَکٰانَ اللّٰهُ سَمِیعًا بَصِیراً (نساء ـ ۱۳٤)

هر کس پاداش نیك را در دنیا بخواهد مانعی ندارد از خداوند طلب کند زیرا پاداش دنیا و قیامت نزد خداست. و خدا بتقاضیٰ و مُستدعیات خلق شنوا و بیناست .

اَلَمْ تَعْلَمْ اَنَّ اللّٰهَ لَهُ مُلْكُ السَّمٰوٰاتِ وَالْاَرْضِ یُعَذِّبُ مَنْ یَشٰاءُ وَیَغْفِرُ لِمَنْ یَشٰاءُ وَاللّٰهُ عَلیٰ کُلِّ شَیْئٍ قَدِیرٌ (مائده ـ ٤۰)

آیا نمیدانی که ملك آسمانها و زمین در حیطه قدرت خداست هر که را بخواهد عذاب میکند وهر که را بخواهد می‌بخشد و برهر کاری تواناست ؟

اَلْحَمْدُ لِلّٰهِ الَّذِی خَلَقَ السَّمٰوٰاتِ وَالْاَرْضَ وَجَعَلَ الظُّلُمٰاتِ وَالنُّورَ ثُمَّ الَّذِینَ کَفَرُوا بِرَبِّهِمْ یَعْدِلُونَ . هُوَ الَّذِی خَلَقَکُمْ مِنْ طِینٍ ثُمَّ قَضٰی اَجَلاً وَ اَجَلٌ مُسَمًّی عِنْدَهُ ثُمَّ اَنْتُمْ تَمْتَرُونَ . وَهُوَ اللّٰهُ فِی السَّمٰوٰاتِ وَفِی الْاَرْضِ یَعْلَمُ سِرَّکُمْ وَجَهْرَکُمْ وَیَعْلَمُ مٰا تَکْسِبُونَ (انعام ـ ۱ و ۲ و ۳)

حمد و ستایش برای خدائی است که کُرات سماوی وزمین را آفریده وتاریکی و روشنی را مقرّر فرموده و بااین وصف کافران برای چنین خدائی شریك و عدیل میسازند او کسی است که شمارا از گِل آفریده و اجل را برقرار نموده واجل مُعیّن بدست اوست معذلك شما در قدرت او شك میکنید ـ اودر کُرات آسمانی و زمین خدای مطلق است آشکارونهانِ شما را میداند و از اعمال شما آگاه است.

قُلْ لِمَنْ مٰا فِی السَّمٰوٰاتِ وَالْاَرْضِ ـ قُلْ لِلّٰهِ کَتَبَ عَلٰی نَفْسِهِ الرَّحْمَةَ لَیَجْمَعَنَّکُمْ اِلٰی یَوْمِ الْقِیٰامَةِ لٰا رَیْبَ فِیهِ ـ اَلَّذِینَ خَسِرُوا اَنْفُسَهُمْ فَهُمْ لٰا یُؤْمِنُونَ (انعام ـ ۱۲)

بگوموجودات کرات سماوی وزمین از کیست ؟ اگر آنها نگفتندتو بگوازخداست. خدائیکه بخشش را وظیفه ذات خود قرار داده است شمارا مُحقّقاًدر روز قیامت مُجتمع میکند در این شکّی نیست ـ ولی کسانیکه برای فریفته شدن وزیان‌دیدن خلق شده و برخود ظلم کرده‌اند ایمان نمیآورند.

وَلِلّٰهِ مٰا سَکَنَ فِی اللَّیْلِ وَالنَّهٰارِ وَهُوَ السَّمِیعُ الْعَلِیمُ (انعام ـ ۱۳)

هر آنچه درشب ویا روزسکون وآرامش حاصل میکند همه از آن‌خداست اوشنوا و داناست.

قُلْ اَغَیْرَ اللّٰهِ اَتَّخِذُ وَلِیًّا فٰاطِرِ السَّمٰوٰاتِ وَ الْاَرْضِ وَ هُوَ یُطْعِمُ وَلٰا یُطْعَمُ ـ قُلْ اِنِّی اُمِرْتُ اَنْ اَکُونَ اَوَّلَ مَنْ اَسْلَمَ وَلٰا تَکُونَنَّ مِنَ الْمُشْرِکِینَ (انعام ـ ۱۴)

بگو آیا من جز خدا کسی دیگررا بدوستی و آقائی خود انتخاب کنم؟ درحالیکه

خدا آسمانها وزمین را بوجود آورده بمردم وموجوات روزی‌میدهد وخود احتیاجی بروزی و خوراکی ندارد ـ بگو بمن امر شده است که اولین فرد تسلیم بحکم خدا باشم و گرد مُشرکین نگردم . (وازمشرکین مباش)

قُلْ اِنّی اَخافُ اِنْ عَصَیْتُ رَبّی عَذابَ یَوْمٍ عَظیمٍ ـ مَنْ یُصْرَفْ عَنْهُ یَوْمَئِذٍ فَقَدْ رَحِمَهُ وَذٰلِکَ الْفَوْزُ الْمُبینُ (انعام ـ ۱۵و۱۶)

بگو من میترسم که اگر از امر خدانافرمانی کنم دچار عذاب بزرگ روز قیامت شوم ـ هر کس در آن روز از عذاب برهد خداوند باورحم کرده و این مرحمت خدائی بزرگترین افتخار و خوشبختی‌است.

وَاِنْ یَمْسَسْکَ اللهُ بِضُرٍّ فَلا کاشِفَ لَهُ اِلاّ هُوَ وَاِنْ یَمْسَسْکَ بِخَیْرٍ فَهُوَعَلی کُلِّ شَیْئٍ قَدیرٌ ـ وَهُوَ الْقاهِرُ فَوْقَ عِبادِهِ وَهُوَ الْحَکیمُ الْخَبیرُ (انعام ـ ۱۷ و۱۸)

اگر خداوند بتو ضرری برساند جز خود او کسی نمیتواند آنرا از تو رفع کند واگر بتوخیر و نفعی برساند خود او بر هر کاری تواناست . او بر همه بندگان سُلطه وَسیطره دارد. دانا وبا حکمت است .

قُلْ اَیُّ شَیْئٍ اَکْبَرُ شَهادَةً ـ قُلِ اللهُ شَهیدٌ بَیْنی وَبَیْنَکُمْ وَاُوحِیَ اِلَیَّ هٰذَا الْقُرْآنُ لِاُنْذِرَکُمْ بِهِ وَمَنْ بَلَغَ اَئِنَّکُمْ لَتَشْهَدُونَ اَنَّ مَعَ اللهِ آلِهَةً اُخْری قُلْ لااَشْهَدُ قُلْ اِنَّما هُوَ اِلٰهٌ واحِدٌ وَاِنَّنی بَریئٌ مِمّا تُشْرِکُونَ (انعام ـ ۱۹)

بگو چه گواهی بزرگتر وشایسته تراست ؟ ـ بگوخدا شایسته ترین گواه است و ناظر اعمال من وشماست ـ این قُرآن برمن وحی شده که بوسیله آن بشما وسایر افرادیکه بآنان ابلاغ گردیده پند واندرز دهم وازعواقب گناه وشرك بترسانم آیا شما شهادت میدهید که با وجود خدا عناصر ونیروهای دیگری در سرنوشت مردم وجهان مؤثرند ؟ بگومن چنین شهادتی نمیدهم ـ بگوخدای جهان یکی‌است ومن ازشرك شما بیزارم .

وَعِندَهُ مَفَاتِحُ الْغَيْبِ لَا يَعْلَمُهَا إِلَّا هُوَ وَيَعْلَمُ مَا فِي الْبَرِّ وَالْبَحْرِ وَمَا تَسْقُطُ مِن وَرَقَةٍ إِلَّا يَعْلَمُهَا وَلَا حَبَّةٍ فِي ظُلُمَاتِ الْأَرْضِ وَلَا رَطْبٍ وَلَا يَابِسٍ إِلَّا فِي كِتَابٍ مُبِينٍ (انعام ـ ۵۹)

کلید گنجهای پنهانی نزد خداست کسی از آن آگاه نیست جز خود او ـ او بهمه اسرار وموجوداتیکه درخشکی و دریا موجودند آگاه است ـ هیچ برگی ازدرختی نمیافتد مگر آنکه خدا از آن اطلاع دارد ـ هر دانه ای در زوایای تاریك زمین وجود دارد وهر تر وخشکی که تصوّر شود در کتاب علم خدا در قرآن ثبت و منعکس است .

وَهُوَ الَّذِي يَتَوَفَّاكُم بِاللَّيْلِ وَيَعْلَمُ مَا جَرَحْتُم بِالنَّهَارِ ثُمَّ يَبْعَثُكُمْ فِيهِ لِيُقْضَى أَجَلٌ مُّسَمًّى ثُمَّ إِلَيْهِ مَرْجِعُكُمْ ثُمَّ يُنَبِّئُكُم بِمَا كُنتُمْ تَعْمَلُونَ (انعام ـ ۶۰)

اوست که هنگام شب شمارا بمرگ مُوقّت یعنی خواب فرو میبرد و کردار و افعال شمارا در روز میداند وشمارا ازآن خواب برمیانگیزد تاباجل محتوم برسید بعداز آنهم بازگشت شما بسوی اوست وشمارا از نتایج اعمالتان آگاه میکند .

وَهُوَ الْقَاهِرُ فَوْقَ عِبَادِهِ وَيُرْسِلُ عَلَيْكُمْ حَفَظَةً حَتَّى إِذَا جَاءَ أَحَدَكُمُ الْمَوْتُ تَوَفَّتْهُ رُسُلُنَا وَهُمْ لَا يُفَرِّطُونَ ـ ثُمَّ رُدُّوا إِلَى اللَّهِ مَوْلَاهُمُ الْحَقِّ أَلَا لَهُ الْحُكْمُ وَهُوَ أَسْرَعُ الْحَاسِبِينَ (انعام ـ ۶۱ و ۶۲)

او بربندگانش تسلّط و سیطره دارد و نگهبانانی از فرشتگان برای مراقبت شما میفرستد تا وقتیکه مرگ یکی از شما فرارسد فرستادگان ما اورا میمیرانند ودر وظایف خود قصور نمیورزند سپس بسوی خدائیکه بحق مولای بندگان است باز میگردند ـ بدانید که حکم هرچیزی باخداست او سریعترین محاسب است .

قُلْ مَن يُنَجِّيكُم مِّن ظُلُمَاتِ الْبَرِّ وَالْبَحْرِ تَدْعُونَهُ تَضَرُّعًا وَخُفْيَةً لَّئِنْ أَنجَانَا مِنْ هَٰذِهِ لَنَكُونَنَّ مِنَ الشَّاكِرِينَ ـ قُلِ اللَّهُ يُنَجِّيكُم مِّنْهَا وَمِن كُلِّ كَرْبٍ ثُمَّ

انتم تشرکون (انعام ـ ٦٣ و٦٤)

بگوچه کسی شما را از تاریکی بیابانها ودریاها نجات میدهد وقتیکه با حال زار و پنهانی از اواستمداد میکنید ومیگوئید اگرازاین مهلکه مارا نجات داد دیگرشکر گزار اوخواهیم بود ؟ بگو خداست که شمارا از مهالك واز همه سختیها میرهاند ـ بااین وصف شماباو شرك میورزید.

قل هوالقادر علیٰ ان یبعث علیکم عذاباً من فوقکم اومن تحت ارجلکم او یلبسکم شیعاً و یذیق بعضکم بأس بعض انظر کیف نصرف الایات لعلهم یفقهون ـ و کذب به قومك و هوالحق قل لست علیکم بوکیل (انعام ـ ٦٥ و ٦٦)

بگوخدا قادراست که ازبالای سر واز زیر پا بر شما بلا و مصیبت نازل کند یا شما را دچار تفرقه واختلاف کلمه نماید و بعذاب یکدیگر مبتلی سازد ـ ببین ما آیات خود را چگونه ببیانات مختلف شرح میدهیم تا بلکه آنها بحقایق پی برند ؟ اما امّت تو با آنکه آیات ماحقّ صرف بود آنرا تکذیب کردند ـ بگومن نگهبان وضامن شما نیستم خود دانید .

وهوالذی خلق السموات والارض بالحق ویوم یقول کن فیکون قوله الحق وله الملك یوم ینفخ فی الصور عالم الغیب والشهادة و هوالحکیم الخبیر (انعام ـ ٧٣)

اوخدائی است که کُرات آسمانی وزمین رابحق آفریده وهرروز بچیزی امر کند که موجود باش فوراً بوجود میآید ـ امر و دستور او حقّ و صحیح است در روز قیامت سلطنت ومالکیّت مطلق ازآنِ اوست ـ دانای نهان و آشکاراست ـ ازهر کاری مُطّلع و بحکمت هرچیزی آگاه است .

وما قدروا الله حقّ قدره اذقالوا ماانزل الله علی بشرمن شیئ قل من انزل

الْكِتَابَ الَّذِي جَاءَ بِهِ مُوسَىٰ نُوراً وَهُدًى لِلنَّاسِ تَجْعَلُونَهُ قَرَاطِيسَ تُبْدُونَهَا وَتُخْفُونَ كَثِيراً وَعُلِّمْتُمْ مَا لَمْ تَعْلَمُوا أَنْتُمْ وَلَا آبَاؤُكُمْ قُلِ اللَّهُ ثُمَّ ذَرْهُمْ فِي خَوْضِهِمْ يَلْعَبُونَ (انعام ـ ۹۱)

مشرکین ومخالفانِ اهل کتاب خدارا آنطور که باید نشناختند آنها گفتند خداوند هیچوقت بریك بشر کتابی نازل نکرده است ـ بگو پس کتاب تورات را که موسی آورد ومایه روشنائی وهدایت بشرشد چه کسی نازل کرد ؟ که شماهمان کتابرا بر روی کاغذ نوشتید وقسمتی را آشکار ساختید وبقیّه بلکه بیشتر آنرا پنهان نمودید و چیزهائی از آن آموختید که خودتان و پدرانتان از آن بیخبر بودید ؟ بگو نازل کنندهٔ این آیات وقرآن فقط خداست ـ بعد ازاین اتمام حُجّت آنهارا بحال خود بگذار که سرگرم بازیچه خود باشند .

إِنَّ اللَّهَ فَالِقُ الْحَبِّ وَالنَّوَىٰ يُخْرِجُ الْحَيَّ مِنَ الْمَيِّتِ وَمُخْرِجُ الْمَيِّتِ مِنَ الْحَيِّ ذَٰلِكُمُ اللَّهُ فَأَنَّىٰ تُؤْفَكُونَ . فَالِقُ الْإِصْبَاحِ وَجَعَلَ اللَّيْلَ سَكَناً وَالشَّمْسَ وَالْقَمَرَ حُسْبَاناً ذَٰلِكَ تَقْدِيرُ الْعَزِيزِ الْعَلِيمِ (انعام ـ ۹۵ و ۹۶)

خداست که دانه‌ها وهسته‌ها را در دل زمین میشکافد و آنرا برای درخت ونبات پرورش میدهد اوزنده را ازمرده ومرده را از زنده خارج میسازد وبوجود میآورد ـ این خدای شماست ـ پس‌چرا باودروغ وبهتان می بندید؟ خداست که پرده صبح راپاره میکند وشب رابرای آسایش خلق قرار داده وحرکات آفتاب وماه را روی حساب منظم ومُرتّب کرده ـ اینهاست مُقدّرات خدای بزرگ ودانا .

بَدِيعُ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ أَنَّىٰ يَكُونُ لَهُ وَلَدٌ وَلَمْ تَكُنْ لَهُ صَاحِبَةٌ وَخَلَقَ كُلَّ شَيْءٍ وَهُوَ بِكُلِّ شَيْءٍ عَلِيمٌ (انعام ـ ۱۰۱)

خدا پدید آورنده آسمانها وزمین است چگونه صاحب اولاد میشود در حالیکه زن اختیار نکرده است ؟ وهمه چیزرا بوجودآورده وباسرار همه چیز آگاه است ؟

ذٰلِکُمُ اللّٰهُ رَبُّکُمْ لَا اِلٰهَ اِلَّا هُوَ خَالِقُ کُلِّ شَیْئٍ فَاعْبُدُوهُ وَ هُوَ عَلٰی کُلِّ شَیْئٍ وَکِیلٌ ـ لَاتُدْرِکُهُ الْاَبْصَارُ وَهُوَ یُدْرِکُ الْاَبْصَارَ وَ هُوَ اللَّطِیفُ الْخَبِیرُ (انعام ـ ۱۰۲ و ۱۰۳)

این است اوصاف پروردگار شما ـ خدائی جز او نیست ـ آفریننده تمام موجودات است ـ اورا پرستش کنید او نگهبان همه چیز است ـ چشمها اورا نمی‌بینند ولی او همه چشمهارا می‌بیند ـ مهربان و بهمه چیز آگاه است .

اِنَّ رَبَّکَ هُوَ اَعْلَمُ مَنْ یَضِلُّ عَنْ سَبِیلِهِ وَهُوَ اَعْلَمُ بِالْمُهْتَدِینَ (انعام ـ ۱۱۷)

خدای تو داناتر است بحال آنکه ازراه خود گم میشود ونیز بحال مردم سعادتمند وهدایت شدگان داناتر ازهمه است .

وَرَبُّکَ الْغَنِیُّ ذُوالرَّحْمَةِ اِنْ یَشَاءُ یُذْهِبْکُمْ وَیَسْتَخْلِفْ مِنْ بَعْدِکُمْ مَا یَشَاءُ کَمَا اَنْشَأَکُمْ مِنْ ذُرِّیَةِ قَوْمٍ آخَرِینَ (انعام ـ ۱۳۳)

خدای تو از همه بی‌نیاز و بهمه مهربان است اگر بخواهد شمارا از بین میبرد وهر قومی را که بخواهد جانشین شما خواهد کرد همانطور که شمارا ازنسل گروههای دیگر بوجود آورد .

قُلْ اَغَیْرَ اللّٰهِ اَبْغِی رَبًّا وَهُوَ رَبُّ کُلِّ شَیْئٍ (انعام ـ ۱٦٤)

بگو آیا من غیر خدا را بخدائی انتخاب کنم ؟ در صورتیکه او خدا و مُربّی تمام اشیاست ؟

اُدْعُوا رَبَّکُمْ تَضَرُّعاً وَخُفْیَةً اِنَّهُ لَایُحِبُّ الْمُعْتَدِینَ (اعراف ـ ۵۵)

خدای خودرا با سوز قلب و آهسته بخوانید ـ اوخدائی است که متعدّیان را دوست نمیدارد .

وَاِذْاَخَذَ رَبُّکَ مِنْ بَنِی آدَمَ مِنْ ظُهُورِهِمْ ذُرِّیَّتَهُمْ وَاَشْهَدَهُمْ عَلٰی اَنْفُسِهِمْ اَلَسْتُ بِرَبِّکُمْ قَالُوا بَلٰی شَهِدْنَا (اعراف ـ ۱۷۲)

خدای تو از پشت فرزندان آدم اولاد آنها را بوجود آورد و آنها را در مقابل یکدیگر شاهد قرارداد و از آنها پرسید آیا من خدای شما نیستم ؟ همه گفتند بلی ما بر خداوندی تو گواهیم .

وَلِلّٰهِ الْاَسْمَاءُ الْحُسْنٰی فَادْعُوهُ بِهَا وَذَرُوا الَّذِینَ یُلْحِدُونَ فِی اَسْمَائِهِ سَیُجْزَوْنَ مَا کَانُوا یَعْمَلُونَ (اعراف ـ ۱۸۰)

خداوند دارای اسامی شیوائی است با آن نامها اورا بخوانید ـ کسانی را که در نام خدا انکار و عناد میورزند بحال خود بگذارید ـ آنها بعداً بنتایج اعمال خود خواهند رسید .

(سجده) اِنَّ الَّذِینَ عِنْدَ رَبِّکَ لَا یَسْتَکْبِرُونَ عَنْ عِبَادَتِهِ وَ یُسَبِّحُونَهُ وَلَهُ یَسْجُدُونَ (اعراف ـ ۲۰۶)

آنها که در پیشگاه خدای تو ایستاده اند اعم از ارواح و فرشتگان از پرستش خداوند سرپیچی وسرکشی ندارند. اورا تسبیح و تقدیس میکنند و بآستان جلال او بسجده میافتند .

اِنَّ اللّٰهَ لَهُ مُلْكُ السَّمٰوٰاتِ وَالْاَرْضِ یُحْیِی وَیُمِیتُ وَمَا لَکُمْ مِنْ دُونِ اللّٰهِ مِنْ وَلِیٍّ وَلَا نَصِیرٍ (توبه ـ ۱۱۶)

خداوند مالك کُرات سماوی وزمین است زنده میکند و میمیراند وشما جز پروردگار توانا یار و یاوری ندارید .

اِنَّ رَبَّکُمُ اللّٰهُ الَّذِی خَلَقَ السَّمٰوٰاتِ وَالْاَرْضَ فِی سِتَّةِ اَیَّامٍ ثُمَّ اسْتَوٰی عَلَی الْعَرْشِ یُدَبِّرُ الْاَمْرَ مَا مِنْ شَفِیعٍ اِلَّا مِنْ بَعْدِ اِذْنِهِ ذٰلِکُمُ اللّٰهُ رَبُّکُمْ فَاعْبُدُوهُ اَفَلَا تَذَکَّرُونَ (یونس ـ ۳)

خدای شما کسی است که تمام کُرات آسمانی و زمین را در شش روز بوجود آورد

بعد ذاتُ مقدّس او بر تمام کائنات و مخلوقات مُستولی شد ـ امر آفرینش را ببهترین وجهی ترتیب داد ـ هیچکس قبل از کسب اجازه ازپیشگاهش حق وساطت وشفاعت از دیگری را ندارد ـ خدای شما دارای چنین اوصافی است اورا بپرستید چرا متذکر عظمت مقام و اوصاف خداوند نیستید ؟

قُلْ مَنْ یَرْزُقُکُمْ مِنَ السَّمٰاءِ وَالْاَرْضِ اَمَّنْ یَمْلِکُ السَّمْعَ وَالْاَبْصٰارَ وَمَنْ یُخْرِجُ الْحَیَّ مِنَ الْمَیِّتِ وَیُخْرِجُ الْمَیِّتَ مِنَ الْحَیِّ وَمَنْ یُدَبِّرُ الْاَمْرَ ـ فَسَیَقُولُونَ اللّٰهُ قُلْ اَفَلاٰ تَتَّقُونَ (یونس ـ ۳۱)

بُمشرکین بگو کیست که بشما از آسمان وزمین روزی میرساند و کیست که بشما چشم و گوش‌میدهد وموجودات زنده را ازعدم بوجود میآورد وزنده‌هارا میمیراند؟ کیست که نظام‌کائنات در دست اوست وجهان را اداره میکند ؟ بعداز تأمّل وتعقّل میگویند خداست ـ بگوپس چرا از شِرك نمی‌پرهیزید ؟

فَذٰلِکُمُ اللّٰهُ رَبُّکُمُ الْحَقُّ فَمٰاذٰا بَعْدَ الْحَقِّ اِلَّا الضَّلاٰلُ فَاَنّٰی تُصْرَفُونَ (یونس‌ـ۳۲)

آری چنین خدائی بااین اوصاف پروردگارشماست ازحق که بگذرید جز گمراهی و ناحق چه چیز باقی میماند ؟ با این ترتیب کجا دارید میروید ؟ چرا از حق گریزانید؟

وَمٰا تَکُونُ فِی شَأْنٍ وَمٰا تَتْلُوا مِنْهُ مِنْ قُرْآنٍ وَلاٰ تَعْمَلُونَ مِنْ عَمَلٍ اِلّٰا کُنّٰا عَلَیْکُمْ شُهُوداً اِذْ تُفِیضُونَ فِیهِ (یونس ـ ۶۱)

درهیچ حالی‌نیستی وهیچ آیه‌ای ازقرآن تلاوت نمیکنی ودر هیچ عملی مُستغرق نمیشوید مگر آنکه ماشاهد وناظر شما هستیم .

قٰالُوا اتَّخَذَ اللّٰهُ وَلَداً سُبْحٰانَهُ هُوَ الْغَنِیُّ لَهُ مٰا فِی السَّمٰوٰاتِ وَمٰا فِی الْاَرْضِ اِنْ عِنْدَکُمْ مِنْ سُلْطٰانٍ بِهٰذٰا اَتَقُولُونَ عَلَی اللّٰهِ مٰا لاٰ تَعْلَمُونَ (یونس ـ ۶۸)

میگویند خدا دارای فرزند است ـ مقام خدا از این نسبتها منزّه است او از کائنات بی‌نیاز است آنچه در آسمانها وزمین است مال‌اوست بااین وصف چه‌احتیاجی بانتخاب فرزند دارد ؟ آیا دلیلی براین ادعای باطل خود دارید ؟ ـ پس چرا ندانسته بخداوند نسبتهای ناروا میدهید ؟

اَلا اِنَّهُمْ یَثْنُونَ صُدُورَهُمْ لِیَسْتَخْفُوا مِنْهُ اَلا حِینَ یَسْتَغْشُونَ ثِیابَهُمْ یَعْلَمُ مایُسِرُّونَ وَمایُعْلِنُونَ اِنَّهُ عَلِیمٌ بِذاتِ الصُّدُورِ (هود ـ ۵)

مردم منافق سینه خودرا برمیگردانند که ازمحمّد پنهان شوند ـ بدانید که هماندم که سردرلباس خود فرومیبرند خداوند تمام اسرار نهان و آشکار آنها را میداند ـ او براز دلها آگاه است .

وَما مِنْ دابَّةٍ فِی الاَرْضِ اِلّا عَلَی اللهِ رِزْقُها وَ یَعْلَمُ مُسْتَقَرَّها وَ مُسْتَوْدَعَها کُلٌّ فِی کِتابٍ مُبِینٍ (هود ـ ۶)

هیچ جنبنده‌ای در روی زمین نیست مگر آنکه خدا روزی او را مقرّر کرده و قرارگاه دائم وموقّت اورا میداند همه اینها در کتاب علم ازلی خدا ثبت است.

وَلِلّهِ غَیْبُ السَّمواتِ وَالاَرْضِ وَاِلَیْهِ یُرْجَعُ الاَمْرُ کُلُّهُ فَاعْبُدْهُ وَ تَوَکَّلْ عَلَیْهِ وَما رَبُّکَ بِغافِلٍ عَمّا تَعْمَلُونَ (هود ـ ۱۲۳)

اسرار تمام کرات سماوی و زمین برخدا مکشوف است کارها همه راجع باو و سررشته امور در دست اوست، اورا بپرستید وبراوتوکّل کنید (اورا پرستش وبراو توکّل کن) خدای تو از کردار شما بهیچوجه غافل نیست .

رَبِّ قَدْ آتَیْتَنِی مِنَ الْمُلْکِ وَ عَلَّمْتَنِی مِنْ تَأْوِیلِ الاَحادِیثِ فاطِرَ السَّمواتِ وَالاَرْضِ اَنْتَ وَلِیِّی فِی الدُّنیا وَ الاخِرَةِ تَوَفَّنِی مُسْلِماً وَاَلْحِقْنِی بِالصّالِحِینَ (یوسف ـ ۱۰۱)

بارالها تو بمن قدرت ومکنت دادی وعلم تعبیر مسائل را بمن آموختی ـ ای خالق آسمان وزمین تو در دنیا وقیامت معبود وآقای منی مرا درحال تسلیم اوامر خود ازاین دنیا ببر وبنیکوکاران ملحق ساز.

اَللهُ یَعلَمُ مٰا تَحمِلُ کُلُّ اُنثیٰ وَمٰا تَغیضُ الاَرحٰامُ وَمٰا تَزدٰادُ وَ کُلُّ شَیئٍ عِندَهُ بِمِقدٰارٍ ـ عٰالِمُ الغَیبِ وَالشَّهٰادَةِ اَلکَبیرُ اَلمُتَعٰالِ سَوٰاءٌ مِنکُم مَن اَسَرَّ القَولَ وَمَن جَهَرَ بِهِ وَمَن هُوَ مُستَخفٍ بِاللَّیلِ وَسٰارِبٌ بِالنَّهٰارِ ـ لَه مُعقِّبٰاتٌ مِن بَینِ یَدَیهِ وَمِن خَلفِهِ یَحفَظُونَهُ مِن اَمرِ اللهِ (رعد ـ ۸ و ۹ و۱۰ و ۱۱)

فقط خدا میداند که حمل هر آبستنی ازچه جنس است ودر رحمها چهچیز کسر و اضافه میشود همه رموز اشیاء نزد خدا دارای قاعده ومیزان مُعیّن است ـ اودانای نهان و آشکار است وازحدود فهم وتصوّر موجودات بزرگتر وبالاتراست ـ هرسرّی اعم ازاینکه در دل شب پنهان باشد یا در روز روشن علنی و آشکار ـ برخداوند معلوم است ـ او برای هرچیزی مأمورینی ازپس وپیش گماشته که آنرا بامرخدا نگهبانی میکنند.

(سجده)

وَلِلّهِ یَسجُدُ مَن فِی السَّمٰواتِ وَالاَرضِ طَوعاً وَ کَرهاً وَظِلاٰلُهُم بِالغُدُوِّ وَالاٰصٰالِ (رعد ـ ۱۵)

هرچه درآسمان وزمین موجود است باتمام توابع ونتایج آن برضا یا اجبار شب وروز درپیشگاه عظمت خداوند سرِ عبودیت بزمین میسایند.

قُـلْ مَن رَبُّ السَّمٰواتِ وَ الاَرضِ قُلِ اللهُ قُل اَفَاتَّخَذتُم مِن دُونِهِ اَولِیٰاءَ لاٰیَملِکُونَ لِاَنفُسِهِم نَفعاً وَلاٰضَرّاً قُل هَل یَستَوِی الاَعمیٰ وَالبَصیرُ اَم هَل تَستَوِی الظُّلُمٰاتُ وَالنُّورُ اَم جَعَلُوا لِلّهِ شُرَکٰاءَ خَلَقُوا کَخَلقِهِ فَتَشٰابَهَ الخَلقُ عَلَیهِم ـ قُلِ اللهُ خٰالِقُ کُلِّ شَیئٍ وَهُوَ الوٰاحِدُ القَهّٰارُ (رعد ـ ۱۶)

ای محمّد از مُشرکین سئوال کن که پروردگار آسمانها و زمین کیست؟ آنان از

دادن جواب عاجز میمانند بگو خدای متعال است ـ در اینصورت چرا بجای او خدایانی را انتخاب کرده‌اید که برای خودشانهم نمیتوانند نفعی جلب کنند یا ضرری دفع نمایند ؟ بگو آیا کور و بینا مُساویند یا نور و ظلمت قابل مقایسه هستند ؟ یا همین خدایان مُشرکین میتوانند خلقی مانند مخلوق خدا بیافرینند که از فرط شباهت در مقایسه آنها عاجز شوند؟ بگو فقط خدا خالق موجودات است او خدای یکتائی است که‌عالم خلقت مقهور اراده اوست .

اَللهُ یَبسُطُ الرِّزْقَ لِمَنْ یَشاءُ وَیَقْدِرُ (رعد ـ ۲٦)

خدا بهر کس بخواهد روزی وسیع میرساند وهر کرا خواهد تنگ روزی میکند (اندازه را او معین میکند) .

اَللهُ الَّذی خَلَقَ السَّمواتِ وَالْاَرْضَ وَاَنْزَلَ مِنَ السَّماءِ ماءً فَاَخْرَجَ بِهِ مِنَ الثَّمراتِ رِزْقاً لَکُمْ وَسَخَّرَ لَکُمُ الْفُلْكَ لِتَجْرِیَ فِی الْبَحْرِ بِاَمْرِهِ وَسَخَّرَ لَکُمُ الاَنهارَ وَسَخَّرَ لَکُمُ الشَّمْسَ وَالْقَمَرَ دائِبَیْنِ وَسَخَّرَ لَکُمُ اللَّیْلَ وَالنَّهارَ (ابراهیم ـ ۳۲ و ۳۳)

خدا کسی است که آسمانها وزمین را خلق فرموده و ازآسمان آب نازل کرده و بوسیله‌آن میوه‌ها ونعمتهای گوناگون از زمین خارج ساخته که‌شمااز‌آن ارتزاق کنید کشتی را در اختیار شما قرار داده تا بامر و اجازه او در دریا روان باشد و نهرهای‌آب را در روی زمین در اختیار شما گذاشته آفتاب وماه را مأمور کرده که برای‌آسایش شما مرتب درحرکت باشند وهمچنین شب و روز را بخدمت شما گماشته است .

وَآتیکُمْ مِنْ کُلِّ ماسَأَلْتُموهُ وَاِنْ تَعُدّوا نِعْمَتَ اللهِ لاتُحْصُوها (ابراهیم ـ۳٤)

هر نعمتی از خدا خواستید بشما عطا فرمود ـ اگر شما بخواهید نعمتهای خدا را بشمارید ازعُهده شمردن‌آن برنمیآئید .

رَبَّنا إِنَّكَ تَعلَمُ ما نُخفِي وَما نُعلِنُ وَما يَخفى عَلَى اللهِ مِن شَيءٍ فِي الأَرضِ وَلا فِي السَّماءِ (ابراهیم -- ۳۸)

خداوندا تو بآشکار ونهان ما واقفی هیچ چیزی در آسمان وزمین برخدای متعال پوشیده نیست .

فَلا تَحسَبَنَّ اللهَ مُخلِفَ وَعدِهِ رُسُلَهُ إِنَّ اللهَ عَزِيزٌ ذُو انتِقامٍ (ابراهیم ـ ۴۷)

خیال نکنید وعده هائیکه خداوند بانبیاء داده دروغ خواهد بود خدا منتقم باقدرتی است .

إِنَّ اللهَ سَرِيعُ الحِسابِ (ابراهیم ـ ۵۱)

خداوند درمُحاسَبه دقیق و سریع است.

وَإِنّا لَنَحنُ نُحيِي وَنُمِيتُ وَنَحنُ الوارِثُونَ وَلَقَد عَلِمنَا المُستَقدِمِينَ مِنكُم وَلَقَد عَلِمنَا المُستَأخِرِينَ وَإِنَّ رَبَّكَ هُوَ يَحشُرُهُم إِنَّهُ حَكِيمٌ عَلِيمٌ (حجر -- ۲۳ و ۲۴)

ما بوجود آورنده مخلوقات هستیم وما آنها را نابود میکنیم و فقط خود باقی خواهیم ماند و باسرار گذشتگان و آیندگان شما آگاهیم ـ خدای تو در روز قیامت تمام موجودات را در عرصه محشر حاضر خواهد ساخت او بحکمت همه اشیاء داناست .

نَبِّئْ عِبادِي أَنِّي أَنَا الغَفُورُ الرَّحِيمُ وَأَنَّ عَذابِي هُوَ العَذابُ الأَلِيمُ (حجر ـ ۴۹ و ۵۰)

بندگان من خبرده که من بسیار آمرزنده ومهربانم ودرعین حال عذاب و عقوبت من برای تبهکاران بسیار سخت است .

إِنَّ رَبَّكَ هُوَ الخَلّاقُ العَلِيمُ (حجر ـ ۸۶)

خدای توآفریننده دانائی است وموجودات را بی‌اساس نیافریده است .

وَاللهُ یعلم ما تُسِرّون وما تعلِنون (نحل ـ ۱۹)

خداوند پنهان و آشکار شما داناست .

اِلٰهکم اِلٰهٌ واحدٌ فالذین لایؤمنون بالآخرة قلوبهم منکرة وهم مستکبرون ـ لاجرم انّ الله یعلم مایسرون وما یعلنون انّه لایحبّ المستکبرین (نحل ـ ۲۲ و ۲۳)

خدای شما خدای یگانه‌ای است ـ کسانیکه بروزقیامت و مُحاسبه خداوند ایمان ندارند دلهایشان غرق در انکار است وخود مُتکبّر وخودخواهند البتّه بایدبدانند که خداوند باسرار ظاهر و باطن آنها آگاه است . و خـداوند متکبّران را دوست نمیدارد .

اِنّما قولنا لِشیئٍ اِذا اردناه ان نقول له کن فیکون (نحل ـ ٤٠)

قول ما وامرما برهرچیزی نافذاست وقتی کاری را اراده کنیم میگوئیم موجود باش بوجود میآید

وَلِلّهِ یسجد ما فی السّموات و ما فی الارض من دابةٍ والملائکة و هم لا یستکبرون ـ یخافون ربّهم من فوقهم و یفعلون ما یؤمرون (نحل ـ ٤۹ و ٥۰) (سجده)

تمام جنبندگان آسمانها وزمین اعم ازملائکه و سایر موجودات در مقابل عظمت خداوند بسجده میافتند ودر این باب تکبّر نمیورزند همه ازخدای خود که بالای سرآنهاست میترسند وبوظایفی که بآنها ارجاع شده عمل میکنند .

وقال الله لا تتخذوا الٰهین اثنین انما هو اِلٰهٌ واحدٌ فایّای فارهبون ـ وله ما فی السّموات و الارض وله الدّین واصبا افغیرالله تتقون (نحل ـ ٥١ و ٥٢) .

خداوند امر فرموده که دوخدا برای پرستش انتخاب نکنید خدا یکی است از

من حساب ببرید ـ آسمانها وزمین و آنچه در آنهاست متعلّق بخدای یکتاست ـ دین ابدی از آن خداست ـ چرا ازغیرخدا میترسید ؟

فَلا تَضرِبوُا لِلّهِ الاَمثالَ اِنَّ اللهَ یَعلَمُ وانتم لاتعلمُونَ (نحل ـ ۷٤)

برای خدا مثل نزنید ودر پیشگاه خداوند فضل فروشی نکنید خداوند دانا بهمه امور است و شما بشرعاجز نادانی بیش نیستید.

وَلِلّهِ غَیبُ السَّمواتِ وَالاَرضِ . . . اِنَّ اللهَ علی کُلِّ شَیئٍ قَدیرٌ (نحل ـ ۷۷)

اسرار آسمانها وزمین نزد خداوند آشکار است خداوند برهر کاری تواناست .

قُل لوکانَ معهُ آلِهَةٌ کَما یَقولُونَ اِذاًلاَبتغوا اِلی ذِی العَرشِ سَبیلاً ـ سبحانه وَتَعالی عَمّا یَقولُونَ عُلوّاً کَبیراً (اسری ـ ٤۲ و ٤۳)

ای محمد بمردم بگو اگر همانطور که میگویند با خدای واحد خدایان دیگری هم وجود داشتند آن خدایان درکار اورخنه میکردند ودر اداره امور او که صاحب عرش است دخالت میورزیدند و نظام عالم بهم میخورد او پاکتر و والاتر از این گفتار ومطالب است ومقام اوفوق این تفکّرات است .

تُسبّحُ لهُ السّمواتُ السَّبعُ وَالاَرضُ وَمَن فِیهِنَّ وَاِن مِن شَیئٍ اِلّا یُسبِّحُ بِحَمدِهِ وَلکِن لا تَفقَهونَ تَسبیحَهُم اِنَّهُ کانَ حَلیماً غَفوُراً (اسری ـ ٤٤)

سیّارات سَبعه وزمین و آنچه موجودات در آن هست همه بذکر وحدانیّت و تقدیس پیشگاه اومشغولند هیچ موجودی دردنیانیست مگر آنکه بستایش ذات پروردگار اشتغال دارد امّا شما زبان وذکر آنهارا نمیفهمید ـ آری خداوند بردبار و بخشنده است .

قُلِ ادعُوا اللهَ اَوِادعُوا الرَّحمنَ اَیّاًماتدعوافلهُ الاسماءالحسنی(اسری ـ ۱۱۰)

بگوخدا راچه بنام الله بخوانید یا رحمن فرقی ندارد بهر اسم وصفت نیکی اورا

بخوانید جواب میدهد زیرا اسماء نیکو مخصوص اوست .

وَقُلِ الْحَمْدُ لِلّٰهِ الَّذِي لَمْ يَتَّخِذْ وَلَداً وَلَمْ يَكُنْ لَهُ شَرِيكٌ فِي الْمُلْكِ وَلَمْ يَكُنْ لَهُ وَلِيٌّ مِنَ الذُّلِّ وَكَبِّرْهُ تَكْبِيرًا (اسری ـ ۱۱۱)

بگوسپاس وستایش خاصّ خدائی است که اولاد قبول نکرده ودر پادشاهی شریك ندارد وهیچوقت ازناتوانی احتیاج بدوست و کمك پیدا نمیکند و اورا ببزرگتری ستایش کن .

قُلْ لَوْكَانَ الْبَحْرُ مِدَاداً لِكَلِمَاتِ رَبِّي لَنَفِدَ الْبَحْرُ قَبْلَ اَنْ تَنْفَدَ كَلِمَاتُ رَبِّي وَلَوْ جِئْنَا بِمِثْلِهِ مَدَدًا (کهف ـ ۱۰۹)

بگواگر آب دریا مرکّب شود تا آثار وجود ودلایل عظمت خدارا بنویسند آب دریا تمام میشود ولی آیات ودلایل ومصنوعات خدای من بآخر نمیرسد هرچند دریای دیگری نظیر آنرا بآن اضافه کنیم .

مَاكَانَ لِلّٰهِ اَنْ يَتَّخِذَ مِنْ وَلَدٍ سُبْحَانَهُ اِذَاقَضَىٰ اَمْرًا فَاِنَّمَا يَقُولُ لَهُ كُنْ فَيَكُونُ وَاِنَّ اللّٰهَ رَبِّي وَرَبُّكُمْ فَاعْبُدُوهُ هٰذَا صِرَاطٌ مُسْتَقِيمٌ (مریم ـ ۳۵ و ۳۶)

خدا احتیاجی ندارد که دارای فرزند شود ساحت اوازاین نسبتها بری است وقتی بر وجود امری اراده کند بآن میگوید موجود باش بوجود میآید خداوند پروردگار من وشماست اورا پرستش کنید راه راست این است.

وَمَا نَتَنَزَّلُ اِلَّا بِاَمْرِ رَبِّكَ لَهُ مَا بَيْنَ اَيْدِينَا وَمَا خَلْفَنَا وَمَا بَيْنَ ذٰلِكَ وَمَاكَانَ رَبُّكَ نَسِيًّا (مریم ـ ٦٤)

مافرشتگان جز بامرخدای تونازل نمیشویم گذشته وآیندهٔ ما وآنچه دراین‌فاصله استازآن‌اوست(حال‌هم درحیطهٔ اقتدار اوست)خدای‌تو بهیچوجه فراموشکار نیست.

رَبُّ السَّمٰوَاتِ وَالْاَرْضِ وَمَا بَيْنَهُمَا فَاعْبُدْهُ وَاصْطَبِرْ لِعِبَادَتِهِ هَلْ تَعْلَمُ لَهُ سَمِيًّا (مریم ـ ٦٥)

اوپروردگار آسمانها وزمین وفواصل آنهاست اورا عبادت کن ودر پرستش او استقامت بورز ـ آیا همنام وهمتائی برای اوسراغ داری ؟ کسی غیر از اورا لایق خدائی میدانی ؟

اِنْ كُلُّ مَنْ فِي السَّمٰوٰاتِ وَالْأَرْضِ اِلّٰا آتِي الرَّحْمٰنِ عَبْداً ـ لقد احصيهم وعدهُمْ عَدّاً ـ وَكُلُّهُمْ آتِيهِ يَوْمَ الْقِيٰامَةِ فَرْداً (مريم ـ ۹۳و۹۴و۹۵)

هیچ موجودی در آسمانها وزمین نیست مگر آنکه بندهٔ فرمانبردار خداست خدا همه آنهارا شمرده وعدهٔ آنها را بدقت تعیین کرده است ـ وهمه آنها فردفرد وبحال تنها درپیشگاه اوحاضر میشوند .

اَلرَّحْمٰنُ عَلَى الْعَرْشِ اسْتَوٰى ـ لَهُ مٰا فِي السَّمٰوٰاتِ وَمٰا فِي الْأَرْضِ وَمٰا بينهما ومٰا تَحْتَ الثَّرٰى (طٰهٰ ـ ۵ و ۶)

اوخدائی است که برعرش آفرینش مسلط ومحیط است ـ آنچه در آسمانها وزمین و اعماق آن وفواصل ستارگان است از آن او ودر قبضه قدرت اوست .

وَاِنْ تَجْهَرْ بِالْقَوْلِ فَاِنَّهُ يعلم السِّرَّ وَاخفى ـ الله لااله الا هو له الاسماء الحسنى (طٰهٰ ـ ۷)

اگر بلند (یا آهسته) گفتگو کنی برای اوفرقی نمیکند اوداناینهان وآشکاراست بجز اوخدای دیگری وجود ندارد همه صفات نیکو مختص اوست .

يَعْلَمُ مٰا بَيْنَ اَيْدِيهِمْ وَمٰا خَلْفَهُمْ وَلٰا يُحِيطُونَ بِهِ عِلْماً وَعَنَتِ الْوُجُوهُ لِلْحَيِّ الْقَيُّومِ وَقَدْ خٰابَ مَنْ حَمَلَ ظُلْماً (طٰهٰ ـ ۱۱۰ و ۱۱۱)

خداوند بگذشته وحال وآینده بندگان خود آگاه است وهیچکس بردائرهٔ عظمت او احاطه ندارد تمام وجوه بندگان متوجه پیشگاه اوست زیرا او زنده ابدی و توانای بلامعارض است کسانیکه بار ظلم بر دوش دارند واز اوامر خدا سرپیچی میکنند جز زیان بهره‌ای نمیبرند.

وَلَهُ مَنْ فِی السَّمٰواتِ وَالْاَرْضِ وَمَنْ عِنْدَهُ لایَسْتَکْبِرُونَ عَنْ عِبادَتِهِ وَلایَسْتَحْسِرُونَ یُسَبِّحُونَ اللَّیْلَ وَالنَّهارَ لایَفْتُرُونَ (انبیاء ـ ۱۹ و ۲۰)

آنچه در کُرات سماوی و زمین است درحیطهٔ اقتدار اوست آنها که مقرّب درگاه او هستند از پرستش و عبادت او اِبا ندارند و هیچوقت از عبودیّت او اظهار خستگی نمیکنند و پشیمان نمیشوند ـ شب و روز بتسبیح و تهلیل مشغولند وکار آنها تعطیل و فترت ندارد .

لَوْ کانَ فِیهِما آلِهَةٌ اِلَّا اللّٰهُ لَفَسَدَتا فَسُبْحانَ اللّٰهِ رَبِّ الْعَرْشِ عَمّا یَصِفُونَ ـ لایُسْئَلُ عَمّا یَفْعَلُ وَهُمْ یُسْئَلُونَ (انبیاء ـ ۲۲ و ۲۳)

اگر غیر از خدای یگانه خدای دیگری در آسمان و زمین وجود داشت نظام آنها بهم میخورد ساحتِ خدای عرش برین از صفت شِرك بری است خداوند درمقابل هیچکس مسئول نیست ولی مخلوقات از طرف او مُو بمُو بازخواست میشوند .

وَ اَنَّ اللّٰهَ لَیْسَ بِظَلّامٍ لِلْعَبِیدِ (حجّ ـ ۱۰)

خدا هیچوقت ببندهٔ خود ظلم نمیکند .

(سجده)

اَلَمْ تَرَ اَنَّ اللّٰهَ یَسْجُدُ لَهُ مَنْ فِی السَّمٰواتِ وَمَنْ فِی الْاَرْضِ وَالشَّمْسُ وَالْقَمَرُ وَالنُّجُومُ وَالْجِبالُ وَالشَّجَرُ وَالدَّوابُّ وَکَثِیرٌ مِنَ النّاسِ وَکَثِیرٌ حَقَّ عَلَیْهِمُ الْعَذابُ وَمَنْ یُهِنِ اللّٰهُ فَمالَهُ مِنْ مُکْرِمٍ اِنَّ اللّٰهَ یَفْعَلُ مایَشاءُ (حجّ ـ ۱۸)

آیا نمی‌بینی که هرچه در آسمان و زمین است اعمّ از آفتاب و ماه و ستارگان کوهها درختان جنبندگان و بسیاری از مردم با عشق و شعف در پیشگاه خداوند روی تذلّل بخاك میمالند و بسجده میافتند ؟ البتّه بسیاری از بشر از این امر سرپیچی میکنند و بنا براین مُستحقّ عذاب خدا هستند هر کس را خداوند خوار و ذلیل کند کسی محترم نمیدارد آری خداوند هرچه اراده کند بصورت عمل درخواهدآورد .

ذٰلِكَ بِاَنَّ اللهَ يُولِجُ اللَّيْلَ فِى النَّهارِ وَيُولِجُ النَّهارَ فِى اللَّيْلِ وَ اَنَّ اللهَ سَمِيعٌ بَصِيرٌ ـ ذٰلِكَ بِاَنَّ اللهَ هُوَالْحَقُّ وَاَنَّ مٰا يَدْعُونَ مِنْ دُونِهِ هُوَالْباطِلُ وَ اَنَّ اللهَ هُوَالْعَلِىُّ الْكَبِيرُ (حجّ ـ ٦١ و ٦٢)

سخن حق این است که خداوند شب را در روز و روز را در شب پنهان میکند و اوست که همه اسرار را میشنود و همه اشیاء را می‌بیند و نیز حقیقت این است که حق فقط خداست و هرچه را بجزاو طلب کنند باطل وفانی است و شأن خدا والا و مقام او بزرگ است .

لَهُ مٰافِى السَّمٰوٰاتِ وَمٰافِى الْاَرْضِ وَاَنَّ اللهَ لَهُوَالْغَنِىُّ الْحَمِيدُ (حجّ ـ ٦٤)

هرچه در آسمانها و زمین است از آن خدا و در حیطهٔ اقتدار خداست و خدا از همه آنها بی‌نیاز و دارای صفات حمیده است .

اَلَمْ تَعْلَمْ اَنَّ اللهَ يَعْلَمُ مٰا فِى السَّماءِ وَالْاَرْضِ اِنَّ ذٰلِكَ فِى كِتٰابٍ اِنَّ ذٰلِكَ عَلَى اللهِ يَسِيرٌ (حجّ ـ ٧٠)

آیا نمیدانی که خداوند باسرار آسمانها و زمین آگاه است و این مسئله در کتاب علم خدا ثبت شده و دانستن اسرار کائنات بر خدا امر بسیار آسانی است ؟

مٰاقَدَرُوااللهَ حَقَّ قَدْرِهِ اِنَّ اللهَ لَقَوِىٌّ عَزِيزٌ (حجّ ـ ٧٤)

بشر قدر و مقام خدا را آنطور که هست نمی‌شناسد خدا بحد اعلیٰ توانا و معزز و عالیمقام است

يَعْلَمُ مٰابَيْنَ اَيْدِيهِمْ وَ مٰا خَلْفَهُمْ وَاِلَى اللهِ تُرْجَعُ الاُمُورُ (حجّ ـ ٧٦)

خداوند بحال و آینده و پیدا وناپیدای بندگان خود داناست و همه‌کارها بسوی او برمیگردد و سررشته‌کارها بدست اوست .

وَاعْتَصِمُوا بِاللهِ هُوَ مَوْلٰيكُمْ فَنِعْمَ الْمَوْلىٰ وَنِعْمَ النَّصِيرُ (حجّ ـ ٧٨)

بخدا متوسّل شوید او یار و یاور شماست چه یار خوبی و چه کمك شایسته‌ای .

قُلْ لِمَنِ الْاَرْضُ وَ مَنْ فِيهَا اِنْ كُنْتُمْ تَعْلَمُونَ ـ سَيَقُولُونَ لِلّٰهِ قُلْ اَفَلَا تَذَكَّرُونَ قُلْ مَنْ رَبُّ السَّمٰوٰاتِ السَّبْعِ وَ رَبُّ الْعَرْشِ الْعَظِيمِ ـ سَيَقُولُونَ لِلّٰهِ قُلْ اَفَلَا تَتَّقُونَ ـ قُلْ مَنْ بِيَدِهِ مَلَكُوتُ كُلِّ شَيْئٍ وَهُوَ يُجِيرُ وَلَا يُجَارُ عَلَيْهِ اِنْ كُنْتُمْ تَعْلَمُونَ سَيَقُولُونَ لِلّٰهِ قُلْ فَاَنّٰى تُسْحَرُونَ ـ بَلْ اَتَيْنَاهُمْ بِالْحَقِّ وَاِنَّهُمْ لَكَاذِبُونَ

(مؤمنون ـ ۸۴ و ۸۵ و ۸۶ و ۸۷ و ۸۸ و ۸۹ و ۹۰)

ازمنکران سئوال کن زمین و موجودات آن از آن کیست؟ اگرمیدانید بگوئید ؟ خواهند گفت از آن خداست بگو پس چرا متذکّر وجود او نمیشوید ؟ بگو پروردگار هفت آسمان (سیّارات هفتگانه) و صاحب عرش برین کیست ؟ خواهند گفت از آنِ خداست ـ بگو پس چرا از انکار نمیپرهیزید ؟ بگو کیست که اختیار و اقتدار همه‌چیز در دست اوست و حمایت میکند و تحت حمایه قرار نمیگیرد اگرمیدانید بگوئید ؟ خواهند گفت همه اینها مال خداست ـ بگو پس چرا مسحور و مفتون باطل شده‌اید ؟ ما دین حق را بااستدلال روشن بآنها ارائه دادیم امّا آنها استعداد درك آنرا نداشتند و آنرا تکذیب کردند .

(بآیات ۹۱ و ۹۲ همین سوره در فصل ۹ توجه شود)

فَتَعَالَى اللّٰهُ الْمَلِكُ الْحَقُّ لَا اِلٰهَ اِلَّا هُوَ رَبُّ الْعَرْشِ الْكَرِيمِ وَ مَنْ يَدْعُ مَعَ اللّٰهِ اِلٰهاً آخَرَ لَا بُرْهَانَ لَهُ بِهِ فَاِنَّمَا حِسَابُهُ عِنْدَ رَبِّهِ اِنَّهُ لَا يُفْلِحُ الْكَافِرُونَ (مؤمنون ـ ۱۱۶ و ۱۱۷)

بلند مرتبه است خدائیکه بحق پادشاه کائنات است جز او خدائی نیست او صاحب مقام بزرگ است ـ کسیکه با خدای یگانه خدای دیگری فرض میکند دلیلی در دست ندارد و حساب کُفر او نزد خدا محفوظ است حدّاقل این است که کافران رستگاری ندارند .

وَ قُلْ رَبِّ اغْفِرْ وَ ارْحَمْ وَ اَنْتَ خَيْرُ الرَّاحِمِينَ (مؤمنون ـ ۱۱۸)

بگو خدایا بر ما ببخش و بما مهربانی کن که تو بهترین مهربانان جهانی .

اللهُ نورُ السَّمٰواتِ وَالارضِ مثلُ نورِه کمشکوةٍ فیها مِصباحٌ ـ اَلمِصباحُ فی زُجاجةٍ ـ الزُّجاجةُ کأنّها کوکبٌ دُرّیٌّ یوقدُ مِن شجرةٍ مُبارکةٍ زیتونةٍ لاشرقیّةٍ ولاغربیّةٍ یکادُ زیتها یضیئُ ولولم تمسسه نارٌ نورٌ علی نورٍ ـ یهدی اللهُ لِنورِه مَن یشاءُ و یضربُ اللهُ الامثالَ لِلنّاسِ وَاللهُ بِکُلِّ شیئٍ علیمٌ

(نور ـ ۳۵)

خداوند روشنی بخش آسمانها و زمین است روشنائی او مثل چراغ درخشانی است که در فانوس باشد ـ چراغ محفوف بشیشه‌ای که گوئی ستارهٔ تابناکی است که از درخت پر برکت زیتونی میدرخشد ـ این نور نه شرقی و نه غربی است بلکه شرق و غرب را روشن میسازد بدون آنکه منبعی و موتوری و آتش‌افروزی داشته باشد ـ پرتو آن آفاق را فراگرفته است و بلا انقطاع امواج نور بـرروی هم میتابند ـ خدا هر کس را بخواهد بنور خود هدایت میکند و برای مردم مثلها میزند زیرا بهمه جزئیات عالم دانا است .

اَلَم تَرَ اَنَّ اللهَ یسبّحُ له مَن فِی السَّموٰاتِ وَالارضِ وَالطیرُ صافّاتٍ کلٌ قدعلِمَ صلوتَهُ و تسبیحَه واللهُ علیمٌ بما یفعلونَ وَلِلّهِ مُلکُ السَّموٰاتِ وَالاَرضِ وَاِلی‌اللهِ المصیرُ (نور ـ ٤۱ و ٤۲)

آیا نمی‌بینید که هرچه در آسمانها وزمین است درحال تقدیس و تسبیح‌خدا هستند حتّی‌مرغان که در هوا پرمیگشایند برای نیایش بدرگاه خداست همهٔ آنها ذکر و صلوٰة خود را میدانند و خدا هم بتسبیح و عبادت آنها واقف است سلطنت آسمانها و زمین خاصّ خداست و بازگشت بسوی اوست .

الا اِنَّ‌لِلّهِ ما فِی‌السَّموٰاتِ والارضِ قد یعلم ما انتم علیهِ و یوم یرجعون اِلیهِ فینبّئهم بما عملوا واللهُ بکلّ شیئٍ علیمٌ (نور ـ ٦٤)

بدانید که هرچه در آسمان‌ها و زمین است از آن خداست شما در هرحال و هر

فکر که باشید خدا از آن آگاه است ـ روزیکه بندگان بسوی او برمیگردند آنها را از یکایک اعمال آنان آگاه میکند ـ خدا بهمه چیز داناست.

الَّذِی لَهُ مُلْکُ السَّمٰوٰاتِ وَالْاَرْضِ وَلَمْ یَتَّخِذْ وَلَداً وَلَمْ یَکُنْ لَهُ شَرِیکٌ فِی الْمُلْکِ وَ خَلَقَ کُلَّ شَیْئٍ فَقَدَّرَهُ تَقْدِیرًا (فرقان ـ ۲)

اوخدائی است که آنچه در آسمانها وزمین است تحت اقتدار اوست نه فرزندی انتخاب کرده و نه در خدائی و پادشاهی شریك دارد ـ همه چیز را بوجود آورده و میزان و حدود ووظایف هرچیزی را معیّن فرموده است.

وَ تَوَکَّلْ عَلَی الْحَیِّ الَّذِی لَایَمُوتُ وَ سَبِّحْ بِحَمْدِهِ وَکَفٰی بِهِ بِذُنُوبِ عِبَادِهِ خَبِیرًا ـ الَّذِی خَلَقَ السَّمٰوٰاتِ وَالْاَرْضَ وَ مَا بَیْنَهُمَا فِی سِتَّةِ اَیَّامٍ ثُمَّ اسْتَوٰی عَلَی الْعَرْشِ الرَّحْمٰنُ فَاسْئَلْ بِهِ خَبِیرًا (فرقان ـ ۵۸ و ۵۹)

برخدائی تکیه کن که زنده است وهرگز نمیمیرد و بستایش او بپرداز که آگاهی او از گناه بندگانش کافی است که آنها را ببخشد یا عذاب کند خدائیکه آسمانها و زمین و فواصل آنها را در شش روز خلق کرده سپس بر عرش خدائی قرار گرفته و بصفت بخشندگی آراسته است ـ از مقام او و صفات او تفحّص کن تا باسرار عظمت او آگاه شوی.

وَاِنَّ رَبَّكَ لَهُوَ الْعَزِیزُ الرَّحِیمُ (شعراء ـ ۹)

خدای تو خدای بزرگوار و بخشنده‌ای است.

(بآیات ۷۷ تا ۸۹ سوره شعراء در فصل ۱۹ توجه شود)

قُلِ الْحَمْدُ لِلّٰهِ وَسَلَامٌ عَلٰی عِبَادِهِ الَّذِینَ اصْطَفٰی ـ آللّٰهُ خَیْرٌ اَمَّا یُشْرِکُونَ ـ اَمَّنْ خَلَقَ السَّمٰوٰاتِ وَالْاَرْضَ وَ اَنْزَلَ لَکُمْ مِنَ السَّمَاءِ مَاءً فَاَنْبَتْنَا بِهِ حَدَائِقَ ذَاتَ بَهْجَةٍ مَا کَانَ لَکُمْ اَنْ تُنْبِتُوا شَجَرَهَا ءَاِلٰهٌ مَعَ اللّٰهِ بَلْ هُمْ قَوْمٌ یَعْدِلُونَ (نمل ـ ۵۹ و ۶۰)

بگو ستایش خاصّ خداست و نیز درود و سلام شایستهٔ بندگان برگزیدهٔ اوست ـ آیا خدای یکتای قادر بهتر است یا اشخاص و اشیائی که شریك او قرار میدهند؟ کیست که آسمان و زمین را خلق کرده است و برای شما از آسمان آب باران نازل میکند که بوسیله آن باغهای سبز و خُرّم بعمل میآوریم که شما قادر برویانیدن یك درخت آن نیستید آیا شایسته است با خدای مُتعال خدای دیگری قائل شوند آنها که چنین تصوّری میکنند از حق عدول کرده و برای خدا هرروز شریکی میسازند.

أَمَّنْ جَعَلَ الأَرْضَ قَرَاراً وَ جَعَلَ خِلَالَهَا أَنهَاراً وَ جَعَلَ لَهَا رَوَاسِيَ وَجَعَلَ بَيْنَ البَحْرَيْنِ حَاجِزاً أَإِلٰهٌ مَعَ اللهِ بَلْ أَكْثَرُهُمْ لَا يَعْلَمُونَ (نمل ـ ٦١)

آیا کیست که زمین را قرارگاه انسان و حیوان قرار داده ودر آن نهرهای آب جاری ساخته و کوههای عظیم برپا داشته وما بین دودریافاصله ایجاد کرده که‌داخل هم نشوند آیا کسی لیاقت شرکت درخدائی اورا دارد؟ مِثل اینکه اکثر این مردم نادانند.

أَمَّنْ يُجِيبُ المُضْطَرَّ إِذَا دَعَاهُ وَيَكْشِفُ السُّوءَ وَيَجْعَلُكُمْ خُلَفَاءَ الأَرْضِ أَإِلٰهٌ مَعَ اللهِ قَلِيلاً مَا تَذَكَّرُونَ (نمل ـ ٦٢)

یا کیست که بناله و استغاثهٔ اشخاص بیچاره و مُستمند پاسُخ میدهد و رنج وغم را برطرف میسازد و کیست که شمارا جانشین گذشتگان قرارداده ـ آیا باخدای یکتا خدای دیگری هست؟ مردم کمتر متذکّر حقیقت میشوند.

أَمَّنْ يَهْدِيكُمْ فِي ظُلُمَاتِ البَرِّ وَالبَحْرِ وَمَنْ يُرْسِلُ الرِّيَاحَ بُشْراً بَيْنَ يَدَي رَحْمَتِهِ أَإِلٰهٌ مَعَ اللهِ تَعَالَى عَمَّا يُشْرِكُونَ (نمل ـ ٦٣)

یا کیست که شما را در تاریکی های دریا و بیابان راهنمائی میکند؟ ـ چه کسی

باد را میفرستد که مژده باران رحمت را میدهد آیا با خدای متعال خدای دیگری وجود دارد؟ ـ مقام وی برتر از آن است که کسی با وی عدیل و شریك شود.

اَمَّن یَبدؤا الخلقَ ثم یعیدُه و من یرزقکم مِنَ السَّماءِ و الارضِ أاله معَ اللهِ قل هاتوا برهانکم اِن کنتم صادقین (نمل ـ ٦٤)

یاچه کسی خلقت راشروع کرده وموجودات را بعرصهٔ وجود درآورده و آنهارا بحال اوّل برمیگرداند؟ کیست که از آسمان و زمین روزی شما را میرساند آیا غیر خدا کسی وچیزی در آفرینش مؤثّر است؟ بگو اگر راست میگوئید دلایل خود را اقامه کنید.

قل لایعلم من فِی السَّمواتِ وَ الارضِ الغیبَ اِلّا الله ـ وما یشعرون ایان یبعثون (نمل ـ ٦٥)

بگو آنها که در آسمان وزمین هستند (جز خدای متعال) هیچیك براسرار پشت‌پرده وعلم غیب آگاه نیست و آنها خود نمیدانند چه وقت زنده وبرانگیخته شده‌اند.

بَلِ ادّارَكَ عِلمهم فِی الآخِرَةِ بل هم فی شكٍّ مِنها بل هم مِنها عمونَ (نمل ـ ٦٦)

بلکه در روز قیامت میفهمند ـ آری اینها از جریان قیامت نیز نادان و کورند.

وَاِنَّ رَبَّكَ لذو فضلٍ علی النّاسِ وَلكنَّ اَكثرهم لایشكرون وَاِنَّ رَبَّكَ لیعلم ما تُكِنُّ صدورهم و ما یعلنون ـ وَ ما مِن غائبةٍ فِی السَّماءِ وَ الارضِ اِلّا فی كتابٍ مبینٍ (نمل ـ ۷۳ و ۷٤ و۷۵)

فضل و مرحمت خدای تو شامل حال عموم مردم است امّا اکثر آنها شکر گذار نیستند ـ خدای تو بآنچه مردم درسینه های خود پنهان داشته‌اند آگاه است هیچ

امر پنهانی در آسمان و زمین وجود ندارد مگر آنکه در کتاب علم ازلی خداوند آشکار ومنعکس است.

وَرَبُّكَ يَعْلَمُ مَا تُكِنُّ صُدُورُهُمْ وَمَا يُعْلِنُونَ وَهُوَ اللهُ لَا إِلٰهَ إِلَّا هُوَ لَهُ الْحَمْدُ فِي الْأُولَىٰ وَالْآخِرَةِ وَلَهُ الْحُكْمُ وَإِلَيْهِ تُرْجَعُونَ (قصص ـ ۶۹ و ۷۰)

خدای تو آنچه را که خلق در دلهای خود پنهان دارند یا آشکارسازند میداندخدائی است که کسی جز اوشایسته خدائی نیست ستایش در دنیا وقیامت خاصّ او وسلطنت مطلق سزاوار او وباز گشت همه بسوی اوست.

كُلُّ شَيْءٍ هَالِكٌ إِلَّا وَجْهَهُ لَهُ الْحُكْمُ وَإِلَيْهِ تُرْجَعُونَ (قصص ـ ۸۸)

همه‌چیزجزذات پاك خداوند نیست‌ونابود میشود ـ اقتدار جهان دردست اوست ـ همه بسوی او باز میگردید.

وَمَا أَنْتُمْ بِمُعْجِزِينَ فِي الْأَرْضِ وَلَا فِي السَّمَاءِ وَمَا لَكُمْ مِنْ دُونِ اللهِ مِنْ وَلِيٍّ وَلَا نَصِيرٍ (عنكبوت ـ ۲۲)

شما مخلوق عاجز قادر نیستید خدا را در زمین و آسمان بعجز درآورید ـ جز خداوند یار و یاور و کمك و مددکاری ندارید.

وَلَئِنْ سَأَلْتَهُمْ مَنْ خَلَقَ السَّمٰوَاتِ وَالْأَرْضَ وَسَخَّرَ الشَّمْسَ وَالْقَمَرَ لَيَقُولُنَّ اللهُ فَأَنَّىٰ يُؤْفَكُونَ ـ وَلَئِنْ سَأَلْتَهُمْ مَنْ نَزَّلَ مِنَ السَّمَاءِ مَاءً فَأَحْيَا بِهِ الْأَرْضَ مِنْ بَعْدِ مَوْتِهَا لَيَقُولُنَّ اللهُ ـ قُلِ الْحَمْدُ لِلّٰهِ بَلْ أَكْثَرُهُمْ لَا يَعْقِلُونَ (عنكبوت ـ ۶۱ و ۶۳)

اگر ازمُشرکین و مُنکرین سئوال کنی چه کسی آسمانها و زمین را خلق کرده و آفتاب‌وماه را درحیطه اختیارخود قرارداده ناچارجواب میدهند خدا ـ دراینصورت چرا برخدا دروغ می‌بندند ـ اگر ازآنها سئوال کنی چه کسی ازآسمان آب‌فرو

میریزد وبا آن بعد ازخشکیدن وبایر شدن زمین را زنده وسبز وخرّم میگرداند؟ بـ از میگویند خدا بگو خدا را شکر کـه متوجّه حقیقت شدید امّا اکثراً تعقل نمیکنند.

فَسُبْحَانَ اللهِ حِینَ تُمْسُونَ وَحِینَ تُصْبِحُونَ وَلَهُ الْحَمْدُ فِی السَّمٰوَاتِ وَالْاَرْضِ وَعَشِیّاً وَحِینَ تُظْهِرُونَ (روم ـ ۱۷ و۱۸)

خدای متعال را بشام وسحر ستایش گوئید ـ درآسمان و زمین وهنگام شب و ظهر درهمه اوقات حمد وثنا شایسته خداست.

وَلَهُ مَنْ فِی السَّمٰوَاتِ وَالْاَرْضِ کُلٌّ لَهُ قَانِتُونَ (روم ـ ۲۶)

هرچه موجود درآسمان‌ها وزمین است تحت عبودیّت خداست وعموماً مطیع ومنقاد او هستند.

وَهُوَ الَّذِی یَبْدَؤُ الْخَلْقَ ثُمَّ یُعِیدُهُ وَهُوَ اَهْوَنُ عَلَیْهِ وَلَهُ الْمَثَلُ الْاَعْلٰی فِی السَّمٰوَاتِ وَالْاَرْضِ وَهُوَ الْعَزِیزُ الْحَکِیمُ (روم ـ ۲۷)

او کسی است که خلقت را آغاز کرده و موجودات را بوجود آورده و دوباره آنرا بعالم دیگر برمیگرداند بلکه اعاده خلق بآن عالم برای او آسانتر است ـ مثال او بالاتر از حـدود وصف و عقول آسمان و زمین است او بزرگـوار و با حکمت است.

اَللهُ الَّذِی خَلَقَکُمْ ثُمَّ رَزَقَکُمْ ثُمَّ یُمِیتُکُمْ ثُمَّ یُحْیِیکُمْ هَلْ مِنْ شُرَکَائِکُمْ مَنْ یَفْعَلُ مِنْ ذٰلِکُمْ مِنْ شَیْئٍ سُبْحَانَهُ وَتَعَالٰی عَمَّا یُشْرِکُونَ (روم ـ ۴۰)

خدای یگانه کسی است که شما را بوجودآورده بعد درمدّت حیات بشما روزی‌داده سپس شمارا میمیراند وبعداً زنده میکند آیا آنها که شریك خدا میدانید قادر باحیاء واماته هستند؟ ـ خدا پاکتر وعالیتر از آن است که شریکی داشته باشد.

وَلَئِنْ سَأَلْتَهُمْ مَنْ خَلَقَ السَّمٰوٰاتِ وَالْاَرْضَ لَيَقُولُنَّ اللهُ قُلِ الْحَمْدُلِلّٰهِ بَلْ اَكْثَرُهُمْ لٰايَعْلَمُونَ ـ لِلّٰهِ مٰا فِي السَّمٰوٰاتِ وَالْاَرْضِ اِنَّ اللهَ هُوَالْغَنِيُّ الْحَمِيدُ

(لقمان ـ ۲۵ و ۲۶) .

اگر از کافران سئوال کنی چه کسی آسمانها و زمین را خلق کرده چاره‌ای ندارند جزاینکه بگویند خـدا ـ بگو خدا را شکر کـه شما هم معترفید اما اکثر مردم متوجّه نیستند ـ تمام موجودات آسمانها و زمین متعلق بخدای متعال است و او از همه اینها بی‌نیاز و دارای صفات حمیده است .

وَلَوْ اَنَّ مٰا فِي الْاَرْضِ مِنْ شَجَرَةٍ اَقْلامٌ و الْبَحْرُ يَمُدُّهُ مِنْ بَعْدِهِ سَبْعَةُ اَبْحُرٍ مٰا نَفِدَتْ كَلِمٰاتُ اللهِ اِنَّ اللهَ عَزِيزٌ حَكِيمٌ (لقمان ـ ۲۷)

اگر تمام درختان روی زمین قلم شوند ودریا مرکّب آن گردد بلکه هفت دریاهم بآن اضافه شود حساب‌موجودات کتاب آفرینش خدا و صفات عظمت خداوند تمام نمیشود ـ عزّت و حکمت خدا وَرای شمارش است .

مٰا خَلْقُكُمْ ولا بَعْثُكُمْ اِلّٰا كَنَفْسٍ وٰاحِدَةٍ اِنَّ اللهَ سَمِيعٌ بَصِيرٌ (لقمان ـ ۲۸)

خلقت شما و برانگیختن شما (دردنیا و قیامت) نزد خدا باندازه یك نفس‌واحد آسان است .

اَلَمْ تَرَ اَنَّ اللهَ يُولِجُ اللَّيْلَ فِي النَّهٰارِ وَ يُولِجُ النَّهٰارَ فِي اللَّيْلِ و سَخَّرَالشَّمْسَ وَالْقَمَرَ كُلٌّ يَجْرِي اِلىٰ اَجَلٍ مُسَمًّى وَاَنَّ اللهَ بِمٰا تَعْمَلُونَ خَبِيرٌ(لقمان ـ ۲۹)

آیا نمی بینی که خداوند شب را داخل روز و روز را داخل‌شب میکند (باآمدن یکی دیگری را زائل میگرداند)آفتاب و ماه را در اختیار دارد که همه با نظم و ترتیب معین درحر کنند و نیز بهرکاری که از شما سرمیزند آگاهی‌کامل دارد ؟

ذٰلِكَ بِـاَنَّ اللهَ هُـوَالْحَقُّ وَ اَنَّ مـٰا يَدْعُونَ مِنْ دُونِـهِ الْباطِلُ و اَنَّ اللهَ هُوَ الْعَلِيُّ الْكَبِيرُ (لقمان ـ ۳۰)

این بیان قدرت و وجود قدرت و توانائی برای این است که خدا برحق و وجود و ارادهٔ او مُسلّم است و آنچه را که بغیر از او بخدائی میخوانند باطل است او بلند مرتبه و با عظمت است.

إِنَّ اللهَ عِندَهُ عِلْمُ السَّاعَةِ وَ يُنَزِّلُ الْغَيْثَ وَيَعْلَمُ مَا فِي الْأَرْحَامِ وَمَا تَدْرِي نَفْسٌ مَاذَا تَكْسِبُ غَدًا وَمَا تَدْرِي نَفْسٌ بِأَيِّ أَرْضٍ تَمُوتُ (لقمان ـ ٣٤)

علم پنج چیز مُختص خداست ۱ـ وقت ظهور قیامت ۲ ـ نزول باران ۳ ـ نر وماده بودن جنین ٤ ـ پیش آمد فردا ٥ ـ افراد کجا میمیرند ـ خدا باینها دانا و مُطّلع است.

الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي لَهُ مَا فِي السَّمٰوٰاتِ وَمَا فِي الْأَرْضِ وَلَهُ الْحَمْدُ فِي الْآخِرَةِ وَ هُوَ الْحَكِيمُ الْخَبِيرُ ـ يَعْلَمُ مَا يَلِجُ فِي الْأَرْضِ وَمَا يَخْرُجُ مِنْهَا وَمَا يَنْزِلُ مِنَ السَّمَاءِ وَمَا يَعْرُجُ فِيهَا وَ هُوَ الرَّحِيمُ الْغَفُورُ (سَبَاء ـ ۱ و ۲)

سپاس وستایش سزای خدائی است که آنچه در آسمانها و زمین است درحیطه اقتدار اوست ـ و نیز درقیامت سپاس وستایش درخور اوست او بحکمت همهٔ امور واشیاء آگاه است بآنچه در زمین فرو میرود و آنچه از آن خارج میشود و نیز بآنچه از آسمان فرود میآید و آنچه بآسمان بالامیرود آگاهی دارد و با این قدرت وبینائی بر بندگان خود بخشنده و مهربان است.

وَ قَالَ الَّذِينَ كَفَرُوا لَا تَأْتِينَا السَّاعَةُ قُلْ بَلَىٰ وَ رَبِّي لَتَأْتِيَنَّكُمْ عَالِمِ الْغَيْبِ لَا يَعْزُبُ عَنْهُ مِثْقَالُ ذَرَّةٍ فِي السَّمٰوٰاتِ وَلَا فِي الْأَرْضِ وَلَا أَصْغَرُ مِنْ ذٰلِكَ وَلَا أَكْبَرُ إِلَّا فِي كِتَابٍ مُبِينٍ لِيَجْزِيَ الَّذِينَ آمَنُوا وَ عَمِلُوا الصَّالِحَاتِ أُولٰئِكَ لَهُمْ مَغْفِرَةٌ وَ رِزْقٌ كَرِيمٌ (سَبَاء ـ ۳ و ٤)

کافران میگویند قیامت هرگز برما نمیرسد بگو آری قسم بخدای من میآید و بشما میرسد ـ خدائیکه براسرار جهان آگاه است کوچکترین ذرّه‌ای در آسمانهاوزمین

از نظر او محو نمیشود هیچ ذرّه‌ای کوچکتر یا بزرگتر نیست مگر آنکه در کتاب علم ازلی او ثبت و منقوش است تا بمردم با ایمان و درستکار پاداش نیك بدهد - آری چنین کسانی مُستحقّ بخشایش و روزی گرانبها هستند.

اَلْحَمْدُ لِلّٰهِ فاطِرِ السَّمٰواتِ وَ الْاَرْضِ جاعِلِ الْمَلائِکَةِ رُسُلاً اُولی اَجْنِحَةٍ مَثْنیٰ وَ ثُلاثَ وَ رُباعَ یَزیدُ فِی الْخَلْقِ ما یَشاءُ اِنَّ اللّٰهَ عَلیٰ کُلِّ شَیْءٍ قَدیرٌ (فاطر - ۱)

ستایش سزاوار خداوندی است که آسمانها و زمین را بوجود آورده فرشتگانی را خلق کرده که دارای دو وسه و چهار بال هستند - او هراندازه بخواهد بروسعت کائنات میافزاید و بر هر کاری توانا است.

مَنْ کانَ یُریدُ الْعِزَّةَ فَلِلّٰهِ الْعِزَّةُ جَمیعاً (فاطر - ۱۰)

هـر کس طالب عزّت است بایـد بداند که تمام عزّتهای دنیا و قیامت در اختیار مطلق خداست.

یا اَیُّهَا النّاسُ اَنْتُمُ الْفُقَراءُ اِلَی اللّٰهِ وَاللّٰهُ هُوَ الْغَنِیُّ الْحَمیدُ اِنْ یَشَأْ یُذْهِبْکُمْ وَ یَأْتِ بِخَلْقٍ جَدیدٍ وَ ما ذٰلِكَ عَلَی اللّٰهِ بِعَزیزٍ (فاطر - ۱۶ و ۱۷ و ۱۸)

ای مردم شما عموماً موجوداتی محتاج و بکمك خداوند نیازمندید امّا خدا بی‌نیاز و ستوده صفات است اگر بخواهد شما را عموماً نابود میکند و بجای شما مردم دیگری بوجود میاورد و این کار برای خدا مشکل نیست.

اِنَّ اللّٰهَ عالِمُ غَیْبِ السَّمٰواتِ وَالْاَرْضِ اِنَّهُ عَلیمٌ بِذاتِ الصُّدورِ (فاطر - ۳۸)

خداوند دانای اسرار آسمانها و زمین است او براز بندگان واقف است.

اِنَّ اللّٰهَ یُمْسِكُ السَّمٰواتِ وَ الْاَرْضَ اَنْ تَزُولا وَ لَئِنْ زالَتا اِنْ اَمْسَکَهُما مِنْ اَحَدٍ مِنْ بَعْدِهِ اِنَّهُ کانَ حَلیماً غَفُوراً (فاطر - ۴۰)

خداوند آسمانها و زمین را بقدرت خود درفضا مُعلّق نگاهداشته و ازسُقوط وزوال آنها جلوگیری کرده ومیکند واگر بخواهند بیفتند جز خدا کسی قادر بنگاهداری آنها نیست بااینوصف بشر نادان برای‌اوشریك قائل میشود واگر او بردبار و بخشنده نباشد باید آناً موجودات و مُشرکین را ببلیّه و عذاب نابود کند.

(آیات ۸۱ تا ۸۳ سوره یٰسٓ درفصل ۲۰ دیده شود)

وَالصَّافَّاتِ صَفّاً فَالزَّاجِراتِ زَجْراً فَالتّالِیاتِ ذِکْراً اِنَّ اِلٰهَکُمْ لَواحِدٌ رَبُّ السَّمٰواتِ وَالْاَرْضِ وَما بَیْنَهُما وَرَبُّ الْمَشارِقِ (صافّات ۱ و ۲ و ۳ و ٤ و ٥)

قسم بصف زدگان ملایك ونماز گذاران وسپاهیان اسلام ـ قسم بمنع کنندگان اعمال زشت و رانندگان ابر و باران ـ قسم بتلاوت کنندگان کتُب آسمانی که خدای شما یکی است ـ پروردگار آسمانها و زمین و فواصل آنها و پروردگار مشرقها ومغربهاست.

آیات ۱۸۰ و ۱۸۲ سوره صافّات در فصل ۱۰)

قُلِ اللّٰهُمَّ فاطِرَ السَّمٰواتِ وَالْاَرْضِ عالِمَ الْغَیْبِ وَالشَّهادَةِ اَنْتَ تَحْکُمُ بَیْنَ عِبادِكَ فِیما کانُوا فِیهِ یَخْتَلِفُونَ (زُمَر ـ ٤٦)

بگوخداوندا ای آفـریدگار آسمانها و زمین و ای دانای نهان و آشکار توئی که در بین بندگان خود در موارد اختلاف آنها حُکم میکنی و باعمال آنان پاداش و مُجازات میدهی.

اَللّٰهُ خالِقُ کُلِّ شَیْئٍ وَهُوَعَلیٰ کُلِّ شَیْئٍ وَکِیلٌ لَهُ مَقالِیدُ السَّمٰواتِ وَالْاَرْضِ وَالَّذِینَ کَفَرُوا بِآیاتِ اللّٰهِ اُولٰئِكَ هُمُ الْخاسِرُونَ (زُمَر ـ ٦۲ و ٦۳)

خداوند آفریدگارهمه چیز است و برهمه چیز نگهبان وحافظ است کلید خزائن و مسائل و مشکلات آسمان و زمین در دست اوست هر کس بمظاهر قدرت خدا کفر بورزد جز خسارت نتیجه‌ای نمیبرد.

وَمَا قَدَرُوا اللهَ حَقَّ قَدْرِهِ وَالاَرْضُ جَمِيعاً قَبْضَتُه يَومَ القِيَامَةِ وَالسَّمٰواتُ مَطْوِيّاتٌ بِيَمِينِهِ سُبْحَانَهُ وَ تَعَالَى عَمَّا يُشْرِكُونَ (زمر ـ ٦٧)

بشر چنانکه باید پی بعظمت خداوند نبرده است زمین در روز قیامت درقبضهٔ قدرت اوست و آسمان در دست قدرت او پیچیده است ساحت او مُنزّه وعالیتر از آن است که درخدائی خود شریك داشته باشد .

تَنْزِيلُ الْكِتَابِ مِنَ اللهِ الْعَزِيزِ الْعَلِيمِ غَافِرِ الذَّنْبِ وَ قَابِلِ التَّوبِ شَدِيدِ ـ الْعِقَابِ ذِي الطَّوْلِ لَا اِلٰهَ اِلَّا هُوَ اِلَيْهِ الْمَصِيرُ (مؤمن ـ ۲ و ۳)

نزول قرآن از جانب خدای بزرگ داناست ـ خدائیکه گناه را می بخشد توبه را می پذیرد و درعین حال عقوبتش سخت و نسبت بگردنکشان سختگیر است ـ صاحب نعمت و رحمت است جز او خدائی نیست و بازگشت همه موجودات بسوی اوست .

اَلَّذِينَ يَحْمِلُونَ الْعَرْشَ وَ مَنْ حَوْلَه يُسَبِّحُونَ بِحَمْدِ رَبِّهِم وَ يُؤْمِنُونَ بِهِ وَ يَسْتَغْفِرُونَ لِلَّذِينَ آمَنُوا رَبَّنَا وَسِعْتَ كُلَّ شَيْئٍ رَحْمَةً وَعِلْماً فَاغْفِرْ لِلَّذِينَ تَابُوا وَاتَّبَعُوا سَبِيلَكَ وَقِهِمْ عَذَابَ الْجَحِيمِ (مؤمن ـ ۷)

فرشتگانیکه حامل عرش خدا هستند و آنانکه در اطراف آن طواف میکنند همیشه در تسبیح و ستایش پروردگار خود هستند و باو ایمان دارند و برای اهل ایمان طلب بخشش میکنند ومیگویند پروردگارا بخشش و علم تو شامل همه اشیاء است کسانی را که توبه میکنند و راه ترا در پیش میگیرند مورد عفو قرار بده و آنها را ازعذاب جهنم حفظ کن .

رَبَّنَا وَ اَدْخِلْهُمْ جَنَّاتِ عَدْنٍ اِلَّتِي وَعَدْتَهُم وَ مَنْ صَلَحَ مِنْ آبَائِهِم وَ اَزْوَاجِهِم وَ ذُرِّيَاتِهِم اِنَّكَ اَنْتَ الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ وَقِهِمُ السَّيِّئَاتِ وَمَنْ تَقِ السَّيِّئَاتِ يَوْمَئِذٍ فَقَدْ رَحِمْتَهُ وَذٰلِكَ هُوَالْفَوزُ الْعَظِيمُ (مؤمن ـ ۸ و ۹)

خداوندا آنها را ببهشت ابدی که بآنان وعده داده‌ای داخل کن و نیز از پدران و زنان و اولاد آنان کسانی را که نیکوکار بوده‌اند با آنها وارد بهشت کن وایشان را از هر بدی محفوظ بدار - هر کس را که تو از بدکاری حفظ کنی در واقع او را مورد مرحمت قرارداده‌ای و همین مسئله برای او مایهٔ رستگاری بزرگی است.

هُوَ الَّذِي يُرِيكُمْ آيَاتِهِ وَيُنَزِّلُ لَكُمْ مِنَ السَّمَاءِ رِزْقًا وَمَا يَتَذَكَّرُ إِلَّا مَنْ يُنِيبُ فَادْعُوا اللَّهَ مُخْلِصِينَ لَهُ الدِّينَ وَلَوْ كَرِهَ الْكَافِرُونَ رَفِيعُ الدَّرَجَاتِ ذُو الْعَرْشِ يُلْقِي الرُّوحَ مِنْ أَمْرِهِ عَلَىٰ مَنْ يَشَاءُ مِنْ عِبَادِهِ لِيُنْذِرَ يَوْمَ التَّلَاقِ يَوْمَ هُمْ بَارِزُونَ لَا يَخْفَىٰ عَلَى اللَّهِ مِنْهُمْ شَيْءٌ لِمَنِ الْمُلْكُ الْيَوْمَ لِلَّهِ الْوَاحِدِ الْقَهَّارِ
(مؤمن - ۱۳ و ۱۴ و ۱۵ و ۱۶)

او خدائی است که آیات عظمت خود را بشما نشان داده و از آسمان روزی شما را وسیله باران ونور آفتاب برای‌شما فرود آورده امّا جزمردم مؤمن و توبه‌کار کسی مُتوجّه این آیات نیست - بنابراین خدا را از صمیم قلب بخوانید و صِرفاً مُتوجّه او باشید هرچندکافران ازاین‌امر ناخشنودباشند - خدائیکه صاحب مقامات رفیع و درخور مقام خداوندی است روح یا فرشتهٔ رحمت را بامرخود بر هر کس که بخواهد نازل‌میکند تا آن بنده بمقام نبوّت برسد و مردم‌را از روز قیامت بترساند روزیکه همه دورهم گرد آیند و کردهٔ آنها ظاهر میشود - در آنروز سلطنت عالم با کیست ؟با خدای یگانه منتقم.

يَعْلَمُ خَائِنَةَ الْأَعْيُنِ وَمَا تُخْفِي الصُّدُورُ (مؤمن - ۱۹)

خدا چشمهای خائن و اسرار دلهای ناپاك رامیشناسد.

وَقَالَ رَبُّكُمُ ادْعُونِي أَسْتَجِبْ لَكُمْ إِنَّ الَّذِينَ يَسْتَكْبِرُونَ عَنْ عِبَادَتِي سَيَدْخُلُونَ جَهَنَّمَ دَاخِرِينَ (مؤمن - ۶۰)

پروردگار شما میفرماید مرا ازسراخلاص بخوانید بشما جواب میدهم و دعای‌شما

را قبول میکنم کسانیکه از عبادت من از روی نخوت سر می‌پیچند با ذلّت و خواری داخل جهنّم خواهند شد .

اَللّٰهُ الَّذِی جَعَلَ لَکُمُ اللَّیْلَ لِتَسْکُنُوا فِیهِ وَ النَّهَارَ مُبْصِراً اِنَّ اللّٰهَ لَذُو فَضْلٍ عَلَی النَّاسِ وَلٰکِنَّ اَکْثَرَ النَّاسِ لَا یَشْکُرُونَ (مؤمن ـ ٦١)

اوخدائی است که شب را برای استراحت وروز را برای کسب و کار و فعالّیت شما خلق کرده خدا نسبت ببندگان خود فضل و نعمت خود را بطور عموم ارزانی داشته است امّا بیشتر مردم شُکر این نعمت رابجا نمیآورند.

ذٰلِکُمُ اللّٰهُ رَبُّکُمْ خَالِقُ کُلِّ شَیْءٍ لَا اِلٰهَ اِلَّا هُوَ فَاَنّٰی تُؤْفَکُونَ کَذٰلِکَ یُؤْفَکُ الَّذِینَ کَانُوا بِآیَاتِ اللّٰهِ یَجْحَدُونَ (مؤمن ـ ٦٢ و ٦٣)

همان خدای شما آفریننده همه چیز است جز او خدائی نیست چرا گرد باطل میگردید ـ منکرین آیات خدا همینطور بباطل میگروند و بخدا دروغ می‌بندند و آیات خدا را انکار میکنند .

اَللّٰهُ الَّذِی جَعَلَ لَکُمُ الْاَرْضَ قَرَاراً وَالسَّمَاءَ بِنَاءً وَصَوَّرَکُمْ فَاَحْسَنَ صُوَرَکُمْ وَرَزَقَکُمْ مِنَ الطَّیِّبَاتِ ذٰلِکُمُ اللّٰهُ رَبُّکُمْ ـ فَتَبَارَکَ اللّٰهُ رَبُّ الْعَالَمِینَ (مؤمن ـ ٦٤)

پروردگار شما کسی است که زمین را آرامگاه شما قرار داده و آسمان را بصورت کاخی در آورده و درفضا نگهداشته است شمارا ببهترین شکلی آراسته و ازپاکیزه‌ترین نعمتها بشما روزی عطا فرموده است این است خدای شما ـ زهی برتر و بزرگواری که پروردگار عالمیان است .

هُوَ الْحَیُّ لَا اِلٰهَ اِلَّا هُوَ فَادْعُوهُ مُخْلِصِینَ لَهُ الدِّینَ ـ اَلْحَمْدُ لِلّٰهِ رَبِّ الْعَالَمِینَ (مؤمن ـ ٦٥)

او زنده ابدی‌است جز او خدائی وجود ندارد او را از سر اخلاص بخوانید سپاس و ستایش سزای اوست که پروردگار جهانیان است .

هُوَ الَّذِی یُحْیِی وَ یُمِیتُ فَإِذَا قَضَىٰ أَمْرًا فَإِنَّمَا یَقُولُ لَهُ کُنْ فَیَکُونُ (مؤمن-۶۸)

او کسی است که مرده را زنده میکند و زنده را میمیراند وقتی بایجاد چیزی اراده کند باو امر میکند موجود باش بوجود میآید.

(سجده) وَ مِنْ آیَاتِهِ اللَّیْلُ وَ النَّهَارُ وَ الشَّمْسُ وَ الْقَمَرُ لَا تَسْجُدُوا لِلشَّمْسِ وَ لَا لِلْقَمَرِ وَاسْجُدُوا لِلَّهِ الَّذِی خَلَقَهُنَّ إِنْ کُنْتُمْ إِیَّاهُ تَعْبُدُونَ (سجده-۳۷)

ازجمله آیات عظمت الهی خلقت شب وروز و آفتاب و ماه است بآفتاب وماه سجده نکنید بلکه بکسی سجده کنید که آنها را آفریده است اگر مایل بعبادت خدائی هستید شایسته‌ترین معبودان خدای یکتاست.

فَإِنِ اسْتَکْبَرُوا فَالَّذِینَ عِنْدَ رَبِّکَ یُسَبِّحُونَ لَهُ بِاللَّیْلِ وَ النَّهَارِ وَ هُمْ لَا یَسْأَمُونَ (سجده - ۳۸)

اگر کافران نخوت بورزند وازسجده خدا سرباز زنند باکی نیست زیرامخلوقات عوالم بالا شب و روز اورا تسبیح‌میکنند و ابداً از این کار خسته نمیشوند.

إِلَیْهِ یُرَدُّ عِلْمُ السَّاعَةِ وَ مَا تَخْرُجُ مِنْ ثَمَرَاتٍ مِنْ أَکْمَامِهَا وَ مَا تَحْمِلُ مِنْ أُنْثَىٰ وَ لَا تَضَعُ إِلَّا بِعِلْمِهِ - وَ یَوْمَ یُنَادِیهِمْ أَیْنَ شُرَکَائِی قَالُوا آذَنَّاکَ مَا مِنَّا مِنْ شَهِیدٍ (سجده - ۴۷)

تنها خدا از ساعت قیامت آگاه است - هیچ میوه‌ای ازغنچه بیرون نمیآید وهیچ آبستنی باربر نمیدارد و نمیزاید جز بعلم ازلی او، روزقیامت از جانب خداوند بآنها خطاب میشود که شرکای من کجا هستند؟ مشرکین جواب میدهند ما بپیشگاه تو عرض کردیم که غیراز تودادرس و گواهی نداریم

لَهُ مَا فِی السَّمَاوَاتِ وَ مَا فِی الْأَرْضِ وَ هُوَ الْعَلِیُّ الْعَظِیمُ (شوری-۴)

آنچه در آسمانها و در زمین است تحت اختیار مطلق خداست او بلند مرتبه و با عظمت است.

وَمَا اخْتَلَفْتُم فِيهِ مِن شَيْئٍ فَحُكْمُهُ إِلَى اللهِ ذٰلِكُم اللهُ رَبِّي عَلَيْهِ تَوَكَّلْتُ وَإِلَيْهِ أُنِيبُ (شُوریٰ ـ ۱۰)

در هرموضوعی اختلاف حاصل کردید حلّ آن و حکم قطعی آن باخدای متعال است چنین خدائی بااین اوصاف خدای من است درکار خود براو توکّل دارم وبدرگاه او توبه و انابه میکنم.

فَاطِرُ السَّمٰوٰاتِ وَالْأَرْضِ جَعَلَ لَكُم مِنْ أَنفُسِكُم أَزْوَاجاً وَمِنَ الْأَنْعَامِ أَزْوَاجاً يَذْرَؤُكُم فِيهِ لَيْسَ كَمِثْلِهِ شَيْئٌ وَهُوَ السَّمِيعُ الْبَصِيرُ (شُوریٰ ـ ۱۱)

او خالق آسمانها و زمین است که از جنس خودتان برای شما جفت آفریده و نیز حیوانات‌را جفت (نر وماده) بوجودآورده تا بوسیله امتزاج جفتها نسل شمارا زیاد گرداند هیچ چیزی شبیه او نیست او شنوا و بینا بهمه اسرار و امور است.

لَهُ مَقَالِيدُ السَّمٰوٰاتِ وَالْأَرْضِ يَبْسُطُ الرِّزْقَ لِمَنْ يَشَاءُ وَيَقْدِرُ إِنَّهُ بِكُلِّ شَيْئٍ عَلِيمٌ (شُوریٰ ـ ۱۲).

کلید نعمتها و خزائن آسمان و زمین در دست اوست او بهر کس بخواهد روزی زیاد میدهد وهر کس‌را بخواهد تنگ روزی‌میگرداند او بمصالح کلّیه امورداناست.

اللهُ لَطِيفٌ بِعِبَادِهِ يَرْزُقُ مَنْ يَشَاءُ وَهُوَ الْقَوِيُّ الْعَزِيزُ (شوری ـ ۱۹)

خداوند نسبت‌ببندگان خود رؤف ومهربان‌است هر کس را بخواهد روزی‌فراوان میدهد او توانا و بزرگوار است.

أَلَا إِلَى اللهِ تَصِيرُ الْأُمُورُ (شوری ـ ۵۳)

بدانکه تمام کارهای عالم بسوی خدا باز میگردد.

الَّذِي جَعَلَ لَكُمُ الْأَرْضَ مَهْداً وَجَعَلَ لَكُم فِيهَا سُبُلاً لَعَلَّكُم تَهْتَدُونَ وَالَّذِي نَزَّلَ مِنَ السَّمَاءِ مَاءً بِقَدَرٍ فَأَنشَرْنَا بِهِ بَلْدَةً مَيْتاً كَذٰلِكَ تُخْرَجُونَ وَالَّذِي

خَلَقَ الْأَزْوَاجَ كُلَّهَا وَ جَعَلَ لَكُمْ مِنَ الْفُلْكِ وَ الْأَنْعَامِ مَا تَرْكَبُونَ لِتَسْتَوُوا
عَلَىٰ ظُهُورِهِ ثُمَّ تَذْكُرُوا نِعْمَةَ رَبِّكُمْ إِذَا اسْتَوَيْتُمْ عَلَيْهِ وَ تَقُولُوا سُبْحَانَ الَّذِي
سَخَّرَ لَنَا هَٰذَا وَمَا كُنَّا لَهُ مُقْرِنِينَ وَ إِنَّا إِلَىٰ رَبِّنَا لَمُنْقَلِبُونَ (زخرف ـ ۱۰ و
۱۱ و ۱۲ و ۱۳ و ۱٤)

او خدائی است که زمین را برای شما آرامگاه قرار داده و در آن راهها ایجاد کرده تا بنقاط مختلف هدایت شوید و نیز از آسمان آب بقدر کفایت نازل میکند که با آن سرزمینهای مرده را زنده میگردانیم شما هم در روز قیامت بهمین نحو زنده میشوید و نیز موجودات را برای تزئید نسل جفت آفریده و از کشتی و چهارپایان وسایل نقلیه برای شما ساخت تا بر پشت آنها قرار گیرید و نعمتهای اورا بیادآرید و بگوئید مُنزّه است خدائیکه این وسایل را دراختیار ما قرارداده و اگر او نمیخواست ما هرگز قادر بتسخیر اینها نبودیم و مسلماً بازگشت ما بسوی خداست .

وَ هُوَ الَّذِي فِي السَّمَاءِ إِلَٰهٌ وَفِي الْأَرْضِ إِلَٰهٌ وَ هُوَ الْحَكِيمُ الْعَلِيمُ وَتَبَارَكَ ـ
الَّذِي لَهُ مُلْكُ السَّمَاوَاتِ وَ الْأَرْضِ وَ مَا بَيْنَهُمَا وَ عِنْدَهُ عِلْمُ السَّاعَةِ وَ إِلَيْهِ
تُرْجَعُونَ (زخرف ـ ٨٤ و ٨٥)

اوست که در آسمان و زمین بحق خدائی میکند و بحکمت کلیه امور داناست ـ بزرگوار خدائیکه مالکیت آسمان و زمین و فواصل آنها از آنِ اوست ـ اومیداند کی قیامت فرامیرسد و همهٔ موجودات بالاخره بسوی او باز میگردید .

رَبِّ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ وَمَا بَيْنَهُمَا إِنْ كُنْتُمْ مُوقِنِينَ ـ لَا إِلَٰهَ إِلَّا هُوَ يُحْيِي
وَ يُمِيتُ رَبُّكُمْ وَ رَبُّ آبَائِكُمُ الْأَوَّلِينَ (دخان ـ ۷ و ۸)

خداوندیکه پروردگار آسمانها و زمین است ـ اگر یقین حاصل کنید حقیقت این است که جزاو خدائی نیست ـ بوجود میآورد ومیمیراند ـ پروردگار شما و پدران شما بوده و هست .

فَلِلّهِ الحَمدُ رَبِّ السَّمواتِ وَ رَبِّ الاَرضِ رَبِّ العالَمینَ وَلَهُ الکِبریاءُ فِی السَّمواتِ وَالاَرضِ وَهُوَ العَزیزُ الحَکیمُ (جاثیه ـ ۳٦ و ۳۷)

پس ستایش سزاوار خداوندی است که پروردگار آسمانها و زمین و نگهبان جهانیان است ـ حشمت و عظمت در آسمان و زمین خاص اوست و او بزرگوار و با حکمت است .

(رَبِّ اَوزِعنی تا آخر آیه۱۵ سوره احقاف در فصل ۸)

(آیات ۷ و ۱۰ سوره فتح در فصل ۲ و ۱۰)

وَ لِلّهِ مُلکُ السَّمواتِ وَالاَرضِ یَغفِرُ لِمَن یَشاءُ وَ یُعَذِّبُ مَن یَشاءُ وَکانَ اللّهُ غَفُوراً رَحیماً (فتح ـ ١٤)

اختیار آسمانها وزمین در دست خداست هر کس‌را بخواهد می‌بخشد وهر کس‌را بخواهد بکیفر اعمال زشت مجازات میکند در عین حال بخشنده ومهربان است .

اِنَّ اللّهَ یَعلَمُ غَیبَ السَّمواتِ وَالاَرضِ وَاللّهُ بَصیرٌ بِما تَعمَلونَ (حجرات‌ـ۱۸)

خداوند اسرار نهانی آسمانها و زمین را میداند و بتمام اعمال شما آگاه است .

وَما خَلَقتُ الجِنَّ وَالاِنسَ اِلّا لِیَعبُدُونِ ما اُریدُ مِنهُم مِن رِزقٍ وَ ما اُریدُ اَن یُطعِمُونِ ـ اِنَّ اللّهَ هُوَ الرَّزّاقُ ذُوالقُوَّةِ المَتینُ (ذاریات ٥٦ و٥٧ و٥٨)

من جن و انس را خلق نکردم مگر باین منظور که مرا بشناسند و عبادت کنند من از آنها توقع روزی و انتظار اطعام ندارم ـ خداوند روزی دهنده موجودات و صاحب قدرت وسیع و دستگاه متین و محکم است .

(آیات ٤۲ تا ٥٥ سوره نجم در فصل ۱۰ ملاحظه شود)

اَلرَّحمنُ عَلَّمَ القُرآنَ خَلَقَ الاِنسانَ عَلَّمَهُ البَیانَ ـ اَلشَّمسُ وَالقَمَرُ بِحُسبانٍ وَالنَّجمُ وَالشَّجَرُ یَسجُدانِ وَالسَّماءَ رَفَعَها وَ وَضَعَ المیزانَ اَلّا تَطغَوا

فِی الْمِیزانِ وَ اَقِیمُوا الْوَزْنَ بِالْقِسْطِ وَ لا تُخْسِرُوا الْمِیزانَ (رحمٰن ـ ۱ تا ۹)

خدای بخشنده قرآن را بمحمّد آموخت ـ انسان را آفرید و باو نطق و بیان عطا کرد آفتاب و ماه بامر او بحساب معیّن در گردشند گیاه ودرخت درقبال عظمت او بخاك میافتند ـ کرات سماوی را بقدرت خود نگاهداشته و برای هر کار قاعده وفورمولی قرارداد و بندگان خود امر کرد که ازقاعده و قانون من سرپیچی نکنید ـ هر چیزی را بترازوی عدل بسنجید ودر آن ترازو کم و کاستی راه ندهید.

رَبُّ الْمَشْرِقَیْنِ وَ رَبُّ الْمَغْرِبَیْنِ (رحمٰن ـ ۱۷)

خداوند آفریننده دومشرق و دو مغرب است (باعتبار طلوع و غروب آفتاب از نقاط مختلف در تابستان و زمستان).

مَرَجَ الْبَحْرَیْنِ یَلْتَقِیانِ بَیْنَهُما بَرْزَخٌ لا یَبْغِیانِ یَخْرُجُ مِنْهُمَا اللُّؤْلُؤُ وَالْمَرْجانُ وَلَهُ الْجَوارِ الْمُنْشَآتُ فِی الْبَحْرِ کَالْاَعْلامِ (رحمٰن ۱۹ و ۲۰ و ۲۲ و ۲۴)

خداوند دو دریای شور وشیرین را بهم نزدیك کرده ولی فاصله‌ای ازقدرت خودبین آنها قرارداده که بیکدیگر تجاوز نمیکنندوداخل هم نمیشوند ازهر دو دریای شور و شیرین لؤلؤ ومرجان استخراج میشود ـ او کسی است که کشتیهای کوه پیکر را در دریا بگردش در میآورد.

کُلُّ مَنْ عَلَیْها فانٍ ـ وَیَبْقی وَجْهُ رَبِّكَ ذُوالْجَلالِ وَالْاِکْرامِ (رحمٰن ـ ۲۶ و ۲۷)

آنچه در روی زمین و عرصه حیات است از بین میرود تنها ذات باریتعالی ـ خدای بزرگ و با عظمت تو باقی میماند.

یَسْئَلُهُ مَنْ فِی السَّمٰواتِ وَالْاَرْضِ کُلَّ یَوْمٍ هُوَ فِی شَأْنٍ (رحمٰن ـ ۲۹)

تمام موجودات آسمانها و زمین احتیاجات خود را از او میخواهند و او هر آن و هر روز مشغول خلق و تقدیر است .

تَبارَكَ اسْمُ رَبِّكَ ذِي الْجَلالِ وَالْإِكْرامِ (رحمن ـ ۷۸) .

بزرگ و مُبارك است نام خداوند ـ خدای صاحب عظمت و مرحمت .

سَبَّحَ لِلّٰهِ ما فِي السَّمٰواتِ وَالْأَرْضِ وَ هُوَ الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ ـ لَهُ مُلْكُ السَّمٰواتِ وَ الْأَرْضِ يُحْيِي وَيُمِيتُ وَ هُوَ عَلىٰ كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ هُوَ الْأَوَّلُ وَالْآخِرُ وَالظّٰاهِرُ وَالْباطِنُ وَ هُوَ بِكُلِّ شَيْءٍ عَلِيمٌ (حدید ـ ۱ و ۲ و ۳)

تمام موجودات آسمان و زمین خدا را ستایش میکنند که بزرگوار و با حکمت است قدرت و سلطنت آسمانها و زمین در دست اوست او بوجود میآورد ومیمیراند و برهر کاری قادراست اول وآخرجهان هستی اوست خدای مطلق درظاهروباطن هم اوست او بهمه امور داناست .

هُوَ الَّذِي خَلَقَ السَّمٰواتِ وَالْأَرْضَ فِي سِتَّةِ أَيّامٍ ثُمَّ اسْتَوىٰ عَلَى الْعَرْشِ يَعْلَمُ ما يَلِجُ فِي الْأَرْضِ وَ ما يَخْرُجُ مِنْها وَما يَنْزِلُ مِنَ السَّماءِ وَ ما يَعْرُجُ فِيها وَهُوَ مَعَكُمْ أَيْنَما كُنْتُمْ وَاللّٰهُ بِما تَعْمَلُونَ بَصِيرٌ (حدید ـ ٤)

او خدائی است که آسمان وزمین را درمدت شش روزآفریده و خود برمقام خدائی تکیه زده میداند چه اشیاء و موادّی در زمین فرو میرود وچه اشیائی ازآن خارج میشود همچنین بآنچه ازآسمان فرود میآید یابآن بالا میرودآگاه است هر کجا بروید خدا با شماست و باعمال شما کاملاً واقف است .

لَهُ مُلْكُ السَّمٰواتِ وَالْأَرْضِ وَ إِلَى اللّٰهِ تُرْجَعُ الْأُمُورُ ـ يُولِجُ اللَّيْلَ فِي النَّهارِ وَيُولِجُ النَّهارَ فِي اللَّيْلِ وَهُوَ عَلِيمٌ بِذاتِ الصُّدُورِ (حدید ـ ۵ و ٦)

قدرت و سلطنت آسمانها و زمین مخصوص اوست و بر گشت همه امور بسوی اوست

او شب را در روز و روز را در شب فرومیبرد (داخل میگرداند و تغییر میدهد) و باسرار دلها آگاه است .

اَلَمْ تَرَ اَنَّ اللّٰهَ یَعْلَمُ مٰا فِی السَّمٰوٰاتِ وَ مٰا فِی الْاَرْضِ مٰا یَکُونُ مِنْ نَجْوٰی ثَلٰثَةٍ اِلّٰا هُوَ رٰابِعُهُمْ وَلٰا خَمْسَةٍ اِلّٰا هُوَ سٰادِسُهُمْ وَلٰا اَدْنٰی مِنْ ذٰلِکَ وَلٰا اَکْثَرَ اِلّٰا هُوَ مَعَهُمْ اَیْنَمٰا کٰانُوا ثُمَّ یُنَبِّئُهُمْ بِمٰا عَمِلُوا یَوْمَ الْقِیٰامَةِ اِنَّ اللّٰهَ بِکُلِّ شَیْئٍ عَلِیمٌ (مجادله ـ ۷)

آیا نمی بینی که خداوند باسرار آسمانها و زمین آگاهی دارد هیچ سه نفری یا پنج نفری دریك امر سرّی نجوی نمیکنند الا آنکه خداوند چهارم و ششم آنهاست ـ چه کمتر از آن باشند یا بیشتر هرجا اجتماع کنند خدا با آنها و وارد جمعیت آنهاست وروزقیامت آنان را از نتایج اعمالشان آگاه میکند ـ خداوند بهمه امور داناست

سَبَّحَ لِلّٰهِ مٰا فِی السَّمٰوٰاتِ وَ مٰا فِی الْاَرْضِ وَ هُوَ الْعَزِیزُ الْحَکِیمُ (حشر ـ ۱)

آنچه در آسمانها و زمین است خدا را سپاس و ستایش میکنند او بزرگوار و با حکمت است .

هُوَ اللّٰهُ الَّذِی لٰا اِلٰهَ اِلّٰا هُوَ عٰالِمُ الْغَیْبِ وَالشَّهٰادَةِ هُوَ الرَّحْمٰنُ الرَّحِیمُ ـ هُوَ اللّٰهُ الَّذِی لٰا اِلٰهَ اِلّٰا هُوَ الْمَلِكُ الْقُدُّوسُ السَّلٰامُ الْمُؤْمِنُ الْمُهَیْمِنُ الْعَزِیزُ الْجَبّٰارُ ـ الْمُتَکَبِّرُ ـ سُبْحٰانَ اللّٰهِ عَمّٰا یُشْرِکُونَ (حشر ـ ۲۲ و ۲۳)

اوخدائی است که غیر از او کسی قابل پرستش نیست دانای نهان و آشکار است و نسبت ببندگان خود مهربان و بخشنده است او خدائی است که جز او پروردگاری نیست پادشاه جهانیان و پاك ازهر آلایش وعاری ازهر نقص و عیب ـ ایمنی بخش دلها ـ با هیمنه و عظیم الشّأن ـ مقتدر وصاحب جلال و جبروت ـ بزرگوارو برتر ازحدود فکر بشراست و از شرکائی که برای او فرض میشود منزّه است .

هُوَ اللهُ الْخالِقُ الْبارِئُ الْمُصَوِّرُ لَهُ الْأَسْماءُ الْحُسْنى يُسَبِّحُ لَهُ ما فِي السَّمٰواتِ وَالْأَرْضِ وَ هُوَ الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ (حشر ـ ٢٤)

او ایجاد کننده وپدیدآورندهٔ جهان و نگارنده صورتهای مختلف و دارای نامهای زیبا است موجودات آسمان و زمین او را ستایش میکنند او یگانه خدای مقتدر و با حکمت است .

سَبَّحَ لِلّهِ ما فِي السَّمٰواتِ وَ ما فِي الْأَرْضِ وَ هُوَ الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ (صفّ ـ ١)

تمام موجودات آسمان و زمین خدا را ستایش میکنند که بزرگوار و باحکمت است .

يُسَبِّحُ لِلّهِ ما فِي السَّمٰواتِ وَ ما فِي الْأَرْضِ الْمَلِكِ الْقُدُّوسِ الْعَزِيزِ الْحَكِيمِ (جُمُعه ـ ١)

هرچه در آسمانها و زمین است بتسبیح و ستایش خداوند پادشاه مقدس جهان و جهانیان خدای بزرگوار و دانا مشغولند .

يُسَبِّحُ لِلّهِ ما فِي السَّمٰواتِ وَما فِي الْأَرْضِ لَهُ الْمُلْكُ وَلَهُ الْحَمْدُ وَ هُوَ عَلى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ (تغابن ـ ١)

موجودات آسمان و زمین همه ستایشگر خدای متعال هستند پادشاهی و ستایش سزاوار اوست او برهرکاری قادر و تواناست .

يَعْلَمُ ما فِي السَّمٰواتِ وَ الْأَرْضِ وَ يَعْلَمُ ما تُسِرُّونَ وَ ما تُعْلِنُونَ وَاللهُ عَلِيمٌ بِذاتِ الصُّدُورِ (تغابن ـ ٤)

تمام اسرار آسمانها و زمین و آنچه را که شما نهان یا آشکار داشته باشید میداند و برازهای درونی آگاه است .

اَللهُ لا إِلٰهَ إِلّا هُوَ وَعَلَى اللهِ فَلْيَتَوَكَّلِ الْمُؤْمِنُونَ (تغابن ـ ١٣)

او خدائی است که جز او شایسته خدائی نیست ومؤمنان واقعی فقط برخدا تکیه و توکّل دارند .

إِنَّ اللهَ بالِغُ أَمْرِهِ قَدْ جَعَلَ اللهُ لِكُلِّ شَيْءٍ قَدْراً (طلاق ـ ۳)

خدا امر خودرا بهمه جا میرساند واجراء میکند خداوند برای هرچیزی قواعد و میزانی مقرّر داشته است .

(آیه ۱۲ سوره طلاق در فصل ۵ قدرت و احاطه خدا)

تَبارَكَ الَّذِي بِيَدِهِ الْمُلْكُ وَهُوَ عَلى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ الَّذِي خَلَقَ الْمَوْتَ وَالْحَيوةَ لِيَبْلُوَكُمْ أَيُّكُمْ أَحْسَنُ عَمَلاً وَ هُوَ الْعَزِيزُ الْغَفُورُ الَّذِي خَلَقَ سَبْعَ سَمٰواتٍ طِباقاً ما تَرىٰ فِي خَلْقِ الرَّحْمٰنِ مِنْ تَفاوُتٍ فَارْجِعِ الْبَصَرَ هَلْ تَرىٰ مِنْ فُطُورٍ ـ ثُمَّ ارْجِعِ الْبَصَرَ كَرَّتَيْنِ يَنْقَلِبْ إِلَيْكَ الْبَصَرُ خاسِئاً وَهُوَ حَسِيرٌ (مُلك ـ ۱ تا ٤)

بزرگوار است خدائیکه سلطنت عالم خلقت بدست اوست و بر هر کاری قادر است آنکه مرگ وزندگیرا آفریده تاشمارا امتحان کند که کدامیك نیکو کارترید ـ بزرگوار و بخشنده است کسیکه هفت آسمان (هفت منظومه شمسی یا سیّارات هفتگانه) را درطبقات مختلف خلق کرده بطوریکه دردستگاه خلقت او کوچکترین بی نظمی نمی بینی ـ چشم خود را باز کن و در نظام عالم دقت کن آیا سستی و نقصانی درآن می بینی ؟ بار دیگر نگاه کن تا آن نگاه زبون وخسته وحسرت بار بسوی تو باز گردد .

وَأَسِرُّوا قَوْلَكُمْ أَوِاجْهَرُوا بِهِ إِنَّهُ عَلِيمٌ بِذاتِ الصُّدُورِ أَلا يَعْلَمُ مَنْ خَلَقَ ـ وَ هُوَ اللَّطِيفُ الْخَبِيرُ (ملك ۱۳ و ١٤)

شما خواه پنهان سخن بگوئید خواه آشکار خدا باسرار دلها آگاه است ـ چطور ممکن است کسی چیزی را خلق کند و باسرار آن آگاه نباشد او بهمه چیز متوجّه و از هر کاری با خبر است .

(آیات ۲۰ و ۲۱ سوره ملك در فصل ۱۰)

قُلْ هُوَ الَّذِي أَنْشَأَكُمْ وَ جَعَلَ لَكُمُ السَّمْعَ وَ الْأَبْصارَ وَ الْأَفْئِدَةَ قَلِيلاً ما

تشکرون- قل هو الّذی ذرأکم فی الارض والیه تحشرون (ملك ۲۳و۲٤)
بگو خدای من خدائی است که شما را بوجود آورده و بشما گوش و چشم و قلب برای درك آثار و معانی داده است اما شما کمتر شکر گزاری میکنید - بگو او کسی است که شما را از زمین بر انگیخته وبسوی او باز میگردید .

قل هو الرّحمن آمنّا به و علیه توکّلنا فستعلمون من هو فی ضلال مبین (ملك ۲۹)
بگو اوست خدای بخشندهٔ ما که باو ایمان آورده و براو تکیه وتوکّل داریم شما که باوایمان ندارید بعداً میفهمید که چه کسی واضح وآشکارا در گمراهی است .

(آیه ۱۷ سوره حاقه درفصل ۲۰ حمل عرش خدا)

(آیات ٦ و ۷ سوره جنّ در فصل ۱۲)

انّ بطش ربّك لشدید انّه هو یبدئ ویعید و هوالغفورالودود ذوالعرش- المجید فعّال لما یرید(بروج- ۱۲ تا ۱٦)
غضب و عقوبت خدای توسخت است او کسی است که عالم را بوجودآورده وسپس آنرا بعدم برمیگرداند درعین‌حال بخشنده و مهربان است - صاحب مقام‌عالی‌است و آنچه اراده کند بانجام میرساند .

(آیات ۱ تا ٥ سوره اعلی درفصل ۲)

قل‌هوالله احد الله الصّمد لم یلد ولم یولد ولم یکن له کفواً احد (اخلاص ۱ تا ٤)
بگوخدای من خدای واحدی است که ازهمه بی‌نیازاست نمیزاید (فرزندنمیآورد) و از مادری متولّد نشده است احدی در عالم خلقت همشأن و همطراز او نیست .

قل اعوذ بربّ الفلق من شرّما خلق و من شرّغاسق اذا وقب و من شرّ-

النّفاثاتِ فِی العُقَدِ وَ مِنْ شَرِّ حاسِدٍ اِذا حَسَدَ (فلق ۱ تا ۵)

بگو پناه میبرم بخدائیکه سپیده صبح را بوجود میاورد از شرّ تمام موجودات، و مخصوصاً از شرّ شب تاریك وقتیکه بوسیله دزدان و جنایتکاران در صدد آزار خلق بر میآید ـ و از شرّ زنهای رمّال و افسونگر که نخ را گره میزنند و آنرا فوت میکنند و از شرّ حسود وقتیکه حسد خود را بکار میاندازد .

قُلْ اَعُوذُ بِرَبِّ النّاسِ مَلِكِ النّاسِ اِلهِ النّاسِ مِنْ شَرِّ الوَسواسِ الخَنّاسِ الّذی یُوَسوِسُ فی صُدُورِ النّاسِ مِنَ الجِنَّةِ وَ النّاسِ (ناس ـ ۱ تا ۶)

بگو پناه میبرم بخدای انسان پروردگار ومعبود انسان ازشرّوسوسه شیطانیکه در دل مردم ایجاد وسوسه میکند اعم از شیاطین جنّ و انس .

فصل دوم

محمد ـ مأموریت و راهنمائی او

إِنَّا أَرْسَلْنَاكَ بِالْحَقِّ بَشِيراً وَنَذِيراً وَلَا تُسْئَلُ عَنْ أَصْحَابِ الْجَحِيمِ (بقره ـ ۱۱۹)

ما ترا بحق فرستادیم که نیکوکاران را بپاداش حسن عمل مژده دهی و بدکاران را ازعذاب جهنّم بترسانی ولی تو مسئول اعمال مردم بدکار نیستی .

وَلَئِنِ اتَّبَعْتَ أَهْوَاءَهُمْ مِنْ بَعْدِ مَا جَاءَكَ مِنَ الْعِلْمِ إِنَّكَ إِذاً لَمِنَ الظَّالِمِينَ (بقره ـ ۱۴۵)

ای محمد اگر بعد ازحصول علم باحکام خدا ـ بر گردی وتابع امیال مخالفین شوی جزو ستمکاران خواهی شد .

الْحَقُّ مِنْ رَبِّكَ فَلَا تَكُونَنَّ مِنَ الْمُمْتَرِينَ (بقره ۱۴۷)

حق همین است که ازجانب خدا بسوی تو نازل شده مواظب باش بوسوسه مخالفین شبهه بدل راه ندهی .

كَمَا أَرْسَلْنَا فِيكُمْ رَسُولاً مِنْكُمْ يَتْلُوا عَلَيْكُمْ آيَاتِنَا وَيُزَكِّيكُمْ وَيُعَلِّمُكُمُ الْكِتَابَ وَالْحِكْمَةَ وَيُعَلِّمُكُمْ مَا لَمْ تَكُونُوا تَعْلَمُونَ (بقره ـ ۱۵۱)

چنانکه برشمارسولی ازخودتان فرستادیم که آیات مارا برشما تلاوت کند وقلوب شما را از شرك وجهل پاك سازد بشما علم و معرفت بیاموزد مطالبی بشما یاد بدهد که تاکنون ازآن بیخبر بوده‌اید .

قُلْ اِنْ كُنْتُمْ تُحِبُّونَ اللهَ فَاتَّبِعُونِى يُحْبِبْكُمُ اللهُ و يَغْفِرْ لَكُمْ ذُنُوبَكُمْ وَاللهُ غَفُورٌ رَحِيمٌ (آل عمران ۳۱)

ای محمّد بگو اگر خدارا دوست میدارید ازمن تبعیت کنید تا خدا هم شمارادوست داشته باشد و گناهان شما را ببخشد خداوندآمرزنده ومهربان است .

(آیات ۱٤٤ و ۱۵۹ سوره آل عمران در فصل ۱۰ دیده شود)

مَا اَصَابَكَ مِنْ حَسَنَةٍ فَمِنَ اللهِ وَ مَا اَصَابَكَ مِنْ سَيِّئَةٍ فَمِنْ نَفْسِكَ وَ اَرْسَلْنَاكَ لِلنَّاسِ رَسُولاً وَ كَفَى بِاللهِ شَهِيداً (نساء ۷۹)

هر نیکی برای توپیش آید ازجانب خداست و هر بدی پیش آمد کند از نفس خود تو و نتیجهٔ اعمال تست ما ترا برسالت و برای راهنمائی برمردم فرستادیم و گواه رسالت تو تنها خداکافی است .

مَنْ يُطِعِ الرَّسُولَ فَقَدْ اَطَاعَ اللهَ وَ مَنْ تَوَلَّى فَمَا اَرْسَلْنَاكَ عَلَيْهِمْ حَفِيظاً (نساء ـ ۸۰)

هر کس از محمد پیروی کند از خدا پیروی و اطاعت کرده است و هر کس سر پیچید دیگر تو ضامن آنها نیستی و کیفر آنها با خداست .

اِنَّا اَنْزَلْنَا اِلَيْكَ الْكِتَابَ بِالْحَقِّ لِتَحْكُمَ بَيْنَ النَّاسِ بِمَا اَرَيكَ اللهُ (نساء ـ ۱۰۵)

ما قرآن را بحق بر تو فرستادیم برای آنکه طبق موازین خدائی وآنچه بتووحی شده بین مردم حکم کنی .

وَ لَوْلاَ فَضْلُ اللهِ عَلَيْكَ وَ رَحْمَتُهُ لَهَمَّتْ طَائِفَةٌ مِنْهُمْ اَنْ يُضِلُّوكَ وَ مَا يُضِلُّونَ اِلاَّ اَنْفُسَهُمْ وَ مَا يَضُرُّونَكَ مِنْ شَيْئٍ وَ اَنْزَلَ اللهُ عَلَيْكَ الْكِتَابَ وَ الْحِكْمَةَ وَ عَلَّمَكَ مَا لَمْ تَكُنْ تَعْلَمُ وَ كَانَ فَضْلُ اللهِ عَلَيْكَ عَظِيماً (نساء ـ ۱۱۳)

اگر فضل ومرحمت خدا یار ویاور تو نبود عده‌ای ازدشمنان اسلام کوشش کردند که ترا گمراه کنند درحالیکه آنها فقط خودشان را گمراه خواهند کرد ـ بیاری خدا کوچکترین ضرری نمیتوانند بتو برسانند ـ تو کسی هستی که خدا قرآن و حکمت نبوت را بر تو نازل و اعطاء کرده و چیزهائی را که ازآن بیخبر بودی بتو یاد داده است خداوند با تو لطف وتوجّه خاص و عنایت بزرگ دارد.

(آیات ۶۷ و ۹۹ سوره مائده در فصل ۱۰)

قَدْ نَعْلَمُ اَنَّهُ لَيَحْزُنُكَ الَّذِي يَقُولُونَ فَاِنَّهُمْ لَا يُكَذِّبُونَكَ وَلٰكِنَّ الظّالِمِينَ بِآيَاتِ اللهِ يَجْحَدُونَ (انعام ـ ۳۳)

ما میدانیم گفتار کافران ترامتأثّرمیکند اهمّیت ندارد اینهاتنها ترا تکذیب نکردند بلکه مردم ستمکار تمام آیات خدا را تکذیب و انکار میکنند.

وَلَقَدْ كُذِّبَتْ رُسُلٌ مِنْ قَبْلِكَ فَصَبَرُوا عَلٰى مَا كُذِّبُوا وَ اُوذُوا حَتّٰى اَتٰيهُمْ نَصْرُنَا وَلَا مُبَدِّلَ لِكَلِمَاتِ اللهِ وَ لَقَدْ جَاءَكَ مِنْ نَبَاءِ الْمُرْسَلِينَ ـ وَ اِنْ كَانَ كَبُرَ عَلَيْكَ اِعْرَاضُهُمْ فَاِنِ اسْتَطَعْتَ اَنْ تَبْتَغِيَ نَفَقاً فِي الْاَرْضِ اَوْ سُلَّماً فِي السَّمَاءِ فَتَأْتِيَهُمْ بِآيَةٍ وَلَوْشَاءَ اللهُ لَجَمَعَهُمْ عَلَى الْهُدٰى فَلَا تَكُونَنَّ مِنَ الْجَاهِلِينَ (انعام ـ ۳۴ و ۳۵)

پیش از تو پیغمبران دیگرهم تکذیب شدند امّا آنها در قبال تکذیب منکران ایستادگی کردند ـ اذیتها کشیدند تا فتح و فیروزی ما شامل حال آنها شد مطمئن باش که کلمات خدا را کسی نمیتواند تغییر دهد ـ قطعاً اخبار انبیاء گذشته بتو رسیده است که آنها هم در چنین حالی بودند ـ اگردوری جستن و تکذیب کافران بر تو گران میآید جز باراده خدا کاری نمیتوانی بکنی ـ اگر میتوانی نقبی در زمین ایجاد کنی یا نردبانی برآسمان بگذاری آیت و معجزی بآنها نشان بده ـ

این خداست که میتواند آنها را براه هدایت سوق دهد ـ جاهل مباش .

اِنَّما یَستَجیبُ الَّذینَ یَسمَعونَ وَالمَوتی یَبعَثُهُمُ اللهُ ثُمَّ اِلَیهِ یُرجَعونَ (انعام-۳۶)

خدا فقط دعـای کسی را می پذیرد که گوش حقشنو داشته باشد ـ خـداوند تمام مردگان را زنده میکند و در پیشگاه اوجمع خواهند شد .

وَ قالُوا لَولا نُزِّلَ عَلَیهِ آیَةٌ مِن رَبِّهِ قُـل اِنَّ اللهَ قادِرٌ عَلی اَن یُنَزِّلَ آیَةً وَ لٰکِنَّ اَکثَرَهُم لا یَعلَمونَ (انعام ۳۷)

منکرین گفتند چرا معجزه‌ای از طرف خدا بر محمّد نازل نمیشود؟ ـ بگو خدا قادر بآوردن معجزه است اما بیشترمردم معجز را درك نمیکنند .

قُل لا اَقولُ لَکُم عِندی خَزائِنُ اللهِ وَ لا اَعلَمُ الغَیبَ وَ لا اَقولُ لَکُم اِنّی مَلَکٌ اِن اَتَّبِعُ اِلّا ما یوحی اِلَیَّ قُل هَل یَستَوِی الاَعمی وَالبَصیرُ اَفَلا تَتَفَکَّرونَ (انعام ـ ۵۰)

بگو من بشما نمیگویم که گنجهای خدا نزد من است و نمیگویم که از عالم غیب خبردارم و نمیگویم من فرشته هستم ـ جـز اینکه من تابع دستور و آیاتی هستم که برمن وحی میشود ـ بگو آیا کور و بینا مثل همند؟ کسانیکه آیات خدائی را میشناسند باآنها که نمی‌شناسند برابرند؟ چرافکر نمیکنید؟

قُل لَو اَنَّ عِندی مـا تَستَعجِلونَ بِهِ لَقُضِیَ الاَمرُ بَینی وَ بَینَکُم وَ اللهُ اَعلَمُ بِالظّالِمینَ (انعام ـ ۵۸)

بگو اگر آن عذابی که با عجله درطلب آن هستید در دست من بود کار بین من و شما خاتمه می‌یافت خدا باحوال ظالمان آگاه تر است .

وَ اِذا رَأَیتَ الَّذینَ یَخوضونَ فـی آیاتِنا فَاَعرِض عَنهُم حَتّی یَخوضوا فی

حَدِيثٍ غَيْرِهِ وَإِمَّا يُنْسِيَنَّكَ الشَّيْطَانُ فَلَا تَقْعُدْ بَعْدَ الذِّكْرَىٰ مَعَ الْقَوْمِ الظَّالِمِينَ
(انعام ـ ۶۸)

وقتی مخالفان را می بینی که ازروی غرض و سوء نیت در آیات ما بحث میکنند و آنرا با تمسخر حلاجی میکنند از آنها دوری گزین تا بحث آنها تغییر کند زیرا در آن حال با منکرین سرسخت نمیشود جدل کرد و اگروقتی شیطان این مسئله را از یاد شما برد و وارد بحث شدی همینکه بیادت آمد ازجلسه خارج شو و بامردم ظالم همنشین مشو .

وَكَذَٰلِكَ نُصَرِّفُ الْآيَاتِ وَلِيَقُولُوا دَرَسْتَ وَلِنُبَيِّنَهُ لِقَوْمٍ يَعْلَمُونَ اتَّبِعْ مَا أُوحِيَ إِلَيْكَ مِن رَّبِّكَ لَا إِلَٰهَ إِلَّا هُوَ وَأَعْرِضْ عَنِ الْمُشْرِكِينَ (انعام ـ ۱۰۵ و۱۰۶)

ما آیات قرآن را اینطور توضیح دادیم ولی منکران میگویند توآنرا از دیگری آموخته و بدرس خوانده‌ای ما قرآن را برای مردم دانشمند بیان کرده‌ایم تو از وحی خدای خود تبعیت کن که جز او خدائی نیست و ازمشرکان دوری کن .

وَإِن تُطِعْ أَكْثَرَ مَن فِي الْأَرْضِ يُضِلُّوكَ عَن سَبِيلِ اللَّهِ إِن يَتَّبِعُونَ إِلَّا الظَّنَّ وَإِنْ هُمْ إِلَّا يَخْرُصُونَ (انعام ـ ۱۱۶)

اگر تو ای محمد از اکثر مردم روی زمین تبعیت کنی ترا از راه خدا گمراه خواهند کرد اینها جز از پی تصوّر و گمان نمیروند و جز باطل و دروغ دست آویزی ندارند .

قُلْ إِنَّنِي هَدَانِي رَبِّي إِلَىٰ صِرَاطٍ مُّسْتَقِيمٍ ـ دِينًا قِيَمًا مِّلَّةَ إِبْرَاهِيمَ حَنِيفًا وَمَا كَانَ مِنَ الْمُشْرِكِينَ ـ قُلْ إِنَّ صَلَاتِي وَنُسُكِي وَمَحْيَايَ وَمَمَاتِي لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ ـ لَا شَرِيكَ لَهُ وَبِذَٰلِكَ أُمِرْتُ وَأَنَا أَوَّلُ الْمُسْلِمِينَ (انعام ـ ۱۶۱ و ۱۶۲ و ۱۶۳)

ای محمد بگو محققاً خدای من مرا براه راست هدایت کرده بدین محکم و آئین پاك ابراهیم که وجودش ازشرك بری و از مشرکین بدور بود ـ بگوهمه حرکات من،نماز من واعمال وطاعات من ـ زندگی ومرگ من همه برای خداست خدای جهانیان که در خدائی خود شریك ندارد بمن در این یکتا پرستی امرشده و اول کسی هستم که بآن تسلیم شده است.

كِتَابٌ أُنزِلَ إِلَيْكَ فَلَا يَكُنْ فِي صَدْرِكَ حَرَجٌ مِنْهُ لِتُنذِرَ بِهِ وَ ذِكْرَى لِلْمُؤْمِنِينَ (اعراف ـ ۲)

قرآن بر تو نازل شد از انکار منکرین نسبت بآن خاطر رنجه مدار باید بوسیله آن مشرکین را از عواقب کارشان بترسانی و مؤمنین را نیز بحسن عاقبت متذکر سازی.

قَالَ عَذَابِي أُصِيبُ بِهِ مَنْ أَشَاءُ وَ رَحْمَتِي وَسِعَتْ كُلَّ شَيْءٍ فَسَأَكْتُبُهَا لِلَّذِينَ يَتَّقُونَ وَ يُؤْتُونَ الزَّكٰوةَ وَ الَّذِينَ هُمْ بِآيَاتِنَا يُؤْمِنُونَ (اعراف ـ ۱۵۶)

خداوند بموسی فرمودقهروغضب من بهر کس که بخواهم میرسد و رحمت من‌شامل تمام اشیاست ـ مخصوصاً آنرا برای پرهیزگاران و دهندگان زکوة و گرویدگان بآیات خود قرارمیدهم.

الَّذِينَ يَتَّبِعُونَ الرَّسُولَ النَّبِيَّ الْأُمِّيَّ الَّذِي يَجِدُونَهُ مَكْتُوبًا عِنْدَهُمْ فِي التَّوْرٰيةِ وَالْإِنْجِيلِ يَأْمُرُهُمْ بِالْمَعْرُوفِ وَ يَنْهَاهُمْ عَنِ الْمُنْكَرِ وَ يُحِلُّ لَهُمُ الطَّيِّبَاتِ وَ يُحَرِّمُ عَلَيْهِمُ الْخَبَائِثَ وَ يَضَعُ عَنْهُمْ إِصْرَهُمْ وَالْأَغْلَالَ الَّتِي كَانَتْ عَلَيْهِمْ فَالَّذِينَ آمَنُوا بِهِ وَعَزَّرُوهُ وَنَصَرُوهُ وَاتَّبَعُوا النُّورَ الَّذِي أُنْزِلَ مَعَهُ أُولٰئِكَ هُمُ الْمُفْلِحُونَ (اعراف ـ ۱۵۷)

کسانیکه از پیغمبر امّی مانند محمّد پیروی میکنند که در تورات و انجیل اوصاف

او را خوانده‌اند پیغمبریکه آنها را بکارهای نیك وادار میکند و از اعمال زشت باز میدارد اشیاء پاکیزه و منزه را برای آنها حلال و کثافات و نجاسات را بر آنها حرام میکند ـ رسولیکه تکالیف شاقه را از آنها برمیدارد (رفع میکند) و زنجیرهای اسارت و خرافات و بت پرستی را از گردن آنها برمیدارد کسانیکه باو ایمان بیاورند و او را احترام و یاری کنند و از نور درخشنده قرآن که باو نازل گردیده پیروی نمایند ـ آنها در هر دو جهان رستگارند.

قُلْ یَا اَیُّهَا النَّاسُ اِنّی رَسُولُ اللهِ اِلَیْکُمْ جَمیعاً ـ الَّذی لَهُ مُلْكُ السَّمواتِ وَالْاَرْضِ لا اِلٰهَ اِلّاهُوَ یُحْیی وَ یُمیتُ فَآمِنُوا بِاللهِ وَرَسُولِهِ النَّبِیِّ الاُمِّیِّ الَّذی یُؤْمِنُ بِاللهِ وَ کَلِماتِهِ وَ اتَّبِعُوهُ لَعَلَّکُمْ تَهْتَدُونَ (اعراف ـ ۱۵۸)

ای محمد بمردم بگو که من ازجانب خدا برهمه شما مأمورم خدائیکه مالك تمام آسمانها و زمین است و جز اوخدائی‌وجود ندارد ـ زنده میکند و میمیراند ـ پس بخدا و پیغمبراو که ازهیچکس درس نگرفته و دانش‌او فطری و لدنی است ایمان بیاورید ـ پیغمبریکه بخدا و سخنان او ایمان‌آورده و جزراه خدا راهی ندارد ـ از او تبعیت کنید بلکه براه راست هدایت شوید .

اَوَلَمْ یَتَفَکَّرُوا ما بِصاحِبِهِمْ مِنْ جِنَّةٍ اِنْ هُوَ اِلّا نَذیرٌ مُبینٌ (اعراف ـ ۱۸٤)

آیا مردم فکر نمیکنند که رفیق و دوست آنها محمد دارای جنون نیست ؟ بلکه پیغمبری است که آشکارا برای بیدار ساختن بشر آمده است .

قُلْ لا اَمْلِكُ لِنَفْسی نَفْعاً وَلا ضَرّاً اِلّا ما شاءَ اللهُ وَلَوْ کُنْتُ اَعْلَمُ الْغَیْبَ لَاسْتَکْثَرْتُ مِنَ الْخَیْرِ وَ ما مَسَّنِیَ السُّوءُ اِنْ اَنَا اِلّا نَذیرٌ وَ بَشیرٌ لِقَوْمٍ یُؤْمِنُونَ (اعراف ۱۸۸)

ای محمد بمردم بگومن قادر نیستم جز باراده و مشیت خدا نفعی برای خود جلب یا ضرری از خود دفع کنم ـ اگرعلم غیب داشتم و از آینده و پس پرده مطلع بودم

بر منافع خود میافزودم و هیچوقت پیش آمد بدی نمیدیدم ـ من جز ترسانندهٔ بدکاران و بشارت دهندهٔ بمؤمنین عنوان دیگری ندارم .

خُذِ الْعَفْوَ وَأْمُرْ بِالْعُرْفِ وَ اَعْرِضْ عَنِ الْجاهِلینَ ـ وَ اِمّا یَنزَغَنَّكَ مِنَ ـ الشَّیطانِ نزغ فَاسْتَعِذْ بِاللهِ اِنَّهُ سَمِیعٌ عَلِیمٌ (اعراف ـ ۱۹۹ و ۲۰۰)

ای محمّد راه بخشش و چشم پوشی پیش گیر ومردم را بکار نیك دعوت کن درعین حال از مردم نادان متعصب دوری جوی ـ هر گاه از طرف شیطان یامردم شیطان صفت تردید و خللی درعقاید تو پدید آید در آن حال بخدا پناه ببر که خدا بحال همه شنوا و داناست .

وَاذْکُرْ رَبَّكَ فِی نَفْسِكَ تَضَرُّعاً وَ خِیفَةً وَ دُونَ الْجَهْرِ مِنَ الْقَوْلِ بِالْغُدُوِّ وَالآصالِ وَلاتَکُنْ مِنَ الْغافِلینَ (اعراف ـ ۲۰۵)

ای محمد خـدای خود را در خاطر خود با ندبه و زاری و از سوز دل پنهانـی و بی آنکه آواز بلند کنی در شام و سحر بخوان واز او یاد کن وهیچوقت از ذکراو غافل مباش .

کَما اَخْرَجَكَ رَبُّكَ مِنْ بَیْتِكَ بِالْحَقِّ وَ اِنَّ فَرِیقاً مِنَ الْمُؤْمِنینَ لَکارِهُونَ یُجادِلُونَكَ فِی الْحَقِّ بَعْدَ ما تَبَیَّنَ کَاَنَّما یُساقُونَ اِلَی الْمَوْتِ وَهُمْ یَنْظُرُونَ (انفال ـ ۵ و ٦)

خدا بمؤمنین و بندگان خاص خود نصرت و درجه رفیع میدهد همانطور که ترا ازخانه خودبرای اعلام دین‌اسلام‌بیرون‌آورد ـ عده‌ای از مؤمنین از روی کراهت بـا تو در مسائل مخالفت میورزند و در امـرحق با وجود روشنی بیان آن با تو مجادله میکنند ـ چنان ازرشك وحسد بیقرارند که گوئی با چشم خود می‌بینند که آنها را بجانب مرگ میبرند .

هُوَ الَّذِی اَرْسَلَ رَسُولَهُ بِالْهُدٰی وَدِینِ الْحَقِّ لِیُظْهِرَهُ عَلَی الدِّینِ کُلِّهِ وَلَوْ کَرِهَ
الْمُشْرِکُونَ (توبه ـ ۳۳)

او خدائی است که فرستادهٔ خود محمد را با دین حق و آئین اسلام مأمور کرد تاآنرا برهمه ادیان برتری دهد هرچند مشرکین را خوش‌آیند نباشد .

وَ مِنْهُمُ الَّذِینَ یُؤْذُونَ النَّبِیَّ وَیَقُولُونَ هُوَ اُذُنٌ قُلْ اُذُنُ خَیْرٍ لَکُمْ یُؤْمِنُ بِاللهِ
وَ یُؤْمِنُ لِلْمُؤْمِنِینَ وَ رَحْمَةٌ لِلَّذِینَ آمَنُوا مِنْکُمْ وَالَّذِینَ یُؤْذُونَ رَسُولَ اللهِ
لَهُمْ عَذَابٌ اَلِیمٌ (توبه ـ ٦١)

عده‌ای از مردم منافق پیغمبررا میآزارند و پیغمبر بحلم خودآنها را می‌بخشدآنها سوء تعبیر کرده میگویند عجب‌آدم ساده وحرف شنوی است ـ بگواین زودباوری وسادگی من بنفع‌شما وبرای خاطرشماست ـ پیغمبر بخدا ایمان و بمؤمنین اعتماد دارد حلم وحوصله او برای اهل‌ایمان مایهٔ رحمت وآسایش است ـ البته کسانیکه محمد راآزار کنندو ناراحت سازند مستحق عذاب سخت خواهند بود .

(بآیه ٦٤ انفال در فصل ۱۰ مراجعه شود)

لَقَدْ جَاءَکُمْ رَسُولٌ مِنْ اَنْفُسِکُمْ عَزِیزٌ عَلَیْهِ مَا عَنِتُّمْ حَرِیصٌ عَلَیْکُمْ بِالْمُؤْمِنِینَ
رَؤُفٌ رَحِیمٌ ـ فَاِنْ تَوَلَّوْا فَقُلْ حَسْبِیَ اللهُ لَا اِلٰهَ اِلَّا هُوَ عَلَیْهِ تَوَکَّلْتُ وَ هُوَ
رَبُّ الْعَرْشِ الْعَظِیمِ (توبه ـ ۱۲۸ و ۱۲۹)

ای مردم برشما پیغمبری از نوع خود شما مأمورشده که فقروجهل شما براو گران میآید و برای نجات شما سخت حرص و ولع دارد و نسبت بمؤمنان مهربان و دل رحم است ـ ای محمد اگرمردم با اینهمه صفات ازتو رو گردان شدند اشکال ندارد بگو خدا برای من کافی است‌خدائی جزاووجود ندارد براو تکیه و توکل کرده‌ام او صاحب مقام عالی و جایگاه بلند است .

اَکانَ لِلنّاسِ عَجَباً اَنْ اَوحَینا اِلی رَجُلٍ مِنهُم اَنْ اَنذِرِ النّاسَ وَ بَشِّرِ الذینَ آمَنُوا اَنَّ لَهُم قَدَمَ صِدقٍ عِندَ رَبِّهِم ـ قالَ الکافِرُونَ اِنَّ هذا لَساحِرٌ مُبینٌ (یونس ـ ۲)

آیا این مایهٔ شگفتی مردم است که ما یکی از افراد آنان را مأمور کردیم که برو و خلق را ازعواقب اعمال زشت بترسان و بافراد با ایمان آنها مژده ده که براستی مقام آنها نزد خدا بلند و والاست ؟ کافران میگویند چنین شخصی ساحر زبردستی است ! ! و قرآن سحر اوست .

وَ یَقولُونَ لَولا اُنزِلَ عَلَیهِ آیَةٌ مِن رَبِّهِ فَقُل اِنَّما الغَیبُ لِلّهِ فَانتَظِرُوا اِنّی مَعَکُم مِنَ المُنتَظِرینَ (یونس ـ ۲۰)

باز میگویند چرا یك معجز از جانب خدا برمحمد نازل نمیشود تا مردم مجبور شوند یکجا از او تبعیت کنند؛ بگوغیب و پیشگوئی‌خاص خداست ومعلوم نیست کی چنین معجزی ظاهر میشود و قهراً خواهد شد منتظر باشید منهم با شما در انتظار خواهم بود تا معلوم شود در پایان کارحق با کیست ؟.

وَ اِن کَذَّبُوكَ فَقُل لی عَمَلی وَ لَکُم عَمَلُکُم اَنتُم بَریئُونَ مِمّا اَعمَلُ وَ اَنا بَریئٌ مِمّا تَعمَلُونَ (یونس ـ ۴۱)

اگر مردم منافق تراتکذیب کردند دلتنگ مشو بگو اعمال من برای من و اعمال شما برای‌خودتان ـ شمااز کارمن که هدایت بجانب نیکی وخداست دوری‌میجوئید منهم از اعمال شما که گمراه کننده است اعراض میکنم .

وَ مِنهُم مَن یَستَمِعُونَ اِلَیكَ اَفَاَنتَ تُسمِعُ الصُّمَّ وَلَو کانُوا لا یَعقِلُونَ وَ مِنهُم مَن یَنظُرُ اِلَیكَ اَفَاَنتَ تَهدِی العُمیَ وَلَو کانُوا لا یُبصِرُونَ (یونس ـ ۴۲ و ۴۳)

بعضی از آنان بظاهر بحرف تو و قرآن گوش میدهند آیا شما میتوانید بآدم کر عاری ازعقل و درك چیزی بشنوانید و بعضی ازآنان نیزظاهراً بشما نگاه میکنند آیا میتوانی مردم کورعاری از بصیرت را بحق و حقیقت هدایت کنی ؟

وَلا يَحْزُنْكَ قَوْلُهُمْ ـ اِنَّ الْعِزَّةَ لِلّٰهِ جَميعاً ـ هُوَ السَّميعُ الْعَليمُ اَلا اِنَّ لِلّٰهِ مَنْ فِي السَّمٰواتِ وَ مَنْ فِي الْاَرْضِ وَ ما يَتَّبِعُ الَّذينَ يَدْعُونَ مِنْ دُونِ اللّٰهِ شُرَكاءَ اِنْ يَتَّبِعُونَ اِلَّا الظَّنَّ وَ اِنْ هُمْ اِلَّا يَخْرُصُونَ (یونس ـ ٦٥ و٦٦)

ای محمد مبادا از گفتار دشمنان متأثر ومحزون شوی بدان که عزت وبزرگواری هرچه هست درقبضهٔ قدرت خداوند است او بهمه چیزدر کائنات شنوا و داناست ــ بدان که تمام موجودات کرات آسمانی وزمین در تحت اختیارخداست وآنچه را که مشرکین بجای خدا انتخاب کرده و میپرستند بی اساس است آنها از گمان باطل خود پیروی میکنند و جز دروغ بافی کاری ندارند .

فَاِنْ كُنْتَ فِي شَكٍّ مِمّا اَنْزَلْنا اِلَيْكَ فَاسْئَلِ الَّذينَ يَقْرَؤُنَ الْكِتابَ مِنْ قَبْلِكَ لَقَدْ جاءَكَ الْحَقُّ مِنْ رَبِّكَ فَلا تَكُونَنَّ مِنَ الْمُمْتَرينَ (یونس ـ ٩٤)

ای محمد اگر درقرآن ووحی واحکامیکه برتو نازل کردیم شك و تردید داری از کسانیکه پیش از تو کتب آسمانی خوانده‌اند و از دانشمندان ملل سؤال کن (اگر امت تودرآن تردید دارند از علماء بیغرض یهود و نصاری بپرسند) آنچه ازخدای تو برتو نازل شده حقیقت دارد هیچگاه درصحت آن تردید مکن .

وَلا تَكُونَنَّ مِنَ الَّذينَ كَذَّبُوا بِآياتِ اللّٰهِ فَتَكُونَ مِنَ الْخاسِرينَ (یونس ـ ٩٥)

مبادا ازتکذیب کنند گان آیات خدا پیروی کنی وفریب آنها را بخوری در آنصورت زیان خواهی دید .

فَلَعَلَّكَ تارِكٌ بَعْضَ ما يُوحىٰ اِلَيْكَ وَضائِقٌ بِهِ صَدْرُكَ اَنْ يَقُولُوا لَوْلا اُنْزِلَ

عَلَیْهِ کَنْزٌ اَوْ جٰاءَ مَعَهُ مَلَکٌ اِنَّما اَنْتَ نَذِیرٌ وَاللّٰهُ عَلیٰ کُلِّ شَیْئٍ وَکِیلٌ
(هود ـ ۱۲)

ای محمد مبادا بعضی از آیات قرآن را که نازل میشود بملاحظاتی تبلیغ نکنی و از این مسئله دلگیرشوی که منکران و مشرکین بگویند اگر این مرد پیغمبر است چرا گنج و مالی ندارد یا چرا فرشتگان همراه او نیستند ـ تو پیغمبری و وظیفه تو ابلاغ آیات و اندرز و راهنمائی مردم است و خدا خود ضامن اجراءِ احکام است و او بر هرچیزی کفیل و نگهبان است .

فَلا تَكُ فِی مِرْیَةٍ مِمّا یَعْبُدُ هٰؤُلاءِ ما یَعْبُدُونَ اِلّا کَما یَعْبُدُ آباؤُهُمْ مِنْ قَبْلُ وَ اِنّا لَمُوَفُّوهُمْ نَصِیبَهُمْ غَیْرَ مَنْقُوصٍ(هود ـ ۱۰۹)

ای محمد ازخدایانیکه این مردم میپرستند بشك و تردید نیفتی اینها کورکورانه آنچه راپدرانشان پرستیده‌اند بخدائی خود انتخاب کرده و درحقایق کائنات غور نکرده‌اند ما هم بدون کم و کسر کیفر کردارشان را در کف دستشان میگذاریم .

فَاسْتَقِمْ کَما اُمِرْتَ وَمَنْ تٰابَ مَعَكَ وَلا تَطْغَوْا اِنَّـهُ بِما تَعْمَلُونَ بَصِیرٌ
(هود ـ ۱۱۲)

ای محمد در مأموریت خود پایدار و ثابت قدم باش ـ کسانی هم که با تـو بخدا و اسلام گرویده‌اند باید صبرواستقامت داشته باشند ـ از اوامر خدا منحرف نشوید خدا بهمه افعال شما بیناست .

وَاصْبِرْ فَاِنَّ اللّٰهَ لا یُضِیعُ اَجْرَالْمُحْسِنِینَ (هود ـ ۱۱۵)

برای پیشرفت دین اسلام و در مقابل ناروائیهای مخالفین پایداری کن ـ خداوند پاداش نیکوکاران را فراموش و باطل نخواهد کرد .

وَکُلّاً نَقُصُّ عَلَیْكَ مِنْ اَنْباءِالرُّسُلِ ما نُثَبِّتُ بِهِ فُؤادَكَ وَجاءَكَ فِی هٰذِهِ الْحَقُّ

وَ مَوْعِظَةٌ وَ ذِكْرىٰ لِلْمُؤْمِنِينَ (هود ـ ۱۲۰)

ما سر گذشت تمام انبیاء را برای تو نقل کردیم تا بدینوسیله قلب ترا در اعلای کلمه حق استوارتر و قویتر سازیم و در این شرح احوال حقایق بر تو روشن شود و در عین حال برای اهل ایمان پند و تذکر باشد .

قُـلْ هٰذِهِ سَبِيلِي اَدْعُوا اِلَى اللهِ عَلىٰ بَصِيرَةٍ اَنَا وَ مَنِ اتَّبَعَنِي وَ سُبْحانَ اللهِ وَ مٰا اَنَا مِنَ الْمُشْرِكِينَ (یوسف ـ ۱۰۸)

ای محمد بمردم بگو راه من و پیروانم این است که از روی بینائی مردم را بسوی خدا دعوت کنیم و خدا را از هر عیبی منزه و مبرا بدانیم ـ من هرگز کسی را درخدائی با خدا شریك نخواهم کرد .

وَ يَقُولُ الَّذِينَ كَفَرُوا لَوْلاَ اُنْزِلَ عَلَيْهِ آيَةٌ مِنْ رَبِّهِ اِنَّمَا اَنْتَ مُنْذِرٌ وَ لِكُلِّ قَوْمٍ هٰادٍ (رعد ـ ۷)

کافران ازروی طعن میگویند اگرمحمد در ادعای خود صادق است چرا خداوند باومعجزی نداده است باید متوجه باشند که تو فقط مأمور تذکرمردم و ترساندن آنها از عواقب اعمال زشت میباشی لاغیر وما بطور کلی برای هرقومی راهنمائی معین کرده‌ایم .

وَ يَقُولُ الَّذِينَ كَفَرُوا لَوْ لاَ اُنْزِلَ عَلَيْهِ آيَةٌ مِنْ رَبِّهِ قُلْ اِنَّ اللهَ يُضِلُّ مَنْ يَشٰاءُ وَ يَهْدِي اِلَيْهِ مَنْ اَنٰابَ (رعد ـ ۲۷)

کافران میگویند چرا دلیل روشنی بر اثبات نبوت محمد ازجانب خدای او نازل نمیشود بگو خدا قادر است ـ او هر که را بخواهد گمراه میکند و هر که را که بدرگاه او توبه کند هدایت خواهد کرد .

كَذٰلِكَ اَرْسَلْنٰاكَ فِي اُمَّةٍ قَدْ خَلَتْ مِنْ قَبْلِهٰا اُمَمٌ لِتَتْلُوَ عَلَيْهِمُ الَّذِي اَوْحَيْنٰا اِلَيْكَ

وَهُم يَكفرونَ بِالرَّحمنِ قُل هُوَ رَبّی لا اِلهَ اِلّا هُوَ عَلَيهِ تَوَكَّلتُ وَ اِلَيهِ مَتابِ (رعد ـ ۳۰)

ای محمد ما ترا برقومی مأمور کردیم که پیش ازآنها امم زیادی در سرزمین آنها زیسته ونابود شده‌اند ما خواستیم آیات ما راکه برتو وحی کردیم برآنها بخوانی ولی آنها بخدای تو کفر ورزیدند بگو خدای من کسی است که غیر از او شایسته خدائی نیست تکیه من براو و بازگشتم بسوی اوست .

وَلَئِن اتَّبَعتَ اَهواءَهُم مِن بَعدِ ما جاءَكَ مِنَ العِلمِ مالَكَ مِنَ اللهِ مِن وَلِيٍّ وَلا واقٍ (رعد ـ ۳۷)

ای محمد اگر از هوی و هوس کافران تبعیت کنی در صورتیکه بحقیقت قرآن و اسلام واقف شده‌ای در آن صورت یارویاورو نگهبانی ازخشم وغضب خدا نخواهی داشت.

وَاِمّا نُرِيَنَّكَ بَعضَ الَّذی نَعِدُهُم اَو نَتَوَفَّيَنَّكَ فَاِنَّما عَلَيكَ البَلاغُ وَعَلَينا الحِسابُ (رعد ـ ۴۰)

اعم از اینکه عذاب کافران و مشرکین را در زمان حیات تو اجراء کنیم یا بعد از مرگ تو در هر حال وظیفهٔ تو فقط ابلاغ رسالت است و محاسبهٔ اعمال بشر کار ماست و ارتباطی بتو ندارد .

وَ يَقولُ الَّذينَ كَفَروا لَستَ مُرسَلاً قُل كَفی بِاللهِ شَهيداً بَينی وَ بَينَكُم وَ مَن عِندَهُ عِلمُ الكِتابِ (رعد ـ ۴۳)

کافران میگویند تو دروغ میگوئی واز جانب خدا مأموریت نداری بگو برصحت ادعای من گواهی خدا و اطلاع دانشمندان و علماء حقیقی کافی است .

وَ قالوا يا اَيُّهَا الَّذی نُزِّلَ عَلَيهِ الذِّكرُ اِنَّكَ لَمَجنونٌ ـ لَو ما تَأتينا بِالمَلائِكَةِ اِن كُنتَ مِنَ الصّادِقينَ (حِجر ـ ۷)

کافران بتو میگویند ای کسیکه مدعی هستی که قرآن برتو نازل شده واقعاً آدم دیوانه‌ای هستی که چنین ادعا میکنی ـ میگویند اگرراست میگوئی چرا چند تا ازآن ملائکه که مدعی آن هستی نزد ما نمیآوری و برما نازل نمیکنی.

مٰا نُنَزِّلُ الْمَلٰائِکَةَ اِلاّٰ بِالْحَقِّ وَ مٰاکٰانُوا اِذاً مُنْظَرِینَ (حِجر ـ ۸)

بآنها بگو مـا فرشتگان را برای هوی وهوس این وآن نازل نمیکنیم بلکه فقط برای اجراء حق میفرستیم درآن حال هم که امرما صادرشود دیگر بکافران مجال و مهلت نمیدهیم.

فَاصْفَحِ الصَّفْحَ الْجَمِیلَ (حجر ـ ۸۵)

ای محمد فعلا با منکران با بردباری مماشات کن و با نظر نیك بقضایا بنگر.

وَلَقَدْ آتَیْنٰاكَ سَبْعاً مِنَ الْمَثٰانِی وَالْقُرْآنَ الْعَظِیمَ (حِجر ـ ۸۷)

ما هفت آیه از آیات قرآن عظیم را (سوره فاتحه یا هفت سوره اول قرآن) برتو نازل کردیم.

لاٰ تَمُدَّنَّ عَیْنَیْكَ اِلیٰ مٰا مَتَّعْنٰا بِـهِ اَزْوٰاجاً مِنْهُم وَلاٰ تَحْزَنْ عَلَیْهِمْ وَ اخْفِضْ جَنٰاحَكَ لِلْمُؤْمِنِینَ (حِجر ـ ۸۸)

بلذات دنیوی و متاع ناچیز و زود گذری که ببعضی ازمخالفین و منکران داده‌ایم خیره مشو و با چشم حسرت بآن نگاه مکن و برزندگی آنها متأسف و محزون مباش و با مؤمنین فروتنی کن و آنها را زیرپرخود بگیر.

وَ قُلْ اِنّـِی اَنَا النَّذِیرُالْمُبِینُ ـ کَمٰا اَنْزَلْنٰا عَلَی الْمُقْتَسِمِینَ الَّـذِینَ جَعَلُوا الْقُرْآنَ عِضِینَ (حِجر ۸۹ و ۹۰ و ۹۱)

بگومن مأمورم بدکاران و منکران را بوقوع عذاب خبردهم و بترسانم همانطور که خداوند تقسیم کنندگان قرآن را بعذاب گرفتار کرد ـ آنها که قرآن رابرای

منافع خود قسمت قسمت کرده بعضی را رد و بعضی را قبول نموده‌اند.

فَاصْدَعْ بِمَا تُؤْمَرُ وَأَعْرِضْ عَنِ الْمُشْرِكِينَ ـ اِنَّا كَفَيْنَاكَ الْمُسْتَهْزِئِينَ الَّذِينَ يَجْعَلُونَ مَعَ اللهِ اِلٰهاً آخَرَ فَسَوْفَ يَعْلَمُونَ (حجر ـ ۹۴ و ۹۵ و ۹۶)

ای محمد آنچه بتو امر و ابلاغ میشود با صدای رسا بمردم اعلام کن و ازمشرکین دوری جوی ـ ماترا ازشرّ مسخره کنندگان و آنانکه خدایان دیگری را با خدای یکتا توأم‌میکنند محفوظ و در امان خودنگاه میداریم ـ آنها قریباً و مآلاً خواهند فهمید که چه اشتباهی کرده‌اند.

وَلَقَدْ نَعْلَمُ اَنَّكَ يَضِيقُ صَدْرُكَ بِمَا يَقُولُونَ فَسَبِّحْ بِحَمْدِ رَبِّكَ وَكُنْ مِنَ ـ السَّاجِدِينَ وَاعْبُدْ رَبَّكَ حَتَّى يَأْتِيَكَ الْيَقِينُ (حجر ـ ۹۷ و ۹۸ و ۹۹)

ما میدانیم که تو از اظهارات بیجای کافران دلتنگ و ناراحت میشوی امّا غم مخور و بذکر و تسبیح خدای خود بپرداز و از نماز وسجده او غافل مباش ـ بپرستش او ادامه بده تا ساعت فتح و فیروزی قطعی ولقای خداوند فرا رسد.

وَاَنْزَلْنَا اِلَيْكَ الذِّكْرَ لِتُبَيِّنَ لِلنَّاسِ مَا نُزِّلَ اِلَيْهِمْ وَلَعَلَّهُمْ يَتَفَكَّرُونَ (نحل ـ ٤٤)

قرآن را برتو نازل کردیم تا آنرا برای مردم بیان کنی شاید آنها درمعانی وحقایق آن تفکّر کنند و بدستور آن عمل نمایند.

وَمَا اَنْزَلْنَا عَلَيْكَ الْكِتَابَ اِلَّا لِتُبَيِّنَ لَهُمُ الَّذِي اخْتَلَفُوا فِيهِ وَهُدًى وَرَحْمَةً لِقَوْمٍ يُؤْمِنُونَ (نحل ـ ٦٤)

ما قرآن و دستور را برتو نفرستادیم مگر آنکه برای مردم مسائلی را که در آن اختلاف دارند بیان کنی و آنها را باهم انس و الفت دهی تو مأمورهدایت خلق و مایهٔ رحمت و سعادت اهل ایمانی.

فَاِنْ تَوَلَّوْا فَاِنَّمَا عَلَيْكَ الْبَلَاغُ الْمُبِينُ (نحل ـ ۸۲)

اگر مردم با وجود تبلیغ واقامه دلایل باز ازاسلام رو گردان شدند دیگر برشما بحثی نیست وظیفه شما فقط ابلاغ علنی و آشکار دین اسلام است .

وَ یَوْمَ نَبْعَثُ فِی کُلِّ اُمَّةٍ شَهِیداً عَلَیْهِمْ مِنْ اَنْفُسِهِمْ وَجِئْنا بِكَ شَهِیداً عَلی هٰؤُلاءِ وَ نَزَّلْنا عَلَیْكَ الْکِتابَ تِبْیاناً لِکُلِّ شَیْئٍ وَهُدًی وَرَحْمَةً وَ بُشْری لِلْمُسْلِمِینَ (نحل ـ ۸۹)

در روز قیامت ما برای هر امتی ازخودشان شاهدی و پیشوائی حاضر میسازیم و ترا ای محمّد برامت خود شاهد و پیشوا قرارمیدهیم ـ ما قرآن را برتو نازل ساختیم تا در بارهٔ هر موضوعی توضیح روشنی بدهد و مایه هدایت و سعادت و بشارت مسلمین باشد .

ثُمَّ اَوْحَیْنا اِلَیْكَ اَنِ اتَّبِعْ مِلَّةَ اِبْراهِیمَ حَنِیفاً وَ ما کانَ مِنَ الْمُشْرِکِینَ (نحل ـ ۱۲۳)

سپس بر تو وحی کردیم که از آئین پاك ابراهیم تبعّیت کن که او هیچوقت جزو مشرکین نبوده است .

اُدْعُ اِلی سَبِیلِ رَبِّكَ بِالْحِکْمَةِ وَالْمَوْعِظَةِ الْحَسَنَةِ وَ جادِلْهُمْ بِالَّتِی هِیَ اَحْسَنُ اِنَّ رَبَّكَ هُوَ اَعْلَمُ بِمَنْ ضَلَّ عَنْ سَبِیلِهِ وَهُوَ اَعْلَمُ بِالْمُهْتَدِینَ (نحل ـ ۱۲۵)

ای محمّد مردم را با دلیل و برهان و بیان شیرین براه خدای خود دعوت کن و با آنها با بهترین لسان و با رعایت ادب مناظره و مباحثه کن و از گمراهی ومقاومت آنها متأثر مباش زیرا خدا بحال آنانکه از راه حق دور شده‌اند آگاهتر است و همچنین اهل سعادت و هدایت را بهترمیشناسد .

وَاصْبِرْ وَما صَبْرُكَ اِلَّا بِاللّهِ وَلا تَحْزَنْ عَلَیْهِمْ وَلا تَكُ فِی ضَیْقٍ مِمّا یَمْکُرُونَ اِنَّ اللّهَ مَعَ الَّذِینَ اتَّقَوْا وَالَّذِینَ هُمْ مُحْسِنُونَ (نحل ـ ۱۲۷ و ۱۲۸)

صبر و استقامت پیشه کن که صبر و استقامت تـو صرفاً باتکای خـداست از اعمال مخالفان محزون مباش ازمکرو تدبیر آنان دلتنگ مدار خدا یار پرهیزگاران و نیکوکاران است .

سُبْحانَ الَّـذِی أَسْرٰی بِعَبْدِهِ لَیْلاً مِنَ الْمَسْجِدِ الْحَرامِ إِلَی الْمَسْجِدِ الْاَقْصَی الَّذِی بارَکْنا حَوْلَهُ لِنُرِیَهُ مِنْ آیاتِنا إِنَّهُ هُوَ السَّمِیعُ الْبَصِیرُ (اِسراء ـ ۱)

مُنزّه خدائی است که یك شب بندهٔ خودمحمّد را ازمسجدالحرام بمسجد اقصی برد مسجد اقصی محلّی است که اطراف آنرا مُتبرّك ساخته‌ایم ایـن شبروی برای آن بود که حکمت و اسرارو آیات قدرت خود را بمُحمّد ارائه دهیم آری خداوند بهمه اسرار شنوا و بیناست .

ذٰلِكَ مِمّا أَوْحیٰ إِلَیْكَ رَبُّكَ مِنَ الْحِکْمَةِ وَ لا تَجْعَلْ مَـعَ اللهِ إِلٰهاً آخَرَ فَتُلْقیٰ فِی جَهَنَّمَ مَلُوماً مَدْحُوراً (اِسراء ـ ۳۹)

این تعالیم را خداوند ازروی حکمت بالغهٔ خود بتووحی میکند توهم کاملاً مُتوجّه خدا بـاش و کسی را در خدائی شریك او مساز و الّا عاقبت ندامت زده و مردود بدوزخ خواهی افتاد .

نَحْنُ أَعْلَمُ بِما یَسْتَمِعُونَ بِـهِ إِذْ یَسْتَمِعُونَ إِلَیْكَ وَ إِذْهُمْ نَجْویٰ إِذْ یَقُولُ ـ الظّالِمُونَ إِنْ تَتَّبِعُونَ إِلّا رَجُلاً مَسْحُوراً (اِسراء ـ ۴۷)

ما بخیالات باطل مخالفین ومشرکین وقتیکه قرآنرا میشنوند بهتر واقفیم ـ آنها گفتار تراگوش‌میدهند و با خودنجوی میکنند ومیگویند آیا شما ازیکمرد ساحر و جادوگر تبعیّت میکنید ـ آنها مردم ستمکاری هستند .

اُنْظُرْ کَیْفَ ضَرَبُوا لَكَ الْاَمْثالَ فَضَلُّوا فَلا یَسْتَطِیعُونَ سَبِیلاً (اِسراء ـ ۴۸)

ببین‌چه‌نسبتهای ناروائی بتومیدهند ـ اینهامردم گمراهی‌هستند که راه‌بجائی نمیبرند.

(آیه ۵٤ سوره اسراء در فصل ۲۲ دیده شود)

وَ مَا جَعَلْنَا الرُّؤْيَا الَّتِي أَرَيْنَاكَ إِلَّا فِتْنَةً لِلنَّاسِ (اسراء ـ ٦٠)

آن خوابی که بشما نشان دادیم صرفاً برای آزمایش مردم بود .

وَإِنْ كَادُوا لَيَفْتِنُونَكَ عَنِ الَّذِي أَوْحَيْنَا إِلَيْكَ لِتَفْتَرِيَ عَلَيْنَا غَيْرَهُ وَإِذاً لَا تَّخَذُوكَ خَلِيلًا ـ وَلَوْلَا أَنْ ثَبَّتْنَاكَ لَقَدْ كِدْتَ تَرْكَنُ إِلَيْهِمْ شَيْئاً قَلِيلاً (إسراء ـ ۷۳ و ۷٤)

ای محمّد نزدیك بود مخالفین ترا فریب دهند و از آنچه بشما وحی کرده‌ایم بر گردانند و آنوقت چیزدیگری غیر ازآنچه امرشده بدروغ برما ببندی ـ زیرا آنها خود را بتو نزدیك کرده بتو اظهاردوستی کردند وترا دوست گرفتند ـ اگر ما ترا ثابت قدم نمیکردیم چیزی نمانده بود بآنها متمایل شوی .

إِذاً لَأَذَقْنَاكَ ضِعْفَ الْحَيوٰةِ وَضِعْفَ الْمَمَاتِ ثُمَّ لَا تَجِدُ لَكَ عَلَيْنَا نَصِيراً (إسراء ـ ۷٥)

اگرچنین کاری میکردی در دنیا و قیامت مجازات ترا دوچندان میکردیم آنوقت در مقابل قهر و غضب ما یار و یاوری نداشتی .

وَإِنْ كَادُوا لَيَسْتَفِزُّونَكَ مِنَ الْأَرْضِ لِيُخْرِجُوكَ مِنْهَا وَإِذاً لَا يَلْبَثُونَ خِلَافَكَ إِلَّا قَلِيلاً (إسراء ـ ۷٦)

باز نزدیك بود کافران ترا دست انداخته و بخروج از سرزمین خود تشویق کنند و بحیله ترا ازآنجا بـرانند درآن صورت البتّه بعد ازشما زمان بسیار کمی دوام نمیکردند و بلکه بکلّی نابود میشدند .

سُنَّةَ مَنْ قَدْ أَرْسَلْنَا قَبْلَكَ مِنْ رُسُلِنَا وَلَا تَجِدُ لِسُنَّتِنَا تَحْوِيلاً (إسراء ـ ۷۷)

این راه و رویه ما درمورد کلیه کسانی بوده که قبل از تو برسالت فرستاده‌ایم روش ما تغییر پذیر نیست.

اَقمِ الصَّلوٰةَ لِدُلُوكِ الشَّمسِ اِلیٰ غَسَقِ اللَّیلِ وَ قُرآنَ الفَجرِ اِنَّ قُرآنَ الفَجرِ کانَ مَشهُوداً (اِسراء ـ ۷۸)

ای محمّد ازپاك شدن آفتاب (غروب آن) تا وقتیکه شب بکلی تاریك میشود نماز بگذار و هنگام طلوع فجر صبح قرآن بخوان که خواندن قرآن در آنوقت نزد خدا و فرشتگان نمایان و مقبول است.

وَ مِنَ اللَّیلِ فَتَهَجَّد بِهِ نافِلَةً لَكَ عَسیٰ اَن یَبعَثَكَ رَبُّكَ مَقاماً مَحمُوداً (اِسراء ـ ۷۹)

و شب را نیز با اداء نماز نافله (سُنّت) بیدار بمان که این مخصوص تست شاید باینوسیله خداوند ترا بمقام عالی و پسندیده شافعیّت برساند.

وَقُل رَبِّ اَدخِلنی مُدخَلَ صِدقٍ وَاَخرِجنی مُخرَجَ صِدقٍ وَ اجعَل لی مِن لَدُنكَ سُلطاناً نَصیراً (اِسراء ـ ۸۰)

وبگو خداوندا هرجا میروم با قدم راستی و درستی مرا داخل و خارج کن و از جانب خود دلیل روشن و چراغ هدایت و نصرت و تسلّط و فتح و فیروزی بمن عطا کن.

وَقُل جاءَ الحَقُّ وَ زَهَقَ الباطِلُ اِنَّ الباطِلَ کانَ زَهُوقاً (اِسراء ـ ۸۱)

و بمردم بگو با طلوع خورشید محمّدی حقیقت ظاهر وباطل نابود و تار ومارشد آری هرچیز باطلی محکوم بزوال ونابودی است.

وَلَئِن شِئنا لَنَذهَبَنَّ بِالَّذی اَوحَینا اِلَیكَ ثُمَّ لا تَجِدُ لَكَ بِهِ عَلَینا وَکیلاً ـ اِلّا رَحمَةً مِن رَبِّكَ اِنَّ فَضلَهُ کانَ عَلَیكَ کَبیراً (اِسراء ـ ۸۶ و ۸۷)

اگرما بخواهیم تمام آنچه را که برتو وحی کرده‌ایم پس‌میگیریم آنوقت توازقهرما پناه و فریاد رسی نداری ـ جزرحمت ما کسی پشت و پناه تو نیست آری فضل و مرحمت خداوند نسبت بتو وسیع و با ارزش است .

وَ قالُوا لَنْ نُؤْمِنَ لَكَ حَتّى تَفْجُرَ لَنا مِنَ الْأَرْضِ يَنْبُوعاً أَوْ تَكُونَ لَكَ جَنَّةٌ مِنْ نَخِيلٍ وَ عِنَبٍ فَتُفَجِّرَ الْأَنْهارَ خِلالَها تَفْجِيراً أَوْ تُسْقِطَ السَّماءَ كَما زَعَمْتَ عَلَيْنا كِسَفاً أَوْ تَأْتِيَ بِاللّهِ وَ الْمَلائِكَةِ قَبِيلاً أَوْ يَكُونَ لَكَ بَيْتٌ مِنْ زُخْرُفٍ أَوْ تَرْقى فِي السَّماءِ وَ لَنْ نُؤْمِنَ لِرُقِيِّكَ حَتّى تُنَزِّلَ عَلَيْنا كِتاباً نَقْرَؤُهُ ـ قُلْ سُبْحانَ رَبِّي هَلْ كُنْتُ إِلّا بَشَراً رَسُولاً (اسراء ـ ۹۰ تا ۹۳)

منکرین میگویند ما بتو ایمان نمیآوریم مگر آنکه چشمه آب از زمین برای ما بجوشانی یا دارای باغ خرما و انگورباشی که درخلال آنها چشمه های آب روان باشد یا همانطور که ما را تهدید کرده‌ای آسمان را بر سرما خراب کنی یا خدا و فرشتگان را در نظرما حاضرسازی که برأی‌العین در مقابل خودآنها را ببینیم یا آنکه‌خانه زرنگار برای خود بسازی یا بآسمان پرواز کنی تازه بصرف بالارفتن‌تو (بآسمان)ایمان‌نمیآوریم باید درمراجعت کتابی باخود بیاوری که‌آنرا بخوانیم ـ بگوخدای‌من‌ازاین نسبتها بری‌است ـ آیامن‌جزبشری که ازجانب خدابپیغمبری مبعوث شده‌ام چه سمت دیگری دارم ؟

قُلْ كَفى بِاللّهِ شَهِيداً بَيْنِي وَ بَيْنَكُمْ إِنَّهُ كانَ بِعِبادِهِ خَبِيراً بَصِيراً (اسراء ـ ۹۶)

بگو برای حکمیّت بین من وشما خدای متعال کافی است زیرا اوباحوال‌بندگان خود آگاه و بیناست .

وَ ما أَرْسَلْناكَ إِلّا مُبَشِّراً وَ نَذِيراً (اسراء ـ ۱۰۵)

ای محمد ما ترا جز برای بشارت نیکان وارعاب بدکاران نفرستاده‌ایم .

وَلا تَجْهَرْ بِصَلاتِكَ وَلا تُخافِتْ بِها وَ ابْتَغِ بَيْنَ ذٰلِكَ سَبِيلاً (اسراء ـ ۱۱۰)

ای محمّد در نماز گزاردن نه‌زیاد صدای خود را بلند کن و نه‌آنرازیاد آهسته و پنهان ساز بلکه طریقی بین این دوحالت اتّخاذ کن .

فَلَعَلَّكَ بَاخِعٌ نَفْسَكَ عَلَىٰ آثَارِهِمْ إِنْ لَمْ يُؤْمِنُوا بِهَٰذَا الْحَدِيثِ أَسَفاً (کهف-۶)

ای محمد تو نزدیك است جان خود را روی اعمال کافران و منکران فدا کنی وقتی آنها مقاومت میکنند تو از غایت تأسف نزدیك است خود را تلف کنی.

وَاتْلُ مَا أُوحِيَ إِلَيْكَ مِنْ كِتَابِ رَبِّكَ لَا مُبَدِّلَ لِكَلِمَاتِهِ وَلَنْ تَجِدَ مِنْ دُونِهِ مُلْتَحَداً ـ وَاصْبِرْ نَفْسَكَ مَعَ الَّذِينَ يَدْعُونَ رَبَّهُمْ بِالْغَدَوٰةِ وَالْعَشِيِّ يُرِيدُونَ وَجْهَهُ وَلَا تَعْدُ عَيْنَاكَ عَنْهُمْ تُرِيدُ زِينَةَ الْحَيَوٰةِ الدُّنْيَا وَلَا تُطِعْ مَنْ أَغْفَلْنَا قَلْبَهُ عَنْ ذِكْرِنَا وَاتَّبَعَ هَوَيٰهُ وَكَانَ أَمْرُهُ فُرُطاً (کهف ـ ۲۷ و ۲۸)

آنچه از آیات قرآن ازجانب خدا برتو نازل میشود برمردم تلاوت کن کلمات خدا را کسی نمیتواند تغییر دهد و بجز خدا پناه و ملجائی وجود ندارد نفس خود را بمعاشرت باکسانی عادت بده که خدای خود را شب و روزمیخوانند و صرفاً متوجه وجود او هستند و هیچوقت از آنها چشم پوشی مکن که بدنبال زینت و زخارف دنیوی و مال و ثروت وحشمت اهل دنیا بروی ـ مواظب باش که از کسانیکه دلشان را ازیاد خودغافل کرده‌ایم تبعیت نکنی و پیرو کسی نباشی که بدنبال هوای نفس میرود و جز افراط در گناه کاری ندارد

قُلْ إِنَّمَا أَنَا بَشَرٌ مِثْلُكُمْ يُوحَىٰ إِلَيَّ أَنَّمَا إِلَٰهُكُمْ إِلَٰهٌ وَاحِدٌ فَمَنْ كَانَ يَرْجُوا لِقَاءَ رَبِّهِ فَلْيَعْمَلْ عَمَلاً صَالِحاً وَلَا يُشْرِكْ بِعِبَادَةِ رَبِّهِ أَحَداً (کهف-۱۱۰)

بگو من عیناً بشری مانند شما هستم که بمن وحی شده که خدای شما یکی است هر کس امید و انتظار دیدار خدا را دارد باید کار نیك انجام دهد و کسی را در پرستش، شریك خداوند قرار ندهد.

فَإِنَّمَا يَسَّرْنَاهُ بِلِسَانِكَ لِتُبَشِّرَ بِهِ الْمُتَّقِينَ وَتُنْذِرَ بِهِ قَوْماً لُدّاً (مریم ـ ۹۷)

ما قرآن را بر زبان تو ای محمد آسان کردیم تا بوسیله آن بپرهیزگاران مژدهٔ سعادت بدهی و مردم سرکش ولجوج را باآن بترسانی و براه راست هدایت کنی.

طه ما انزلنا علیك القرآن لتشقی ـ الا تذکرة لمن یخشی (طه ـ ۱و۲و۳)

ای محمّد قرآن را باین منظور بر تو نازل نکردیم که ازفرط عبادت خود رادچار مشقّت کنی .ـ قرآن صرفاً برای تذکّرمردم متّقی و خدا ترس است .

فاصبر علی ما یقولون و سبّح بحمد ربك قبل طلوع الشمس و قبل غروبها و من آناء اللّیل فسبّح و اطراف النّهار لعلّك ترضی (طه ـ ۱۳۰)

ای محمد بر گفتار زشت کافران صبر کن و پیش ازطلوع و غروب آفتاب بتسبیح و تقدیس خداوند مشغول شو و همچنین ساعاتی از شب و روز را بذکراو صرف کن شاید از قبول خود در پیشگاه حضرت احدیت خوشنود شوی.

ولا تمدّنّ عینیك الی ما متّعنا به ازواجاً منهم زهرة الحیوة الدّنیا لنفتنهم فیه ورزق ربّك خیر و ابقی (طه ـ ۱۳۱)

چشم خود را بنعمت ناچیزیکه بزن و مرد کفّار دادهایم خیره مکن این زرق و برق ظاهری برای آزمایش آنهاست روزی خدای تو بهتر و باقی‌تر است .

و أمر اهلك بالصّلوة و اصطبر علیها لا نسئلك رزقاً نحن نرزقك والعاقبة للتّقوی (طه ـ ۱۳۲)

اهلبیت خود را بنماز گذاری امر کن و روی نماز ایستادگی کن ما از توروزی کسی را نمیخواهیم وخودبتو روزی میرسانیم عاقبت نیك متعلق بپرهیزگاری‌است

و اسرّوا النّجوی الّذین ظلموا هل هذا الا بشر مثلکم افتأتون السّحر و انتم تبصرون (انبیاء ـ ۳)

ستمکاران مخفیانه با هم نجوی میکنند که مگراین محمّد غیرازآنکه بشری مثل شماست شما چرا عالماً عامداً مسحور محمّد شده‌اید ؟

قال ربّی یعلم القول فی السّماء والارض و هوالسّمیع العلیم (انبیاء ـ ٤)

رسول گفت خداوند تمام گفتارها را درآسمان و زمین نجوی یا غیر نجوی میشنود او شنوا و داناست .

وَمَا جَعَلْنَا لِبَشَرٍ مِنْ قَبْلِكَ الْخُلْدَ أَفَإِنْ مِتَّ فَهُمُ الْخَالِدُونَ (انبیاء ـ ۳۴)

ما پیش از تو بهیچ بشری عمر جاودانی نداده‌ایم تا بتو بدهیم آیا تو میمیری و دیگران زنده ابدی میمانند ؟

وَإِذَا رَآكَ الَّذِينَ كَفَرُوا إِنْ يَتَّخِذُونَكَ إِلَّا هُزُواً أَهَذَا الَّذِي يَذْكُرُ آلِهَتَكُمْ وَهُمْ بِذِكْرِ الرَّحْمَنِ هُمْ كَافِرُونَ (انبیاء ـ ۳۶)

وقتی کفّار ترا می‌بینند از روی استهزاء بهمدیگر می گویند آیا این شخص است که خدایان شمارا ببدی یاد میکند ؟ در صورتیکه خود آنها با کمال وقاحت نام خدا را ببدی می برند و بذکر او کفر می ورزند .

وَمَا أَرْسَلْنَاكَ إِلَّا رَحْمَةً لِلْعَالَمِينَ ـ قُلْ إِنَّمَا يُوحَى إِلَيَّ أَنَّمَا إِلَهُكُمْ إِلَهٌ وَاحِدٌ فَهَلْ أَنْتُمْ مُسْلِمُونَ (انبیاء ـ ۱۰۷ و ۱۰۸)

ماترا نفرستادیم جز اینکه برای جهانیان مایهٔ رحمت وسعادت وهدایت باشی ـ بگو بمن وحی شده‌است که خدای شما خدای یگانه‌ای است آیا شما تسلیم این امر خواهید شد؟

فَإِنْ تَوَلَّوْا فَقُلْ آذَنْتُكُمْ عَلَى سَوَاءٍ وَإِنْ أَدْرِي أَقَرِيبٌ أَمْ بَعِيدٌ مَا تُوعَدُونَ إِنَّهُ يَعْلَمُ الْجَهْرَ مِنَ الْقَوْلِ وَيَعْلَمُ مَا تَكْتُمُونَ وَإِنْ أَدْرِي لَعَلَّهُ فِتْنَةٌ لَكُمْ وَمَتَاعٌ إِلَى حِينٍ (انبیاء ـ ۱۰۹ تا ۱۱۱)

اگر از قبول آن سرپیچی کردند بگو من مأمور ابلاغ یك آئین معتدل بودم و بوظیفه خود عمل کردم دیگر نمیدانم وعدهٔ آخرت که بشما داده شده نزدیك است یا دور خدا بگفتار نهان و آشکار آگاه است ـ علت تأخیر را نمیدانم شاید برای آزمایش شما یا فرجه تمتّعی تا آن روز باشد .

قَالَ رَبِّ احْكُمْ بِالْحَقِّ وَرَبُّنَا الرَّحْمَنُ الْمُسْتَعَانُ عَلَى مَا تَصِفُونَ (انبیاء ـ ۱۱۲)

رسول گفت خدایا تو بحق در بین ما حکم کن ـ فقط خدای مهربان میتواند در باره آنچه شما بباطل علیه اسلام نسبت میدهید ما را یاری کند .

قُلْ یَا أَیُّهَا النَّاسُ إِنَّمَا أَنَا لَکُمْ نَذِیرٌ مُبِینٌ (حج ـ ٤٩)

بگو ای مردم من فقط مأمورم که علناً بشما اعلام کنم که ازعواقب بی‌دینی واعمال زشت بترسید .

وَادْعُ إِلَىٰ رَبِّكَ إِنَّكَ لَعَلَىٰ هُدًى مُسْتَقِيمٍ (حج ـ ٦٧)

مردم‌رابسوی خدای خوددعوت کن که‌تو درراه‌هدایت‌ومستقیم قدم برمیداری .

وَإِنْ جَادَلُوكَ فَقُلِ اللَّهُ أَعْلَمُ بِمَا تَعْمَلُونَ اللَّهُ يَحْكُمُ بَيْنَكُمْ يَوْمَ الْقِيَامَةِ فِيمَا كُنْتُمْ فِيهِ تَخْتَلِفُونَ (حج ـ ٦٨و٦٩)

اگر کفار درامردین با تو مجادله کردند بآنها بگوخدا باعمال شما داناست من کار شما را باو واگذار میکنم ـ خداوند در روز قیامت درمسائلیکه مورداختلاف شماست حکمّیت و قضاوت خواهد کرد .

أَمْ لَمْ يَعْرِفُوا رَسُولَهُمْ فَهُمْ لَهُ مُنْكِرُونَ ـ أَمْ يَقُولُونَ بِهِ جِنَّةٌ بَلْ جَاءَهُمْ بِالْحَقِّ وَأَكْثَرُهُمْ لِلْحَقِّ كَارِهُونَ (مؤمنون ـ ٦٩ و٧٠)

آیا با همه این دلایل وآیات پیغمبرخود را نمی شناسند که او را انکارمیکنند یا میگویند جنون عارض اوشده که این اظهارات را میکند ؟ خیرمحمد بحق برآنها نازل شده بلکه بیشترآنها خود ازحقیقت گریزانند .

أَمْ تَسْأَلُهُمْ خَرْجًا فَخَرَاجُ رَبِّكَ خَيْرٌ وَهُوَ خَيْرُ الرَّازِقِينَ (مؤمنون ـ٧٢)

آیا ازاین مردم هزینه‌ای وپولی مطالبه‌میکنی؟توچه احتیاجی بآنها داری‌اجریکه خدا بتو میدهد ازهمه بهتراست او بهترین روزی دهند گان است .

وَإِنَّكَ لَتَدْعُوهُمْ إِلَىٰ صِرَاطٍ مُسْتَقِيمٍ (مؤمنون ـ ٧٣)

توآنها را براه راست دعوت میکنی لاغیر .

قُلْ رَبِّ إِمَّا تُرِيَنِّي مَا يُوعَدُونَ رَبِّ فَلَا تَجْعَلْنِي فِي الْقَوْمِ الظَّالِمِينَ وَإِنَّا عَلَىٰ

اَنْ نُرِیَكَ مٰا نَعِدُهُمْ لَقٰادِرُونَ ـ اِدْفَعْ بِالَّتِی هِیَ اَحْسَنُ السَّیِّئَة نَحْنُ اَعْلَمُ بِمٰا یَصِفُونَ وَ قُلْ رَبِّ اَعُوذُ بِكَ مِنْ هَمَزٰاتِ الشَّیٰاطِینِ وَ اَعُوذُ بِكَ رَبِّ اَنْ یَحْضُرُونِ (مؤمنون ـ ۹۳ تا ۹۸)

ای محمد بگوخدایا امید است وعدهٔ عذاب این مشر کان را بمن نشان دهی خدایا مرا درمیان مردم ستمکار ومخالف باقی مگذار. ما بارائه آنچه بآنها وعده داده‌ایم قادریم ـ تو سعی کن بدیهای آنان را بوسیله خوبی دفع کنی ما گفتار و افکار آنها را در باره خود بهتر میدانیم و سزای آنها را میدهیم بگو خداوندا من از وساوس شیطانهای انس و جن بتو پناه میبرم خدایا من ازحضور و ملاقات شیاطین بتو پناهنده میشوم .

(بآیه ٥٤ سوره نور در فصل ۱۰ توجه شود)

(و نیز بآیات ٦۲ و ٦۳ سوره نور در فصل ۸ مراجعه شود)

وَ قٰالُوا مٰالِهٰذَا الرَّسُولِ یَأْكُلُ الطَّعٰامَ وَ یَمْشِی فِی الْاَسْوٰاقِ لَوْلاٰ اُنْزِلَ اِلَیْهِ مَلَكٌ فَیَكُونَ مَعَهُ نَذِیراً اَوْ یُلْقیٰ اِلَیْهِ كَنْزٌ اَوْ تَكُونَ لَهُ جَنَّةٌ یَأْكُلُ مِنْهٰا وَ قٰالَ الظّٰالِمُونَ اِنْ تَتَّبِعُونَ اِلاّٰ رَجُلاً مَسْحُوراً (فرقان ـ ۷ و ۸)

میگویند این چه پیغمبری است که خوراك میخورد و در بازارها راه میرود چرا فرشته‌ای همراه او نیست که او امرخدا را باو ابلاغ کند و مردم را پند و اندرز دهد ؟ یا چرا گنجی باو نشان نمیدهد یا باغی ندارد که از آن ارتزاق کند این مردم ستمکار با این اظهارات بخلق میگویند چرا ازمردی تبعیت میکنید که کارش مثل جادو گران است .

اُنْظُرْ كَیْفَ ضَرَبُوا لَكَ الْاَمْثٰالَ فَضَلُّوا فَلاٰ یَسْتَطِیعُونَ سَبِیلاً تَبٰارَكَ الَّذِی اِنْ شٰاءَ جَعَلَ لَكَ خَیْراً مِنْ ذٰلِكَ جَنّٰاتٍ تَجْرِی مِنْ تَحْتِهَا الْاَنْهٰارُ وَ یَجْعَلْ لَكَ قُصُوراً (فرقان ـ ۹ و ۱۰)

ببین چه مثالهای ناشایست و نسبتهای ناروا بر تو بیان میکنند اینها گمراهند و راه بجائی نمیبرند ـ خدای بزرگ اگر بخواهد بهتر از آنچه آنها فکر میکنند برای تو میسازد ـ بهشتهائی که در آن جوی آب روان است ودر آن کاخهای رفیع برپاست.

وَمَا أَرْسَلْنَا قَبْلَكَ مِنَ الْمُرْسَلِينَ إِلَّا إِنَّهُمْ لَيَأْكُلُونَ الطَّعَامَ وَيَمْشُونَ فِي الْأَسْوَاقِ (فرقان ـ ۲۰)

پیش از تو هم هیچ پیغمبری نفرستادیم مگر آنکه آنها هم غذا میخوردند ودر بازارها راه میرفتند و از نوع بشر بودند.

(در فصل ٤ بآیات ۳۰ تا ۳۳ سوره فرقان توجه شود)

وَإِذَا رَأَوْكَ إِنْ يَتَّخِذُونَكَ إِلَّا هُزُوًا أَهَذَا الَّذِي بَعَثَ اللَّهُ رَسُولًا ـ إِنْ كَادَ لَيُضِلُّنَا عَنْ آلِهَتِنَا لَوْلَا أَنْ صَبَرْنَا عَلَيْهَا وَسَوْفَ يَعْلَمُونَ حِينَ يَرَوْنَ الْعَذَابَ مَنْ أَضَلُّ سَبِيلًا (فرقان ـ ٤۱ و ٤۲)

وقتی مشرکان و منافقان ترا می‌بینند ترا با مسخره و استهزاء تلقی میکنند و از همدیگر میپرسند این است که خدا او را برسالت فرستاده است ؟ اگر ما در دین خود پایداری نمیکردیم نزدیك بود ما را ازخدایان خود بر گرداند ـ ای محمد بزودی وقتی دچار عذاب میشوند خواهند فهمید که گمراه حقیقی و بدبخت واقعی کیست.

أَرَأَيْتَ مَنِ اتَّخَذَ إِلَهَهُ هَوَيهُ أَفَأَنْتَ تَكُونُ عَلَيْهِ وَكِيلًا أَمْ تَحْسَبُ أَنَّ أَكْثَرَهُمْ يَسْمَعُونَ أَوْ يَعْقِلُونَ ـ إِنْ هُمْ إِلَّا كَالْأَنْعَامِ بَلْ هُمْ أَضَلُّ سَبِيلًا (فرقان ـ ٤۳ و ٤٤)

ای محمد دیدی آنکسیکه هوی و هوس خود را خدای خود قرار داده بود بچه وضعی دچار شد آیا تو میتوانستی او را حفاظت و نگهبانی کنی ؟ ـ توخیال میکنی اکثر این مردم گوش شنوا دارند و تعقل میکنند ؟ خیر آنها مانند چهارپایان هستند وبلکه از چهارپایان گمراه تر و نادان ترند.

فَلا تُطِعِ الْکافِرینَ وَجاهِدْهُمْ بِهِ جِهاداً کَبیراً (فرقان ـ ۵۲)

هیچوقت تسلیم کافران مشو و با قرآن و دین با آنها سخت مبارزه کن .

وَ ما اَرْسَلْناكَ اِلّا مُبَشِّراً وَ نَذیراً ـ قُلْ ما اَسْئَلُکُمْ عَلَیْهِ مِنْ اَجْرٍ اِلّا مَنْ شاءَ اَنْ یَتَّخِذَ اِلی رَبِّهِ سَبیلاً (فرقان ـ ۵٦ و ۵۷)

ما ترا نفرستادیم مگر آنکه نیکان را بشارت دهی و بدان را بترسانی بمردم بگو من در مقابل رسالت و هدایت اجر ومزدی ازشما نمیخواهم جز آنکه راهی بسوی خدای خود باز کنید (مگر آنکه کسی بخواهد شخصاً راهی بسوی خدای خود باز کند).

وَ تَوَکَّلْ عَلَی الْحَیِّ الَّذی لا یَمُوتُ وَ سَبِّحْ بِحَمْدِهِ وَ کَفی بِهِ بِذُنُوبِ عِبادِهِ خَبیراً (فرقان ـ ۵۸)

و تو ای محمد بر خدائی تکیه کن که زنده ابدی است و هر گز نمی میرد و زبان بستایش او باز کن ـ اطلاع او براعمال بندگانش کافی است .

لَعَلَّكَ باخِعٌ نَفْسَكَ اَلّا یَکُونُوا مُؤْمِنینَ ـ اِنْ نَشَاْ نُنَزِّلْ عَلَیْهِمْ مِنَ السَّماءِ آیَةً فَظَلَّتْ اَعْناقُهُمْ لَها خاضِعینَ (شعراء ـ ۳ و ٤)

ای محمّد تو در غم این مردم وحسرت اینکه ایمان نمیآورند داری جان خود را از دست میدهی ـ آنقدر متأسّف مباش که اگر ما بخواهیم بلائی از آسمان بر آنها نازل میکنیم که گردن سر کشان درمقابل آن فرود آید .

وَ ما یَأْتیهِمْ مِنْ ذِکْرٍ مِنَ الرَّحْمنِ مُحْدَثٍ اِلّا کانُوا عَنْهُ مُعْرِضینَ فَقَدْ کَذَّبُوا فَسَیَأْتیهِمْ اَنْباءُ ما کانُوا بِهِ یَسْتَهْزِؤُنَ (شعراء ـ ۵ و ٦)

این مـردم همینطور سر کش و گمراهند هیچ آیه جدیدی ازجانب خدای رحمان نازل نشد مگراینکه از آن دوری جستند ـ اینها قرآن را نیز تکذیب کردند بزودی خبر و نتیجه این عمل که آیات خدا را استهزاء کرده‌اند بآنها خواهد رسید .

فَلا تَدْعُ مَعَ اللهِ اِلٰهاً آخَرَ فَتَکُونَ مِنَ الْمُعَذَّبِینَ ـ وَ اَنْذِرْ عَشِیرَتَکَ الْاَقْرَبِینَ
وَ اخْفِضْ جَنٰاحَکَ لِمَنِ اتَّبَعَکَ مِنَ الْمُؤْمِنِینَ (شعراء ـ ۲۱۳و۲۱۴و۲۱۵)

ای محمّد با وجود خدادیگری را بخدائی مخوان زیرا دراینصورت بعذاب گرفتار خواهی شد ـ نخست خویشاوندان خود را از اعمال زشت برحذر دار و در مقابل پیروان مؤمن خود فروتن و متواضع باش .

فَاِنْ عَصَوْکَ فَقُلْ اِنِّی بَرِیءٌ مِمّٰا تَعْمَلُونَ وَتَوَکَّلْ عَلَی الْعَزِیزِ الرَّحِیمِ الَّذِی یَرٰیکَ حِینَ تَقُومُ وَ تَقَلُّبَکَ فِی السّٰاجِدِینَ اِنَّهُ هُوَالسَّمِیعُ الْعَلِیمُ (شعراء ـ ۲۱۶ تا ۲۲۰)

اگراز امرتو سرپیچی کردند بگومن ازاعمال شما بری هستم و بخدای بزرگوار بخشنده تکیه وتوکل کن آنکس که وقتی بنمازمیایستی ترا می‌بیند وحرکات ترا در بین نمازگذاران مشاهده میکند او شنونده و داناست .

(بآیات ۷۰ تا ۷۲ ازسوره نمل درفصل ۲۰ توجه شود)

فَتَوَکَّلْ عَلَی اللهِ اِنَّکَ عَلَی الْحَقِّ الْمُبِینِ ـ اِنَّکَ لا تُسْمِعُ الْمَوْتٰی وَلا تُسْمِعُ الصُّمَّ الدُّعٰاءَ اِذٰا وَلَّوْا مُدْبِرِینَ ـ وَ مٰا اَنْتَ بِهٰادِی الْعُمْیِ عَنْ ضَلاٰلَتِهِمْ اِنْ تُسْمِعُ اِلّٰا مَنْ یُؤْمِنُ بِآیٰاتِنٰا فَهُمْ مُسْلِمُونَ (نمل ـ ۷۹ و ۸۰ و ۸۱)

ای محمد برخدا توکل کن که تو برحق و برطریق دین روشن وآشکاری توای محمد نمیتوانی مـرده را بشنوانی و کری راکه از راه راست و طـریقه توحید روگردان است بحق دعوت کنی و شخصاً قادر نیستی مردم کور دل را از گمراهی رهـائی بخشی وهدایت کنی ـ تو فقط میتوانی آیات ما را بگوش کسانی برسانی که خود بآیات ما ایمان آورده و تسلیم آن شده‌اند .

اِنَّمٰا اُمِرْتُ اَنْ اَعْبُدَ رَبَّ هٰذِهِ الْبَلْدَةِ الَّذِی حَرَّمَهٰا وَلَهُ کُلُّ شَیْئٍ وَ اُمِرْتُ اَنْ اَکُونَ مِنَ الْمُسْلِمِینَ وَاَنْ اَتْلُواالْقُرْآنَ فَمَنِ اهْتَدٰی فَاِنَّمٰا یَهْتَدِی لِنَفْسِهِ

وَ مَنْ ضَلَّ فَقُلْ اِنَّما اَنَا مِنَ الْمُنْذِرِينَ ـ وَ قُلِ الْحَمْدُلِلّهِ سَيُرِيكُمْ آيَاتِهِ فَتَعْرِفُونَها وَ ما رَبُّكَ بِغافِلٍ عَمَّا تَعْمَلُونَ (نمل ـ ۹۱و ۹۲ و ۹۳)

ای محمد بگو بمن امر شده است که خدای این خانه را که آنرا بیت‌الحرام قرار داده پرستش کنم خدائیکه همه چیز درقبضهٔ اقتدار اوست و نیز بمن امر شده که تسلیم فرمان او باشم ـ و نیز دستور دارم قرآن را تلاوت کنم حال هر کس بـراه من هدایت شود بنفع خوداوست هر کس هم گمراه شد بزیان خود اقدام کرده باو بگو من برای ابلاغ و اندرز آمده‌ام وظیفه دیگری ندارم بگوستایش خدائی راست که بزودی آیات خود رابشمانشان میدهد و آنرا می‌بینید ـ خدای شما از اعمال شما غافل نیست .

(بآیات ٤٤ تا ٤٨ سوره قصص در فصل ۱۸ توجه شود)

قُلْ فَأْتُوا بِكِتابٍ مِنْ عِنْدِاللّهِ هُوَ اَهْدی مِنْهُما اَتَّبِعْهُ اِنْ كُنْتُمْ صادِقِينَ ـ فَاِنْ لَمْ يَسْتَجِيبُوا لَكَ فَاعْلَمْ اَنَّما يَتَّبِعُونَ اَهْواءَهُمْ وَ مَنْ اَضَلُّ مِمَّنِ اتَّبَعَ هَوٰيهُ بِغَيْرِ هُدًی مِنَ اللّهِ اِنَّ اللّهَ لا يَهْدِی الْقَوْمَ الظّالِمِينَ (قصص ـ ٤٩ و ٥٠)

بگو اگر راست میگوئید کتابی ازجانب خداوند بیاورید که از قـرآن و تورات بهتر باشد تا من ازآن تبعیت کنم ـ اگر باین تقاضی جواب مثبت ندادند بدان که اینهاتابع هوی وهوس خود هستند و گمراه تر ازآن کیست که از هدایت خدائی صرفنظر کرده تابع هوای نفس خـود شود ؟ خدا مردم ظالم را بسر منزل سعادت هدایت نمیکند .

اِنَّ الَّذِی فَرَضَ عَلَيْكَ الْقُرْآنَ لَرادُّكَ اِلٰی مَعادٍ قُلْ رَبّی اَعْلَمُ مَنْ جاءَ بِالْهُدٰی وَ مَنْ هُوَ فی ضَلالٍ مُبِينٍ (قصص ـ ۸۵)

ای محمّد کسیکه ابلاغ احکام قرآن را برتو فرض کرده ترا بجایگاه سعادت و مقام شایسته خود (مکه یا بهشت) باز میگرداند ـ بگوخدای من بهترمیداند چه

کسی با چراغ هدایت آمده وچه کسی در گمراهی بیّن گرفتارشده است .

وَ مٰا کُنتَ تَرجُوا اَن یُلقیٰ اِلَیكَ الکِتٰابُ اِلّا رَحمَةً مِن رَبِّكَ فَلا تَکونَنَّ ظَهیراً لِلکٰافِرینَ (قصص ـ ۸۶)

تو خود این امید و انتظاررا نداشتی که قرآن ازجانب خدا برتو نازل شود واین صرفاً رحمت و توجه خدا بود که برسالت انتخاب شدی پس بشکرانه این مرحمت خدائی هیچوقت ازکافران پشتیبانی مکن .

وَلا یَصُدُّنَّكَ عَن آیٰاتِ اللهِ بَعدَ اِذ اُنزِلَت اِلَیكَ وَ ادعُ اِلیٰ رَبِّكَ وَلاتَکونَنَّ مِنَ المُشرِکینَ (قصص ـ ۸۷)

مبادا کافران ترا ازتبلیغ آیات خداوند که برتو نازل میشود منصرف سازند مردم را بسوی خدا دعوت کن و تابع عقیده مشرکین مشو .

وَلا تَدعُ مَعَ اللهِ اِلٰهاً آخَرَ (قصص ـ ۸۸)

با وجود خدای متعال خدای دیگری را طلب مکن .

وَ مٰا عَلَی الرَّسولِ اِلّاالبَلاغُ المُبینُ (عنکبوت ـ ۱۸)

رسول جز ابلاغ علنی رسالت خود وظیفهٔ دیگری ندارد .

اُتلُ مٰا اُوحِیَ اِلَیكَ مِنَ الکِتٰابِ وَاَقِمِ الصَّلوةَ اِنَّ الصَّلوةَ تَنهیٰ عَنِ الفَحشاءِ وَالمُنکَرِ وَلَذِکرُ اللهِ اَکبَرُ وَاللهُ یَعلَمُ مٰا تَصنَعونَ (عنکبوت ـ ۴۵)

ای محمد آنچه از قرآن برتووحی میشود برمردم تلاوت کن نماز را بپای دار ـ زیرا نماز از کارهای زشت و اعمال قبیحه جلو گیری میکند ـ یاد خدا برتر از حدود فکربشر است خدا دانا باعمال شماست .

وَ مٰا کُنتَ تَتلوا مِن قَبلِهِ مِن کِتٰابٍ وَلا تَخُطُّهُ بِیَمینِكَ اِذاً لَارتٰابَ المُبطِلونَ (عنکبوت ـ ۴۸)

تو قبل از نزول قرآن کتابی را نخوانده و خطی ننوشته‌ای تا منکرین تصور نکنند که تو قرآن را خود نوشته و ساخته‌ای .

وَ قَالُوا لَوْلَا اُنْزِلَ عَلَيْهِ آيَاتٌ مِنْ رَبِّهِ قُلْ اِنَّمَا الْآيَاتُ عِنْدَاللّٰهِ وَ اِنَّمَا اَنَا نَذِيرٌ مُبِينٌ (عنکبوت ـ ۵۰)

منکرین میگویند چرا برمحمّد (اگرراست میگوید) معجزاتی ازجانب خدای او نازل‌نشد بگو آیات ومعجزات ازجانب خدا و باارادهٔ او نازل میشود ودر اختیار من نیست من مأمور تذکروهدایتی بیش نیستم .

اَوَلَمْ يَكْفِهِمْ اَنَّا اَنْزَلْنَا عَلَيْكَ الْكِتَابَ يُتْلَى عَلَيْهِمْ اِنَّ فِي ذٰلِكَ لَرَحْمَةً وَ ذِكْرَى لِقَوْمٍ يُؤْمِنُونَ (عنکبوت ـ ۵۱)

آیا این برای آنهاکافی‌نیست که ما برتوقرآن را نازل کرده‌ایم که برآنهاخوانده میشود ـ در این قرآن هم موجبات رحمت و سعادت و هم دستور هدایت و تذکر برای مؤمنان موجود است .

قُلْ كَفَى بِاللّٰهِ بَيْنِي وَ بَيْنَكُمْ شَهِيداً يَعْلَمُ مَا فِي السَّمٰوَاتِ وَالْاَرْضِ وَالَّذِينَ آمَنُوا بِالْبَاطِلِ وَ كَفَرُوا بِاللّٰهِ هُمُ الْخَاسِرُونَ (عنکبوت ـ ۵۲)

بگو خداوندکافی است که بین من و شما گواه باشد او بتمام اسرار آسمانها وزمین آگاه است ـ کسانیکه بباطل ایمان میآورند و بخدا کفر میورزند جز خسارت نصیبی نمیبرند .

(بآیات ۵۳ و ۵۴ سوره عنکبوت در فصل ۱۰ مراجعه شود)

فَاَقِمْ وَجْهَكَ لِلدِّينِ حَنِيفاً فِطْرَتَ اللّٰهِ الَّتِي فَطَرَ النَّاسَ عَلَيْهَا لَا تَبْدِيلَ لِخَلْقِ اللّٰهِ ذٰلِكَ الدِّينُ الْقَيِّمُ وَلٰكِنَّ اَكْثَرَ النَّاسِ لَا يَعْلَمُونَ (روم ـ ۳۰)

پس تو ای محمد بطورخالص و مستقیم متوجه دین خدا باش دینی که طبیعت بشر برروی آن قرار دارد ـ در خلقت و ارادهٔ خدا تغییرداده نمیشود ـ این‌است آئین استوار اما اکثر مردم باهمیت آن واقف نیستند .

فَاَقِمْ وَجْهَكَ لِلدّينِ الْقَيِّمِ مِنْ قَبْلِ اَنْ يَأْتِيَ يَوْمٌ لاٰ مَرَدَّ لَهُ مِنَ اللّٰهِ يَوْمَئِذٍ يَصَّدَّعُونَ (روم ـ ۴۳)

بدین محکم اسلام توجه کامل کن قبل از آنکه روزی بیاید که هیچکس نتواند بلیّه خدائی را ازخود دفع کند ـ در آن روز مردم متفرق میشوند و کسی بکسی نمیپردازد.

فَاِنَّكَ لاٰ تُسْمِعُ الْمَوْتىٰ وَلاٰ تُسْمِعُ الصُّمَّ الدُّعٰاءَ اِذٰا وَلَّوْا مُدْبِرِينَ وَ مٰا اَنْتَ بِهٰادِي الْعُمْيِ عَنْ ضَلاٰلَتِهِمْ اِنْ تُسْمِعُ اِلاّٰ مَنْ يُؤْمِنُ بِآيٰاتِنٰا فَهُمْ مُسْلِمُونَ (روم ـ ۵۲ و ۵۳)

تو هر گز ای محمد مرده را نمیشنوانی و دعوت را بگوش کر نمیتوانی برسانی درحالیکه آنها ازحق بر گشته باشند هیچ وسیله‌ای در آنها مؤثر نیست تو کور را نمیتوانی براه هدایت کنی فقط نـدای حق را بگوش کسانی میتوانی برسانی که بآیات ما ایمان آورده و تسلیم آن باشند.

فَاصْبِرْ اِنَّ وَعْدَاللّٰهِ حَقٌّ وَلاٰ يَسْتَخِفَّنَّكَ الَّذِينَ لاٰ يُوقِنُونَ (روم ـ ۶۰)

صبر و استقامت پیشه کن وعدهٔ خدا درست است مبادا مردم بی ایمان ترا بخفت و خواری بکشند و از مقام حلم و وقار پائین بیاورند.

(آیه ۲۳ از سوره لقمان در فصل ۲۰)

يٰا اَيُّهَا النَّبِيُّ اتَّقِ اللّٰهَ وَلاٰ تُطِعِ الْكٰافِرِينَ وَالْمُنٰافِقِينَ اِنَّ اللّٰهَ كٰانَ عَلِيماً حَكِيماً وَاتَّبِعْ مٰا يُوحىٰ اِلَيْكَ مِنْ رَبِّكَ اِنَّ اللّٰهَ كٰانَ بِمٰا تَعْمَلُونَ خَبِيراً وَ تَوَكَّلْ عَلَى اللّٰهِ وَكَفىٰ بِاللّٰهِ وَكِيلاً (احزاب ـ ۱ و ۲ و ۳)

ای محمّد ازخدا بترس و ازکافران و منافقان اطاعت نکن خدا بهمه کارها دانا و بحکمت امور و اشیاء واقف است ازدستوریکه ازجانب خدا بتو وحی میشود تبعیّت کن خـدا بهمهٔ اعمال شما آگاه است ـ برخدا توکل کن خدا بـرای کمك و

نگهبانی کافی است .

النبی اولی بالمؤمنین من انفسهم و ازواجه امهاتهم (احزاب ـ ٦)

پیغمبر برمؤمنین مقدم و دستوراو برمصالح شخصی آنان مرجح است وزنان پیغمبر مادران مؤمنین میباشند .

یا ایها النبی قل لازواجك ان کنتن تردن الحیوة الدنیا و زینتها فتعالین امتعکن واسرحکن سراحاً جمیلاً ـ و ان کنتن تردن الله ورسوله والدار الآخرة فان الله اعد للمحسنات منکن اجراً عظیما (احزاب ـ ۲۸ و۲۹)

ای محمد بزنان خود بگو اگرشما بزندگانی دنیا و تجمل و ثروت ومد وزینت متمایلید بفرمائید تا مهرشما را بپردازم وبخوبی وخوشی شما را طلاق دهم واگر واقعاً طالب خدا ورسول هستید وخانه سعادت و آخرت را ترجیح میدهید خداوند برای نیکوکاران شما پاداش بزرگ مهیا کرده است .

یا نساء النبی من یأت منکن بفاحشة مبینة یضاعف لها العذاب ضعفین و کان ذلك علی الله یسیراً ـ ومن یقنت منکن لله و رسوله و تعمل صالحاً نؤتها اجرها مرتین و اعتدنا لها رزقاً کریما (احزاب ـ ۳۰ و ۳۱)

ای زنان پیغمبرهر کدام از شما عالماً بکار زشتی اقدام کند مجازات او دو برابر دیگران است واین برخدا بسیارآسان است و هر کدام مطیع ومنقاد خدا ورسول باشد و حسن عمل پیشه کند پاداش او هم دو برابر سایر مردم است و ما برای چنین کسی روزی بزرگ و نصیب با ارزش مهیا کرده‌ایم .

یا نساء النبی لستن کاحد من النساء ان اتقیتن فلا تخضعن بالقول فیطمع الذی فی قلبه مرض و قلن قولا معروفاً (احزاب ـ ۳۲)

ای زنان پیغمبر اگر شما واقعاً پرهیزگار باشید قابل مقایسه با هیچیك از

زنان عالم نیستید با مردان اجنبی نرم و نازك صحبت نکنید زیرا مردم هوسباز بشما طمع میکنند بلکه متین و درست با مردم گفتگو کنید .

وَقَرْنَ فِی بُیُوتِکُنَّ وَلَا تَبَرَّجْنَ تَبَرُّجَ الْجَاهِلِیَّةِ الْأُولَىٰ وَأَقِمْنَ الصَّلوة وَآتِینَ الزَّکوة وَأَطِعْنَ اللهَ وَرَسُولَهُ إِنَّمَا یُرِیدُ اللهُ لِیُذْهِبَ عَنکُمُ الرِّجْسَ أَهْلَ الْبَیْتِ وَیُطَهِّرَکُمْ تَطْهِیرًا وَاذْکُرْنَ مَا یُتْلَىٰ فِی بُیُوتِکُنَّ مِنْ آیَاتِ اللهِ وَالْحِکْمَةِ إِنَّ اللهَ کَانَ لَطِیفًا خَبِیرًا (احزاب ـ ۳۳ و۳٤)

و در منازل خود جای بگیرید و خارج نشوید و مانند دورهٔ جاهلیت خود آرائی نکنید نماز بگذارید ـ زکوة بدهید ـ مطیع خدا ورسول باشید ـ خداوند اراده کرده که هر آلایشی را ازشما خاندان نبوّت بردارد و شما را پاك و منزّه گرداند از آیات و حکمتهای الٰهی که در منازل شما خوانده میشود پند بگیرید ـ خدا نیز بخلق خود مهربان و از احوال همه آگاه است .

وَمَا کَانَ لِمُؤْمِنٍ وَلَا مُؤْمِنَةٍ إِذَا قَضَى اللهُ وَرَسُولُهُ أَمْرًا أَن یَکُونَ لَهُمُ الْخِیَرَةُ مِنْ أَمْرِهِمْ وَمَن یَعْصِ اللهَ وَرَسُولَهُ فَقَدْ ضَلَّ ضَلَالًا مُّبِینًا (احزاب ـ۳٦)

وقتیکه رأی خدا و پیغمبر بر کاری قرار گیرد برای مؤمنین چه زن و چه مرد اختیاری باقی نمیماند ـ هر کس ازفرمان خدا و پیغمبرسرپیچی کند گمراه ابدی خواهد بود .

وَإِذْ تَقُولُ لِلَّذِی أَنْعَمَ اللهُ عَلَیْهِ وَأَنْعَمْتَ عَلَیْهِ أَمْسِكْ عَلَیْكَ زَوْجَكَ وَاتَّقِ اللهَ وَتُخْفِی فِی نَفْسِكَ مَا اللهُ مُبْدِیهِ وَتَخْشَى النَّاسَ وَاللهُ أَحَقُّ أَن تَخْشَاهُ ـ فَلَمَّا قَضَىٰ زَیْدٌ مِّنْهَا وَطَرًا زَوَّجْنَاکَهَا لِکَیْلَا یَکُونَ عَلَى الْمُؤْمِنِینَ حَرَجٌ فِی أَزْوَاجِ أَدْعِیَائِهِمْ إِذَا قَضَوْا مِنْهُنَّ وَطَرًا وَکَانَ أَمْرُ اللهِ مَفْعُولًا (احزاب ـ ۳۷)

و چون تو بزید که خدا باو نعمت اسلام و تو باو نعمت آزادی داده بودی گفتی از

خدا بترس و زنت را نگاهدار او را طلاق مده و (مسئله‌ای را که خدا آنرا آشکار میساخت تو دردلت نگاه میداشتی و در افشای این راز ازخلق ترسیدی در صورتیکه، فقط باید ازخدا ترسید) لکن زید گوش نداد و پس از بر گرفتن کام دل از زینب او را طلاق داد ما هم علی‌رغم تصمیم زید و هم برای برانداختن این رسم که در جاهلیت نکاح زن پسر خوانده را بعد ازطلاق حرام میدانستند زینب را بنکاح تودرآوردیم تا درآینده برای مسلمانانهم درنکاح زن پسرخوانده مانعی موجود نباشد ـ امر خدا قابل اجراء است .

مَا كَانَ عَلَى النَّبِيِّ مِنْ حَرَجٍ فِيمَا فَرَضَ اللهُ لَهُ ـ سُنَّةَ اللهِ فِي الَّذِينَ خَلَوا مِنْ قَبْلُ وَكَانَ أَمْرُ اللهِ قَدَراً مَقْدُوراً ـ الَّذِينَ يُبَلِّغُونَ رِسَالاتِ اللهِ وَ يَخْشَوْنَهُ وَلَا يَخْشَوْنَ أَحَداً إِلَّا اللهَ وَكَفَىٰ بِاللهِ حَسِيباً (احزاب ـ ۳۸ و ۳۹)

پیغمبر در امریکه خدا بر او مقرر فرموده (ازدواج با زینب) مسئولیتی ندارد رویّه الهی در بین اقوام گذشته نیزهمین بوده امرخدا مقدر و واجب‌الاجراست ـ نیّت خدا در بارهٔ کسانیکه امر او را ابلاغ میکنند همین است که استثناءآت و مزّیاتی در توسعهٔ امر نکاح و حلال بودن بعضی از امور حرام در بارهٔ انبیاء و مأموران خود که فقط از او میترسند و از احدی بیم و باك ندارند مقررمیدارد و تنها خدا برای حساب اعمال خلق ومراقبت کارآنها کافی است .

مَا كَانَ مُحَمَّدٌ أَبَا أَحَدٍ مِنْ رِجَالِكُمْ وَلَٰكِنْ رَسُولَ اللهِ وَ خَاتَمَ النَّبِيِّينَ وَ كَانَ اللهُ بِكُلِّ شَيْئٍ عَلِيماً (احزاب ـ ۴۰)

محمد پدر هیچیك از شما مردان مسلمان نیست (نفی پدرخواندگی از زید) او فقط فرستاده خدا و خاتم پیغمبران است خدا در رتق و فتق امور عالم و صدور اوامر برموز همهٔ امور آگاه است .

يَا أَيُّهَا النَّبِيُّ إِنَّا أَرْسَلْنَاكَ شَاهِداً وَ مُبَشِّراً وَ نَذِيراً وَ دَاعِياً إِلَى اللهِ بِإِذْنِهِ وَسِرَاجاً مُنِيراً وَ بَشِّرِ الْمُؤْمِنِينَ بِأَنَّ لَهُمْ مِنَ اللهِ فَضْلاً كَبِيراً وَلَا تُطِعِ الْكَافِرِينَ وَالْمُنَافِقِينَ وَدَعْ أَذَاهُمْ وَ تَوَكَّلْ عَلَى اللهِ وَ كَفَى بِاللهِ وَكِيلاً (احزاب ـ ٤٥ تا ٤٨)

ای محمد ما ترا مبعوث کردیم که گواه اعمال مردم باشی نیکان را مژده دهی و بدان را ازعواقب اعمال آنها بترسانی مردم را با اجازه خدا بسوی او دعوت کنی و چراغ هدایت باشی ـ باهل ایمان مژده بده که ازجانب خداوند فضل وبرتری زیادی نصیب آنها شده است ـ ازکافران و منافقان تبعیّت مکن از ایذاء و آزار آنها صرفنظر و کار آنها رابخدا واگذار کن بخدا توکّل داشته باش خدا برای صیانت وحفاظت انسان کافی است .

يَا أَيُّهَا النَّبِيُّ إِنَّا أَحْلَلْنَا لَكَ أَزْوَاجَكَ اللَّاتِي آتَيْتَ أُجُورَهُنَّ وَ مَا مَلَكَتْ يَمِينُكَ مِمَّا أَفَاءَ اللهُ عَلَيْكَ وَبَنَاتِ عَمِّكَ وَ بَنَاتِ عَمَّاتِكَ وَ بَنَاتِ خَالِكَ وَبَنَاتِ خَالَاتِكَ اللَّاتِي هَاجَرْنَ مَعَكَ وَ امْرَأَةً مُؤْمِنَةً إِنْ وَهَبَتْ نَفْسَهَا لِلنَّبِيِّ إِنْ أَرَادَ النَّبِيُّ أَنْ يَسْتَنْكِحَهَا خَالِصَةً لَكَ مِنْ دُونِ الْمُؤْمِنِينَ ـ قَدْ عَلِمْنَا مَا فَرَضْنَا عَلَيْهِمْ فِي أَزْوَاجِهِمْ وَمَا مَلَكَتْ أَيْمَانُهُمْ لِكَيْلَا يَكُونَ عَلَيْكَ حَرَجٌ وَ كَانَ اللهُ غَفُوراً رَحِيمًا (احزاب ـ ٥٠)

ای محمد ما زنانی را که مهرشان را داده‌ای بر تو حلال کردیم همچنین کنیزانی که خدا بغنیمت نصیب تو کرده است و دختر عموها و دختر عمه ها و دختر دائیها و دختر خاله هائیکه با تو از وطن هجرت کردند و نیز زن مؤمنه‌ایکه بدون شرط خود را برسول ببخشد وتسلیم او شود بشرطیکه رسول مایل بازدواج باآن زن باشد ـ این استثناء آت فقط برای تست و برای سایر مؤمنین نیست ـ

ما شرایط ازدواج را برای مؤمنین با علم خود (اعم از زن و کنیز) معین کرده‌ایم اینکه درامر نکاح ترا بمقررات سخت مقید نکرده‌ایم برای این است که بروجود تو زحمت و ناراحتی نباشد خداوند بخشنده و مهربان است.

تُرْجِی مَنْ تَشَاءُ مِنْهُنَّ وَ تُؤْوِی إِلَيْكَ مَنْ تَشَاءُ وَ مَنِ ابْتَغَيْتَ مِمَّنْ عَزَلْتَ فَلَا جُنَاحَ عَلَيْكَ ذٰلِكَ أَدْنیٰ أَنْ تَقَرَّ أَعْيُنُهُنَّ وَلَا يَحْزَنَّ وَ يَرْضَيْنَ بِمَا آتَيْتَهُنَّ كُلُّهُنَّ وَاللّٰهُ يَعْلَمُ مَا فِی قُلُوبِكُمْ وَ كَانَ اللّٰهُ عَلِيماً حَلِيماً (احزاب ـ ۵۱)

هر کدام از زنانت را میخواهی نزد خود بخوان و هر کدام را نمیخواهی نوبت او را ببعد موکول کن و هر کدام را که بقهر راندی اگر بمهر بخوانی مانعی ندارد این اراده وآزادی واختیار تو بیشتر چشم آنها را روشن میکند آنها نباید محزون و ناراضی باشند باید بهرچه بآنها بدهی راضی وتسلیم شوند خدا باسراردل همه شما آگاه و دانا و بردبار است.

لَا يَحِلُّ لَكَ النِّسَاءُ مِنْ بَعْدُ وَلَا أَنْ تَبَدَّلَ بِهِنَّ مِنْ أَزْوَاجٍ وَلَوْ أَعْجَبَكَ حُسْنُهُنَّ إِلَّا مَا مَلَكَتْ يَمِينُكَ وَكَانَ اللّٰهُ عَلیٰ كُلِّ شَيْءٍ رَقِيباً (احزاب ـ ۵۲)

دیگر بعد ازاین زنها هیچ زنی برتوحلال نیست وآنها را با خوشگلترین زنان هم نمیتوانـی مبادله کنی مگر آنکه کنیزی بغنیمت جنگی برای تو برسد خداوند مراقب همه چیز است.

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَا تَدْخُلُوا بُيُوتَ النَّبِیِّ إِلَّا أَنْ يُؤْذَنَ لَكُمْ إِلیٰ طَعَامٍ غَيْرَ نَاظِرِينَ إِنَاهُ وَلٰكِنْ إِذَا دُعِيتُمْ فَادْخُلُوا فَإِذَا طَعِمْتُمْ فَانْتَشِرُوا وَلَا مُسْتَأْنِسِينَ لِحَدِيثٍ إِنَّ ذٰلِكُمْ كَانَ يُؤْذِی النَّبِیَّ فَيَسْتَحْيِی مِنْكُمْ وَاللّٰهُ لَا يَسْتَحْيِی مِنَ الْحَقِّ وَإِذَا سَأَلْتُمُوهُنَّ مَتَاعاً فَاسْئَلُوهُنَّ مِنْ وَرَاءِ حِجَابٍ ذٰلِكُمْ أَطْهَرُ لِقُلُوبِكُمْ وَقُلُوبِهِنَّ

وَمَا كَانَ لَكُمْ أَنْ تُؤْذُوا رَسُولَ اللهِ وَلَا أَنْ تَنْكِحُوا أَزْوَاجَهُ مِنْ بَعْدِهِ أَبَدًا إِنَّ ذٰلِكُمْ كَانَ عِنْدَ اللهِ عَظِيمًا (احزاب ـ ۵۳)

ای اهل ایمان بدون اجازه وارد منازل پیغمبر نشوید وقتی هم دعوت کردند واجازه دادند نباید پیش از وقت که غذا آماده نشده بیائید ومرتباً بظروف خالی نگاه کنید وقتی ازشما دعوت بعمل آمد بیائید وهمینکه غذا خوردید متفرق شوید وفوراً پی کار خود بروید نه اینکه بنشینید وبسخن پردازی دورو درازی مشغول شوید این کارها موجب ناراحتی پیغمبر است اما او خجالت میکشد بشما تذکر بدهد ولی خدا از گفتن حق باك ندارد ـ ونیز وقتی اززنان پیغمبر اثاث یامتاعی می‌خواهید بگیرید ازپس پرده بخواهید برای آنکه دلهای شما وایشان پاکیزه بماند ـ شما نباید بهیچوجه پیغمبر را اذیت دهید وناراحت کنید ومطلقاً نباید بعدازاو بازنان اوازدواج کنید این اقدامات نزد خدا گناه بزرگ محسوب است.

إِنْ تُبْدُوا شَيْئًا أَوْ تُخْفُوهُ فَإِنَّ اللهَ كَانَ بِكُلِّ شَيْءٍ عَلِيمًا (احزاب ـ ۵۴)

اعمال و گفتار شما چه آشکار باشد چه پنهان خداوند بهمه آنها آگاه است.

لَا جُنَاحَ عَلَيْهِنَّ فِي آبَائِهِنَّ وَلَا أَبْنَائِهِنَّ وَلَا إِخْوَانِهِنَّ وَلَا أَبْنَاءِ إِخْوَانِهِنَّ وَلَا أَبْنَاءِ أَخَوَاتِهِنَّ وَلَا نِسَائِهِنَّ وَلَا مَا مَلَكَتْ أَيْمَانُهُنَّ وَاتَّقِينَ اللهَ إِنَّ اللهَ كَانَ عَلَىٰ كُلِّ شَيْءٍ شَهِيدًا (احزاب ـ ۵۵)

اما برزنان بحث و گناهی نیست که بی‌حجاب باپدران وفرزندان وبرادران وبرادرزادگان وخواهرزادگان خود ویا باسایر زنان عموماً برخورد و گفتگو کنند وهمچنین است غلامان زرخرید آنها (بشرطیکه بدون سوء نیت باشد) بایددر نیت ورفتار و گفتار ازخدا بترسند زیرا خدا شاهد و گواه همه چیز است.

إِنَّ اللهَ وَمَلَائِكَتَهُ يُصَلُّونَ عَلَى النَّبِيِّ يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا صَلُّوا عَلَيْهِ وَسَلِّمُوا

تَسْلِيمًا (احزاب ـ ٥٦)

خدا وفرشتگان او برمحمد درود میفرستند شماهم ای‌اهل ایمان مرتباً براوصلوات و درود بفرستید و بااحترام و تعظیم براو سلام گوئید وتسلیم اوامر ودستورهای او باشید.

اِنَّ الَّذِينَ يُؤْذُونَ اللهَ وَ رَسُولَهُ لَعَنَهُمُ اللهُ فِي الدُّنيا وَالآخِرَةِ وَ اَعَدَّلَهُم عَذاباً مُهِيناً ـ وَالَّذِينَ يُؤْذُونَ الْمُؤْمِنِينَ وَالْمُؤْمِنَاتِ بِغَيْرِمَا اكْتَسَبُوا فَقَدِ احْتَمَلُوا بُهتاناً وَاِثْماً مُبِيناً (احزاب ـ ۵۷و۵۸)

کسانیکه خداورسول را اذیّت میکنند خداآنها را دردنیا و قیامت لعن کرده و از درگاه رحمت خود رانده و برای آنها عذاب ذلیل کننده آماده کرده است آنها که بدون تقصیر مردان و زنان مؤمن را میآزارند دانسته گناه و تهمت بزرگی را مرتکب شده‌اند.

يَا اَيُّهَا النَّبِيُّ قُلْ لِاَزْوَاجِكَ وَ بَنَاتِكَ وَ نِسَاءِ الْمُؤْمِنِينَ يُدْنِينَ عَلَيْهِنَّ مِنْ جَلَابِيبِهِنَّ ذَلِكَ اَدْنَى اَنْ يُعْرَفْنَ فَلَا يُؤْذَيْنَ وَ كَانَ اللهُ غَفُوراً رَحِيماً (احزاب ۵۹)

ای محمد بزنان ودختران خود و زنان مسلمانان بگو زینت وزیور خود وجاهای ندیدنی را بپوشند این بهتراست که بپاکی‌شناخته شوند تامورد تعرّض هوسرانان واقع شوند ـ خدادرباره مردم بخشندهٔ مهربان است.

لَئِنْ لَمْ يَنْتَهِ الْمُنَافِقُونَ وَالَّذِينَ فِي قُلُوبِهِمْ مَرَضٌ وَالْمُرْجِفُونَ فِي الْمَدِينَةِ لَنُغْرِيَنَّكَ بِهِمْ ثُمَّ لَا يُجَاوِرُونَكَ فِيهَا اِلَّا قَلِيلاً (احزاب ـ ٦٠)

اگرمنافقان وآنها که سوء نیت وناپاکی دردل دارند وکسانیکه علیه اسلام تبلیغ میکنند دست ازاقدامات خودبرندارند ماشمارا برآنهامسلط می‌گردانیم که جزعده قلیلی ازآنهانتوانند درمسکن خود ودرجوارتو باقی بمانند.

يَسْئَلُكَ النَّاسُ عَنِ السَّاعَةِ قُلْ اِنَّمَا عِلْمُهَا عِنْدَاللهِ وَمَا يُدْرِيكَ لَعَلَّ السَّاعَةَ تَكُونَ قَرِيباً (احزاب ـ ۶۳)

ازتومی‌پرسند کی قیامت میآید بگوخدا بهترمیداند چه میدانی که بهمین نزدیکی قیامت ظهور کند.

يَا اَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَاتَكُونُوا كَالَّذِينَ آذَوا مُوسَى فَبَرَّاَهُ اللهُ مِمَّا قَالُوا وَ كَانَ عِنْدَاللهِ وَجِيهاً (احزاب ـ ۶۹)

ای‌اهل ایمان شماهانند آن افرادی نباشید که موسی پیغمبرخودشانرا اذیت کردند واورا باتهام قتل وزنامتهم ساختند ودرنتیجه خداوند اورا ازآن اتهامات تبرئه کردو نزد خدا معزز ومقرب گردید ـ با محمد چنان رفتار نکنید.

(آیات ۷۰و۷۱ همین سوره درفصل ۸)

(آیات ۷و۸ سورهٔ سباء درفصل ۶۰)

وَ مَا اَرْسَلْنَاكَ اِلَّا كَافَّةً لِلنَّاسِ بَشِيراً وَ نَذِيراً وَ لَكِنَّ اَكْثَرَ النَّاسِ لَايَعْلَمُونَ (سباء ـ ۲۸)

ما ترا نفرستادیم مگر آنکه عموم مردم را بلااستثناء در مقابل نیکی بحسن عاقبت بشارت‌دهی ودر مقابل بدی‌ازمجازات بترسانی امااکثرمردم ازاین حقیقت بی‌اطلاعند.

(آیات ۲۹و۳۰ سوره سبا درفصل ۲۰)

(آیات ۴۳و۴۴ سوره سبا در فصل ٤)

وَ كَذَّبَ الَّذِينَ مِنْ قَبْلِهِمْ وَمَا بَلَغُوا مِعْشَارَ مَا آتَيْنَاهُمْ فَكَذَّبُوا رُسُلِي فَكَيْفَ كَانَ نَكِيرِ (سباء ـ ۴۵)

قبل از اینها امم سابقه پیغمبران دیگر را تکذیب کردند که اینها درثروت و قدرت

بپایهٔ یك عشر آنها نمی‌رسند عاقبت آنهاچه شد وچگونه بعذاب من گرفتارشدند .

قُلْ اِنَّمَا اَعِظُکُمْ بِوَاحِدَةٍ اَنْ تَقُومُوا لِلّٰهِ مَثْنیٰ وَفُرَادیٰ ثُمَّ تَتَفَکَّرُوا ـ مَا بِصَاحِبِکُمْ مِنْ جِنَّةٍ اِنْ هُوَ اِلَّا نَذِیرٌ لَکُمْ بَیْنَ یَدَیْ عَذَابٍ شَدِیدٍ ـ قُلْ مَا سَأَلْتُکُمْ مِنْ اَجْرٍ فَهُوَ لَکُمْ اِنْ اَجْرِیَ اِلَّا عَلَی اللّٰهِ وَهُوَ عَلیٰ کُلِّ شَیْئٍ شَهِیدٌ (سباء ـ ٤٦ و٤٧)

بگو بایك موعظه بشما پند میدهم و آن این است که دوتا دوتا یاتك تك برای خدا قیام کنید و باخود در بارهٔ من فکر کنید تایقین حاصل کنید که رفیق شما محمد دارای جنون نیستاوجز اینکه شمارا ازعذابیکه درپیش است بترساند عنوان وهدف دیگری ندارد بگو آن اجریکه درمقابل این هدایت ازشما خواستم برای خودتان پاداش من برخداست او برهر امری شاهد و گواه است.

(آیات ٤٨ و٤٩ سوره سبا درفصل ١٠)

قُلْ اِنْ ضَلَلْتُ فَاِنَّمَا اَضِلُّ عَلیٰ نَفْسِی وَاِنِ اهْتَدَیْتُ فَبِمَا یُوحِی اِلَیَّ رَبِّی اِنَّهُ سَمِیعٌ قَرِیبٌ (سباء ـ ٥٠)

بگوا گرمن گمراه شده باشم ضرر آن متوجه نفس من‌است ولی اگر برراه هدایت باشم دراثروحی خداوتوفیق اوست نه دراثرهوش وابتکارمن ـ خدادعای بندگان خودرا میشنود و بآنها نزدیك است .

وَاِنْ یُکَذِّبُوكَ فَقَدْ کُذِّبَتْ رُسُلٌ مِنْ قَبْلِكَ وَاِلَی اللّٰهِ تُرْجَعُ الْاُمُورُ (فاطر ـ ٤)

ای محمدا گرمخالفین ترا تکذیب میکنند متأثرمباش زیرا پیغمبران پیش ازتوهم تکذیب شدند وبالاخره پیش بردندکارها بالاخره بخدا برمیگردد .

(بآیه ٨ سوره فاطر درفصل ٢٢ مراجعه شود)

(آیات ١٩تا٢٢ سوره فاطر درفصل ٦)

اِنْ اَنْتَ اِلَّا نَذِیرٌ اِنَّا اَرْسَلْنَاكَ بِالْحَقِّ بَشِیراً وَنَذِیراً وَاِنْ مِنْ اُمَّةٍ اِلَّا خَلَا فِیهَا

نَذِيرٌ (فاطر ـ ۲۳و۲۴)

شما مأمور ابلاغ و تذکری بیش نیستی ما ترا بحق فرستادیم که بنیکان بشارت حسن عاقبت بدهی و بدان را از مآل کارشان بترسانی هیچ امتی در دنیا نبوده مگر آنکه راهنما و ترساننده‌ای داشته است .

وَإِنْ يُكَذِّبُوكَ فَقَدْ كَذَّبَ الَّذِينَ مِنْ قَبْلِهِمْ جَاءَتْهُمْ رُسُلُهُمْ بِالْبَيِّنَاتِ وَبِالزُّبُرِ وَبِالْكِتَابِ الْمُنِيرِ ـ ثُمَّ أَخَذْتُ الَّذِينَ كَفَرُوا فَكَيْفَ كَانَ نَكِيرِ (فاطر ـ ۲۵و۲۶)

ای محمد اگر مخالفین ترا تکذیب میکنند رویه ادوار پیشین هم همین بوده است ملل سابق نیز انبیاء بادلایل محکم و حجت قاطع و کتاب روشن نزد آنها میآمدند ولی آنها را تکذیب میکردند منهم بنوبت کافران را بعقوبت اعمالشان گرفته و بمجازات رسانیده‌ام چقدر عذاب من برای آنها سخت بود .

يس ـ (ای سیّد ـ ای بزرگوار) (يس ـ ۱)

وَالْقُرْآنِ الْحَكِيمِ إِنَّكَ لَمِنَ الْمُرْسَلِينَ عَلَىٰ صِرَاطٍ مُسْتَقِيمٍ تَنْزِيلَ الْعَزِيزِ الرَّحِيمِ لِتُنْذِرَ قَوْمًا مَا أُنْذِرَ آبَاؤُهُمْ فَهُمْ غَافِلُونَ (يس ـ ۲ تا ۶)

بقرآن بزرگ باحکمت سوگند که تو فرستاده خداهستی ـ دین تو بر طریق مستقیم است قرآن تو از جانب خدای بزرگ و مهربان نازل شده تا قومیکه پدرانشان قبلا با کتب آسمانی اندرز و راهنمائی شده از طرف تو اندرز و هدایت شوند زیرا آنها از حقایق امر وعواقب خود غافلند .

وَسَوَاءٌ عَلَيْهِمْ أَأَنْذَرْتَهُمْ أَمْ لَمْ تُنْذِرْهُمْ لَا يُؤْمِنُونَ (يس ـ ۱۰)

این مردم لجوج عنود چه آنها را پند و اندرز دهی و چه ندهی تسلیم نمیشوند و ایمان نمیآورند .

إِنَّمَا تُنْذِرُ مَنِ اتَّبَعَ الذِّكْرَ وَخَشِيَ الرَّحْمَٰنَ بِالْغَيْبِ فَبَشِّرْهُ بِمَغْفِرَةٍ وَأَجْرٍ كَرِيمٍ

(یس ـ ۱۱)

تو آنرا که تابع قرآن است وازخدامیترسد تبلیغ کنی بهتر است چنین کسی را ببخشش حق وپاداش بزرگ بشارت ده .

وَمَا عَلَّمْنَاهُ الشِّعْرَ وَمَا يَنْبَغِي لَهُ إِنْ هُوَ إِلَّا ذِكْرٌ وَقُرْآنٌ مُبِينٌ لِيُنْذِرَ مَنْ كَانَ حَيًّا وَيَحِقَّ الْقَوْلُ عَلَى الْكَافِرِينَ (یس ـ ۶۹و۷۰)

ما بمحمد شعر نیاموخته‌ایم ـ اساساً شعر برای اوضرورت نداردوسیله تبلیغ اوقرآن روشن وتابناك است تاهرزنده دلی رابآیات قرآن پند دهدو بکافران اتمام‌حجّت کند وباعدم تسلیم آنها مجازات آنان تحقّق یابد .

فَلَا يَحْزُنْكَ قَوْلُهُمْ إِنَّا نَعْلَمُ مَا يُسِرُّونَ وَمَا يُعْلِنُونَ (یس ـ ۷۶)

ای محمد مبادا گفتارو کنایه‌های مشرکان مایه کدورت خاطروحزن واندوه توشود ما بتمام اعمال و گفتار آشکاروپنهان واقفیم وبحساب آنهامیرسیم .

(آیات ۳۶و۳۷ سوره صافّات درفصل ۲۰)

(آیات ۱۷۱ تا ۱۷۷ سورهٔ صافّات درفصل ۱۰)

وَعَجِبُوا أَنْ جَاءَهُمْ مُنْذِرٌ مِنْهُمْ وَقَالَ الْكَافِرُونَ هَذَا سَاحِرٌ كَذَّابٌ أَجَعَلَ الْآلِهَةَ إِلَهًا وَاحِدًا إِنَّ هَذَا لَشَيْءٌ عُجَابٌ (ص ـ ۴و۵)

مشرکان تعجب کردند که از نژاد خودشـان یکنفر عربی زبان برای هدایت و تذکر آنها بر آنها وارد شده وکافران گفتند این ساحر دروغگوئی است و نیز گفتند آیا محمد بجای خدایان متعدد یك خدا را معرفی میکند ؟ این کار بسیار شگفت انگیزی است .

وَانْطَلَقَ الْمَلَأُ مِنْهُمْ أَنِ امْشُوا وَاصْبِرُوا عَلَى آلِهَتِكُمْ إِنَّ هَذَا لَشَيْءٌ يُرَادُ مَا سَمِعْنَا بِهَذَا فِي الْمِلَّةِ الْآخِرَةِ إِنْ هَذَا إِلَّا اخْتِلَاقٌ (ص ـ ۶و۷)

سران قوم آنها رأی دادند که بروید و در پرستش خدایان خود استقامت بورزید
این کاریست که مراد و مقصود ماست این دعوی محمد را در آخرین مذهب نیز
که مذهب مسیح باشد نشنیده‌ایم این مثل اینکه اختراع و ساختگی است .

أَأُنْزِلَ عَلَيْهِ الذِّكْرُ مِنْ بَيْنِنَا بَلْ هُمْ فِي شَكٍّ مِنْ ذِكْرِي بَلْ لَمَّا يَذُوقُوا عَذَابِ (ص-۸)

آیا در بین ما فقط باید کتاب آسمانی بروی نازل‌شود؟ بلکه این کافران در کتاب من شك و تردید دارند ـ معلوم میشود هنوزعذاب مرا نچشیده‌اند .

(آیات ۱٦ و ۱۷ سوره ص در فصل ۱۹)

قُلْ إِنَّمَا أَنَا مُنْذِرٌ وَمَا مِنْ إِلَٰهٍ إِلَّا اللَّهُ الْوَاحِدُ الْقَهَّارُ ـ رَبُّ السَّمٰوَاتِ وَالْأَرْضِ وَمَا بَيْنَهُمَا الْعَزِيزُ الْغَفَّارُ (ص ـ٦٥ و٦٦)

بگو من مأمور ارشاد و تذکری بیش نیستم مأمورم که بگویم خدائی بجز خدای یگانه مقتدروجود ندارد اوپرورد گار آسمانها وزمین وفواصل آنهاست اوبزر گوار و بخشنده است .

قُلْ هُوَ نَبَأٌ عَظِيمٌ أَنْتُمْ عَنْهُ مُعْرِضُونَ مَا كَانَ لِيَ مِنْ عِلْمٍ بِالْمَلَإِ الْأَعْلَىٰ إِذْ يَخْتَصِمُونَ ـ إِنْ يُوحَىٰ إِلَيَّ إِلَّا أَنَّمَا أَنَا نَذِيرٌ مُبِينٌ (ص ـ٦۷ تا ۷۰)

بگو داستان قیامت یا نزول قرآن واقعه بزرگی است که شما از آن اعراض‌دارید من قبل از وحی خبری ازاختلاف فرشتگان عالم بالا راجع بخلق آدم وغیره نداشتم وبمن جزاین وحی نمیشود که من وظیفه دارم علناً مردم را ارشاد کنم وبدان را از عواقب بدی بترسانم .

قُلْ مَا أَسْأَلُكُمْ عَلَيْهِ مِنْ أَجْرٍ وَمَا أَنَا مِنَ الْمُتَكَلِّفِينَ ـ إِنْ هُوَ إِلَّا ذِكْرٌ لِلْعَالَمِينَ وَلَتَعْلَمُنَّ نَبَأَهُ بَعْدَ حِينٍ (ص ـ۸۷ و ۸۸)

بگومن برای رسالت خود از شما اجر ومزدی نمیخواهم من این مقام را بزور و بدروغ برخود نبسته‌ام دین من و قرآن من جزمایه تذکر وهدایت جهانیان چیز دیگری نیست خبرصحت این گفتار را هم بعدازمردن خواهید فهمید .

قُلْ إِنِّی أُمِرْتُ أَنْ أَعْبُدَاللهَ مُخْلِصًا لَهُ‌الدِّینَ ـ وَ أُمِرْتُ لِأَنْ أَكُونَ أَوَّلَ ـ الْمُسْلِمِینَ (زمر ـ ۱۱ و ۱۲)

بگو بمن امرشده است که خدا را بپرستم و دینم را برای او خالص گردانم و نیز بمن امرشده است که در تسلیم بامرخدا مقام اول را داشته باشم .

قُلْ إِنِّی أَخَافُ إِنْ عَصَیْتُ رَبِّی عَذَابَ یَوْمٍ عَظِیمٍ قُلِ اللهَ أَعْبُدُ مُخْلِصاً لَهُ دِینِی فَاعْبُدُوا مَا شِئْتُمْ مِنْ دُونِهِ قُلْ إِنَّ الْخَاسِرِینَ الَّذِینَ خَسِرُوا أَنْفُسَهُمْ وَ أَهْلِیهِمْ یَوْمَ الْقِیَامَةِ ـ أَلَا ذٰلِكَ هُوَالْخُسْرَانُ الْمُبِینُ (زمر ـ۱۳ تا۱۵)

بگو من میترسم اگر از امرخدای خود سرپیچی کنم دچار عذاب روز قیامت شوم بگو من خدا را صرفاً بخاطر او میپرستم‌لاغیرشما هم بغیرخدا هر که رامیخواهید بپرستید بگو زیانکاران واقعی کسانی هستند که خود وخانواده خودرا با عصیان بخسارت روز قیامت دچار کنند .

(آیه ۱۹ سوره زمر در فصل ۲۲)

إِنَّكَ مَیِّتٌ وَ إِنَّهُمْ مَیِّتُونَ ثُمَّ إِنَّكُمْ یَوْمَ‌الْقِیَامَةِ عِنْدَ رَبِّكُمْ تَخْتَصِمُونَ (زمر ـ ۳۰ و ۳۱)

ای محمد تو میمیری و این منکرین هم میمیرند و همه در روز قیامت در پیشگاه خداوند محاکمه میشوید آنوقت حق و باطل از هم معلوم خواهد شد .

أَلَیْسَ اللهُ بِكَافٍ عَبْدَهُ وَ یُخَوِّفُونَكَ بِالَّذِینَ مِنْ دُونِهِ وَ مَنْ یُضْلِلِ‌اللهُ فَمَا لَهُ

مِنْ هادٍ وَ مَنْ یَهْدِی اللهُ فَمالَهُ مِنْ مُضِلٍّ اَلَیْسَ اللهُ بِعَزِیزٍ ذِی انْتِقامٍ (زُمَر - ۳۶ و ۳۷)

مردم ترا در راه ابلاغ رسالت از غیر خدا میترسانند آیا خدا برای حفظ و پیشرفت بنده‌اش کافی نیست ؟ اینها گمراهند و هر کس را خدا گمراه کند هادی و راهنما پیدا نمیکند وهر کس را اوهدایت کند هیچکس نمیتواند از راه راست بر گرداند آیا خداوند بزرگوار و منتقم نیست ؟ آری با اعتماد بخدا در انجام وظیفه خود ثابت قدم باش .

(آیه ۳۸ سوره زُمَر در فصل ۹)

(قُلْ یا قَوْمِ اعْمَلُوا عَلی مَکانَتِکُمْ اِنّی عامِلٌ فَسَوْفَ تَعْلَمُونَ مَنْ یَأْتِیهِ عَذابٌ یُخْزِیهِ وَ یَحِلُّ عَلَیْهِ عَذابٌ مُقِیمٌ (زُمَر - ۴۰)

بگو ای مردم مشرك شما آنچه در قوه دارید نسبت بمن اجرای دشمنی کنید منهم بقدر قوه خود در پیشرفت اسلام قدم برمیدارم در آینده خواهید فهمید عذاب ابدی بر چه کسی نازل میشود و او را پست و نـابود میکند و عذاب همیشگی نصیب کدامیك از ما ها خواهد شد .

اِنّا اَنْزَلْنا عَلَیْكَ الْکِتابَ لِلنّاسِ بِالْحَقِّ فَمَنِ اهْتَدی فَلِنَفْسِهِ وَ مَنْ ضَلَّ فَاِنَّما یَضِلُّ عَلَیْها وَ ما اَنْتَ عَلَیْهِمْ بِوَکِیلٍ (زُمَر - ۴۱)

ما قرآن را بحق برتو برای هدایت بشر نازل کردیم حال هر کس سعادتمند بود و هدایت شد مفید بحال خود اوست و هر کس گمراه بود و از آن رو گردان شد بخود ضرر زده است شما کفیل و مسئول آنها نیستی .

قُلْ اَفَغَیْرَ اللهِ تَأْمُرُونّی اَعْبُدُ اَیُّهَا الْجاهِلُونَ وَلَقَدْ اُوحِیَ اِلَیْكَ وَاِلَی الَّذِینَ مِنْ قَبْلِكَ لَئِنْ اَشْرَکْتَ لَیَحْبَطَنَّ عَمَلُكَ وَلَتَکُونَنَّ مِنَ الْخاسِرِینَ (زُمَر-۶۴و۶۵)

بگو ای مردم نادان آیا بمن امر میکنید که غیرخدا را بپرستم؟ ما برتو و رسولان پیش از تو وحی کرده‌ایم که اگر بخدا شرك بورزی تمام اعمال تو باطل و بی‌نتیجه خواهد شد و ضرر فاحش خواهی برد .

بَلِ اللهَ فَاعْبُدْ وَكُنْ مِنَ الشَّاكِرِينَ (زمر ـ ٦٦)

همیشه خدا را عبادت کن و از شکر گزاران نعمت خداوند باش .

مَا يُجَادِلُ فِي آيَاتِ اللهِ إِلَّا الَّذِينَ كَفَرُوا فَلَا يَغْرُرْكَ تَقَلُّبُهُمْ فِي الْبِلَادِ ـ كَذَّبَتْ قَبْلَهُمْ قَوْمُ نُوحٍ وَالْأَحْزَابُ مِنْ بَعْدِهِمْ وَهَمَّتْ كُلُّ أُمَّةٍ بِرَسُولِهِمْ لِيَأْخُذُوهُ وَجَادَلُوا بِالْبَاطِلِ لِيُدْحِضُوا بِهِ الْحَقَّ فَأَخَذْتُهُمْ فَكَيْفَ كَانَ عِقَابِ
(مؤمن ـ ٤ و ٥)

در صحت آیات خدا جز مردم کافر کسی مجادله و انکار نمیکند و تو از اینکه منکران و کافران مدت کمی باشکال و عناوین مختلف درشهرها و سرزمینها عرض اندام میکنند نباید دلتنگ شوی ـ پیش از تو هم قوم نوح و دستجات بعد از آنها آیات خدا را تکذیب کردند و هرامتی تصمیم گرفت که پیغمبر خود را دستگیر و نابود کند و مجادله میکردند که با گفتار باطل برهان حق را بپوشانند وپایمال کنند ولی من آنها را بعقوبت گرفتم ـ اما چه عقوبتی !

فَاصْبِرْ إِنَّ وَعْدَ اللهِ حَقٌّ وَاسْتَغْفِرْ لِذَنْبِكَ وَسَبِّحْ بِحَمْدِ رَبِّكَ بِالْعَشِيِّ وَالْإِبْكَارِ
(مؤمن ـ ٥٥)

ای محمد در امر رسالت صبر و استقامت بکار بر زیرا وعدهٔ نصرت خدا عملی و قطعی است برای گناه خود از خدا طلب آمرزش کن و شب و روز (صبح و شام) سپاس خدا را بجای آر .

قُلْ إِنِّي نُهِيتُ أَنْ أَعْبُدَ الَّذِينَ تَدْعُونَ مِنْ دُونِ اللهِ لَمَّا جَاءَنِيَ الْبَيِّنَاتُ مِنْ رَبِّي

وَاُمِرْتُ اَنْ اُسْلِمَ لِرَبِّ الْعالَمِينَ (مؤمن ـ ٦٦)

بگو من نهی شده‌ام ازاینکه غیرازخدا معبودان شما را پرستش کنم برای آنکه از جانب خدای من برمن آیات و ادله روشنی نازل شده وبمن امرشده است که تسلیم امر پروردگار عالمیان باشم .

فَاصْبِرْ اِنَّ وَعْدَ اللهِ حَقٌّ فَاِمّا نُرِيَنَّكَ بَعْضَ الَّذِى نَعِدُهُمْ اَوْ نَتَوَفَّيَنَّكَ فَاِلَينا يُرْجَعُونَ (مؤمن ـ ٧٧)

ای محمد صبر کن وعدهٔ خدا صحیح و عملی است یا درحیات شما و درمقابل چشم شما قسمتی از مجازاتهائی را که وعده داده‌ایم بآنها میچشانیم یا اگرشما را قبض روح کردیم بازمرجع آنها بسوی ما و مجازات آنها با ماست .

قُلْ اِنَّما اَنَا بَشَرٌ مِثْلُكُمْ يُوحى اِلَىَّ اَنَّما اِلٰهُكُمْ اِلٰهٌ واحِدٌ فَاسْتَقِيمُوا اِلَيْهِ وَاسْتَغْفِرُوهُ (سجده ـ ٦)

بگو من بشری مثل شما بیشتر نیستم که بمن وحی شده که خدای شما یکی است همه مستقیماً بسوی او بروید و از او طلب بخشش کنید .

كَذٰلِكَ يُوحِى اِلَيْكَ وَ اِلَى الَّذِينَ مِنْ قَبْلِكَ اللهُ الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ (شوری ـ ٣)

خدای بزرگوار با حکمت اینگونه بر تو آیات خود را وحی میکند وبهمین ترتیب بررسولان پیشین وحی کرده است .

تَكادُ السَّمٰواتُ يَتَفَطَّرْنَ مِنْ فَوْقِهِنَّ وَ الْمَلائِكَةُ يُسَبِّحُونَ بِحَمْدِ رَبِّهِمْ وَ يَسْتَغْفِرُونَ لِمَنْ فِى الْاَرْضِ اَلا اِنَّ اللهَ هُوَالْغَفُورُ الرَّحِيمُ (شوری ـ ٥)

نزدیك است آسمانها شکافته و دهان بابلاغ وحی باز کنند و فرشتگان آهنگ ستایش و تسبیح خود را بگوش جهانیان برسانند و برای مردم زمین استغفار کنند البته خداوند بخشنده و مهربان است .

وَالَّذِينَ اتَّخَذُوا مِنْ دُونِهِ أَوْلِيَاءَ اللَّهُ حَفِيظٌ عَلَيْهِمْ وَمَا أَنْتَ عَلَيْهِمْ بِوَكِيلٍ
(شوری ـ ٦)

آنها که راه راست را گم میکنند و غیر ازخدا را بیار و یاوری بر میگزینند خدا رقیب و نگهبان اعمال آنان است و تو وکیل ومسئول کردار آنها نیستی .

وَكَذَلِكَ أَوْحَيْنَا إِلَيْكَ قُرْآنًا عَرَبِيًّا لِتُنْذِرَ أُمَّ الْقُرَى وَمَنْ حَوْلَهَا وَتُنْذِرَ يَوْمَ الْجَمْعِ لَا رَيْبَ فِيهِ فَرِيقٌ فِي الْجَنَّةِ وَفَرِيقٌ فِي السَّعِيرِ (شوری ـ ۷)

بنا بر این مقدمات باین نهج ما قرآن را بزبان عربی بر تو وحی کردیم تا مردم مکه و حومه و اطراف آنرا از عذاب خدا و سزای نافرمانی او بترسانی وهمچنین آنانرا از روزقیامت که شکی در وقوع آن نیست برحذرداری و بآنها اعلام‌نمائی که در آن روز بشر بدو دسته تقسیم میشوند دسته‌ای ببهشت و دسته دوم بجهنم خواهند رفت .

فَلِذَلِكَ فَادْعُ وَاسْتَقِمْ كَمَا أُمِرْتَ وَلَا تَتَّبِعْ أَهْوَاءَهُمْ وَقُلْ آمَنْتُ بِمَا أَنْزَلَ اللَّهُ مِنْ كِتَابٍ وَأُمِرْتُ لِأَعْدِلَ بَيْنَكُمُ ـ اللَّهُ رَبُّنَا وَرَبُّكُمْ لَنَا أَعْمَالُنَا وَلَكُمْ أَعْمَالُكُمْ لَا حُجَّةَ بَيْنَنَا وَبَيْنَكُمُ اللَّهُ يَجْمَعُ بَيْنَنَا وَإِلَيْهِ الْمَصِيرُ (شوری ـ ۱۵)

بنا براین تو همه را بدین اسلام دعوت کن و در مأموریت خود پایدار باش و از هوی و هوس این و آن تبعیت مکن ـ بگومن بکتابیکه خداوند اکنون یا درایام پیشین نازل فرموده ایمان دارم و بمن امرشده است که بین شما بعدالت و تساوی رفتار کنم ـ خدا پروردگارما وشماست اختصاص بافراد و طبقه خاصی نداردپاداش اعمال ما بما وسزای اعمال شما بخودشما برمیگردد ـ بعد از تبلیغ رسالت دیگر هیچ گفتگوئی در بین ما و شما نیست ـ روز قیامت خدا همه ما را جمع میکند و نتیجه بر همه معلوم خواهد شد .

وَ مٰا یُدْرِیكَ لعلَّ الساعة قَریبٌ (شوری ـ ۱۷)

ای محمد تو چه میدانی شاید قیامت نزدیك باشد .

اَمْ یقولونَ افتَریٰ عَلَی اللهِ کَذِباً فَاِنْ یَشَاءِ اللهُ یَخْتِمْ عَلیٰ قَلْبِكَ وَ یَمحُ اللهُ الْبٰاطِلَ وَ یُحِقُّ الحَقَّ بِکَلِمٰاتِهِ اِنَّهُ عٰلیمٌ بِذٰاتِ الصُّدُورِ (شوری ـ ۲۴)

آیا میگویندمحمد برخدا دروغ بسته است؟ اگرخدا بخواهد مهربردل تومینهد و بکلمات وحی خودباطل را محو و حق را ثابت میکند او باسراردلها آگاه است .

فَاِنْ اَعرَضُوا فَمٰا اَرسَلْنٰاكَ عَلَیهِمْ حَفیظاً اِنْ عَلَیْكَ اِلَّا البَلاغُ (شوری ـ ۴۸)

اگرمشرکین ومنکرین با وجودابلاغ دین وآیات خدا باز ازآن اعراض کردند دیگرتو ضامن آنها نیستی جز ابلاغ رسالت تکلیف دیگری نداری .

وَ مٰا کٰانَ لِبَشَرٍ اَنْ یُکَلِّمَهُ اللهُ اِلّا وَحْیاً اَوْ مِنْ وَرٰاءِ حِجٰابٍ اَوْ یُرْسِلَ رَسُولاً فَیُوحِیَ بِاِذْنِهِ مٰا یَشٰاءُ اِنَّهُ عَلِیٌّ حَکیم (شوری ـ ۵۱)

هیچ بشری آن مقام را ندارد که خدا با اوسخن گوید جز بوسیله وحی و الهام یا از پشت پرده یا پیغمبری از فرشتگان میفرستد که با اجازه او هرچه او بخواهد ابلاغ کند او بلند پایه و با حکمت است .

وَ کَذٰلِكَ اَوْحَیْنٰا اِلَیْكَ رُوحاً مِنْ اَمْرِنٰا مٰا کُنْتَ تَدْری مَا الْکِتٰابُ وَلا الْایمٰانُ وَ لٰکِنْ جَعَلْنٰاهُ نُوراً نَهْدی بِهِ مَنْ نَشٰاءُ مِنْ عِبٰادِنٰا وَ اِنَّكَ لَتَهْدی اِلیٰ صِرٰاطٍ مُسْتَقیم ـ صِرٰاطِ اللهِ الَّذی لَهُ مٰا فِی السَّمٰوٰاتِ وَ مٰا فِی الْاَرْضِ اَلٰا اِلَی اللهِ تَصیرُ الْاُمُورُ (شوری ـ ۵۲ و۵۳)

همینطور ما روح خود و فرشته بزرگ خود را برای وحی برتو فرستادیم قبل از آمدن آن فرشته تو نمیدانستی کتاب چیست وراه ایمان کدام است اما ما آن کتاب و شرع را چراغ هدایت قرار دادیم که هریك از بندگان خود را که مایل باشیم

بوسیله آن هدایت کنیم ـ و تو بهمین طریق براه راست هدایت شدی راه خدائیکه هرچه در آسمانها و زمین است در حیطه اقتدار اوست بدانکه رجوع تمام کارها بسوی خداست .

وَ قالوا لولا نُزِّلَ هذاالقرآنُ علی رجلٍ مِنَ القریتینِ عظیمٍ (زخرف ـ ۳۱)

منکران تومیگویند اگر این قرآن ازطرف خدا نازل شده چرا بریکی ازبزرگان دو شهر مکه و مدینه نازل نگردیده است ؟

اهم یقسِمونَ رَحمتَ رَبِّكَ نحنُ قسمنا بینهم معیشتَهم فِی الحیوةِ الدنیا و رفعنا بعضَهم فوقَ بعضٍ دَرَجاتٍ لِیَتخِذَ بعضُهم بعضاً سُخرِیّاً ورحمتُ رَبِّكَ خیر مِمّا یجمعونَ (زخرف ـ ۳۲)

مگر اختیار در دست آنهاست که لطف ورحمت خدا را تقسیم کنند و بهر کس مایل باشند سهمی بدهند؟ این ما هستیم که زندگانی را در بین آنها تقسیم کرده‌ایم و بعضی را نسبت ببعض دیگر ترفیع درجه و تفوق داده‌ایم تا بعضی بسبب ثروت بعض دیگررا برای خدمت مسخر کنند در عین حال رحمت و عنایت خدای تو از همه اموال و ثروتیکه جمع کرده‌اند بهتر است .

افانت تسمِعُ الصُّمَّ اوتهدِی العمیَ وَ مَن کانَ فِی ضَلالٍ مبینٍ فَاِمّا نذهبنَّ بِكَ فَاِنّا مِنهم منتقِمونَ او نُرِیَنَّكَ الّذِی وعدناهم فَاِنّا علیهم مُقتدِرونَ (زخرف ـ ۴۰ و ۴۱ و ۴۲)

آیا تو میتوانی حقایق را بگوش این مردم کر برسانی یا کوران را هدایت کنی؟ یا گمراهان را براه راست سوق دهی؟ اگرشما را از بین ببردیم یقین داشته باشید خودازآنها انتقام میکشیم واگرباقی گذاشتیم عذابیکه بآنها وعده داده‌ایم با دست تو بآنها میچشانیم ماکاملا برآنها قادر و مسلطیم .

فاستمسك بالذی اوحی الیك انك علی صراط مستقیم وانه لذکر لك و
لقومك وسوف تسئلون (زخرف - ۴۳ و ٤٤)

با اطمینان خاطر بآنچه برتو وحی شده استناد و تکیه کن این قرآن برای تو و قوم عرب مایه شرف و افتخار و سربلندی است و بالاخره ازشما میپرسند که با قرآن چکار کردید .

و اسئل من ارسلنا من قبلك من رسلنا اجعلنا من دون الرحمن آلهة
یعبدون (زخرف - ٤٥)

شما ازمردم درباره این انبیاء پیشین پرسش وتحقیق کن آیا جز خدای مهربان خدایان دیگری برای عبادت آنها قرار داده‌ایم ؟

(آیه ۸۳ سوره زخرف در فصل ۲۰)

وقیله یا رب ان هؤلاء قوم لایؤمنون - فاصفح عنهم و قل سلام - فسوف
یعلمون (زخرف - ۸۸)

خدا از گفتار رسولش آگاه است که میگوید خداوندا این مردم خیلی لجوجند و بهیچوجه ایمان نمیآورند و برسول خود میگوید ازآنها صرفنظر کن وبگو بسلامت تا درآینده از نتایج اعمال خود آگاه شوند .

(آیات ۱۳ و ١٤ سوره دخان در فصل ۲۰)

ثم جعلناك علی شریعة من الامر فاتبعها و لا تتبع اهوآء الذین لا یعلمون
انهم لن یغنوا عنك من الله شیئا و ان الظالمین بعضهم اولیاء بعض والله
ولی المتقین (جاثیه - ۱۸ و ۱۹)

ترا ای محمد بعد از انبیاء سلف بر طریق مستقیم دین اسلام قرار داده‌ایم از این

دستور تبعیت کن و تابع هوی و هوس مردم نادان مشو آنها بدرد تو نمیخورند و در پیشگاه خداوند باری ازدوش تو بر نمیدارند ستمکاران در ستمکاری کمك و یاور همدیگر هستند اما یار و یاور پرهیزگاران خدای متعال است.

قُلْ مَا كُنْتُ بِدْعًا مِنَ الرُّسُلِ وَمَا أَدْرِي مَا يُفْعَلُ بِي وَلَا بِكُمْ إِنْ أَتَّبِعُ إِلَّا مَا يُوحَىٰ إِلَيَّ وَمَا أَنَا إِلَّا نَذِيرٌ مُبِينٌ (احقاف - ۹)

بگو من اولین پیغمبری نیستم که دعوی پیغمبری را ابداع کرده باشم و نمیدانم بسر من و شما چه میآید و در قیامت با من و شما چه خواهند کرد من فقط تابع دستوری هستم که ازجانب خدا بمن وحی میشود ومن جز راهنما و تذکردهنده‌ای نیستم

فَاصْبِرْ كَمَا صَبَرَ أُولُوا الْعَزْمِ مِنَ الرُّسُلِ وَلَا تَسْتَعْجِلْ لَهُمْ كَأَنَّهُمْ يَوْمَ يَرَوْنَ مَا يُوعَدُونَ لَمْ يَلْبَثُوا إِلَّا سَاعَةً مِنْ نَهَارٍ بَلَاغٌ فَهَلْ يُهْلَكُ إِلَّا الْقَوْمُ الْفَاسِقُونَ (احقاف - ۳۵)

ای محمد تو هم مانند پیغمبران اولوالعزم (با عزم و اراده) در راه تبلیغ دین و تحمل مشقت صبر واستقامت پیشه کن و در عذاب مخالفین عجله مکن تا روزیکه عذاب مورد انتظار خود را با چشم خود ببینند توقف آنها دراین دنیا باندازه ساعتی از روز است این قرآن تبلیغ واتمام حجتی است آیا جز مردم فاسق کسی نابود بدی میشود؟

وَمِنْهُمْ مَنْ يَسْتَمِعُ إِلَيْكَ حَتَّىٰ إِذَا خَرَجُوا مِنْ عِنْدِكَ قَالُوا لِلَّذِينَ أُوتُوا الْعِلْمَ مَاذَا قَالَ آنِفًا - أُولَٰئِكَ الَّذِينَ طَبَعَ اللَّهُ عَلَىٰ قُلُوبِهِمْ وَاتَّبَعُوا أَهْوَاءَهُمْ (محمد - ۱۶)

بعضی ازمنافقین درحضور تو کاملا بمطالب گوش میدهند تا خارج میشوند در آنحال از علماء خود میپرسند باز محمد از نوچه گفت و معنی حرف او چه بود ؟ ما از گفتاراوچیزی نفهمیدیم آری اینها هستند که خداوند مهرجهل ونادانی و بی‌سعادتی بر دلهای آنان گذاشته و از هوای نفس خود تبعیت میکنند .

والذین اهتدوا زادهم هدی و آتیهم تقویهم (محمد ـ ۱۷)

اما اهل هدایت و سعادت بشنیدن گفتار تو بر ایمان و هدایتشان افزوده میشود و مآلا بنتیجه تقوی و پرهیز گاری خود میرسند .

فهل ینظرون الاالساعة ان تأتیهم بغتة فقد جاء اشراطها فانی لهم اذاجاءتهم ذکریهم (محمد ـ ۱۸)

آیا این کافران جز آنکه ناگهان قیامت با آثار وعلائم آن فرا رسد انتظاری دارند؟ بعد از رسیدن قیامت تذکر واندرز آنان چه فایده خواهد داشت ؟

فاعلم انه لا اله الا الله و استغفر لذنبك وللمؤمنین والمؤمنات والله یعلم متقلبکم و مثویکم (محمد ـ ۱۹)

ای محمد بدانکه جز خداوند هیچکس قابل پرستش نیست و برای گناه خود و اهل ایمان از زن ومرد ازدرگاه خداوند طلب مغفرت کن خدا بمراجع ومنازل شما بعد ازمرگ آگاه است و جز او کسی از پایان کار مطلع نیست .

انا فتحنا لك فتحاً مبینا لیغفر لك الله ما تقدم من ذنبك و ما تأخر و یتم نعمته علیك و یهدیك صراطاً مستقیماً ـ و ینصرك الله نصراً عزیزا (فتح ـ ۱ و ۲ و ۳)

ای محمد برای توپیروزی بزرگ و گشایش آشکارفراهم ساخته‌ایم که شهرمکه را فتح کنی‌خدا از گناهان گذشته وحال تو صرفنظر کرده و ترا مشمول عنایت خود قرارداده ـ نعمت خود را درباره تو بحد کمال میرساند وترا براه راست هدایت میکند و بمقدار قابل توجهی ترا یاری میکند و پیروزمند میگرداند .

انا ارسلناك شاهداً و مبشراً و نذیراً لتؤمنوا بالله و تعزروه و توقروه و

تسبحوه بکرة واصیلا - إن الذین یبایعونك إنما یبایعون الله یدالله فوق ایدیهم فمن نکث فإنما ینکث علی نفسه و من اوفی بما عاهد علیه الله فسیؤتیه اجراً عظیما (فتح - ۹ و ۱۰)

ما ترا فرستادیم که شاهد اعمال امت باشی و نیکان را بشارت دهی و بدان را از عذاب بترسانی تا همه بخدا ایمان آرید و او را یاری کنید و شب و روز (صبح و شام) او را تجلیل و تسبیح نمائید کسانیکه بتو تبعیت کنند بخدا تبعیت کرده‌اند دست خدا بالای همه دستهاست هر کس با تو نقض عهد کند بضرر خود اقدام کرده است و هر کس بعهدیکه با خدا بسته وفا کند پاداش بزرگ باو عاید میشود .

(آیات ۲۸ و ۲۹ سوره فتح در فصل ۱۰)

یا ایها الذین آمنوا لا تقدموا بین یدی الله ورسوله واتقوا الله إن الله سمیع علیم (حجرات - ۱)

ای مؤمنین هیچوقت برخدا و رسول پیشی مجوئید از خشم خدا بپرهیزید زیرا بهر امری شنوا و آگاه است .

یا ایها الذین آمنوا لا ترفعوا اصواتکم فوق صوت النبی ولا تجهروا له بالقول کجهر بعضکم لبعض ان تحبط اعمالکم وانتم لا تشعرون (حجرات - ۲)

ای اهل ایمان با محمد بادب گفتگو کنید وصدای خود را نزداو بلند نکنید (روی او داد نزنید) که بعادت متعارف بین خودتان او را با فریاد (محمد یااحمد بیا اینجا) او را صدا بزنید زیرا در اثر این خلاف نزاکت زحمات و مساعی شما در راه اسلام بدون آنکه اطلاع داشته باشید هدر میرود .

إن الذین یغضون اصواتهم عند رسول الله اولئك الذین امتحن الله قلوبهم

لِلتقوی لهم مغفرة و اجر عظیم (حجرات ـ ۳)

آنها که نزد پیغمبر با لحن آرام و آهسته سخن میگویند کسانی هستند که خداوند دلهایشان را برای دین و پرهیزگاری آزموده و انتخاب کرده است و بآنها پاداش بزرگ و بخشایش از گناه عنایت فرموده است .

اِنّ الذین ینادونک مِن وَراء الحُجراتِ اکثرهم لا یعقلونَ ولو انهم صبروا حتّی تخرجَ اِلیهم لکانَ خیراً لهم والله غفورٌ رحیم (حجرات ـ ٤ و ٥)

آنها که ترا از پشت در و دیوار منزل با فریاد صدا میزنند بیشترمردمی بیخرد و بی تربیت میباشند اگر تأمل میکردند تا تو ازخانه بیرون میآمدی برای آنها بهتر بود حالاهم توبه کنند خدا بخشنده و مهربان است .

وَالقرآنِ المجیدِ بَل عَجبوا اَن جاءَ هُم مُنذرٌ مِنهم فقالَ الکافِرونَ هذا شیئٌ عجیبٌ (ق ـ ۱ و ۲)

قسم بقرآن بزرگ کافران تعجب میکنند که از خود آنها کسی قیام کرده ومردم را بدین خدادعوت میکند و آنها را پند واندرز میدهد میگویند این دعوی رسالت و خبر از قیامت چیز عجیبی است .

فاصبرْ علی ما یقولونَ و سبّح بحمدِ ربّکَ قبلَ طلوعِ الشمسِ وقبلَ الغروبِ وَ مِنَ اللیلِ فسبحهُ و ادبارَ السّجودِ (ق ـ ۳۹ و ٤۰)

ای محمد بر گفتار و طعن مخالفین صبر کن همیشه قبل از طلوع و غروب آفتاب سپاس و ستایش خدا را بجای آر و نیز مقداری ازشب را بعبادت خدا بپرداز و پس از سجده‌ها خدا را تسبیح و ثنا بگوی .

نحنُ اعلمُ بِما یقولونَ وَ ما انتَ علیهم بِجبّارٍ فذکّرْ بالقرآنِ مَن یخافُ وَعیدِ (ق ـ ٤٥)

ما خوب بگفتار مخالفان واقفیم شما باجبار و یا دیکتاتوری نمیتوانی مردم را تسلیم و هدایت کنی فقط بوسیله آیات قرآن کسی را که از قیامت ترسان است متذکر ساز .

كَذٰلِكَ مَا اَتَى الَّذِينَ مِنْ قَبْلِهِمْ مِنْ رَسُولٍ اِلَّا قَالُوا سَاحِرٌ اَوْ مَجْنُونٌ ـ اَتَوَاصَوْا بِهِ بَلْ هُمْ قَوْمٌ طَاغُونَ فَتَوَلَّ عَنْهُمْ فَمَا اَنْتَ بِمَلُومٍ ـ وَذَكِّرْ فَاِنَّ الذِّكْرٰى تَنْفَعُ الْمُؤْمِنِينَ (ذاریات ـ ۵۲ تا ۵۵)

رویه بشر همین بود هیچ پیغمبری را قبلا نفرستادیم مگر آنکه گفتند این ساحر یا دیوانه است ـ اینها همدیگر را بطغیان توصیه کرده اند ؟ خیر اینها ذاتاً طاغی هستند تو هم ای محمد از آنها روبگردان زیرا تو وظیفه رسالت خود را انجام داده‌ای و دیگر ملامتی بر تو نیست ـ البته خلق را تذکر بده زیرا تذکر اقلا در مؤمنین مفید می افتد .

فَذَكِّرْ فَمَا اَنْتَ بِنِعْمَتِ رَبِّكَ بِكَاهِنٍ وَلَا مَجْنُونٍ ـ اَمْ يَقُولُونَ شَاعِرٌ نَتَرَبَّصُ بِهِ رَيْبَ الْمَنُونِ قُلْ تَرَبَّصُوا فَاِنِّي مَعَكُمْ مِنَ الْمُتَرَبِّصِينَ (طور ـ ۲۹ تا ۳۱)

مردم را متذکر ساز که تو در نعمت رسالت برخلاف گفته کفار جنون و کهانت نداری (غیبگو و بت پرست نیستی) یا اینکه میگویند محمد شاعری است که انتظار مرگ او را داریم و با مردن او دروغهایش پایان می پذیرد ـ بگو منتظر باشید منهم با شما انتظار میکشم تا ببینیم نتیجه چه خواهد شد .

اَمْ تَاْمُرُهُمْ اَحْلَامُهُمْ بِهٰذَا اَمْ قَوْمٌ طَاغُونَ ـ اَمْ يَقُولُونَ تَقَوَّلَهُ بَلْ لَا يُؤْمِنُونَ فَلْيَاْتُوا بِحَدِيثٍ مِثْلِهِ اِنْ كَانُوا صَادِقِينَ (طور ـ ۳۲ تا ۳۴)

یاخیالات خام وافکار واهی آنهارا باین رویه وامیدارد یا آنکه اساساً مردمی سرکش هستند ـ یا اینکه می گویند محمد قرآن را خودش گفته و من درآوردی است

اینطور نیست بلکه خودشان بی‌ایمانند اگر راست میگویند گفتاری مثل آنرا بیاورند

(آیات ۴۱ و ۴۲ سوره طور در فصل ۹)

(آیه ۴۵ سوره طور در فصل ۹)

وَ اصْبِرْ لِحُكْمِ رَبِّكَ فَاِنَّكَ بِاَعْيُنِنَا وَ سَبِّحْ بِحَمْدِ رَبِّكَ حِينَ تَقُومُ وَ مِنَ اللَّيْلِ فَسَبِّحْهُ وَ اِدْبَارَ النُّجُومِ (طور ـ ۴۸ و ۴۹)

ای محمد در مقابل امـر خدای خود صبور و پایدار باش و بدانکه تـو منظور نظر مائی وقتی بر پا بلند می شوی خدا را سپاس گوی درموقع شب و هنگام فرو رفتن ستارگان (سحر گاه) نیز خدا را ستایش کن .

وَ النَّجْمِ اِذَا هَوَى مَا ضَلَّ صَاحِبُكُمْ وَ مَا غَوَى وَ مَا يَنْطِقُ عَنِ الْهَوَى اِنْ هُوَ اِلَّا وَحْىٌ يُوحَى عَلَّمَهُ شَدِيدُ الْقُوَى ذُو مِرَّةٍ فَاسْتَوَى (نجم ـ ۱ تا ۶)

قسم بستاره آسمان (وقتیکه فـرود می آید) رفیق شما محمد نه گمراه است و نه بیراهه میرود گفتار او از روی هوای نفس نیست سخن او و قرآنیکه آورده صرفاً وحی خدائی است نیرومندترین قـدرتها (جبرئیل) از جانب خـدا بمحمد درس آموخته است ـ فرشته توانائی که درکاملترین صورت برمحمد تجلّی کرد .

وَ هُوَ بِالْاُفُقِ الْاَعْلَى ثُمَّ دَنَا فَتَدَلَّى فَكَانَ قَابَ قَوْسَيْنِ اَوْ اَدْنَى فَاَوْحَى اِلَى عَبْدِهِ مَا اَوْحَى (نجم ـ ۷ تا ۱۰)

در حالیکه محمد در اوج رفعت و کمال بودجبرئیل نزدیکتر آمد و برمحمد نازل شد تا جائی که فاصله او با محمد باندازهٔ فاصله دوسر کمان یا کمتر بود آنوقت خداوند اوامری ببندهٔ خود محمد وحی کرد که هیچکس از آن آگاه نشد .

مَا كَذَبَ الْفُؤَادُ مَا رَأَى اَفَتُمَارُونَهُ عَلَى مَا يَرَى وَلَقَدْ رَآهُ نَزْلَةً اُخْرَى

عِندَ سِدرَةِ المُنتَهیٰ عِندَها جَنَّةُ المَأویٰ - اِذ یَغشَی السِّدرَةَ مَا یَغشیٰ ما زاغَ البَصَرُ وَ مَا طَغیٰ - لَقَد رَأیٰ مِن آیاتِ رَبِّهِ الکُبریٰ (نجم - ۱۱ تا ۱۸)

آنچه‌را دیده درك کردقلب هم تصدیق نمود آیا شما آنچه را که محمد درمعراج دیده است انکارمیکنید ؟ یکبار دیگر هم محمد جبرئیل‌را دید - نزدیك سدرةالمنتهی که درختی است طرف راست عرش که فرشتگان و ارواح تا آنجا میروند و بهشت نزدیك آنجاست در حالیکه پرده‌ای از عظمت روی درخت سدره را می پوشانید چشم محمد اشتباه نکرد و آنچه را باید ببیند دید ازآثار بزرگ خدای خودخیلی چیزها دید .

فَاَعرِض عَن مَن تَوَلّیٰ عَن ذِکرِنا وَلَم یُرِد اِلَّا الحَیٰوةَ الدُّنیا (نجم - ۲۹)

ای‌محمد از کسانی که از آیات ما سرپیچی می کنند و جز زند گی دو روزه دنیا هدفی ندارند دوری کن .

ذٰلِكَ مَبلَغُهُم مِنَ العِلمِ اِنَّ رَبَّكَ هُوَ اَعلَمُ بِمَن ضَلَّ عَن سَبِیلِهِ وَهُوَ اَعلَمُ بِمَنِ اهتَدیٰ (نجم - ۳۰)

این منتهای دانش آنهاست که بزخارف دنیوی ومادّیات بگروند خدای تو بخوبی گمراهان و هادیان را می‌شناسد .

هٰذا نَذِیرٌ مِنَ النُّذُرِ الاُولیٰ (نجم - ۵۶)

این محمد یکی از اندرز دهندگان و نظیر پیامبران پیشین است .

فَتَوَلَّ عَنهُم یَومَ یَدعُ الدّاعِ اِلیٰ شَیءٍ نُکُرٍ خُشَّعاً اَبصارُهُم یَخرُجُونَ مِنَ الاَجداثِ کَاَنَّهُم جَرادٌ مُنتَشِرٌ - مُهطِعِینَ اِلَی الدّاعِ یَقُولُ الکافِرُونَ هٰذا یَومٌ عَسِرٌ (قمر - ۶ تا ۸)

اگر رسالت تو مؤثر نشد از آنها روی بگردان تا روزی که بسوی قیامت هول انگیز دعوت شوند در آن حال از هراس چشمان آنان بسته است و از قبور سر بیرون می آورند و مانند ملخ در صحرای محشر پراکنده میشوند با عجله آن دعوت را می‌پذیرند و با خود میگویند این همان روز سخت است که انبیاء میگفتند.

الرَّحمنُ علمَ القرآنَ خلقَ الإنسانَ علمهُ البيانَ (رحمن ۱ تا ٤)

خدای بخشنده قرآن را بمحمد آموخت هم او انسان را آفرید و باو نطق و بیان عطا کرد.

(آیه ۸ سوره مجادله در فصل ۱۰)

(آیه ٦ سوره صف در فصل ۱۹)

هُوَ الَّذِی أَرسَلَ رَسُولَهُ بِالْهُدَیٰ وَدِینِ الْحَقِّ لِیُظْهِرَهُ عَلَی الدِّینِ کُلِّهِ وَلَوْ کَرِهَ الْمُشْرِکُونَ (صف ـ ۹)

او خدائی است که محمد را با چراغ هدایت و با دین استوار و حقیقی فرستاد تا او را بر همه ادیان جهان غالب و پیروز گرداند هرچند این کار بر مشرکان خوش آیند نباشد.

هُوَ الَّذِی بَعَثَ فِی الْأُمِّیِّینَ رَسُولاً مِنْهُمْ یَتْلُوا عَلَیْهِمْ آیَاتِهِ وَیُزَکِّیهِمْ وَیُعَلِّمُهُمُ الْکِتَابَ وَالْحِکْمَةَ وَإِنْ کَانُوا مِنْ قَبْلُ لَفِی ضَلَالٍ مُبِینٍ وَآخَرِینَ مِنْهُمْ لَمَّا یَلْحَقُوا بِهِمْ وَهُوَ الْعَزِیزُ الْحَکِیمُ (جمعه ـ ۲ و ۳)

او خدائی است که در بین مردم بیسواد پیغمبری از خودشان فرستاد تا آیات او را برایشان بخواند و آنانرا از لوث شرك و گناه پاکیزه گرداند و کتاب خدا و مطالب حکمت آمیز را برای آنها بیان کند هرچند قبلا گمراه بوده باشند و نیز

اقوام دیگر را که باسلام ملحق میشوند همانطور در ردیف آنها بسعادت و حکمت و طهارت میرساند او خدای مقتدر و داناست. (اُمّی کسی است که علم او مادرزاد باشد)

ذَٰلِكَ فَضْلُ اللَّهِ يُؤْتِيهِ مَنْ يَشَاءُ وَاللَّهُ ذُو الْفَضْلِ الْعَظِيمِ (جمعه ـ ٤)

امر رسالت و نزول قرآن و بهره مندی از سعادت اسلام لطف خدائی است که بهر کس که شایسته بداند مرحمت میکند آری خدادارای لطف و عنایت بی‌پایان‌است.

وَأَطِيعُوا اللَّهَ وَأَطِيعُوا الرَّسُولَ فَإِنْ تَوَلَّيْتُمْ فَإِنَّمَا عَلَىٰ رَسُولِنَا الْبَلَاغُ الْمُبِينُ (تغابن ـ ۱۲)

ای مردم از خدا و رسول او اطاعت کنید زیرا اگر اطاعت نکنید و از اوامر آنها سر بپیچید بـآنها ضرری نمیرسد وظیفه پیغمبر ما فقط تبلیغ آشکار دین است و لاغیر.

يَا أَيُّهَا النَّبِيُّ لِمَ تُحَرِّمُ مَا أَحَلَّ اللَّهُ لَكَ تَبْتَغِي مَرْضَاتَ أَزْوَاجِكَ وَاللَّهُ غَفُورٌ رَحِيمٌ (تحریم ـ ۱)

ای محمد چرا بـرای رضای زنان خود حلال خدا را برخود حرام میکنی وحال آنکه میدانی خداوند بخشنده و مهربان است (حضرت در خـانه حفصه با ماریه قبطیه خلوت کرده بود حفصه سررسید واعتراض کرد و حضرت ماریه را نزد حفصه برخود حرام کرد و حفصه این جریان را برای عایشه نقل‌فرمود).

قَدْ فَرَضَ اللَّهُ لَكُمْ تَحِلَّةَ أَيْمَانِكُمْ وَاللَّهُ مَوْلَاكُمْ وَهُوَ الْعَلِيمُ الْحَكِيمُ (تحریم ـ ۲)

خدا مقرر فرموده که قسمها را با کفّاره بگشائید خدا دوست شماست واوبحکمت امور آگاه است.

وَاِذْ اَسَرَّ النَّبِیُّ اِلٰی بَعْضِ ازواجِه حَدیثاً فَلَمّا نَبَّأَتْ بِه وَاَظْهَرَهُ اللهُ عَلَیْهِ عَرَّفَ بَعْضَهُ وَاَعْرَضَ عَنْ بَعْضٍ ـ فَلَمّا نَبَّأَهَا بِه قالَتْ مَنْ اَنْبَأَ هٰذا قالَ نَبَّأَنِیَ ـ الْعَلیمُ الْخَبیرُ (تحریم ـ ۳)

محمد مسئله عشق ماریه را محرمانه بحفصه گفت و سفارش کتمان آن کرد ولی حفصه آنرا برای عایشه بیان نمود ـ خداوند محمدرا از این بازگو کردن آگاه ساخت محمد قسمتی ازاین مطالب وجریان افشای رازرا بحفصه گفت حفصه سؤال کرد کی بشما گفت که من مطلب را افشاء کرده‌ام محمد فرمود خداوند متعال بمن خبر داده است.

اِنْ تَتُوبا اِلَی اللهِ فَقَدْ صَغَتْ قُلُوبُکُما وَاِنْ تَظاهَرا عَلَیْهِ فَاِنَّ اللهَ هُوَ مَوْلیه وَجِبْریلُ وَصالِحُ الْمُؤْمِنینَ وَالْمَلائِکَةُ بَعْدَ ذٰلِکَ ظَهیرٌ (تحریم ـ ٤)

اینك اگر هردوتوبه کنید بهتراست زیرا دلهای شما خلاف رضای پیغمبر را جسته است واگر بازهم برعلیه محمد اتفاق کنید خدایار اوست و جبرئیل و مسلمانان نیکوکار وملائکه کمك اوهستند.

عَسی رَبُّه اِنْ طَلَّقَکُنَّ اَنْ یُبْدِلَهُ اَزواجاً خَیْراً مِنْکُنَّ مُسْلِماتٍ مُؤْمِناتٍ قانِتاتٍ تائِباتٍ عابِداتٍ سائِحاتٍ ثَیِّباتٍ وَاَبْکاراً (تحریم ـ ٥)

اگر پیغمبر شما را طلاق دهد امید هست که خداوند بجای شما باو زنانی عطا کند بهتر ازشما ـ مسلمان ـ با ایمان ـ طاعتگزار ـ توبه‌کار ـ رهسپار طریق معرفت اعم از بیوه و دوشیزه.

یا اَیُّهَا النَّبِیُّ جاهِدِ الْکُفّارَ وَالْمُنافِقینَ وَاغْلُظْ عَلَیْهِمْ وَمَأْویهُمْ جَهَنَّمُ وَبِئْسَ الْمَصیرُ (تحریم ـ ۹)

ای مُحمّد باکافران جهاد کن باآنان بخشونت رفتار کن مأوای آنها جهنم است چه بد مأوائی!

ضَرَبَ اللّهُ مَثَلاً لِلَّذِينَ كَفَرُوا امْرَأَتَ نُوحٍ وَامْرَأَةَ لُوطٍ كَانَتَا تَحْتَ عَبْدَيْنِ مِنْ عِبَادِنَا صَالِحَيْنِ فَخَانَتَاهُمَا فَلَمْ يُغْنِيَا عَنْهُمَا مِنَ اللّهِ شَيْئاً وَقِيلَ ادْخُلاَ النَّارَ مَعَ الدَّاخِلِينَ (تحریم ـ ۱۰)

خدا برای مردم کافردوزن مثال آورد زن نوح و زن لوط که تحت فرمان دو عبد صالح ما بودند ولی بآنها خیانت و ازآنها نافرمانی کردند و آن دو بندهٔ صالح نتوانستندآن دو زن نابکار را از عذاب خدا محفوظ بدارند و بآنها گفته شد که با کافران وارد آتش دوزخ شوید.

وَضَرَبَ اللّهُ مَثَلاً لِلَّذِينَ آمَنُوا امْرَأَتَ فِرْعَوْنَ إِذْ قَالَتْ رَبِّ ابْنِ لِي عِنْدَكَ بَيْتاً فِي الْجَنَّةِ وَنَجِّنِي مِنْ فِرْعَوْنَ وَعَمَلِهِ وَنَجِّنِي مِنَ الْقَوْمِ الظَّالِمِينَ وَمَرْيَمَ ابْنَتَ عِمْرَانَ الَّتِي أَحْصَنَتْ فَرْجَهَا فَنَفَخْنَا فِيهِ مِنْ رُوحِنَا وَصَدَّقَتْ بِكَلِمَاتِ رَبِّهَا وَكُتُبِهِ وَكَانَتْ مِنَ الْقَانِتِينَ (تحریم ـ ۱۱و۱۲)

وبعکس برای مردم مؤمن دو زن را مثال آورد یکی زن فرعون که بخدای خود گفت خداوندا درنزد خود دربهشت برای من خانه‌ای بسازومرا ازشرّ فرعون و کارهای اوومردم ستمکار نجات بده ودیگری مریم دختر عمران که عورت خود را پاکیزه نگاهداشت ما هم روح پاك خود را در آن دمیدیم او کسی بود که بآیات خدای خود ایمان آورد وجزو نیکوکاران وپرهیزگاران بود .

وَيَقُولُونَ مَتَى هَذَا الْوَعْدُ إِنْ كُنْتُمْ صَادِقِينَ ـ قُلْ إِنَّمَا الْعِلْمُ عِنْدَ اللّهِ وَإِنَّمَا أَنَا نَذِيرٌ مُبِينٌ (ملك ـ ۲۵و۲۶)

کافران بشما میگویند آخر این وعدهٔ قیامت کی میرسد؟ اگر راست میگوئید این را اعلام دارید ـ بگو علم آن نزد خدای من است و من جز اینکه آشکارا رسالت خودرا اعلام ومردم را راهنمائی کنم وظیفه دیگری ندارم.

فلما راوه زلفة سیئت وجوه الذین کفروا وقیل هذا الذی کنتم به تدعون (ملك ـ ۲۷)

آنوقت که کافران عذاب روزقیامت را ازنزدیك ببینند رخسار آنها ازترس زشت و تباه میشود و بآنها گفته میشود بفرمائید این همان عذابی است که آنرا طلب میکردید.

قل ارأیتم ان اهلکنی الله و من معی او رحمنا فمن یجیر الکافرین من عذاب الیم (ملك ـ ۲۸)

بگوچه تصور میکنید اگر خدا بخواهد من و همراهان مرا هلاك سازد یا مورد لطف وعطوفت قرار دهد قادر است ـ در اینصورت چه کسی میتواند کافران را از عذاب دردناك نجات دهد و در امان بگیرد.

والقلم و ما یسطرون ما انت بنعمت ربك بمجنون و ان لك لاجرا غیر ممنون و انك لعلی خلق عظیم فستبصر و یبصرون بایکم المفتون (قلم ـ ۱ تا ۶)

قسم بقلم و آنچه از زبان قلمها خارج میشود بفضل و مرحمت خدا تو برخلاف تصور کافران دیوانه نیستی تودرپیشگاه خداوند پاداش بی‌منت ونامحدود داری تو برخلقت بزرگ وسازمان منظم واستوار بدنیا آمده‌ای تو و مخالفانت خواهید دید کدامیك دیوانه ومایه عبرت هستید.

ان ربك هواعلم بمن ضل عن سبیله وهواعلم بالمهتدین فلاتطع المکذبین ودوالوتدهن فیدهنون (قلم ـ ۷و۸و۹)

خدای تو بهتر میداند که چه کسی از راه او گمراه شده و چه کسی بر راه هدایت میرود هیچوقت ازمخالفین ومنکرین تبعیت مکن کافران مایلند توبا آنها بامداهنه

ومجامله رفتار کنی و آنها هم چنین کنند.

وَلَا تُطِعْ كُلَّ حَلَّافٍ مَهِينٍ هَمَّازٍ مَشَّاءٍ بِنَمِيمٍ مَنَّاعٍ لِلْخَيْرِ مُعْتَدٍ أَثِيمٍ عُتُلٍّ بَعْدَ ذَٰلِكَ زَنِيمٍ أَنْ كَانَ ذَا مَالٍ وَبَنِينَ (قلم ۱۰ تا ۱۴)

ولی تو از مردم ناراستی که بدروغ سوگند میخورند اطاعت نکن عیبجوئیکه از راه سخن چینی امرار معاش میکند کسیکه مانع امور خیر است و بظلم و گناه میکوشد با اینهمه متکبّر ودرشتخواست زیرا بداصل و نسب است ازاینها صرفاً بخاطر اینکه مال و اولاد دارند پیروی نکنید.

إِذَا تُتْلَىٰ عَلَيْهِ آيَاتُنَا قَالَ أَسَاطِيرُ الْأَوَّلِينَ ـ سَنَسِمُهُ عَلَى الْخُرْطُومِ (قلم ـ ۱۵و۱۶)

وقتی آیات ما براوخوانده شود میگوید این افسانه پیشینیان است ـ بزودی بر بینی چنین کسی داغ میگذاریم.

(آیات ۴۳ و ٤٤ سوره قلم در فصل ۱۰)

أَمْ تَسْأَلُهُمْ أَجْرًا فَهُمْ مِنْ مَغْرَمٍ مُثْقَلُونَ ـ أَمْ عِنْدَهُمُ الْغَيْبُ فَهُمْ يَكْتُبُونَ ـ فَاصْبِرْ لِحُكْمِ رَبِّكَ وَلَا تَكُنْ كَصَاحِبِ الْحُوتِ إِذْ نَادَىٰ وَهُوَ مَكْظُومٌ ـ لَوْلَا أَنْ تَدَارَكَهُ نِعْمَةٌ مِنْ رَبِّهِ لَنُبِذَ بِالْعَرَاءِ وَهُوَ مَذْمُومٌ ـ فَاجْتَبَاهُ رَبُّهُ فَجَعَلَهُ مِنَ الصَّالِحِينَ (قلم ـ ٤٦ تا ۵۰)

آیا توبرای رسالت از آنها اجرت میخواهی که ازپرداخت غرامت گرانبارمیشوند؟ یا آنها از غیب اطلاعی دارند که از آنها چیزی یادداشت کرده‌اند؟ برای اجراء امر خدای خود پایداری کن و مانند یونس عجول نباش که در عذاب امّت خود تعجیل میکرد وخود ببطن ماهی افتاد وبا خواری وناراحتی خدا را میخواند که اگر لطف خدا متوجه او نبود ازبطن ماهی بصحرای سوزان بی آب و علف میافتاد

و خواری و طرد میدید ولی چون بدرگاه خدا متوسل شد خدا او را بپیغمبری انتخاب کرد واورا جزو صالحان گردانید.

وَاِنْ يَكادُ الَّذِينَ كَفَرُوا لَيُزْلِقُونَكَ بِاَبْصارِهِمْ لَمّا سَمِعُوا الذِّكْرَ وَيَقُولُونَ اِنَّهُ لَمَجْنُونٌ وَماهُوَ اِلّاذِكْرٌ لِلْعالَمِينَ (قلم ـ ۵۱و۵۲)

نزدیك است کافران ازحسد ترا چشم زخم بزنند زیرا ازشنیدن قرآن فصیح دچار شگفتی شده و میگویند این دیوانه عجیبی است در حالیکه این قرآن جز پند و اندرز برای جهانیان چیز دیگری نیست.

(آیات ٤٤ تا۵۲ سوره حاقه درفصل٤)

وَاَنَّهُ لَمّا قامَ عَبْدُاللهِ يَدْعُوهُ كادُوا يَكُونُونَ عَلَيْهِ لِبَداً (جنّ ـ ۱۹)

وقتی محمد برای هدایت خلق قیام کرد جنّیان برای استماع قرآن چنان بگرد اوهجوم آوردند که نزدیك بود بروی هم بیفتند.

قُلْ اِنَّما اَدْعُوا رَبِّي وَلا اُشْرِكُ بِهِ اَحَداً ـ قُلْ اِنِّي لا اَمْلِكُ لَكُمْ ضَرّاً وَلا رَشَداً ـ قُلْ اِنِّي لَنْ يُجِيرَنِي مِنَ اللهِ اَحَدٌ وَلَنْ اَجِدَ مِنْ دُونِهِ مُلْتَحَداً اِلّا بَلاغاً مِنَ اللهِ وَرِسالاتِهِ (جنّ ـ ۲۰ تا ۲۳)

ای محمد بگو من فقط خدای خودرا میخوانم و کسی را شریك او نمیگردانم بگو من شخصاً قادربدفع ضرروهدایت شما نیستم بگو کسی جزخدای من نمیتواندمرا ازقهراوپناه دهد وجز کنف رحمت او گریز گاهی ندارم تنها مأمن و دستاویز من احکام خدا ورسانیدن آیات خدائی است.

قُلْ اِنْ اَدْرِي اَقَرِيبٌ ما تُوعَدُونَ اَمْ يَجْعَلُ لَهُ رَبِّي اَمَداً عالِمُ الْغَيْبِ فَلا يُظْهِرُ عَلى غَيْبِهِ اَحَداً (جنّ ـ۲۵ و۲۶)

بگو من نمیدانم آنچه خدا بشما وعده داده رسیدنش نزدیك است یا آنکه خداوند

مدت طولانی برای آن مقرر فرموده است او دانای نهان است و بر اسرار او کسی آگاه نیست .

اِلّا مَنِ ارْتَضی مِنْ رَسُولٍ فَاِنَّهُ یَسْلُكُ مِنْ بَیْنِ یَدَیْهِ وَ مِنْ خَلْفِهِ رَصَداً لِیَعْلَمَ اَنْ قَدْ اَبْلَغُوا رِسالاتِ رَبِّهِمْ وَ اَحاطَ بِما لَدَیْهِمْ وَ اَحْصی کُلَّ شَیْئٍ عَدَداً (جنّ ـ ۲۷ و ۲۸)

مگر کسیکه خدا او را برسالت برگزیده است و در عین حال فرشتگانی برای محافظت او گماشته است که از پس و پیش مراقب باشند شیاطین اسرار وحی را سرقت نکنند ونیز بفهمند که رسولان مأموریت خودرا انجام میدهند یا نه؟ خداوند باسرار رسولان خود آگاه است وبهمه‌چیزاز روی شمارش اطلاع دارد .

یا اَیُّهَا الْمُزَّمِّلُ قُمِ اللَّیْلَ اِلّا قَلیلاً نِصْفَهُ اَوِانْقُصْ مِنْهُ قَلیلاً اَوْزِدْ عَلَیْهِ وَرَتِّلِ الْقُرْآنَ تَرْتیلاً (مزمل ـ ۱ تا ٤)

ای رسولیکه در رختخواب بخواب فرو رفته‌ای شب را باستثناءِ مقدار کمی شب ـ زنده‌داری کن نیمی ازشب را بنماز وعبادت بگذران چیزی ازنصف کمتر یا بیشتر ونیز آیات قرآن را با توجه کامل تلاوت کن .

اِنّا سَنُلْقی عَلَیْكَ قَوْلاً ثَقیلاً ـ اِنَّ ناشِئَةَ اللَّیْلِ هِیَ اَشَدُّ وَطْأً وَ اَقْوَمُ قیلاً (مزمل ـ ۵ و ٦)

ما با وحی قرآن گفتاری بس گرانمایه برتونازل کرده‌ایم دعای نیمشب بهترین دلیل خلوص قلب وقویترین قول واعتراف برتائید ایمان است .

اِنَّ لَكَ فِی النَّهارِ سَبْحاً طَویلاً وَاذْكُرِاسْمَ رَبِّكَ وَتَبَتَّلْ اِلَیْهِ تَبْتیلاً ـ رَبُّ الْمَشْرِقِ وَالْمَغْرِبِ لااِلهَ اِلّاهُوَفَاتَّخِذْهُ وَكیلاً (مزّمّل ـ ۷و۸و۹)

روزبرای طلب روزی وامورمعاش توفرصتی کافی‌است ـ بیاد خدا ونام خدا باش ـ

و برای خدا از غیر او کاملا قطع رابطه کن و بدانکه جز او خدائی نیست او را بوکالت و نگهبانی خود بر گزین.

وَ اصْبِرْ عَلىٰ مٰا يَقُولُونَ وَ اهْجُرْهُمْ هَجْراً جَمِيلاً - وَ ذَرْنِي وَ الْمُكَذِّبِينَ أُولِي النَّعْمَةِ وَمَهِّلْهُمْ قَلِيلاً - إِنَّ لَدَيْنٰا أَنْكٰالاً وَجَحِيماً وَطَعٰاماً ذٰا غُصَّةٍ وَعَذٰاباً أَلِيماً (مزّمل - ۱۰ تا ۱۳)

بر گفتار پوچ دشمنان وطعن وملامت آنها صبور باش و بطرز نیکوئی از آنها دوری گزین مخالفین خود را که متّکی بمـال دنیا هستند بمن واگذار کن مدت کمی بآنها مهلت بده تازمان انتقام برسد نزد ماسختی ومجازات وعذاب دوزخ و طعام اندوهناك وعقوبت دردناك برای آنها آماده است .

إِنَّ رَبَّكَ يَعْلَمُ أَنَّكَ تَقُومُ أَدْنىٰ مِنْ ثُلُثَيِ اللَّيْلِ وَنِصْفَهُ وَ ثُلُثَهُ وَطٰائِفَةٌ مِنَ الَّذِينَ مَعَكَ وَاللّٰهُ يُقَدِّرُ اللَّيْلَ وَالنَّهٰارَ عَلِمَ أَنْ لَنْ تُحْصُوهُ فَتٰابَ عَلَيْكُمْ فَاقْرَؤُا مٰا تَيَسَّرَ مِنَ الْقُرْآنِ عَلِمَ أَنْ سَيَكُونُ مِنْكُمْ مَرْضىٰ وَ آخَرُونَ يَضْرِبُونَ فِي الْأَرْضِ يَبْتَغُونَ مِنْ فَضْلِ اللّٰهِ وَآخَرُونَ يُقٰاتِلُونَ فِي سَبِيلِ اللّٰهِ فَاقْرَؤُا مٰا تَيَسَّرَ مِنْهُ (مزّمل - ۲۰)

خدای تومیداند که تووعده‌ای از اطرافیان تو نزدیك دوثلث ازشب یاالااقل نصف یاثلث ازشب رابطاعت و عبادت میگذرانید خداشب وروزرا مقررداشته تاهرچه در یکی از آنها فوت شده دردیگری جبران کنید خدا بخوبی میداند که شما نمیتوانید تمام شب رابیدار بمانید بنا براین کمی ازشما گذشت کرد تاآنکه هرمدت که برای شما ممکن است بتلاوت قرآن بپردازید خدا استحضار دارد که ممکن است بعضی ازشما مریض باشد و قسمتی درپی روزی مسافرت میکنند و بتجارت میپردازند و عده‌ای درراه خدابجهاد میروند بنا براین آنچه مقدوراست بخوانید .

یا ایها المدثر قم فانذر و ربك فكبر وثیابك فطهر والرجز فاهجر ولا تمنن تستكثر ولربك فاصبر (مدثر ـ ۱ تا ۷)

ای رسولی که درلباس تفکروحیرت پنهان شده‌ای برخیز وباندرزخلق مشغول شو خدای خودرا تکبیر وتعظیم کن لباس خودراپاکیزه دار ازناپاکی دوری کن برای نیکی برمردم منت مگذارخدا بتوپاداش زیاد خواهد داد ـ برای خاطرخداصبر و شکیبائی پیشه کن.

فاذا نقر فی الناقور فذلك یومئذ یوم عسیر علی الكافرین غیر یسیر ـ ذرنی ومن خلقت وحیدا وجعلت له مالا ممدودا وبنین شهودا ومهدت له تمهیدا ثم یطمع ان ازید كلا انه كان لآیاتنا عنیدا سارهقه صعودا (مدثر ـ ۸ تا ۱۷)

وقتی هنگام بروز قیامت شیپور اسرافیل کشیده میشود آن روز برای کافران روز دشواری‌است ومطلقاً راحتی ندارندکار آنکس را بمن واگذار کن که من اورا تنها خلق کرده بودم‌بعد مال فراوان وفرزندان حاضر بخدمت باودادم قدرت وشوکت باوعطا کردم وبازطمع افزونی داشت ـ هرگزدعای اوراقبول نمیکنم اوباآیات ما عناد واجاج کرد اورا بزودی داخل جهنم خواهم نمود.

انه فكر و قدر فقتل كیف قدر ثم قتل كیف قدر ثم نظر ثم عبس و بسر ثم ادبر واستكبر فقال ان هذا الا سحر یؤثر ان هذا الا قول البشر ساصلیه سقر (مدثر ـ ۱۸ تا ۲۶)

اوست که برنابودی پیغمبرواسلام تدبیر کرد ودرباره محمد بداندیشی نمود مرگ براوچه فکربدی کرد بازهم نابود باد برای طرزتفکرش ـ بعدازاینهمه باز تأمل کرد وباظهار تنفرازاسلام عبوس شد وروی درهم کشید وبانخوت وتکبر از اسلام روی برتافت بعدگفت‌این قرآن بیان آمیخته باسحری بیش‌نیست وجز گفتاربشر

چیزدیگری نیست من بسزای انکاراورا درجهنم خواهم انداخت .

لَا تُحَرِّكْ بِهِ لِسَانَكَ لِتَعْجَلَ بِهِ ـ اِنَّ عَلَيْنَا جَمْعَهُ وَ قُرْآنَهُ فَاِذَا قَرَأْنَاهُ فَاتَّبِعْ قُرْآنَهُ ثُمَّ اِنَّ عَلَيْنَا بَيَانَهُ ـ كَلَّا بَلْ تُحِبُّونَ الْعَاجِلَةَ وَ تَذَرُونَ الْآخِرَةَ (قیامت ـ ۱۶ تا ۲۱)

ای محمد حین نزول وحی باعجله دراواسط آن زبان ببیان آن بازمکن بلکه صبر کن تاوحی تمام شود زیرا انتظام وقرائت قرآن برخود ما وازجانب خود ماست وقتی آنرا بیان میکنیم توتابع قرائت آن باش بعدروشن ساختن حقایق معانی آن برقلب تووظیفه خود ماست ـ هرگز کافران بکنه دقایق قرآن نمیرسند آنها نعمتهای دو روزهٔ دنیا را دوست میدارند وکارآخرت خودرا رها کرده‌اند .

اِنَّا نَحْنُ نَزَّلْنَا عَلَيْكَ الْقُرْآنَ تَنْزِيلًا فَاصْبِرْ لِحُكْمِ رَبِّكَ وَ لَا تُطِعْ مِنْهُمْ آثِماً اَوْ كَفُوراً وَاذْكُرِ اسْمَ رَبِّكَ بُكْرَةً وَاَصِيلًا ـ وَمِنَ اللَّيْلِ فَاسْجُدْ لَهُ وَسَبِّحْهُ لَيْلًا طَوِيلًا (دهر ـ ۲۳تا۲۶)

ماقرآن رابرتونازل کرده‌ایم درمقابل امرخداصبور و براجراء آن پایدارباش از مردم گناهکارکافرمنش اطاعت مکن نام خدای خودرا صبح و شام بعظمت یاد کن قسمتی ازشب رابنماز بگذران و شام درازرا بذکر و ستایش خدا سحر کن .

عَبَسَ وَتَوَلّٰى اَنْ جَاءَهُ الْاَعْمٰى وَمَا يُدْرِيكَ لَعَلَّهُ يَزَّكّٰى اَوْ يَذَّكَّرُ فَتَنْفَعَهُ الذِّكْرٰى اَمَّا مَنِ اسْتَغْنٰى فَاَنْتَ لَهُ تَصَدّٰى وَمَا عَلَيْكَ اَلَّا يَزَّكّٰى ـ وَاَمَّا مَنْ جَاءَكَ يَسْعٰى وَ هُوَ يَخْشٰى فَاَنْتَ عَنْهُ تَلَهّٰى ـ كَلَّا اِنَّهَا تَذْكِرَةٌ فَمَنْ شَاءَ ذَكَرَهُ (عبس ـ ۱ تا ۱۲)

محمد چرا از ورود عبدالله مکتوم نابینا که برای یاد گرفتن قرآن نزد او آمده بود بسبب اشتغال بهدایت جمعی دیگر روترش کرد ومقدم اورا گرامی نداشت واز

اوروی بر گردانید؟ توجه میدانی شاید اومرد پاکیزه وخوبی باشد یامتذکر ایمان شود وقرآن وشرع دراو سودمند افتد؟ واما چرا در مقابل بآنکس توجه میکنی که اهل غرور و گردنکشی است هر چند میدانی ازعدم ایمان او بر تو بحثی نیست ولی کسیکه ازروی شوق ومیل بایمان (مثل عبدالله مکتوم) پیش تومیآید وازخدا میترسد تو از پذیرائی او غافل میشوی و باو تعارف وتوجه نمیکنی؟ اینعمل روا نبود قرآن راهنمای هدایتی است برای هرفرد که بخواهدآنرایاد بگیرد وفرقی نمیکند.

(آیه ۱۵ تا ۲۱ سوره تکویر درفصل ٤)

وَ مٰاصٰاحِبُکُمْ بِمَجْنُونٍ وَ لَقَدْ رَآهُ بِالاُفُقِ الْمُبِینِ وَ مٰاهُوَ عَلَی الْغَیْبِ بِضَنِینٍ (تکویر ـ ۲۲ تا ۲٤)

دوست شما محمد برخلاف تصور شما دیوانه نیست و عقل کل است اوجبرئیل امین رادرافق بطورواضح وروشن مشاهده کرد محمّد وحی عالم غیب راازشمادریغ نمیکند ودربیان آن بخیل نیست.

سَبِّحِ اسْمَ رَبِّکَ الْاَعْلَی الَّذِی خَلَقَ فَسَوّٰی وَالَّذِی قَدَّرَ فَهَدٰی وَ الَّذِی اَخْرَجَ الْمَرْعٰی فَجَعَلَهُ غُثٰاءً اَحْوٰی سَنُقْرِئُکَ فَلٰاتَنْسٰی اِلّٰامٰاشٰاءَاللّٰهُ اِنَّهُ یَعْلَمُ الْجَهْرَ وَمٰا یَخْفٰی وَنُیَسِّرُکَ لِلْیُسْرٰی (اعلی ـ ۱ تا ۸)

ای محمد نام خدای بزرگ خودرا سپاس وستایش کن آن خدائی که موجودات را خلق کرد وهریك رابجای خود قرار دادآن کسیکه هرچیزرا باندازه خودآفرید واورا درمسیر کمال هدایت کردآن خدائیکه گیاه سبزوخرم را از زمین رویانید و بعدآنرا خشك و سیاه گردانید ـ ما آیات قرآن را برتو تلاوت میکنیم تا آنرا

فراموش نکنی مگر آیاتی را که خدا بخواهد (ازیادت برود) زیرا اودانای نهان و آشکار است ما ترا برطریق اسلام ورسالت بآسانی موفق میکنیم .

فَذَكِّرْ اِنْ نَفَعَتِ الذِّكْرٰى سَيَذَّكَّرُ مَنْ يَخْشٰى (اعلی ـ ۹و۱۰)

بااین آیات مردم رامتذکر ساز که تذکر مفید است مردم خداترس ازشنیدن قرآن متذکر ومتأثر میشوند .

فَذَكِّرْ اِنَّمَا اَنْتَ مُذَكِّرٌ لَسْتَ عَلَيْهِمْ بِمُصَيْطِرٍ (غاشیه ـ ۲۱و۲۲)

توفقط مأمور تذکری آنها رامتذکرساز ـ توبرتبدیل ماهیت کافران قدرت نداری وظیفه توفقط ابلاغ رسالت است .

وَالضُّحٰى وَ اللَّيْلِ اِذَا سَجٰى مَا وَدَّعَكَ رَبُّكَ وَمَا قَلٰى وَلَلْاٰخِرَةُ خَيْرٌ لَكَ مِنَ ـ الْاُولٰى وَلَسَوْفَ يُعْطِيكَ رَبُّكَ فَتَرْضٰى (ضحی ـ ۱ تا ۵)

قسم بروزروشن(چاشتگاه) وقسم بشب (هنگام آرامش واستراحت) هیچوقت خدای تواز توجدائی وقهر نکرده (۴۰ روزوحی نیامده بود ومخالفین برمحمد طعن میزدند) آینده وروزقیامت برای تو بمراتب از آغازوعالم حیات بهتراست خداوند آنقدر بتو نعمت اعطاء میکند که راضی باشی .

اَلَمْ يَجِدْكَ يَتِيمًا فَاٰوٰى وَوَجَدَكَ ضَالًّا فَهَدٰى وَوَجَدَكَ عَائِلًا فَاَغْنٰى ـ فَاَمَّا الْيَتِيمَ فَلَا تَقْهَرْ وَاَمَّا السَّائِلَ فَلَا تَنْهَرْ وَاَمَّا بِنِعْمَةِ رَبِّكَ فَحَدِّثْ (ضحی ـ ٦ تا ۱۱)

آیاتوخودت یتیم نبودی که خداوند ترا درپناه خود جای داد ؟ گمراه بودی ترا هدایت کرد (دربیابان مکه در کودکی گمشده بودی که ترا بدایه وعمویت باز رسانید) فقیر بودی تراثروتمند کرد (محتاج خدابودی ترانعمت رسالت داد) توهم

یتیمان را آزرده مکن گدا را با رنجش ازخود دورمساز نعمتهای خدارا بخاطر آر و شکر گذاری کن .

اَلَمْ نَشْرَحْ لَكَ صَدْرَكَ وَ وَضَعْنا عَنْكَ وِزْرَكَ الَّذي اَنْقَضَ ظَهْرَكَ وَرَفَعنالكَ ذِكْرَكَ فَاِنَّ مَعَ الْعُسْرِ يُسْرًا اِنَّ مَعَ الْعُسْرِ يُسْرًا ـ فَاِذا فَرَغْتَ فَانْصَبْ وَاِلىٰ رَبِّكَ فارْغَبْ (انشراح ـ ۱تا ۸)

آیاما بنعمت رسالت سعهٔ صدروبلندی همت بتوعطانکردیم ؟ وبارسنگین گناه راکه پشت تراگران وخم کرده بودازدوش تو بر نداشتیم ؟و آیا نام وشهرت ترابلندآوازه نساختیم؟البته باهرسختی وناراحتی آسایش و آسانی‌هست حال که فراغت‌یافتی‌همت خود را بخواندن دعا مصروف دار وبسوی خدا رغبت کن .

اِقْراْء بِاسْمِ رَبِّكَ الَّذي خَلَقَ ـ خَلَقَ الْاِنْسانَ مِنْ عَلَقٍ اِقْراْء وربك الاكرم الَّذي عَلَّمَ بِالْقَلَمِ ـ عَلَّمَ الْاِنْسانَ مالَمْ يَعْلَمْ (علق ـ ۱تا۵)

ای محمد قیام کن وقرآن را بنام پروردگار خود که خالق جهانیان است برمردم قرائت کن آن خدائیکه‌انسان رااز گوشت پاره‌ای آفرید ـ قرآن رابرمردم‌بخوان وبدانکه خدای بزرگ تو کسی‌است که‌انسان‌را بوسیلهٔ قلم‌علم‌اول و آخرت آموخت بانسان چیزهائی یاد داد که‌آنرا نمیدانست .

(آیات ۹ تا ۱۹ سوره علق در فصل ۱۰)

اِنّا اَعطيناكَ الكَوثَرَ فَصَلِّ لِرَبِّكَ وَانْحَرْ اِنَّ شانِئَكَ هُوَ الْاَبْتَرُ (کوثر ـ ۱ و ۲ و ۳)

ای محمد مـا بتو مقام بلند و چشمهٔ کوثر عطا کردیم ـ تو هم برای خدای خود نماز بگذار و قربانی و مناسك حج بجای آر محققاً بدخـواه تو مقطوع النسل و بدبخت خواهد بود .

قُلْ يَا أَيُّهَا الْكَافِرُونَ لَا أَعْبُدُ مَا تَعْبُدُونَ وَ لَا أَنْتُمْ عَابِدُونَ مَا أَعْبُدُ وَ لَا أَنَا عَابِدٌ مَا عَبَدْتُمْ وَ لَا أَنْتُمْ عَابِدُونَ مَا أَعْبُدُ لَكُمْ دِينُكُمْ وَلِيَ دِينِ (کافرون ـ ۱ تا ۶)

بگو ای کافران نه من معبود شما را میپرستم و نه شما خدای مرا خواهید پرستید من به بتهای شما سجده نمیکنم و شما هم سعادت پرستش خدای مرا نخواهید یافت پس دین من مال من و آئین شما مال شما .

فصل سوم

اهلبیت و یاران محمد

اَلَّذِینَ آمَنُوا وَ هَاجَرُوا وَ جَاهَدُوا فِی سَبِیلِ اللهِ بِاَمْوَالِهِمْ وَ اَنْفُسِهِمْ اعظم درجة عِنْدَاللهِ وَ اُولٰئِکَ هُمُ الْفَائِزُونَ یُبَشِّرُهُمْ رَبُّهُمْ بِرَحْمَةٍ مِنْهُ وَ رِضْوَانٍ وَجَنَّاتٍ لَهُمْ فِیهَا نَعِیمٌ مُقِیمٌ ـ خَالِدِینَ فِیهَا اَبَداً اِنَّ اللهَ عِنْدَهُ اَجْرٌ عَظِیمٌ (توبه ـ ۲۰ و ۲۱ و ۲۲)

کسانی که ایمان آوردند و با محمد ازمکه هجرت کردند و در راه خدا با جان و مال کوشیدند مقام آنها نزد خدا عالی است و سعادتمند و رستگارند ـ خدا آنها را برحمت و رضای خود بشارت میدهد و بهشتهائی بآنها عطا میکند که در آن نعمت ابدی است و آنها همیشه از آن بهره مند میشوند ـ خدا بنیکو کاران پاداش بزرگ میدهد.

اِلَّا تَنْصُرُوهُ فَقَدْ نَصَرَهُ اللهُ اِذْ اَخْرَجَهُ الَّذِینَ کَفَرُوا ثَانِیَ اثْنَیْنِ اِذْ هُمَا فِی الْغَارِ اِذْ یَقُولُ لِصَاحِبِهِ لَا تَحْزَنْ اِنَّ اللهَ مَعَنَا فَاَنْزَلَ اللهُ سَکِینَتَهُ عَلَیْهِ وَاَیَّدَهُ بِجُنُودٍ لَمْ تَرَوْهَا (توبه ـ ۴۰)

اگرشما بمحمد کمك نکنید خدا باو کمك خواهد کرد ـ وقتی کفّار محمد را از مکّه بیرون کردند محمد نفر دوم دو نفری بود که داخل غار ثور شدند (دومی ابوبکر بود) محمد برفیقش گفت نترس خدا با ماست ـ خدا سکون و آرامش

خود را بر دل او نازل کرد و بسپاهی اورا مؤید گردانید که شما نمیدیدید.

وَالسَّابِقُونَ الْأَوَّلُونَ مِنَ الْمُهَاجِرِينَ وَالْأَنصَارِ وَالَّذِينَ اتَّبَعُوهُم بِإِحْسَانٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمْ وَرَضُوا عَنْهُ وَأَعَدَّ لَهُمْ جَنَّاتٍ تَجْرِي تَحْتَهَا الْأَنْهَارُ خَالِدِينَ فِيهَا أَبَدًا ذَٰلِكَ الْفَوْزُ الْعَظِيمُ (توبه ـ ۱۰۰)

آنانکه در آغاز پیدایش اسلام در تصدیق دین اسلام ازهمه پیشی جستند و کسانیکه با محمد هجرت کردند و آنها که بمهاجرین جا و مسکن و خوار و بار و لوازم دادند و افرادیکه در نیکی و اعمال حسنه بآنها تأسی جستند همیشه خدا از آنها راضی و آنها نیز ازخدا خشنودند خداوند بآنها بهشتهائی وعده کرده که در آن نهرهای آب جاری است که الی الابد از آن بهره مند میباشند این است سعادت و آسایش بزرگ.

وَالَّذِينَ هَاجَرُوا فِي اللَّهِ مِن بَعْدِ مَا ظُلِمُوا لَنُبَوِّئَنَّهُمْ فِي الدُّنْيَا حَسَنَةً وَلَأَجْرُ الْآخِرَةِ أَكْبَرُ لَوْ كَانُوا يَعْلَمُونَ الَّذِينَ صَبَرُوا وَعَلَىٰ رَبِّهِمْ يَتَوَكَّلُونَ (نحل ـ ۴۱ و ۴۲)

آنانکه در راه خدا مهاجرت کردند بعد ازآنکه صدمات ومشقات زیادی را تحمل نمودند در دنیا بآنها مقام نیکو میدهیم اما باید بدانید که پاداش آخرت آنها عالیتر است اینها کسانی بودند که در شداید صبر و استقامت ورزیدند و بخدای خود توکل کردند.

وَالَّذِينَ هَاجَرُوا فِي سَبِيلِ اللَّهِ ثُمَّ قُتِلُوا أَوْ مَاتُوا لَيَرْزُقَنَّهُمُ اللَّهُ رِزْقًا حَسَنًا وَإِنَّ اللَّهَ لَهُوَ خَيْرُ الرَّازِقِينَ (حج ـ ۵۸)

آنها که برای اجراءِ دین واحکام خدا ازشهر و دیارخود خارج و دراین راه کشته شدند یا در این جریان بمرگ طبیعی از بین رفتند خداوند در روز قیامت روزی

نیکو نصیب آنها میکند آری خداوند بهترین روزی دهندگان است .

لَيُدْخِلَنَّهُم مُدْخَلًا يَرْضَوْنَهُ وَ اِنَّ اللهَ لَعَلِيمٌ حَلِيمٌ (حج ـ ٥٩)

این افراد وارد جایگاهی میشوند که بـآن کمال رضایت و خشنودی را دارند خداوند دانا باحوال آنها و درجریان صدمه دیدن آنان بردبار است امّا مآلا اینطور بآنها پاداش میدهد .

ذٰلِكَ وَ مَنْ عَاقَبَ بِمِثْلِ مَا عُوقِبَ بِهِ ثُمَّ بُغِيَ عَلَيْهِ لَيَنْصُرَنَّهُ اللهُ اِنَّ اللهَ لَعَفُوٌّ غَفُورٌ (حج ـ ٦٠)

سخن حق این است که هر کس بقدر ظلمی که کشیده بخواهد انتقام بکشد و بـاز بر او ظلم شود خدا او را یاری خواهد کرد ـ خداوند بخشنده و مهربان است .

وَ اَنْذِرْ عَشِيرَتَكَ الْاَقْرَبِينَ (شعراء ـ ٢١٤)

اول اقوام و خویشاوندان نزدیك خودرا از شرك و اعمال زشت برحذر دار .

(آیه ٦ و ٣٣ و ٣٤ سوره احزاب در فصل ٢ اهلبیت)

(آیات ٣٢ و ٣٣ سوره فاطر در فصل ٤ وراثت قرآن)

(آیات ٢٨ و ٢٩ سوره فتح در فصل ١٠)

(آیه ٨ سوره تحریم در فصل ١٠)

(آیات ٥ تا ٢٢ سوره دهر در فصل ٢٥ طبق تفسیر مفسرین درباره حضرت علی علیه‌السلام است)

(بقیه مطالب این فصل در خلال فصول ٢ و ١٠ و ٢٥ است)

فصل چهارم

فصاحت قرآن و عظمت آن

ذٰلِكَ الْكِتابُ لارَيْبَ فيهِ هُدًى لِلْمُتَّقينَ (بقره ـ۲)

این کتاب جای شك وتردید نیست ـ راهنمای پرهیز گاران است .

وَ اِنْ كُنْتُمْ فى رَيْبٍ مِمّا نَزَّلْنا عَلٰى عَبْدِنا فَأْ تُوا بِسُورَةٍ مِنْ مِثْلِهِ وَ ادْعُوا شُهَداءَ كُمْ مِنْ دُونِ اللّهِ اِنْ كُنْتُمْ صادِقينَ (بقره ـ۲۳)

اگر نسبت بقرآنیکه بر محمد نازل کرده‌ایم شك دارید یك سوره مثل آن بیاورید آنوقت برای حکمیت و اظهار نظر هر کس را که مایلید بجز خدا حاضر سازید (اگرراست میگوئید) تا چگونگی معلوم شود .

فَاِنْ لَمْ تَفْعَلُوا وَلَنْ تَفْعَلُوا فَاتَّقُوا النّارَالَّتى وَ قودُها النّاسُ وَالْحِجارَةُ اُعِدَّتْ لِلْكافِرينَ (بقره ـ ٢٤)

اگرچنین کاری نکردید وهر گز نتوانید کرد پس از آتشی بترسید که مواد سوخت آن جسد انسان وسنگ وامثال آن است و برای کافران آماده شده است.

وَلَقَدْ اَنْزَلْنا اِلَيْكَ آياتٍ بَيِّناتٍ وَما يَكْفُرُ بِها اِلَّا الْفاسِقُونَ (بقره ـ ۹۹)

ما برای اثبات نبوّت تو آیات و دلایل روشنی فرستادیم و جز گناهکاران کسی آنرا انکار نخواهد کرد.

ما نَنْسَخْ مِنْ آيَةٍ اَوْنُنْسِها نَأْتِ بِخَيْرٍ مِنْها اَوْمِثْلِها اَلَمْ تَعْلَمْ اَنَّ اللّهَ عَلٰى كُلِّ

شَيْئٍ قَدِيرٌ (بقره ـ ۱۰۶)

هر آیتی از آیات قرآن را نسخ کردیم یا حکم آنرا متروك ساختیم بهتر از آن یا مانند آنرا میآوریم. مگر نمیدانی خدای تو برهرچیزی تواناست ؟

ذٰلِكَ بِاَنَّ اللهَ نَزَّلَ الْكِتٰابَ بِالْحَقِّ وَاِنَّ الَّذِينَ اخْتَلَفُوا فِي الْكِتٰابِ لَفِي شِقٰاقٍ بَعِيدٍ (بقره ـ ۱۷۶)

حق این است که خداوند قرآن را براستی نازل کرده و کسانیکه در آیات آن اختلاف ایجاد میکنند درمنازعه‌ای دورازحق میباشند.

نَزَّلَ عَلَيْكَ الْكِتٰابَ بِالْحَقِّ مُصَدِّقاً لِمٰا بَيْنَ يَدَيْهِ وَاَنْزَلَ التَّوْرٰيةَ وَالْاِنْجِيلَ مِنْ قَبْلُ هُدًى لِلنّٰاسِ وَ اَنْزَلَ الْفُرْقٰانَ اِنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا بِآيٰاتِ اللهِ لَهُمْ عَذٰابٌ شَدِيدٌ وَاللهُ عَزِيزٌ ذُوانْتِقٰامٍ (آل عمران ـ ۳و۴)

خداوند قرآن را بحق نازل کرد که کتب پیشین را تائید نمود همانطور که قبلا تورات و انجیل را فرستاده بود که مردم هدایت شوند قرآن را نیز فرستاد که حق و باطل را از هم جدا کند حال هر کس بآیات خدا کفر ورزد دچار عذاب سخت خواهد شد ـ خداوند براجراء مواعید خود قادراست و ازسر کشان انتقام خواهد کشید .

هُوَالَّذِي اَنْزَلَ عَلَيْكَ الْكِتٰابَ مِنْهُ آيٰاتٌ مُحْكَمٰاتٌ هُنَّ اُمُّ الْكِتٰابِ وَ اُخَرُ مُتَشٰابِهٰاتٌ فَاَمَّا الَّذِينَ فِي قُلُوبِهِمْ زَيْغٌ فَيَتَّبِعُونَ مٰا تَشٰابَهَ مِنْهُ ابْتِغٰاءَ الْفِتْنَةِ وَابْتِغٰاءَ تَأْوِيلِهِ وَمٰا يَعْلَمُ تَأْوِيلَهُ اِلَّا اللهُ وَالرّٰاسِخُونَ فِي الْعِلْمِ يَقُولُونَ آمَنّٰا بِهِ كُلٌّ مِنْ عِنْدِ رَبِّنٰا وَمٰا يَذَّكَّرُ اِلّٰا اُولُوا الْاَلْبٰابِ (آل عمران ـ ۷)

خدای توخدائی است که قرآن را برتو فرستاد که بعض آیات آن آیات محکمه است که اصل و مرجع سایر آیات است بقیه آیات متشابهی هستند که عده‌ای که

میل باطل درخاطر دارند بدنبال آن متشابهات میروند و بمیل خود آنها را تأویل وتعبیر میکنند که دردین و بین مردم ایجادشبهه کنند درصورتیکه تأویل آن آیات راجز خدا کسی نمیداند حتی دانشمندان بزرگ بفکر این تاویلات نیستند و میگویند همه این محکمات و متشابهات ازجانب خدا آمده و بآن ایمان داریم اما جز خردمندان ومتفکرین دیگران متوجه این نکات نیستند .

وَاِنَّ مِنْهُمْ لَفَرِيقاً يَلْوُنَ اَلْسِنَتَهُمْ بِالْكِتَابِ لِتَحْسَبُوهُ مِنَ الْكِتَابِ وَمَاهُوَمِنَ الْكِتَابِ وَيَقُولُونَ هُوَمِنْ عِنْدِاللهِ وَمَاهُوَمِنْ عِنْدِاللهِ وَيَقُولُونَ عَلَى اللهِ الْكَذِبَ وَهُمْ يَعْلَمُونَ (آل عمران ـ ۷۸)

عده‌ای ازاهل کتاب زبان خودرا درتلاوت قرآن تغییرمیدهند وجملاتی میسازند که آنرا جزو قرآن تلقی کنید در حالیکه آن جزو قرآن نیست و میگویند این ازجانب خداست وحال آنکه نیست وعالماً عامداً برخدا دروغ می‌بندند.

هٰذَا بَيَانٌ لِلنَّاسِ وَهُدًى وَمَوْعِظَةٌ لِلْمُتَّقِينَ (آل عمران ـ ۱۳۸)

این قرآن حُجّت و دلیل روشنی است برای مردم واندرز و تذکری است برای پرهیزگاران .

اَفَلَا يَتَدَبَّرُونَ الْقُرْآنَ وَلَوْكَانَ مِنْ عِنْدِ غَيْرِاللهِ لَوَجَدُوا فِيهِ اخْتِلَافاً كَثِيراً (نساء ـ ۸۲)

چرا در قرآن تدبّر وتفکّر نمیکنند تابفهمند حقاً از جانب خداست زیرا اگر از جانب غیرخدا بود اختلافات زیادی درآن می‌یافتند .

لٰكِنِ اللهُ يَشْهَدُ بِمَا اَنْزَلَ اِلَيْكَ اَنْزَلَهُ بِعِلْمِهِ وَالْمَلَائِكَةُ يَشْهَدُونَ وَ كَفَى بِاللهِ شَهِيداً (نساء ـ ۱۶۶)

خداوند شهادت میدهد که قرآن را بعلم ازلی خود برتونازل کرده ملایکهم بآن

شهادت میدهند اما خدا بتنهائی برای شهادت کافی است.

وَأَنْزَلْنَا إِلَيْكَ الْكِتَابَ بِالْحَقِّ مُصَدِّقاً لِمَا بَيْنَ يَدَيْهِ مِنَ الْكِتَابِ وَمُهَيْمِناً عَلَيْهِ فَاحْكُمْ بَيْنَهُمْ بِمَا أَنْزَلَ اللّهُ وَلَا تَتَّبِعْ أَهْوَاءَهُمْ عَمَّا جَاءَكَ مِنَ الْحَقِّ لِكُلٍّ جَعَلْنَا مِنْكُمْ شِرْعَةً وَمِنْهَاجاً وَلَوْشَاءَ اللّهُ لَجَعَلَكُمْ أُمَّةً وَاحِدَةً (مائده ـ ۴۸)

ما قرآن را بحق وراستی برشما نازل کردیم که مؤید کتب آسمانی پیشین و گواه درستی واهمیت آنهاست‌توهم در بین‌مردم بدستورخدا رسیدگی کن و تابع امیال آنها مشووخواهشهای مردم‌را بر آنچه ازجانب خدا برتو نازل شده ترجیح مده‌ما برای هرقومی‌راهی و آئینی‌مقرر داشته‌ایم ـ اگر خدامیخواست‌همه‌را یك‌امّت واحدمیکرد.

وَأَنْذِرْ بِهِ الَّذِينَ يَخَافُونَ أَنْ يُحْشَرُوا إِلَى رَبِّهِمْ لَيْسَ لَهُمْ مِنْ دُونِهِ وَلِيٌّ وَلَا شَفِيعٌ لَعَلَّهُمْ يَتَّقُونَ (انعام ـ ۵۱)

با این قرآن کسانی را که بیم از اجتماع در پیشگاه خداوند دارند متذکر ساز و بآنها بگو که جـز خدا و پیروی از این قرآن شفیع وواسطه‌ای برای آنها نیست شاید از انحراف بپرهیزند.

وَلَا حَبَّةٍ فِي ظُلُمَاتِ الْأَرْضِ وَلَا رَطْبٍ وَلَا يَابِسٍ إِلَّا فِي كِتَابٍ مُبِينٍ (انعام ـ ۵۹)

هیچ دانه‌ای در تاریکیهای زمین و هیچ تر وخشکی وجود ندارد مگـر آنکه در کتاب علم خدا و در قرآن عظیم منعکس است.

وَهَذَا كِتَابٌ أَنْزَلْنَاهُ مُبَارَكٌ مُصَدِّقُ الَّذِي بَيْنَ يَدَيْهِ وَلِتُنْذِرَ أُمَّ الْقُرَى وَمَنْ حَوْلَهَا وَالَّذِينَ يُؤْمِنُونَ بِالْآخِرَةِ يُؤْمِنُونَ بِهِ وَهُمْ عَلَى صَلَوَاتِهِمْ يُحَافِظُونَ (انعام ـ ۹۲)

این قرآن کتابی است بابرکت که از طرف ما نازل شده مؤید کتب آسمانی پیشین است و برای آن است که تو بوسیلهٔ آن اهل مکّه و اطراف آنرا اندرز دهی و از عواقب اعمال زشت بترسانـی اما کسانیکه بروز قیامت ایمان دارند خـود بخود

بقرآن ایمان میآورند ومخصوصاً بر اداء نماز ثبات و استمرار دارند .

قَدْ جاءَكُمْ بَصائِرُ مِنْ رَبِّكُمْ فَمَنْ أَبْصَرَ فَلِنَفْسِهِ وَ مَنْ عَمِيَ فَعَلَيْها وَ ما أَنَا عَلَيْكُمْ بِحَفِيظٍ ـ وَ كَذٰلِكَ نُصَرِّفُ الْآياتِ وَ لِيَقُولُوا دَرَسْتَ وَلِنُبَيِّنَهُ لِقَوْمٍ يَعْلَمُونَ (انعام ـ ۱۰۴ و ۱۰۵)

آیات قرآن برای بصیرت و روشنائی و راهنمائی شما نازل شده حال هر کس دید و راهنمائی شد برای خـود او مفید است و هر کس کور و نابینا شد و حقیقت را درك نکرد بضرر خود اوست و من ضامن و مسئول شما نیستم .

ما آیات قرآن را اینطور تصریف کردیم و توضیح دادیم ـ کافران چون آیات خدا را نمی بینند میگویند آنرا نزد کسی یاد گرفته و بدرس آموخته‌ای ما آیات را برای افراد دانشمند بیان کرده‌ایم .

أَفَغَيْرَ اللهِ أَبْتَغِي حَكَماً وَ هُوَ الَّذِي أَنْزَلَ إِلَيْكُمُ الْكِتابَ مُفَصَّلاً وَالَّذِينَ آتَيْناهُمُ الْكِتابَ يَعْلَمُونَ أَنَّهُ مُنَزَّلٌ مِنْ رَبِّكَ بِالْحَقِّ فَلا تَكُونَنَّ مِنَ الْمُمْتَرِينَ (انعام ـ ۱۱۴)

آیا من برای پیشرفت مأموریت خود جز خدا کسی را بداوری انتخاب کنم ـ در حالیکه او کسی است که قـرآن را با تفصیل تمام بر شما نازل کرده ـ آنها که قبلا کتب آسمانی بر آنان نازل شده (یهود و نصاری) میدانند که این قرآن بحق ازجانب خدا نازل گردیده بنا بر این تو درحقانیت قرآن تردیدی بخود راه نده.

وَ تَمَّتْ كَلِمَةُ رَبِّكَ صِدْقاً وَ عَدْلاً لا مُبَدِّلَ لِكَلِماتِهِ وَ هُوَ السَّمِيعُ الْعَلِيمُ (انعام ـ ۱۱۵)

کلام خدای تو از حیث راستی و عدالت بحد کمال رسید. هیچکس آن کلمات را تغییر نخواهد داد ـ خداوند شنونده و داناست .

وَهٰذا كِتابٌ أنزلناه مُبارَكٌ فاتّبِعوه واتّقوا لعلّكم ترحمون (انعام ـ ۱۵۵)

این قرآن کتاب با برکتی است که ما آنرا نازل کردیم از آن تبعیت کنید و از مخالفت آن بپرهیزید شاید مشمول مراحم خداوند قرار گیرید .

وَ إذا لم تأتِهِم بِآيةٍ قالوا لولا اجتبيتَها ـ قل إنّما أتّبِعُ ما يوحىٰ إلىّ مِن ربّى هٰذا بصائِرُ مِن ربّكم وهُدىً ورحمةٌ لِقومٍ يؤمِنون (اعراف ـ ۲۰۳)

وقتی آیه‌ای برای آنها نیاوری بتومیگویند چه شد چرا آیه‌ای فراهم نساختی؟ بآنها بگو من فقط تابع وحی خدای خود هستم ـ قرآن چراغ هدایتی از جانب خدای شماست و مایهٔ رحمت و راهنمای سعادت کسانی است که بآن ایمان بیاورند .

وإذا قُرِئَ القرآنُ فاستَمِعوا لهُ وأنصِتوا لعلّكم ترحمون (اعراف ـ ۲۰٤)

وقتی قرآن خوانده میشود بآن گوش فرادهید وخود ساکت بمانید شاید مشمول مرحمت خدا واقع شوید .

وَ إذا تُتلىٰ عليهم آياتُنا قالوا قد سَمِعنا لو نشآءُ لقلنا مِثلَ هٰذا إن هٰذا إلّا أساطيرُ الأوّلين ـ وإذ قالوا اللّهمّ إن كانَ هٰذا هُوَ الحقَّ مِن عِندِكَ فأمطِر علينا حِجارةً مِنَ السّمآءِ أوِ ائتِنا بِعذابٍ أليم ـ وَ ما كانَ اللهُ لِيُعذِّبَهم و أنت فيهم وَما كانَ اللهُ مُعذِّبَهم وهُم يستغفرون (انفال ـ ۳۱ تا ۳۳)

وقتی آیات ما برمنکرین خوانده شود میگویند شنیدیم ـ اگر میخواستیم مثل این آیات را میساختیم ـ این همان افسانه های کهنه است ـ بازمیگویند خدایا اگر این قرآن بحق از جانب تو نازل شده برما ازآسمان سنگ ببار یا ما را بعذاب سخت دیگری گرفتار کن ـ مادام که تودر بین آنها هستی وتا وقتیکه امکان توبه واستغفار وجود داشته باشد خدا آنها را عذاب نمیکند.

وَإذا ما أُنزِلَت سورةٌ فَمِنهُم مَن يقولُ أيُّكم زادَته هٰذِهِ إيماناً فأمّا الّذين آمنوا

فَزادَتهُم اِیماناً وَ هُم یَستَبشِرُونَ ـ وَاَمَّا الَّذینَ فی قُلوبِهِم مَرَضٌ فَزادَتهُم
رِجساً اِلیٰ رِجسِهِم وَماتُوا وَهُم کافِرُونَ (توبه ـ ۱۲۴ و ۱۲۵)

وقتی سوره‌ای ازقرآن نازل‌شود بعضی از کفارازرفقای خود سؤال میکنندآیا این سوره برایمان کدامیك ازشما افزود؟ آنانکه ایمان آورده‌اند شنیدن‌قرآن‌برایمان آنها میافزاید واستماع آن برای آنها بشارت وشادمانی است ـ اما کسانیکه دلشان گرفتار بیماری کفرونفاق است شنیدن‌قرآن‌قلب آنهارا سخت‌ترمیکند وبر ناپاکی آنها میافزاید شأن آنها این است که باید بحال کفر بمیرند.

اَوَلا یَرَونَ اَنَّهُم یُفتَنُونَ فی کُلِّ عامٍ مَرَّةً اَو مَرَّتَینِ ثُمَّ لایَتُوبُونَ وَلا هُم یَذَّکَّرُونَ (توبه ـ ۱۲۶)

آیا آنها نمیدانند که هرسال یکی دوبار بمعرض امتحان درمیآیند و با این وصف توبه نمیکنند ومتذکر نمیشوند؟

وَاِذا ما اُنزِلَت سُورَةٌ نَظَرَ بَعضُهُم اِلیٰ بَعضٍ هَل یَریٰکُم مِن اَحَدٍ ثُمَّ انصَرَفُوا صَرَفَ اللهُ قُلوبَهُم بِاَنَّهُم قَومٌ لایَفقَهُونَ (توبه ـ ۱۲۷)

وقتی سورهٔ قرآن نازل میشود بعض آنها ببعض دیگر نگاه میکنند و میگویندآیا کسی شما را درمحضر پیغمبر دیده است یانه ؟ اگر شما را آنجا ندیده‌اند بیائید برویم وباهم برمیگردند ومیروند ـ خدا اول آنهارا ازدرك حقیقت برگردانید ـ چه مردم بیشعور ونادانی هستند.

تِلكَ آیاتُ الکِتابِ الحَکیمِ (یونس ـ ۱)

این قرآن از آیات کتاب حکمت آمیز خداوندا ست .

وَاِذا تُتلیٰ عَلَیهِم آیاتُنا بَیِّناتٍ قالَ الَّذینَ لایَرجُونَ لِقاءَنَا ائتِ بِقُرآنٍ غَیرِ
هٰذا اَو بَدِّلهُ قُل ما یَکُونُ لی اَن اُبَدِّلَهُ مِن تِلقاءِ نَفسی اِن اَتَّبِعُ اِلّا ما یُوحیٰ

اِلَیَّ اِنّی اَخافُ اِنْ عَصَیتُ رَبّی عَذابَ یَومٍ عَظیمٍ (یونس ـ ۱۵)

وقتی آیات روشن ما برمنکران خوانده شود آنها که بقیامت ودیدارما ایمان ندارند میگویند اگر راست میگوئی قرآنی غیر از این بیاور یا همین قرآن را بشکل دیگری تغییر بده بگومن آن قدرت را ندارم که خودسرانه آنرا تغییر دهم من فقط تابع وحی و دستوری هستم که بمن میرسد من اگر از فرمان خدا سر پیچی کنم میترسم که بعذاب روزقیامت گرفتارشوم .

قُل لَوشاءَاللهُ ماتَلَوتُهُ عَلَیکُم وَلاادریٰکُم بِهِ فَقَد لَبِثتُ فیکُم عُمراً مِن قَبلِهِ اَفَلا تَعقِلُونَ ـ فَمَن اَظلَمُ مِمَّنِ افتَریٰ عَلَی اللهِ کَذِباً اَو کَذَّبَ بِآیاتِهِ اِنَّهُ لایُفلِحُ المُجرِمُونَ (یونس ـ ۱۶و۱۷)

بگواگر خدا میخواست اساساً آنرا برشما نمیخواندم و شما را از حقایق آن آگاه نمیساختم من یك عمر قبل از نزول قرآن در میان شما زیستم چراادعائی نکردم؟ چون مأمورنبودم ـ چرا تعقّل نمیکنید؟ ظالمتر از آن کیست که برخدا دروغ ببندد وبافته خودرا بنام آیات خدا نشان دهد یا آیات خدارا تکذیب کند؟ حقّاً گناهکاران هیچوقت رستگار نخواهند شد.

وَماکانَ هٰذَاالقُرآنُ اَن یُفتَریٰ مِن دُونِ اللهِ وَلٰکِن تَصدیقَ الَّذی بَینَ یَدَیهِ وَتَفصیلَ الکِتابِ لارَیبَ فیهِ مِن رَبِّ العالَمینَ (یونس ـ ۳۷)

مقام قرآن والاتر ازآن است که کسی بافتراء بگوید این از جانب غیر خداست یا کسی غیرازخدا آنرا تألیف کند قرآن مُصدّق کتب آسمانی پیشین است و مبنای آن برتفصیل آیات قدرت وحکمت خداوند است دراین شکی نیست که از جانب خدای عالمیان نازل شده است .

اَم یَقُولُونَ افتَریٰهُ قُل فَأتُوا بِسُورَةٍ مِثلِهِ وَادعُوا مَنِ استَطَعتُم مِن دُونِ اللهِ

إِنْ كُنتُمْ صَادِقِينَ ـ بَلْ كَذَّبُوا بِمَا لَمْ يُحِيطُوا بِعِلْمِهِ وَلَمَّا يَأْتِهِمْ تَأْوِيلُهُ كَذَٰلِكَ كَذَّبَ الَّذِينَ مِن قَبْلِهِمْ فَانظُرْ كَيْفَ كَانَ عَاقِبَةُ الظَّالِمِينَ (یونس–۳۸و۳۹)

آیا میگویند محمّد این قرآن را بدروغ بخدا نسبت داده است؟ بگودراینصورت سوره‌ای مانندآنرا بیاورید و از هر کس که میل دارید استمداد کنید اگر راست میگوئیدآیه‌ای نظیرآیات آنرا بسازید ـ آنرا تکذیب میکنند و حال آنکه احاطه بفهم حقایق آنرا ندارند و حاقّ مطلب آنرا درك نکرده‌اند ـ آری پیشینیان هم همینطورآیات خدا را تکذیب میکردند ببین عاقبت آن ستمکاران چه شده است .

وَمِنْهُم مَّن يُؤْمِنُ بِهِ وَمِنْهُم مَّن لَّا يُؤْمِنُ بِهِ وَرَبُّكَ أَعْلَمُ بِالْمُفْسِدِينَ (یونس–۴۰)

ازاین مردم عده‌ای بقرآن ایمان میآورند وبقیه دروغ‌میگویند خدا باسرار درونی این مفسدان آگاه است .

يَا أَيُّهَا النَّاسُ قَدْ جَاءَتْكُم مَّوْعِظَةٌ مِّن رَّبِّكُمْ وَشِفَاءٌ لِّمَا فِي الصُّدُورِ وَهُدًى وَرَحْمَةٌ لِّلْمُؤْمِنِينَ (یونس – ۵۷)

ای مردم اینك ازجانب خداوند دستوری حاوی تمام مصالح اموردین ودنیا برای شما نازل شده که مستلزم تسکین آلام درونی ومایه هدایت وسعادت و آسایش کافّهٔ مؤمنان است .

وَمَا يَعْزُبُ عَن رَّبِّكَ مِن مِّثْقَالِ ذَرَّةٍ فِي الْأَرْضِ وَلَا فِي السَّمَاءِ وَلَا أَصْغَرَ مِن ذَٰلِكَ وَلَا أَكْبَرَ إِلَّا فِي كِتَابٍ مُّبِينٍ (یونس – ۶۱)

هیچ ذرّه‌ای از ذرّات کائنات چه در زمین و چه درآسمان کوچك یا بزرگ از علم خدای تو پوشیده و پنهان نیست وهمه در کتاب علم الهی درج و منعکس است و در قرآن اثری و اشاره‌ای ازآن وجود دارد.

كِتَابٌ أُحْكِمَتْ آيَاتُهُ ثُمَّ فُصِّلَتْ مِن لَّدُنْ حَكِيمٍ خَبِيرٍ ـ أَلَّا تَعْبُدُوا إِلَّا اللَّهَ

إِنَّنِى لَكُم مِنهُ نَذِيرٌ وَ بَشِيرٌ ـ وَأَنِ اسْتَغْفِرُوا رَبَّكُم ثُمَّ تُوبُوا إِلَيهِ يُمَتِّعْكُم مَتَاعاً حَسَناً إِلَى أَجَلٍ مُسَمًّى وَيُؤْتِ كُلَّ ذِى فَضْلٍ فَضْلَهُ وَإِن تَوَلَّوْا فَإِنِّى أَخَافُ عَلَيكُم عَذَابَ يَوْمٍ كَبِيرٍ ـ إِلَى اللهِ مَرْجِعُكُم وَ هُوَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٍ (هود ـ ۱ تا ٤)

قرآن کتابی‌است که دلایل آن محکم وازجانب پرورد کاردانای باحکمت بتفصیل بیان شده ومیگوید جزخدا بکسی سرعبادت فرود نیاورید من ازجانب اومأمورم که شمارا از بدیها بترسانم و بپاداش نیکوکاری بشارت دهم باز میگوید از خدای خود طلب بخشش کنید و از اعمال بد بسوی او باز گردید او هم تا در دنیا هستید بشما نعمت و راحت میدهد و بهر کس بنسبت استعدادش توجه و مرحمت میکند اما اگرشما ازپیروی قرآن سرباز زنید من میترسم دچار عذاب سخت روزقیامت شوید بالاخره بازگشت شما بسوی خداست واو برهر کاری تواناست ،

أَم يَقُولُونَ افْتَرَيهُ قُل فَأتُوا بِعَشْرِ سُوَرٍ مِثْلِهِ مُفْتَرَيَاتٍ وَادْعُوا مَنِ اسْتَطَعْتُم مِن دُونِ اللهِ إِن كُنتُم صَادِقِينَ (هود ـ ۱۳)

آیا کافران میگویند محمد قرآن را تألیف کرده و از جانب خدا نیست ؟ بگو خودتان وهمه افرادیکه در اختیار دارید ده سوره مانند همین قرآن که میگوئید بافته وساختهٔ بشر است بسازید وبیاورید .

فَإِن لَم يَسْتَجِيبُوا لَكُم فَاعلَمُوا أَنَّمَا أُنزِلَ بِعِلْمِ اللهِ وَأَن لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ فَهَل أَنتُم مُسْلِمُونَ (هود ـ ١٤)

اگر بپیشنهاد شماجوابی ندادند بآنها بگوپس بدانید قرآن بعلم وارادهٔ خدا نازل شده وخدائی جز او وجود ندارد آیا با این وصف تسلیم حکم خدا میشوید یانه ؟

أَفَمَن كَانَ عَلَى بَيِّنَةٍ مِن رَبِّهِ وَيَتلُوهُ شَاهِدٌ مِنهُ وَ مِن قَبلِهِ كِتَابُ مُوسَى إِمَاماً

وَرَحمَةً اولئِكَ يُؤمِنُونَ بِهِ وَمَنْ يَكفُر بِهِ مِنَ الاحزابِ فالنّار موعِده فلاتكُ فی مِرْيَةٍ مِنهُ اِنَّهُ الحَقُّ مِن رَبِّكَ وَلكِنَّ اكثَرَ النّاسِ لايُؤمِنُونَ(هود-۱۷)

آیا پیغمبریکه با دلیل روشنی‌مثل قرآن ازجانب خدا آمده وآنرا برای تائید خود برمردم میخواند وقبل از اوهم کتاب موسی (تورات) که پیشوا ومایهٔ رحمت خلق بوده برنزول آن بشارت داده وآنها هم بآن ایمان آورده‌اند چنین پیغمبری چگونه تلقی میشود ؟ هر کس ازاحزاب و طوایف باو کفر بورزد بیشك وعده گاه او آتش دوزخ است و دراین هیچ شك نداشته باش این امر خداست ومحققاً واقع خواهد شد اما اکثر مردم بآن ایمان نمی‌آورند .

اَم يَقُولُونَ افتريهُ قُل اِنِ افتَريتُه فعَلَيَّ اِجْرامِی وَاَنَا بَرِیئٌ مِمّا تجرِمُون (هود ـ ۳۵)

ای‌محمد بگواگرمن‌قرآن را خودساخته ودروغ برخدا بسته‌ام گناه آن‌برمن‌است ولی‌من ازنسبت شما مُبرّی هستم و گناهان ارتکابی شمارا مرتکب نمیشوم.

تِلكَ آياتُ الكِتابِ المُبِين اِنّا انزلناه قرآناً عَرَبِيّاً لعلكم تعقِلُون ـ نحنُ نَقُصُّ عليكَ احسَنَ القَصَصِ بِمَا اَوحَينا اِليكَ هذا القُرآن وَاِن كُنتَ مِن قبلِهِ لَمِنَ الغافِلِينَ (يوسف ـ ۱ تا ۳)

این ازآیات کتاب خداست که حقایق را روشن میسازد مااین کتاب را بنام قرآن وبزبان عربی فرستادیم بلکه شما بمطالب آن پی‌برید ودر اسرارعظمت خدا ورموز کائنات ووظایف خود تعقّل کنید ـ ما بهترین داستانها را بوسیله وحی همین قرآن برای‌توای مُحمّد بیان میکنیم هرچند قبل‌ازوحی این قرآن ازآن داستانها بیخبر بوده باشی .

وَمَا تسئلهُم عليهِ مِنْ اَجرٍاِنْ هُوَ اِلّا ذِكرٌ لِلعالَمِين (يوسف ـ ۱۰۴)

تو برای ابلاغ قرآن ورسالت خود اجرومزدی ازمردم نمیخواهی ومنظور مادی نداری غرض از وحی قرآن تذکرمردم دنیا و سوق آنها بـراه راست و سعادت ابدی است.

مٰا کٰانَ حَدیثاً یُفتَریٰ وَ لٰکِن تَصدیقَ الَّذی بَینَ یَدَیهِ وَ تَفصیلَ کُلِّ شَیئٍ وَهُدیً وَرَحمَةً لِقَومٍ یُؤمِنُونَ (یوسف ـ ۱۱۱)

این قرآن قصهٔ ساختگی وبافته بشر نیست بلکه بیان و مؤید کتب آسمانی موجود وتفصیل همه مطالب جهان ومایه هدایت و آسایش اهل ایمان است.

تِلکَ آیٰاتُ الکِتٰابِ وَالَّذی اُنزِلَ اِلَیکَ مِن رَبِّکَ الحَقُّ وَلٰکِنَّ اَکثَرَ النّٰاسِ لایُؤمِنُونَ (رعد ـ ۱)

این قرآن ازآیات کتاب عظمت خداوند است آنچه از جانب خدای تو نازل شود بحق وراستی نازل میشود اما بیشترمردم بحقایق آن ایمان نمیآورند.

وَ الَّذینَ آتَیناهُمُ الکِتٰابَ یَفرَحُونَ بِمٰا اُنزِلَ اِلَیکَ ـ وَ مِنَ الاَحزٰابِ مَن یُنکِرُ بَعضَهُ ـ قُل اِنَّمٰا اُمِرتُ اَن اَعبُدَاللهَ وَلٰا اُشرِکَ بِهِ اِلَیهِ اَدعُوا وَاِلَیهِ مَآبِ (رعد ـ ۳۶)

مؤمنان حقیقی که کتاب خدا بر آنها نازل میشود بآن خوشحال میشوند و قرآنی را که بر تووحی میشود باآغوش بازاستقبال میکنند اما عدهای از دستجات مختلف بعضی ازآیات را انکارمیکنند بگومن خود قرآن ودین را نساختهام بمن امرشده است که خدا را بپرستم و باو شرك نورزم ـ من مردم را بسوی او دعوت میکنم و بازگشت من بسوی اوست.

وَ کَذٰلِکَ اَنزَلنٰاهُ حُکماً عَرَبِیّاً وَلَئِنِ اتَّبَعتَ اَهوٰاءَهُم بَعدَمٰا جٰاءَکَ مِنَ العِلمِ

مَالَكَ مِنَ اللهِ مِنْ وَلِيٍّ وَلَا وَاقٍ (رعد ـ ۳۷)

ما قرآن را با آیات محکم بزبان عربی برشما فرستادیم اگر ازاحکام آن سرپیچی کنی و تابع هوی و هوس کافران شوی در صورتیکه باحکام قرآن و وحدانیت خدا واقف شده‌ای در آن صورت در مقابل خشم خداوند یار و یاوری و نگهبانی نخواهی داشت .

كِتَابٌ أَنْزَلْنَاهُ إِلَيْكَ لِتُخْرِجَ النَّاسَ مِنَ الظُّلُمَاتِ إِلَى النُّورِ بِإِذْنِ رَبِّهِمْ إِلَى صِرَاطِ الْعَزِيزِ الْحَمِيدِ اللهِ الَّذِي لَهُ مَا فِي السَّمَوَاتِ وَمَا فِي الْأَرْضِ (ابراهیم ـ ۱و۲)

قرآن را برتوفرستادیم تا بوسیله آن مردم را ازتاریکی جهل بیرون‌آورده و بنور سعادت راهنمائی کنی ـ براه خدای توانا و ستوده‌ایکه مالك کلّیه آسمانها و زمین است .

هَذَا بَلَاغٌ لِلنَّاسِ وَلِيُنْذَرُوا بِهِ وَلِيَعْلَمُوا أَنَّمَا هُوَ إِلَهٌ وَاحِدٌ وَلِيَذَّكَّرَ أُولُوا الْأَلْبَابِ (ابراهیم ـ ۵۲)

این قرآن دلیل محکمی است ازجانب خدا برای ابلاغ بمردم ـ برای این است که بوسیله آن متذکّر عواقب امور باشند وبدانند خداوند معبود یگانه است و نیز برای ارباب خرد یادآوری است .

تِلْكَ آيَاتُ الْكِتَابِ وَقُرْآنٍ مُبِينٍ (حجر ـ ۱)

این آیاتی از کتاب حکمت خداوند وقرآن است که‌دلایل آن روشن و آشکار است

إِنَّا نَحْنُ نَزَّلْنَا الذِّكْرَ وَإِنَّا لَهُ لَحَافِظُونَ (حجر ـ ۹)

ما قرآن را برای راهنمائی بشر نازل کردیم و ما هم آنرا از آسیب و زوال حفظ میکنیم .

وَلَقَدْ آتَیْنَاكَ سَبْعاً مِنَ الْمَثَانِی وَالْقُرْآنَ الْعَظِیمَ (حجر ـ ۸۷)

ما هفت آیه از آیات قرآن (سوره حمد) یا ۷ـسوره حاوی تاریخ و تعالیم را بر تو نازل کردیم.

وَقُلْ إِنِّی أَنَا النَّذِیرُ الْمُبِینُ کَمَا أَنْزَلْنَا عَلَى الْمُقْتَسِمِینَ الَّذِینَ جَعَلُوا الْقُرْآنَ عِضِینَ (حجر ـ ۸۹تا ۹۱)

بگو من مأمورم که شما را ازعواقب سوءِ اعمالتان بترسانم ـ همان طور که ازجانب خدا بر تقسیم کنند گان قرآن عذاب نازل شد آنها که قرآن را قطعه قطعه کرده بمیل خود قسمتی را قبول وقسمتی را رد کردند.

فَوَرَبِّكَ لَنَسْئَلَنَّهُمْ أَجْمَعِینَ عَمَّا کَانُوا یَعْمَلُونَ (حجر ـ ۹۲و۹۳)

قسم بخدای تو از آنها کاملا بازخواست میکنیم و بجزئیات اعمال آنها رسیدگی خواهیم کرد.

وَإِذَا قِیلَ لَهُمْ مَاذَا أَنْزَلَ رَبُّکُمْ قَالُوا أَسَاطِیرُ الْأَوَّلِینَ ـ لِیَحْمِلُوا أَوْزَارَهُمْ کَامِلَةً یَوْمَ الْقِیَامَةِ وَ مِنْ أَوْزَارِ الَّذِینَ یُضِلُّونَهُمْ بِغَیْرِ عِلْمٍ أَلَا سَاءَ مَا یَزِرُونَ (نحل ـ ٢٤ و٢٥)

وقتی ازاین مشرکین ومنکرین سؤال شود که این آیات قرآنی چیست که خدای شما نازل کرده میگویند کتاب آسمانی نیست افسانه کهن پیشینیان است ـ بگذار با این عقاید سخیفه بار گناهان خود و مردم نادانی را که گمراه کرده‌اند تا قیامت بردوش بکشند ـ چه بار نکبت سنگینی بردوش دارند!

وَنَزَّلْنَا عَلَیْكَ الْکِتَابَ تِبْیَاناً لِکُلِّ شَیْءٍ وَ هُدًى وَرَحْمَةً وَ بُشْرَى لِلْمُسْلِمِینَ (نحل ـ ۸۹)

ما قرآن را برتو نازل کردیم تا در بارهٔ هر چیزی توضیح کافی باشد و حقایق

موجودات را روشن‌سازد و برای مسلمانان مایه هدایت ورحمت وبشارت باشد.

فَإِذا قَرَأْتَ القُرآنَ فَاسْتَعِذْ بِاللهِ مِنَ الشَّيْطانِ الرَّجِيمِ (نحل ـ ۹۸)

هروقت قرآن را تلاوت میکنی ازشرّ شیطان مطرود بخدای متعال متوسل شو.

وَإِذا بَدَّلْنا آيَةً مَكانَ آيَةٍ وَاللهُ أَعْلَمُ بِما يُنَزِّلُ قالُوا إِنَّما أَنْتَ مُفْتَرٍ بَلْ أَكْثَرُهُمْ لا يَعْلَمُونَ (نحل ـ ۱۰۱)

وقتی بنابمصلحت خداوندی خود آیه‌ای را منسوخ کرده بجای آن آیت دیگری نازل کنیم در حالیکه خداوند خود بآن مصلحت واقف است مردم منکر میگویند که تو با این عمل مرتکب دروغ شده وبرخدا افتراء بسته‌ای و حال آنکه اکثر آنان ازحقایق امور بیخبرند.

قُلْ نَزَّلَهُ رُوحُ القُدُسِ مِنْ رَبِّكَ بِالحَقِّ لِيُثَبِّتَ الَّذِينَ آمَنُوا وَهُدًى وَبُشْرى لِلْمُسْلِمِينَ (نحل ـ ۱۰۲)

بآنها بگو که قرآن را روح‌القدس (جبرئیل) از جانب خدا بر تو نازل کرده تا اهل ایمان را درراه دین ثابت قدم گرداند وبرای مسلمین مایهٔ بشارت باشد.

وَلَقَدْ نَعْلَمُ أَنَّهُمْ يَقُولُونَ إِنَّما يُعَلِّمُهُ بَشَرٌ ـ لِسانُ الَّذِي يُلْحِدُونَ إِلَيْهِ أَعْجَمِيٌّ وَهذا لِسانٌ عَرَبِيٌّ مُبِينٌ ـ إِنَّ الَّذِينَ لا يُؤْمِنُونَ بِآياتِ اللهِ لا يَهْدِيهِمُ اللهُ وَلَهُمْ عَذابٌ أَلِيمٌ (نحل ـ ۱۰۳و۱۰٤)

مامیدانیم که آنها میگویند که قرآن را بشر بتویاد میدهد ـ (بلعام ترسا ـ عایش ـ نفیس ـ غلام رومی یا سلمان فارسی) آنها نفهمیده حرفی‌میزنند زیرا زبان کسیکه آنها ازروی گمراهی بوی سوء ظن دارند عربی خالص نیست واین قرآن زبان فصیح عربی است چگونه غیرعرب میتواند تعلیم چنین کتاب فصیحی را بدهد ؟

کسانیکه بآیات خدا ایمان ندارند خدا آنها را هدایت نمیکند و بآنها عذاب دردناك میدهد.

إِنَّمَا يَفْتَرِي الْكَذِبَ الَّذِينَ لَا يُؤْمِنُونَ بِآيَاتِ اللَّهِ وَ أُولَئِكَ هُمُ الْكَاذِبُونَ (نحل ـ ۱۰۵)

کسانی بخدا دروغ می بندند که بآیات خدا ایمان ندارند و آنها خود دروغگویند.

إِنَّ هَذَا الْقُرْآنَ يَهْدِي لِلَّتِي هِيَ أَقْوَمُ وَ يُبَشِّرُ الْمُؤْمِنِينَ الَّذِينَ يَعْمَلُونَ الصَّالِحَاتِ أَنَّ لَهُمْ أَجْراً كَبِيراً وَأَنَّ الَّذِينَ لَا يُؤْمِنُونَ بِالْآخِرَةِ أَعْتَدْنَا لَهُمْ عَذَاباً أَلِيماً (اسراء ۹ و ۱۰)

این قرآن مسلماً مردم را براهیکه از همه راهها مستقیم تر است هدایت میکند و مؤمنان نیکوکار را بپاداش بزرگ بشارت‌میدهد و نیز بکسانیکه ایمانی بروزجزا ندارند وعده میدهد که عذاب دردناك برای آنها آماده شده است.

وَلَقَدْ صَرَّفْنَا فِي هَذَا الْقُرْآنِ لِيَذَّكَّرُوا وَمَا يَزِيدُهُمْ إِلَّا نُفُوراً (اسراء ـ ۴۱)

ما این قرآن را با عبارات فصیح وبلیغ و مطالب حکمت آمیز آراسته و آماده کرده‌ایم که مردم آنرا بخوانند ومتذکر حقایق شوند‌اما مردم مشرك وبی‌استعداد از خواندن آن جز نفرت و شقاوت حاصلی نبردند.

وَإِذَا قَرَأْتَ الْقُرْآنَ جَعَلْنَا بَيْنَكَ وَبَيْنَ الَّذِينَ لَا يُؤْمِنُونَ بِالْآخِرَةِ حِجَاباً مَسْتُوراً وَ جَعَلْنَا عَلَى قُلُوبِهِمْ أَكِنَّةً أَنْ يَفْقَهُوهُ وَفِي آذَانِهِمْ وَقْراً وَإِذَا ذَكَرْتَ رَبَّكَ فِي الْقُرْآنِ وَحْدَهُ وَلَّوْا عَلَى أَدْبَارِهِمْ نُفُوراً (اسری ـ ۴۵ و ۴۶)

هروقت تو تلاوت قرآن‌میکنی بین تو وافراد بی‌ایمان پرده‌ای میکشیم پرده‌شقاوت و جهل بر گوش دلهای آنان می‌افکنیم ـ گوش آنها را از شنیدن حقایق سنگین

میسازیم ـ وقتی تو خدای خود را در قرآن بیگانگی یاد میکنی آنها با نفرت روبرمیگردانند ومیگریزند.

وَنُنَزِّلُ مِنَ الْقُرْآنِ مَا هُوَ شِفَاءٌ وَرَحْمَةٌ لِلْمُؤْمِنِينَ وَلَا يَزِيدُ الظَّالِمِينَ إِلَّا خَسَارًا (اسراء ـ ۸۲)

درقرآنیکه ما نازل کرده‌ایم برای اهل ایمان شفای قلب و وسیله رستگاری است اما برای کفاروظالمان جزخسارت و ناراحتی چیزی ببارنمیآورد.

قُلْ لَئِنِ اجْتَمَعَتِ الْإِنْسُ وَالْجِنُّ عَلَىٰ أَنْ يَأْتُوا بِمِثْلِ هَٰذَا الْقُرْآنِ لَا يَأْتُونَ بِمِثْلِهِ وَلَوْ كَانَ بَعْضُهُمْ لِبَعْضٍ ظَهِيرًا (اسراء ـ ۸۸)

بگوا گرقاطبهٔ انس وجن اجتماع کنند وبخواهند قرآنی نظیر این قرآن بیاورند قادر نخواهند بود هر چند نیرو و توانائی خود را روی هم بریزند و بیکدیگر کمك کنند.

وَلَقَدْ صَرَّفْنَا لِلنَّاسِ فِي هَٰذَا الْقُرْآنِ مِنْ كُلِّ مَثَلٍ فَأَبَىٰ أَكْثَرُ النَّاسِ إِلَّا كُفُورًا (اسراء ـ ۸۹)

ما در این قرآن از هر مطلب و موضوعی مثلهای روشن برای بشر آورده‌ایم ولی بیشتر آنها ازقبول حقیقت ابا وامتناع کردند وجز راه کفر نورزیدند.

وَبِالْحَقِّ أَنْزَلْنَاهُ وَبِالْحَقِّ نَزَلَ (اسراء ـ ۱۰۵)

آیات قرآن‌را برای تائید حق وراستی نازل کردیم وازروی حقیقت ودرستی نازل‌شد.

وَقُرْآنًا فَرَقْنَاهُ لِتَقْرَأَهُ عَلَى النَّاسِ عَلَىٰ مُكْثٍ وَنَزَّلْنَاهُ تَنْزِيلًا (اسراء ـ ۱۰۶)

ما قرآن را جزء جزء برتوفرستادیم تا آنرا بتدریج وتأنی برمردم بخوانی‌قرآن کتاب بزرگی است شامل علم وحکمت که ازجانب ما نازل شده است.

قُلْ آمِنُوا بِهِ أَوْ لَا تُؤْمِنُوا إِنَّ الَّذِينَ أُوتُوا الْعِلْمَ مِنْ قَبْلِهِ إِذَا يُتْلَىٰ عَلَيْهِمْ

یَخِرُّونَ لِلأَذقانِ سُجَّداً و یقولُونَ سُبحانَ رَبِّنا اِنْ کانَ وَعدُ رَبِّنا لمفعولاً

(اسراء ـ۱۰۷و۱۰۸)

بگو چه باین قرآن ایمان بیاورید و چه نیاورید برای من یکسان است کسانیکه پیش از این بمقام علم ودانش رسیده واسرار کتب آسمانی را دریافته‌اند وقتی این قرآن بر آنها خوانده شود با کمال خشوع درمقابل آن بسجده میافتند و سر تعظیم فرودمیآورند ومیگویند منزه است خدای ما ومواعید او کلاًّ عملی است.

وَیخِرُّونَ لِلأَذقانِ یَبکُونَ ویزیدهم خُشوعاً (اسراء ـ ۱۰۹)

و با تفکّر درحقایق آیات آن سر تسلیم بجیب فرومیبرند و باتذلّل دربرابر آن گریه میکنند وفروتنی وخاکساری آنها درمقابل آن روزافزون میشود .

اَلحمدُلِلّٰهِ الّذی اَنزلَ عَلیٰ عَبدِهِ الکِتابَ و لَم یجعل لَهُ عِوَجاً قَیِّماً لِیُنذِرَ بَأساً شَدیداً مِن لَدنه وَیبشِّرَ المُؤمِنینَ الّذینَ یَعمَلُونَ الصّالِحاتِ اَنَّ لَهُم اَجراً حَسَناً ماکِثینَ فیهِ اَبداً (کهف ـ ۱تا۳)

ستایش خدائی را که بر بندهٔ خود کتابی مثل قرآن را نازل کرد که در آن هیچگونه کجی و کم و کاست وجود ندارد ـ یك کتاب راهنما تا بوسیله آن بدکاران را از سختگیری خداوند بترساند و بمؤمنین بشارت دهد که پاداش نیك درانتظار آنهاست پاداشی که تا ابد شامل حال آنها خواهد بود .

وَلَقَد صَرَّفنا فی هٰذا القرآنِ لِلنّاسِ مِن کُلِّ مَثَلٍ وَکانَ الإِنسانُ اَکثرشَیئٍ جَدَلاً (کهف ـ۵٤)

ما دراین قرآن از هرموضوعی بتفصیل بحث کردیم اما انسان بیش از هرچیز در مقابل کتاب خدا ببحث ومجادله ومشاجره مپپردازد.

تَنزیلاً مِمَّن خَلَقَ الأرضَ وَالسَّمٰواتِ العُلیٰ (طه ـ ٤)

این کتاب بزرگ از جانب کسی نازل شده که زمین و آسمانهای بلند را خلق

کرده است .

وَقَدْ آتَيْنَاكَ مِنْ لَدُنَّا ذِكْراً مَنْ اَعرَضَ عَنهُ فَإِنَّهُ يَحْمِلُ يَوْمَ الْقِيامَةِ وِزْراً خَالِدِينَ فِيهِ وَسَاءَ لَهُمْ يَوْمَ الْقِيَامَةِ حِمْلاً (طه ـ ۹۹تا۱۰۱)

ای محمد ما قرآن را از جانب خود بر تو نازل کردیم هر کس از آن اعراض کند درروز قیامت بارسنگینی از گناه ونکبت بردوش‌دارد که تا ابد دچار آن است و واقعاً چه بد باری وچه بد وضعی است!

وَكَذٰلِكَ اَنزَلْنَاهُ قُرآناً عَرَبِيّاً وَصَرَّفْنَا فِيهِ مِنَ الْوَعِيدِ لَعَلَّهُمْ يَتَّقُونَ اَوْيُحْدِثُ لَهُمْ ذِكْراً (طه ـ ۱۱۳)

بدین ترتیب قرآن را بزبان عربی فصیح بر تو نازل کردیم و در آن همه گونه مواعید تذکـر دادیم شاید مردم با ملاحظه آن پرهیز گار شوند یا اگر متوجه نشده‌اند مجدداً متذکر ومتوجه گردند .

فَتَعَالَى اللهُ الْمَلِكُ الْحَقُّ . وَلَا تَعْجَلْ بِالْقُرآنِ مِنْ قَبْلِ اَنْ يُقْضَى اِلَيْكَ وَحْيُهُ وَقُلْ رَبِّ زِدْنِي عِلْماً (طه ـ ۱۱۴)

پس بحقیقت بلند مرتبه خدائی است که پادشاه ملك وجوداست ای محمد درابلاغ آیات قرآن قبل از آنکه کاملا بر تو وحی‌شود عجله‌مکن همیشه بگو پرورد گارا تو بر علم ودانش من بیفزا .

وَقَالُوا لَوْلَا يَأْتِينَا بِآيَةٍ مِنْ رَبِّهِ . اَوَلَمْ تَأْتِهِمْ بَيِّنَةُ مَا فِي الصُّحُفِ الْاُولَى (طه ـ ۱۳۳)

میگویند چرا محمد دلیل وحجتی از خدای خود بر ما نیاورد مگر کتب قبلی بر آنها وارد نشد که همه دلیل بر ظهور تو بود؟

بَلْ قَالُوا اَضْغَاثُ اَحْلَامٍ بَلِ افْتَرَيهُ بَلْ هُوَ شَاعِرٌ فَلْيَأْتِنَا بِآيَةٍ كَمَا اُرْسِلَ ـ

اَلاوَّلُونَ ـ مٰا آمَنَتْ قَبلَهُمْ مِنْ قَرْيَةٍ اَهلَكناهٰا اَفَهُمْ يُؤمِنُونَ (انبیاء ـ ۵و۶)

میگویند این قرآن هذیان وخواب‌وخیال است ـ بافتهٔ خود محمد است اوشاعر است اگر راست میگوید باید مثل انبیاء سابق معجزی برای ما بیاورد ـ ملل و اقوام پیشین هم ایمان نیاوردند آنهارا نابود کردیم آیا آنها اگرمعجزه ببینند ایمان میآورند ؟

لَقَدْ اَنْزَلْنٰا اِلَيْكُمْ كِتٰاباً فيهِ ذِكْرُكُمْ اَفَلا تَعقِلُونَ (انبیاء ـ ۱۰)

ما کتابی بر شما نازل کردیم که مایه شرف وسر بلندی وحاوی مناقب شماست چرا فکر نمیکنید ؟

وَهٰذٰا ذِكْرٌ مُبٰارَكٌ اَنْزَلْنٰاهُ اَفَاَنْتُمْ لَهُ مُنْكِرُونَ (انبیاء ـ ۵۰)

این قرآن مایه یادآوری واسباب برکت است که بر شما نازل کرده‌ایم بااینوصف آیا آنرا انکار میکنید ؟

اِنَّ فى هٰذٰا لَبَلاٰغاً لِقَوْمٍ عٰابِدينَ (انبیاء ـ ۱۰۶)

این قرآن ابلاغ وتذکر برای اهل عبادت است .

وَكَذٰلِكَ اَنْزَلْنٰاهُ آيٰاتٍ بَيِّنٰاتٍ (حج ـ ۱۶)

قرآن را مانند کتب پیشین آسمانی با آیات روشن نازل کردیم .

فَالَّذينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصّٰالِحٰاتِ لَهُمْ مَغْفِرَةٌ وَ رِزْقٌ كَريمٌ ـ وَالَّذينَ سَعَوا فى آيٰاتِنٰا مُعٰاجِزينَ اُولٰئِكَ اَصْحٰابُ الْجَحيمِ (حج ـ ۵۰و۵۱)

آنانکه بآیات ما ایمان آوردند وکار نیك پیشه کردند بخشش ما وروزی وسیع ما نصیب آنهاست اما کسانیکه سعی دارند آیات مارا ناقص وپست ومردودجلوه‌دهند بلا شك اهل جهنمند .

فینسخ الله مایلقی الشیطان ثم یحکم الله آیاته والله علیم حکیم (حج ـ ۵۲)

خداوند القا آت شیطان را از بین میبرد و آیات خود را محکم و پـایدار میکند او دانا و با حکمت است .

و لیعلم الذین اوتوا العلم انه الحق من ربك فیؤمنوا به فتخبت له قلوبهم وان الله لهاد الذین آمنوا الی صراط مستقیم (حج ـ ۵٤)

خدا این کاررا میکند تا دانشمندان بدانند که این قرآن بحق از جانب پروردگار تو نازل شده و بآن ایمان بیاورند ودلهای آنان در مقابل آن بخشوع تسلیم شود والبته خداوند اهل ایمان را براه راست هدایت خواهد کرد .

ولایزال الذین کفروا فی مریة منه حتی تأتیهم الساعة بغتة اویأتیهم عذاب یوم عقیم (حج ـ ۵۵)

کافران همیشه نسبت بآیات خدادر شك و تردیدند تا وقتیکه ساعت عقوبت ومجازات آنها ناگهان میرسد وبعذاب آن روز گرفتارمیشوند که شب آسایش در پی ندارد.

واذا تتلی علیهم آیاتنا بینات تعرف فی وجوه الذین کفروا المنکر ـ یکادون یسطون بالذین یتلون علیهم آیاتنا ـ قل افانبئکم بشر من ذلکم النار ـ وعدها الله الذین کفروا و بئس المصیر (حج ـ ۷۲)

وقتی آیات روشن ما بر منکران تلاوت میشود در چهرهٔ آنـان آثار مخالفت و ناراحتی مشاهده میکنی بحدیکه نزدیك است بتلاوت کنندگان حمله ور گردند ـ بگو آیا میل دارید شمارا بچیزی بدتر از این خبرد هم ؟ آن آتش دوزخ است خدا آتش دوزخ را بکافران و منکران قرآن وعده داده است و آن چه مرجع بدی است !

قد کانت آیاتی تتلی علیکم فکنتم علی اعقابکم تنکصون مستکبرین به

سَامِراً تَهْجُرُونَ (مؤمنون ـ ۶۶ و ۶۷)

آیات من بر شما خوانده شد ولی شما از شنیدن آن بر میگردید و دور میشوید و با حالت تکبّر در حال قصه وافسانه گوئی شبانه از آن میگذرید.

اَفَلَمْ يَدَّبَّرُوا الْقَوْلَ اَمْ جَآءَهُمْ مَالَمْ يَأْتِ آبَاءَهُمُ الْاَوَّلِينَ (مؤمنون ـ ۶۸)

آیا آنها در کلام خدا تعمّق نمیکنند ـ یاچیز تازه و بی‌سابقه‌ای دیده‌اند ورسولی نازل شده که بر پدران واجداد آنها نازل نشده است ؟

سُورَةٌ اَنْزَلْنَاهَا وَ فَرَضْنَاهَا وَ اَنْزَلْنَا فِيهَا آيَاتٍ بَيِّنَاتٍ لَعَلَّكُمْ تَذَكَّرُونَ (نور ـ ۱)

این سوره را فرستادیم واحکام آنرا بر مردم فرض کردیم‌این سوره متضمن‌آیات ودستورهای روشنی است شاید با تلاوت آن متذکر حقایق و وظایف دینی شوید.

وَلَقَدْ اَنْزَلْنَا اِلَيْكُمْ آيَاتٍ مُبَيِّنَاتٍ وَ مَثَلاً مِنَ الَّذِينَ خَلَوْا مِنْ قَبْلِكُمْ وَمَوْعِظَةً لِلْمُتَّقِينَ (نور ـ ۳۴)

ما آیاتی بر شما نازل کردیم که دقایق امور را برای شما بیان میکند و همچنین مثلهائی از سر گذشت گذشتگان را دربر دارد که برای مردم پرهیزگار تذکر و راهنمای زندگی باشد.

لَقَدْ اَنْزَلْنَا آيَاتٍ مُبَيِّنَاتٍ وَاللّٰهُ يَهْدِي مَنْ يَشَآءُ اِلٰى صِرَاطٍ مُسْتَقِيمٍ (نور ـ ۴۶)

ما آیاتی نازل کردیم که هرچیزی را توضیح دهد خداوند هر که را بخواهد براه راست هدایت خواهد کرد.

تَبَارَكَ الَّذِي نَزَّلَ الْفُرْقَانَ عَلٰى عَبْدِهِ لِيَكُونَ لِلْعَالَمِينَ نَذِيراً (فرقان ـ ۱)

بزرگوار خدائی است که قرآن را بر بنده خود نازل کرد تا حق را از باطل

جدا کند وعبد او یعنی پیغمبر ـ جهانیان را بوسیله آن از نتایج اعمال زشت بترساند.

وَ قالَ الَّذِینَ کَفَرُوا اِنْ هٰذا اِلّا اِفْكٌ اِفْتَرٰیهُ وَ اَعانَهُ عَلَیهِ قَومٌ آخَرُونَ فَقَدْ جاؤُا ظُلماً وَزُوراً ـ وَقالُوا اَساطِیرُ الاَوَّلِینَ ـ اکْتَتَبَها فَهِیَ تُملیٰ عَلَیهِ بُکرَةً وَ اَصِیلاً (فرقان ـ ٤و٥)

کافران گفتند این قرآن دروغی است که محمد بهم بافته و در تدوین آن از عده‌ای ازعلماء واهل کتاب کمك گرفته است وبا این اظهارخود مرتکب دروغ و بهتان و ظلم شدند ونیزمیگویند این افسانه های باستانی است که برشته تحریر درآورده وشام وسحر براو تلاوت میکنند وباو یاد میدهند.

قُلْ اَنزَلَهُ الَّذِی یَعلَمُ السِّرَّ فِی السَّمواتِ وَالاَرضِ اِنَّه کانَ غَفُوراً رَحیماً (فرقان ـ ٦)

بگواین قرآن را کسی نازل کرده که واقف تمام اسرار آسمانها وزمین است درعین حال بخشنده ومهربان ودرگاه اوبرای توبه وانابه شما بازاست .

وَقالَ الرَّسُولُ یارَبِّ اِنَّ قَومِی اتَّخَذُوا هٰذَا القُرآنَ مَهجُوراً (فرقان ـ ٣٠)

روزی پیغمبر بدرگاه خدا ناله میکرد که خداوندا امت من قرآن این کتاب بزرگ را بکلی متروك ساخته بآیات ودستورهای آن عمل نمیکنند.

وَ کَذٰلِكَ جَعَلنا لِکُلِّ نَبِیٍّ عَدُوّاً مِنَ المُجرِمِینَ وَ کَفیٰ بِرَبِّكَ هادِیاً وَ نَصِیراً (فرقان ـ ٣١)

آری برای هر پیغمبری از گناهکاران امتش دشمنانی ایجاد کردیم اما خداوند برای هدایت و نصرت تو کافی است .

وَ قالَ الَّذِینَ کَفَرُوا لَولا نُزِّلَ عَلَیهِ القُرآنُ جُملَةً واحِدَةً کَذٰلِكَ لِنُثَبِّتَ بِهِ فُؤادَكَ وَ رَتَّلناهُ تَرتِیلاً وَلا یَأتُونَكَ بِمَثَلٍ اِلّا جِئناكَ بِالحَقِّ وَاَحسَنَ تَفسِیراً

(فرقان ـ ۳۲ و ۳۳)

کافران میگویند چرا قرآن یکجا بر محمد وارد نشد ـ این برای آن است که بتدریج وترتیب اعتماد قلب ترا بآن ثابت کنیم و نظم وترتیب وتقدم وتأخر در آن بکار بریم ـ اینها هیچ اعتراضی برتو نکردند مگر آنکه با سخن حق و حسن بیان بآن پاسخ دادیم.

(بآیه ۷۳ ـ سورهٔ فرقان درفصل ۸ مراجعه شود)

تِلْكَ آيَاتُ الْكِتَابِ الْمُبِينِ (شعراء ـ ۲)

این قرآن از آیات کتاب بزرگ وروشن خداست.

وَ إِنَّهُ لَتَنْزِيلُ رَبِّ الْعَالَمِينَ ـ نَزَلَ بِهِ الرُّوحُ الْأَمِينُ عَلَىٰ قَلْبِكَ لِتَكُونَ مِنَ الْمُنْذِرِينَ ـ بِلِسَانٍ عَرَبِيٍّ مُبِينٍ وَإِنَّهُ لَفِي زُبُرِ الْأَوَّلِينَ أَوَلَمْ يَكُنْ لَهُمْ آيَةً أَنْ يَعْلَمَهُ عُلَمَاءُ بَنِي إِسْرَائِيلَ وَلَوْ نَزَّلْنَاهُ عَلَىٰ بَعْضِ الْأَعْجَمِينَ فَقَرَأَهُ عَلَيْهِمْ مَا كَانُوا بِهِ مُؤْمِنِينَ كَذَٰلِكَ سَلَكْنَاهُ فِي قُلُوبِ الْمُجْرِمِينَ (شعراء ـ ۱۹۲ تا ۲۰۰)

کتاب بزرگ قرآن بیقین از جانب خدای جهانیان نازل شده جبرئیل که ملقب بروح خداست آنرا برقلب تو نازل کرده تا درردیف هادیان بشر آنان را از اعمال زشت برحذرداری ـ قرآن بزبان فصیح عربی است ذکر مطالب آن وعظمت آن در کتب انبیاء سابق بیان شده بود آیا برای مردم کافی نیست که علماء بنی اسرائیل برنزول چنین قرآنی آگاهی دارند؟ اگراین قرآن را بر مردم غیر عرب نازل میکردیم وبرآنها خوانده میشد بآن ایمان نمیآوردند باین ترتیب ما قرآن رادر قلب گناهکاران جای دادیم و باینطریق بآنها اتمام حجت کردیم.

لَا يُؤْمِنُونَ بِهِ حَتَّىٰ يَرَوُا الْعَذَابَ الْأَلِيمَ فَيَأْتِيَهُمْ بَغْتَةً وَهُمْ لَا يَشْعُرُونَ (شعراء ـ ۲۰۱ و ۲۰۲)

با همه این تفصیلات تاعذاب خودرا بچشم خود نبینند بآن ایمان نمیآورند تا آن عذاب غفلة وبدون اطلاع بآنها میرسد وآنها را احاطه میکند.

وَ مَا تَنَزَّلَتْ بِهِ الشَّيَاطِينُ وَ مَا يَنْبَغِي لَهُمْ وَ مَا يَسْتَطِيعُونَ إِنَّهُمْ عَنِ السَّمْعِ لَمَعْزُولُونَ (شعراء ـ ۲۱۰ تا ۲۱۲)

این قرآن را شیاطین برشما نازل نکرده‌اند آوردن این قرآن نه شایستهٔ آنهاست ونه درحدود قدرت آنها، آنها ازشنیدن قرآن بی‌بهره وبی‌نصیبند.

تِلْكَ آيَاتُ الْقُرْآنِ وَ كِتَابٍ مُبِينٍ هُدًى وَ بُشْرَىٰ لِلْمُؤْمِنِينَ الَّذِينَ يُقِيمُونَ الصَّلَوٰةَ وَيُؤْتُونَ الزَّكَوٰةَ وَهُمْ بِالْآخِرَةِ هُمْ يُوقِنُونَ (نمل ـ ۱ تا ۳)

این آیات قرآن و کتاب روشن و واضح خداست که مایهٔ هدایت و بشارت مؤمنان است ـ آنها که نمازمیگذارند وزکوة میدهند وبروزقیامت یقین قطعی دارند.

وَإِنَّكَ لَتُلَقَّى الْقُرْآنَ مِنْ لَدُنْ حَكِيمٍ عَلِيمٍ (نمل ـ ۶)

تو قرآن را از جانب خدای دانای حکیم دریافت میکنی.

وَمَا مِنْ غَائِبَةٍ فِي السَّمَاءِ وَالْأَرْضِ إِلَّا فِي كِتَابٍ مُبِينٍ ـ إِنَّ هَٰذَا الْقُرْآنَ يَقُصُّ عَلَىٰ بَنِي إِسْرَائِيلَ أَكْثَرَ الَّذِي هُمْ فِيهِ يَخْتَلِفُونَ وَإِنَّهُ لَهُدًى وَرَحْمَةٌ لِلْمُؤْمِنِينَ إِنَّ رَبَّكَ يَقْضِي بَيْنَهُمْ بِحُكْمِهِ وَهُوَ الْعَزِيزُ الْعَلِيمُ (نمل ـ ۷۵ تا ۷۸)

هیچ امر پنهانی در آسمان وزمین وجود ندارد مگر آنکه در کتاب روشن خدا منعکس است ـ این قرآن اکثر مسائلی را که بنی‌اسرائیل در آن اختلاف داشتند بیان میکند ـ قرآن مایهٔ هدایت ورحمت اهل ایمان است خدای تو بالاخره در مسائل مختلف فیه بین مردم قضاوت خواهد کرد او بزرگوار ودانای بحقایق امور است.

(بآیات ۸۳ تا ۸۵ سورهٔ نمل درفصل ۲۰ توجه شود)

وَ كَذٰلِكَ اَنزَلنا اِلَيكَ الكِتابَ فَالَّذينَ آتَيناهُمُ الكِتابَ يُؤمِنونَ بِهِ وَ مِن هٰؤُلاءِ مَن يُؤمِنُ بِهِ وَما يَجحَدُ بِآياتِنا اِلَّا الكافِرونَ (عنکبوت ـ ۴۷)

ما همانطور که بر انبیاء پیشین کتاب نازل کرده بودیم بر توهم قرآن را فرستادیم اهل کتاب اگر بکتاب خود ایمان داشته باشند بقرآن هم ایمان میآورند ـ هر کس بقرآن ایمان آورد دلیل این است که اهل کتاب است زیرا جز کافران کسی نسبت بآیات ما انکار نمیورزد.

وَما كُنتَ تَتلوا مِن قَبلِهِ مِن كِتابٍ وَلا تَخُطُّهُ بِيَمينِكَ اِذاً لَارتابَ المُبطِلونَ ـ بَل هُوَ آياتٌ بَيِّناتٌ فی صُدورِ الَّذينَ اوتُوا العِلمَ وَ ما يَجحَدُ بِآياتِنا اِلَّا الظّالِمونَ (عنکبوت ـ ۴۸و۴۹)

تو قبل از قرآن کتابی نخوانده و خطی ننوشته‌ای تا منکرین خیال نکنند که تو قرآن را خود ساخته‌ای بلکه قرآن آیات روشنی از جانب خداست که در سینهٔ مردم دانشمند محفوظ است وجز مردم ستمکار کسی آیات ما را انکار نمیکند.

اَوَلَم يَكفِهِم اَنّا اَنزَلنا عَلَيكَ الكِتابَ يُتلىٰ عَلَيهِم اِنَّ فی ذٰلِكَ لَرَحمَةً وَذِكرىٰ لِقَومٍ يُؤمِنونَ (عنکبوت ـ ۵۱)

آیا این برای آنها کافی نیست که ما قرآن را بر تو نازل کرده‌ایم که بر آنها تلاوت میشود؟ ـ قرآن مایهٔ رحمت وموجب تذکر وهدایت اهل ایمان است.

وَلَقَد ضَرَبنا لِلنّاسِ فی هٰذَا القُرآنِ مِن كُلِّ مَثَلٍ وَلَئِن جِئتَهُم بِآيَةٍ لَيَقولَنَّ الَّذينَ كَفَروا اِن اَنتُم اِلَّا مُبطِلونَ (روم ـ ۵۸)

ما در این قرآن برای هدایت بشر همه گونه مثال زدیم ـ اگر شما هر گونه آیت و معجزی بر این مردم بیاوری اهل کفر باز میگویند شما بر باطل هستی و ما را بسوی باطل میخوانی.

كَذٰلِكَ يَطْبَعُ اللهُ عَلىٰ قُلُوبِ الَّذِينَ لَا يَعْلَمُونَ (روم ـ ۵۹)

خدا اینطور بر دلهای مردم نادان مهر جهل وعنادمیگذارد.

تِلْكَ آيَاتُ الْكِتَابِ الْحَكِيمِ هُدًى وَرَحْمَةً لِلْمُحْسِنِينَ الَّذِينَ يُقِيمُونَ الصَّلٰوةَ وَ يُؤْتُونَ الزَّكٰوةَ وَ هُمْ بِالْآخِرَةِ هُمْ يُوقِنُونَ أُولٰئِكَ عَلىٰ هُدًى مِنْ رَبِّهِمْ وَ أُولٰئِكَ هُمُ الْمُفْلِحُونَ (لقمان ـ ۲تا۵)

این آیات کتاب خدای با حکمت است که مایهٔ هدایت و سعادت نیکو کاران است آنانکه نماز میگذارندو زکوة مال بفقیران میدهند و بروز قیامت ایمان و یقین دارند چنین کسانی بر راه هدایت ودر جمله رستگارانند.

تَنْزِيلُ الْكِتَابِ لَا رَيْبَ فِيهِ مِنْ رَبِّ الْعَالَمِينَ (سجده ـ ۲)

در این شك نیست که این قرآن از طرف خدای جهانیان نازل شده است.

أَمْ يَقُولُونَ افْتَرَاهُ بَلْ هُوَ الْحَقُّ مِنْ رَبِّكَ لِتُنْذِرَ قَوْماً مَا أَتَاهُمْ مِنْ نَذِيرٍ مِنْ قَبْلِكَ لَعَلَّهُمْ يَهْتَدُونَ (سجده ـ ۳)

میگویند این قرآن را خود محمدساخته است ـ خیر محققاً قرآن از جانب خدای تو نازل شده تا تو بوسیله آن قومی را که پیش ازتو پیغمبری بر آنها وارد نشده هدایت کنی واز عقوبت خدا بترسانی شاید براه راست بگروند.

(آیه ۳سوره سباء درفصل ۱)

وَالَّذِينَ سَعَوْا فِي آيَاتِنَا مُعَاجِزِينَ أُولٰئِكَ لَهُمْ عَذَابٌ مِنْ رِجْزٍ أَلِيمٌ (سباء ـ ۵)

آنانکه از کفر وعناد سعی در تخریب آیات مادارند مستحق عذاب درد ناك وباران بلا هستند.

وَ يَرَى الَّذِينَ أُوتُوا الْعِلْمَ الَّذِي أُنْزِلَ إِلَيْكَ مِنْ رَبِّكَ هُوَ الْحَقَّ وَ يَهْدِي

اِلٰى صِراطِ الْعَزيزِ الْحَميدِ (سباء - ۶)

اهل علم ومعرفت میدانند که آنچه بر تو نازل شده حق است وخلق را براه خدا هدایت میکند ـ خدای بزرگوار وستوده صفات.

(بآیه ۳۸ سورهٔ سباء درفصل ۶ مراجعه شود)

وَ اِذا تُتْلٰى عَلَيْهِمْ آياتُنا بَيِّناتٍ قالُوا ما هٰذا اِلّا رَجُلٌ يُريدُ اَنْ يَصُدَّكُمْ عَمّا كانَ يَعْبُدُ آباؤُكُمْ وَقالُوا ما هٰذا اِلّا اِفْكٌ مُفْتَرىً وَقالَ الَّذينَ كَفَرُوا لِلْحَقِّ لَمّا جاءَهُمْ اِنْ هٰذا اِلّا سِحْرٌ مُبينٌ (سباء ـ ۴۳)

وقتی آیات روشن ما بر آنها خوانده میشود میگویند این مردی است که میخواهد شما را از معبودان آباء واجداد شما بر گرداند ومیگویند این قرآن دروغی است ساخته وپرداخته اشخاص ـ کافران دربارهٔ آیات حقیکه بآنها نازل شده میگویند این يك سحر آشکاری است.

وَما آتَيْناهُمْ مِنْ كُتُبٍ يَدْرُسُونَها وَما اَرْسَلْنا اِلَيْهِمْ قَبْلَكَ مِنْ نَذيرٍ (سباء-۴۴)

در صورتیکه ما پیش از تو نزد این مردم کتابی نفرستاده‌ایم که آنرا بخوانند و بوسیله آن ترا رد کنند وپیش از تو پیغمبری بر آنها مأمور نکرده‌ایم که بدلیل وجود او از تو تبعیت نکنند.

وَالَّذي اَوْحَيْنا اِلَيْكَ مِنَ الْكِتابِ هُوَ الْحَقُّ مُصَدِّقاً لِما بَيْنَ يَدَيْهِ اِنَّ اللّٰهَ بِعِبادِهِ لَخَبيرٌ بَصيرٌ (فاطر ـ ۳۱)

این کتاب را بحق برتو فرستادیم او مؤید کتب آسمانی پیشین است حال اگر منکرین آنرا تصدیق نکنند بدانکه خدا باعمال و نیات بندگان خود آگاه وبیناست و خود بحساب آنها میرسد.

ثُمَّ اَوْرَثْنَا الْكِتابَ الَّذِينَ اصْطَفَيْنا مِنْ عِبادِنا فَمِنْهُمْ ظالِمٌ لِنَفْسِهِ وَمِنْهُمْ مُقْتَصِدٌ وَمِنْهُمْ سابِقٌ بِالْخَيْراتِ بِاِذْنِ اللهِ ذٰلِكَ هُوَ الْفَضْلُ الْكَبِيرُ ـ جَنّاتُ عَدْنٍ يَدْخُلُونَها يُحَلَّوْنَ فِيها مِنْ اَساوِرَ مِنْ ذَهَبٍ وَلُؤْلُؤاً وَلِباسُهُمْ فِيها حَرِيرٌ (فاطر ـ ۳۲ و ۳۳)

و سپس کسانی را که خود بر گزیدیم وارث قرآن قرار دادیم از آنها هم بعضی بر نفس خود ظلم کردند و بعضی براه عدالت رفتند و بعضی نیز ازدستور حق تبعیت کردند و با اجازهٔ خداوند درامور خیر مسابقه را ازدیگران بردنداین خود فضیلت بزرگی است پاداش آن باغهای بهشت است که وارد آن میشوند در آنجا با زر و زیور و جواهرات بهشت خودآرائی میکنند ولباس حریر میپوشند.

(دنبالهٔ این آیات در فصل ۲۰)

(آیات ۶۹ و ۷۰ یس در فصل ۲)

كِتابٌ اَنْزَلْناهُ اِلَيْكَ مُبارَكٌ لِيَدَّبَّرُوا آياتِهِ وَلِيَتَذَكَّرَ اُولُوا الْاَلْبابِ (ص ـ ۲۹)

قرآن کتاب با برکتی است که بر تو نازل کرده‌ایم تا مردم در آیات آن تتبّع و مطالعه کنند و صاحبان عقول از حقایق معانی آن متذکر و بهره‌مند شوند.

تَنْزِيلُ الْكِتابِ مِنَ اللهِ الْعَزِيزِ الْحَكِيمِ ـ اِنّا اَنْزَلْنا اِلَيْكَ الْكِتابَ بِالْحَقِّ فَاعْبُدِ اللهَ مُخْلِصاً لَهُ الدِّينَ (زمر ـ ۱ و ۲)

این قرآن ازجانب خدای بزرگ دانا نازل شده ـ ما قرآن را بحق بر تو نازل کردیم تو هم خدای خود را ازسراخلاص پرستش کن وفارغ از غیر باومتوجه‌شو

اَللهُ نَزَّلَ اَحْسَنَ الْحَدِيثِ كِتاباً مُتَشابِهاً مَثانِيَ تَقْشَعِرُّ مِنْهُ جُلُودُ الَّذِينَ يَخْشَوْنَ رَبَّهُمْ ثُمَّ تَلِينُ جُلُودُهُمْ وَقُلُوبُهُمْ اِلىٰ ذِكْرِ اللهِ ذٰلِكَ هُدَى اللهِ يَهْدِي بِهِ مَنْ يَشاءُ وَمَنْ يُضْلِلِ اللهُ فَما لَهُ مِنْ هادٍ (زمر ـ ۲۳)

خداوند بهترین سخن را بصورت قرآن نازل کرده است که آیات آن در فصاحت

متشابه و دارای سبك واحدند و از حیث موضوع هم شامل ذکر خدا و خاصان خداست که از خواندن آن لرزه براندام مردم خدا ترس میافتد بعد پیکرشان آرام و اعضاء و دلهای آنها از تاثیر معانی قرآن سست میگردد و در ذکر خدا مجذوب و مستهلك میشوند این هدایت خدائی است که هر کس را بخواهد تحت تأثیر آن قرار میدهداما کسی را هم که خدا گمراه کرده باشد هیچکس نمیتواند هدایت کند .

وَلَقَدْ ضَرَبْنا لِلنّاسِ فِی هٰذَا الْقُرْآنِ مِنْ کُلِّ مَثَلٍ لَعَلَّهُمْ یَتَذَکَّرُونَ قُرْآناً عَرَبِیّاً غَیْرَ ذِی عِوَجٍ لَعَلَّهُمْ یَتَّقُونَ (زمر ـ ۲۷ و ۲۸)

ما برای بشر در این قرآن از هر گونه مثلی زده‌ایم شاید متذکر و متوجه حقایق شوند در این قرآن عربی کوچکترین خدشه و حشو و نادرستی وجود ندارد هدف آن این است که مردم را بپرهیزگاری سوق دهد .

إِنَّ الَّذِینَ یُجادِلُونَ فِی آیاتِ اللهِ بِغَیْرِ سُلْطانٍ أَتیهُمْ إِنْ فِی صُدُورِهِمْ إِلاّ کِبْرٌ ما هُمْ بِبالِغِیهِ فَاسْتَعِذْ بِاللهِ إِنَّهُ هُوَ السَّمِیعُ الْبَصِیرُ (مؤمن ـ ۵۶)

کسانیکه بدون حجت و دلیل در مقابل آیات خدا که بر آنها نازل شده مجادله میکنند در دل آنها جز نخوت و خودخواهی وجود ندارد و هیچوقت بآرزوی دل خود نمیرسند ـ تو ای محمد از شر آنها بخدا پناهنده شو زیرا او بتمام اسرار شنوا و بیناست .

(آیات ۶۹ و ۷۰ سورهٔ مؤمن درفصل ۲۰)

تَنْزِیلٌ مِنَ الرَّحْمٰنِ الرَّحِیمِ کِتابٌ فُصِّلَتْ آیاتُهُ قُرْآناً عَرَبِیّاً لِقَوْمٍ یَعْلَمُونَ ـ بَشِیراً وَنَذِیراً فَأَعْرَضَ أَکْثَرُهُمْ فَهُمْ لا یَسْمَعُونَ وَقالُوا قُلُوبُنا فِی أَکِنَّةٍ مِمّا تَدْعُونا إِلَیْهِ وَفِی آذانِنا وَقْرٌ وَمِنْ بَیْنِنا وَبَیْنِکَ حِجابٌ فَاعْمَلْ إِنَّنا عامِلُونَ

(سجده (فصلت) ـ ۲ تا ۵)

این آیات از جانب خدای بخشنده مهربان نازل شده کتابی است که بتفصیل حقایق معاش ومعادی را بیان کرده و بعربی فصیح برای مردم دانشمند و کسانیکه استعداد درك معانی را داشته باشند فرود آمده است قرآن نیکان را برحمت حق بشارت میدهد و بدان را از عذاب میترساند اما بیشتر مردم از آن دوری میجویند و آنرا ناشنیده میگیرند و میگویند دلهای ما از این اظهارات در پرده است (بیزار است) و گوش ما ازشنیدن این مطالب که مارا بآن دعوت میکنند سنگین است و بگوش ما فرو نمیرود و بین ما وشما حجابی است که بهم ارتباط و اتصال نداریم تو دررشتهٔ خود کار کن و ما در دین ورشتهٔ خود .

وَقَالَ الَّذِينَ كَفَرُوا لَا تَسْمَعُوا لِهَٰذَا الْقُرْآنِ وَالْغَوْا فِيهِ لَعَلَّكُمْ تَغْلِبُونَ ـ فَلَنُذِيقَنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا عَذَابًا شَدِيدًا وَلَنَجْزِيَنَّهُمْ أَسْوَأَ الَّذِي كَانُوا يَعْمَلُونَ

(سجده (فصلت) ـ ۲۶ و ۲۷)

کافران بهمدیگر میگویند باین قرآن گوش ندهید وسخنان لغو ومسخره داخل آن کنید تا محمّد را شکست دهید ـ ما هم در مقابل بآنان عذاب سختی میچشانیم وباعمال آنها کیفر بدتری میدهیم .

إِنَّ الَّذِينَ يُلْحِدُونَ فِي آيَاتِنَا لَا يَخْفَوْنَ عَلَيْنَا ـ أَفَمَنْ يُلْقَىٰ فِي النَّارِ خَيْرٌ أَمْ مَنْ يَأْتِي آمِنًا يَوْمَ الْقِيَامَةِ ـ اعْمَلُوا مَا شِئْتُمْ إِنَّهُ بِمَا تَعْمَلُونَ بَصِيرٌ (سَجْده ـ ۴۰)

آنانکه در آیات ما کفر وعناد ورزیدند از نظر ما دور وپنهان نمیشوند آیا کسیکه مستقیماً وارد آتش دوزخ میشود بهتر است یا آنکه در روز قیامت در کمال امن و آسایش وارد بهشت‌میشود؟ بگو هر عملی دلتان میخواهد انجام دهید خدا بتمام اعمال ونیات شما آگاه است .

إِنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا بِالذِّكْرِ لَمَّا جَاءَهُمْ وَإِنَّهُ لَكِتَابٌ عَزِيزٌ لَا يَأْتِيهِ الْبَاطِلُ مِنْ بَيْنِ يَدَيْهِ وَلَا مِنْ خَلْفِهِ تَنْزِيلٌ مِنْ حَكِيمٍ حَمِيدٍ (سَجده(فصّلت) ـ ۴۱ و۴۲)

کسانیکه باین قرآن که برای هدایت آنان نازل شده کفر ورزیدند جز نادانی وخسارت نتیجه‌ای نمیبرند ـ قرآن کتاب بزرگی است که در اطراف آن باطلی وجود ندارد وحقی را باطل نمیکند زیرا ازجانب خدای‌توانای ستوده صفات‌نازل شده است .

مَا يُقَالُ لَكَ إِلَّا مَا قَدْ قِيلَ لِلرُّسُلِ مِنْ قَبْلِكَ إِنَّ رَبَّكَ لَذُو مَغْفِرَةٍ وَذُو عِقَابٍ أَلِيمٍ (سَجده (فصّلت)ـ ۴۳)

ای محمد جز آنچه بر پیغمبران پیشین وحی شده مطلب تازه‌ای برتو نازل نشده است اساس گفتار این است که خداوند هم صاحب بخشش و مرحمت است و هم دارای عقوبت دردناك است .

وَلَوْ جَعَلْنَاهُ قُرْآنًا أَعْجَمِيًّا لَقَالُوا لَوْلَا فُصِّلَتْ آيَاتُهُ ـ ءَأَعْجَمِيٌّ وَعَرَبِيٌّ ـ قُلْ هُوَ لِلَّذِينَ آمَنُوا هُدًى وَشِفَاءٌ وَالَّذِينَ لَا يُؤْمِنُونَ فِي آذَانِهِمْ وَقْرٌ وَهُوَ عَلَيْهِمْ عَمًى أُولَئِكَ يُنَادَوْنَ مِنْ مَكَانٍ بَعِيدٍ (سَجده (فصّلت) ـ ۴۴)

اگر قرآن را بزبان غیر عربی نازل میکردیم اعراب میگفتند چرا این قرآن بزبان عربی وروشن وقابل فهم ما نیست مگر ممکن است کتاب عجمی بر پیغمبر عرب ومردم عربی زبان‌نازل شود؟ ـ بگواین قرآن برای اهل ایمان مایهٔهدایت وشفای قلب وروح است ـ مردم بی‌ایمان درشنیدن قرآن گوششان سنگینی‌میکند وقرآن آنها را از دیدن حقایق کورمیکند وآنها را گمراه‌تر میسازد ـ آنها از سر منزل سعادت دورند واز آن دور دعوت میشوند .

قُلْ أَرَأَيْتُمْ إِنْ كَانَ مِنْ عِنْدِ اللَّهِ ثُمَّ كَفَرْتُمْ بِهِ مَنْ أَضَلُّ مِمَّنْ هُوَ فِي شِقَاقٍ بَعِيدٍ (سَجده (فصّلت) ـ ۵۲)

بگوچه میگوئید ـ اگر این قرآن ازجانب خدا بود ولی شما بآن کافر شده بودید در اینصورت گمراه تر از شما که در کفر و اختلاف ودوری از سعادت قدم زده اید کیست ؟

اَللهُ الَّذِی اَنزَلَ الکِتابَ بِالحَقِّ وَالمِیزانَ (شوری ـ ۱۷)

خدای متعال کسی است که قرآن را بحق برای اجراء عدالت فرستاده است .

وَالکِتابِ المُبِینِ اِنّا جَعَلناهُ قُرآناً عَرَبِیّاً لَعَلَّکُم تَعقِلُونَ وَاِنَّهُ فِی اُمِّ الکِتابِ لَدَینا لَعَلِیٌّ حَکِیمٌ ـ اَفَنَضرِبُ عَنکُمُ الذِّکرَ صَفحاً اَن کُنتُم قَوماً مُسرِفِینَ (زخرف ـ ۲ تا ۵)

قسم بقرآن روشن ما آنرا بزبان عربی نازل کردیم که شاید شما درمعانی وحقایق آن بیشتر تعقل کنید و آن نزد ما در لوح محفوظ بسیار بلند پایه ومحکم ومشحون از حکمت است آیا ما بصرف اینکه شما ازطریق انکار قرآن برخود ظلم میکنید از تبلیغ آن ومتذکر ساختن شما صرفنظر کنیم ؟

(آیات ٤٣ و ٤٤ سوره زخرف در فصل ۲)

وَالکِتابِ المُبِینِ اِنّا اَنزَلناهُ فِی لَیلَةٍ مُبارَکَةٍ اِنّا کُنّا مُنذِرِینَ فِیها یُفرَقُ کُلُّ اَمرٍ حَکِیمٍ اَمراً مِن عِندِنا اِنّا کُنّا مُرسِلِینَ رَحمَةً مِن رَبِّکَ اِنَّهُ هُوَالسَّمِیعُ العَلِیمُ (دخان ـ ۲تا٦)

قسم بقرآن روشن ما آنرا بر تو در شب با برکت قدر نازل کردیم و بوسیلهٔ آن مردم را از عواقب سوء اعمال زشت آگاه میسازیم در آن شب تمام امور عالم از روی حکمت از هم تفکیك ومتمایز میگردد ـ کارهائیکه ترتیب آن در دست ماست وما آنرا درکائنات جریان میدهیم .این ازلطف وتوجه خدای تست که باسرارهمه جهان وجهانیان شنوا و داناست .

فَإِنَّمَا يَسَّرْنَاهُ بِلِسَانِكَ لَعَلَّهُمْ يَتَذَكَّرُونَ فَارْتَقِبْ إِنَّهُمْ مُرْتَقِبُونَ (دخان ـ ۵۸ و ۵۹)

ما این قرآن را بزبان تو (بزبان عربی) بیان کردیم که تلاوت آن برای آنها آسان باشد شاید متوجه حقایق شوند پس از اعلام قرآن منتظر عذاب آنها باش زیرا آنها هم منتظر شکست تو میباشند.

تَنْزِيلُ الْكِتَابِ مِنَ اللهِ الْعَزِيزِ الْحَكِيمِ (جاثیه ـ ۲)

نزول این قرآن از جانب خدای مقتدر داناست.

وَيْلٌ لِكُلِّ أَفَّاكٍ أَثِيمٍ ـ يَسْمَعُ آيَاتِ اللهِ تُتْلَى عَلَيْهِ ثُمَّ يُصِرُّ مُسْتَكْبِراً كَأَنْ لَمْ يَسْمَعْهَا فَبَشِّرْهُ بِعَذَابٍ أَلِيمٍ (جاثیه ـ ۷ و ۸)

وای بر مردم گناهکار دروغگو آیات خدا بر او خوانده میشود و آنرا میشنود اما در نخوت و خود خواهی اصرار میورزد مثل اینکه آنرا نشنیده است او را بعذاب دردناك بشارت ده.

وَإِذَا عَلِمَ مِنْ آيَاتِنَا شَيْئاً اتَّخَذَهَا هُزُواً أُولَئِكَ لَهُمْ عَذَابٌ مُهِينٌ (جاثیه ـ ۹)

اگر احیاناً بعضی از آیات قرآن را بشنود آنرا بمسخره میگیرد چنین کسانی مستحق عقوبت خوار کننده میباشند.

مِنْ وَرَائِهِمْ جَهَنَّمُ وَلَا يُغْنِي عَنْهُمْ مَا كَسَبُوا شَيْئاً وَلَا مَا اتَّخَذُوا مِنْ دُونِ اللهِ أَوْلِيَاءَ وَلَهُمْ عَذَابٌ عَظِيمٌ (جاثیه ـ ۱۰)

آتش جهنم بالای سر آنهاست نه اندوخته‌های آنها دردی از آنها دوا میکند و نه دوستان و معبودانیکه بجای خدا انتخاب کرده‌اند بداد آنها میرسند نصیب آنها عذاب بزرگ است.

هَذَا هُدًى وَالَّذِينَ كَفَرُوا بِآيَاتِ رَبِّهِمْ لَهُمْ عَذَابٌ مِنْ رِجْزٍ أَلِيمٍ (جاثیه ـ ۱۱)

این قرآن مایهٔ هدایت بشر است کسانیکه بآن کفر بورزند نصیبشان عذاب دردناك الٰهی خواهد بود .

هٰذا بَصائِرُ لِلنّاسِ وَهُدًی وَرَحمَةٌ لِقَومٍ یُوقِنُونَ (جاثیه ـ ۲۰)

این قرآن مایهٔ بصیرت جامعهٔ بشری ودلیل هدایت وسرمایهٔ سعادت اهل یقین است.

وَاِذا تُتلیٰ عَلَیهِم آیاتُنا بَیِّناتٍ ما کانَ حُجَّتَهُم اِلّا اَن قالُوا ائتُوا بِآبائِنا اِن کُنتُم صادِقینَ ـ قُلِ اللهُ یُحییکُم ثُمَّ یُمیتُکُم ثُمَّ یَجمَعُکُم اِلیٰ یَومِ القِیامَةِ لارَیبَ فیهِ وَلٰکِنَّ اَکثَرَ النّاسِ لایَعلَمُونَ (جاثیه ۲۵و۲۶)

وقتی آیات روشن قرآن ما بر آنها خوانده میشود دلیل وحجتی برای آنها باقی نمیماند جز اینکه میگویند اگر راست میگوئید پدران ما را زنده کنید ـ بگو فقط خداست که شما را بوجود آورده وشما را میمیراند ودر روز قیامت برای حساب اعمال زنده میگرداند در این شکی نیست اما اکثر مردم باین حقیقت واقف نیستند.

تَنزیلُ الکِتابِ مِنَ اللهِ العَزیزِ الحَکیمِ (احقاف ـ ۲)

وحی ونزول قرآن از جانب خدای با عظمت ودانای مطلق است .

وَاِذا تُتلیٰ عَلَیهِم آیاتُنا بَیِّناتٍ قالَ الَّذینَ کَفَرُوا لِلحَقِّ لَمّا جاءَهُم هٰذا سِحرٌ مُبینٌ ـ اَم یَقُولُونَ افتَرٰیهُ قُل اِنِ افتَرَیتُهُ فَلا تَملِکُونَ لی مِنَ اللهِ شَیئاً هُوَ اَعلَمُ بِما تُفیضُونَ فیهِ کَفیٰ بِهِ شَهیداً بَینی وَبَینَکُم وَهُوَ الغَفُورُ الرَّحیمُ (احقاف ـ ۷و۸)

وقتی آیات روشن ومنجّز ما بر آنها خوانده شود کافران بحقایقی که بر آنها نازل شده میگویند این سحر واضحی است یا میگویند محمد قرآن را ساخته است بگو اگر من قرآن را تألیف کرده و بدروغ بافته باشم در مقابل چنین گناهی شما نمیتوانید مرا از عذاب خدا نجات بدهید خدا بافکاریکه در آن غوطه میخورید و

بر علیه من میاندیشید آگاهتر است او برای گواهی بین من و شما کافیست او بخشنده و مهربان است .

قُلْ اَرَاَيْتُمْ اِنْ كَانَ مِنْ عِنْدِاللهِ وَ كَفَرْتُمْ بِهِ وَشَهِدَ شَاهِدٌ مِنْ بَنِي اِسْرَائِيلَ عَلٰى مِثْلِهِ فَآمَنَ وَاسْتَكْبَرْتُمْ اِنَّ اللهَ لَا يَهْدِي الْقَوْمَ الظَّالِمِينَ (احقاف ـ ۱۰)

بکافران بگو چه تصور میکنید ؟ ـ اگر این قرآن ازجانب خدا بود و شما بآن کفر ورزیده بودید آنوقت چه میگوئید ؟ در حالیکه یکی از علماء بنی‌اسرائیل بنام عبدالله سلام (چنان عالمی) بکتابی مثل قرآن وصحت آن شهادت داده و بآن ایمان آورده ولی شما کبر و نخوت ورزیده‌اید ـ خداوند ظالمان را هدایت نمیکند.

وَقَالَ الَّذِينَ كَفَرُوا لِلَّذِينَ آمَنُوا لَوْ كَانَ خَيْراً مَا سَبَقُونَا اِلَيْهِ وَ اِذْلَمْ يَهْتَدُوا بِهِ فَسَيَقُولُونَ هٰذَا اِفْكٌ قَدِيمٌ (احقاف ـ ۱۱)

کافران بمؤمنان میگویند اگر این قرآن ودین اسلام خوب بود و بهتر از دین ما بود مردم فقیر واراذل پیش از ما بآن ایمان نمیآوردند وقتی توفیق نمی یابند میگویند این دروغ پیشینیان است .

وَمِنْ قَبْلِهِ كِتَابُ مُوسٰى اِمَاماً وَرَحْمَةً وَهٰذَا كِتَابٌ مُصَدِّقٌ لِسَاناً عَرَبِيّاً لِيُنْذِرَ الَّذِينَ ظَلَمُوا وَبُشْرٰى لِلْمُحْسِنِينَ (احقاف ـ ۱۲)

قبل از این قرآن کتاب تورات را نازل کرده بودیم که پیشوا وراهنما ومایهٔ هدایت مردم بود واین کتاب مؤید آن است که بزبان عربی نازل شده تا تجاوزکاران را بترساند وبه نیکوکاران مژدهٔ رحمت بدهد .

وَاِذْ صَرَفْنَا اِلَيْكَ نَفَراً مِنَ الْجِنِّ يَسْتَمِعُونَ الْقُرْآنَ فَلَمَّا حَضَرُوهُ قَالُوا اَنْصِتُوا فَلَمَّا قُضِيَ وَلَّوْا اِلٰى قَوْمِهِمْ مُنْذِرِينَ قَالُوا يَا قَوْمَنَا اِنَّا سَمِعْنَا كِتَاباً اُنْزِلَ مِنْ بَعْدِ مُوسٰى مُصَدِّقاً لِمَا بَيْنَ يَدَيْهِ يَهْدِي اِلَى الْحَقِّ وَ اِلٰى طَرِيقٍ مُسْتَقِيمٍ (احقاف ـ ۲۹ و ۳۰)

ای رسول یاد آر وقتی را که عده‌ای از جنیان را برای شنیدن قرآن متوجه تو کردیم وقتی نزد رسول رسیدند بهمدیگر گفتند گوش فرا دهید وقتی قرائت تمام شد بسوی قوم خود برای تبلیغ و اندرز باز گشتند بکسان خود گفتند ما آیات کتابی را شنیدیم که کتب پیشین را تأئید میکند و بعد از کتاب موسی نازل شده و بشر را بسوی حقیقت وراه راست هدایت میکند.

یَا قَوْمَنَا اَجِیبُوا دَاعِیَ اللهِ وَ آمِنُوا بِهِ یَغْفِرْ لَکُمْ مِنْ ذُنُوبِکُمْ وَ یُجِرْکُمْ مِنْ عَذَابٍ اَلِیمٍ ـ وَ مَنْ لَا یُجِبْ دَاعِیَ اللهِ فَلَیْسَ بِمُعْجِزٍ فِی الْاَرْضِ وَ لَیْسَ لَهُ مِنْ دُونِهِ اَوْلِیَاءُ اُولٰئِکَ فِی ضَلَالٍ مُبِینٍ (احقاف ـ ۳۱ و ۳۲)

ای مردم دعوت حق را بپذیرید و باو ایمان بیاورید اوهم گناهان شما رامی بخشد و هم از عذاب سخت شما را در امان میگیرد هر کس دعوت خدا را نپذیرد کاری از پیش نخواهد برد و جز خدا یار و یاوری نخواهد یافت و در گمراهی آشکار خواهد ماند.

اَفَلَا یَتَدَبَّرُونَ الْقُرْآنَ اَمْ عَلیٰ قُلُوبٍ اَقْفَالُهَا (محمد ـ ۲٤)

چرا در حقایق ومعانی آیات قرآن تعمق نمیکنند آیا بردلهای آنان قفل جهل و گمراهی زده شده است؟

اَمْ یَقُولُونَ تَقَوَّلَهُ بَلْ لَا یُؤْمِنُونَ فَلْیَأْتُوا بِحَدِیثٍ مِثْلِهِ اِنْ کَانُوا صَادِقِینَ (طور ـ ۳۳ و ۳٤)

یااینکه میگویند قرآن را محمد خودش گفته و من درآوردی است اینطور نیست بلکه خودشان ایمان ندارند اگر راست میگویند گفتاری مثل آنرا بیاورند.

اَفَمِنْ هٰذَا الْحَدِیثِ تَعْجَبُونَ وَتَضْحَکُونَ وَلَاتَبْکُونَ وَاَنْتُمْ سَامِدُونَ فَاسْجُدُوا لِلّٰهِ وَاعْبُدُوا (نجم ـ ۵۹ تا ٦۲)

آیا از این قرآن تعجب میکنید - بآن میخندید و بروزگار خود گریه نمیکنید ؟ شما بشر بسیار غافلید برای جبران غفلت خود خدا را سجده کنید و او را پرستش نمائید .

وَلَقَدْ جَآءَهُمْ مِنَ الْأَنْبَاءِ مَا فِيهِ مُزْدَجَرٌ حِكْمَةٌ بَالِغَةٌ فَمَا تُغْنِ النُّذُرُ (قمر - ۴ و ۵)

بمردم وسیله آیات قرآن اخبار پیشینیان رسید اخباریکه در آن آثار شکنجه و عذاب بود قرآن حکمت کامل و رسائی است که بعد از او سایر پیامبران و اندرز دهندگان منشاء اثر نخواهند بود .

وَلَقَدْ يَسَّرْنَا الْقُرْآنَ لِلذِّكْرِ فَهَلْ مِنْ مُدَّكِرٍ (قمر - ۱۷)

ما قرآن را با بیان فصیح و نزدیك بفهم نازل و آنرا برای تذکر آسان کردیم کیست که از معانی آن متذکر شود ؟

فَلَا أُقْسِمُ بِمَوَاقِعِ النُّجُومِ وَإِنَّهُ لَقَسَمٌ لَوْ تَعْلَمُونَ عَظِيمٌ إِنَّهُ لَقُرْآنٌ كَرِيمٌ فِي كِتَابٍ مَكْنُونٍ لَا يَمَسُّهُ إِلَّا الْمُطَهَّرُونَ تَنْزِيلٌ مِنْ رَبِّ الْعَالَمِينَ (واقعه - ۷۵ تا ۸۰)

قسم بموقعیت و درجات کرات آسمان - اگر بدانید این قسم قسم بزرگی است که این قرآن بسیار گرامی است درلوح محفوظ ثبت است و جزدست پاکان بآن نمیرسد وصرفاً از جانب خدای متعال نازل شده است.

أَفَبِهَذَا الْحَدِيثِ أَنْتُمْ مُدْهِنُونَ وَتَجْعَلُونَ رِزْقَكُمْ أَنَّكُمْ تُكَذِّبُونَ (واقعه - ۸۱ و ۸۲)

ای مردم منافق آیا باوجود این قرآن باز کفر و نفاق میورزید و تمام کار وزندگی و خوراك خود را کنار گذاشته آنرا تکذیب میکنید ؟

هُوَالَّذِي يُنَزِّلُ عَلَىٰ عَبْدِهِ آيَاتٍ بَيِّنَاتٍ لِيُخْرِجَكُمْ مِنَ الظُّلُمَاتِ إِلَى النُّورِ وَ إِنَّ اللَّهَ بِكُمْ لَرَؤُفٌ رَحِيمٌ (حدید ـ ۹)

او کسی است که آیات روشن را بر بنده خود محمد نازل میکند تا شما را از تاریکی جهل بیرون آورده بجهان روشن دانش هدایت کند خداوند نسبت بشما مهربان و بخشنده است.

لَوْ أَنْزَلْنَا هٰذَا الْقُرْآنَ عَلَىٰ جَبَلٍ لَرَأَيْتَهُ خَاشِعاً مُتَصَدِّعاً مِنْ خَشْيَةِ اللّٰهِ وَ تِلْكَ الْأَمْثَالُ نَضْرِبُهَا لِلنَّاسِ لَعَلَّهُمْ يَتَفَكَّرُونَ (حشر ـ ۲۱)

اگر این قرآن را بر کوه نازل میکردیم میدیدی که از ترس خدا سرافکنده و متلاشی میشد ـ این امثال را برای مـردم میزنیم شاید بتفکر بپردازند و بدین بگروند.

(آیه ۸ سوره تغابن در فصل ۲۰)

(آیات ۴۳ و ۴۴ سوره قلم مجازات مُکذّبین قرآن در فصل ۱۰)

(آیات ۵۱و۵۲ سورهٔ قلم درفصل۲)

فَلَا أُقْسِمُ بِمَا تُبْصِرُونَ وَمَالَاتُبْصِرُونَ إِنَّهُ لَقَوْلُ رَسُولٍ كَرِيمٍ وَ مَاهُوَ بِقَوْلِ شَاعِرٍ قَلِيلًا مَاتُؤْمِنُونَ وَلَابِقَوْلِ كَاهِنٍ قَلِيلًا مَا تَذَكَّرُونَ ـ تَنْزِيلٌ مِنْ رَبِّ الْعَالَمِينَ (حاقه ـ ۳۸ تا ۴۳)

قسم بآنچه از آثار حق می‌بینید و نمی‌بینید که قرآن وحی خدا و از زبان پیغمبر بزرگوار است و گفتار شاعر یا پیشگوئی رمّال نیست گرچه عده کمی بآن ایمان دارند و از نکات آن متذکـرند ـ قرآن بحقیقت از جانب خـدای متعال نازل شده است.

وَلَوْتَقَوَّلَ عَلَيْنَا بَعْضَ الْأَقَاوِيلِ لَأَخَذْنَامِنْهُ بِالْيَمِينِ ثُمَّ لَقَطَعْنَامِنْهُ الْوَتِينَ ـ فَمَا

مِنْكُمْ مِنْ أَحَدٍ عَنْهُ حَاجِزِينَ وَ إِنَّهُ لَتَذْكِرَةٌ لِلْمُتَّقِينَ وَ إِنَّا لَنَعْلَمُ أَنَّ مِنْكُمْ مُكَذِّبِينَ وَإِنَّهُ لَحَسْرَةٌ عَلَى الْكَافِرِينَ وَإِنَّهُ لَحَقُّ الْيَقِينِ (حاقه - ٤٤ تا ٥١)

اگر محمّد سخنانی ازخود بما می بست اورا سخت بانتقام میگرفتیم و شاهرگ او را قطع میکردیم درآنصورت احدی ازشما قادر بدفاع ازاو نبودید قرآن مایهٔ تذکر پرهیزگاران است ما میدانیم عدّه‌ای از شما بناحق آنرا تکذیب میکنید تکذیب قرآن موجب پشیمانی و بیچارگی کافران است - قرآن حقیقت محض است .

فَسَبِّحْ بِاسْمِ رَبِّكَ الْعَظِيمِ (حاقه - ۵۲)

پس ای محمد بنام خدای بزرگ خود سپاس وستایش کن .

(آیات ۱ و ۲ سورهٔ جن در فصل ۱۲)

(آیه ۵ سورهٔ مدثر در فصل ۲)

(آیات ۲٤ و ۲۵ سورهٔ مدثر در فصل ۲)

كَلَّا وَ الْقَمَرِ وَ اللَّيْلِ إِذْ أَدْبَرَ وَالصُّبْحِ إِذَا أَسْفَرَ إِنَّهَا لَإِحْدَى الْكُبَرِ نَذِيراً لِلْبَشَرِ لِمَنْ شَاءَ مِنْكُمْ أَنْ يَتَقَدَّمَ أَوْيَتَأَخَّرَ (مدّثر - ۳۲ تا ۳۷)

نه - قسم بماه تابان که قرآن جز راهنمای بشر چیز دیگری نیست و قسم بشب هنگامیکه تمام میشود و جای خود را بروز میدهد (سحرگاه که جای راز و نیاز است) و قسم بصبح صادق وقتیکه جهان را روشن میسازد که قرآن یکی از آیات و دلایل عظمت خداست و نزول آن یکی از وقایع عظیم است - مایهٔ اندرز بشر است برای هر یك از شما که بخواهد در راه سعادت پیش برود یاعقب بماند .

كَلَّا إِنَّهُ تَذْكِرَةٌ فَمَنْ شَاءَ ذَكَرَهُ وَمَا يَذْكُرُونَ إِلَّا أَنْ يَشَاءَ اللهُ هُوَ أَهْلُ التَّقْوَى

وَاَهْلُ الْمَغْفِرَةِ (مدثر ـ ٥٤ و ٥٥ و ٥٦)

هرگز تصوّرات آنها در بارهٔ قرآن درست نیست قرآن بیان و اندرزی است که هر کس بخواند آنرا در یابد و متذکر شود و جز آنکه خدا بخواهد کسی توفیق سعادت نمی‌یابد زیرا فقط خدا اهلیت تشخیص پرهیزگاری وعفووبخشش را دارد.

(آیات ۱٦ تا ۲۱ سورهٔ قیامت در فصل ۲۰ طرز اعلام قرآن)

(آیه ۲۳ سورهٔ دهر در فصل ۲)

فَبِاَيِّ حَدِيثٍ بَعْدَهُ يُؤْمِنُونَ (مرسلات ـ ٥٠)

بعد از قرآن بچه گفتاری ایمان میآورند ؟

اِنَّهَا تَذْكِرَةٌ فَمَنْ شَاءَ ذَكَرَهُ فِي صُحُفٍ مُكَرَّمَةٍ مَرْفُوعَةٍ مُطَهَّرَةٍ بِاَيْدِي سَفَرَةٍ كِرَامٍ بَرَرَةٍ (عبس ۱۱ تا ۱٦)

قرآن وسیله هدایت است برای هر فردیکه بخواهد بآن بگرود ـ در صفحات مقدس و محترم لوح محفوظ یا قلوب پاکان منقوش است ـ اوراق والا و پاکیزه در دست سفیران و فرشتگان بزرگوار وپاکدامن .

فَلَا اُقْسِمُ بِالْخُنَّسِ الْجَوَارِ الْكُنَّسِ وَاللَّيْلِ اِذَا عَسْعَسَ وَالصُّبْحِ اِذَا تَنَفَّسَ اِنَّهُ لَقَوْلُ رَسُولٍ كَرِيمٍ ذِي قُوَّةٍ عِنْدَ ذِي الْعَرْشِ مَكِينٍ مُطَاعٍ ثَمَّ اَمِينٍ (تکویر ـ ۱۵ تا ۲۱)

آنطور نیست که کافران می‌پندارند قسم بستارگانیکه پس از گردش بجای خود باز میگردند ودرجریان گردش روی خودرا پنهان میکنند ـ قسم بشب هنگامیکه جهان را پر از تاریکی میگرداند وقسم بدمیدن صبح که این قرآن گفتار فرستاده گرامی خدا جبرئیل است فرشتهٔ نیرومندیکه نزد خدای بلند پایه قراردارد ـ فرمانده فرشتگان و امین وحی است .

وَ مَا هُوَ بِقَوْلِ شَيْطَانٍ رَجِيمٍ فَاَيْنَ تَذْهَبُونَ اِنْ هُوَ اِلَّا ذِكْرٌ لِلْعَالَمِينَ لِمَنْ

شَاءَ مِنكُمْ أَنْ يَسْتَقِيمَ وَمَا تَشَاؤُنَ إِلَّا أَنْ يَشَاءَ اللهُ رَبُّ الْعَالَمِينَ (تکویر ـ ۲۵ تا ۲۹)

قرآن کلام خداست نه کلام شیطان مردود بنابر این شما آنرا رها کرده بکجا میروید؟ ـ قرآن مایهٔ تذکر و وسیله راهنمائی برای مردم جهانیان است برای افرادیکه بخواهند در راه‌حق استقامت بورزند ـ البته شما نمی‌خواهید مگر آنکه خدای جهانیان بخواهد او باید اراده کند.

فَمَا لَهُمْ لَا يُؤْمِنُونَ وَإِذَا قُرِئَ عَلَيْهِمُ الْقُرْآنُ لَا يَسْجُدُونَ بَلِ الَّذِينَ كَفَرُوا يُكَذِّبُونَ وَاللهُ أَعْلَمُ بِمَا يُوعُونَ (انشقاق ـ ۲۰ تا ۲۳)

چرا کافران با همه این مظاهر ایمان نمیآورندووقتیکه قرآن تلاوت میشود بسجده نمیافتند؟ کافران قرآن راتکذیب میکنند خداوند بآنچه‌دردل خود پنهان داشته‌اند از خود آنها آگاهتر است.

فَبَشِّرْهُمْ بِعَذَابٍ أَلِيمٍ إِلَّا الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ لَهُمْ أَجْرٌ غَيْرُ مَمْنُونٍ (انشقاق ـ ۲٤ و ۲۵)

منکرین قرآن‌را بعذاب دردناك بشارت ده مگر آنکه ایمان بیاورندونیکوکاری پیشه کنند که در اینصورت اجر بی منت خواهند یافت.

بَلْ هُوَ قُرْآنٌ مَجِيدٌ فِي لَوْحٍ مَحْفُوظٍ (بروج ـ ۲۱ و ۲۲)

قرآن کتاب بزرگ آسمانی است درلوح محفوظ (در کتاب علم ازلی خداوند) منقوش و ثبت است.

وَالسَّمَاءِ ذَاتِ الرَّجْعِ وَالْأَرْضِ ذَاتِ الصَّدْعِ إِنَّهُ لَقَوْلٌ فَصْلٌ وَمَا هُوَ بِالْهَزْلِ (طارق ـ ۱۱ تا ۱٤)

قسم بآسمان گردان و فرو ریزنده باران و بزمینی که نباتات را از خود بیرون میدهد و میرویاند که قرآن کلام حق و فارق حق وباطل است و گفتار بیهوده و چرند نیست.

وَيَتَجَنَّبُهَا الْأَشْقَى الَّذِي يَصْلَى النَّارَ الْكُبْرَى ثُمَّ لَا يَمُوتُ فِيهَا وَلَا يَحْيَى
(اعلی ـ ۱۱ تا ۱۳)

شقی ترین مردمیکه طعمهٔ آتش جنهمند ازقرآن رو برمیگردانند آنها که در آتش بزرگ دوزخ میسوزند ونه زندگی دارند ونه مرگ .

إِنَّا أَنْزَلْنَاهُ فِي لَيْلَةِ الْقَدْرِ وَمَا أَدْرَاكَ مَا لَيْلَةُ الْقَدْرِ ـ لَيْلَةُ الْقَدْرِ خَيْرٌ مِنْ أَلْفِ شَهْرٍ ـ تَنَزَّلُ الْمَلَائِكَةُ وَالرُّوحُ فِيهَا بِإِذْنِ رَبِّهِمْ مِنْ كُلِّ أَمْرٍ سَلَامٌ ـ هِيَ حَتَّى مَطْلَعِ الْفَجْرِ (قدر ـ ۱ تا ۵)

ما قرآن را درشب قدر نازل کردیم شب قدرنمیدانی چیست مقام شب قدر ازهزار ماه بالاتر است دراین شب بااجازه خداوند ملائکه وروح خدا یعنی جبرئیل نازل میشوند ودستورها وفرمانهای کلی برای نظام عالم وامن وسلامت باخود میآورند این شب با برکت تاصبح ادامه دارد .

فصل پنجم

مطالعه در اسرار خلقت - کرات سماوی - پرواز بشر بآسمان - نامتناهی بودن دستگاه خلقت - نظم عالم - آمار

اَلَّذِی جَعَلَ لَکُمُ الاَرْضَ فِراشاً وَالسَّماءَ بِناءً وَاَنْزَلَ مِنَ السَّماءِ ماءً فَاَخْرَجَ بِهِ مِنَ الثَّمَراتِ رِزْقاً لَکُمْ فَلاتَجْعَلُوا لِلّهِ اَنْداداً وَاَنْتُمْ تَعْلَمُونَ (بقره ـ ۲۲)

خدائی‌را بپرستید که زمین را برای آسایشگاه‌شما گسترانید و آسمان‌را برافراشت وازآسمان آب باران نازل کرد و بوسیله آن روزی شما را از میوه های گوناگون تأمین نمود پس عالماً عامداً برای خدا ضد ونظیر قرار ندهید .

کَیْفَ تَکْفُرُونَ بِاللّهِ وَکُنْتُمْ اَمْواتاً فَاَحْیاکُمْ ثُمَّ یُمِیتُکُمْ ثُمَّ یُحْیِیکُمْ ثُمَّ اِلَیْهِ تُرْجَعُونَ (بقره ـ ۲۸)

چطور بخدا کفر میورزید درحالیکه شما مرده ومعدوم بودید شمارا زنده کرد بعد هم شما را میمیراند بعد از آنهم زنده میکند و باز گشت شما فقط بسوی اوست؟

هُوَالَّذِی خَلَقَ لَکُمْ ما فِی الاَرْضِ جَمِیعاً ثُمَّ اسْتَوی اِلَی السَّماءِ فَسَوّیهُنَّ سَبْعَ سَمواتٍ وَهُوَ بِکُلِّ شَیْئٍ عَلِیمٌ (بقره ـ ۲۹)

اوخدائی است که همه موجودات زمین را دراختیار شما گذاشته بعد بخلقت آسمان توجه کرد وهفت کره درعالم شما بگردش گذاشت ـ اوست که بهرچیزی داناست.

اِنَّ فِی خَلْقِ السَّمواتِ وَالاَرْضِ وَاخْتِلافِ اللَّیْلِ وَالنَّهارِ وَالْفُلْکِ الَّتِی تَجْرِی

فِی الْبَحْرِ بِمٰا یَنْفَعُ النّٰاسَ وَمٰا اَنْزَلَ اللّٰهُ مِنَ السَّمٰاءِ مِنْ مٰاءٍ فَأَحْیٰا بِهِ الارضَ بَعْدَ مَوْتِهٰا وَبَثَّ فِیهٰا مِنْ کُلِّ دٰابَّةٍ وَتَصْرِیفِ الرِّیٰاحِ وَالسَّحٰابِ الْمُسَخَّرِ بینَ السَّمٰاءِ وَالْاَرْضِ لَاٰیٰاتٍ لِقَوْمٍ یَعْقِلُونَ (بقرهٔ ـ ١٦٤)

درخلقت آسمان وزمین واختلاف روز وشب و حرکت آن کشتی که در دریا برای منافع بشردر گردش است ودرآن بارانی که ازآسمان میریزد و زمین بایر موات را زنده میگرداند وانواع حیواناتی که اززمین خارج شده وبرروی آن پراکنده هستند ووزش بادها وابریکه دربین آسمان وزمین معلق است ـ در همه اینها آیات روشنی بروجود خدا برای اهل تعقل است .

یَسْئَلُونَکَ عَنِ الْاَهِلَّةِ قُلْ هِیَ مَوٰاقِیتُ لِلنّٰاسِ وَالْحَجِّ (بقره ـ ۱۸۹)

ای محمد مردم ازبدروهلال شدن ماه ازتوسؤال میکنند بگو این برای حفظ وقت مردم وشمارش ایام سال وتعیین اوقات حج و امثال آن است .

قَدْ خَلَتْ مِنْ قَبْلِکُمْ سُنَنٌ فَسِیرُوا فِی الْاَرْضِ فَانْظُرُوا کَیْفَ کٰانَ عٰاقِبَةُ الْمُکَذِّبِینَ (آلعمران ـ ۱۳۷)

قبل ازشما ملل واقوام زیادی با رسم ویاسای مختلف درجهان بودند وازبین رفتند درروی زمین گردش و مطالعه کنید ببینید پایان کار مردمیکه آیات خدا را تکذیب کردند چه شد .

اِنَّ فِی خَلْقِ السَّمٰوٰاتِ وَالْاَرْضِ وَاخْتِلٰافِ اللَّیْلِ وَالنَّهٰارِ لَاٰیٰاتٍ لِاُولِی الالبٰابِ (آلعمران ـ ۱۹۰)

درخلقت آسمانها وزمین وتغییر وتبدبل شب وروز برای مردم متفکر دلایل روشنی بر وجود خداست .

اَلَّذِینَ یَذْکُرُونَ اللّٰهَ قِیٰاماً وَقُعُوداً وَعَلیٰ جُنُوبِهِمْ وَیَتَفَکَّرُونَ فِی خَلْقِ السَّمٰوٰاتِ

وَالْاَرْضِ رَبَّنا ما خَلَقْتَ هٰذا باطِلاً سُبْحانَكَ فَقِنا عَذابَ النّارِ . رَبَّنا اِنَّكَ مَنْ تُدْخِلِ النّارَ فَقَدْ اَخْزَیْتَهُ وَما لِلظّالِمینَ مِنْ اَنْصارٍ (آلعمران ـ ۱۹۱ و۱۹۲)

مردمیکه درهرحال ایستاده ونشسته و بپهلو خفته خدارا یاد و سپاس میکنند و در آفرینش آسمان و زمین تفکّر میکنند و میگویند خداوندا اینها را بیهوده خلق نکردهای توازهر آلایشی پاکی ـ مارا از آتش جهنم درامان خود نگهدار ـ خدایا توهر کس را وارد جهنم کردی اوراپست ابدی گردانیدی آری درروزقیامت ظالمان را کسی یاری نمیکند .

لِكُلٍّ جَعَلْنا مِنْكُمْ شِرْعَةً وَمِنْهاجاً وَلَوْشاءَ اللهُ لَجَعَلَكُمْ اُمَّةً واحِدَةً وَلٰكِنْ لِیَبْلُوَكُمْ فیما آتیٰكُمْ فَاسْتَبِقُوا الْخَیْراتِ اِلَی اللهِ مَرْجِعُكُمْ جَمیعاً فَیُنَبِّئُكُمْ بِما كُنْتُمْ فیهِ تَخْتَلِفُونَ (مائده ـ ۴۸)

ما برای هریك ازدستجات بشرراهی و آئینی مقررداشتهایم اگرخداوند میخواست همه شما را یك امّت واحد میکرد اما برای آزمایش خوب وبد وبرای ایجاد حس رقابت ومسابقه دراعمال خیراین گروهها را بوجودآورده است وبالاخره بازگشت همه بسوی اوست وبعداً مسائل مختلف فیه را بین شما حل خواهد کرد و سزای اختلاف کنندگان را بدست آنها خواهد داد.

قُلْ سیرُوا فِی الْاَرْضِ ثُمَّ انْظُرُوا كَیْفَ كانَ عاقِبَةُ الْمُكَذِّبینَ (انعام ـ ۱۱)

بگودرروی زمین گردش کنید وازاحوال گذشتگان آگاه شوید تا ببینید عاقبت کار تکذیب کنندگان حقیقت چهشد وچه بروزگارشان آمد .

وَما مِنْ دابَّةٍ فِی الْاَرْضِ وَلا طائِرٍ یَطیرُ بِجَناحَیْهِ اِلّا اُمَمٌ اَمْثالُكُمْ ما فَرَّطْنا فِی الْكِتابِ مِنْ شَیْئٍ ثُمَّ اِلیٰ رَبِّهِمْ یُحْشَرُونَ (انعام ـ ۳۸)

تمام موجودات اعم از حشرات وپرندگان امّتها و طوایفی مانند شما هستند ما در

کتاب آفرینش از بیان هیچ چیز فرو گذار نکردیم و همه موجودات بسوی خدای خود باز گشت میکنند.

لِکُلِّ نَبَأٍ مُستَقَرٌّ وَسَوفَ تَعلَمُونَ (انعام ـ ۶۷)

هرخبری درکائنات و کشف هرسری وظهورهرامری وقت معینی دارد وشما بزودی برصدق این مطلب آگاه میشوید.

وَهُوَ الَّذِی جَعَلَ لَکُمُ النُّجُومَ لِتَهتَدُوا بِهَا فِی ظُلُمَاتِ البَرِّ وَالبَحرِ قَد فَصَّلنَا الآیَاتِ لِقَومٍ یَعلَمُونَ (انعام ـ ۹۷)

اوست که ستارگان درخشان را برای راهنمائی شما درتاریکیهای بیابان ودریاها قرارداده ـ ما آیات خودرا برای مردم هوشمند تفصیل داده و بیان کرده‌ایم.

وَهُوَ الَّذِی اَنزَلَ مِنَ السَّمَاءِ مَاءً فَأَخرَجنَا بِهِ نَبَاتَ کُلِّ شَیءٍ فَأَخرَجنَا مِنهُ خَضِراً نُخرِجُ مِنهُ حَبّاً مُتَرَاکِباً وَمِنَ النَّخلِ مِن طَلعِهَا قِنوَانٌ دَانِیَةٌ وَجَنَّاتٍ مِن اَعنَابٍ وَالزَّیتُونَ وَالرُّمَّانَ مُشتَبِهاً وَغَیرَ مُتَشَابِهٍ اُنظُرُوا اِلَی ثَمَرِهِ اِذَا اَثمَرَ وَیَنعِهِ اِنَّ فِی ذَلِکُم لَآیَاتٍ لِقَومٍ یُؤمِنُونَ (انعام ـ ۹۹)

او کسی است که آب از آسمان فرومیبارد ـ از آن آب هر روئیدنی و ذیحیاتی را بوجود میاوریم از آن ماده حیاتی سبزه‌ها راخارج‌میکنیم از آن سبزه‌ها نیزدانه ـ هائی که روی هم چیده شده و ازشکوفهٔ درخت خرما خوشه های آویزان و پیوسته بهم استخراج میکنیم همچنین باغهای انگوروزیتون وانارمشابه‌و گوناگون بوجود میآوریم ـ که وقتی بثمر رسید بمناظر میوه‌های زیباورسیدهٔ آن بنگرید و تفکر کنید اینها آیاتی برای اهل ایمان میباشند.

وَهُوَ الَّذِی جَعَلَکُم خَلَائِفَ الاَرضِ وَرَفَعَ بَعضَکُم فَوقَ بَعضٍ دَرَجَاتٍ لِیَبلُوَکُم فِیمَا آتَیکُم اِنَّ رَبَّکَ سَرِیعُ العِقَابِ وَاِنَّهُ لَغَفُورٌ رَحِیمٌ (انعام ـ ۱۶۵)

اوخدائی است که شمارا جانشین گذشتگان ساخته و بعضی از شما را بر بعض دیگر برتری داده تا شما را با این درجات آزمایش کند ـ کیفرخدا سریع است ودرعین حال بخشنده ومهربان است.

وَ كَمْ مِنْ قَرْيَةٍ أَهْلَكْنَاهَا فَجَاءَهَا بَأْسُنَا بَيَاتاً أَوْهُمْ قَائِلُونَ (اعراف ـ ٤)

چه بسیارشهرها که اهالی آن درآسایش شب یا درخواب خوش سحر گاهی بودند وعذاب وغضب ما برآنها نازل شد وآنها را هلاك ساخت.

فَمَا كَانَ دَعْوَيهُمْ إِذْجَاءَهُمْ بَأْسُنَا إِلاَّ أَنْ قَالُوا إِنَّا كُنَّا ظَالِمِينَ فَلَنَسْئَلَنَّ الَّذِينَ أُرْسِلَ إِلَيْهِمْ وَ لَنَسْئَلَنَّ الْمُرْسَلِينَ فَلَنَقُصَّنَّ عَلَيْهِمْ بِعِلْمٍ وَ مَا كُنَّا غَائِبِينَ (اعراف ـ ٥ تا ٧)

در آن حال که دچار غضب ماشدند دفاعی نداشتند جز آنکه اذعان کردند که خود ستمکارومستحق عذاب هستند البته ما درروز رسیدگی هم ازحال امم و هم از طرز رسالت پیغمبران بازجوئی خواهیم کرد و حکایت حال آنانرا از روی دانش برای آنان بیان میکنیم تا بدانند که ازحال آنان غافل نبوده‌ایم.

وَ لَقَدْ مَكَّنَّاكُمْ فِي الْأَرْضِ وَ جَعَلْنَا لَكُمْ فِيهَا مَعَايِشَ قَلِيلاً مَا تَشْكُرُونَ (اعراف ـ ١٠)

شمارا در روی زمین متمکن ومقتدر کردیم و بشما در آنجا وسیله روزی و آسایش دادیم اما عده کمی ازشما شکرنعمت را بجا میآورید .

وَ لِكُلِّ أُمَّةٍ أَجَلٌ فَإِذَا جَاءَ أَجَلُهُمْ لَا يَسْتَأْخِرُونَ سَاعَةً وَلَا يَسْتَقْدِمُونَ (اعراف ـ ٣٤)

هرقوم وملتی دوره‌وعمری‌دارند همینکه‌مدت آنها بسررسید یکساعت مقدم و مؤخر نمیشوند .

وَلاتفسدوا فِی الارْضِ بعدَ اِصْلاحِها وَادعوهُ خوفاً وطمعاً اِنَّ رحمتَ اللهِ قریبٌ مِنَ المُحسِنینَ (اعراف - ۵۶)

بعد از آنکه امور زمین از جانب خداوند مرتب شد شما آنرا خراب وفاسد نکنید خدا را با بیم وامید بخوانید زیرا رحمت او بنیکوکاران نزدیك است .

وَهُوَالَّذی یُرسِلُ الرِّیاحَ بُشراً بینَ یدَیْ رَحمتِهِ حَتّی اِذا اَقَلَّت سحاباً ثِقالاً سُقناهُ لِبَلَدٍ مَیِّتٍ فَانزلنا بِهِ الماءَ فَأَخرجنا بِهِ مِن کُلِّ الثَّمراتِ - کَذلِكَ نُخرِجُ المَوتی لَعَلَّکُم تَذَکَّرُونَ (اعراف - ۵۷)

او خدائی است که بادها را جریان میدهد تا باران رحمت را بشارت دهند و ابرهای سنگین را حمل کنند که با آن ابرها سرزمینهای بایر ومرده را آبیاری کنیم از ابر آب فرو میریزیم که بوسیله آن انواع میوجات را بوجود میاوریم- ما مردگان را هم در روز قیامت اینطور زنده میکنیم - این بیان برای آن است که شاید شما متذکر شوید .

وَالبَلَدُ الطَّیِّبُ یَخرجُ نَباتُهُ بِاِذنِ رَبِّهِ وَالَّذی خَبُثَ لایَخرجُ اِلّانَکِداً کَذلِكَ نُصَرِّفُ الآیاتِ لِقَومٍ یَشکُرُونَ (اعراف - ۵۸)

زمین پاك ومستعد باذن خداوند نبات نیکو میدهد اما از زمین شوره و ناپاك جز گیاه هرزه وبی خاصیت نمیروید ما آیات خودرا برای مردم شکرگزار چنین بیان میکنیم .

اَوَلَم یَهدِ لِلَّذینَ یَرِثُونَ الارضَ مِن بَعدِ اَهلِها اَن لَو نَشاءُ اَصَبناهُم بِذُنُوبِهِم وَنَطبَعُ عَلی قُلُوبِهِم فَهُم لایَسمَعُونَ تِلكَ القُری نَقُصُّ عَلَیكَ مِن اَنبائِها وَلَقَد جاءَتهُم رُسُلُهُم بِالبَیِّناتِ فَما کانُوا لِیُؤمِنُوا بِما کَذَّبُوا مِن قَبلُ کَذلِكَ یَطبَعُ اللهُ عَلی قُلُوبِ الکافِرینَ وَما وَجَدنا لِاَکثَرِهِم مِن عَهدٍ وَاِن وَجَدنا اَکثَرَهُم

لَفاسِقین (اعراف ـ ۱۰۰ تا ۱۰۲)

آیا خداوند برای مردمیکه جانشین گذشتگان شدند بیان نفرمود که هروقت بخواهیم آنها را بکیفر گناها نشان میرسانیم و بردلهای آنان مهر بدبختی میگذاریم که حقایق را نشنوند ودرك نکنند؟ این سرزمینها که سر گذشت آنرا کم و بیش برای شما بیان کردیم برای همه آنها پیامبرانی با دلایل اعزام کردیم اما آنها ایمان نیاوردند زیرا قبلا خود وپدرانشان آنرا تکذیب کرده بودند ـ آری ما اینطور مهر عدم هدایت برقلوب کافران میگذاریم ـ اکثر مردم روی زمین را بدعهد و بیوفا یافتیم و بلکه بیشتر آنها اهل فسق وفجور بودند .

اَوَلَمْ یَنظُرُوا فِی مَلَکُوتِ السَّمٰواتِ وَالاَرضِ وَمَا خَلَقَ اللهُ مِنْ شَیْءٍ وَاَنْ عَسیٰ اَنْ یَکُونَ قَدِ اقْتَرَبَ اَجَلُهُمْ فَبِاَیِّ حَدِیثٍ بَعْدَهُ یُؤْمِنُونَ (اعراف ـ ۱۸۵)

آیا مردم در نیروهائی که در کرات آسمانی وزمین وسایر موجودات است تفکر و نظاره نمیکنند ودراین مسئله نمی‌اندیشند که هر آن ممکن است مرگ بآنها نزدیك شده باشد؟ در آن حال بغیر از کتاب آسمانی بکدام سخن ایمان میآورند ؟

اَلَمْ یَأْتِهِمْ نَبَأُ الَّذِینَ مِنْ قَبْلِهِمْ قَوْمِ نُوحٍ وَعَادٍ وَثَمُودَ وَقَوْمِ اِبْرَاهِیمَ وَاَصْحَابِ مَدْیَنَ وَالْمُؤْتَفِکَاتِ اَتَتْهُمْ رُسُلُهُمْ بِالْبَیِّنَاتِ فَمَا کَانَ اللهُ لِیَظْلِمَهُمْ وَلٰکِنْ کَانُوا اَنْفُسَهُمْ یَظْلِمُونَ (توبه ـ ۷۰)

آیا این مردم سر گذشت اقوام و ملل گذشته از قبیل قوم نوح ـ عاد ـ ثمود ـ ابراهیم ـ قوم شعیب ولوط را نشنیده‌اند که پیغمبران با آیات روشن ولوازم هدایت و تربیت نزد آنها آمدند و آنها از قبول دین سر باز زدند و ذلیل وخوارشدند ؟ خدا بآنها ظلم نکرد بلکه خود برنفس خود ظلم نمودند و خودرا بدبخت کردند.

وَلَقَدْ اَهْلَکْنَا الْقُرُونَ مِنْ قَبْلِکُمْ لَمَّا ظَلَمُوا وَجَاءَتْهُمْ رُسُلُهُمْ بِالْبَیِّنَاتِ وَمَا کَانُوا لِیُؤْمِنُوا کَذٰلِكَ نَجْزِی الْقَوْمَ الْمُجْرِمِینَ ثُمَّ جَعَلْنَاکُمْ خَلَائِفَ فِی الْاَرْضِ مِنْ

بَعْدِهِمْ لِنَنْظُرَ كَيْفَ تَعْمَلُونَ (یونس - ۱۳ و ۱٤)

ما اقوام وملل زیادی را پیش ازشما بکیفرظلم وتعدیاتشان بدست هلاك ونابودی سپردیم زیرا هر چند انبیاء با دلایل و برهان نزد آنها آمده بیان حق کردند آنها حاضر بتسلیم و ایمان نشدند مـا نیز گناهکاران را همانطور عقوبت میدهیم اینك شما را جانشین آنان قرار دادهایم ببینیم شما چگونه رفتار میکنید .

وَمَا كَانَ النَّاسُ إِلَّا أُمَّةً وَاحِدَةً فَاخْتَلَفُوا وَلَوْلَا كَلِمَةٌ سَبَقَتْ مِنْ رَبِّكَ لَقُضِيَ بَيْنَهُمْ فِيمَا فِيهِ يَخْتَلِفُونَ (یونس - ۱۹)

مردم ابتداء متحد بودند بعداً فرد فرد شدند و در مسائل دینی اختلاف ورزیدند اگر برای خاطر یك کلمه نبود که قبلا مقرر شده بود برای آزمایش مدتی مهلت یابند آناً اختلاف آنها خاتمه مییافت یعنی کافران هلاك و نابود میشدند و دین واحد در دنیا حکمفرما میشد .

إِنَّمَا مَثَلُ الْحَيَاةِ الدُّنْيَا كَمَاءٍ أَنْزَلْنَاهُ مِنَ السَّمَاءِ فَاخْتَلَطَ بِهِ نَبَاتُ الْأَرْضِ مِمَّا يَأْكُلُ النَّاسُ وَالْأَنْعَامُ حَتَّى إِذَا أَخَذَتِ الْأَرْضُ زُخْرُفَهَا وَازَّيَّنَتْ وَظَنَّ أَهْلُهَا أَنَّهُمْ قَادِرُونَ عَلَيْهَا - أَتَاهَا أَمْرُنَا لَيْلًا أَوْ نَهَارًا فَجَعَلْنَاهَا حَصِيدًا كَأَنْ لَمْ تَغْنَ بِالْأَمْسِ - كَذَلِكَ نُفَصِّلُ الْآيَاتِ لِقَوْمٍ يَتَفَكَّرُونَ - وَاللَّهُ يَدْعُو إِلَى دَارِ السَّلَامِ وَيَهْدِي مَنْ يَشَاءُ إِلَى صِرَاطٍ مُسْتَقِيمٍ (یونس - ۲٤ و ۲۵)

زندگانی دنیا باین میماند که از آسمان باران نازل میکنیم و آب باران با مواد نباتیزمین مخلوط میشود ودرنتیجه نباتات وخوراکیهای انسان وحیوانات بوجود میآید و رشد میکند - زمین سبزوخرم و آراسته میشود- مردم در آن حال مغرور شده خیالمیکنند برزمین تسلط کاملدارندناگاه امر ما در شب یا روزصادر میشود آنهمه گلومیوه را بشکلی درو میکنیم ونابود میسازیم که خیال میکنید روز گذشته چیزی در آن وجود نداشته است - آری ما آیات عظمت خودرا برای اهل تفکر

و مطالعه اینطرز بیان میکنیم ـ اما خداوند مردم را بسوی دنیای ابدی و خانهٔ امن و امان دعوت و هر که را که بخواهد براه راست هدایت میکند .

وَ لِکُلِّ اُمَّةٍ رَسُولٌ فَإِذَا جَاءَ رَسُولُهُمْ قُضِیَ بَیْنَهُمْ بِالْقِسْطِ وَ هُمْ لَا یُظْلَمُونَ (یونس ـ ۴۷)

هر جامعه‌ای رسولی دارد که میآید و آیات هدایت را بآنها ارائه میدهد بعد از اتمام حجت آنوقت ازروی عدالت بین آنها رسیدگی میشود و بنتایج اعمال خود میرسند و بکسی ظلم نمیشود .

وَ یَقُولُونَ مَتَیٰ هٰذَا الْوَعْدُ إِنْ کُنْتُمْ صَادِقِینَ ـ قُلْ لَا أَمْلِکُ لِنَفْسِی ضَرًّا وَ لَا نَفْعًا إِلَّا مَا شَاءَ اللّٰهُ لِکُلِّ أُمَّةٍ أَجَلٌ إِذَا جَاءَ أَجَلُهُمْ فَلَا یَسْتَأْخِرُونَ سَاعَةً وَ لَا یَسْتَقْدِمُونَ (یونس ـ ۴۸ و ۴۹)

میپرسند آخر این وعدهٔ مجازات و قیامت چه وقت است؟ اگر راست میگوئید زودتر برسانید. بگو من دراین اظهار نظر شخصی ندارم و در این کار نفع و ضرری برای من منظور نیست جز آنچه خدا بخواهد ـ هر اُمّتی عمری و موعدی دارد وقتی عمر آنها بسر رسد ساعتی مقدم و مؤخر نمیشود دوران شما هم بسر میرسد اما من موعد آنرا نمیدانم .

قُلِ انْظُرُوا مَاذَا فِی السَّمٰوَاتِ وَ الْأَرْضِ وَ مَا تُغْنِی الْآیَاتُ وَ النُّذُرُ عَنْ قَوْمٍ لَا یُؤْمِنُونَ (یونس ـ ۱۰۱)

بگو با چشم بصیرت در کائنات وموجودات آسمان و زمین نظر افکنید و تعقّل کنید گرچه مطالعه صرف در کائنات بدون ایمان دردی ازهیچ قومی دوا نخواهد کرد.

ذٰلِکَ مِنْ أَنْبَاءِ الْقُرَیٰ نَقُصُّهُ عَلَیْکَ مِنْهَا قَائِمٌ وَ حَصِیدٌ (هود ـ ۱۰۰)

این داستانها و سر گذشتها را ما از شهر ودیارهائی برای تو بیان کردیم که قسمتی

از آنها هنوز باقی است و قسمتی خراب و ویران شده و مردم آن با داس اجل درو شده‌اند.

وَمَا ظَلَمْنَاهُمْ وَلَكِنْ ظَلَمُوا أَنْفُسَهُمْ فَمَا أَغْنَتْ عَنْهُمْ آلِهَتُهُمُ الَّتِي يَدْعُونَ مِنْ دُونِ اللَّهِ مِنْ شَيْءٍ لَمَّا جَاءَ أَمْرُ رَبِّكَ وَمَا زَادُوهُمْ غَيْرَ تَتْبِيبٍ (هود - ۱۰۱)

ما بآنها ظلم نکردیم آنها خود بر نفس خود ستم روا داشتند وخدایانی که بجای خدای متعال بر گزیده بودند کوچکترین کمکی بآنها نکردند ووقتیکه امر حق برمجازات آنها قرار گرفت قادر بمقاومت درمقابل آن نبودند ودر آن حال جز حسرت وحیرت چیزی برای آنها باقی نماند.

وَكَذَلِكَ أَخْذُ رَبِّكَ إِذَا أَخَذَ الْقُرَى وَهِيَ ظَالِمَةٌ إِنَّ أَخْذَهُ أَلِيمٌ شَدِيدٌ (هود - ۱۰۲)

آری وقتی خدای توبخواهد کشوری وملتی را عقوبت کند چنین میکند - عقوبت خداوند شدید است.

إِنَّ فِي ذَلِكَ لَآيَةً لِمَنْ خَافَ عَذَابَ الْآخِرَةِ ذَلِكَ يَوْمٌ مَجْمُوعٌ لَهُ النَّاسُ وَذَلِكَ يَوْمٌ مَشْهُودٌ - وَمَا نُؤَخِّرُهُ إِلَّا لِأَجَلٍ مَعْدُودٍ (هود - ۱۰۳ و ۱۰۴)

تاریخ گذشته آئینهٔ آینده است - دراین سر گذشتها ودرانتقام وعقوبتها آیات‌عبرتی است برای کسانیکه ازرسوائی‌عواقب کارها اندیشه داشته باشند - روزقیامت روزی است که بشرعموماً درآن حاضرمیشوند واعمال هر کس درملأ عام واقع میشود ماپایان عمرهر کشور وقومی‌رافقط برای مدت معینی بعقب میاندازیم تادرآن‌مدت امتحان خود رابدهند.

فَلَوْلَا كَانَ مِنَ الْقُرُونِ مِنْ قَبْلِكُمْ أُولُوا بَقِيَّةٍ يَنْهَوْنَ عَنِ الْفَسَادِ فِي الْأَرْضِ إِلَّا قَلِيلًا مِمَّنْ أَنْجَيْنَا مِنْهُمْ وَاتَّبَعَ الَّذِينَ ظَلَمُوا مَا أُتْرِفُوا فِيهِ وَكَانُوا مُجْرِمِينَ (هود-۱۱۶)

چرا درملل گذشته مردمی بااراده وایمان وجود نداشت که ازسوء رفتارمردم جلو گیری کنند که ماینك ازفرط زشتی و کثرت زشتکاران جزعده معدودی‌رانتوانستیم

هدایت کنیم ؟ مردم ستمکار ازهوای نفس و تعیّش پیروی کردند و بسوءِ عواقب رفتار خود دچارشدند وهمه ملوث و آلوده و گناهکار گردیدند .

وَمَا كَانَ رَبُّكَ لِيُهْلِكَ الْقُرَى بِظُلْمٍ وَأَهْلُهَا مُصْلِحُونَ (هود - ۱۱۷)

این غیرممکن است که خدای تومردم نیکوکارو کشور و دیار آنها را بکیفر ظلم هلاك و نابود سازد .

وَلَوْشَاءَ رَبُّكَ لَجَعَلَ النَّاسَ أُمَّةً وَاحِدَةً وَلَايَزَالُونَ مُخْتَلِفِينَ إِلَّامَنْ رَحِمَ رَبُّكَ وَلِذَٰلِكَ خَلَقَهُمْ (هود - ۱۱۸ و ۱۱۹)

اگرخدای تومیخواست واراده میکردهمه طبقات بشر یك طبقهٔ واحدمیشدند وبیك کیش و آئین میگرویدند لکن باید همیشه اقوام وملل دراختلاف باشند (جزعده‌ای که‌مشمول مراحم خاص خدا هستند) اساساً خدا آنهارا برای‌همین خلق کرده‌است .

وَكَأَيِّنْ مِنْ آيَةٍ فِي السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ يَمُرُّونَ عَلَيْهَا وَهُمْ عَنْهَا مُعْرِضُونَ (یوسف - ۱۰۵)

چه‌بسیاراز آیات وعلایم قدرت خداوند در آسمان وزمین است که مردم بیخبر بر آن میگذرند وازتأمل در آن غفلت میورزند .

وَمَا يُؤْمِنُ أَكْثَرُهُمْ بِاللَّهِ إِلَّا وَهُمْ مُشْرِكُونَ (یوسف - ۱۰۶)

اکثر این مردم بخداوند ایمان نمیآورند اگرهم ایمان بیاورند همراه باشرك و آلوده به شوائب است .

وَمَا أَرْسَلْنَا مِنْ قَبْلِكَ إِلَّا رِجَالًا نُوحِي إِلَيْهِمْ مِنْ أَهْلِ الْقُرَى أَفَلَمْ يَسِيرُوا فِي الْأَرْضِ فَيَنْظُرُوا كَيْفَ كَانَ عَاقِبَةُ الَّذِينَ مِنْ قَبْلِهِمْ وَلَدَارُ الْآخِرَةِ خَيْرٌ لِلَّذِينَ اتَّقَوْا أَفَلَا تَعْقِلُونَ (یوسف - ۱۰۹)

ای محمد ماپیش ازتوهم پیغمبران راجز ازمردم روی زمین وسکنهٔ شهرودهات از

جای دیگر انتخاب نکرده وبسوی خلق نفرستاده‌ایم - بگو چرا درروی زمین مسافرت نمیکنندتا ببینند عاقبت کار پیشینیان چه شده و بفهمند که خانهٔ آخرت برای مردم پرهیزگار بهتراز دوروزه این دنیاست- چرا تعقل وتفکر نمی کنید ؟

حَتّٰی إِذَا اسْتَيْئَسَ الرُّسُلُ وَظَنُّوا أَنَّهُمْ قَدْ كُذِبُوا جَاءَهُمْ نَصْرُنَا فَنُجِّيَ مَنْ نَشَاءُ وَلَا يُرَدُّ بَأْسُنَا عَنِ الْقَوْمِ الْمُجْرِمِينَ (یوسف - ۱۱۰)

مردم درمقابل انبیاء چنان سرسختی نشان دادند وپافشاری کردند که انبیاء مأیوس شده خیال میکردند تکذیب آنها از جانب کفار بدون عواقب است و وعدهٔ نصرت خدائی انجام نمیگیرد درصورتیکه فتح وفیروزی ما باستقبال آنها آمد وهر کس را خواستیم نجات دادیم وخشم وغضب ما از گناهکاران رد نشد .

لَقَدْ كَانَ فِي قَصَصِهِمْ عِبْرَةٌ لِأُولِي الْأَلْبَابِ (یوسف - ۱۱۱)

درحکایات گذشتگان وقصه پیشینیان برای خردمندان عبرت وحکمت موجوداست

اللّٰهُ الَّذِي رَفَعَ السَّمٰوَاتِ بِغَيْرِ عَمَدٍ تَرَوْنَهَا ثُمَّ اسْتَوٰى عَلَى الْعَرْشِ وَسَخَّرَ الشَّمْسَ وَالْقَمَرَ كُلٌّ يَجْرِي لِأَجَلٍ مُسَمًّى يُدَبِّرُ الْأَمْرَ يُفَصِّلُ الْآيَاتِ لَعَلَّكُمْ بِلِقَاءِ رَبِّكُمْ تُوقِنُونَ (رعد - ۲)

او خدائی است که کرات سماوی را بدون ستون و تکیه گاه معلق نگاه‌داشته که می‌بینید آنگاه بر کرسی خداوندی مستقرشد و آفتاب و ماه را مسخر ارادهٔ خود فرمود که هر کدام در اوقات منظم مشغول گردشند- نظام عالمرا با تدبیرمخصوص بر قرار ساخته اینهمه علایم قدرت خودرا برای شما شرح میدهد شاید شما بروز قیامت و دیدار خداوند ایمان ویقین حاصل کنید .

وَهُوَ الَّذِي مَدَّ الْأَرْضَ وَجَعَلَ فِيهَا رَوَاسِيَ وَأَنْهَارًا وَمِنْ كُلِّ الثَّمَرَاتِ جَعَلَ فِيهَا زَوْجَيْنِ اثْنَيْنِ يُغْشِي اللَّيْلَ النَّهَارَ إِنَّ فِي ذٰلِكَ لَآيَاتٍ لِقَوْمٍ يَتَفَكَّرُونَ (رعد - ۳)

او خدائی است که زمین را گسترده و کوهها را در آن بر افراشته و نهرها را جاری ساخته است او از هر موجودی برای تولید مثل یکجفت آفریده شب تاریك را با روز روشن پوشیده وپنهان ساخته است درهمه این موجودات برای اهل تفکر آیت وعبرت است .

وَ فِی الْاَرْضِ قِطَعٌ مُتَجاوِراتٌ وَ جَنّاتٌ مِنْ اَعنابٍ وَ زَرْعٌ وَ نَخیلٌ صِنْوانٌ وَ غَیْرُ صِنْوانٍ یُسْقی بِماءٍ واحِدٍ وَ نُفَضِّلُ بَعْضَها عَلی بَعْضٍ فِی الْاُکُلِ اِنَّ فی ذلِکَ لَآیاتٍ لِقَوْمٍ یَعْقِلُونَ (رعد ـ ٤)

در زمین قطعات گونا گونی است که با آنکه مجاورهمند ـ مباین یکدیگر هستند باغات انگور و کشتزار و نخلستان‌ها که بعضاً چند تنه ازیك ریشه میباشند وباآنکه همه یك آب میخورند اما در رنگ و خوراك اختلاف دارند اینها همه برای مردم خردمند نشانهٔ تعقل است .

وَ کُلُّ شَیْئٍ عِنْدَهُ بِمِقْدارٍ (رعد ـ ۸)

هرچیزی در نزد خدا دارای مقدار ومیزان معینی است .

اِنَّ اللهَ لایُغَیِّرُ ما بِقَوْمٍ حَتّی یُغَیِّرُوا ما بِاَنْفُسِهِمْ وَ اِذا اَرادَاللهُ بِقَوْمٍ سُوءً فَلا مَرَدَّ لَهُ وَما لَهُمْ مِنْ دُونِهِ مِنْ والٍ (رعد ـ ۱۱)

خداوند حال هیچ قومی را تغییر نمیدهد و بساط آنها را برهم نمیزند مگر آنکه خود بواسطهٔ سوءِ اعمال خود آن حال را تغییر دهند واسباب بدبختی وزوال خودرا فراهم سازند وهروقت خداوند بخواهد ملتی را ببدبختی سوق دهد هیچ چیزمانع اجراءِ این اراده نیست و جزخدا کسی را یار و یاورخود نخواهند یافت .

هُوَالَّذی یُریکُمُ الْبَرْقَ خَوْفاً وَطَمَعاً وَیُنْشِئُ السَّحابَ الثِّقالَ وَیُسَبِّحُ الرَّعْدُ بِحَمْدِهِ وَالْمَلائِکَةُ مِنْ خیفَتِهِ وَ یُرْسِلُ الصَّواعِقَ فَیُصیبُ بِها مَنْ یَشاءُ وَهُمْ

يُجادِلُونَ فِي اللهِ وَهُوَ شَدِيدُ الْمِحالِ (رعد ـ ۱۲ و ۱۳)

او خدائی است که برق هوا را بشما نشان میدهد که از غضب او بترسید و بمرحمت او امیدوار باشید و ابرهای سنگین را برای آبیاری شما ازهمه طرف حاضر میسازد و رعد (صدای اصطکاك ابرها) با غرش خود حمد وستایش او را بجای میآورد و فرشتگان نیز از خوف او بتسبیح وستایش مشغولند ـ او صاعقه را برهر گروهی که بخواهد مأمور میکند تا آنها را نابود سازد با اینحال کافرانی که از قدرت خدا بیخبرند دروجود او تردید دارند ودرباره او مجادله میکنند درحالیکه انتقام او سخت وغیرقابل اجتناب است.

أَنْزَلَ مِنَ السَّماءِ ماءً فَسالَتْ أَوْدِيَةٌ بِقَدَرِها فَاحْتَمَلَ السَّيْلُ زَبَداً رابِياً وَمِمّا يُوقِدُونَ عَلَيْهِ فِي النّارِ ابْتِغاءَ حِلْيَةٍ أَوْمَتاعٍ زَبَدٌ مِثْلُهُ كَذلِكَ يَضْرِبُ اللهُ الْحَقَّ وَالْباطِلَ فَأَمَّا الزَّبَدُ فَيَذْهَبُ جُفاءً وَأَمّا ما يَنْفَعُ النّاسَ فَيَمْكُثُ فِي الْأَرْضِ كَذلِكَ يَضْرِبُ اللهُ الْأَمْثالَ (رعد ـ ۱۷)

خداوند از آسمان آب نازل میکند که دربیابانها و رودخانهها باندازه وسعت آنها سیل میشود سیلی خروشان و کف آلود که کف و غلیان آن شبیه کف فلزاتست که برای اسباب وزینت آلات برروی آتش آب میکنند ـ خداوند اینطور برای تفکیك حق از باطل مثل میزند ـ کف برروی آب نابود میشود اما آنچه برای بشرمفید باشد مثل خالص فلز یا بقایای سیل ثابت میماند آری باطل مانند کف بیدوام و حق مانند ته ماندهٔ رودخانه باقی است ـ خداوند در بیان مطالب اینطور امثال ساده و روشن میزند.

لِكُلِّ أَجَلٍ كِتابٌ (رعد ـ ۳۸)

برای هرواقعهای در کتاب قضای الهی وقت وموعدی معین و مقرراست.

وَهُوَ سَرِيعُ الْحِسابِ (رعد ـ ۴۱)

خداوند در حساب کائنات دقیق و سریع است.

وَإِنْ تَعُدُّوا نِعْمَتَ اللهِ لاتُحْصُوهَا (ابراهیم ـ ۳۴)

اگر بخواهید نعمتهای خدارا بشمارید ازعهده برنمیآئید.

إِنَّ اللهَ سَرِيعُ الْحِسَابِ (ابراهیم ـ ۵۱)

خداوند درمحاسبه دقیق وسریع است.

وَمَا أَهْلَكْنَا مِنْ قَرْيَةٍ إِلَّا وَلَهَا كِتَابٌ مَعْلُومٌ مَا تَسْبِقُ مِنْ أُمَّةٍ أَجَلَهَا وَمَا يَسْتَأْخِرُونَ (حجر ـ ۴و۵)

هیچ دیاری رانابود نکردیم وملتی رامنقرض نساختیم مگرآنکه علت ومدت معین داشت عمرهیچیك ازملل واقوام ازآنچه خداوند مقررفرموده تجاوزنمیکند وکم و زیاد نخواهد شد.

وَلَقَدْ أَرْسَلْنَا مِنْ قَبْلِكَ فِي شِيَعِ الْأَوَّلِينَ وَمَا يَأْتِيهِمْ مِنْ رَسُولٍ إِلَّا كَانُوا بِهِ يَسْتَهْزِؤُنَ ـ كَذَٰلِكَ نَسْلُكُهُ فِي قُلُوبِ الْمُجْرِمِينَ لَايُؤْمِنُونَ بِهِ وَقَدْ خَلَتْ سُنَّةُ الْأَوَّلِينَ (حجر ـ ۱۰ تا ۱۳)

ماپیش ازتوهم پیغمبرانی برملل مختلف فرستادیم ـ هیچ پیغمبری برآنها نازل نمیشد مگرآنکه اورا مورد تمسخرواستهزاء قرار میدادند ـ وضع نزول قرآن هم همینطوراست ما آنرا بردل گناهکاران وارد میسازیم ولی بآن ایمان نمیآورندآری رویه مردم کافرسنگدل ازقدیم‌الایام براین قرار گرفته است.

وَلَوْ فَتَحْنَا عَلَيْهِمْ بَاباً مِنَ السَّمَاءِ فَظَلُّوا فِيهِ يَعْرُجُونَ ـ لَقَالُوا إِنَّمَا سُكِّرَتْ أَبْصَارُنَا بَلْ نَحْنُ قَوْمٌ مَسْحُورُونَ (حجر ـ ۱۴و۱۵)

اگر برای این مردم درهای آسمان را باز کنیم که دائماً بآن صعود کنند بازشکر گذارنبوده ومنکر قدرت ما هستند ومیگویند این صعود بآسمان حقیقت ندارد بلکه چشمان مارا بسته و ما را افسون کرده اند که اینطور می‌بینیم.

وَالأرضَ مَدَدناها وَالقَينا فيها رَواسِيَ وَانبَتنا فيها مِن كُلِّ شَيئٍ مَوزُونٍ وَجَعَلنا لَكُم فيها مَعايِشَ وَمَن لَستُم لَهُ بِرازِقِينَ (حجر - ۱۹ و ۲۰)

مازمین را گستردیم و کوههای عظیم در آن برافراشتیم و در آن انـواع و اقسام موجـودات زیبا و متناسب آفریدیم وپرورش دادیم وبرای شما در آن انواع لوازم زندگی آماده ساختیم وحیوانات و مخلوقات دیگری در آن خلق کردیم کـه شما بهیچوجه ازعهدهٔ اداره کردن آنها بر نمیآئید .

وَاِن مِن شَيئٍ اِلّا عِندَنا خَزائِنُهُ وَما نُنَزِّلُهُ اِلّا بِقَدَرٍ مَعلُومٍ (حجر - ۲۱)

هرچیزی درکائنات وجود دارد خزینه ومنبع آن نزد ماست وما آنرا فقط بمیزان معین بعالم ظهور نازل میکنیم ودراختیار بشر قرار میدهیم .

وَاَرسَلنَا الرِّياحَ لَواقِحَ فَاَنزَلنا مِنَ السَّماءِ ماءً فَاَسقَيناكُمُوهُ وَما اَنتُم لَهُ بِخازِنِينَ (حجر - ۲۲)

ما بادهائی را فرستادیم که رحم نباتات وموجودات را بوسیله تلقیح آبستن کند واز آسمان آب باران نازل کردیم وبوسیله آن شمارا سیراب گردانیدیم درحالیکه شما نمیتوانستید بوسیله بستن سدّ یا اقدامات دیگر آنرا برای خود ذخیره کنید .

(آیه ۷۹ سورهٔ حجردر فصل ۱۹ دیده شود)

وَالاَنعامَ خَلَقَها لَكُم فيها دِفءٌ وَمَنافِعُ وَمِنها تَأكُلُونَ - وَلَكُم فيها جَمالٌ حينَ تُرِيحُونَ وَحينَ تَسرَحُونَ - وَتَحمِلُ اَثقالَكُم اِلى بَلَدٍ لَم تَكُونُوا بالِغيهِ اِلّا بِشِقِّ الاَنفُسِ اِنَّ رَبَّكُم لَرَؤُفٌ رَحيمٌ (نحل - ۵ تا ۷)

خداوند چارپایان را خلق کرد تاشما ازنتایج آن وسایل آسایش خودرا فراهم وبا آن سرماو گرما را ازخود دفع کنید واز گوشت وشیر آنها تناول نمائید - در گله های گاوو گوسفند یاموی وپشم حیوانات برای شما زینت وافتخار است ومنظرهٔ آن

درحین استراحت یا چرا بدیع وفرح بخش است همچنین حیوانات بارهای گران شمارا ازشهری بشهری حمل میکنند که شما خودتان با مشقت وتلاش قادر بطی آن مسافات نیستید ـ خدای شما مهربان و آمرزنده است .

وَالْخَيْلَ وَالْبِغَالَ وَالْحَمِيرَ لِتَرْكَبُوهَا وَزِينَةً وَيَخْلُقُ مَا لَا تَعْلَمُونَ (نحل ـ ۸)

ونیز اسب واستر والاغ را آفریده که هم از آنها سواری بگیرید و هم مایهٔ زیب وزینت زندگی شما باشد ونیز وسائلی برای حمل ونقل آفریده وبظهور میرسد که فعلا شما ازآن بیخبرید (مانند اتومبیل وهواپیما وغیر آن)

هُوَ الَّذِي أَنْزَلَ مِنَ السَّمَاءِ مَاءً لَكُمْ مِنْهُ شَرَابٌ وَمِنْهُ شَجَرٌ فِيهِ تُسِيمُونَ (نحل ـ ۱۰)

اوخدائی است که آب را ازآسمان برای شما نازل میکند که هم از آن مینوشید وهم بوسیله آن درختانی پرورش میدهد که ازسایه ومیوهٔ آن بهره مند میشوید .

يُنْبِتُ لَكُمْ بِهِ الزَّرْعَ وَالزَّيْتُونَ وَالنَّخِيلَ وَالْأَعْنَابَ وَمِنْ كُلِّ الثَّمَرَاتِ إِنَّ فِي ذَٰلِكَ لَآيَةً لِقَوْمٍ يَتَفَكَّرُونَ (نحل ـ ۱۱)

ونیز بوسیلهٔ آن زراعت شما آبیاری میشود باغهای زیتون وخرما وانگور وسایر میوه ها عمل میآید دراین ریزش ونشوونما برای اهل تفکر آیات عظمت الهی موجود است .

وَسَخَّرَ لَكُمُ اللَّيْلَ وَالنَّهَارَ وَالشَّمْسَ وَالْقَمَرَ وَالنُّجُومُ مُسَخَّرَاتٌ بِأَمْرِهِ إِنَّ فِي ذَٰلِكَ لَآيَاتٍ لِقَوْمٍ يَعْقِلُونَ (نحل ـ ۱۲)

ونیزخداوند شب وروز وخورشید وماه رابرای نظم زندگی در خدمت شما گماشته تمام کرات سماوی مطیع ومسخر امرخداونداست ودر وجود آنها برای اهل تعقل آیت ونشانه است .

وَمَا ذَرَأَ لَكُمْ فِي الْأَرْضِ مُخْتَلِفًا أَلْوَانُهُ إِنَّ فِي ذَٰلِكَ لَآيَةً لِقَوْمٍ يَذَّكَّرُونَ (نحل ـ ۱۳)

آنچه را خداوند در روی زمین برای شما آفریده برنگهای مختلف و اشکال گونا گون است و در این اختلاف آیاتی برای مردم هوشمند پدیداراست .

وَ هُوَ الَّذِی سَخَّرَ الْبَحْرَ لِتَأْکُلُوا مِنْهُ لَحْماً طَرِیّاً وَ تَسْتَخْرِجُوا مِنْهُ حِلْیَةً تَلْبَسُونَهَا وَ تَرَی الْفُلْکَ مَوَاخِرَ فِیهِ وَ لِتَبْتَغُوا مِنْ فَضْلِهِ وَ لَعَلَّکُمْ تَشْکُرُونَ (نحل ـ ١٤)

خداوند دریا را دراختیار شما گذاشته است تا ازآن ماهی تر و تازه و گوارا صید کنید و نیز از آن لوازم زینت و آرایش مانند در و مرجان و خز و سنجاب استخراج و زیب تن خود کنید و کشتیها را که در دریا روان است تماشا کنید و از نعم و فضایل خداوند استفاده کنید بالکه شکر خدا را بجای آرید .

وَ أَلْقَی فِی الْأَرْضِ رَوَاسِیَ أَنْ تَمِیدَ بِکُمْ وَ أَنْهَاراً وَ سُبُلاً لَعَلَّکُمْ تَهْتَدُونَ وَ عَلَامَاتٍ وَ بِالنَّجْمِ هُمْ یَهْتَدُونَ (نحل ـ ١٥ و ١٦)

همچنین کوههای عظیم را بر کرهٔزمین کوفت تا بامشاهده و استفاده از منابع آن شما را در زندگی مطمئن سازد و نیز رودخانهها و راهها و علامات دیگری برای هدایت شما ایجاد کرد بعلاوه بسیاری از مردم در دریا و بیابان بوسیلهٔ ستارگان هدایت میشوند .

أَفَمَنْ یَخْلُقُ کَمَنْ لَا یَخْلُقُ أَفَلَا تَذَکَّرُونَ وَ إِنْ تَعُدُّوا نِعْمَةَ اللَّهِ لَا تُحْصُوهَا إِنَّ اللَّهَ لَغَفُورٌ رَحِیمٌ (نحل ـ ١٧ و ١٨)

آیا کسیکه اینهمه موجودات راخلق میکندبا کسیکه کوچکترین چیزی رانمیتواند بیافریند قابل مقایسه است؟ چرا متذکر نیستید؟ اگر نعمتهای خدا را بخواهید بشمارید از عهدهٔ آن برنمیآئید در عین حال خدای بخشنده ومهربانی است .

وَ لَقَدْ بَعَثْنَا فِی کُلِّ أُمَّةٍ رَسُولاً أَنِ اعْبُدُوا اللَّهَ وَ اجْتَنِبُوا الطَّاغُوتَ فَمِنْهُمْ مَنْ هَدَی اللَّهُ

وَ مِنْهُمْ مَنْ حَقَّتْ عَلَيْهِ الضَّلالَةُ فَسِيرُوا فِي الْأَرْضِ فَانْظُرُوا كَيْفَ كانَ عاقِبَةُ الْمُكَذِّبِينَ (نحل ـ ٣٦)

ما در طول تاریخ برای هدایت هر قومی پیغمبری فرستادیم و بآنها ابلاغ کردیم که خدا را بپرستید و از تبعیت شیطان و گردنکشان دوری جوئید بعضی از آنها بتوفیق خدا هدایت شدند و برخی در گمراهی ثابت ماندند بروید در روی زمین آثار آنها را مشاهده کنید ببینید عاقبت تکذیب کنندگان آیات الهی چه شد؟

أَوَلَمْ يَرَوْا إِلَىٰ مَا خَلَقَ اللَّهُ مِنْ شَيْءٍ يَتَفَيَّؤُا ظِلالُهُ عَنِ الْيَمِينِ وَالشَّمائِلِ سُجَّداً لِلَّهِ وَهُمْ داخِرُونَ (نحل ـ ٤٨)

آیا بندگان بموجودات و مخلوقات نظر نمیکنند که چگونه هر موجودی آثار وجودی خود را ازچپ وراست برای تعظیم بپیشگاه خداوند پراکنده میکند تا در قبال قدرت صانع خود بسجده درآیند و همه در مقابل او فروتن و سرافکنده هستند؟

وَاللَّهُ أَنْزَلَ مِنَ السَّماءِ ماءً فَأَحْيا بِهِ الْأَرْضَ بَعْدَ مَوْتِها إِنَّ فِي ذٰلِكَ لَآيَةً لِقَوْمٍ يَسْمَعُونَ (نحل ـ ٦٥)

خداوند ازآسمان آب نازل میکند که بوسیلهٔ آن زمین بایر ومرده را زنده وشاداب میگرداند ودراین تغییر وتحول برای اهل شنوائی آیات عبرت وتعقل است.

وَإِنَّ لَكُمْ فِي الْأَنْعامِ لَعِبْرَةً نُسْقِيكُمْ مِمَّا فِي بُطُونِهِ مِنْ بَيْنِ فَرْثٍ وَدَمٍ لَبَناً خالِصاً سائِغاً لِلشَّارِبِينَ (نحل ـ ٦٦)

در حیوانات هم برای شما آیات عبرت و تنبّه موجود است ما از شکم حیوانات از خلال سرگین و خون شیر گوارای صاف برای نوشندگان استخراج میکنیم.

وَمِنْ ثَمَراتِ النَّخِيلِ وَالْأَعْنابِ تَتَّخِذُونَ مِنْهُ سَكَراً وَرِزْقاً حَسَناً إِنَّ فِي ذٰلِكَ

لَآيَةً لِقَوْمٍ يَعْقِلُونَ (نحل - ٦٧)

و از میوه های درخت خرما و انگور انواع شربتها و شیرینیها و مشروبات خوب و گوارا تهیه میکنید در این فعل و انفعالات نیز برای اهل تعقل آیت، شناسائی خداوند است.

وَاَوْحىٰ رَبُّكَ اِلَى النَّحْلِ اَنِ اتَّخِذِى مِنَ الْجِبَالِ بُيُوتاً وَمِنَ الشَّجَرِ وَمِمَّا يَعْرِشُونَ - ثُمَّ كُلِى مِنْ كُلِّ الثَّمَرَاتِ فَاسْلُكِى سُبُلَ رَبِّكِ ذُلُلاً - يَخْرُجُ مِنْ بُطُونِهَا شَرَابٌ مُخْتَلِفٌ اَلْوَانُهُ فِيهِ شِفَاءٌ لِلنَّاسِ اِنَّ فِى ذٰلِكَ لَآيَةً لِقَوْمٍ يَتَفَكَّرُونَ (نحل - ٦٨ و٦٩)

خدای تو بزنبورعسل امر کرد که درقلل جبال وشکاف سنگها و برشاخه های انبوه درختان ودرسقف عمارات لانهٔ خود بساز- بعد شیره گلها ومیوه‌ها را بمك وازآن عسل درست کن البته راه پروردگارخودرا با اطاعت پیش گیر- در نتیجه از شکم اوشربت شیرینی برنگهای مختلف بیرون میآید که برای بسیاری از بیماریها شفاء است - دراین امر برای اهل تفکر دلایل قدرت خالق ظاهر وآشکار است.

اَلَمْ يَرَوْا اِلَى الطَّيْرِ مُسَخَّرَاتٍ فِى جَوِّ السَّمَاءِ مَا يُمْسِكُهُنَّ اِلَّا اللّٰهُ اِنَّ فِى ذٰلِكَ لَآيَاتٍ لِقَوْمٍ يُؤْمِنُونَ (نحل - ٧٩)

آیا بمرغان هوا نگاه نمیکنند که در فضا تحت اقتدار خداوند هستند وکسی جز خدا آنها را درجوّ آسمان نگاه نمیدارد؟ دراین قضیه آیات عظمت الهی برای مردم مؤمن موجود است.

وَاللّٰهُ جَعَلَ لَكُمْ مِنْ بُيُوتِكُمْ سَكَناً وَجَعَلَ لَكُمْ مِنْ جُلُودِ الْاَنْعَامِ بُيُوتاً تَسْتَخِفُّونَهَا يَوْمَ ظَعْنِكُمْ وَيَوْمَ اِقَامَتِكُمْ وَمِنْ اَصْوَافِهَا وَاَوْبَارِهَا وَاَشْعَارِهَا اَثَاثاً وَمَتَاعاً اِلَى حِينٍ (نحل - ٨٠)

خداوند ازخانه ها برای شما مسکن ومحل آسایش قرارداد ونیز ازپوست حیوانات برای شما چادروخانه‌ای قابل حمل مقررفرمود تا در روز حرکت یا استراحت سبك وقابل استفاده باشد ونیزازپشم وکرك وموی حیوانات فرش و لباس و لوازم زندگی برای شما خلق کرد تا درحیات دنیا ازآن استفاده کنید .

وَاللهُ جَعَلَ لَكُمْ مِمَّا خَلَقَ ظِلالاً وَجَعَلَ لَكُمْ مِنَ الْجِبالِ أَكْناناً وَجَعَلَ لَكُمْ سَرابِيلَ تَقِيكُمُ الْحَرَّ وَسَرابِيلَ تَقِيكُمْ بَأْسَكُمْ كَذلِكَ يُتِمُّ نِعْمَتَهُ عَلَيْكُمْ لَعَلَّكُمْ تُسْلِمُونَ (نحل ـ ۸۱)

خداوند ازاشیائیکه درروی زمین خلق کرده برای شما سایبان قرارداده از قبیل درخت وسقف و کوه ونیزازکمر کوه وشعب جبال برای شما پناهگاه مقرر فرموده که هم ازشرحیوانات و هم ازسرما و گرما محفوظ مانید ـ و همچنین لباسهائی که ازتابش آفتاب ووزش سرما شما راحفظ کند ونیز بالاپوشها ولباسهائیکه درجنگ وشداید بکاربرید ـ آری نعمتخودرا چنین برای شما تکمیل کرد که تسلیم‌اوامر او باشید .

وَضَرَبَ اللهُ مَثَلاً قَرْيَةً كانَتْ آمِنَةً مُطْمَئِنَّةً يَأْتِيها رِزْقُها رَغَداً مِنْ كُلِّ مَكانٍ فَكَفَرَتْ بِأَنْعُمِ اللهِ فَأَذاقَهَا اللهُ لِباسَ الْجُوعِ وَالْخَوْفِ بِما كانُوا يَصْنَعُونَ (نحل ـ ۱۱۲)

خداوند مثلی ازشهری مثل شهرمکه برای شما میزند که غرق درامنیت بودومردم آن درکمال آسایش میزیستند وانواع واقسام نعمتها وکالا و خواربار از هر طرف بآن شهرسرازیرمیشد تاآنکه مردم آن شهربغرور وفساد دچار شدند وبنعمت خدا کفرورزیدند وازاعمال حسنه دست کشیدند خداوند هم بکیفر آن غفلت و عصیان مزه گرسنگی و ناامنی را بآنها چشانید یعنی نعمتها را از آنها بازگرفت وآنها را بکیفر کردارشان رسانید .

وَلَقَدْ جَاءَهُمْ رَسُولٌ مِنْهُمْ فَكَذَّبُوهُ فَأَخَذَهُمُ الْعَذَابُ وَهُمْ ظَالِمُونَ (نحل ـ ۱۱۳)

مبدأ عصیان آنها هم این بود که پیغمبری از خودشان برای هدایت آنها مبعوث شد اما آنها او را تکذیب کردند و باین جهت دچار عذاب شدند آری آنها برخود ظلم کردند.

وَإِذَا أَرَدْنَا أَنْ نُهْلِكَ قَرْيَةً أَمَرْنَا مُتْرَفِيهَا فَفَسَقُوا فِيهَا فَحَقَّ عَلَيْهَا الْقَوْلُ فَدَمَّرْنَاهَا تَدْمِيرًا (اسراء ـ ۱۶)

هروقت خواستیم ملت ومملکتی را منقرض ونابود کنیم نخست سران آن مردم را بفسق و فجور واداشتیم آنوقت مستحق هلاك و اضمحلال شدند بعد بکیفر اعمال خودشان شهرودیارشان را زیرورو ساختیم.

وَكَمْ أَهْلَكْنَا مِنَ الْقُرُونِ مِنْ بَعْدِ نُوحٍ وَكَفَى بِرَبِّكَ بِذُنُوبِ عِبَادِهِ خَبِيرًا بَصِيرًا (اسراء ـ ۱۷)

چه ملل واقوامی را بعد ازقضیه نوح بجرم فسق وفجورنابود ساختیم ـ آری خدای توبرای تشخیص گناهان بندگان خود کافی است ـ او بجزئیات اعمال همه آگاه وبینا است.

وَإِنْ مِنْ قَرْيَةٍ إِلَّا نَحْنُ مُهْلِكُوهَا قَبْلَ يَوْمِ الْقِيَامَةِ أَوْ مُعَذِّبُوهَا عَذَابًا شَدِيدًا كَانَ ذَٰلِكَ فِي الْكِتَابِ مَسْطُورًا (اسراء ـ ۵۸)

هیچ شهر ودیاری نیست مگر آنکه قبل از روز قیامت آنرا نابود میکنیم یا آنرا بعذاب شدید دچارمیکنیم ـ این حکم در کتاب تقدیر ازلی ثبت است.

رَبُّكُمُ الَّذِي يُزْجِي لَكُمُ الْفُلْكَ فِي الْبَحْرِ لِتَبْتَغُوا مِنْ فَضْلِهِ إِنَّهُ كَانَ بِكُمْ رَحِيمًا (اسراء ـ ٦٦)

خدای شما کسی است که کشتی را دردریا برای شما بحرکت درمیآورد تا ازفضل

و مرحمت خدا استفاده کنید و روزی بطلبید خداوند نسبت بشما لطف و مرحمت دارد .

قُلْ كُلٌّ يَعْمَلُ عَلٰى شَاكِلَتِهِ فَرَبُّكُمْ أَعْلَمُ بِمَنْ هُوَ أَهْدٰى سَبِيلًا (اسراء ـ ۸۴)

بگو هر کس برحسب ذات و اقتضای طبیعت واستعداد فطری خود عمل میکند و خدا هادیان را بهتر میشناسد .

وَرَبُّكَ الْغَفُورُ ذُو الرَّحْمَةِ لَوْ يُؤَاخِذُهُمْ بِمَا كَسَبُوا لَعَجَّلَ لَهُمُ الْعَذَابَ بَلْ لَهُمْ مَوْعِدٌ لَنْ يَجِدُوا مِنْ دُونِهِ مَوْئِلًا (کهف ـ ۵۸)

خدای توصاحب لطف وبخشش است اگر مردم را باعمالشان بگیرد باید فوری آنها را بمجازات برساند اما برای آنها وقت ووعده‌ای مقرراست که بمحض‌رسیدن آن موعد دیگرراه خلاص ورهائی ندارند .

وَتِلْكَ الْقُرٰى أَهْلَكْنَاهُمْ لَمَّا ظَلَمُوا وَجَعَلْنَا لِمَهْلِكِهِمْ مَوْعِدًا (کهف ـ ۵۹)

اینك شهرودیارهائیکه بکیفرظلم وستم مردم آنرا خراب ونابود ساخته‌ایم موجود و در معرض تماشای عموم است البته برای هلاك آنها هم وقت و اجلی مقرر ساخته بودیم .

إِنْ كُلُّ مَنْ فِي السَّمٰوَاتِ وَالْأَرْضِ إِلَّا آتِي الرَّحْمٰنِ عَبْدًا لَقَدْ أَحْصَاهُمْ وَعَدَّهُمْ عَدًّا (مریم ـ ۹۳و۹۴)

تمام موجودات آسمانهاوزمین بندهٔ فرمانبرخدا هستند وخدا آنها را شمارش کرده وعدهٔ آنها را بدقت تعیین کرده است .

وَكَمْ أَهْلَكْنَا قَبْلَهُمْ مِنْ قَرْنٍ هَلْ تُحِسُّ مِنْهُمْ مِنْ أَحَدٍ أَوْ تَسْمَعُ لَهُمْ رِكْزًا (مریم ـ ۹۸)

چه طبقات وامممی را قبل‌ازاین مردم از بین برده ونابود ساخته‌ایم آیاا کنون احدی

از گردنکشان سابق را می بینی یا کمترین صدائی از آنها میشنوی ؟ جیکشان درنمیآید.

اَلَّذِی جَعَلَ لَکُمُ الاَرضَ مَهداً وَ سَلَكَ لَکُم فِیهَا سُبُلاً وَاَنزَلَ مِنَ السَّماءِ مَاءً فَاَخرَجنَا بِهِ اَزوَاجاً مِن نَبَاتٍ شَتّیٰ (طه ـ ۵۳)

اوخدائی است که زمین را آرامگاه شما قرارداده و در آن راههای ارتباطی برای شماایجاد کرده ـ از آسمان آب نازل فرموده که بوسیله آن انواع نباتات گوناگون را جفت جفت بوجود آورده‌ایم .

کُلُوا وَارعَوا اَنعَامَکُم اِنَّ فِی ذٰلِكَ لَآیَاتٍ لِاُولِی النُّهیٰ مِنهَا خَلَقنَاکُم وَ فِیهَا نُعِیدُکُم وَمِنهَا نُخرِجُکُم تَارَةً اُخریٰ (طه ـ ۵۴ و ۵۵)

از ثمرات این نباتات خودتان تغذیه کنید و اغنام و چارپایان خود را بچرانید دراین‌مسئلهٔ آکل ومأکول آیاتی‌است که‌صاحبان‌عقول بوسیلهٔ آن حقایق‌رامیشناسند ما شما را اززمین خلق کرده ودوباره بخاك برمیگردانیم وبار دیگر ازهمین خاك برای محاسبهٔ قیامت خارج میسازیم .

اَفَلَم یَهدِ لَهُم کَم اَهلَکنَا قَبلَهُم مِنَ القُرُونِ یَمشُونَ فِی مَسَاکِنِهِم اِنَّ فِی ذٰلِكَ لَآیَاتٍ لِاُولِی النُّهیٰ (طه ـ ۱۲۸)

آیا بآنها خبرنرسیده که قبل ازآنهادراعصار گذشته چه ملتهائی را نابود کرده‌ایم؟ که اکنون اینها در جایگاه و سرزمین آنان زندگی میکنند و پند نمیگیرند اینها دلایل عبرت برای اهل معرفت است .

وَلَولَا کَلِمَةٌ سَبَقَت مِن رَبِّكَ لَکَانَ لِزَاماً وَاَجَلٌ مُسَمًّی (طه ـ ۱۲۹)

اگرقبلا خدای تونگفته بود که سزای بدکاران را روزقیامت میدهد درهمین دنیا بآنها کیفرمیداد و اجل آنها را دراینجا مقرر میکرد .

وَكَمْ قَصَمْنَا مِنْ قَرْيَةٍ كَانَتْ ظَالِمَةً وَأَنْشَأْنَا بَعْدَهَا قَوْماً آخَرِينَ فَلَمَّا أَحَسُّوا بَأْسَنَا إِذَا هُمْ مِنْهَا يَرْكُضُونَ (انبیاء ـ ۱۱و۱۲)

چه بسیار شهرها را که مردم ظالمی داشتند درهم شکستیم ـ آنها وقتیکه غضب مارا احساس کردند ازآن دیار روبفرار نهادند.

لَا تَرْكُضُوا وَارْجِعُوا إِلَىٰ مَا أُتْرِفْتُمْ فِيهِ وَمَسَاكِنِكُمْ لَعَلَّكُمْ تُسْئَلُونَ (انبیاء ـ ۱۳)

فرار نکنید و برگردید و درخانه های خود باصلاح فسادهای خود بپردازید آن اعمالیکه امکان دارد دراطراف آن مؤاخذه شوید والافرار چه فایده دارد؟

قَالُوا يَا وَيْلَنَا إِنَّا كُنَّا ظَالِمِينَ ـ فَمَا زَالَتْ تِلْكَ دَعْوَاهُمْ حَتَّىٰ جَعَلْنَاهُمْ حَصِيداً خَامِدِينَ (انبیاء ـ ۱۴و۱۵)

آنها در مقابل این اظهار با حسرت بیان‌میداشتند که وای برما ما ستمکارشده‌ایم ـ دائماً اظهار ندامت میکردند وبیان آنها همین بود تاآنکه آنها را طعمهٔ شمشیر هلاك ساختیم (مثل جمادات آنها را درو کردیم).

وَمَا خَلَقْنَا السَّمَاءَ وَالْأَرْضَ وَمَا بَيْنَهُمَا لَاعِبِينَ ـ لَوْ أَرَدْنَا أَنْ نَتَّخِذَ لَهْواً لَاتَّخَذْنَاهُ مِنْ لَدُنَّا إِنْ كُنَّا فَاعِلِينَ ـ بَلْ نَقْذِفُ بِالْحَقِّ عَلَى الْبَاطِلِ فَيَدْمَغُهُ فَإِذَا هُوَ زَاهِقٌ وَلَكُمُ الْوَيْلُ مِمَّا تَصِفُونَ (انبیاء ـ ۱۶ و۱۷و۱۸)

ما آسمان و زمین و موجودات فواصل آنها را برای مسخره و بازیچه نیافریده‌ایم اگرمیخواستیم دنیای بازیچه‌ای بسازیم برای ما اشکالی نداشت مختار بودیم ـ اما ما همیشه حق را بر باطل غلبه میدهیم و باطل را پایمال حق میکنیم حق.باطل را نابود میکند باطل ناپایداراست ـ وای برشما برای اوصافیکه بخدانسبت میدهید.

أَوَلَمْ يَرَ الَّذِينَ كَفَرُوا أَنَّ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضَ كَانَتَا رَتْقاً فَفَتَقْنَاهُمَا وَجَعَلْنَا

مِنَ الْمٰاءِ کُلَّ شَیْئٍ حَیٍّ اَفَلا یُؤْمِنُونَ (انبیاء ـ ۳۰)

مگر کافران نمیدانند که کرات آسمانی و زمین یك پارچه و بهم بسته بود ما آنها را از هم شکافتیم و از آب، موجودات را زنده گردانیدیم با این وصف چرا ایمان نمیآورند؟

وَجَعَلْنٰا فِی الْاَرْضِ رَوٰاسِیَ اَنْ تَمِیدَ بِهِمْ وَجَعَلْنٰا فِیهٰا فِجٰاجاً سُبُلاً لَعَلَّهُمْ یَهْتَدُونَ (انبیاء ـ ۳۱)

در روی زمین کـوههای بلند برافراشتیم تا مردم را از اضطراب محفوظ بدارد و در شکاف آنها راهها وجاده‌ها برای هدایت مردم ایجاد کردیم.

وَجَعَلْنَا السَّمٰاءَ سَقْفاً مَحْفُوظاً وَهُمْ عَنْ آیٰاتِنٰا مُعْرِضُونَ (انبیاء ـ ۳۲)

آسمان (کرات سماوی) را درفضا معلق ومحفوظ نگاهداشتیم اما مردم کافر وغافل ازمشاهدهٔ آیات عظمت خدا دوری میکنند.

وَهُوَ الَّذِی خَلَقَ اللَّیْلَ وَالنَّهٰارَ وَالشَّمْسَ وَالْقَمَرَ کُلٌّ فِی فَلَكٍ یَسْبَحُونَ (انبیاء ـ ۳۳)

اوخدائی است که شب و روز و آفتاب و ماه را آفریده و تمام ستارگان در فضای لایتناهی بامر او شناورند.

اَفَلا یَرَوْنَ اَنّٰا نَأْتِی الْاَرْضَ نَنْقُصُهٰا مِنْ اَطْرٰافِهٰا اَفَهُمُ الْغٰالِبُونَ (انبیاء ـ ٤٤)

آیا نمی بینند که ما هر وقت بخواهیم زمین و سکنهٔ آنـرا بسوی فنای تدریجی میکشانیم (قطعاتی از آن مجزی میکنیم) آیا آنها برما غالب میشوند؟

وَکَفیٰ بِنٰا حٰاسِبِینَ (انبیاء ـ ٤۷)

ما محاسب کامل و کافی هستیم.

وَحَرٰامٌ عَلیٰ قَرْیَةٍ اَهْلَکْنٰاهٰا اَنَّهُمْ لٰا یَرْجِعُونَ (انبیاء ـ ۹۵)

ملت ومملکتی راکه ما نابود کنیم غیرممکن‌است بوضع اول بر گردند.

حَتّی اِذافُتِحَتْ یأجوجُ ومأجوجُ وَ هُم مِن کُلِّ حَدَبٍ یَنْسِلُون و اقتربَ الوعدُ الحقُّ فَاِذا هِیَ شاخِصَةٌ ابصارُالذین کَفَروا یاوَیْلَنا قد کُنّا فی غَفلةٍ مِن هذا بل کُنّا ظالِمین (انبیاء ـ ۹۶ و۹۷)

تا وقتیکه راه یأجوج و مأجوج باز شود وآنها از هر پستی و بلندی میجوشند و سرازیر میشوند وبا شتاب میآیند آنوقت وعدهٔ خدا نزدیکتر میشود وناگهان چشم کافران ازحیرت بازمیماند ومیگویندوای برما که ازچنین روزی غافل بودیم وبر نفس خود ظلم کردیم.

یَوْمَ نَطْوِی السَّماءَ کَطَیِّ السِّجِلِّ لِلْکُتُبِ کَما بَدَأْنا اول خلقٍ نُعیدُهُ وَعداً علینا اِنّا کُنّا فاعِلینَ (انبیاء ـ ۱۰۴)

روزی‌آسمان را مانند طوماری درهم می‌پیچیم وبهمان شکل روز اول خلقت اعاده میدهیم این عملی است که ماآنرا تعهد کرده‌ایم وآنرا انجام میدهیم.

ولقد کَتَبنا فِی الزَّبُورِ مِنْ بَعْدِالذِّکْرِ اَنَّ الارضَ یَرِثُها عِبادِیَ الصّالِحُونَ اِنَّ فِی هذاالبَلاغاً لِقَومٍ عابِدینَ (أنبیاء ـ ۱۰۵و۱۰۶)

بعد از کتب پیشین درزبور نوشتیم که بالاخره بندگان صالح ما مالك روی زمین خواهند بود وبرآن حکومت خواهند کرد این دستورابلاغ وتذکری برای عبادت کنندگان است.

فَکَأَیِّنْ مِنْ قَرْیَةٍ اَهْلَکْناها وَهِیَ ظالِمَةٌ فَهِیَ خاوِیَةٌ علی عُروشِها وَبِئرٍ مُعَطَّلَةٍ وقَصرٍ مَشید ـ اَفَلَمْ یَسیرُوا فِی الاَرضِ فَتَکُونَ لَهُمْ قُلُوبٌ یَعْقِلُونَ بِها اَوْ آذانٌ یَسْمَعُونَ بِها فَاِنَّها لاتَعْمَی الاَبصارُ وَلکِنْ تَعْمَی القُلُوبُ الَّتی فِی الصُّدُورِ (حجّ ـ ۴۵ و۴۶)

چه بسیار شهرها ودیارها که ما اهل آنها را در حالیکه مشغول ظلم و ستم بودند با خاك یکسان کردیم که اینك آن شهرودیارها زیرو زبر است چه چاهها و قناتها که تعطیل شده و چه قصر های عظیم که بلاصاحب مانده است آیا این مردم غافل در روی زمین گردش نمیکنند؟ که در آن با گوش خود حقایق را بشنوند و با ضمیر روشن در کائنات تعقل کنند؟ ـ نمیتوان گفت که چشم ظاهر آنها کور است بلکه دلهائی که درسینه دارند کور و بی‌خاصیت وبدون احساسات است.

وَ كَأَيِّنْ مِنْ قَرْيَةٍ أَمْلَيْتُ لَهَا وَهِيَ ظَالِمَةٌ ثُمَّ أَخَذْتُهَا وَإِلَيَّ الْمَصِيرُ (حجّ ـ ۴۸)

چه سرزمینهائی که بارتکاب اعمال زشت وظلم وستم مشغول بودند ومن بآنها مدتی برای آزمایش مهلت دادم بعد آنها را بعقوبت گرفتم ومرجع آنها بسوی من بود.

أَلَمْ تَرَ أَنَّ اللهَ أَنْزَلَ مِنَ السَّمَاءِ مَاءً فَتُصْبِحُ الْأَرْضُ مُخْضَرَّةً إِنَّ اللهَ لَطِيفٌ خَبِيرٌ (حجّ ـ ۶۳)

آیا نمی‌بینی که خداوند از آسمان آب باران نازل میکند وزمین ازآن باران سبز وخرم میشود؟ این دلیل لطف ومرحمت خدا واطلاع او ازاسرار امور است.

أَلَمْ تَرَ أَنَّ اللهَ سَخَّرَ لَكُمْ مَا فِي الْأَرْضِ وَالْفُلْكَ تَجْرِي فِي الْبَحْرِ بِأَمْرِهِ وَيُمْسِكُ السَّمَاءَ أَنْ تَقَعَ عَلَى الْأَرْضِ إِلَّا بِإِذْنِهِ إِنَّ اللهَ بِالنَّاسِ لَرَؤُفٌ رَحِيمٌ (حج ـ ۶۵)

آیا نمی‌بینی که خداوند تمام قُوی وموجودات زمین را تحت اختیار شما قرارداده وکشتی بفرمان او دردریا حرکت میکند وکرات سماوی را بارادهٔ خود در فضا نگاهداشته است که بدون‌اجازهٔ او بزمین اصابت نکند؟ ـ آری خداوند ببندگان خود رؤف ومهربان است.

وَلَقَدْ خَلَقْنَا فَوْقَكُمْ سَبْعَ طَرَائِقَ وَمَا كُنَّا عَنِ الْخَلْقِ غَافِلِينَ (مؤمنون ـ ۱۷)

بربالای سرشما ودرعالم‌شمسی شما هفت سیاره آفریده‌ایم‌ما ازحال آفریدگان خود غافل نیستیم.

وَ اَنزَلْنَا مِنَ السَّمَاءِ مَاءً بِقَدَرٍ فَاَسْکَنَّاهُ فِی الْاَرْضِ وَ اِنَّا عَلٰی ذَهَابٍ بِهِ لَقَادِرُونَ ـ فَاَنْشَاْنَا لَکُمْ بِهِ جَنَّاتٍ مِنْ نَخِیلٍ وَ اَعْنَابٍ لَکُمْ فِیهَا فَوَاکِهُ کَثِیرَةٌ وَ مِنْهَا تَاْکُلُونَ وَ شَجَرَةً تَخْرُجُ مِنْ طُورِ سَیْنَاءَ تَنْبُتُ بِالدُّهْنِ وَ صِبْغٍ لِلْآکِلِینَ
(مؤمنون ـ ۱۸ تا ۲۰)

ما از آسمان آب باندازه نازل کردیم و آنرا دردل زمین یا دریا ودریاچه نگاهداشتیم والبته قادریم آنرا بکلی خشك و نابود کنیم بوسیله آن آب باغات خرما وانگور وسایر میوه‌ها ولذایذ برای شما آفریدیم که هم آنرا تماشا میکنید وهم از آن میخورید ـ درختی هم ابتداء در کوه طور بوجود آوردیم که روغن بوجود میآورد (درخت زیتون) وبرای مردم نان خورش میشود.

وَ اِنَّ لَکُمْ فِی الْاَنْعَامِ لَعِبْرَةً نُسْقِیکُمْ مِمَّا فِی بُطُونِهَا وَ لَکُمْ فِیهَا مَنَافِعُ کَثِیرَةٌ وَ مِنْهَا تَاْکُلُونَ وَ عَلَیْهَا وَ عَلَی الْفُلْكِ تُحْمَلُونَ (مؤمنون ـ ۲۱ و ۲۲)

برای شما در مطالعهٔ حیوانات عبرتی است از شیر آنها میآشامید وهمچنین فوائد دیگری (ازقبیل باربری وپشم وامثال آن) ازآن میبرید واز گوشت آنها میخورید وآنرا وسیله ایاب و ذهاب قرار میدهید همانطور که با کشتی درروی آب حرکت میکنید.

ثُمَّ اَنْشَاْنَا مِنْ بَعْدِهِمْ قُرُوناً آخَرِینَ ـ مَا تَسْبِقُ مِنْ اُمَّةٍ اَجَلَهَا وَ مَا یَسْتَاْخِرُونَ ـ ثُمَّ اَرْسَلْنَا رُسُلَنَا تَتْرَا ـ کُلَّمَا جَاءَ اُمَّةً رَسُولُهَا کَذَّبُوهُ فَاَتْبَعْنَا بَعْضَهُمْ بَعْضاً وَ جَعَلْنَاهُمْ اَحَادِیثَ فَبُعْداً لِقَوْمٍ لَا یُؤْمِنُونَ (مؤمنون ـ ۴۲ تا ۴۴)

بعد ازقوم نوح وسایر اقوام بعدی ملل واقوام دیگری بوجود آوردیم واز بین بردیم عمر ملل واقوام یکدقیقه از آنچه قبلا مقرر شده مقدم و مؤخر نخواهد شد ـ بعد پیغمبرانرا پی‌درپی فرستادیم هر پیغمبری را برقومش فرستادیم اورا تکذیب کردند

آنوقت ما آنها را ازپی یکدیگر هلاك ساختیم وآنها راداستان ومایهٔ عبرت دیگران نمودیم که قوم بی‌ایمان ازرحمت خدا دور ومهجور باد .

يَا أَيُّهَا الرُّسُلُ كُلُوا مِنَ الطَّيِّبَاتِ وَاعْمَلُوا صَالِحًا إِنِّي بِمَا تَعْمَلُونَ عَلِيمٌ ـ وَإِنَّ هَٰذِهِ أُمَّتُكُمْ أُمَّةً وَاحِدَةً وَأَنَا رَبُّكُمْ فَاتَّقُونِ (مؤمنون ـ ۵۱ و ۵۲)

ما وقتی انبیاء را فرستادیم بآنها خطاب کردیم که از نعمتهای پاکیزه ما ارتزاق کنید واعمال نیك انجام دهید من بتمام اعمال شما آگاهم واین مردم امت وپیرو متحد شما هستند ـ منم خدا و پروردگار شما هستم ازنافرمانی من وایجاد تفرقه بپرهیزید .

فَتَقَطَّعُوا أَمْرَهُمْ بَيْنَهُمْ زُبُرًا كُلُّ حِزْبٍ بِمَا لَدَيْهِمْ فَرِحُونَ (مؤمنون ـ ۵۳)

اماخود مردم باوجود دستورخدا رشتهٔ وحدت خود را گسیختند و فرقه فرقه شدند وهرحزبی باساسنامه ومرامنامهٔ خود (هر گروهی بعقاید خود) خوشحال گردیدندو دیگران را رد کردند .

(فصل ۱۰ آیات ۳۱و۳۲ سورهٔ روم)

فَذَرْهُمْ فِي غَمْرَتِهِمْ حَتَّىٰ حِينٍ ـ أَيَحْسَبُونَ أَنَّمَا نُمِدُّهُمْ بِهِ مِنْ مَالٍ وَبَنِينَ ـ نُسَارِعُ لَهُمْ فِي الْخَيْرَاتِ بَلْ لَا يَشْعُرُونَ (مؤمنون ـ ۵۴ تا ۵۶)

بگذار آنها درجهل وغفلت خود تاموعد معین بمانند ـ آیا خیال میکنند بهمین حال آنها را میگذاریم و بمال واولاد بآنها کمك میکنیم ؟ ـ درتهیه وسایل آسایش آنها تعجیل بخرج میدهیم ؟ خیر آنها نمی‌فهمند .

وَلَوِ اتَّبَعَ الْحَقُّ أَهْوَاءَهُمْ لَفَسَدَتِ السَّمَاوَاتُ وَالْأَرْضُ وَمَنْ فِيهِنَّ (مؤمنون ـ ۷۱)

اگر خدا تابع هوی و هوس مردم میشد نظام کائنات بهم میخورد و موجودات آسمان وزمین بلاتکلیف میماندند .

وَهُوَ الَّذِي أَنشَأَ لَكُمُ السَّمْعَ وَالْأَبْصَارَ وَالْأَفْئِدَةَ قَلِيلًا مَا تَشْكُرُونَ وَهُوَ الَّذِي ذَرَأَكُمْ فِي الْأَرْضِ وَإِلَيْهِ تُحْشَرُونَ وَهُوَ الَّذِي يُحْيِي وَيُمِيتُ وَلَهُ اخْتِلَافُ اللَّيْلِ وَالنَّهَارِ أَفَلَا تَعْقِلُونَ (مؤمنون ـ ۷۸ تا ۸۰)

اوخدائی است که برای شما گوش وچشم خلق کرده و بشما قلوب ومرکزاحساسات و اعصاب عطا کرده اما شما کمتر شکر گزاری میکنید او کسی است که شما را از نیست بهست آورده وباز گشت بسوی اوست ـ او بوجود آورده ومیمیراند واختلاف شب وروز و گردش آنها بامر اوست چرا تدبر وتفکر نمیکنید ؟

وَاللَّهُ سَرِيعُ الْحِسَابِ (نور ـ ۳۹)

خدا درمحاسبه سریع است ودرنگ وتأخیر ندارد .

أَلَمْ تَرَ أَنَّ اللَّهَ يُزْجِي سَحَابًا ثُمَّ يُؤَلِّفُ بَيْنَهُ ثُمَّ يَجْعَلُهُ رُكَامًا فَتَرَى الْوَدْقَ يَخْرُجُ مِنْ خِلَالِهِ وَيُنَزِّلُ مِنَ السَّمَاءِ مِنْ جِبَالٍ فِيهَا مِنْ بَرَدٍ فَيُصِيبُ بِهِ مَنْ يَشَاءُ وَيَصْرِفُهُ عَنْ مَنْ يَشَاءُ يَكَادُ سَنَا بَرْقِهِ يَذْهَبُ بِالْأَبْصَارِ يُقَلِّبُ اللَّهُ اللَّيْلَ وَالنَّهَارَ إِنَّ فِي ذَٰلِكَ لَعِبْرَةً لِأُولِي الْأَبْصَارِ (نور ـ ۴۳ و ۴۴)

آیا نمی‌بینی که خداوند ازهرطرف ابررا حرکت میدهد بعد آنها را بهم می‌پیوندد پس آنرا متراکم میکند که آن می‌بینید قطرات باران از لابلای آن فرو میریزد ونیز از کوههائیکه از ابر درآسمان وجود دارد تگرگ فرومیریزد که این تگرگ رابهر که بخواهد میزند و نابود میکند واز هر که بخواهد منصرف میسازد و نیز روشنائی برق آن نزدیك است چشمهارا تیره کند ؟ خداست که شب وروزرا تبدیل میکند دراین آثار برای صاحبان بصیرت جای تأمل و عبرت است .

وَاللَّهُ خَلَقَ كُلَّ دَابَّةٍ مِنْ مَاءٍ فَمِنْهُمْ مَنْ يَمْشِي عَلَىٰ بَطْنِهِ وَمِنْهُمْ مَنْ يَمْشِي عَلَىٰ رِجْلَيْنِ وَمِنْهُمْ مَنْ يَمْشِي عَلَىٰ أَرْبَعٍ يَخْلُقُ اللَّهُ مَا يَشَاءُ إِنَّ اللَّهَ عَلَىٰ كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ (نور ـ ۴۵)

خدا حیوانات را بوسیلهٔ آب بوجود آورد و آنها را بانواع گوناگون آشکار ساخت که بعضی از آنها روی شکم حرکت میکند (مار) و برخی روی دو پا (انسان) و قسمتی روی چهارپا (گاو و گوسفند) خدا هرچه اراده کند میسازد او برهر کاری تواناست.

أَلَمْ تَرَ إِلَىٰ رَبِّكَ كَيْفَ مَدَّ الظِّلَّ وَلَوْ شَاءَ لَجَعَلَهُ سَاكِنًا ثُمَّ جَعَلْنَا الشَّمْسَ عَلَيْهِ دَلِيلًا ثُمَّ قَبَضْنَاهُ إِلَيْنَا قَبْضًا يَسِيرًا - وَهُوَ الَّذِي جَعَلَ لَكُمُ اللَّيْلَ لِبَاسًا وَالنَّوْمَ سُبَاتًا وَجَعَلَ النَّهَارَ نُشُورًا وَهُوَ الَّذِي أَرْسَلَ الرِّيَاحَ بُشْرًا بَيْنَ يَدَيْ رَحْمَتِهِ وَأَنْزَلْنَا مِنَ السَّمَاءِ مَاءً طَهُورًا لِنُحْيِيَ بِهِ بَلْدَةً مَيْتًا وَنُسْقِيَهُ مِمَّا خَلَقْنَا أَنْعَامًا وَأَنَاسِيَّ كَثِيرًا (فرقان - ۴۵ تا ۴۹)

آیا نمی‌بینی که خدای تو چگونه سایهٔ اجسام را می‌اندازد و پخش میکند که اگر اراده کند آنرا از حرکت بازمیدارد - بعد آفتاب را دلیل وجود سایه قرارداديم که ضد را باضد* تشخیص دهند همان آفتاب را که روی زمین را فرا گرفته بسوی خود جمع میکنیم در اینصورت روی زمین راسایه فرامیگیرد - اوشب را وسیلهٔ ستر و آسایش شما قرار داده وخواب را وسیله آرامش - وروزرا برای جنبش وکاروا جتماع مقرر فرموده - او بادهارا پیشاپیش باران رحمت خود برای بشارت میفرستد آنگاه آب پاك از آسمان فرو میریزیم تا سرزمینهای خشك وبی آب را با آن زنده و سبز و خرم گردانیم وموجودات خودرا اعم ازنبات وچهارپایان وانسانها بوسیلهٔ آن سیراب کنیم

وَلَقَدْ صَرَّفْنَاهُ بَيْنَهُمْ لِيَذَّكَّرُوا فَأَبَىٰ أَكْثَرُ النَّاسِ إِلَّا كُفُورًا (فرقان - ۵۰)

ما اینهمه تغییرات را درخلقت بوجود آوردیم که خلق متذکر باشند اما اکثر مردم حاضر نیستند جز براه کفر بروند.

وَهُوَ الَّذِي مَرَجَ الْبَحْرَيْنِ هَٰذَا عَذْبٌ فُرَاتٌ وَهَٰذَا مِلْحٌ أُجَاجٌ وَجَعَلَ بَيْنَهُمَا

بَرزَخاً وَحِجْراً مَحجوراً (فرقان ـ ۵۳)

اوخدائی است که دو دریا را پهلوی هم ایجاد کرده یکی از آنها شیرین و گوارا و دیگری شوروتلخ و بین آنها حائل وحاجزومانع و رادعی بوجود آورده که داخل هم نمیشوند.

تَبارَكَ الَّذی جَعَلَ فِی السَّماءِ بُرُوجاً وَ جَعَلَ فیها سِراجاً وَ قَمَراً مُنیراً (فرقان ـ ۶۱)

بزرگوارخدائی است که درفضای لایتناهی ازستارگان برجها وقرارگاهها آفریده ودرآنها ازخورشید وماه چراغ ومایهٔ روشنائی تعبیه کرده است.

اَوَلَمْ یَرَوْا اِلَی الْاَرْضِ کَمْ اَنْبَتْنا فیها مِنْ کُلِّ زَوْجٍ کَریمٍ اِنَّ فی ذٰلِكَ لَآیَةً وَما کانَ اَکْثَرُهُمْ مُؤْمِنینَ (شعراء ـ ۷و۸)

آیا این مردم بزمین نگاه نمیکنند که ما در آن چه اندازه موجودات گوناگون از نوع خوب و گرامی آن ازهر کدام یك زوج مفید بوجود آورده‌ایم؟ ـ درهمه آنها آیات قدرت مانمایان است اما اکثر آنها ایمان نمیآورند.

(بآیات ۶۱تا ۶۴سورهٔ نمل درفصل ۱ رجوع شود)

(ونیز بآیه ۸۲سورهٔ نمل در فصل ۲۰ توجه شود)

وَ کَمْ اَهْلَکْنا مِنْ قَرْیَةٍ بَطِرَتْ مَعیشَتَها فَتِلْكَ مَساکِنُهُمْ لَمْ تُسْکَنْ مِنْ بَعْدِهِمْ اِلّا قَلیلاً وَ کُنّا نَحْنُ الْوارِثینَ ـ وَما کانَ رَبُّكَ مُهْلِكَ الْقُریٰ حَتّیٰ یَبْعَثَ فی اُمِّها رَسُولاً یَتْلُوا عَلَیْهِمْ آیاتِنا وَ ما کُنّا مُهْلِکِی الْقُریٰ اِلّا وَاَهْلُها ظالِمُونَ (قصص ـ ۵۸ و ۵۹)

چه بسا شهر ودیاررا که غرق خوشگذرانی ومست عیش وعشرت بودند و آنها را هلاك ونابود ساختیم ببینید اینك مسکن و مأوای خالی آنهاست که جز عده قلیلی

در آن باقی نمانده‌اند و اکنون جز ما کسی وارث آنها نیست ـ و خدای تو هیچ کشوری را نابود نمیکند مگر آنکه قبلا فرستاده خود را بمرکز آنجا میفرستد تا آیات ما را بر آنها بخواند و هیچ سرزمینی را خراب نمیکنیم مگر آنکه مردم آنجا ستمکار باشند.

قُلْ أَرَأَيْتُمْ إِنْ جَعَلَ اللَّهُ عَلَيْكُمُ اللَّيْلَ سَرْمَدًا إِلَىٰ يَوْمِ الْقِيَامَةِ مَنْ إِلَٰهٌ غَيْرُ اللَّهِ يَأْتِيكُمْ بِضِيَاءٍ أَفَلَا تَسْمَعُونَ ـ قُلْ أَرَأَيْتُمْ إِنْ جَعَلَ اللَّهُ عَلَيْكُمُ النَّهَارَ سَرْمَدًا إِلَىٰ يَوْمِ الْقِيَامَةِ مَنْ إِلَٰهٌ غَيْرُ اللَّهِ يَأْتِيكُمْ بِلَيْلٍ تَسْكُنُونَ فِيهِ أَفَلَا تُبْصِرُونَ (قصص ـ ۷۱و۷۲)

بگو چه میگوئید؟ ـ اگر خداوند شب تاریك را برای شما ابدی و همیشگی میکرد (تا روزقیامت) چه کسی غیر ازخدا میتوانست برای شما روشنی ایجاد کند چرا گوش شنوا ندارید؟ باز بگو اگرخداوند روز را تا دامن قیامت ادامه میداد که میتوانست برای آسایش و آرامش شما شب بوجود آورد چرا چشم بینا ندارید؟

وَمِنْ رَحْمَتِهِ جَعَلَ لَكُمُ اللَّيْلَ وَالنَّهَارَ لِتَسْكُنُوا فِيهِ وَلِتَبْتَغُوا مِنْ فَضْلِهِ وَلَعَلَّكُمْ تَشْكُرُونَ (قصص ـ ۷۳)

خداوند بلطف خود شب وروز را آفریده تا درشب استراحت کنید و در روز سعی و کوشش بعمل آورید کار کنید و از فضل خدا روزی بطلبید باشد که با این نعمتها شکر گذار شوید.

أَوَلَمْ يَرَوْا كَيْفَ يُبْدِئُ اللَّهُ الْخَلْقَ ثُمَّ يُعِيدُهُ إِنَّ ذَٰلِكَ عَلَى اللَّهِ يَسِيرٌ (عنکبوت ـ ۱۹)

آیا نمی‌بینند خداوند چگونه خلق جهان را بنانهاده و آنرا دوباره بعرصه محشر درمیاورد؟ ـ این کار برای خدا آسان است.

قُلْ سِيرُوا فِي الْأَرْضِ فَانْظُرُوا كَيْفَ بَدَأَ الْخَلْقَ ثُمَّ اللَّهُ يُنْشِئُ النَّشْأَةَ الْآخِرَةَ

اِنَّ اللهَ عَلیٰ کُلِّ شَیْئٍ قَدیرٌ (عنکبوت - ۲۰)

بگو بروید در روی زمین گردش کنید ببینید خداوند خلقت و وجود را چگونه از نیستی وعدم آغاز کرد و دنیا را بوجود آورد؟ قیامت را نیز همانطور بوجود میآورد - خدا برهر کاری قادر است.

(بآیهٔ ۴۰ سورهٔ عنکبوت درفصل ۱۹ راجع باعمال ملل مراجعه شود)

اَوَلَمْ یَتَفَکَّرُوا فی اَنْفُسِهِمْ ما خَلَقَ اللهُ السَّمٰواتِ وَالْاَرْضَ وَما بَیْنَهُما اِلّا بِالْحَقِّ وَاَجَلٍ مُسَمًّی وَاِنَّ کَثیراً مِنَ النّاسِ بِلِقاءِ رَبِّهِمْ لَکافِرُونَ اَوَلَمْ یَسیرُوا فِی الْاَرْضِ فَیَنْظُرُوا کَیْفَ کانَ عاقِبَةُ الَّذینَ مِنْ قَبْلِهِمْ کانُوا اَشَدَّ مِنْهُمْ قُوَّةً وَاَثارُوا الْاَرْضَ وَعَمَرُوها اَکْثَرَ مِمّا عَمَرُوها وَجاءَتْهُمْ رُسُلُهُمْ بِالْبَیِّناتِ فَما کانَ اللهُ لِیَظْلِمَهُمْ وَلٰکِنْ کانُوا اَنْفُسَهُمْ یَظْلِمُونَ (روم - ۸و۹)

آیا منکرین دین اسلام پیش نفس خود فکر نمیکنند که خداوند آسمانها وزمین و فواصل آنها را جز ازروی حق و بمنظور و مقصود معین وبا قواعد مرتب و اوقات منظم خلق نکرده؟ بسیاری ازمردم بروزقیامت وتجمع درپیشگاه او کافرند آیا چرا نمیروند در روی زمین گردش کنند ببینند پایان کار پیشینیان آنها که در قدرت و وسایل بمراتب از آنها برتر بودند چه شد - آنها درروی زمین کشتزارها و عمارات عالیه بیشتر از عماراتیکه اینان ساخته‌اند بوجود آورده بودند و پیغمبران آنها با دلایل نزد آنها آمدند - خدا بر آنها ظلم نکرد خود برخود ستم روا داشتند.

ثُمَّ کانَ عاقِبَةُ الَّذینَ اَساؤُا السُّوأیٰ اَنْ کَذَّبُوا بِآیاتِ اللهِ وَکانُوا بِها یَسْتَهْزِئُونَ (روم - ۱۰)

البته پایان کار بدکاران بدی است برای آنکه آیات خدا را تکذیب کردند و آنرا بمسخره واستهزاء گرفتند.

وَمِنْ آیاتِهِ یُرِیکُمُ الْبَرْقَ خَوْفاً وَطَمَعاً وَیُنَزِّلُ مِنَ السَّماءِ ماءً فَیُحْیِی بِهِ ـ الْأَرْضَ بَعْدَ مَوْتِها إِنَّ فِی ذٰلِکَ لَآیاتٍ لِقَوْمٍ یَعْقِلُونَ (روم ـ ۲٤)

ازآیات قدرت خدا این است که برق را بشما ارائه میدهد تا از صاعقه بترسید و باران امیدوار باشید ـ ازآسمان آب نازل میکند وبا آن زمین بایر را سبز وخرم میگرداند دراین عمل برای اهل تعقل آیت و نشانه عظمت خداست .

وَمِنْ آیاتِهِ أَنْ تَقُومَ السَّماءُ وَالْأَرْضُ بِأَمْرِهِ ثُمَّ إِذا دَعاکُمْ دَعْوَةً مِنَ الْأَرْضِ إِذا أَنْتُمْ تَخْرُجُونَ (روم ـ ۲۵)

ونیزازآیات یکی این است که کرات سماوی وزمین بامراو درفضا قائم وآویزان است (بامراوایستاده‌اند) وهمچنین وقتی بعد ازمردن‌شمارا برای روزقیامت دعوت کند بامر او از خاك برمیخیزید ودوباره زنده میشوید .

ظَهَرَ الْفَسادُ فِی الْبَرِّ وَالْبَحْرِ بِما کَسَبَتْ أَیْدِی النّاسِ لِیُذِیقَهُمْ بَعْضَ الَّذِی عَمِلُوا لَعَلَّهُمْ یَرْجِعُونَ ـ قُلْ سِیرُوا فِی الْأَرْضِ فَانْظُرُوا کَیْفَ کانَ عاقِبَةُ الَّذِینَ مِنْ قَبْلُ کانَ أَکْثَرُهُمْ مُشْرِکِینَ (روم ـ ٤۱ و٤۲)

فساد دربحروبر بسبب سوء اعمال بشر پیدا شده باید سزای قسمتی از اعمال آنها داده شود شاید توبه کنند ـ بگو بروید در روی زمین مطالعه کنید ببینید پایان‌کار کسانیکه بیشترشرك میورزیدند چه‌شد .

وَمِنْ آیاتِهِ أَنْ یُرْسِلَ الرِّیاحَ مُبَشِّراتٍ وَلِیُذِیقَکُمْ مِنْ رَحْمَتِهِ وَلِتَجْرِیَ ـ الْفُلْکُ بِأَمْرِهِ وَلِتَبْتَغُوا مِنْ فَضْلِهِ وَلَعَلَّکُمْ تَشْکُرُونَ (روم ـ ٤٦)

ازآیات قدرت خداوند یکی این است که بادها را میفرستد تا مژدهٔ باران بدهند وباینوسیله مرحمت خودرا بشما بچشاند ونیز بوسیلهٔ آن کشتیها بامر او بحرکت درآیند وبا این وسایل ازلطف خدا کسب روزی کنید وشکر نعمتها را بجاآورید .

اللّهُ الَّذی یُرسِلُ الرِّیاحَ فَتُثیرُ سَحاباً فَیَبسُطُه فِی السَّماءِ کَیفَ یَشاءُ وَیَجعَلُه کِسَفاً فَتَرَی الوَدقَ یَخرُجُ مِن خِلالِه فَاِذا اَصابَ بِه مَن یَشاءُ مِن عِبادِه اِذا هُم یَستَبشِرُونَ وَاِن کانُوا مِن قَبلِ اَن یُنَزَّلَ عَلَیهِم مِن قَبلِه لَمُبلِسینَ - فَانظُر اِلی آثارِ رَحمَتِ اللّهِ کَیفَ یُحیِی الاَرضَ بَعدَ مَوتِها اِنَّ ذلِکَ لَمُحیِی المَوتی وَهُوَ عَلی کُلِّ شَیءٍ قَدیرٌ (روم - ۴۸ تا ۵۰)

خدای یکتا کسی است که بادها را بر میانگیزد تا ابرها را در آسمان بلند کند و هرجا که خدا بخواهد آنرا بگسترد (برفضای هرمحل آنرا معلق سازد) و باز آنرا متفرق سازد - آنوقت باران را می‌بینی ازلابلای آن میریزد آن باران بکشتزار هردسته از عباد فرومیریزد برای آنها مایهٔ بشارت وسعادت است هرچند پیش از آن باران مأیوس و نومید باشند آثار. رحمت خدا را بنگر که چگونه زمینی‌را بعد از مرگ زنده و با طراوت میگرداند همان خداست کـه درقیامت مرده را زنده میگرداند او برهر کاری تواناست .

وَلَئِن اَرسَلنا ریحاً فَرَاَوهُ مُصفَرّاً لَظَلّوا مِن بَعدِه یَکفُرونَ (روم - ۵۱)

اگر باد سوزانی بفرستیم که ببینند کشتزار آنان‌را زرد و پژمرده کرده است آنوقت همان مردم شکر گذار بکفران برمیگردند .

خَلَقَ السَّمواتِ بِغَیرِ عَمَدٍ تَرَونَها وَاَلقی فِی الاَرضِ رَواسِیَ اَن تَمیدَ بِکُم وَبَثَّ فیها مِن کُلِّ دابَّةٍ وَاَنزَلنا مِنَ السَّماءِ ماءً فَاَنبَتنا فیها مِن کُلِّ زَوجٍ کَریمٍ (لقمان - ۱۰)

کرات سماوی را بدون ستون و وسیله آفریده و در فضا نگاهداشته که برأی‌العین آنرا می‌بینید و برروی زمین کوههای بلند استوار ساخته تا شما از دیدن صحاری بی‌پایان ویك‌نواخت خسته نشوید و در روی آن انواع حیوانات منتشر کرده و از

آسمان آب نازل میکنیم و با آن هر نوع نبات وموجودات مفید وعالی و گونا گون بوجود میآوریم .

هٰذَا خَلْقُ اللهِ فَأَرُونِی مَاذَا خَلَقَ الَّذِینَ مِنْ دُونِهِ بَلِ الظَّالِمُونَ فِی ضَلَالٍ مُبِینٍ
(لقمان ــ ۱۱)

اینها مخلوق خدای ماست بگو خدایان شما چه خلق کرده‌اند مخلوقات آنها را بمن ارائه دهید ـ آری ظالمان آشکارا در گمراهی بسر میبرند .

أَلَمْ تَرَوْا أَنَّ اللهَ سَخَّرَ لَكُمْ مَا فِی السَّمٰوَاتِ وَ مَا فِی الْأَرْضِ وَ أَسْبَغَ عَلَیْكُمْ نِعَمَهُ ظَاهِرَةً وَبَاطِنَةً وَمِنَ النَّاسِ مَنْ یُجَادِلُ فِی اللهِ بِغَیْرِ عِلْمٍ وَلَا هُدًى وَلَا كِتَابٍ مُنِیرٍ (لقمان ــ ۲۰)

آیا نمی بینید که خداوند قـوا و موجودات آسمان وزمین را مسخرشما ساخته و نعمتهای ظاهروباطن را بطوروافر وبیدریغ دراختیار شما قرارداده؟ اما باهمه اینها بعضی افراد ندانسته و بدون چراغ هدایت ودلیل روشن درخـدا ودین او بحث و جدل پیش میکشند .

أَلَمْ تَرَ أَنَّ الْفُلْكَ تَجْرِی فِی الْبَحْرِ بِنِعْمَةِ اللهِ لِیُرِیَكُمْ مِنْ آیَاتِهِ إِنَّ فِی ذٰلِكَ لَآیَاتٍ لِكُلِّ صَبَّارٍ شَكُورٍ ـ وَإِذَا غَشِیَهُمْ مَوْجٌ كَالظُّلَلِ دَعَوُا اللهَ مُخْلِصِینَ لَهُ الدِّینَ فَلَمَّا نَجَّاهُمْ إِلَى الْبَرِّ فَمِنْهُمْ مُقْتَصِدٌ وَمَا یَجْحَدُ بِآیَاتِنَا إِلَّا كُلُّ خَتَّارٍ كَفُورٍ
(لقمان ـ ۳۱ و ۳۲)

آیا نمی‌بینید که خداوند بلطف خود کشتی راحرکت میدهد تا آیات خود را بشما نشان‌دهد؟ این آیات برای مردم صبور وشکر گزار است وهر گاه دردریاموجهای سیاه کوه پیکر آنهارا فرا گیرد آنوقت خدا را باخلاص میخوانند وقتی آنهارا از غرق نجات داد بعضی هستند میانه روند و برهمان قصد و ایمان خود باقی هستند

اما مردم غدار عهدشکن کافر نعمت آیات مارا انکار میکنند.

أَوَلَمْ يَهْدِ لَهُمْ كَمْ أَهْلَكْنَا مِنْ قَبْلِهِمْ مِنَ الْقُرُونِ يَمْشُونَ فِي مَسَاكِنِهِمْ إِنَّ فِي ذَٰلِكَ لَآيَاتٍ أَفَلَا يَسْمَعُونَ ـ أَوَلَمْ يَرَوْا أَنَّا نَسُوقُ الْمَاءَ إِلَى الْأَرْضِ الْجُرُزِ فَنُخْرِجُ بِهِ زَرْعًا تَأْكُلُ مِنْهُ أَنْعَامُهُمْ وَأَنْفُسُهُمْ أَفَلَا يُبْصِرُونَ (سجده ـ ۲۶و۲۷)

آیا آثار آن طوائفی که قبل از اینها درطی قرون نابود کردیم و اکنون اینها برمنازل آنان میگذرند این مردم را بحقایق آشنا نمیکند؟ ـ همه اینها دلایل و علامت قدرت خدا و باز گشت قیامت است چرا گوش نمیدهند آیا نمی‌بینند ما آب باران رابسوی زمینهای خشك و بی‌آب جاری میسازیم و بوسیله آن زراعت ونباتات از زمین میرویانیم که هم خودشان وهم احشام واغنامشان ازآن ارتزاق میکنند چرا اینهارا نمی‌بینند؟

(آیه ۹ سورهٔ سبا درفصل ۲۰)

(آیات ۱۸ و ۱۹ سورهٔ سبادرفصل ۱۹ درباب طرق ارتباطی)

(بآیه ۹ سورهٔ فاطرمراجعه شود ـ ابر و باران)

وَمَا يَسْتَوِي الْبَحْرَانِ هَٰذَا عَذْبٌ فُرَاتٌ سَائِغٌ شَرَابُهُ وَهَٰذَا مِلْحٌ أُجَاجٌ وَمِنْ كُلٍّ تَأْكُلُونَ لَحْمًا طَرِيًّا وَتَسْتَخْرِجُونَ حِلْيَةً تَلْبَسُونَهَا وَتَرَى الْفُلْكَ فِيهِ مَوَاخِرَ لِتَبْتَغُوا مِنْ فَضْلِهِ وَلَعَلَّكُمْ تَشْكُرُونَ (فاطر ـ ۱۲)

هیچوقت دودریا بایکدیگر قابل مقایسه نیستند ـ این دریا گوارا وشیرین است و دریای دیگر شور وتلخ ـ البته ازهردوی آنها گوشت ماهی تازه میخورید و از آنها زیورآلات (مروارید ومرجان) استخراج کرده خودرا باآن میآرائید ونیز کشتیها را در دریا برای مقاصد اقتصادی روان می‌بینید. وازلطف خدا استفاده میکنید همه اینها مستلزم این است که شکراورا بجای آورید.

يُولِجُ اللَّيْلَ فِي النَّهَارِ وَيُولِجُ النَّهَارَ فِي اللَّيْلِ وَسَخَّرَ الشَّمْسَ وَالْقَمَرَ كُلٌّ يَجْرِي لِأَجَلٍ مُسَمًّى ذَٰلِكُمُ اللَّهُ رَبُّكُمْ لَهُ الْمُلْكُ ـ وَالَّذِينَ تَدْعُونَ مِنْ دُونِهِ مَا يَمْلِكُونَ مِنْ قِطْمِيرٍ (فاطر ـ ۱۳)

اوشب را داخل روز میکند وروز را باپردهٔ شب میپوشاند آفتاب وماه را تحت اختیار دارد که همه موجودات روی قواعد معین وبااوقات منظم درحرکتند با این دلایل پروردگارشما خدای یکتاست قدرت ومالکیت خاص اوست ـ کسانی را که بجای اوبرمیگزینید باندازهٔ هستهٔ خرمائی توانائی وتسلط ندارند .

(آیات ۱۹ تا ۲۲ سورهٔ فاطر درفصل ٦)

أَلَمْ تَرَ أَنَّ اللَّهَ أَنْزَلَ مِنَ السَّمَاءِ مَاءً فَأَخْرَجْنَا بِهِ ثَمَرَاتٍ مُخْتَلِفًا أَلْوَانُهَا وَمِنَ ـ الْجِبَالِ جُدَدٌ بِيضٌ وَحُمْرٌ مُخْتَلِفٌ أَلْوَانُهَا وَغَرَابِيبُ سُودٌ ـ وَمِنَ النَّاسِ وَالدَّوَابِّ وَالْأَنْعَامِ مُخْتَلِفٌ أَلْوَانُهُ كَذَٰلِكَ ـ إِنَّمَا يَخْشَى اللَّهَ مِنْ عِبَادِهِ الْعُلَمَاءُ إِنَّ اللَّهَ عَزِيزٌ غَفُورٌ (فاطر ـ ۲۷ و۲۸)

آیا نمی بینی که خداوند آبرا از آسمان فرو میریزد و بوسیلهٔ آن انواع میوه ها برنگهای گوناگون ظاهرمیسازیم ودربین کوهها جاده‌ها برای ارتباط ایجاد کرده ورنگهای مختلف ازسفید و قرمز و مشکی نمایان ساخته‌ایم این اختلاف رنگ نه تنها درکوه واراضی بلکه در انسان وحیوانات و دد و دام وجود دارد اما در بین تمام این موجودات فقط طبقات علماء از خدای متعال میترسند زیرا میدانند خدا هم قدرت دارد وهم بخشش .

(آیه ٤۳ سورهٔ فاطر درفصل ۲۱ مکافات وثابت بودن ناموس الهی)

أَوَلَمْ يَسِيرُوا فِي الْأَرْضِ فَيَنْظُرُوا كَيْفَ كَانَ عَاقِبَةُ الَّذِينَ مِنْ قَبْلِهِمْ وَكَانُوا أَشَدَّ مِنْهُمْ قُوَّةً وَمَا كَانَ اللَّهُ لِيُعْجِزَهُ مِنْ شَيْءٍ فِي السَّمَاوَاتِ وَلَا فِي الْأَرْضِ إِنَّهُ

كانَ عَليماً قَديراً (فاطر ـ ٤٤)

آیا اینها نمیروند درروی زمین گردش کنند و ببینند عاقبت ملل واقوام پیشین که ازآنها هم بمراتب قویتر بودند چه شد ؟ـ هیچ چیز در آسمان وزمین خدارا عاجز وناتوان نمیکند او بافکار واعمال مردم واقف وبسر کوبی آنها قادراست.

وَلَوْ يُؤٰاخِذُاللّٰهُ النّٰاسَ بِمٰا كَسَبُوا مٰا تَرَكَ عَلىٰ ظَهْرِهٰا مِنْ دٰابَّةٍ وَلٰكِنْ يُؤَخِّرُهُمْ إِلىٰ أَجَلٍ مُسَمًّى فَإِذٰا جٰاءَ أَجَلُهُمْ فَإِنَّ اللّٰهَ كٰانَ بِعِبٰادِهِ بَصيرًا (فاطر ـ ٤٥)

اگرخدا بخواهد مردم را باعمالشان مؤاخذه کند جنبنده‌ای برروی زمین(برپشت زمین) باقی نمیگذارد ـ اما نظام خلقت ایجاب میکند که در موعد معین این بازخواست بعمل آید لذا تاآنوقت مجازات را بتأخیر میاندازد همینکه موعدآن رسید خدا میداند با عباد خود چگونه رفتار کند.

إِنّٰا نَحْنُ نُحْيِي الْمَوْتىٰ وَنَكْتُبُ مٰا قَدَّمُوا وَآثٰارَهُمْ وَكُلَّ شَيْءٍ أَحْصَيْنٰاهُ فى إِمٰامٍ مُبينٍ (يس ـ ١٢)

ما مردگان را مجدداً زنده میگردانیم ـ هم اکنون تمام اقدامات وآثار وجودی آنانرا جزء بجزء ثبت میکنیم ـ تمام جزئیات کائنات را در لوح محفوظ و کتاب علم ازلی خود که پیشوا ونماینده اعمال بشراست بحساب میآوریم.

أَلَمْ يَرَوْا كَمْ أَهْلَكْنٰا قَبْلَهُمْ مِنَ الْقُرُونِ أَنَّهُمْ إِلَيْهِمْ لٰا يَرْجِعُونَ وَإِنْ كُلٌّ لَمّٰا جَميعٌ لَدَيْنٰا مُحْضَرُونَ (يس ـ ٣١ و٣٢)

آیا نمی بینند که اینهمه طوائف وامم را پیش ازآنها نابود ساخته‌ایم که باز گشت آنان بدیار خود وبنزد اینها از محالات است و تمام موجودات گذشته و آینده در پیشگاه ما درروز قیامت احضار میشوند ؟

وَآيَةٌ لَهُمُ الْأَرْضُ الْمَيْتَةُ أَحْيَيْنٰاهٰا وَأَخْرَجْنٰا مِنْهٰا حَبًّا فَمِنْهُ يَأْكُلُونَ وَجَعَلْنٰا

فِيهَا جَنَّاتٍ مِنْ نَخِيلٍ وَأَعْنَابٍ وَفَجَّرْنَا فِيهَا مِنَ الْعُيُونِ لِيَأْكُلُوا مِنْ ثَمَرِهِ وَمَا عَمِلَتْهُ أَيْدِيهِمْ أَفَلَا يَشْكُرُونَ (یس - ۳۳و۳۴و۳۵)

دلیل بازگشت آنها وزنده گردانیدن اموات زمینهای بایر آنهاست که بوسیله باران آنرا زنده میگردانیم ازآن نباتات‌ودانه‌ها خارج میکنیم که از آن ارتزاق‌میکنند وهمچنین درآن باغات خرما وانگور بوجود میآوریم‌چشمه‌ها درآن جاری‌میسازیم تا از اثمار ونتایج زحمات و عملیات خود تناول کنند چرا شکر این نعمتها را بجا نمیآورند ؟

سُبْحَانَ الَّذِي خَلَقَ الْأَزْوَاجَ كُلَّهَا مِمَّا تُنْبِتُ الْأَرْضُ وَمِنْ أَنْفُسِهِمْ وَمِمَّا لَا يَعْلَمُونَ وَآيَةٌ لَهُمُ اللَّيْلُ نَسْلَخُ مِنْهُ النَّهَارَ فَإِذَا هُمْ مُظْلِمُونَ وَالشَّمْسُ تَجْرِي لِمُسْتَقَرٍّ لَهَا ذَٰلِكَ تَقْدِيرُ الْعَزِيزِ الْعَلِيمِ وَالْقَمَرَ قَدَّرْنَاهُ مَنَازِلَ حَتَّىٰ عَادَ كَالْعُرْجُونِ الْقَدِيمِ (یس - ۳۶تا ۳۹)

منزه خدائی است که همه موجودات را اعم ازنباتات وحیوان وانسان‌وموجوداتی که انسان بآن علم نـدارد جفت وبانواع متنوع آفریده - ودلیل دیگر برقدرت حق وجود شب است که چون پردهٔ روز را ازآن قطع میکنیم در تاریکی محض فرو میروند همچنین آفتاب که بسوی قرارگاه خود در حرکت است این فرمان خداوند بزرگ وداناست ونیز گردش ماه است که برای او مدار و درجات قرار داده‌ایم که بعد از طی آن مدارج بنظر بینندگان مانند چوب خوشهٔ خرما لاغر و ضعیف بوضع اول برمیگردد .

لَا الشَّمْسُ يَنْبَغِي لَهَا أَنْ تُدْرِكَ الْقَمَرَ وَلَا اللَّيْلُ سَابِقُ النَّهَارِ وَكُلٌّ فِي فَلَكٍ يَسْبَحُونَ (یس - ٤٠)

نه‌آفتاب باماه تماس واصطکاك پیدامیکند ونه شب ازروزجلومیزند و برآن سبقت

می‌یابد هریک از این کرات برمدارخود دراین دریای بی‌پایان شناورند.

وَآيَةٌ لَهُمْ أَنَّا حَمَلْنَا ذُرِّيَّتَهُمْ فِي الْفُلْكِ الْمَشْحُونِ وَخَلَقْنَا لَهُمْ مِنْ مِثْلِهِ مَا يَرْكَبُونَ ـ وَإِنْ نَشَأْ نُغْرِقْهُمْ فَلَا صَرِيخَ لَهُمْ وَلَا هُمْ يُنْقَذُونَ إِلَّا رَحْمَةً مِنَّا وَمَتَاعاً إِلَىٰ حِينٍ (یٰس ـ ۴۱ تا ۴۳)

دیگر از براهین ما اینکه نسل بشر را در کشتی پرباد (یا پر از محمولات) حمل کرده و غیر از کشتی وسایل دیگر هم مثل آن برای سواری آنها ایجاد کرده‌ایم که هنوز از آن خبر ندارند و اگر بخواهیم آنها را غرق کنیم نه میتوانند فریادی بکشند و نه راه نجاتی دارند جز مرحمت و عطوفت ما که تا وقت معین بهرهٔ زندگی بآنها ارزانی بدارد.

وَمَنْ نُعَمِّرْهُ نُنَكِّسْهُ فِي الْخَلْقِ أَفَلَا يَعْقِلُونَ (یٰس ـ ۶۸)

بهر کس عمر دراز دادیم تدریجاً از قدرت و وسایل حیاتی او کاستیم (بهر کس مدت مدیدی عمر بدهیم از قوای حیاتی او میکاهیم) چرا تعقل نمیکنند ؟

أَوَلَمْ يَرَوْا أَنَّا خَلَقْنَا لَهُمْ مِمَّا عَمِلَتْ أَيْدِينَا أَنْعَاماً فَهُمْ لَهَا مَالِكُونَ وَذَلَّلْنَاهَا لَهُمْ فَمِنْهَا رَكُوبُهُمْ وَمِنْهَا يَأْكُلُونَ وَلَهُمْ فِيهَا مَنَافِعُ وَمَشَارِبُ أَفَلَا يَشْكُرُونَ (یٰس ـ ۷۱ تا ۷۳)

آیا کفّار نمی بینند که ما با دست قدرت خود چارپایان را برای آنها خلق کردیم که تحت قدرت و مالکیت آنها هستند آن حیوانات را مطیع ایشان ساختیم که بر آن سوار شوند و گوشت قسمتی از آنها را بخورند و نیز برای آنها در آن حیوانات فوائدی است از گوشت و پشم و پوست آنها و نوشیدنیهائی از شیر و روغن و غیره چرا شکر گزاری نمیکنند ؟

(آیه ۸۰ سورهٔ یس در فصل ۲۰)

رَبُّ السَّمٰوَاتِ وَالْأَرْضِ وَمَا بَيْنَهُمَا وَرَبُّ الْمَشَارِقِ (صافات ـ ۵)

خداوند پروردگار آسمانها وزمین وفواصل آنها وپروردگار مشرقها ومغربها است.

إِنَّا زَيَّنَّا السَّمَاءَ الدُّنْيَا بِزِينَةٍ الْكَوَاكِبِ وَحِفْظًا مِنْ كُلِّ شَيْطَانٍ مَارِدٍ لَا يَسَّمَّعُونَ إِلَى الْمَلَإِ الْأَعْلَىٰ وَيُقْذَفُونَ مِنْ كُلِّ جَانِبٍ دُحُورًا وَلَهُمْ عَذَابٌ وَاصِبٌ إِلَّا مَنْ خَطِفَ الْخَطْفَةَ فَأَتْبَعَهُ شِهَابٌ ثَاقِبٌ (صافات ـ ٦ تا ١٠)

ما آسمان دنیای شمارا بزینت ستارگان مزین ساختیم وبوسیله نیروی این ستارگان آنرا ازشر شیطان های گمراه کننده حفظ کردیم تا از سخنان عالم بالا و وحی و اسرار الهی چیزی نشنوند و ازهر طرف رانده ومنکوب شوند ـ مهتوك و زبون و گرفتار عذاب دائم گردند ـ آن شیطان که بخواهد ازعالم بالا خبر چینی کند تیر دلدوز شهاب اورا دنبال میکند.

وَمَا خَلَقْنَا السَّمَاءَ وَالْأَرْضَ وَمَا بَيْنَهُمَا بَاطِلًا ذَٰلِكَ ظَنُّ الَّذِينَ كَفَرُوا فَوَيْلٌ لِلَّذِينَ كَفَرُوا مِنَ النَّارِ (ص ـ ٢٧)

ما زمین و آسمان و فواصل آنها را از روی بازیچه و بی هدف خلق نکرده‌ایم این عقیدهٔ کافران است که میگویند دنیا بازیچه است وای بحال کافران ازعذاب آتش دوزخ.

خَلَقَ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضَ بِالْحَقِّ يُكَوِّرُ اللَّيْلَ عَلَى النَّهَارِ وَيُكَوِّرُ النَّهَارَ عَلَى اللَّيْلِ وَسَخَّرَ الشَّمْسَ وَالْقَمَرَ كُلٌّ يَجْرِي لِأَجَلٍ مُسَمًّى أَلَا هُوَ الْعَزِيزُ الْغَفَّارُ (زمر ـ ٥)

آسمان وزمین را بحق و برای هدف معین آفریده شب را برروز و روز را برشب میپوشاند ـ آفتاب وماه را درقبضهٔ اختیارخود دارد همه با قواعد وحدود ووظایف منظم ومرتب درحرکتند آری اوبزرگوار وبخشنده است.

خَلَقَكُمْ مِنْ نَفْسٍ وَاحِدَةٍ ثُمَّ جَعَلَ مِنْهَا زَوْجَهَا وَأَنْزَلَ لَكُمْ مِنَ الْأَنْعَامِ ثَمَانِيَةَ أَزْوَاجٍ يَخْلُقُكُمْ فِي بُطُونِ أُمَّهَاتِكُمْ خَلْقًا مِنْ بَعْدِ خَلْقٍ فِي ظُلُمَاتٍ

ثَلاثٍ ذٰلِكُمُ اللهُ رَبُّكُمْ لَهُ الْمُلْكُ لا اِلٰهَ اِلَّا هُوَ فَاَنّٰى تُصْرَفُونَ (زمر-۶)

شما را از یکتن (آدم) بوجود آورد بعد از جنس خودش جفت او را خلق کرد و برای شما از چهار پایان ۸ جفت آفریده (هشت نوع) شما را درشکم مادران با تحولات گونا گون درسه مرحله تاریك مشیمه ورحم وبطن بصورت انسان درآورد این خدای شما خدای یگانه است که سلطنت عالم خلقت از آن اوست جز او خدائی نیست از درگاه او بکجا میروید ؟

اَلَمْ تَرَ اَنَّ اللهَ اَنْزَلَ مِنَ السَّماءِ ماءً فَسَلَكَهُ يَنابيعَ فِي الْاَرْضِ ثُمَّ يُخْرِجُ بِهِ زَرْعاً مُخْتَلِفاً اَلْوانُهُ ثُمَّ يَهيجُ فَتَرٰيهُ مُصْفَرّاً ثُمَّ يَجْعَلُهُ حُطاماً اِنَّ فِي ذٰلِكَ لَذِكْرٰى لِاُولِي الْاَلْبابِ (زمر-۲۱)

آیا نمی‌بینی که خداوند از آسمان آب نازل کرده و آنرا بصورت چشمه‌ها درزمین روان ساخت و بعد بوسیله آن محصولات گونا گون از زمین بیرون میآورد که پس از طی دورهٔ کمال میخشکد و برنگ زرد درمیآید و بعد آنرا ریز ریزمیکند این تطوّر برای اهل نظروصاحبان عقول مایهٔ تذکّر وعبرت است .

اَوَلَمْ يَسيرُوا فِي الْاَرْضِ فَيَنْظُرُوا كَيْفَ كانَ عاقِبَةُ الَّذينَ كانُوا مِنْ قَبْلِهِمْ كانُوا هُمْ اَشَدَّ مِنْهُمْ قُوَّةً وَآثاراً فِي الْاَرْضِ فَاَخَذَهُمُ اللهُ بِذُنُوبِهِمْ وَما كانَ لَهُمْ مِنَ اللهِ مِنْ واقٍ ذٰلِكَ بِاَنَّهُمْ كانَتْ تَأْتيهِمْ رُسُلُهُمْ بِالْبَيِّناتِ فَكَفَرُوا فَاَخَذَهُمُ اللهُ اِنَّهُ قَوِيٌّ شَديدُ الْعِقابِ (مؤمن - ۲۱و۲۲)

آیا چرا در روی زمین گردش نمیکنند تا ببینند عواقب مللی که پیش از آنها موجود بودندچه‌شد ؟ که با آنکه ازحیث قدرت وآثاروو سایل ازاینها برتر وبالاتر بودند خدا آنها را بعقوبت گناهانشان گرفتارساخت وازقهر وانتقام خدا حافظ و نگهبانی نیافتند - این برای آن بود که انبیاء با دلایل روشن نزد آنها آمدندولی آنها کفر ورزیدند و سر پیچی کردند خدا نیز آنها را بعقوبت مبتلی ساخت آری

خداوند توانا وسختگیر است .

(آیهٔ ۶۵ سورهٔ یونس درفصل۱ خلقت بشروآسمان و زمین)

اَللّٰهُ الَّذِی جَعَلَ لَکُمُ الْاَنْعَامَ لِتَرْکَبُوا مِنْهَا وَ مِنْهَا تَأْکُلُونَ وَلَکُمْ فِیهَا مَنَافِعُ
وَلِتَبْلُغُوا عَلَیْهَا حَاجَةً فِی صُدُورِکُمْ وَعَلَیْهَا وَعَلَی الْفُلْكِ تُحْمَلُونَ (مؤمن ۷۹ و ۸۰)

خدا کسی است که چهارپایان را خلق کرده و در اختیار شما قرارداده تا بر آنها سوار شوید واز گوشت وشیر آنها نیز ارتزاق کنید و نیز در احشام و اغنام فواید دیگری برای شما موجود است ازقبیل پوست ومو و امثال آن و نیز با سواری و بارکشی آنها احتیاجات ضروری شما رفع میشود درخاك بر آنها ودر آب بر کشتیها حمل میشوید .

وَ یُرِیکُمْ آیَاتِهِ فَاَیَّ آیَاتِ اللّٰهِ تُنْکِرُونَ - اَفَلَمْ یَسِیرُوا فِی الْاَرْضِ فَیَنْظُرُوا
کَیْفَ کَانَ عَاقِبَةُ الَّذِینَ مِنْ قَبْلِهِمْ - کَانُوا اَکْثَرَ مِنْهُمْ وَاَشَدَّ قُوَّةً وَآثَاراً
فِی الْاَرْضِ فَمَا اَغْنَی عَنْهُمْ مَا کَانُوا یَکْسِبُونَ (مؤمن - ۸۱ و ۸۲)

خداوند آیات قدرت خودرا بشما ارائه داده - کدامیك از آیات خدارا انکارمیکنید؟ آیا درروی زمین گردش نمیکنند تا ببینند عاقبت کارملل پیشین که از حیث عدد از آنها بیشتر وازحیث نیروو آثاروجود برتر وبیشتر بودند چه شد ؟ آنچه اندوختند و جمع کردند دردی از آنها دوا نکرد .

وَ مِنْ آیَاتِهِ اَنَّكَ تَرَی الْاَرْضَ خَاشِعَةً فَاِذَا اَنْزَلْنَا عَلَیْهَا الْمَاءَ اهْتَزَّتْ وَ
رَبَتْ - اِنَّ الَّذِی اَحْیَاهَا لَمُحْیِی الْمَوْتَی اِنَّهُ عَلَی کُلِّ شَیْءٍ قَدِیرٌ (سجده - ۳۹)

از آیات قدرت خدا یکی این است که زمین را مطیع ومستعد می بینی وقتی باران بر آن فرو میریزیم باهتزاز و نشاط در میآید وسبز وخرم میشود کسیکه اینطور زمین را زنده میکند همانکس مردگان را در قیامت زنده میگرداند او بر همه

کاری قادر است .

سَنُرِيهِمْ آيَاتِنَا فِي الْآفَاقِ وَفِي أَنْفُسِهِمْ حَتَّى يَتَبَيَّنَ لَهُمْ أَنَّهُ الْحَقُّ أَوَلَمْ يَكْفِ بِرَبِّكَ أَنَّهُ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ شَهِيدٌ أَلَا إِنَّهُمْ فِي مِرْيَةٍ مِنْ لِقَاءِ رَبِّهِمْ أَلَا إِنَّهُ بِكُلِّ شَيْءٍ مُحِيطٌ (سجده ـ ۵۳و۵۴)

ما علامات قدرت خود را هم در مظاهر جهان وهم در وجود خود آنها بآنها ارائه دادیم تا حقایق بر آنها روشن شود وراه سعادت را پیدا کنند آیا این نکته که خدا گواه همهٔ اعمال واشیاءاست برای آنها کافی نیست؟ مشرکین منکر دیدار خداوند هستند وخدا بر اعمال ونیات آنها و بر همه امور کائنات احاطه دارد .

وَلَوْ شَاءَ اللَّهُ لَجَعَلَهُمْ أُمَّةً وَاحِدَةً وَلَكِنْ يُدْخِلُ مَنْ يَشَاءُ فِي رَحْمَتِهِ وَالظَّالِمُونَ مَا لَهُمْ مِنْ وَلِيٍّ وَلَا نَصِيرٍ (شوری ـ ۸)

اگر خداوند میخواست قادر بود تمام بشر را یك امّت واحد بوجود آورد وبطور قهرو اجبار آنها را دارای دین ومسلك واحد گرداند اما خواست با امتحان و در اثر حسن وقبح اعمال هر کس را که بخواهد در رحمت خود داخل گرداند و در روز حساب برای ظالمان و گمراهان یار و کمکی وجود نداشته باشد .

وَمَا تَفَرَّقُوا إِلَّا مِنْ بَعْدِ مَا جَاءَهُمُ الْعِلْمُ بَغْيًا بَيْنَهُمْ ـ وَلَوْلَا كَلِمَةٌ سَبَقَتْ مِنْ رَبِّكَ إِلَى أَجَلٍ مُسَمًّى لَقُضِيَ بَيْنَهُمْ ـ وَإِنَّ الَّذِينَ أُورِثُوا الْكِتَابَ مِنْ بَعْدِهِمْ لَفِي شَكٍّ مِنْهُ مُرِيبٍ (شوری ـ ۱۴)

مشرکین راه اختلاف نرفتند تا وقتیکه علم ودین حق بر آنها نازل شد چرا؟ـ برای اینکه راه عناد و ظلم را بپیمایند ـ اگر کلمه خدا سبقت نمیگرفت باینکه مجازات باید بوقت معین باشد عذاب آنی بر آنها نازل میشد آنها هم که بعد از گذشتگان وارث کتاب آسمانی شدند در کتاب تردید کردند و راه شك وریب را

در پیش گرفتند .

وَهُوَ الَّذِی یُنَزِّلُ الْغَیْثَ مِنْ بَعْدِ مَا قَنَطُوا وَیَنْشُرُ رَحْمَتَهُ وَهُوَ الْوَلِیُّ الْحَمِیدُ ـ وَمِنْ آیَاتِهِ خَلْقُ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ وَمَا بَثَّ فِیهِمَا مِنْ دَابَّةٍ وَهُوَ عَلَى جَمْعِهِمْ إِذَا یَشَاءُ قَدِیرٌ (شوری ـ ۲۸ و۲۹)

او خدائی است که باران را بعد از یأس و نا امیدی مردم از آسمان نازل میکند و رحمت و نعمت خود را فراوان میگرداند اویار و کمك ستوده صفاتی است ـ از آیات بزرگ خدائی اوخلقت آسمانها وزمین وانواع جنبندگانی است که در آنها وجود دارند ونیز قادر است هر چه درآسمان وزمین و کرات سماوی است یکجا جمع کند .

وَمِنْ آیَاتِهِ الْجَوَارِ فِی الْبَحْرِ کَالْأَعْلَامِ ـ إِنْ یَشَأْ یُسْکِنِ الرِّیحَ فَیَظْلَلْنَ رَوَاکِدَ عَلَى ظَهْرِهِ إِنَّ فِی ذَلِكَ لَآیَاتٍ لِکُلِّ صَبَّارٍ شَکُورٍ ـ أَوْ یُوبِقْهُنَّ بِمَا کَسَبُوا وَیَعْفُ عَنْ کَثِیرٍ (شوری ـ ۳۲ تا ۳٤)

از آیات قدرت خدا حرکت کشتیها برروی دریاست که هر کدام بشکل قصر و کاخهائی میباشند ـ اگر خداوند بخواهد برای مجازات شما باد را از جریان باز میدارد و کشتیها را برروی دریا از حرکت متوقف میسازد در این جریانات برای مردم صبور و بردبار نشانهٔ قدرت خدا موجود است یا اگر بخواهد بسزای اعمال آنها کشتیها را غرق میکند در صورتیکه از بسیاری لغزشها چشم میپوشد .

(آیات ۱۰ تا ۱٤ سورهٔ زخرف درفصل ۱)

(آیات ۱۰ و۱۱ سورهٔ دخان درفصل ۲۰)

کَمْ تَرَکُوا مِنْ جَنَّاتٍ وَعُیُونٍ وَزُرُوعٍ وَمَقَامٍ کَرِیمٍ وَنَعْمَةٍ کَانُوا فِیهَا فَاکِهِینَ

كَذٰلِكَ ـ وَاَوْرَثْنَاهَا قَوْماً آخَرِينَ فَمَا بَكَتْ عَلَيْهِمُ السَّمَاءُ وَالْاَرْضُ وَمَا كَانُوا مُنْظَرِينَ (دخان ـ ۲۵ تا ۲۹)

چه ملل واقوام نیرومند و زبردستی که از بین رفتند و چه باغها و چشمه سارها و کشتزارها ومقامات عالیه وناز ونعمت ولذایذ را گذاشتند و گذشتند وما آن نعمت ومقامات را بدیگران واگذار کردیم ودر نابودی آنها آب از آب تکان نخوردو بر مرگ آنها زمین وآسمان گریه نکرد وحتی یك روزهم بآنها مهلت داده نشد.

اِنَّ هٰؤُلَاءِ لَيَقُولُونَ اِنْ هِيَ اِلَّا مَوْتَتُنَا الْاُولٰى وَمَا نَحْنُ بِمُنْشَرِينَ فَأْتُوا بِآبَائِنَا اِنْ كُنْتُمْ صَادِقِينَ ـ اَهُمْ خَيْرٌ اَمْ قَوْمُ تُبَّعٍ وَالَّذِينَ مِنْ قَبْلِهِمْ اَهْلَكْنَاهُمْ اِنَّهُمْ كَانُوا مُجْرِمِينَ (دخان ـ ۳۴ تا ۳۷)

مشرکین میگویند این مرگ مرگ اول وآخر ماست وما دیگر زنده نخواهیم شد اگر راست میگوئید پدران ما را زنده کنید و بما نشان دهید ـ بگو آیا این مشرکان بهتر و بالاترند یا قوم تبّع بانیان شهر حیره و سمرقند و اقوام پیش از آنها ؟ که همه آنها را بواسطه ارتکاب گناه نابود کردیم .

مَا خَلَقْنَا السَّمٰوَاتِ وَالْاَرْضَ وَمَا بَيْنَهُمَا لَاعِبِينَ ـ مَا خَلَقْنَاهُمَا اِلَّا بِالْحَقِّ وَلٰكِنَّ اَكْثَرَهُمْ لَا يَعْلَمُونَ (دخان ـ ۳۸و۳۹)

ما آسمانها وزمین وفواصل آنها را بی اساس وببازیچه خلق نکرده‌ایم آنها را از روی اساس وهدف معین بوجود آورده‌ایم امـا اکثرمردم از حقایق و نتیجه آن بیخبرند .

اِنَّ فِي السَّمٰوَاتِ وَالْاَرْضِ لَآيَاتٍ لِلْمُؤْمِنِينَ وَفِي خَلْقِكُمْ وَمَا يَبُثُّ مِنْ دَابَّةٍ آيَاتٌ لِقَوْمٍ يُوقِنُونَ ـ وَاخْتِلَافِ اللَّيْلِ وَالنَّهَارِ وَمَا اَنْزَلَ اللّٰهُ مِنَ السَّمَاءِ مِنْ رِزْقٍ فَاَحْيَا بِهِ الْاَرْضَ بَعْدَ مَوْتِهَا وَتَصْرِيفِ الرِّيَاحِ آيَاتٌ لِقَوْمٍ يَعْقِلُونَ (جاثیه ـ ۳ تا ۵)

در خلقت آسمانها وزمین آیات قدرت خداوند ـ برای اهل ایمان نمایان است و نیز در خلقت خود شما وحیواناتیکه با اشکال گوناگون بوجود آورده و در روی زمین پراکنده هستند برای اهل یقین نشانهٔ قدرت الهی موجود است دراختلاف شب وروز وآنچه در نتیجه ریزش برف وباران نصیب مردم میشود که با آن زمین را بعداز بایر شدن زنده میگرداند ووزش بادها همه برای اهل تعقل آیت عظمت خداست .

اَللهُ الَّذی سَخَّرَ لَکُمُ الْبَحْرَ لِتَجْرِیَ الْفُلْکُ فیهِ بِاَمْرِهِ وَلِتَبْتَغُوا مِنْ فَضْلِهِ وَ لَعَلَّکُمْ تَشْکُرُونَ وَسَخَّرَ لَکُمْ مٰافِی السَّمٰوٰاتِ وَ مٰافِی الْاَرْضِ جَمیعاً مِنْهُ اِنَّ فی ذٰلِکَ لَآیٰاتٍ لِقَوْمٍ یَتَفَکَّرُونَ (جاثیه ـ ۱۲و۱۳)

خدا کسی است که‌دریا را مسخر شما قرار داده که درآن بااجازهٔ او کشتی‌میرانید شما باینوسیله از فضل خدا طلب روزی کنید و شکر او را بجا آورید و نیز قوی وعناصر موجود در آسمانها وزمین را دراختیار شما گذاشته ودر این کار برای‌اهل تفکر علایم قدرت حق ظاهر ولایح است .

وَقٰالُوا مٰاهِیَ اِلّٰا حَیٰاتُنَا الدُّنْیا نَمُوتُ وَنَحْیٰا وَمٰا یُهْلِکُنٰا اِلَّا الدَّهْرُ وَمٰا لَهُمْ بِذٰلِکَ مِنْ عِلْمٍ اِنْ هُمْ اِلّٰا یَظُنُّونَ (جاثیه ـ ۲٤)

کافران گفتند دنیا جز این زندگی ظاهری چیز دیگری نیست که بمیریم و زنده شویم ـ فقط طبیعت است که ما را از بین میبرد ـ آنها جز از راه وهم و خیال این سخن را نمیگویند و بحقایق امر واقف نیستند واز روی حدس وپندار مطالبی را بیان میکنند .

اَفَلَمْ یَسیرُوا فِی الْاَرْضِ فَیَنْظُرُوا کَیْفَ کٰانَ عٰاقِبَةُ الَّذینَ مِنْ قَبْلِهِمْ ـ دَمَّرَ اللهُ عَلَیْهِمْ وَلِلْکٰافِرینَ اَمْثٰالُهٰا (محمد ـ ۱۰)

مگر در روی زمین گردش نکرده‌اند که ببینند پایان کار گردنکشان پیشین چه‌شد؟ـ خداوند پیشینیان‌را بکیفر کفر واژگون و نابود کرد و برای کافران فعلی هم نظیر آن کیفر خواهد بود .

(آیه ۱۳ سورهٔ محمّد درفصل ۱۰)

أَفَلَمْ يَنظُرُوا إِلَى السَّمَاءِ فَوْقَهُمْ كَيْفَ بَنَيْنَاهَا وَزَيَّنَّاهَا وَمَا لَهَا مِن فُرُوجٍ وَالْأَرْضَ مَدَدْنَاهَا وَأَلْقَيْنَا فِيهَا رَوَاسِيَ وَأَنبَتْنَا فِيهَا مِن كُلِّ زَوْجٍ بَهِيجٍ تَبْصِرَةً وَذِكْرَىٰ لِكُلِّ عَبْدٍ مُّنِيبٍ وَنَزَّلْنَا مِنَ السَّمَاءِ مَاءً مُّبَارَكًا فَأَنبَتْنَا بِهِ جَنَّاتٍ وَحَبَّ الْحَصِيدِ وَالنَّخْلَ بَاسِقَاتٍ لَّهَا طَلْعٌ نَّضِيدٌ رِّزْقًا لِّلْعِبَادِ وَأَحْيَيْنَا بِهِ بَلْدَةً مَّيْتًا كَذَٰلِكَ الْخُرُوجُ (ق ـ ۶ تا ۱۱)

آیا مردم بعالم سماوی که بالای سر آنهاست، نگاه نمیکنند که ببینند اساس کرات را چگونه محکم قرار داده‌ایم که شکاف وخللی در آن راه ندارد ؟ـ مگر نمی‌بینند که زمین را چگونه گسترده و کوهها را بر روی آن قرار داده‌ایم ودر روی زمین از هرنوع نباتی با طراوت ونشاط رویانیدیم ؟ اینها موجب بصیرت وتذکر برای بندگان با ایمان و توبه کار است همچنین از آسمان آب بـا برکت فرو میریزیم وبوسیله آن باغهای میوه و خرمنهای حبوبات بعمل میآوریم و درختهای بلند خرما که میوه‌های آن منظم روی هم چیده شده وروزی بندگان ماست و با آب باران زمینهای بایر را آباد کرده ومیکنیم ؟ـ زنده‌شدن قیامت‌هم همینطوراست.

وَكَمْ أَهْلَكْنَا قَبْلَهُم مِّن قَرْنٍ هُمْ أَشَدُّ مِنْهُم بَطْشًا فَنَقَّبُوا فِي الْبِلَادِ هَلْ مِن مَّحِيصٍ ـ إِنَّ فِي ذَٰلِكَ لَذِكْرَىٰ لِمَن كَانَ لَهُ قَلْبٌ أَوْ أَلْقَى السَّمْعَ وَهُوَ شَهِيدٌ (ق ـ ۳۶و۳۷)

چه طوایف ومللی را پیش از اینها از بین بردیم که از حیث قدرت از آنها برتر

بودند و در دنیا نفوذ کردند اما از قهرخدا نجات نیافتند این نابودی گذشتگان برای اهل دل و برای کسانیکه گوش شنوا دارند ومتوجه حقایقند مایهٔ تذکر و موجب یقین است .

وَفِی الْاَرْضِ آیاتٌ لِلْمُوقِنِینَ وَفِی اَنْفُسِکُمْ اَفَلا تُبْصِرُونَ وَفِی السَّماءِ رِزْقُکُمْ وَما تُوعَدُونَ فَوَرَبِّ السَّماءِ وَالْاَرْضِ اِنَّهُ لَحَقٌّ مِثْلَ ما اَنَّکُمْ تَنْطِقُونَ (ذاریات ـ ۲۰ تا ۲۳)

در روی زمین برای اهل یقین ادلّه وبراهین قدرت حق موجوداست همچنین در نفوس خود شما چرا چشم بصیرت باز نمیکنید؟ ونیز از روزیهائی که بشماوعده‌شده وازآسمان بشما میرسد قسم بخدای آسمان و زمین تحقّق امر خدا مسلّم و مانند تکلمی که باهم میکنید واضح وآشکار است .

وَالسَّماءَ بَنَیْناها بِاَیْدٍ وَاِنّا لَمُوسِعُونَ وَالْاَرْضَ فَرَشْناها فَنِعْمَ الْماهِدُونَ وَمِنْ کُلِّ شَیْئٍ خَلَقْنا زَوْجَیْنِ لَعَلَّکُمْ تَذَکَّرُونَ (ذاریات ـ ٤۷ تا ٤۹)

ما آسمانها را با دست قدرت خود ساخته‌ایم ومائیم که برهرکاری توانا هستیم زمین را ما گسترده‌ایم چه نیکو سفره‌های گسترده‌ای ؟ ! ما از هر چیزی از جماد و حیوان ونبات جفت خلق کردیم تا متذکّر شوید که طبیعت موثر نیست .

فَفِرُّوا اِلَی اللهِ اِنّی لَکُمْ مِنْهُ نَذیرٌ مُبینٌ وَلاتَجْعَلُوا مَعَ اللهِ اِلهاً آخَرَ اِنّی لَکُمْ مِنْهُ نَذیرٌ مُبینٌ (ذاریات ـ ۵۰و۵۱)

بنابراین همه بدرگاه خدا بگریزید من از جانب اوبـا بیان روشن بشما اندرز میدهم با وجود او خدای دیگری فرض نکنید من راهنما ونصیحتگر شما هستم .

وَاِنْ یَرَوْا کِسْفاً مِنَ السَّماءِ ساقِطاً یَقُولُوا سَحابٌ مَرْکُومٌ (طور ـ ٤٤)

این مردم نادان بی‌ایمان اگر قطعه‌ای از کرات آسمانی‌را ببینند که در حال‌سقوط

باشد میگویند این قطعه ابر مترا کمی است .

إِنَّا كُلَّ شَيْءٍ خَلَقْنَاهُ بِقَدَرٍ وَمَا أَمْرُنَا إِلَّا وَاحِدَةٌ كَلَمْحٍ بِالْبَصَرِ (قمر ـ ۴۹ و ۵۰)

ما هر چیزی را باندازه واز روی میزان وقاعدهٔ معین خلق کردیم امر وفرمان ما در عالم یکیست ودر یك چشم بهم زدن اجراء میشود .

وَلَقَدْ أَهْلَكْنَا أَشْيَاعَكُمْ فَهَلْ مِنْ مُدَّكِرٍ وَكُلُّ شَيْءٍ فَعَلُوهُ فِي الزُّبُرِ وَكُلُّ صَغِيرٍ وَكَبِيرٍ مُسْتَطَرٌ (قمر ـ ۵۱ تا ۵۳)

در ازمنهٔ گذشته چه دستجاتی مانند شما را نابــود کرده‌ایم (آیا کسی متوجهٔ این مطلب هست) آنها هـر عملی کــردند در نامهٔ اعمالشان درج است و تمام اعمال بزرگ و کوچك آنها در آن کتاب ثبت گردیده است .

(آیات ۵و۶و۷و۸ سورهٔ رحمن درفصل ۱)

وَالْأَرْضَ وَضَعَهَا لِلْأَنَامِ فِيهَا فَاكِهَةٌ وَالنَّخْلُ ذَاتُ الْأَكْمَامِ وَالْحَبُّ ذُو الْعَصْفِ وَالرَّيْحَانُ ـ فَبِأَيِّ آلَاءِ رَبِّكُمَا تُكَذِّبَانِ (رحمن ـ ۱۰ تا ۱۳)

خداوند زمین را برای آسایش خلق قرار داده درزمین فواید ولذات موجوداست مخصوصاًدرختان خرما باآستینها وپوششهای ازبرگ وشکوفه همچنین زمین حاوی دانه‌های گوناگون است که هر یك دارای برگ و گل و ریاحین میباشند با این مقدمات ای قاطبهٔ انس وجن کدامیك‌ازمصنوعات خدای خود راتکذیب میکنید.؟

(آیات ۱۹و۲۰و۲۲و۲۴ سورهٔ رحمن درفصل ۱)

يَا مَعْشَرَ الْجِنِّ وَالْإِنْسِ إِنِ اسْتَطَعْتُمْ أَنْ تَنْفُذُوا مِنْ أَقْطَارِ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ فَانْفُذُوا لَا تَنْفُذُونَ إِلَّا بِسُلْطَانٍ (رحمن ـ ۳۳)

ای جن وانس اگر میتوانید از کرات سماوی وزمین عبور کنید وقدرت خروج از حوزهٔ اقتدار خدا را دارید بفرمائید ـ ایـن غیر ممکن است مگر با قــدرت و تائید خداوند .

يُرْسَلُ عَلَيْكُمَا شُوَاظٌ مِنْ نَارٍ وَنُحَاسٌ فَلَا تَنْتَصِرَانِ (رحمن-۳۵)

اگر از امر اوسر پیچی کنید شراره‌های آتش ومس گداخته بر سر شما فرومیریزد وراه نجاتی ویار ویاوری پیدا نمیکنید.

(آیه ۲۷ سورهٔ رحمن در فصل ۲۰)

أَفَرَأَيْتُمْ مَا تَحْرُثُونَ أَأَنْتُمْ تَزْرَعُونَهُ أَمْ نَحْنُ الزَّارِعُونَ لَوْ نَشَاءُ لَجَعَلْنَاهُ حُطَامًا فَظَلْتُمْ تَفَكَّهُونَ - إِنَّا لَمُغْرَمُونَ بَلْ نَحْنُ مَحْرُومُونَ (واقعه-۶۰تا۶۷)

آیا تخمهائی را که در زمین کاشتید دیدیدچگونه‌سبز شد؟ بنظرشما آن تخمها را شما رویانیدید یاما آنرابوجود آوردیم ؟ اگر بخواهیم همان کشته شماراخشك ونابود میسازیم تااز نومیدی ببیهوده گوئی بیفتید واز بیچارگی بگوئید وای بحال ما که خسارت زده شدیم ودر دنیا وقیامت محروم گشتیم.

أَفَرَأَيْتُمُ الْمَاءَ الَّذِي تَشْرَبُونَ أَأَنْتُمْ أَنْزَلْتُمُوهُ أَمْ نَحْنُ الْمُنْزِلُونَ لَوْ نَشَاءُ جَعَلْنَاهُ أُجَاجًا فَلَوْلَا تَشْكُرُونَ (واقعه ـ ۶۸تا۷۰)

آیا متوجه آبیکه مینوشید هستید ؟ آیا شما آن آب زلال را از ابر نازل کردید یا ما ؟ اگر میخواستیم آبهای شیرین را تلخ وشور میکردیم چراشکر این نعمت را بجا نمیاورید؟

أَفَرَأَيْتُمُ النَّارَ الَّتِي تُورُونَ أَأَنْتُمْ أَنْشَأْتُمْ شَجَرَتَهَا أَمْ نَحْنُ الْمُنْشِئُونَ نَحْنُ جَعَلْنَاهَا تَذْكِرَةً وَمَتَاعًا لِلْمُقْوِينَ فَسَبِّحْ بِاسْمِ رَبِّكَ الْعَظِيمِ (واقعه-۷۱تا۷۴)

آیا آتشی را که برای حوایج زندگی روشن میکنید دیده‌اید ؟آیا درختهاومواد اولیه آنرا شما آفریدید یا ما ؟ ـ ما آنرا وسیله هدایت و مایهٔ آسایش مسافران کوه وبیابان قرار دادیم پس بنام خدای بزرگ خود سپاس وستایش بگوی.

وَأَنْزَلْنَا الْحَدِيدَ فِيهِ بَأْسٌ شَدِيدٌ وَمَنَافِعُ لِلنَّاسِ (حدید ـ ۲۵)

آهن ومتفرعات آنرا آفریدیم که هم سختی وشدت جنگ وصنایع را در بر دارد وهم برای زندگی بشر دارای فوایدی است .

أَلَمْ يَأْتِكُمْ نَبَؤُا الَّذِينَ كَفَرُوا مِنْ قَبْلُ فَذَاقُوا وَبَالَ أَمْرِهِمْ وَلَهُمْ عَذَابٌ أَلِيمٌ ـ ذَٰلِكَ بِأَنَّهُ كَانَتْ تَأْتِيهِمْ رُسُلُهُمْ بِالْبَيِّنَاتِ فَقَالُوا أَبَشَرٌ يَهْدُونَنَا فَكَفَرُوا ـ وَتَوَلَّوْا وَاسْتَغْنَى اللَّهُ وَاللَّهُ غَنِيٌّ حَمِيدٌ (تغابن ـ ۵ و ۶)

آیا خبر آن مردمیکه بآیات خدا کفر ورزیده وبکیفر اعمال خود رسیده‌اند بشما نرسیده ؟ آنها دچار عذاب سخت شدند زیرا انبیاء بر آنها وارد شده و آیات و معجزات خود را بآنها ارائه دادند ولی آنان گفتند مگر ممکن است بشری بشر دیگر را هدایت کند ؟ ـ آنها کفر ورزیدند وسرپیچی کردند خدا هم البته بی‌نیاز وستوده صفات است .

وَكَأَيِّنْ مِنْ قَرْيَةٍ عَتَتْ عَنْ أَمْرِ رَبِّهَا وَرُسُلِهِ فَحَاسَبْنَاهَا حِسَابًا شَدِيدًا وَعَذَّبْنَاهَا عَذَابًا نُكْرًا فَذَاقَتْ وَبَالَ أَمْرِهَا وَكَانَ عَاقِبَةُ أَمْرِهَا خُسْرًا (طلاق ۸ و ۹)

چه بسیارشهرودیاری که ازامرخدا ورسول اوسرپیچی کردند آنوقت ازآنها بسختی بازخواست کردیم و آنها را شدیداً مجازات نمودیم بالاخره آن سرزمین کیفر کردارخودرا چشید وجرزیان نتیجه‌ای نبرد .

أَعَدَّ اللَّهُ لَهُمْ عَذَابًا شَدِيدًا فَاتَّقُوا اللَّهَ يَا أُولِي الْأَلْبَابِ (طلاق ـ ۱۰)

خداوند برای آنها عذاب آماده کرده ـ پس‌ای صاحبان عقول (ای مردم‌خردمند) ازخشم خدا و از پایان کار خود بترسید .

اللَّهُ الَّذِي خَلَقَ سَبْعَ سَمَاوَاتٍ وَمِنَ الْأَرْضِ مِثْلَهُنَّ يَتَنَزَّلُ الْأَمْرُ بَيْنَهُنَّ لِتَعْلَمُوا أَنَّ اللَّهَ عَلَىٰ كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ وَأَنَّ اللَّهَ قَدْ أَحَاطَ بِكُلِّ شَيْءٍ عِلْمًا (طلاق ـ ۱۲)

خدا کسی است که سیارات هفتگانه را آفریده و از زمین هم مانند آنها را بوجود آورده وامرخود را در بین اینها نازل میکند تا بدانید که خدا بر هرچیزی قادر است وبرهرامری احاطه دارد . (آیهٔ ۱ تا ۴ سورهٔ ملک در فصل اول)

وَلَقَدْ زَيَّنَّا السَّمَاءَ الدُّنْيَا بِمَصَابِيحَ وَجَعَلْنَاهَا رُجُومًا لِلشَّيَاطِينِ وَأَعْتَدْنَا لَهُمْ عَذَابَ السَّعِيرِ (ملك ـ ۵)

آسمان دنیا را بچراغ ستارگان آراستیم و با تیر شهاب آنها شیاطین را راندیم و برای آنها عذاب آتش جهنم آماده ساختیم .

هُوَ الَّذِي جَعَلَ لَكُمُ الْأَرْضَ ذَلُولًا فَامْشُوا فِي مَنَاكِبِهَا وَكُلُوا مِنْ رِزْقِهِ وَإِلَيْهِ النُّشُورُ (ملك ـ ۱۵)

خدا همان خدائی است که زمین را مطیع و مسخر شما ساخته بنابراین در پستی و بلندیهای آن حرکت کنید و از روزی او استفاده کنید و بدانید که بازگشت شما بچنین خالقی است .

أَأَمِنْتُمْ مَنْ فِي السَّمَاءِ أَنْ يَخْسِفَ بِكُمُ الْأَرْضَ فَإِذَا هِيَ تَمُورُ أَمْ أَمِنْتُمْ مَنْ فِي السَّمَاءِ أَنْ يُرْسِلَ عَلَيْكُمْ حَاصِبًا فَسَتَعْلَمُونَ كَيْفَ نَذِيرِ (ملك ـ ۱۶و۱۷)

آیا اطمینان وایمنی دارید که آن خدائی که درآسمان حکومت میکند شما را در زمین فروبرد درحالیکه زمین مانند دریا ازترس خدا میلرزد و موج میزند ؟ ـ یا ایمنید ازاینکه باران سنگ برسر شما ببارد؟ـ تا بفهمید عقوبت من چگونه است؟

وَلَقَدْ كَذَّبَ الَّذِينَ مِنْ قَبْلِهِمْ فَكَيْفَ كَانَ نَكِيرِ (ملك ـ ۱۸)

امم پیشین هم آیات الهی را تکذیب کردند نتیجه چه شد دیدید که عذاب و هلاك من دربارهٔ آنها چگونه بود ؟

أَوَلَمْ يَرَوْا إِلَى الطَّيْرِ فَوْقَهُمْ صَافَّاتٍ وَيَقْبِضْنَ مَا يُمْسِكُهُنَّ إِلَّا الرَّحْمَٰنُ إِنَّهُ

بِكُلِّ شَيْءٍ بَصِيرٌ (ملك ـ ۱۹)

آیا این مردم پرندگان را بالای سر خود نمی بینند که گاه صف میکشند و گاه درهم میریزند جز خدای متعال چه کسی آنها را درفضا نگـاه میدارد ؟ ـ خداوند بهمه چیز بینا و آگاه است .

(آیات ۱۵ تا۱۸ سورهٔ حاقه درفصل ۲۰ ازهم پاشیدن کرات سماوی)

(آیات ۸و۹ سورهٔ معارج درفصل ۲۰ ازهم پاشیدن کرات و کوهها)

فَلَا أُقْسِمُ بِرَبِّ الْمَشَارِقِ وَالْمَغَارِبِ (معارج ـ ۴۰)

قسم بخدای مشرقها ومغربها (باعتبار نقاط مختلف دنیا و کرات متعدد سماوی) .

(آیه ٤ سورهٔ نوح درفصل ۱۷ـ اجل وفنای ملل واقوام)

(آیات از۱۰تا ۲۰سورهٔ نوح درفصل ۱۷ عالم خلقت)

(آیات ۸و۹ سورهٔ جن در فصل ۱۲)

وَأَحْصَىٰ كُلَّ شَيْءٍ عَدَدًا (جن ـ ۲۸)

خداوند بشمارش تمام موجودات خود آگاه است .

(آیات ۸و۹و۱۰سورهٔ مرسلات درفصل ۲۰)

أَلَمْ نُهْلِكِ الْأَوَّلِينَ ثُمَّ نُتْبِعُهُمُ الْآخِرِينَ كَذَٰلِكَ نَفْعَلُ بِالْمُجْرِمِينَ وَيْلٌ يَوْمَئِذٍ لِلْمُكَذِّبِينَ (مرسلات ـ ۱۶تا۱۹)

آیا پیشینیان را بکیفر کفر هلاك نساختیم ؟ ـ همینطور منکران را بدنبال آنها میفرستیم در روز عقاب بدابحال تکذیب کنندگان آیات خدائی .

أَلَمْ نَجْعَلِ الْأَرْضَ كِفَاتًا أَحْيَاءً وَأَمْوَاتًا وَجَعَلْنَا فِيهَا رَوَاسِيَ شَامِخَاتٍ وَأَسْقَيْنَاكُمْ مَاءً فُرَاتًا وَيْلٌ يَوْمَئِذٍ لِلْمُكَذِّبِينَ (مرسلات ـ ۲۵ تا ۲۸)

آیا ما زمین را کامل و کافی برای احتیاجات بشر خلق نکرده‌ایم ؟ - چه برای زندگان وچه برای مردگان (که برای زندگان محل زندگی و برای مردگان آرمگاه باشد) ودر آن کوههای بلندبرافراشتیم و چشمه‌های گوارا برای آشامیدن شما جاری ساختیم - وای بحال تکذیب کنندگان این آیات در روز جزا .

اَلَمْ نَجْعَلِ الْاَرْضَ مِهٰاداً وَالْجِبٰالَ اَوْتٰاداً وَخَلَقْنٰاكُمْ اَزْوٰاجاً وَ جَعَلْنٰا نَوْمَكُمْ سُبٰاتاً وَجَعَلْنَا اللَّيْلَ لِبٰاساً وَ جَعَلْنَا النَّهٰارَ مَعٰاشاً وَ بَنَيْنٰا فَوْقَكُمْ سَبْعاً شِدٰاداً وَجَعَلْنٰا سِرٰاجاً وَهّٰاجاً وَاَنْزَلْنٰا مِنَ الْمُعْصِرٰاتِ مٰاءً ثَجّٰاجاً لِنُخْرِجَ بِهِ حَبّاً وَنَبٰاتاً وَجَنّٰاتٍ اَلْفٰافاً (نبأ - ۶ تا ۱۶)

آیا ما زمین را آسایشگاه خلق نساخته‌ایم و کوهها را مـانند میخ برای حفظ و حراست بر آن نکوبیده‌ایم؟ -وشما را بانواع مختلف و بشکل زن ومرد نیافریده - ایم ؟ خواب را وسیله آسایش و آرامش - شب راوسیله استتار وروز را برای فعالیت وکار قرار دادیم - بالای سر شما هفت آسمان (هفت منظومه یا هفت کره) بطور معلق ولی محکم آفریدیم وچراغ درخشانی مانند آفتاب در آن روشن ساختیم و از فشار وتراکم ابرها آب سیل آسا فرو ریختیم تا بوسیله آن دانه‌ها و نباتات را برویانیم و باغهای میوه پر درخت فراهم سازیم .

يَوْمَ يُنْفَخُ فِي الصُّورِ فَتَأْتُونَ اَفْوٰاجاً وَفُتِحَتِ السَّمٰاءُ فَكٰانَتْ اَبْوٰاباً وَسُيِّرَتِ الْجِبٰالُ فَكٰانَتْ سَرٰاباً (نبأ - ۱۸ تا ۲۰)

روزیکه شیپور احضار موجودات کشیده میشود دسته دسته در صحرای محشر جمع میشوند درهای آسمان بروی آنها باز میشود کوهها بشکل سراب بنظر میرسند که مانند آب روان در حرکتند .

وَكُلَّ شَيْءٍ اَحْصَيْنٰاهُ كِتٰاباً (نبأ - ۲۹)

ما همه چیز را در لوح محفوظ ثبت کرده واز تمام اشیاء وموجودات آمار دقیق داریم.

(آیات ۲۷ تا ۳۳ سورهٔ نازعات در فصل ۱۱)

فَلْيَنظُرِ الْإِنسَانُ إِلَىٰ طَعَامِهِ أَنَّا صَبَبْنَا الْمَاءَ صَبًّا ثُمَّ شَقَقْنَا الْأَرْضَ شَقًّا فَأَنبَتْنَا فِيهَا حَبًّا وَعِنَبًا وَقَضْبًا وَزَيْتُونًا وَنَخْلًا وَحَدَائِقَ غُلْبًا وَفَاكِهَةً وَأَبًّا مَّتَاعًا لَّكُمْ وَلِأَنْعَامِكُمْ (عبس - ۲۴ تا ۳۲)

انسان باید در منبع خوراك وغذای خود دقت کند که از کجا وچگونه تهیه میشود ما آب را ازآسمان فرو ریختیم آنوقت خاك زمین را شکافتیم و نباتات را از آن رویانیدیم واز زمین حبوبات وانگور ونباتاتی که پس از درو باز رشد میکنند و درخت زیتون وخرما بر آوردیم وهمچنین باغات پر درخت ومیوه‌ها ومراتع سبز وخرم بعمل آوردیم تا خودتان واحشام واغنامتان از آن استفاده کنید.

فَلَا أُقْسِمُ بِالشَّفَقِ وَاللَّيْلِ وَمَا وَسَقَ وَالْقَمَرِ إِذَا اتَّسَقَ لَتَرْكَبُنَّ طَبَقًا عَن طَبَقٍ (انشقاق - ۱۶ تا ۱۹)

قسم بروشنی اول شب در مغرب وقسم بشب و آنچه که در زیر سیاهی خود پنهان میدارد وقسم بماه هنگامیکه در شب ۱۴ پرتو افکن میشود که بامر خدا در سیر خلقت مدارج عدیده واطوار مختلفه طی میکنید.

أَفَلَا يَنظُرُونَ إِلَى الْإِبِلِ كَيْفَ خُلِقَتْ وَإِلَى السَّمَاءِ كَيْفَ رُفِعَتْ وَإِلَى الْجِبَالِ كَيْفَ نُصِبَتْ وَإِلَى الْأَرْضِ كَيْفَ سُطِحَتْ (غاشیه - ۱۷ تا ۲۰)

آیا بشتر نگاه نمیکنند که چگونه خلق شده وبا وجود منافع زیاد مطیع یك انسان میشود؟ - وآسمان چگونه بر افراشته شده و کوهها چطور برزمین کوبیده شده وزمین چگونه برای استفاده موجودات گسترده است؟

وَالْفَجْرِ وَلَيَالٍ عَشْرٍ وَالشَّفْعِ وَالْوَتْرِ وَاللَّيْلِ إِذَا يَسْرِ هَلْ فِي ذَٰلِكَ قَسَمٌ لِّذِي حِجْرٍ (فجر - ۱ تا ۵)

سوگند بسحرگاه که وقت قبول مناجات است وقسم بده روز اول ذیحجه که ایام دعا است وقسم باعداد زوج وفرد و قسم بشب تار در آن هنگام کـه بروز روشن متبدل میشود که ذات خدا یکی است آیا در اینها که نام بردیم جای سوگند برای مردم خردمند هست ؟ آری هست .

أَلَمْ تَرَ كَيْفَ فَعَلَ رَبُّكَ بِعَادٍ إِرَمَ ذَاتِ الْعِمَادِ الَّتِي لَمْ يُخْلَقْ مِثْلُهَا فِي الْبِلَادِ وَثَمُودَ الَّذِينَ جَابُوا الصَّخْرَ بِالْوَادِ وَفِرْعَوْنَ ذِي الْأَوْتَادِ الَّذِينَ طَغَوْا فِي الْبِلَادِ فَأَكْثَرُوا فِيهَا الْفَسَادَ فَصَبَّ عَلَيْهِمْ رَبُّكَ سَوْطَ عَذَابٍ إِنَّ رَبَّكَ لَبِالْمِرْصَادِ

(فجر ــ ٦ تا ١٤)

آیا ندیدی که خدای تو باقوم هود چکار کرد ؟ وباغ ارم را که دارای ستونهای عالی وتشکیلات بی‌نظیر بود چگونه نابودساخت ؟ـ آن باغیکه مانندآن در دنیا بوجودنیامده بود ؟وباقوم ثمود که درقلب بیابان کاخهای رفیع از سنگهای بزرگ میساختند چه معامله کرد وفرعون وقوم اورا که دارای قدرت عظیم بود بچه بلائی مبتلا ساخت ؟ آنها در شهر ودیار طغیان کردند وفساد برپا نمودند خدای تو هم عذاب سخت پی در پی بر سر آنها ریخت خدای تو درکمین ستمکاران است .

فصل ششم

آزادی ـ فرهنگ ـ موسیقی ـ آب فراوان اساس زندگی

سد ـ دست چپی و راستی ـ دموکراسی ـ معدن نفت

وَشَاوِرْهُمْ فِی الْاَمْرِ (آل عمران ـ ۱۵۹)

در امور با همکاران خود و با مؤمنین مشورت کن .

وَمَنْ قَتَلَ مُؤْمِناً خَطأً فَتَحْرِیرُ رَقَبَةٍ مُؤْمِنَةٍ (نساء ـ ۹۲)

هر کس مرتکب قتل غیرعمد شود مجازات او آزاد کردن بندهٔ مؤمنی است .

لَا یُحِبُّ اللّٰهُ الْجَهْرَ بِالسُّوءِ مِنَ الْقَوْلِ اِلَّا مَنْ ظُلِمَ وَکَانَ اللّٰهُ سَمِیعاً عَلِیماً (نساء.۱۴۸)

خدا از گفتار زشت وداد وفریاد راضی نیست مگر آنکه کسی برای رفع ظلم فریاد کند ـ آری خدا بهر گفتاری شنوا و بهر رازی داناست .

اَوْ تَحْرِیرُ رَقَبَةٍ (مائده ـ ۸۹)

کفّارهٔ نقض قسم آزاد کردن بنده است .

وَلَا تَطْرُدِ الَّذِینَ یَدْعُونَ رَبَّهُمْ بِالْغَدٰوةِ وَالْعَشِیِّ ـ فَتَطْرُدَهُمْ فَتَکُونَ مِنَ الظَّالِمِینَ (انعام ـ ۵۲)

ای محمّد کسانی را که ازصمیم قلب متوجه خدا هستند وشب وروز اورا میخوانند بعلت فقرازخود مران زیرا با راندن آنها بخود ظلم میکنی .

وَكَذٰلِكَ فَتَنّا بَعضَهُم بِبَعضٍ لِيَقُولُوا آهٰؤُلاءِ مَنَّ اللهُ عَلَيهِم مِن بَينِنا أَلَيسَ اللهُ بِأَعلَمَ بِالشّاكِرِينَ (انعام ـ ۵۳)

بعضیها را هم وسیله بعض دیگر آزمودیم کُفار متمول از روی تمسخر میگوینداین مؤمنین بی سر وپا هستند که خدا آنها را برما امتیاز وبرتری داده ؟ ـ آری آیا خدا بحال بندگان خاص وشاکر خود از آنها آگاهتر نیست ؟

وَهُوَ الَّذِي أَنزَلَ مِنَ السَّماءِ ماءً فَأَخرَجنا بِهِ نَباتَ كُلِّ شَيءٍ (انعام ـ ۹۹)

خدا چنان خدائی است که آب را از آسمان نازل کرد و بوسیله آن ماده حیاتی همه چیز را بعرصهٔ ظهور وعالم حیات در آوردیم .

وَهُوَ الَّذِي يُرسِلُ الرِّياحَ بُشراً بَينَ يَدَي رَحمَتِهِ حَتّى إِذا أَقَلَّت سَحاباً ثِقالاً سُقناهُ لِبَلَدٍ مَيِّتٍ فَأَنزَلنا بِهِ الماءَ فَأَخرَجنا بِهِ مِن كُلِّ الثَّمَراتِ (اعراف ـ ۵۷)

او خدائی است که بادها را برای بشارت باران رحمت خود میفرستد که وقتی که ابرها بار سنگین باران را همراه دارند آنـرا بسر زمینهائی که از بی آبی بائر شده اند میرساند آنوقت بوسیله آن آب نازل میکنیم ودرنتیجه آن آبیاری انواع میوه‌ها ودانه‌ها بوجود میآوریم .

أَنزَلَ مِنَ السَّماءِ ماءً فَسالَت أَودِيَةٌ بِقَدَرِها فَاحتَمَلَ السَّيلُ زَبَداً رابِياً وَمِمّا يُوقِدُونَ عَلَيهِ فِي النّارِ ابتِغاءَ حِليَةٍ أَو مَتاعٍ زَبَدٌ مِثلُهُ كَذٰلِكَ يَضرِبُ اللهُ الحَقَّ وَالباطِلَ ـ فَأَمَّا الزَّبَدُ فَيَذهَبُ جُفاءً وَأَمّا ما يَنفَعُ النّاسَ فَيَمكُثُ فِي الأَرضِ كَذٰلِكَ يَضرِبُ اللهُ الأَمثالَ (رعد ـ ۱۷)

خداوند از آسمان آب نازل میکند که در بیابانها و رودخانه باندازه وسعت آنها سیل میشود سیلی خروشان و کف آلود که کف وغلیان آن شبیه فلزاتست که برای

اسباب وزینت آلات برروی آتش آب میکنند - خداوند اینطور برای تفکیك حق از باطل مثل میزند - کف برروی آب نابودمیشود اما آنچه برای بشر مفیدباشد مثل خالص فلز یا بقایای سیل ثابت میماند آری باطل مانند کف بی‌دوام وحق مانند ته مانده رودخانه باقی است - خداوند در میان مطالب اینطور امثال ساده و روشن میزند .

وَ اَرْسَلْنَا الرِّيَاحَ لَوَاقِحَ فَاَنْزَلْنَا مِنَ السَّمَاءِ مَاءً فَاَسْقَيْنَاكُمُوهُ وَمَا اَنْتُمْ لَهُ بِخَازِنِينَ (حجر - ۲۲)

ما بادهائی برای تلقیح نباتات و آبستن کردن بسیاری از موجودات فرستادیم و بوسیله آن آب از آسمان فرو ریختیم وشمارا سیراب کردیم اما شما عرضهٔ ساختن سد وذخیره کردن آنرا برای روز لزوم نداشتید .

فَاسْئَلُوا اَهْلَ الذِّكْرِ اِنْ كُنْتُمْ لَا تَعْلَمُونَ بِالْبَيِّنَاتِ وَالزُّبُرِ (نحل - ۴۳و۴۴)

اگر از مسائل علمی وتاریخی ومعانی آیات آسمانی بیخبرید بروید از مردم دانشمند سئوال کنید وياد بگیرید.

وَاللّٰهُ اَنْزَلَ مِنَ السَّمَاءِ مَاءً فَاَحْيَا بِهِ الْاَرْضَ بَعْدَ مَوْتِهَا (نحل - ۶۵)

خداوند از آسمان آب نازل کرد و بوسیله آن زمین مرده و بائر را آباد و سبز و خرم گردانید .

ضَرَبَ اللّٰهُ مَثَلًا عَبْدًا مَمْلُوكًا لَا يَقْدِرُ عَلٰى شَيْئٍ وَمَنْ رَزَقْنَاهُ مِنَّا رِزْقًا حَسَنًا فَهُوَ يُنْفِقُ مِنْهُ سِرًّا وَجَهْرًا هَلْ يَسْتَوُونَ اَلْحَمْدُ لِلّٰهِ بَلْ اَكْثَرُهُمْ لَا يَعْلَمُونَ (نحل - ۷۵)

خدا مثلی زده آنرا گوش کنید بندهٔ زیردست وتهیدستی که بر هیچ کاری قادر نیست با یکنفر آزاد که باو همه قسم روزی ووسائل زندگی داده‌ایم واو از دارائی خود در نهان وآشکار بمستحقین انفاق میکند - آیا این دو نفر با هم قابل مقایسه

هستند ؟ ـ مثال بت بی‌خاصیت وخدای‌توانا همینطوراست ستایش شایستهٔ خداست اما اکثر مردم از این حقایق بیخبرند .

فَإِذَا جَاءَ وَعْدُ أُولَاهُمَا بَعَثْنَا عَلَيْكُمْ عِبَادًا لَنَا أُولِي بَأْسٍ شَدِيدٍ فَجَاسُوا خِلَالَ الدِّيَارِ وَكَانَ وَعْدًا مَفْعُولًا (اسراء ـ ۵)

همینکه هنگام انتقام یکی از اعمال شما رسید از بندگان خود افراد شرور و سرسخت وخشن وغضبناکی برشما مسلط کردیم که آزادی شمارا تحت‌سیطرهٔ خود بگیرند وحتی مأمورین آنها در داخل خانه وخانواده شما جاسوسی کنند واسرار شما را فاش سازند ـ وعدهٔ خداوند قطعی وعملی است .

فَإِذَا جَاءَ وَعْدُ الْآخِرَةِ لِيَسُوءُوا وُجُوهَكُمْ وَلِيَدْخُلُوا الْمَسْجِدَ كَمَا دَخَلُوهُ أَوَّلَ مَرَّةٍ وَلِيُتَبِّرُوا مَا عَلَوْا تَتْبِيرًا (اسراء ـ ۷)

وچون نوبت انتقام دوم‌عمل بنی اسرائیل‌رسید باز افراد ـقوی و گردنکشی را بر آنها مسلط ساختیم (خطاب ببنی اسرائیل) تا گرد ذلت واسارت بر رخسار شما پیدا شود وافراد متجاوز مثل دفعه اول بمقدسات شما تعدی ودست اندازی نمایند و بهر چه دسترسی پیدا کنند آنرا هلاك ونابود سازند .

أَمَّا السَّفِينَةُ فَكَانَتْ لِمَسَاكِينَ يَعْمَلُونَ فِي الْبَحْرِ فَأَرَدْتُ أَنْ أَعِيبَهَا وَكَانَ وَرَاءَهُمْ مَلِكٌ يَأْخُذُ كُلَّ سَفِينَةٍ غَصْبًا (کهف ـ ۷۹)

خضر بموسی گفت آن کشتی متعلق بچند نفر کارگر فقیر بود که برای اعاشه خود با آن در دریا کار میکردند وپیشوای جبار آنها کشتیهارا بیگار میگرفت ومصادره میکرد من آنرا شکستم ومعیوب کردم تا پادشاه از آن منصرف شود و کارگران بکار واعاشه خود ادامه دهند .

آتُونِي زُبَرَ الْحَدِيدِ حَتَّىٰ إِذَا سَاوَىٰ بَيْنَ الصَّدَفَيْنِ ـ قَالَ انْفُخُوا حَتَّىٰ إِذَا

جَعلَهُ نارًا ـ قالَ آتونی اُفرِغ عَلیهِ قِطرًا (کهف ـ ۹۶)

ذوالقرنین گفت قطعات آهن بیاورید آنها را در فاصله دو کوه چید تا برابر شد بعد امر کرد آتش روشن کردند و گفت مس گداخته بیاورید برروی آن بریزم.

فاسئَلوا اَهلَ الذِّکرِ اِن کُنتم لاتعلَمونَ (انبیاء ـ ۷)

بگو اگر واقف باخبار ورموز نیستند از دانشمندان سؤال کنید

وَجعلنا مِنَ الماءِ کلَّ شیئٍ حَیٍّ (انبیاء ـ ۳۰)

ما همه موجودات را بوسیله آب بوجود آورده وحیات داده‌ایم.

وَسَخَّرنا مَعَ داودَ الجبالَ یُسبِّحنَ والطَّیرَ وکُنّا فاعِلینَ (انبیاء ـ ۷۹)

ما کوهها ومرغان رامسخر لحن داود ساختیم که با آهنگ اوخدارا تسبیح میکردند ـ این معجزات را ما بوجود آوردیم.

اَلَم تَرَ اَنَّ اللهَ اَنزلَ مِنَ السَّماءِ ماءً فتصبِحُ الارضُ مخضرَّةً اِنَّ الله لطیفٌ خبیرٌ (حجّ ـ ۶۳)

آیا نمی‌بینی که خداوند از آسمان آب باران نازل میکند وزمین از آن باران سبز وخرم میشود ؟ ـ این دلیل لطف ومرحمت خدا و اطلاع او از اسرار امور است.

(بآیه ۳۳ سورهٔ نور درفصل ۱۶ راجع بآزادی مراجعه شود)

وَجعلنا بعضَکُم لِبعضٍ فِتنةً اَتصبِرونَ وکانَ ربُّکَ بصیرًا (فرقان ـ ۲۰)

ما در دنیا بسبب فقر وغنا بعضی از شما را وسیله آزمایش برای بعض دیگر قرار داده‌ایم که ببینیم آیامیتوانید صبر واستقامت داشته باشید ؟ ـ خدا ناظر حال شماست.

(راجع بآب بآیات ۴۸ و۴۹ سوره فرقان درفصل ۵ توجه شود)

وَالشُّعَرَاءُ يَتَّبِعُهُمُ الْغَاوُونَ - أَلَمْ تَرَ أَنَّهُمْ فِي كُلِّ وَادٍ يَهِيمُونَ وَأَنَّهُمْ يَقُولُونَ مَا لَا يَفْعَلُونَ إِلَّا الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ وَذَكَرُوا اللَّهَ كَثِيرًا وَانْتَصَرُوا مِنْ بَعْدِ مَا ظُلِمُوا وَسَيَعْلَمُ الَّذِينَ ظَلَمُوا أَيَّ مُنْقَلَبٍ يَنْقَلِبُونَ (شعراء-۲۲۴ تا ۲۲۷)

شاعران یاوه سرای متملق را مـردم گمراه پیروی میکنند - نمی‌بینی خود آن شاعران در هروادی سرگشته و حیرانندوپا بند هدفی نیستند؟ - برای این است که هر چه میگویند خود بآن عمل نمیکنند مگر عده‌ای از آنها که ایمان دارند واعمالشان خوب است وبیشتر بیاد خدا هستند اگر مورد ظلم واقع شوند ازخدا کمك میطلبند وستمکاران میدانند بچه کیفر گاهی سوق داده میشوند.

(درباب شور درامور بآیه ۳۲ سوره نمل درفصل ۱۹ توجه شود)

وَتِلْكَ الْأَمْثَالُ نَضْرِبُهَا لِلنَّاسِ وَمَا يَعْقِلُهَا إِلَّا الْعَالِمُونَ (عنکبوت - ۴۳)

این امثالی که ما از عوامل کائنات برای مردم میزنیم جز دانشمندان وافراد متتبع آنرا نمی‌فهمند.

(بآیهٔ ۲۸ سورهٔ روم درفصل ۹ (شرك) مراجعه شود)

وَمِنَ النَّاسِ مَنْ يَشْتَرِي لَهْوَ الْحَدِيثِ لِيُضِلَّ عَنْ سَبِيلِ اللَّهِ بِغَيْرِ عِلْمٍ وَيَتَّخِذَهَا هُزُوًا أُولَئِكَ لَهُمْ عَذَابٌ مُهِينٌ (لقمان - ۶)

بعضی ازافراد بشر کارشان این‌است که سخنان لغو وباطل وافسانه های‌شهوت‌انگیز بمردم میفروشند تامردم را ندانسته ازراه خدا گمراه کنند و دین خدارا بمسخره میگیرند آنها مستحق عذاب خوار کننده میباشند.

(آیات ۱۰ تا ۱۲ سورهٔ سبا لحن داود صنایع اووکان نفت وحرکت سلیمان باباد درفصل ۱۹)

وَمَا أَرْسَلْنَا فِي قَرْيَةٍ مِنْ نَذِيرٍ إِلَّا قَالَ مُتْرَفُوهَا إِنَّا بِمَا أُرْسِلْتُمْ بِهِ كَافِرُونَ-

وَقالوا نحن اكثر اموالا و اولادا وما نحن بمعذبين قل ان ربي يبسط ـ الرزق لمن يشاء ويقدر ولكن اكثر الناس لايعلمون ـ وما اموالكم ولا اولادكم بالتي تقربكم عندنا زلفى الا من آمن وعمل صالحا فاولئك لهم جزاء الضعف بما عملوا وهم في الغرفات آمنون (سبا ـ ۳٤ تا ۳۷)

هیچ پیغمبری بشهر و دیاری نفرستادیم مگر آنکه ثروتمندان آنجا در مقابل آنها مقاومت ورزیده و بآنها گفتند ما بآنچه شما آورده‌اید ایمان نداریم ما باداشتن چنین وسایل ومال واولاد هیچوقت مجازات نمیشویم وعذاب نمی‌بینیم پول‌وثروت حافظ ماست ـ بگو این ثروتها دست خداست بهر کس بخواهد میدهد وازهر کس بخواهد میگیرد اما مردم این‌مطلب‌را نمیدانند ـ بگومال واولاد شما وسیله‌ای نیست که شما رابما نزدیك کند تنها وسیله تقرب شما بخدا عمل صالح است دارندگان عمل صالح پاداش دوچندان‌میگیرند ودر کاخهای بهشت درامن و آسایش بسر خواهندبرد.

والذين يسعون في آياتنا معاجزين اولئك في العذاب محضرون (سبا ـ ۳۸)

کسانیکه سعی درتخریب آیات مادارند روز قیامت برای عذاب احضار میشوند.

و يوم يحشرهم جميعا ثم يقول للملائكة اهؤلاء اياكم كانوا يعبدون (سبا ـ ٤٠)

ودرهمان روز که درعرصهٔ محشر جمع میشوند خداوند بفرشتگان میفرماید آیا اینها بودند که شما را پرستش میکردند ؟

يا ايها الناس اذكروا نعمت الله عليكم هل من خالق غير الله يرزقكم من السماء والارض لااله الاهو فانى تؤفكون (فاطر ـ ۳)

ای‌مردم نعمتهای خدا را بنظر آرید آیا غیراز اوخدائی هست که روزی شما راازآسمان وزمین برساند ؟ جزاو خدائی نیست چرا اورا رها کرده بباطل و دروغ توجه میکنید ؟

وَما یَستَوِی الاَعمی والبَصیرُ وَلاَالظُّلماتُ وَلاَالنُّور وَلاَالظِّلُّ وَلاَالحَرور وَ ما یَستَوِی الاَحیاءُ وَلاَ الاَمواتُ اِنَّ اللهَ یُسمِعُ مَن یَشاءُ وَ ما اَنتَ بِمُسمِعٍ مَن فِی القُبُور (فاطر- ۱۹ تا ۲۲)

هیچوقت کور با بینا برابری نمیکند - تاریکی و روشنی وسایه و آفتاب باهم قابل مقایسه نیستند و نیز زنده بامرده مساوی نیست بنابراین توای محمد مرده قبرستان را نمیتوانی بشنوانی ومردم بی‌استعداد راهدایت کنی این خداست که هر کس را بخواهد شنوا وقابل تربیت میگرداند .

اِنَّما یَخشَی اللهَ مِن عِبادِهِ العُلَماءُ (فاطر -۲۸)

فقط دانشمندان هستند که ازخدای متعال خوف و خشیت دارند .

(آیات ۱۸و۱۹ سورهٔ ص درفصل ۱۹ آواز داود)

اَمَّن هُوَ قانِتٌ آناءَ اللَّیلِ ساجِداً اَو قائِماً یَحذَرُ الآخِرَةَ وَیَرجُوا رَحمَةَ رَبِّهِ قُل هَل یَستَوِی الَّذینَ یَعلَمُونَ وَالَّذینَ لایَعلَمُونَ - اِنَّما یَتَذَکَّرُ اُولُوا- الاَلباب (زمر - ۹)

بگو آیا آنکس که تمام دقایق شب‌درسجده وقیام است وازحساب روزقیامت میترسد وبخدای خود امیدوار است باکسانیکه‌شب وروز غرق گناه وعصیانند مساوی است؟ بگو آیا مردم دانشمند با مردم نادان برابرند ؟ خیر قابل مقایسه نیستند - فقط خردمندان متذکر این مطلبند .

وَاَمرُهُم شُوری بَینَهُم (شوری - ۳۸)

کسانیکه کارهای‌خودرا بامشورت‌یکدیگر انجام میدهند نزدخدا نعمتا بدی‌دارند.

اِنَّ اَکرَمَکُم عِندَاللهِ اَتقیکُم اِنَّ اللهَ عَلیمٌ خَبیرٌ (حجرات - ۱۳)

رنگ و نسب وثروت مایه افتخار نیست گرامی ترین شمانزد خداوند کسی است

که متقی‌تر و پرهیزگارتر باشد خدا بهمه احوال وصفات شما آگاه است.

الرّحمنُ عَلّمَ القرآن خَلقَ الإنسانَ علّمهُ البَیان (رحمن - ۱تا۴)

خدای بخشنده قرآن را بمحمّد آموخت انسان‌را آفرید وباو نطق و بیان عطا کرد.

(آیات از۴۱ تا۵۶ سورهٔ واقعه درفصل ۲۰ دست چپی ودست‌راستی)

(آیات ۹۰و۹۱ سورهٔ واقعه درفصل ۲۰دست چپی ودست راستی)

یَرفَعِ اللهُ الّذینَ آمنوا مِنکُم وَالّذینَ اُوتوا العِلمَ دَرَجاتٍ وَاللهُ بِما تعملون خَبیرٌ (مُجادله ـ ۱۱)

خداوند مؤمنین ودانشمندان را بدرجات بر دیگران ترجیح داده وباید بر همه مقدم باشند واز همه بالاتر بنشینند خدا باعمال وحالات روحی شما آگاه است.

قُل ارأیتُم إن اَصبحَ ماؤُکُم غَوراً فَمَن یأتیکُم بِماءٍ مَعینٍ (ملك ـ ۳۰)

بگو خوب دقت کنید اگر صبحگاهی ناگهان ببینید تمام آبهای روی زمین که‌مایهٔ حیات است در زمین فرو رفته وخشکیده‌است چه کسی آب گوارا بشما خواهدداد؟

وَالقلمِ وَما یسطرونَ ما اَنتَ بِنعمةِ رَبِّكَ بِمَجنونٍ (قلم ـ ۱و۲)

قسم بمقام قلم و آنچه قلمها بر روی کاغذ میآورند بلطف خدا تو دیوانه نیستی و کافران بتو تهمت میزنند.

(آیات ۱۹تا ۳۷سورهٔ حاقه دست چپی وراستی در فصل ۲۰)

وَاَن لَوِاستَقامُوا علی الطّریقةِ لاسقَیناهُم ماءً غَدَقاً (جنّ ـ ۱۶)

اگر در دین اسلام وطریقه توحید پا فشاری کنند بآنها آب فراوان و گوارا عطا خواهیم کرد.

(آیه ۳۹ سورهٔ مدثر در فصل ۲۰- دست راستیها)

وَأَنزَلْنَا مِنَ الْمُعْصِرَاتِ مَاءً ثَجَّاجًا لِنُخْرِجَ بِهِ حَبًّا وَنَبَاتًا وَجَنَّاتٍ أَلْفَافًا

(نبأ - ١٤ تا١٦)

از فشار و تراکم ابرها آب سیل‌آسا فرو ریختیم تا بوسیلهٔ آن دانه‌ها ونباتات را از زمین برویانیم وباغهای میوهٔ پردرخت فراهم سازیم.

(آیات ۱ تا ۱۲ سورهٔ عبس درفصل ۲- فقروغنا - تساوی حقوق)

(آیات ۷ تا ۱۲ سورهٔ انشقاق درفصل ۲۰)

(آیات ۱۱ و ۱۲ و ۱۹ و ۲۰ سورهٔ بلد درفصل ۲۳)

اِقْرَأْ وَرَبُّكَ الْأَكْرَمُ الَّذِي عَلَّمَ بِالْقَلَمِ عَلَّمَ الْإِنسَانَ مَا لَمْ يَعْلَمْ (علق - ۳ تا ۵)

قرآن را برمردم بخوان وبدانکه خدای بزرگ تو کسی است که انسان را بوسیلهٔ قلم علم اول و آخر آموخت بانسان چیزهائی تعلیم کرد که ابتداء بآن راه نیافته بود.

فصل هفتم

کار و فعالیت - کوشش برای تامین سعادت و آسایش

بهره‌مندی از زندگی و دنیا

یَا أَیُّهَا النَّاسُ کُلُوا مِمَّا فِی الْأَرْضِ حَلَالًا طَیِّبًا (بقره ـ ۱۶۸)

ای مردم از آنچه درزمین است حلال و پاکیزه‌اش را تناول کنید.

یَا أَیُّهَا الَّذِینَ آمَنُوا کُلُوا مِنْ طَیِّبَاتِ مَا رَزَقْنَاکُمْ وَ اشْکُرُوا لِلَّهِ إِنْ کُنْتُمْ إِیَّاهُ تَعْبُدُونَ (بقره ـ ۱۷۲)

ای اهل ایمان روزی حلال و پاکیزه‌ایکه ما نصیب شما کرده‌ایم بخورید و شکر خدارا بجا آورید (اگر خدا پرستید).

أَنِّی لَا أُضِیعُ عَمَلَ عَامِلٍ مِنْکُمْ مِنْ ذَکَرٍ أَوْ أُنْثَیٰ بَعْضُکُمْ مِنْ بَعْضٍ فَالَّذِینَ هَاجَرُوا وَأُخْرِجُوا مِنْ دِیَارِهِمْ وَأُوذُوا فِی سَبِیلِی وَقَاتَلُوا وَقُتِلُوا لَأُکَفِّرَنَّ عَنْهُمْ سَیِّئَاتِهِمْ وَلَأُدْخِلَنَّهُمْ جَنَّاتٍ تَجْرِی مِنْ تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ ثَوَابًا مِنْ عِنْدِ اللَّهِ وَاللَّهُ عِنْدَهُ حُسْنُ الثَّوَابِ (آل عمران ـ ۱۹۵)

من هیچوقت سعی وجدیت کسی را ازمرد وزن ضایع نمیگردانم وتبعیض دردستگاه من وجود ندارد کسانیکه ازوطن خود برای پیشرفت دین اسلام حرکت کردند و در راه دین من رنج کشیدند وجنگ کردند و کشته شدند بر گناهان آنان پرده

میپوشم و آنها را داخل باغ بهشت که در آن جویهای آب جاری است خواهم کرد
این پاداش خدائی است و بهترین پاداشها نزد خداست .

وَلَا تَتَمَنَّوْا مَا فَضَّلَ اللّٰهُ بِهِ بَعْضَكُمْ عَلٰى بَعْضٍ لِلرِّجَالِ نَصِيبٌ مِمَّا اكْتَسَبُوا
وَلِلنِّسَاءِ نَصِيبٌ مِمَّا اكْتَسَبْنَ وَاسْئَلُوا اللّٰهَ مِنْ فَضْلِهِ إِنَّ اللّٰهَ كَانَ بِكُلِّ شَيْءٍ عَلِيمًا
(نساء ـ ۳۲)

بمزایا ومقام دیگران حسد نورزید بهر کس هرچه میرسد چه زن وچه مرد نتایج
زحمات و کوشش و کاراوست ـ هرچه میخواهید ازخدا بخواهید و بطریق مشروع
برای وصول بآن بکوشید بآن خواهید رسید خداوند بهمه‌چیز داناست.

لَا يَسْتَوِي الْقَاعِدُونَ مِنَ الْمُؤْمِنِينَ غَيْرُ أُولِي الضَّرَرِ وَالْمُجَاهِدُونَ فِي سَبِيلِ اللّٰهِ
بِأَمْوَالِهِمْ وَأَنْفُسِهِمْ فَضَّلَ اللّٰهُ الْمُجَاهِدِينَ بِأَمْوَالِهِمْ وَأَنْفُسِهِمْ عَلَى الْقَاعِدِينَ
دَرَجَةً وَكُلًّا وَعَدَ اللّٰهُ الْحُسْنٰى وَفَضَّلَ اللّٰهُ الْمُجَاهِدِينَ عَلَى الْقَاعِدِينَ أَجْرًا
عَظِيمًا . دَرَجَاتٍ مِنْهُ وَمَغْفِرَةً وَرَحْمَةً وَكَانَ اللّٰهُ غَفُورًا رَحِيمًا (نساء ـ ۹۵و۹۶)

هیچوقت مؤمنانیکه بدون علت بیماری و نابینائی ازجهاد خودداری کرده‌اند باآنها
که بمال وجان درراه خدا جهاد کرده‌اند مساوی نیستند ـ آنها که با مال و جان
خود در راه خدا کوشیده و جنگیده‌اند بمراتب برتر و بالاتر از کناره کنندگان
میباشند ـ البته خداوند بهمه اهل ایمان وعده اجر نیکو وبهشت را داده لکن اجر
و پاداش جهاد کنندگان نسبت بکناره کنندگان خیلی بزرگتر است ـ واین فضل
و برتری و لطف و مرحمت از جانب خدا است خداوند در باره همه بخشنده و
مهربان است .

إِنَّ الَّذِينَ تَوَفَّاهُمُ الْمَلَائِكَةُ ظَالِمِي أَنْفُسِهِمْ قَالُوا فِيمَ كُنْتُمْ ـ قَالُوا كُنَّا مُسْتَضْعَفِينَ
فِي الْأَرْضِ ـ قَالُوا أَلَمْ تَكُنْ أَرْضُ اللّٰهِ وَاسِعَةً فَتُهَاجِرُوا فِيهَا ـ فَأُولٰئِكَ مَأْوَاهُمْ
جَهَنَّمُ وَسَاءَتْ مَصِيرًا . إِلَّا الْمُسْتَضْعَفِينَ مِنَ الرِّجَالِ وَالنِّسَاءِ وَالْوِلْدَانِ إِنْ

لَا یَسْتَطِیعُونَ حِیلَةً وَلَا یَهْتَدُونَ سَبِیلًا فَاُولئِكَ عَسَی اللهُ اَنْ یَعْفُوَ عَنْهُمْ وَکَانَ اللهُ عَفُوّاً غَفُوراً (نساء ـ ۹۷ تا ۹۹)

کسانیکه در اثر تنبلی و انجماد فکری برخود ظلم میکنند و در بیچیزی وسختی میمیرند و جان تسلیم ملایك میکنند ـ فرشتگان از آنها میپرسند چرا حال شما اینطور است در دنیا چکارمیکردید؟ جواب میدهند ما مردمان بیچاره‌ای بودیم ـ فرشتگان میگویند مگر زمین خدا وسیع نبود که در آن سفر کنید تا بمال و علم دست یابید؟ این عذرها را از آنان نمی پذیرند و جایگاه آنان جهنم است چه بد جایگاهی است بلی ممکن است عده‌ای از مردان و زنان و اطفال واقعاً ناقص و ناتوان باشند و چاره‌ای برای فعالیت نیابند ـ دراینصورت خداوند از گناهان این عده ممکن است گذشت کند زیرا خداوند بخشنده و آمرزنده است.

وَمَنْ یُهَاجِرْ فِی سَبِیلِ اللهِ یَجِدْ فِی الْاَرْضِ مُرَاغَماً کَثِیراً وَسَعَةً وَمَنْ یَخْرُجْ مِنْ بَیْتِهِ مُهَاجِراً اِلَی اللهِ وَرَسُولِهِ ثُمَّ یُدْرِکْهُ الْمَوْتُ فَقَدْ وَقَعَ اَجْرُهُ عَلَی اللهِ وَکَانَ اللهُ غَفُوراً رَحِیماً (نساء ـ ۱۰۰)

هر کس درراه خدا ازوطن خود مهاجرت و درروی زمین مسافرت کند آسایش و نعمت فراوان بدست میآورد وهر کس که برای خاطر خدا و رسول از خانه خود مسافرت کند ودرراه بمیرد پاداش این فداکاری را از خدا دریافت میکند خداوند بخشنده مهربان است.

یَسْئَلُونَكَ مَاذَا اُحِلَّ لَهُمْ قُلْ اُحِلَّ لَکُمُ الطَّیِّبَاتُ (مائده ـ ٤)

ای محمد ازتومیپرسند که چه چیزهائی برای آنها حلال است؟ بگوهر چیز پاك و پاکیزه‌ای برای شما حلال است.

وَمَا عَلَّمْتُمْ مِنَ الْجَوَارِحِ مُکَلِّبِینَ تُعَلِّمُونَهُنَّ مِمَّا عَلَّمَکُمُ اللهُ (دنبالهٔ این آیه تا آخر درفصل ۸ ملاحظه شود) (مائده ـ ٤)

مٰا یُرِیدُاللّٰهُ لِیَجْعَلَ عَلَیْکُمْ مِنْ حَرَجٍ وَلٰکِنْ یُرِیدُ لِیُطَهِّرَکُمْ (مائده ـ ۶)

خدا با وضع تکالیف دینی نمیخواهد زحمت و ناراحتی برای شما ایجاد کند بلکه میخواهد شما پاك وپاکیزه باشید.

اُحِلَّ لَکُمْ صَیْدُ الْبَحْرِ وَ طَعٰامُهُ مَتٰاعاً لَکُمْ وَلِلسَّیّٰارَةِ ـ وَحُرِّمَ عَلَیْکُمْ صَیْدُالْبَرِّ مٰا دُمْتُمْ حُرُماً وَاتَّقُوااللّٰهَ الَّذِی اِلَیْهِ تُحْشَرُونَ (مائده ـ ۹۶)

صید دریا برای شما حلال است شما وعابرین ومسافران ازآن استفاده کنید اما شکار بیابان و کوه در زمان احرام حج حرام است ازخدائیکه همه بسوی او باز میگردید بترسید.

قُلْ لٰا یَسْتَوِی الْخَبِیثُ وَالطَّیِّبُ وَلَوْ اَعْجَبَکَ کَثْرَةُالْخَبِیثِ فَاتَّقُوااللّٰهَ یٰا اُولِی الْاَلْبٰابِ لَعَلَّکُمْ تُفْلِحُونَ (مائده ـ ۱۰۰)

ای محمد بگو هیچوقت پاك و ناپاك باهم دریك مقام قرار نمیگیرند (هرچند زیادی ناپاکان ترا بشگفتی دچار کند معذلك پاك وناپاك مساوی نیستند) ازخدا بترسید وبسوی پاکی توجه کنید شاید رستگار شوید.

وَاِذٰا قِیلَ لَهُمْ تَعٰالَوْا اِلیٰ مٰا اَنْزَلَ اللّٰهُ وَ اِلیَ الرَّسُولِ قٰالُوا حَسْبُنٰا مٰاوَجَدْنٰا عَلَیْهِ آبٰاءَنٰا اَوَلَوْکٰانَ آبٰاؤُهُمْ لٰایَعْلَمُونَ شَیْئاً وَلٰا یَهْتَدُونَ (مائده ـ ۱۰۴)

وقتی بآنها گفته شود که بیائید وازدستور خداوند وراهنمائی پیغمبر تبعیت کنید میگویند آنچه پدران ما گفته وانجام دادهاند برای ماکافیست آیا باید از عادات وآداب پدرانشان پیروی کنند ولوآنکه پدران آنها نادان و گمراه بوده باشند؟

یٰابَنِی آدَمَ خُذُوا زِینَتَکُمْ عِنْدَ کُلِّ مَسْجِدٍ وَکُلُوا وَاشْرَبُوا وَلٰا تُسْرِفُوا اِنَّهُ لٰا یُحِبُّ الْمُسْرِفِینَ (اعراف ـ ۳۱)

ای مردم درمقام عبادت ودر اجتماعات لباسهای فاخر و زیور آلات خود را استعمال نمائید بخورید و بنوشید و اسراف نکنید زیرا خدا اسراف کنندگان رادوست نمیدارد .

قُلْ مَنْ حَرَّمَ زِينَةَ اللهِ الَّتِي أَخْرَجَ لِعِبَادِهِ وَالطَّيِّبَاتِ مِنَ الرِّزْقِ ـ قُلْ هِيَ لِلَّذِينَ آمَنُوا فِي الْحَيٰوةِ الدُّنْيَا خَالِصَةً يَوْمَ الْقِيَامَةِ (اعراف ـ ۳۲)

بگوچه کسی زینتهای خدارا که برای بندگانش خلق فرموده حرام کرده است وچه کسی مردم را از استفاده از روزیهای پاکیزه منع نموده است ؟ بگواینها برای اهل ایمان در دنیا حلال است ودر روز قیامت بهتراز آنهم برای آنهاحاضر شده است .

هُوَ الَّذِي جَعَلَ لَكُمُ اللَّيْلَ لِتَسْكُنُوا فِيهِ وَالنَّهَارَ مُبْصِراً إِنَّ فِي ذٰلِكَ لَآيَاتٍ لِقَوْمٍ يَسْمَعُونَ (یونس ـ ۶۷)

اوخدائی است که شب را برای آسایش و استراحت وروز را برای فعالیت مقرر فرموده ـ دراین تقسیمات دلایلی است که مردم شنوا وهوشمند آنرا درك میکنند .

وَاللهُ فَضَّلَ بَعْضَكُمْ عَلٰى بَعْضٍ فِي الرِّزْقِ ـ فَمَا الَّذِينَ فُضِّلُوا بِرَادِّي رِزْقِهِمْ عَلٰى مَا مَلَكَتْ أَيْمَانُهُمْ فَهُمْ فِيهِ سَوَاءٌ أَفَبِنِعْمَةِ اللهِ يَجْحَدُونَ (نحل ـ ۷۱)

خداوند ببعضی ازشما دارائی بیشتری نسبت بدیگران داده تابخشش و گذشت‌شما را آزمایش کند ـ اماثروتمندان مقداری از دارائی خود را بغلامان و زیردستان خود نمیدهند تاهمه مساوی شوند ـ نعمت خدا نزد شما امانت ووسیله بذل و بخشش است چرا نعمت خدارا انکار میکنید ؟

وَضَرَبَ اللهُ مَثَلاً رَجُلَيْنِ أَحَدُهُمَا أَبْكَمُ لَا يَقْدِرُ عَلٰى شَيْءٍ وَهُوَ كَلٌّ عَلٰى مَوْلٰيهُ

اَینَما یُوَجِّههُ لا یَأتِ بِخَیرٍ هَل یَستَوی هُوَ وَ مَن یَأمُرُ بِالعَدلِ وَ هُوَ عَلیٰ صِراطٍ مُستَقیمٍ (نحل - ٧٦)

بازهم خداوند مثل میزند - دومرد رادرنظر بگیرید یکی کنگ وعاجز و درمانده که برهیچ امری قادر نیست و انگل وسربار ارباب یا دوستان خود میباشد و دست بهر کاری میزند منشأ خیری واقع نمیشود ودیگری فعال وسالم وکارکن و عادل و راسترو - آیا این دونفر باهم مساوی وقابل مقایسه هستند ؟

(درفصل ٨ بآیهٔ ١١٤ سورهٔ نحل مراجعه شود)

وَجَعَلنَا اللَّیلَ وَالنَّهارَ آیَتَینِ فَمَحَونا آیَةَ اللَّیلِ وَ جَعَلنا آیَةَ النَّهارِ مُبصِرَةً لِتَبتَغُوا فَضلاً مِن رَبِّکُم وَلِتَعلَمُوا عَدَدَ السِّنینَ وَالحِسابَ وَ کُلَّ شَیءٍ فَصَّلناهُ تَفصیلاً (اسراء - ١٢)

ما شب وروزرا متمایز گردانیدیم (دوآیه از آیات قدرت خود قرار دادیم) بعد کم کم ازمقدار شب کاستیم وبرروز افزودیم تا روز روشن شد که بسبب روشنائی روز مشغول کارشوید وازفضل خدا طلب روزی کنید واجتماع خود را اداره کنید و اعاشه نمائید بعلاوه شمارش سنوات واوقات وتاریخ را یاد داشت کنید - آری ما همه چیزرا بی کم وکاست وبدون نقص آفریده ایم .

وَلا تَجعَل یَدَکَ مَغلُولَةً اِلیٰ عُنُقِکَ وَلا تَبسُطها کُلَّ البَسطِ فَتَقعُدَ مَلُوماً مَحسُوراً (اسراء - ٢٩)

نه بطور کلی دست خود را بگردن ببند وازفعالیت دست بردار ونه خود را بدر و دیوار بزن درهردوصورت دچارحسرت وملامت خواهی شد .

وَلا نُکَلِّفُ نَفساً اِلّا وُسعَها (مؤمنون - ٦٢)

ما بهیچ نفسی بیش ازحدود ظرفیت وتوانائی تکلیف بار نمیکنیم.

وَ ابْتَغِ فِيمَا آتَيكَ اللهُ الدَّارَ الآخِرَةَ ـ وَلَا تَنْسَ نَصِيبَكَ مِنَ الدُّنيا (قصص ـ ۷۷).

از آنچه خدا بتو داده آیندهٔ خود را تأمین کن در عین حال استفاده خود را از لذاید دنیوی فراموش مکن.

وَمَنْ جَاهَدَ فَإِنَّمَا يُجَاهِدُ لِنَفْسِهِ إِنَّ اللهَ لَغَنِيٌّ عَنِ الْعَالَمِينَ (عنکبوت ـ ۶).

هر کس درکار دین و دنیا سعی و کوشش بعمل آورد نتیجه آن عاید خود او میشود خدا از همه جهانیان بی نیاز است.

يَا عِبَادِيَ الَّذِينَ آمَنُوا إِنَّ أَرْضِي وَاسِعَةٌ فَإِيَّايَ فَاعْبُدُونِ (عنکبوت ـ ۵۶)

ای اهل ایمان زمین من وسیع است هرجا بشما بد گذشت بجای دیگر نقل‌مکان کنید و مرا بپرستید زیرا با این وسعت میدان قدرت ـ من بهترین معبودانم.

وَ كَأَيِّنْ مِنْ دَابَّةٍ لَا تَحْمِلُ رِزْقَهَا ـ اللهُ يَرْزُقُهَا وَ إِيَّاكُمْ وَ هُوَ السَّمِيعُ ـ الْعَلِيمُ (عنکبوت ـ ۶۰)

بسیاری از حیوانات هستند که بار روزی خود را نمیکشند خداوند روزی آنها وشما را (بدون رنج) میدهد او شنوا و دانا باحوال بندگان است.

اللهُ يَبْسُطُ الرِّزْقَ لِمَنْ يَشَاءُ مِنْ عِبَادِهِ وَيَقْدِرُ لَهُ ـ إِنَّ اللهَ بِكُلِّ شَيْءٍ عَلِيمٌ (عنکبوت ـ ۶۲).

خدا برای هریك از بندگان خود که بخواهد روزی وسیع فراهم میکند یا آن‌را ناقص و کم میگرداند ـ خدا بمصلحت هرچیزی آگاه است.

وَ مِنْ آيَاتِهِ مَنَامُكُمْ بِاللَّيْلِ وَ النَّهَارِ وَابْتِغَاؤُكُمْ مِنْ فَضْلِهِ إِنَّ فِي ذَلِكَ

لَآیاتٍ لِقَوْمٍ یَسْمَعُونَ (روم ـ ۲۳)

از جمله آیات قدرت خدای متعال خواب‌واستراحت شما در شب و کار کردن وطلب روزی شما از فضل خداوند در روز است این آیات برای کسانی است که سخن‌حق بشنوند .

(بآیه ۳۷ سورهٔ روم در فصل ۲۲ مراجعه شود)

وَ اِذا قیلَ لَهُمُ اتَّبِعُوا ما اَنْزَلَ اللهُ قالُوا بَلْ نَتَّبِعُ ما وَجَدْنا عَلَیْهِ آباءَنا وَلَوْ کانَ الشَّیْطانُ یَدْعُوهُمْ اِلیٰ عَذابِ السَّعیرِ (لقمان ـ ۲۱) .

اگر بآنها گفته شود بیائید واز کتاب خدا پیروی کنید میگویند ما از همان چیزی تبعیت میکنیم که پدران ما پیرو آن بوده اند ـ اینها بر همان روش قدیم ثابت میمانند اگر شیطان باشد و آنها را بآتش دوزخ دعوت کند باز از آن دست بر نمیدارند .

قُلْ یا عِبادِ الَّذینَ آمَنُوا اتَّقُوا رَبَّکُمْ ـ لِلَّذینَ اَحْسَنُوا فی هٰذِهِ الدُّنْیا حَسَنَةٌ وَاَرْضُ اللهِ واسِعَةٌ اِنَّما یُوَفَّی الصّابِرُونَ اَجْرَهُمْ بِغَیْرِ حِسابٍ (زمر ـ ۱۰)

بگوای بندگان باایمان خدا از پروردگار خود بترسید و نیکی کنید برای مردم نیکوکار در همین دنیا خوبی‌وپاداش نیك آماده است‌و زمین خدا پهناور است اگر در سرزمینی تقوی خریدار نداشته و زندگی شمامرتب نباشد بدیار دیگر بروید بمردم صبور و با استقامت پاداش بیحساب داده خواهد شد .

اَوَلَمْ یَعْلَمُوا اَنَّ اللهَ یَبْسُطُ الرِّزْقَ لِمَنْ یَشاءُ وَیَقْدِرُ اِنَّ فی ذٰلِكَ لَآیاتٍ لِقَوْمٍ یُؤْمِنُونَ (زمر ـ ۵۲)

آیا مردم نمیدانند که خداوند بهر کس که بخواهد روزی وسیع میدهد وهر کس راکه بخواهد تنگ روزی میکند دراین کار برای اهل ایمان آیت قدرت الهی است.

(آیه ۶۱ سورهٔ مؤمن در فصل ۱ - تقسیم شب و روز)

مَنْ كَانَ يُرِيدُ حَرْثَ الْآخِرَةِ نَزِدْ لَهُ فِي حَرْثِهِ وَمَنْ كَانَ يُرِيدُ حَرْثَ الدُّنْيَا نُؤْتِهِ مِنْهَا وَمَا لَهُ فِي الْآخِرَةِ مِنْ نَصِيبٍ (شوری - ۲۰)

هر کس طالب محصول آخرت و نعمت بهشت ابدی باشد بیش از آنچه سعی و عمل بکار برده باو پاداش و نتیجه میدهیم اما کسیکه فقط طالب نتیجه دنیوی باشد باو نیز نصیب و حاصل میرسانیم اما دیگر در آخرت سهم و نصیبی ندارد.

وَ مَنْ يَقْتَرِفْ حَسَنَةً نَزِدْ لَهُ فِيهَا حُسْناً إِنَّ اللهَ غَفُورٌ شَكُورٌ (شوری - ۲۳)

هر کس کار نیك انجام دهد بر پاداش نیك او میافزائیم - خداوند بخشنده و پذیرنده شکر بندگان است.

وَلَوْ بَسَطَ اللهُ الرِّزْقَ لِعِبَادِهِ لَبَغَوْا فِي الْأَرْضِ وَلٰكِنْ يُنَزِّلُ بِقَدَرٍ مَا يَشَاءُ إِنَّهُ بِعِبَادِهِ خَبِيرٌ بَصِيرٌ (شوری - ۲۷)

اگر خداوند روزی را بیحساب ببندگان خود عطا فرماید در روی زمین سر بسر کشی برداشته یاغی میشوند بنا بر این باندازه ایکه صلاح بداند بآنها میدهد زیرا او بحالات روحی و مصلحت بندگانش آگاه و بیناست.

(آیه ۲۲ سورهٔ زخرف در فصل ۹ و آیه ۲۳ همان سوره در فصل ۱۹)

نَحْنُ قَسَمْنَا بَيْنَهُمْ مَعِيشَتَهُمْ فِي الْحَيٰوةِ الدُّنْيَا وَ رَفَعْنَا بَعْضَهُمْ فَوْقَ بَعْضٍ دَرَجَاتٍ لِيَتَّخِذَ بَعْضُهُمْ بَعْضاً سُخْرِيّاً وَ رَحْمَةُ رَبِّكَ خَيْرٌ مِمَّا يَجْمَعُونَ (زخرف - ۳۲)

ما ثروت و معیشت را در دنیا در بین مردم تقسیم کرده ایم و بعضی را از حیث ثروت بر بعض دیگر تفوق داده ایم تا بعضی بوسیله مال بعض دیگر را برای انجام کار

مسخّر کنند و امور اجتماعی جریان پیدا کند البته رحمت و لطف خدای تو از آن ثروتها که جمع کرده‌اند بمراتب بهتر است.

وَلَوْلَا أَنْ يَكُونَ النَّاسُ أُمَّةً وَاحِدَةً لَجَعَلْنَا لِمَنْ يَكْفُرُ بِالرَّحْمٰنِ لِبُيُوتِهِمْ سُقُفاً مِنْ فِضَّةٍ وَمَعَارِجَ عَلَيْهَا يَظْهَرُونَ وَلِبُيُوتِهِمْ أَبْوَاباً وَسُرُراً عَلَيْهَا يَتَّكِئُونَ وَزُخْرُفاً وَإِنْ كُلُّ ذٰلِكَ لَمَّا مَتَاعُ الْحَيٰوةِ الدُّنْيَا وَالْآخِرَةُ عِنْدَ رَبِّكَ لِلْمُتَّقِينَ (زخرف ـ ۳۳ تا ۳۵)

اگر برای رعایت این نکته نبود که بشر عموماً باید بدنبال تحصیل ثروت و طلب روزی با یك هدف واحد در تلاش باشند بکسانیکه بخدا کفر ورزیده‌اند خانه‌هائی میدادیم که سقف آن از نقرهٔ خام و دارای طبقات مختلف باشند که با نردبام برروی آن ظاهر شوند خانه‌های آنان دارای درهای متعدد باشد ـ بر تختهای گوناگون تکیه زنندزیور آلات زیادی بکار برند اینها همه مال دنیاست اما خانه آخرت نزد خدای تو برای پرهیزگاران مهیاست.

وَمَا أَنْتَ عَلَيْهِمْ بِجَبَّارٍ فَذَكِّرْ بِالْقُرْآنِ مَنْ يَخَافُ وَعِيدِ (ق ـ ۴۵)

تو با دیکتاتوری نباید مردم‌را باسلام‌دعوت کنی با آیات قرآن کسی‌را که‌از وعدهٔ قیامت میترسد متذکر ساز.

أَلَّا تَزِرُ وَازِرَةٌ وِزْرَ أُخْرٰى وَأَنْ لَيْسَ لِلْإِنْسَانِ إِلَّا مَا سَعٰى وَأَنَّ سَعْيَهُ سَوْفَ يُرٰى (نجم ـ ۳۸ تا ۴۰)

آیا منکر میداند که هیچکس بار گناه دیگری را نمیکشد و چیزی جز سعی و عمل بکار او نمیآید و هر کس بنتایج اعمال خود میرسد؟

مَا أَفَاءَ اللّٰهُ عَلٰى رَسُولِهِ مِنْ أَهْلِ الْقُرٰى فَلِلّٰهِ وَلِلرَّسُولِ وَلِذِي الْقُرْبٰى

وَالْيَتَامیٰ وَالْمَسَاكِينِ وَابْنِ السَّبِيلِ كَيْلَا يَكُونَ دُولَةً بَيْنَ الْأَغْنِيَاءِ مِنْكُمْ وَ
مَا آتَيكُمُ الرَّسُولُ فَخُذُوهُ وَمَا نَهيٰكُمْ عَنْهُ فَانْتَهُوا وَاتَّقُوا اللهَ إِنَّ اللهَ
شَدِيدُ الْعِقَابِ (حشر ـ ۷)

آنچه از غنایم جنگی که خدا بپیغمبر داده مخصوص خدا و رسول و خویشاوندان است و باید بمصرف یتیمان و بیچارگان و مسافران مستمند برسد این برای آن است که در اثر تقسیم غنایم ـ ثروت در دست متمولین متمرکز نشود وتساوی و تناسبی بین طبقات برقرار گردد آنچه پیغمبر بشما داد بآن قناعت کنید اگر هم نداد بگذرید این از روی مصلحت است اگر اصرار کنید عقوبت خدا سخت است .

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا اتَّقُوا اللهَ وَلْتَنْظُرْ نَفْسٌ مَا قَدَّمَتْ لِغَدٍ وَاتَّقُوا اللهَ إِنَّ ـ
اللهَ خَبِيرٌ بِمَا تَعْمَلُونَ (حشر ـ ۱۸)

ای اهل ایمان از خشم خدا بترسید وبدانید که هر نفسی باید فکر کند که برای فردای خود (دنیا یا قیامت) چه پس اندازی کرده ؟ خدارا حاضر و ناظر بدانید او بتمام افعال شما آگاه است .

وَمَنْ يَتَّقِ اللهَ يَجْعَلْ لَهُ مَخْرَجاً وَيَرْزُقْهُ مِنْ حَيْثُ لَا يَحْتَسِبُ (طلاق ـ ۲و۳)

هر کس در کارها خدارا در نظر بگیرد خداهم برای او گشایش حاصل میکند واز جائیکه تصور آنرا نکرده باوروزی میرساند هر کس باکار و فعالیت بخداتوکل داشته باشد برای تأمین سعادت اوکافی است .

(آیه ۱۶ سوره جن در فصل۶ ـ استقامت)

إِنَّ لَكَ فِي النَّهَارِ سَبْحاً طَوِيلاً (مُزَّمِّل ـ ۷)

روز برای طلب روزی و امور معاشی فرصتی کافی است (شب را بیاد خدا باش)

وَثِيابَكَ فَطَهِّرْ وَالرُّجْزَ فَاهْجُرْ (مدثر ـ ٤و٥)

لباس خود را پاکیزه دار و از ناپاکی دوری کن .

وَجَعَلْنا نَوْمَكُمْ سُباتاً وَجَعَلْنَا اللَّيْلَ لِباساً وَجَعَلْنَا النَّهارَ مَعاشاً (نباء ـ ۹ تا ۱۱)

ما خواب را وسیله آسایش ـ شب را وسیله استتار و استراحت وروز را برای فعالیت وکار قرار داده‌ایم .

إِنَّ مَعَ الْعُسْرِ يُسْراً (انشراح ـ ۵)

با هر سختی و ناراحتی آسایش وآسانی وجود دارد .

فصل هشتم

آداب اجتماعی و وظایف اخلاقی - طرز سلوک با مردم

دستور زندگانی - حق پدر و مادر - خویشان و همسایگان

حلال و حرام - پند لقمان

وَلاتأكلوا اموالكم بينكم بالباطل وتدلوا بها الى الحكام لتأكلوا فريقا
من اموال الناس بالاثم وانتم تعلمون (بقره ۱۸۸)

مال یکدیگر را بنا حق مخورید و کار آنرا بمحاکمهٔ قاضیان موکول نکنید که بوسایل نامشروع و خلاف اخلاق قسمتی ازمال مردم را باعلم باینکه حرام و ناحق است بخورید.

ولیس البر بان تأتوا البیوت من ظهورها ولکن البر من اتقی وأتوا
البیوت من ابوابها واتقوا الله لعلکم تفلحون (بقره - ۱۸۹)

این خوب نیست که از پشت دیوار و پشت بام بخانهٔ مردم وارد شوید از این کار بد بپرهیزید و بهر کار از در آن داخل شوید تا رستگار باشید.

واحسنوا ان الله یحب المحسنین (بقره - ۱۹۵)

نیکی کنید زیرا خدا نیکوکاران را دوست میدارد.

واعبدوا الله ولاتشرکوا به شیئاً وبالوالدین احساناً وبذی القربی والیتامی

وَالْمَساکِینِ وَالْجارِذِی الْقُرْبی وَالْجارِ الْجُنُبِ وَالصّاحِبِ بِالْجَنْبِ وَابْنِ السَّبِیلِ وَما مَلَکَتْ اَیْمانُکُم اِنَّ اللّهَ لایُحِبُّ مَنْ کانَ مُخْتالاً فَخُوراً (نساء ۳۶)

خدا را پرستش کنید وچیزی را شریك او قرار ندهید - بپدر و مادر نیکی کنید همچنین بخویشان و یتیمان و بیچارگان و همسایگانی که با شما نسبت دارند و همسایگان بیگانه ودوستان موافق وصمیم ورهگذران ومسافران وبندگان زرخرید خود (کنیزان وپرستاران) نیکی ومهربانی کنید خداوند مردم خودپسند ومغرور را دوست نمیدارد .

وَاِذا حُیِّیتُم بِتَحِیَّةٍ فَحَیُّوا بِاَحْسَنَ مِنْها اَوْرُدُّوها اِنَّ اللّهَ عَلی کُلِّ شَیْئٍ حَسِیباً (نساء-۸۶)

وقتی با شما تعارف کردند و شما را ستودند شما هم متقابلاً طرف را بوجه بهتری یا عیناً مانندآن تمجید وستایش کنید و انسانیت را بلا جواب نگذارید و بدانید که خداوند حساب تمام جزئیات را نگاه میدارد .

لایُحِبُّ اللّهُ الْجَهْرَ بِالسُّوءِ مِنَ الْقَوْلِ اِلّامَنْ ظُلِمَ وَ کانَ اللّهُ سَمِیعاً عَلِیماً (نساء ۱۴۸)

خداوند از گفتار زشت وصدای بلند و داد وبیداد خوشش نمیآید مگرآنکه کسی برای احقاق حق خود فریاد کند زیرا خدا هرسخنی را میشنودو بهررازی داناست.

اُحِلَّتْ لَکُمْ بَهِیمَةُ الاَنْعامِ اِلّا ما یُتْلی عَلَیْکُمْ غَیْرَ مُحِلِّی الصَّیْدِ وَ اَنْتُمْ حُرُمٌ اِنَّ اللّهَ یَحْکُمُ ما یُرِیدُ(مائده-۱)

خوردن گوشت حیوانات برای شما حلال است جز آنچه بعداً برای شما بیان خواهد شد وجز آنچه صیدآن برای شما در حال احرام حلال نیست. خداوند بهرچه

صلاح بداند حکم میکند .

حُرِّمَتْ عَلَيْكُمُ الْمَيْتَةُ وَالدَّمُ وَلَحْمُ الْخِنْزِيرِ وَمَا أُهِلَّ لِغَيْرِ اللهِ بِهِ وَالْمُنْخَنِقَةُ وَالْمَوْقُوذَةُ وَالْمُتَرَدِّيَةُ وَالنَّطِيحَةُ وَمَا أَكَلَ السَّبُعُ إِلَّا مَا ذَكَّيْتُمْ وَمَا ذُبِحَ عَلَى النُّصُبِ وَأَنْ تَسْتَقْسِمُوا بِالْأَزْلَامِ ذَٰلِكُمْ فِسْقٌ - الْيَوْمَ يَئِسَ الَّذِينَ كَفَرُوا مِنْ دِينِكُمْ فَلَا تَخْشَوْهُمْ وَاخْشَوْنِ - الْيَوْمَ أَكْمَلْتُ لَكُمْ دِينَكُمْ وَأَتْمَمْتُ عَلَيْكُمْ نِعْمَتِي وَرَضِيتُ لَكُمُ الْإِسْلَامَ دِينًا - فَمَنِ اضْطُرَّ فِي مَخْمَصَةٍ غَيْرَ مُتَجَانِفٍ لِإِثْمٍ فَإِنَّ اللهَ غَفُورٌ رَحِيمٌ (مائده-۳)

برشما حرام است خوردن گوشت مردار - خون - گوشت خوك - گوشت حیوانیکه بنام غیر خدا کشته شده باشد - گوشت حیوان خفه‌شده - حیوانیکه باچوب کشته شده حیوانیکه بواسطهٔ سقوط ازبلندی مرده - حیوانیکه دراثر شاخ زدن وجنگ باحیوان دیگر مرده وهمچنین نیمخوردهٔ درندگان (جز آنچه که قبلا ازتیغ گذرانده باشید) و آنچه بنام نذور بتان ذبح شده و نیز حیواناتیکه در شرطبندی تیراندازی بقتل رسیده‌اند - اینها گناه‌است - امروز است که با این احکام روشن و با پیشرفت دین شما - کافران دچاریأس وحرمان میشوند - ازآنها نترسید ازمن بترسید - من امروز دین را برای شما کامل کردم ونعمت خودرا بر شما تمام نمودم - من بدین اسلام ازشما راضی شدم - حال اگر کسی درتنگی ومجاعه بدون‌قصد ارتکاب گناه اضطراراً مرتکب خوردن اینها شود و منظورش حفظ حیات باشد خداوند از تقصیر او در میگذرد .

يَسْئَلُونَكَ مَاذَا أُحِلَّ لَهُمْ قُلْ أُحِلَّ لَكُمُ الطَّيِّبَاتُ وَمَا عَلَّمْتُمْ مِنَ الْجَوَارِحِ مُكَلِّبِينَ تُعَلِّمُونَهُنَّ مِمَّا عَلَّمَكُمُ اللهُ فَكُلُوا مِمَّا أَمْسَكْنَ عَلَيْكُمْ وَاذْكُرُوا اسْمَ اللهِ عَلَيْهِ وَاتَّقُوا اللهَ إِنَّ اللهَ سَرِيعُ الْحِسَابِ (مائده - ٤)

مردم ازتو سؤال میکنند که چه چیزهائی برای آنها حلال شده؟ بگو هرچیز پاك و پاکیزه‌ای برای شما حلال است و نیز شکاریکه سگهای تعلیمی بگیرند (سگهائیکه فنون شکار را که خدا بشما یاد داده و بآنها آموخته‌اید) حلال است - پس از آن شکار که سگها برای شما نگاه میدارند بخورید اما صید وخوردن گوشت آنرا بانام خدا شروع کنید - درتجاوز ازاین حدود ازخدا بترسید زیرا خداوند زود بحسابها رسیدگی میکند.

اَلْیَوْمَ اُحِلَّ لَکُمُ الطَّیِّبَاتُ وَطَعَامُ الَّذِینَ اُوتُوا الْکِتَابَ حِلٌّ لَکُمْ وَطَعَامُکُمْ حِلٌّ لَهُمْ وَالْمُحْصَنَاتُ مِنَ الْمُؤْمِنَاتِ وَالْمُحْصَنَاتُ مِنَ الَّذِینَ اُوتُوا الْکِتَابَ مِنْ قَبْلِکُمْ اِذَا آتَیْتُمُوهُنَّ اُجُورَهُنَّ مُحْصِنِینَ غَیْرَ مُسَافِحِینَ (مائده - ۵)

امروزتمام چیزهای پاکیزه برای شما حلال شد - خوراکی یهود ونصاری برای شما وهمچنین مال شما برای آنها حلال است وهمچنین نکاح بازنان پارسای مؤمن و زنان پارسای یهود ونصاری برای شما حلال است بشرطیکه مهر آنان را بپردازید وآنها هم باید اهل عصمت وعفت باشند وزناکاری نکنند.

یَا اَیُّهَا الَّذِینَ آمَنُوا لَا تُحَرِّمُوا طَیِّبَاتِ مَا اَحَلَّ اللّٰهُ لَکُمْ وَلَا تَعْتَدُوا اِنَّ اللّٰهَ لَا یُحِبُّ الْمُعْتَدِینَ وَکُلُوا مِمَّا رَزَقَکُمُ اللّٰهُ حَلَالًا طَیِّبًا وَاتَّقُوا اللّٰهَ الَّذِی اَنْتُمْ بِهِ مُؤْمِنُونَ (مائده - ۸۷ و۸۸)

ای اهل ایمان چیزهای پاکیزه‌ای که خدا بر شما حلال کرده برخود حرام نکنید و برخود ستم روا مدارید زیرا خدا ستمکاران را دوست نمیدارد - روزی پاك وحلالی راکه خدا بشما عطا کرده بخورید وازخدائیکه باو ایمان آورده‌اید بپرهیزید.

یَا اَیُّهَا الَّذِینَ آمَنُوا لَا تَسْئَلُوا عَنْ اَشْیَاءَ اِنْ تُبْدَلَکُمْ تَسُؤْکُمْ وَاِنْ تَسْئَلُوا

عَنْهَا حِینَ یُنَزَّلُ الْقُرْآنُ تُبْدَ لَكُمْ عَفَى اللهُ عَنْهَا وَاللهُ غَفُورٌ حَلِيمٌ (مائده ـ ۱۰۱)

ای اهل ایمان ازچیزهائی سؤال نکنید که اگر فاش شد ناراحت شوید بحفظ اسرار و پوشیدن مطالب پوشیدنی بکوشید ـ اگر پرسش آنرا موکول بنزول قرآن کنید بهتر است قرآن همه چیزرا برای شما روشن خواهد ساخت البته خداوند گناه سؤالات بیجای سابق را بشما بخشیده زیرا خدا آمرزنده و باحوصله است.

قَدْ سَأَلَهَا قَوْمٌ مِنْ قَبْلِكُمْ ثُمَّ أَصْبَحُوا بِهَا كَافِرِينَ (مائده ـ ۱۰۲)

پیش از شما هم گروهی همین سؤالات را کردند وقتی برای آنها بیان شد بآن کفرورزیدند.

فَكُلُوا مِمَّا ذُكِرَ اسْمُ اللهِ عَلَيْهِ إِنْ كُنْتُمْ بِآيَاتِهِ مُؤْمِنِينَ وَمَا لَكُمْ أَلَّا تَأْكُلُوا مِمَّا ذُكِرَ اسْمُ اللهِ عَلَيْهِ وَقَدْ فَصَّلَ لَكُمْ مَا حَرَّمَ عَلَيْكُمْ إِلَّا مَا اضْطُرِرْتُمْ إِلَيْهِ وَإِنَّ كَثِيرًا لَيُضِلُّونَ بِأَهْوَائِهِمْ بِغَيْرِ عِلْمٍ إِنَّ رَبَّكَ هُوَ أَعْلَمُ بِالْمُعْتَدِينَ (انعام ـ ۱۱۸ و ۱۱۹)

اگر بآیات خدا ایمان دارید از چیزهائی بخورید که نام خداوند بر آن ذکر شده است در اینصورت نباید ازآنچه که نام خدا بر آن ذکر نشده چیزی تناول کنید درحالیکه ما بتفصیل خوراکیهای حرام وممنوع را برای شما بیان کرده‌ایم مگر در موقع ضرورت واضطرار ـ بسیاری از مردم ندانسته و بپیروی هوای نفس خود گمراه میشوند وخدا بخوبی ازحال تجاوزکاران آگاه است.

وَلَا تَأْكُلُوا مِمَّا لَمْ يُذْكَرِ اسْمُ اللهِ عَلَيْهِ وَإِنَّهُ لَفِسْقٌ وَإِنَّ الشَّيَاطِينَ لَيُوحُونَ إِلَى أَوْلِيَائِهِمْ لِيُجَادِلُوكُمْ وَإِنْ أَطَعْتُمُوهُمْ إِنَّكُمْ لَمُشْرِكُونَ (انعام ـ ۱۲۱)

ازآنچه که نام خدا بر آن ذکر نشده واز گوشت حیواناتیکه بانام خدا ذبح نشده‌اند مخورید زیرا خوردن چنین اشیائی گناه دارد ـ اهریمنان و بدکاران بدوستان و

همکاران خود وسوسه میکنند تا با شما مجادله کنند حال اگر شما از روش آنها تبعیت کنید وتابع رویهٔ آنها شوید دچار شرك خواهید شد .

وَهُوَ الَّذِي أَنشَأَ جَنَّاتٍ مَعْرُوشَاتٍ وَغَيْرَ مَعْرُوشَاتٍ وَالنَّخْلَ وَالزَّرْعَ مُخْتَلِفًا أُكُلُهُ وَالزَّيْتُونَ وَالرُّمَّانَ مُتَشَابِهًا وَغَيْرَ مُتَشَابِهٍ كُلُوا مِنْ ثَمَرِهِ إِذَا أَثْمَرَ وَآتُوا حَقَّهُ يَوْمَ حَصَادِهِ وَلَا تُسْرِفُوا إِنَّهُ لَا يُحِبُّ الْمُسْرِفِينَ (انعام ـ ۱۴۱)

او خدائی است که انواع باغهای درخت را خلق کرده اعم از آنهائیکه احتیاج بداربست دارند مانند انگور و غیر آن و درختان خرما و زراعتهائی که دانه‌ها و میوه‌های مختلف میدهند ودرختان زیتون وانارشبیه‌هم یاباشکال گوناگون ـ ازمیوه و ثمر این درختان وزراعات وقتیکه میرسد بخورید وزکوة آنرا در روز برداشت بمستحقین بدهید وزیاده روی نکنیدزیرا خداوندا سراف کنندگان رادوست نمیدارد.

وَمِنَ الْأَنْعَامِ حَمُولَةً وَفَرْشًا ـ كُلُوا مِمَّا رَزَقَكُمُ اللَّهُ وَلَا تَتَّبِعُوا خُطُوَاتِ الشَّيْطَانِ إِنَّهُ لَكُمْ عَدُوٌّ مُبِينٌ (انعام ـ ۱۴۲)

از چهارپایان برای باربری و سواری استفاده کنید از روزیهای خدا بخورید ولی پیرو دستورهای شیطان نباشید زیرا شیطان دشمن آشکار شماست .

ثَمَانِيَةَ أَزْوَاجٍ مِنَ الضَّأْنِ اثْنَيْنِ وَمِنَ الْمَعْزِ اثْنَيْنِ قُلْ ءَآلذَّكَرَيْنِ حَرَّمَ أَمِ الْأُنْثَيَيْنِ أَمَّا اشْتَمَلَتْ عَلَيْهِ أَرْحَامُ الْأُنْثَيَيْنِ نَبِّئُونِي بِعِلْمٍ إِنْ كُنْتُمْ صَادِقِينَ (انعام ـ ۱۴۳)

هشت جفت ازچارپایانیکه بیان میشود حلال است ـ ازجنس بره هردوصنف (نر و ماده) وازجنس بز نیز دوصنف (نروماده) بگو آیاازاین دوجنس نرهٔماده یابچه‌ایکه درشکم مادرهاست کدامیك حرام شده اگرراست میگوئید بمن خبردهید و مدرك آنرا بیان کنید .

وَمِنَ الْإِبِلِ اثْنَيْنِ وَمِنَ الْبَقَرِ اثْنَيْنِ قُلْ ءَآلذَّكَرَيْنِ حَرَّمَ أَمِ الْأُنْثَيَيْنِ أَمَّا اشْتَمَلَتْ

عَلَيْهِ اَرْحَامُ الْاُنْثَيَيْنِ اَمْ كُنْتُمْ شُهَدَاءَ اِذْ وَصّٰيكُمُ اللّٰهُ بِهٰذَا ـ فَمَنْ اَظْلَمُ مِمَّنِ افْتَرٰى عَلَى اللّٰهِ كَذِبًا لِيُضِلَّ النَّاسَ بِغَيْرِ عِلْمٍ اِنَّ اللّٰهَ لَا يَهْدِي الْقَوْمَ الظّٰالِمِينَ (انعام ـ ۱۴۴)

وهمچنین ازجنس شتر هردو صنف (نروماده) واز گاو هر دوصنف (نروماده) که با بچه‌های نروماده شکم آنها جمعاً میشود هشت جفت ـ بگو ازاین دوجنس نروماده و بچه‌های آنها کدامیك حرام شده است؟ یاشما شاهد هستید که خدا برحرام بودن آنها توصیه نموده است؟ ظالمتر از آن کیست که برخدا دروغ ببندد تا خلایق را کورکورانه گمراه کند ـ یقین بدانید که خدا ظالمان را هدایت نخواهد کرد.

قُلْ لَا اَجِدُ فِي مَا اُوحِيَ اِلَيَّ مُحَرَّمًا عَلٰى طَاعِمٍ يَطْعَمُهُ اِلَّا اَنْ يَكُونَ مَيْتَةً اَوْ دَمًا مَسْفُوحًا اَوْ لَحْمَ خِنْزِيرٍ فَاِنَّهُ رِجْسٌ ـ اَوْ فِسْقًا اُهِلَّ لِغَيْرِ اللّٰهِ بِهِ فَمَنِ اضْطُرَّ غَيْرَ بَاغٍ وَلَا عَادٍ فَاِنَّ رَبَّكَ غَفُورٌ رَحِيمٌ (انعام ـ ۱۴۵)

بگودر آنچه بمن وحی‌شده من‌چیزی نمی‌بینم که برخورندهٔ آن‌حرام شده باشدمگر حیوان مردار یاخون ریخته یا گوشت خوك که درحقیقت نجس است یا حیوانیکه بدون ذکر نام خدا وبرای غیر خدا کشته شده باشد ـ البته از اینها هم در موقع ضرورت و نه ازروی سرپیچی وطغیان ازامر بقدر لزوم حلال است وخداوند نسبت بخورندهٔ آن مهربانی میکند و می بخشد.

وَعَلَى الَّذِينَ هَادُوا حَرَّمْنَا كُلَّ ذِي ظُفُرٍ وَمِنَ الْبَقَرِ وَالْغَنَمِ حَرَّمْنَا عَلَيْهِمْ شُحُومَهُمَا اِلَّا مَا حَمَلَتْ ظُهُورُهُمَا اَوِ الْحَوَايَا اَوْ مَا اخْتَلَطَ بِعَظْمٍ ذٰلِكَ جَزَيْنَاهُمْ بِبَغْيِهِمْ وَاِنَّا لَصَادِقُونَ (انعام ـ ۱۴۶)

بر یهودان تمام حیوانات ناخن داررا حرام کرده بودیم از گاوو گوسفند هم پیه آنها را ـ باستثناء آنچه چربی درپشت آنها یااطراف روده حیوانات یا آمیخته باستخوان باشد ـ اینهم برای آن بود که از اوامر ماسر پیچی کردند ماهم دراجراء اوامرخود

راستگو هستیم .

فَإِنْ كَذَّبُوكَ فَقُلْ رَبُّكُمْ ذُو رَحْمَةٍ وَاسِعَةٍ وَلَا يُرَدُّ بَأْسُهُ عَنِ الْقَوْمِ الْمُجْرِمِينَ
(انعام ـ ۱۴۷)

اگر باهمه این احوال ترا تکذیب کردند بگوخداوند درعین حالیکه دارای رحمت بی‌منتهاست غضب او از گناهکاران رفع نخواهد شد .

سَيَقُولُ الَّذِينَ أَشْرَكُوا لَوْ شَاءَ اللَّهُ مَا أَشْرَكْنَا وَلَا آبَاؤُنَا وَلَا حَرَّمْنَا مِنْ شَيْءٍ كَذَٰلِكَ كَذَّبَ الَّذِينَ مِنْ قَبْلِهِمْ حَتَّىٰ ذَاقُوا بَأْسَنَا ـ قُلْ هَلْ عِنْدَكُمْ مِنْ عِلْمٍ فَتُخْرِجُوهُ لَنَا ـ إِنْ تَتَّبِعُونَ إِلَّا الظَّنَّ وَإِنْ أَنْتُمْ إِلَّا تَخْرُصُونَ
(انعام ـ ۱۴۸)

مشرکین میگویند اگر خدا میخواست ما وپدران ما مشرك نمی‌شدیم وچیزی را هم حرام نمیکردیم پیشینیان ایشانهم باین استدلالات خدعه‌آمیز متوسل میشدندو آیات خدا راتکذیب میکردند تاطعم غضب ما راچشیدند ـ بگو آیا براین دعوی خود دلیل‌قاطعی دارید؟ اگردارید ارائه دهید ـ خیرشماجزازخیالات واهی خوداز چیزی تبعیت نمیکنید وشما جز دروغ ودعوی باطل راه دیگری ندارید .

قُلْ فَلِلَّهِ الْحُجَّةُ الْبَالِغَةُ فَلَوْ شَاءَ لَهَدَاكُمْ أَجْمَعِينَ (انعام ـ ۱۴۹)

بگو دلیل قاطع ورسا مال خداست اگر او میخواست همه شما را هدایت میکرد.

قُلْ هَلُمَّ شُهَدَاءَكُمُ الَّذِينَ يَشْهَدُونَ أَنَّ اللَّهَ حَرَّمَ هَٰذَا فَإِنْ شَهِدُوا فَلَا تَشْهَدْ مَعَهُمْ وَلَا تَتَّبِعْ أَهْوَاءَ الَّذِينَ كَذَّبُوا بِآيَاتِنَا وَالَّذِينَ لَا يُؤْمِنُونَ بِالْآخِرَةِ وَهُمْ بِرَبِّهِمْ يَعْدِلُونَ (انعام ـ ۱۵۰)

بگواگر راست میگوئید وخدا چیزهائی را که شما میگوئید حرام کرده پس‌شهود خود را برصحّت آن اقامه کنید ـ اگرآنها شهادتی دادند توباآنها دمساز مشوواز

هوای نفس کسانیکه آیات ما را تکذیب کردند تبعیت مکن و با کسانیکه بروز قیامت ایمان نمیآورند و برای خدا شریك وعدیل قرار میدهند هم آهنگ مشو.

قُلْ تَعَالَوْا أَتْلُ مَا حَرَّمَ رَبُّكُمْ عَلَيْكُمْ أَلَّا تُشْرِكُوا بِهِ شَيْئًا وَ بِالْوَالِدَيْنِ إِحْسَانًا وَلَا تَقْتُلُوا أَوْلَادَكُمْ مِنْ إِمْلَاقٍ نَحْنُ نَرْزُقُكُمْ وَ إِيَّاهُمْ وَلَا تَقْرَبُوا الْفَوَاحِشَ مَا ظَهَرَ مِنْهَا وَمَا بَطَنَ وَلَا تَقْتُلُوا النَّفْسَ الَّتِي حَرَّمَ اللَّهُ إِلَّا بِالْحَقِّ ذَٰلِكُمْ وَصَّاكُمْ بِهِ لَعَلَّكُمْ تَعْقِلُونَ وَلَا تَقْرَبُوا مَالَ الْيَتِيمِ إِلَّا بِالَّتِي هِيَ أَحْسَنُ حَتَّىٰ يَبْلُغَ أَشُدَّهُ وَأَوْفُوا الْكَيْلَ وَالْمِيزَانَ بِالْقِسْطِ ـ لَا نُكَلِّفُ نَفْسًا إِلَّا وُسْعَهَا وَ إِذَا قُلْتُمْ فَاعْدِلُوا وَلَوْ كَانَ ذَا قُرْبَىٰ وَ بِعَهْدِ اللَّهِ أَوْفُوا ذَٰلِكُمْ وَصَّاكُمْ بِهِ لَعَلَّكُمْ تَذَكَّرُونَ ـ وَأَنَّ هَٰذَا صِرَاطِي مُسْتَقِيمًا فَاتَّبِعُوهُ وَلَا تَتَّبِعُوا السُّبُلَ فَتَفَرَّقَ بِكُمْ عَنْ سَبِيلِهِ ذَٰلِكُمْ وَصَّاكُمْ بِهِ لَعَلَّكُمْ تَتَّقُونَ (انعام ـ ۱۵۱ تا ۱۵۳)

بگو بیائید تا آنچه خدا برشما حرام کرده برای شما بیان کنم اول اینکه بخدا شرك نیاورید وچیزی را درخدائی اودخالت ندهید ـ دیگر اینکه بپدر ومادر نیکی کنید واولادخود راازبیم فقر نکشید ما هم بشما وهم بآنها روزی میدهیم وبکارهای زشت چه در نهان وچه آشکارا نزدیك نشوید ونفس بشررا که خدا قتل اوراحرام کرده بقتل نرسانید مگرازطریق حق وقانون وبرای قصاص ـ این مطالب است که خدا بآن توصیه فرموده تا درآن تعقّل کنید ـ دیگر ازمطالب حرام خوردن مال یتیم است ـ جزبطریق خوب وخدا پسند بمال یتیم نزدیك نشوید تا وقتیکه بحد رشدبرسد پیمانه وترازو را تمام ومیزان وازروی عدل تحویل دهید ـ البته خداوند بکسی جز درحدود وسع وتوانائی او تکلیف نمیکند ـ در گفتارهم رعایت عدالت بنمائید واز حد اعتدال خارج نشوید هرچند دربارهٔ خویشاوندان نزدیك شما باشد بعهد خدا وفا کنید اوامر اورا بجا آورید اینهاست که خدا بآن توصیه میکندشاید

متذکر شوید ـ دیگر اینکه این راه من‌است (راه راست) از این راه بروید و بطریق دیگر نگرائید که باعث تفرقه شما از راه خدا خواهد شد اینها را خدا سفارش میفرماید تا شما ازکارهای خلاف بپرهیزید.

یَا بَنِی آدَمَ خُذُوا زِینَتَكُمْ عِنْدَ كُلِّ مَسْجِدٍ وَكُلُوا وَاشْرَبُوا وَلَا تُسْرِفُوا إِنَّهُ لَا يُحِبُّ الْمُسْرِفِينَ (اعراف ـ ۳۱)

ای مردم درمقام عبادت زیورآلات ولباسهای فاخر خودرا استعمال نمائید بخورید و بنوشید امّا در هیچکاری زیاده روی نکنید زیرا خداوند افراد زیاده رو را دوست نمیدارد.

قُلْ مَنْ حَرَّمَ زِينَةَ اللهِ الَّتِي أَخْرَجَ لِعِبَادِهِ وَالطَّيِّبَاتِ مِنَ الرِّزْقِ قُلْ هِيَ لِلَّذِينَ آمَنُوا فِي الْحَيٰوةِ الدُّنْيَا خَالِصَةً يَوْمَ الْقِيَامَةِ ـ كَذٰلِكَ نُفَصِّلُ الْآيَاتِ لِقَوْمٍ يَعْلَمُونَ (اعراف ـ ۳۲)

ای محمّد بگو چه کسی زینتهای خدا را که برای بندگان خود خلق کرده حرام نموده وصرف روزیهای حلال وپاکیزه را منع کرده است؟ ـ بگو این نعمتها در دنیا برای اهل ایمان‌آماده شده ومخصوصاً بهتراز آن را روز قیامت برای آنها ساخته‌اند ـ ما آیات خودرا اینطور برای مردم دانشمند بیان میکنیم.

قُلْ إِنَّمَا حَرَّمَ رَبِّيَ الْفَوَاحِشَ مَا ظَهَرَ مِنْهَا وَمَا بَطَنَ وَالْإِثْمَ وَالْبَغْيَ بِغَيْرِ الْحَقِّ وَأَنْ تُشْرِكُوا بِاللهِ مَا لَمْ يُنَزِّلْ بِهِ سُلْطَانًا وَأَنْ تَقُولُوا عَلَى اللهِ مَا لَا تَعْلَمُونَ (اعراف ـ ۳۳)

بگو چیزی را که خدا حرام کرده ارتکاب اعمال زشت است بطور پنهان وآشکارا همچنین ارتکاب گناه وتعدّی بحقوق دیگران است بدون استحقاق ونیز شریك قراردادن برای خدای متعال است ـ شریك قرار دادن چیزیکه دارای قدرت و

سلطنت نیست وهمچنین ندانسته دروغ بستن بخدای متعال میباشد.

وَالَّذِینَ یَصِلُونَ مَا أَمَرَ اللهُ بِهِ أَنْ یُوصَلَ (رعد ـ ۲۱)

ازجمله نیکوکاران کسانی هستند که آنچه را خدا بپیوندآن امر کرده مانند صله رحم واطاعت پدر ومادر آنرا وصل میکنند.

أَلَمْ تَرَ کَیْفَ ضَرَبَ اللهُ مَثَلاً کَلِمَةً طَیِّبَةً کَشَجَرَةٍ طَیِّبَةٍ أَصْلُهَا ثَابِتٌ وَ فَرْعُهَا فِی السَّمَاءِ تُؤْتِی أُکُلَهَا کُلَّ حِینٍ بِإِذْنِ رَبِّهَا وَ یَضْرِبُ اللهُ الْأَمْثَالَ لِلنَّاسِ لَعَلَّهُمْ یَتَذَکَّرُونَ (ابراهیم ـ ۲۴ و ۲۵)

ای محمدندیدی که خداوند کلمهٔ پاکیزه اخلاقی ودینی را چگونه بدرخت زیبائی مثل میزند که ریشهٔ آن در زمین محکم واستوار و شاخه‌های آن درفضا پراکنده است وازآن درخت زیبا همه وقت با اجازهٔ خدای او میوه‌های مأکول و گوارا بوجود میآید؟ آری خداوند برای مردم مثل میزند شاید متوجه حقایق شوند.

وَمَثَلُ کَلِمَةٍ خَبِیثَةٍ کَشَجَرَةٍ خَبِیثَةٍ اجْتُثَّتْ مِنْ فَوْقِ الْأَرْضِ مَا لَهَا مِنْ قَرَارٍ ـ یُثَبِّتُ اللهُ الَّذِینَ آمَنُوا بِالْقَوْلِ الثَّابِتِ فِی الْحَیَوٰةِ الدُّنْیَا وَفِی الْآخِرَةِ ـ وَیُضِلُّ اللهُ الظَّالِمِینَ وَیَفْعَلُ اللهُ مَا یَشَاءُ (ابراهیم ـ ۲۶ و ۲۷)

واما مثل کلمه زشت مانند درخت زشت و پلیدی است که ریشهٔ آن از زمین بیرون است و دوام واستحکامی ندارد ـ خداوند اهل ایمان را باقول ثابت وعقیدهٔ محکم در دنیا وقیامت پایدارنگاه میدارد وظالمان را گمراه میکند ـ آری خداوندبهرچه که اراده کند تواناست.

إِنَّ اللهَ یَأْمُرُ بِالْعَدْلِ وَالْإِحْسَانِ وَ إِیتَاءِ ذِی الْقُرْبَیٰ وَیَنْهَیٰ عَنِ الْفَحْشَاءِ وَالْمُنْکَرِ وَالْبَغْیِ یَعِظُکُمْ لَعَلَّکُمْ تَذَکَّرُونَ (نحل ـ ۹۰)

خداوند بمردم امرمیکند که عدالت را رعایت کنند نیکوکارباشند وصله رحم بجای

آرند ودربارهٔ خویشاوندان بذل وبخشش داشته باشند و از ارتکاب اعمال زشت و کارهای خلاف اخلاق وظلم نهی میکند ـ این مطالب را بـرای شما بیان میکند شاید متذکر حقایق شوید .

فَكُلُوا مِمَّا رَزَقَكُمُ اللهُ حَلالاً طَيِّباً وَاشْكُرُوا نِعْمَتَ اللهِ إِنْ كُنْتُمْ إِيّاهُ تَعْبُدُونَ (نحل ـ ۱۱٤)

از روزیهای پاکیزه و حلال خداوند استفاده کنید واگر واقعاً خدا پرست هستید شکر نعمتهای اورا بجای آرید .

وَلا تَقُولُوا لِما تَصِفُ أَلْسِنَتُكُمُ الْكَذِبَ هذا حَلالٌ وَهذا حَرامٌ لِتَفْتَرُوا عَلَى اللهِ الْكَذِبَ إِنَّ الَّذِينَ يَفْتَرُونَ عَلَى اللهِ الْكَذِبَ لا يُفْلِحُونَ (نحل ـ ۱۱٦)

شما بگفتار بی‌حقیقت خود را مشغول نکنید و از پیش خود نگـوئید فلان چیز حلال وفلان چیز حرام است تا باینوسیله برخدا دروغ ببندید دروغپردازان هیچوقت خلاصی نخواهند یافت .

وَقَضى رَبُّكَ أَلّا تَعْبُدُوا إِلّا إِيّاهُ وَبِالْوالِدَيْنِ إِحْساناً إِمّا يَبْلُغَنَّ عِنْدَكَ الْكِبَرَ أَحَدُهُما أَوْ كِلاهُما فَلا تَقُلْ لَهُما أُفٍّ وَلا تَنْهَرْهُما وَقُلْ لَهُما قَوْلاً كَرِيماً (اسراء ـ ۲۳)

خداوند مقرر فرموده که جزاو کسی را نپرستید وباپدر ومادر نیکی کنید هر گاه یکی از آنها یا هر دو نزد شما بپیری و سالخوردگی برسند با لحن زننده با آنها گفتگو نکنید آنها را نرنجانید وبا محبت واحترام با آنها صحبت کنید .

وَاخْفِضْ لَهُما جَناحَ الذُّلِّ مِنَ الرَّحْمَةِ وَقُلْ رَبِّ ارْحَمْهُما كَما رَبَّيانِي صَغِيراً (اسراء ـ ۲٤)

همیشه در مقابل پدر ومادر با ادب ومهربانی تواضع وفروتنی کن وبگو خداوندا

همانطور که آنها مرا از کودکی تربیت کردند تو هم آنها را مشمول مرحمت و عنایت خود قرار بده.

وَآتِ ذَا الْقُرْبىٰ حَقَّهُ وَالْمِسْكِينَ وَابْنَ السَّبِيلِ وَلَا تُبَذِّرْ تَبْذِيرًا (اسراء - ۲۶)

حق خویشاوندان را اداء کن لازمه احترام و مودّت خویشاوندی را بجای آر بفقرا و رهگذران کمك کن امّا هیچوقت اسراف وزیاده روی نکن.

وَإِمَّا تُعْرِضَنَّ عَنْهُمُ ابْتِغَاءَ رَحْمَةٍ مِنْ رَبِّكَ تَرْجُوهَا فَقُلْ لَهُمْ قَوْلًا مَيْسُورًا (اسراء - ۲۸)

اگر امروز بواسطهٔ ناداری از خویشاوندان مستحّق دوری میکنی و نمیتوانی باعضاءِ فامیل کمك کنی وبامید لطف آینده خداوندی هستی که قدرت بیابی و وظیفه خود را انجام دهی پس فعلا آنها را بگفتار امیدبخش شادمان کن.

وَلَا تَقْفُ مَا لَيْسَ لَكَ بِهِ عِلْمٌ إِنَّ السَّمْعَ وَالْبَصَرَ وَالْفُؤَادَ كُلُّ أُولَٰئِكَ كَانَ عَنْهُ مَسْئُولًا (اسراء - ۳۶)

هرگز بدنبال مطلبی که بآن علم قطعی نداری مرو (بدون تحقیق در بارهٔ اشخاص ظن بد مبر) زیرا تمام اعضاءِ بدن از گوش وچشم وقلب وغیره هرعملی انجامدهند مسئول آن هستند.

وَلَا تَمْشِ فِي الْأَرْضِ مَرَحًا إِنَّكَ لَنْ تَخْرِقَ الْأَرْضَ وَلَنْ تَبْلُغَ الْجِبَالَ طُولًا - كُلُّ ذَٰلِكَ كَانَ سَيِّئُهُ عِنْدَ رَبِّكَ مَكْرُوهًا (اسراء - ۳۷ و۳۸)

برروی زمین با ناز وتکبّر عبور مکن تو موجود فوق‌العاده‌ای نیستی نه زمین را میتوانی بشکافی ونه در ارتفاع وعظمت باکوه برابری میکنی این کارهای بد نزد خدای متعال پسندیده نیست.

ذٰلِكَ مِمّٰا اَوحىٰ اِلَيكَ رَبُّكَ مِنَ الحِكمَةِ (اسراء ـ ۳۹)

این دستورهای اجتماعی را خداوند از روی حکمت بتو وحی میکند.

وَقُل لِعِبٰادی یَقُولُوا الَّتی هِیَ اَحسَنُ اِنَّ الشَّیطانَ یَنزَغُ بَینَهُم اِنَّ الشَّیطانَ کٰانَ لِلاِنسٰانِ عَدُوّاً مُبیناً (اسراء ـ ۵۳)

بندگان من بگو با حسن گفتار ولحن شیرین ومؤدب با یکدیگر مکالمه کنند بدانند که شیطان مترصّد است که با یك کلمه زشت وزننده بین آنها فساد واختلاف تولید کند ـ آری شیطان دشمن آشکار بشر است.

مَن کٰانَ یَظُنُّ اَن لَن یَنصُرَهُ اللهُ فِی الدُّنیا وَالآخِرَةِ فَلیَمدُد بِسَبَبٍ اِلَی السَّمٰاءِ ثُمَّ لِیَقطَع فَلیَنظُر هَل یُذهِبَنَّ کَیدُهُ مٰا یَغیظُ ـ وَکَذٰلِكَ اَنزَلنٰاهُ آیٰاتٍ بَیِّنٰاتٍ وَاَنَّ اللهَ یَهدی مَن یُرِیدُ (حجّ ـ ۱۵ و۱۶)

هر کس از نصرت و هدایت خدا مأیوس است و خیال میکند خداوند هرگز باو کمك نمیکند بگو طنابی بآسمان ببندد وخودرا آویزان کند بعد آنرا ببرد آنوقت نگاه کند که این عمل واین حیله کینه او را فرو می‌نشاند ودرد او را دوا میکند؟ وقتی کاری نمیتواند بکند امیدواری بهتر است ما آیات روشن قرآن را اینطور نازل کردیم خداوند هر کس را اراده کند هدایت خواهد کرد.

وَاُحِلَّت لَکُمُ الاَنعٰامُ اِلّا مٰا یُتلیٰ عَلَیکُم (حجّ ـ ۳۰)

گوشت حیوانات برای شما حلال است مگر آنچه بعداً ذکر واستثناء خواهدشد.

یٰا اَیُّهَا الَّذینَ آمَنُوا لاٰ تَدخُلُوا بُیُوتاً غَیرَ بُیُوتِکُم حَتّیٰ تَستَأنِسُوا وَتُسَلِّمُوا عَلیٰ اَهلِهٰا ذٰلِکُم خَیرٌ لَکُم لَعَلَّکُم تَذَکَّرُونَ (نور ـ ۲۷)

ای اهل ایمان بدون اجازه و سلام وارد خانه‌ای غیر از خانهٔ خود نشوید ـ اگر بآداب زندگی علاقه دارید این رویّه بنفع شماست.

فَإِن لَّمْ تَجِدُوا فِيهَا أَحَداً فَلَا تَدْخُلُوهَا حَتَّىٰ يُؤْذَنَ لَكُمْ وَإِن قِيلَ لَكُمُ
ارْجِعُوا فَارْجِعُوا هُوَ أَزْكَىٰ لَكُمْ وَاللَّهُ بِمَا تَعْمَلُونَ عَلِيمٌ (نور ـ ۲۸)

در خانه‌ای که کسی نیست بدون اجازه وارد نشوید زیرا مُتّهم خواهید شد ـ اگر خواستید وارد خانه‌ای بشوید و بشما اجازه ندادند و گفتند بر گردید قبول کنید و وارد نشوید این برای شما مقرون بمصلحت و نزاکت است البته خداوند بهر کاری که انجام دهید آگاه است.

لَيْسَ عَلَيْكُمْ جُنَاحٌ أَن تَدْخُلُوا بُيُوتاً غَيْرَ مَسْكُونَةٍ فِيهَا مَتَاعٌ لَّكُمْ وَاللَّهُ
يَعْلَمُ مَا تُبْدُونَ وَمَا تَكْتُمُونَ (نور ـ ۲۹)

البته اگر در خانهٔ خالی اثاثی دارید میتوانید وارد آن شوید و بر شما در اینمورد بحث و گناهی نیست خدا بنهان و آشکار شما آگاه است.

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لِيَسْتَأْذِنكُمُ الَّذِينَ مَلَكَتْ أَيْمَانُكُمْ وَالَّذِينَ لَمْ يَبْلُغُوا
الْحُلُمَ مِنكُمْ ثَلَاثَ مَرَّاتٍ مِّن قَبْلِ صَلَوٰةِ الْفَجْرِ وَحِينَ تَضَعُونَ ثِيَابَكُم مِّنَ
الظَّهِيرَةِ وَمِن بَعْدِ صَلَوٰةِ الْعِشَاءِ ثَلَاثُ عَوْرَاتٍ لَّكُمْ ـ لَيْسَ عَلَيْكُمْ وَلَا عَلَيْهِمْ
جُنَاحٌ بَعْدَهُنَّ طَوَّافُونَ عَلَيْكُم بَعْضُكُمْ عَلَىٰ بَعْضٍ كَذَٰلِكَ يُبَيِّنُ اللَّهُ لَكُمُ الْآيَاتِ
وَاللَّهُ عَلِيمٌ حَكِيمٌ (نور ـ ۵۸)

ای اهل ایمان بندگان زر خرید شما (نوکر و کلفت شما) واطفالیکه هنوز ببلوغ نرسیده‌اند در داخل خانواده در سه وقت اگر بخواهند شما را ملاقات کنند باید از شما اجازه بگیرند یکی قبل از نماز صبح دوم موقع ظهر که لباسها را برای استراحت در آورده‌اید سوم بعد از نماز عشاء ـ دراین سه وقت است که شما اکثر برهنه یادر لباس کوتاه هستیدو خلوت کرده‌اید ـ بعدازاین سه اجازه دیگر بحثی بر شما وایشان نیست که گردهم آئیدو بدون کسب اجازه دق الباب همدیگر را ببینید ـ خداوند

اینطور برای شما آداب و ترتیب را بیان میکند زیرا بحکمت امور آگاه است.

وَ اِذا بَلَغَ الاَطفالُ مِنكُمُ الحُلُمَ فَليَستأذِنوا كَمَا استَأذَنَ الَّذينَ مِن قَبلِهِم كَذٰلِكَ يُبَيِّنُ اللهُ لَكُم آياتِهِ وَاللهُ عَليمٌ حَكيمٌ (نور ـ ۵۹)

اطفال شما که بحد بلوغ رسیدند نیز باید مثل سایرین و بهمان طریق سابق برای ورود کسب اجازه کنند خدا آیات خود را برای شما بیان میکند که بصلاح شما از روی حکمت واقف است.

لَيسَ عَلَى الاَعمىٰ حَرَجٌ وَلا عَلَى الاَعرَجِ حَرَجٌ وَلا عَلَى المَريضِ حَرَجٌ وَلا عَلىٰ اَنفُسِكُم اَن تَأكُلوا مِن بُيوتِكُم اَو بُيوتِ آبائِكُم اَو بُيوتِ اُمَّهاتِكُم اَو بُيوتِ اِخوانِكُم اَو بُيوتِ اَخَواتِكُم اَو بُيوتِ اَعمامِكُم اَو بُيوتِ عَمّاتِكُم اَو بُيوتِ اَخوالِكُم اَو بُيوتِ خالاتِكُم اَو ما مَلَكتُم مَفاتِحَهُ اَو صَديقِكُم ـ لَيسَ عَلَيكُم جُناحٌ اَن تَأكُلوا جَميعاً اَو اَشتاتاً ـ فَاِذا دَخَلتُم بُيوتاً فَسَلِّموا عَلىٰ اَنفُسِكُم تَحِيَّةً مِن عِندِ اللهِ مُبارَكَةً طَيِّبَةً كَذٰلِكَ يُبَيِّنُ اللهُ لَكُمُ الآياتِ لَعَلَّكُم تَعقِلونَ (نور ـ ۶۱)

بر کور ولنگ و بیمار بحثی نیست که بجهاد نروند یا با شما هم سفره شوند و نیز شمامیتوانید درخانهٔ خود وپدر ومادر و برادر وخواهروعمو وعمه ودائی وخاله‌خود غذا بخورید یا در خانه‌ایکه کلید آنرا بشما سپرده و اجازه خوردن داده‌اند یا از خانهٔ رفقای صمیم خودتان۔ بازبحثی نیست که تنها یادسته جمعی غذاتناول کنید ـ اما وقتی‌وارد خانه‌ای میشوید برخودتان (اگرهم کسی درآنجا نیست)سلام کنید سلام هدّیه و تحفه ایست از جانب خدا که مایهٔ برکت و پاکیزگی و موجد صفا و صمّیمیت است خدا برای شما این قواعد وآداب را بیان میکند شاید در آن تعقّل کنید.

اِنَّمَا الْمُؤْمِنُونَ الَّذِينَ آمَنُوا بِاللهِ وَرَسُولِهِ وَإِذَا كَانُوا مَعَهُ عَلَىٰ أَمْرٍ جَامِعٍ لَمْ يَذْهَبُوا حَتَّىٰ يَسْتَأْذِنُوهُ - إِنَّ الَّذِينَ يَسْتَأْذِنُونَكَ أُولَٰئِكَ الَّذِينَ يُؤْمِنُونَ بِاللهِ وَرَسُولِهِ فَإِذَا اسْتَأْذَنُوكَ لِبَعْضِ شَأْنِهِمْ فَأْذَنْ لِمَنْ شِئْتَ مِنْهُمْ وَاسْتَغْفِرْ لَهُمُ اللهَ إِنَّ اللهَ غَفُورٌ رَحِيمٌ (نور - ٦٢)

آنها که بخدا و رسول ایمان دارند هر گاه برای امری حضور و اجتماعشان نزد پیغمبر لازم باشد تا از اواجازه نگیرند متفرّق نمیشوند کسانیکه برای رفتن خود از تو اجازه میگیرند و باجازه تو اهمّیت میدهند آنها یقیناً بخدا و رسول ایمان دارند - هر گاه از تو برای انجام کار ضروری شخصی کسب اجازه کردند بهر کس که خواستی وتشخیص دادی اجازه بده واز خدا برای آنها طلب مغفرت کن زیرا خدا بخشنده ومهربان وعذر پذیر است .

لَا تَجْعَلُوا دُعَاءَ الرَّسُولِ بَيْنَكُمْ كَدُعَاءِ بَعْضِكُمْ بَعْضاً قَدْ يَعْلَمُ اللهُ الَّذِينَ يَتَسَلَّلُونَ مِنْكُمْ لِوَاذاً فَلْيَحْذَرِ الَّذِينَ يُخَالِفُونَ عَنْ أَمْرِهِ أَنْ تُصِيبَهُمْ فِتْنَةٌ أَوْ يُصِيبَهُمْ عَذَابٌ أَلِيمٌ (نور - ٦٣)

ای مردم دعوت پیغمبر را در بین خودتان مانند دعوت دیگران تلقّی نکنید - خداوند آنان را که برای سرپیچی از امر پیغمبر بیکدیگر پناه میبرند ورو پنهان میکنند خوب میشناسد - کسانیکه از امر پیغمبر شانه خالی میکنند باید بترسند ومنتظر باشند که گرفتار فتنه وفساد دیکتاتوری یا عذاب قتل واسارت شوند .

وَعِبَادُ الرَّحْمَٰنِ الَّذِينَ يَمْشُونَ عَلَى الْأَرْضِ هَوْناً وَإِذَا خَاطَبَهُمُ الْجَاهِلُونَ قَالُوا سَلَاماً (فرقان - ٦٣)

بندگان خاصّ خدا اینها هستند ۱ - کسانیکه در روی زمین با فروتنی و متانت عبور میکنند واگر مردم نادان آنها را با خشونت خطاب کنند جواب آنها را با ملاطفت وسلام واحترام میدهند .

وَالَّذِينَ يَبِيتُونَ لِرَبِّهِمْ سُجَّداً وَقِيَاماً (فرقان ـ ٦٤)

۲ـ آنها که شب را با سجده وقیام در عبادت خدا بروز میرسانند.

وَالَّذِينَ يَقُولُونَ رَبَّنَا اصْرِفْ عَنَّا عَذَابَ جَهَنَّمَ إِنَّ عَذَابَهَا كَانَ غَرَاماً إِنَّهَا سَاءَتْ مُسْتَقَرّاً وَمُقَاماً (فرقان ـ ٦٥ و ٦٦)

۳ ـ کسانیکه میگویند خداوندا عذاب جهنم را از ما منصرف کن زیرا عذاب آن سخت و دائمی است و قابل تحمّل نیست ـ راستی جهنّم بد جایگاه و آرامگاهی است.

وَالَّذِينَ إِذَا أَنْفَقُوا لَمْ يُسْرِفُوا وَلَمْ يَقْتُرُوا وَكَانَ بَيْنَ ذَلِكَ قَوَاماً (فرقان ـ ٦٧)

٤ ـ آنها که وقتی میخواهند انفاق و احسان کنند نه زیاده‌روی میکنند و نه امساک بخرج میدهند ـ همیشه میانه رو و معتدلند.

وَالَّذِينَ لَا يَدْعُونَ مَعَ اللَّهِ إِلَهاً آخَرَ وَلَا يَقْتُلُونَ النَّفْسَ الَّتِي حَرَّمَ اللَّهُ إِلَّا بِالْحَقِّ وَلَا يَزْنُونَ ـ وَمَنْ يَفْعَلْ ذَلِكَ يَلْقَ أَثَاماً يُضَاعَفْ لَهُ الْعَذَابُ يَوْمَ الْقِيَامَةِ وَيَخْلُدْ فِيهِ مُهَاناً (فرقان ـ ٦٨ و ٦٩)

۵ ـ ۶ و ۷ ـ آنها که با وجود خدای متعال دیگری را بخدائی قبول نمیکنندو بناحق نفس انسانی را بقتل نمیرسانند ـ مرتکب زنا نمیشوند زیرا هر کس مرتکب این اعمال شود دچار عواقب آن خواهدشد ـ در روز قیامت مجازات او دوچندان میشود و با ذلّت و خواری در جهنم الی الابد میماند.

إِلَّا مَنْ تَابَ وَآمَنَ وَعَمِلَ عَمَلاً صَالِحاً فَأُولَئِكَ يُبَدِّلُ اللَّهُ سَيِّئَاتِهِمْ حَسَنَاتٍ وَكَانَ اللَّهُ غَفُوراً رَحِيماً ـ وَمَنْ تَابَ وَعَمِلَ صَالِحاً فَإِنَّهُ يَتُوبُ إِلَى اللَّهِ مَتَاباً (فرقان ـ ۷۰ و ۷۱)

مگر کسیکه توبه کند و ایمان بیاورد و اعمال نیك پیش گیرد البته چنین کسانی خداوند کارهای زشتشان را باعمال حسنه مبدل خواهد ساخت زیرا خداوند بخشنده و مهربان است ـ هر کس توبه کند و کار نیك انجام دهد بسوی خدا باز میگردد و توبه‌اش قبول میشود .

وَالَّذِينَ لَا يَشْهَدُونَ الزُّورَ وَإِذَا مَرُّوا بِاللَّغْوِ مَرُّوا كِرَامًا (فرقان ـ ۷۲)

طبقه هشتم از بندگان خاص خدا آنها هستند که شهادت دروغ نمیدهند و اگر کار زشتی از افراد بی‌تربیت دیدند با بزرگواری میگذرند و آنرا نادیده میگیرند.

وَالَّذِينَ إِذَا ذُكِّرُوا بِآيَاتِ رَبِّهِمْ لَمْ يَخِرُّوا عَلَيْهَا صُمًّا وَعُمْيَانًا (فرقان ـ ۷۳)

نهم کسانیکه وقتی آیات خدا را شنیدند مثل کر و کور از آن نمیگذرند و در آن تعمق میکنند .

وَالَّذِينَ يَقُولُونَ رَبَّنَا هَبْ لَنَا مِنْ أَزْوَاجِنَا وَذُرِّيَّاتِنَا قُرَّةَ أَعْيُنٍ وَاجْعَلْنَا لِلْمُتَّقِينَ إِمَامًا (فرقان ـ ۷٤)

دهم آنها که از خدای خود میخواهند که خداوندا ما را از جفت ما اولادی عطا کن که باعث روشنائی چشم و افتخار خانواده باشند و ما را برای پرهیزگاران و نیکبختان پیشوا و سرمشق قرار ده .

أُولَئِكَ يُجْزَوْنَ الْغُرْفَةَ بِمَا صَبَرُوا وَيُلَقَّوْنَ فِيهَا تَحِيَّةً وَسَلَامًا خَالِدِينَ فِيهَا حَسُنَتْ مُسْتَقَرًّا وَمُقَامًا (فرقان ـ ۷۵ و ۷٦)

اینها که شمردیم در روز قیامت غرفه‌های بهشت پاداش میگیرند زیرا در دنیا در مقابل نفس و هوی صبر و استقامت ورزیده‌اند ـ در بهشت با سلام و احترام تلقی میشوند والی‌الابد در این نعمتها بسر میبرند چه آرامگاه خوب و قرارگاه زیبا و منزهی.

قُلْ مٰا یَعْبَؤُ بِکُمْ رَبّی لَوْلٰا دُعٰاؤُکُمْ - فَقَدْ کَذَّبْتُمْ فَسَوْفَ یَکُونُ لِزٰاماً
(فرقان - ۷۷)

بگو اگر دعا وتوبه شما نبود خداوند بشما اعتنائی نداشت - شما آیات اورا تکذیب کردید و مستحق مجازات بودید .

(بآیه ۵۵ سوره قصص در فصل ۲۵ مراجعه شود)

وَابْتَغِ فیمٰا آتٰیکَ اللّٰهُ الدّٰارَ الْآخِرَةَ - وَ لٰا تَنْسَ نَصیبَکَ مِنَ الدُّنیا وَ اَحْسِنْ کَمٰا اَحْسَنَ اللّٰهُ اِلَیْکَ وَلٰا تَبْغِ الْفَسٰادَ فِی الْاَرْضِ اِنَّ اللّٰهَ لٰا یُحِبُّ الْمُفْسِدینَ (قصص - ۷۷)

ار آنچه خدا بتو عطا کرده آینده و خانه قیامت خود را تأمین کن در عین حال استفاده خود را از لذاید دنیوی فراموش مکن - همانطور که خدا در بارهٔ تو لطف و مرحمت کرده بتو نعمت و سلامت داده توهم بمردم نیکی کن فتنه و فساد را اختیار مکن زیرا خدا مفسدان را دوست نمیدارد .

وَ وَصَّیْنَا الْاِنْسٰانَ بِوٰالِدَیْهِ حُسْناً وَ اِنْ جٰاهَدٰاکَ لِتُشْرِکَ بی مٰا لَیْسَ لَکَ بِهِ عِلْمٌ فَلٰا تُطِعْهُمٰا اِلَیَّ مَرْجِعُکُمْ فَاُنَبِّئُکُمْ بِمٰا کُنْتُمْ تَعْمَلُونَ (عنکبوت - ۸)

ما بانسان توصیه کردیم که در حق پدر و مادر نیکی کند اما اگر پدر و مادر ترا وادار کنند که برای من چیزی را که بآن علم نداری شریك قرار دهی در اینمورد آنها را اطاعت مکن - باز گشت همه شما بسوی من است و من مآلاً نامهٔ اعمال شما را بشما ارائه میدهم و از کارهائی که انجام داده‌اید شما را آگاه میکنم .

وَلٰا تُجٰادِلُوا اَهْلَ الْکِتٰابِ اِلّٰا بِالَّتی هِیَ اَحْسَنُ اِلَّا الَّذینَ ظَلَمُوا مِنْهُمْ
(عنکبوت - ٤٦)

با اهل کتاب (یهود و نصاری و مجوس) بوجه نیکو و با لحن مؤدبانه مجادله کنید جز آنها که سر کشی و ستمکاری میکنند ـ با ستمکاران میتوانید درشتی کنید.

(بآیه ۳۸ سوره روم در فصل ۲۳ مراجعه شود)

وَلَقَدْ آتَيْنَا لُقْمَانَ الْحِكْمَةَ أَنِ اشْكُرْ لِلَّهِ وَمَنْ يَشْكُرْ فَإِنَّمَا يَشْكُرُ لِنَفْسِهِ وَ مَنْ كَفَرَ فَإِنَّ اللَّهَ غَنِيٌّ حَمِيدٌ (لقمان ـ ۱۲)

ما بلقمان حکمت آموختیم و گفتیم در مقابل این نعمت خدا را شکر کن البته هر کس شکر گزار باشد بحال خود اومفید است اگر هم کفر بورزد بخدا ضرری نمیرساند زیرا خداوند بی نیاز ودارای صفات حمیده است.

وَإِذْ قَالَ لُقْمَانُ لِابْنِهِ وَهُوَ يَعِظُهُ يَا بُنَيَّ لَا تُشْرِكْ بِاللَّهِ إِنَّ الشِّرْكَ لَظُلْمٌ عَظِيمٌ (لقمان ـ ۱۳)

لقمان در مقام وعظ بپسر خود گفت ای پسر برای خدا شریك قائل مشو زیرا شرك بخدا گناه بزرگی است.

وَوَصَّيْنَا الْإِنْسَانَ بِوَالِدَيْهِ حَمَلَتْهُ أُمُّهُ وَهْنًا عَلَى وَهْنٍ وَ فِصَالُهُ فِي عَامَيْنِ أَنِ اشْكُرْ لِي وَلِوَالِدَيْكَ إِلَيَّ الْمَصِيرُ (لقمان ـ ۱٤)

ما انسان را درحفظ احترام پدرومادر وشکر زحمات آنها توصیه کردیم (مخصوصاً مادر که درزمان حمل مرتباً رنج میبرد و همچنین درمدت دو سال شیرخوارگی تاطفل ازشیر گرفته میشود) که شکرمن وپدرومادرت را بجای آر وبدان کهمرجع همه بسوی من است.

وَإِنْ جَاهَدَاكَ عَلَى أَنْ تُشْرِكَ بِي مَا لَيْسَ لَكَ بِهِ عِلْمٌ فَلَا تُطِعْهُمَا وَ صَاحِبْهُمَا فِي الدُّنْيَا مَعْرُوفًا وَاتَّبِعْ سَبِيلَ مَنْ أَنَابَ إِلَيَّ ثُمَّ إِلَيَّ مَرْجِعُكُمْ فَأُنَبِّئُكُمْ بِمَا كُنْتُمْ تَعْمَلُونَ ـ يَا بُنَيَّ إِنَّهَا إِنْ تَكُ مِثْقَالَ حَبَّةٍ مِنْ خَرْدَلٍ فَتَكُنْ فِي صَخْرَةٍ أَوْ

فِی السَّمٰوٰاتِ اَوْ فِی الْاَرْضِ یَأْتِ بِهَا اللّٰهُ اِنَّ اللّٰهَ لَطِیفٌ خَبِیرٌ (لقمان ـ ۱۵ و ۱۶)

ولی اگر پدرومادرترا وادار کردند که چیزی را ندانسته در خدائی من شرکت دهی در این باب آنهارا اطاعت نکن ـ باپدر ومادر دردنیا بخوبی معاشرت کن راه کسی را پیروی کن که بدرگاه من سرخضوع و نیایش پیش میآورد ـ بالاخره بازگشت شما همه بسوی من است ومن شمارا ازنتایج اعمالتان آگاه میکنم ـ ای پسر اگرعمل انسان باندازه دانه خردلی برروی صخره بزرگی یادرطبقات بلندآسمان یا درقعرزمین باشد خدا بآن پاداش و کیفرمیدهد خداوند باریك بین وبهمه چیز آگاه است .

یا بُنَیَّ اَقِمِ الصَّلٰوةَ وَأْمُرْ بِالْمَعْرُوفِ وَانْهَ عَنِ الْمُنْکَرِ وَاصْبِرْ عَلٰی مَا اَصَابَكَ اِنَّ ذٰلِكَ مِنْ عَزْمِ الْاُمُورِ (لقمان ـ ۱۷)

ای فرزندنمازبگذار ـ مردم‌را باعمال نیك وادار کن وازکارزشت بازدار ـ درمقابل شداید پایدار وثابت‌قدم باش ـ پایداری نشانه عزم متین وبلندی همت است .

وَلَا تُصَعِّرْ خَدَّكَ لِلنَّاسِ وَلَا تَمْشِ فِی الْاَرْضِ مَرَحاً اِنَّ اللّٰهَ لَا یُحِبُّ کُلَّ مُخْتَالٍ فَخُورٍ ـ وَاقْصِدْ فِی مَشْیِكَ وَاغْضُضْ مِنْ صَوْتِكَ اِنَّ اَنْکَرَ الْاَصْوَاتِ لَصَوْتُ الْحَمِیرِ (لقمان ۱۸ و ۱۹)

هر گز باتکبّر ازمردم‌رو برمگردان وبانخوت وخودبینی درروی زمین قدم‌برمدار که خداوند مردم از خودراضی وخودخواه رادوست نمیدارد ـ در رفتار معتدل و میانه رو باش ـ آرام صحبت کن ـ زیرا اگر بصوت بلند باشد صدای خر از همه بلندتر است .

(بآیه ۵۳ سورهٔ احزاب درفصل ۲ راجع بآداب دعوت ومهمانی توجه‌شود)

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا اتَّقُوا اللهَ وَ قُولُوا قَوْلاً سَدِيداً يُصْلِحْ لَكُمْ أَعْمَالَكُمْ وَيَغْفِرْ لَكُمْ ذُنُوبَكُمْ وَمَنْ يُطِعِ اللهَ وَرَسُولَهُ فَقَدْ فَازَ فَوْزاً عَظِيماً (احزاب - ۷۰ و ۷۱)

ای اهل ایمان از خدا بترسید وحرف حق وراست ومحکم بزنید تا شما راببخشد وبپیروزی وسعادت برساند - هر کس از خدا ورسول اطاعت کند بنعمت بزرگ و سعادت ابدی رسیده است .

إِلَيْهِ يَصْعَدُ الْكَلِمُ الطَّيِّبُ وَالْعَمَلُ الصَّالِحُ يَرْفَعُهُ (فاطر - ۱۰)

کلمات نیکو بسوی خداوند صعود میکنند وکار نیك را او بالا میبرد -(گفتار نیك توأم باکردار نیك) .

وَلَا تَسْتَوِي الْحَسَنَةُ وَلَا السَّيِّئَةُ ادْفَعْ بِالَّتِي هِيَ أَحْسَنُ فَإِذَا الَّذِي بَيْنَكَ وَبَيْنَهُ عَدَاوَةٌ كَأَنَّهُ وَلِيٌّ حَمِيمٌ - وَمَا يُلَقَّاهَا إِلَّا الَّذِينَ صَبَرُوا وَمَا يُلَقَّاهَا إِلَّا ذُو حَظٍّ عَظِيمٍ (سجده - ۳٤ و ۳۵)

هرگز نیکی‌وبدی باهم‌مساوی نیستند - درامور شخصی همیشه سزای بدی رانیکی بده وببهترین وجهی بدی مردم را از خود دفع کن در اینصورت می‌بینی دشمن تو دوست مهربان وصدیق خواهد شد اما جزمردم صبور وقوی‌الاراده وجز کسیکه ازلطف خدا بهرهٔ وافردارد باین مقام نمیرسد .

قُلْ لَا أَسْأَلُكُمْ عَلَيْهِ أَجْراً إِلَّا الْمَوَدَّةَ فِي الْقُرْبَى (شوری - ۲۳)

بگو من در مقابل رسالت اجر و مزدی ازشما نمیخواهم جز اینکه بخویشاوندان خود محبت داشته باشید .

(آیات ۳۷ و ۳۸ سوره شوری درفصل ۲۵ و آیات ۴۰و۴۳ همین سوره‌در فصل ۱٤ دیده شود)

وَوَصَّینَا الاِنسانَ بِوالِدَیهِ اِحساناً ـ حَمَلَتهُ اُمُّه کُرهاً وَ وَضَعَته کُرهاً وَ حَملُهُ وَفِصالُه ثَلاثُونَ شَهراً ـ حَتّی اِذا بَلَغَ اَشُدَّهُ وَ بَلَغَ اَربَعینَ سَنَةً قالَ رَبِّ اَوزِعنی اَن اَشکُرَ نِعمَتَکَ الَّتی اَنعَمتَ عَلَیَّ وَعَلی والِدَیَّ وَاَن اَعمَلَ صالِحاً تَرضیهُ وَاَصلِح لی فی ذُرِّیَّتی اِنّی تُبتُ اِلَیکَ وَاِنّی مِنَ المُسلِمینَ (احقاف ـ ۱۵)

ما بانسان توصیه کردیم که در بارهٔ پدر ومادر خود نیکی کند ومتوجه باشد که مادر چگونه باو بار دار شد و با چه زحمتی او را زائید ودر مدت سی ماه حمل و شیر دادن چه رنجها تحمل کرد ـ تا آنکه انسان بحد رشد رسید ویك انسان چهل ساله شد در این حال سزاوار است که بگوید خداوندا بمن بیاموز ومرا مستعد کن که سپاس نعمت ترا بجای آورم نعمتهائی که بمن ارزانی داشتی وبپدر و مادرم مرحمت کردی ـ مرا توفیق بده که کارهای نیك انجام دهم که تو از آن راضی باشی وفرزندان مرا صالح گردان من بسوی تو باز گشتم وتوبه کردم واولین کسی هستم که بفرمان تو تسلیمم.

اُولئِكَ الَّذینَ نَتَقَبَّلُ عَنهُم اَحسَنَ ما عَمِلُوا وَنَتَجاوَزُ عَن سَیِّئاتِهِم فی اَصحابِ الجَنَّةِ وَعدَ الصِّدقِ الَّذی کانُوا یُوعَدُونَ (احقاف ـ ۱٦)

اینها هستند کـه اعمال نیك آنها را قبول میکنیم واز گناهان آنان در میگذریم و آنها را داخل بهشت میگردانیم این وعده درستی است که بآنها داده شده است.

وَالَّذی قالَ لِوالِدَیهِ اُفٍّ لَکُما اَتَعِدانِنی اَن اُخرَجَ وَقَد خَلَتِ القُرُونُ مِن قَبلی وَهُما یَستَغیثانِ اللهَ وَیلَكَ آمِن اِنَّ وَعدَ اللهِ حَقٌّ فَیَقُولُ ما هذا اِلاّ اَساطیرُ الاَوَّلینَ ـ اُولئِكَ الَّذینَ حَقَّ عَلَیهِمُ القَولُ فی اُمَمٍ قَد خَلَت مِن قَبلِهِم مِنَ الجِنِّ وَالاِنسِ اِنَّهُم کانُوا خاسِرینَ (احقاف ـ ۱۷ و ۱۸)

و وای بحال آن فرزند که بپدر ومادرخود میگوید نفرین بر شما ـ شما میگوئید

من بعد از مرگ زنده خواهم شد در حالیکه پیش از من طوائف زیادی از دنیا رفتند و بازنیامدند و آنها ازخدا برای هدایت او یاری میطلبند و بفرزند خود میگویند وای بحال تو ایمان بیاور وعده خدا حقیقت دارد اما او میگوید این مطالب افسانه پیشینیان است چنین افرادی در بین طوایف بسیاری ازجن وانس که قبلا مرده‌اند مستحق عذاب خدا هستند ونصیبی ندارند.

(آیات ۲۲ و ۲۳ سوره محمد درفصل ۱۰ درباب خویشاوندان)

(آیات ۲ تا ۵ سوره حُجُرات درفصل ۲ و آیهٔ ۶ درفصل ۱۰)

یَا اَیُّهَا الَّذِینَ آمَنُوا لَایَسْخَرْ قَومٌ مِنْ قَومٍ عَسَی اَنْ یَکُونُوا خَیْراً مِنْهُمْ وَلَانِسَاءٌ مِنْ نِسَاءٍ عَسَی اَنْ یَکُنَّ خَیْراً مِنْهُنَّ وَلَاتَلْمِزُوا اَنْفُسَکُمْ وَلَاتَنَابَزُوا بِالْاَلْقَابِ بِئْسَ الْاِسْمُ الْفُسُوقُ بَعْدَ الْاِیمَانِ وَمَنْ لَمْ یَتُبْ فَاُولٰئِکَ هُمُ الظَّالِمُونَ (حُجُرات ـ ۱۱)

ای اهل ایمان هیچگاه نباید قومی قوم دیگر را مسخره کند شاید ازحیث صفات معنوی آن قوم از آنها بهتر باشند وهمچنین زنان نباید زنان دیگر را استهزاء کنند شاید از آنها بهتر باشند از همدینان خودعیبجوئی نکنید یکدیگر را بالقاب و عناوین زشت خطاب مکنید بعد از ایمان بخدا نام فسق بر مؤمن نهادن بداست بلی اگر از فسق توبه نکردند ستمکار وشایان ملامت هستند.

یَا اَیُّهَا الَّذِینَ آمَنُوا اجْتَنِبُوا کَثِیراً مِنَ الظَّنِّ اِنَّ بَعْضَ الظَّنِّ اِثْمٌ وَلَا تَجَسَّسُوا وَلَا یَغْتَبْ بَعْضُکُمْ بَعْضاً اَیُحِبُّ اَحَدُکُمْ اَنْ یَأْکُلَ لَحْمَ اَخِیهِ مَیْتاً فَکَرِهْتُمُوهُ وَاتَّقُوا اللهَ اِنَّ اللهَ تَوَّابٌ رَحِیمٌ (حُجُرات ـ ۱۲)

ای مردم با ایمان از بسیاری تصورات و سوءظن بپرهیزید زیرا بعضی ازسوءظنها بگناه منجر میشود ـ ازاحوال یکدیگر جاسوسی نکنید وبخبر چینی نپردازید ـ

همدیگر را غیبت نکنید ـ آیا یکی‌از شما دوست میدارد گوشت مردهٔ برادر خود را بخورد ؟ ـ البته از آن کراهت دارید از خدا بپرهیزید و بدانید که خدا در عین حال توبه پذیر و بخشنده است .

وَاللهُ لایُحِبُّ کُلَّ مُختالٍ فَخُورٍ (حدید ـ ۲۳)

خداوند مردم خود خواه متکبّر را دوست نمیدارد .

(آیه ۱۱ سوره مجادله درفصل ۱۰ طرز جلوس در مجالس)

(آیه ۳۲ سورهٔ معارج در فصل ۲۵ امانت وحسن عهد)

فصل نهم

اخلاق ذمیمه ـ قتل ـ زنا ـ سرقت ـ دروغ ـ نمّامی ـ نقض عهد ـ اعمال و اشیاء حرام (شرك) سوگند دروغ ـ رباخواری

اَوَ كُلَّمَا عَاهَدُوا عَهْداً نَبَذَهُ فَرِيقٌ مِنْهُمْ ـ بَلْ اَكْثَرُهُمْ لَا يُؤْمِنُونَ (بقره ـ ۱۰۰)

چرا هر عهد و پیمانیکه می بندند یك عده آنها آن عهد را می شکنند؟ مثل اینکه اصلا بآن عهد وپیمان اکثراً ایمان ندارند.

وَمِنَ النَّاسِ مَنْ يَتَّخِذُ مِنْ دُونِ اللهِ اَنْدَاداً يُحِبُّونَهُمْ كَحُبِّ اللهِ وَ الَّذِينَ آمَنُوا اَشَدُّ حُبّاً لِلّهِ وَلَوْ يَرَى الَّذِينَ ظَلَمُوا اِذْ يَرَوْنَ الْعَذَابَ اَنَّ الْقُوَّةَ لِلّهِ جَمِيعاً وَاَنَّ اللهَ شَدِيدُ الْعَذَابِ (بقره ـ ۱۶۵)

بعضی از مردم شرکاء ونظایری برای خدا قائل میشوند و آنها را مانند خدا دوست میدارند در صورتیکه محبت اهل ایمان بخدا از این محبّتها شدید تر است اما آن مردم ستمکار اگر درست نگاه کنند می بینند که قوّه وقدرت در کائنات مخصوص خداست وانتقام خدا از مشرکین بسیار سخت است.

اِذْ تَبَرَّأَ الَّذِينَ اتُّبِعُوا مِنَ الَّذِينَ اتَّبَعُوا وَرَأَوُا الْعَذَابَ وَ تَقَطَّعَتْ بِهِمُ الْاَسْبَابُ (بقره ـ ۱۶۶)

در روز قیامت پیشوایان باطل از پیروان خود دوری میجویند ودر آن روز عذاب خدا را هم عابد و هم معبود باطل با چشم خود می‌بینند و تمام وسایل نجات از آنها قطع میشود.

وَقَالَ الَّذِينَ اتَّبَعُوا لَوْ أَنَّ لَنَا كَرَّةً فَنَتَبَرَّأَ مِنْهُمْ كَمَا تَبَرَّءُوا مِنَّا كَذَٰلِكَ يُرِيهِمُ اللَّهُ أَعْمَالَهُمْ حَسَرَاتٍ عَلَيْهِمْ وَمَا هُمْ بِخَارِجِينَ مِنَ النَّارِ (بقره - ۱۶۷)

پیروان پیشوایان باطل میگویند ای کاش دو باره بدنیا بر میگشتیم تا بسزای این تبرّی آنها ما هم از آنها دوری میجستیم - خداوند این چنین اعمال آنها را بآنها نشان میدهد که قرین حسرت و اندوه میشوند واز عذاب آتش خلاصی ندارند.

إِنَّمَا حَرَّمَ عَلَيْكُمُ الْمَيْتَةَ وَالدَّمَ وَلَحْمَ الْخِنْزِيرِ وَمَا أُهِلَّ بِهِ لِغَيْرِ اللَّهِ فَمَنِ اضْطُرَّ غَيْرَ بَاغٍ وَلَا عَادٍ فَلَا إِثْمَ عَلَيْهِ إِنَّ اللَّهَ غَفُورٌ رَحِيمٌ (بقره - ۱۷۳)

خوردن گوشت حیوان مردار وخون - و گوشت خوك وحیواناتی که بنام غیر خدا کشته شوند بر شما حرام است اما در موقع اضطرار و گرسنگی شدید در صورتیکه قصد تجاوز از دستور خدا نباشد بقدر ضرورت مانعی و گناهی ندارد زیرا خدا آمرزنده ومهربان است.

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا كُتِبَ عَلَيْكُمُ الْقِصَاصُ فِي الْقَتْلَى الْحُرُّ بِالْحُرِّ وَالْعَبْدُ بِالْعَبْدِ وَالْأُنْثَىٰ بِالْأُنْثَىٰ فَمَنْ عُفِيَ لَهُ مِنْ أَخِيهِ شَيْءٌ فَاتِّبَاعٌ بِالْمَعْرُوفِ وَأَدَاءٌ إِلَيْهِ بِإِحْسَانٍ ذَٰلِكَ تَخْفِيفٌ مِنْ رَبِّكُمْ وَرَحْمَةٌ فَمَنِ اعْتَدَىٰ بَعْدَ ذَٰلِكَ فَلَهُ عَذَابٌ أَلِيمٌ (بقره - ۱۷۸)

ای اهل ایمان حکم قصاص در قتل (راجع به مقتولین) بر شما چنین مقرر شده که مرد آزاد را بقصاص مرد آزاد و برده را بجای برده وزن را بجای زن بکشید اما اگر مدعی خصوصی که برادر دینی قاتل است گذشت کند اعم از اینکه گذشت او از طریق جوانمردی

یا دریافت مالی باشد بسیار کار خوبی است-این حکم تخفیف مرحمتی است ازجانب خداوند حال هر کس از این دستور تجاوز کند دچار عذاب سخت خواهد شد.

وَلَكُمْ فِي الْقِصَاصِ حَيَاةٌ يَا أُولِي الْأَلْبَابِ لَعَلَّكُمْ تَتَّقُونَ (بقره - ۱۷۹)

ای مردم خردمند در قصاص فلسفهٔ بقای جامعه است این حکم مقرر شده تا از قتل بپرهیزید.

يَسْئَلُونَكَ عَنِ الْخَمْرِ وَالْمَيْسِرِ قُلْ فِيهِمَا إِثْمٌ كَبِيرٌ وَمَنَافِعُ لِلنَّاسِ وَ إِثْمُهُمَا أَكْبَرُ مِنْ نَفْعِهِمَا (بقره - ۲۱۹)

ای محمد از تو در بارهٔ شراب و قمار سؤال میکنند بگو در ارتکاب اینها گناه بزرگ است البته ممکن است سودهائی داشته باشند اما گناه آنها بزرگتر از منافع آنهاست.

وَلَا تَجْعَلُوا اللَّهَ عُرْضَةً لِأَيْمَانِكُمْ أَنْ تَبَرُّوا وَتَتَّقُوا وَتُصْلِحُوا بَيْنَ النَّاسِ وَاللَّهُ سَمِيعٌ عَلِيمٌ (بقره - ۲۲۴)

نام خدا را هدف ومال المصالحه سوگندهای خود قرار مدهید که باین وسیله ذمه خود را بری کنید وخود را پرهیزگار نشان دهید ومصلح بین مردم قلمداد کنید خداوند راست و دروغ را میشنود و بخوب وبد شما آگاه است.

لَا يُؤَاخِذُكُمُ اللَّهُ بِاللَّغْوِ فِي أَيْمَانِكُمْ وَلَكِنْ يُؤَاخِذُكُمْ بِمَا كَسَبَتْ قُلُوبُكُمْ وَاللَّهُ غَفُورٌ حَلِيمٌ (بقره - ۲۲۵)

منظور خداوند سوگندهای دروغ شما نیست بلکه باسرار درونی شما آگاه است ومیداند قسمها را بچه منظوری یاد کرده‌اید خداوند شمارا بنتایج بد دلی مؤاخذه میکند البته در عین حال آمرزنده و بردبار است.

الَّذِينَ يَأْكُلُونَ الرِّبَوا لَا يَقُومُونَ إِلَّا كَمَا يَقُومُ الَّذِي يَتَخَبَّطُهُ الشَّيْطَانُ

مِنَ الْمَسِّ ذٰلِكَ بِأَنَّهُمْ قَالُوا إِنَّمَا الْبَيْعُ مِثْلُ الرِّبٰوا وَأَحَلَّ اللّٰهُ الْبَيْعَ وَحَرَّمَ الرِّبٰوا فَمَنْ جَاءَهُ مَوْعِظَةٌ مِنْ رَبِّهِ فَانْتَهٰى فَلَهُ مَا سَلَفَ وَأَمْرُهُ إِلَى اللّٰهِ وَمَنْ عَادَ فَأُولٰئِكَ أَصْحَابُ النَّارِ هُمْ فِيهَا خَالِدُونَ (بقره ـ ۲۷۵)

مردم رباخوار حرکاتشان مانند کسی است که ازوسوسه شیطان دچار خبط واشتباه شده است علت آن است که میگویند فرقی بین بیع و ربـاخواری نیست وحال آنکه خداوند معامله وتجارت را حلال کرده ورباخواری را حرام ـ هر کس پس از وصول دستور خدائی دست از رباخواری بکشد گذشته او را خدا می‌بخشد و عاقبت کار او با خداست اما کسانیکه دو باره مرتکب شوند تا ابد اهل جهنم خواهند بود.

يَمْحَقُ اللّٰهُ الرِّبٰوا وَيُرْبِي الصَّدَقَاتِ وَاللّٰهُ لَا يُحِبُّ كُلَّ كَفَّارٍ أَثِيمٍ (بقره ـ ۲۷۶)

خداوند پول ربا را نابود میگرداند و پاداش صدقات را اضافه میکند و خداوند مردم رباخوار حریص گناهکار را دوست نمیدارد.

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا اتَّقُوا اللّٰهَ وَذَرُوا مَا بَقِيَ مِنَ الرِّبٰوا إِنْ كُنْتُمْ مُؤْمِنِينَ (بقره ـ ۲۷۸)

ای اهل ایمان ازخدا بترسیدومازاد ربا را ترك وازآن صرفنظر کنید(اگرحقیقتاً مؤمن هستید).

فَإِنْ لَمْ تَفْعَلُوا فَأْذَنُوا بِحَرْبٍ مِنَ اللّٰهِ وَرَسُولِهِ وَإِنْ تُبْتُمْ فَلَكُمْ رُؤُسُ أَمْوَالِكُمْ لَا تَظْلِمُونَ وَلَا تُظْلَمُونَ (بقره ـ ۲۷۹)

اگر ترك ربا نمیکنید پس صریحاً بجنگ خدا و رسول اقدام کنید (مثل این است که بجنگ آنها برخاسته‌اید) واگر ازاین کار توبه کردیدعین مال خود راتحویل بگیرید نه مال خود را بکسی بدهید و نه مال کسی را بگیرید.

بَلیٰ مَنْ اَوْفیٰ بِعَهْدِهِ وَاتَّقیٰ فَاِنَّ اللّٰهَ یُحِبُّ الْمُتَّقینَ (آل‌عمران ـ ۷۶)

آری هر کس بعهد خود وفا کند و از نقض عهد بپرهیزد خدا آنها را دوست‌دارد.

اِنَّ الَّذینَ یَشْتَرُونَ بِعَهْدِاللّٰهِ وَ اَیْمانِهِمْ ثَمَناً قَلیلاً اُولٰئِكَ لاٰخَلاقَ لَهُمْ فِی الْاٰخِرَةِ وَ لاٰیُکَلِّمُهُمُ اللّٰهُ وَ لاٰیَنْظُرُ اِلَیْهِمْ یَوْمَ الْقِیامَةِ وَ لاٰیُزَکّیهِمْ وَ لَهُمْ عَذابٌ اَلیمٌ (آل عمران ـ ۷۷)

آنها که در مقابل عهدی که باخدا بسته‌اند و سوگندهائی که خورده‌اند بهای کمی بگیرند و آنرا نقض کنند در آخرت بهره و نصیبی ندارند و خداوند بآنها نگاه نمیکند و با آنها سخن نمیگوید و آنها را از لوث گناه پاك نمیکند و همیشه در عذاب سخت خواهند بود .

کَیْفَ یَهْدِی اللّٰهُ قَوْماً کَفَرُوا بَعْدَ اِیمانِهِمْ وَشَهِدُوا اَنَّ الرَّسُولَ حَقٌّ وَجاءَهُمُ الْبَیِّناتُ ـ وَاللّٰهُ لاٰیَهْدِی الْقَوْمَ الظّالِمینَ ـ اُولٰئِكَ جَزاؤُهُمْ اَنَّ عَلَیْهِمْ لَعْنَةَ اللّٰهِ وَالْمَلائِکَةِ وَ النّاسِ اَجْمَعینَ خالِدینَ فیها لاٰیُخَفَّفُ عَنْهُمُ الْعَذابُ وَلاٰهُمْ یُنْظَرُونَ (آل‌عمران ـ ۸۶ تا ۸۸)

چگونه خداوند مردمی را که بعد از ایمان بخدا وشهادت برسالت پیغمبرودریافت دلایل روشن دینی کفر ورزیده‌اند هـدایت خواهد کـرد ؟ ـ خیر خدا هیچوقت ظالمان را هدایت نمیکند ـ کیفر آنها این است که خدا و فرشتگان و تمام بشر آنهـا را لعنت کنند ـ لعنت ابدی که نه در عـذابشان تخفیفی داده شود و نه مهلتی بیابند.

اِلاَّ الَّذینَ تابُوا مِنْ بَعْدِذٰلِكَ وَاَصْلَحُوا فَاِنَّ اللّٰهَ غَفُورٌ رَحیمٌ (آل‌عمران ـ ۸۹)

مگر آنها که از کردارخود توبه کنند واعمال خودرااصلاح نمایند البته‌دراینصورت خدا آمرزنده و مهربان است .

إِنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا بَعْدَ إِيمَانِهِمْ ثُمَّ ازْدَادُوا كُفْرًا لَنْ تُقْبَلَ تَوْبَتُهُمْ وَ أُولَٰئِكَ هُمُ الضَّالُّونَ إِنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا وَ مَاتُوا وَهُمْ كُفَّارٌ فَلَنْ يُقْبَلَ مِنْ أَحَدِهِمْ مِلْءُ الْأَرْضِ ذَهَبًا وَلَوِ افْتَدَىٰ بِهِ أُولَٰئِكَ لَهُمْ عَذَابٌ أَلِيمٌ وَمَا لَهُمْ مِنْ نَاصِرِينَ

(آل‌عمران ـ ۹۰ و ۹۱)

کسانیکه بعد از ایمان کفر بورزند و در کفر خود مصر باشند توبه آنها قبول نمیشود زیرا آنها گمراهند کسانیکه با کفر بمیرند اگر بخواهند برای آزادی خود از عذاب جهنم باندازه سراسر روی زمین طلا فدیه بدهند از آنها قبول نمیشود آنها همیشه در عذابند و یار و یاوری ندارند .

إِنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا لَنْ تُغْنِيَ عَنْهُمْ أَمْوَالُهُمْ وَلَا أَوْلَادُهُمْ مِنَ اللَّهِ شَيْئًا وَ أُولَٰئِكَ أَصْحَابُ النَّارِ هُمْ فِيهَا خَالِدُونَ (آل‌عمران ـ ۱۱۶)

مال واولاد ـ کافران را ازعذاب خدا نجات نمیدهد ـ آنها برای جهنم آماده‌هستند و همیشه دچار آن خواهند بود .

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَا تَأْكُلُوا الرِّبَا أَضْعَافًا مُضَاعَفَةً ـ وَاتَّقُوا اللَّهَ لَعَلَّكُمْ تُفْلِحُونَ وَاتَّقُوا النَّارَ الَّتِي أُعِدَّتْ لِلْكَافِرِينَ (آل‌عمران ـ ۱۳۰ و ۱۳۱)

ای اهل ایمان فرع پول نخورید کـه سرمایه خود را بوسیله ربح اندر ربح چند برابر کنید ـ از خدا بترسید شاید رستگار شوید ـ بترسید از آتشی که برای کافران مهیا شده است .

إِنْ تَجْتَنِبُوا كَبَائِرَ مَا تُنْهَوْنَ عَنْهُ نُكَفِّرْ عَنْكُمْ سَيِّئَاتِكُمْ وَ نُدْخِلْكُمْ مُدْخَلًا كَرِيمًا (نساء ـ ۳۱)

اگر از گناهان بزرگی که ارتکاب آن نهی شده خودداری کنید خداوند از گناهان صغیره در میگذرد (ماروی لغزشهای کـوچك پرده پوشی میکنیم) و شما را بمقام

بزرگ و بهشت برین وارد میسازیم .

اِنَّ اللهَ لایَغفِرُ اَنْ یُشرَكَ بِهِ وَ یَغفِرُ ما دُونَ ذلِكَ لِمَنْ یَشاءُ وَمَنْ یُشرِكْ بِاللهِ فَقَدِ افْتَری اِثْماً عَظِیماً (نساء ـ ۴۸)

خداوند هیچوقت گناه شرك را نمی‌بخشد و غیر از شرك بخدا بقیه گناهان را آنچه بخواهد می‌بخشد ـ هر کس بخدا شرك بورزد و کسی‌را در خدائی او شرکت‌دهد گناه بزرگی مرتکب شده است .

اَلَم تَرَ اِلَی الَّذینَ یُزَکُّونَ اَنفُسَهُمْ بَلِ اللهُ یُزَکّی مَنْ یَشاءُ وَلا یُظلَمُونَ فَتیلاً اُنظُرْ کَیفَ یَفتَرُونَ عَلَی اللهِ الکَذِبَ وَ کَفی بِهِ اِثْماً مُبیناً (نساء ـ ۴۹ و ۵۰)

نمی‌بینی بعضیها چطور بظاهر تزکیه نفس میکنند و خود را پاك قلمداد میکنند ؟ اما پاکی حقیقی وتزکیه واقعی آن است که از جانب خدا باشد ـ خداوند باندازهٔ رشته خرمائی بآنها ظلم نمیکند ـ ببین چگونه برخدا دروغ می‌بندند ؟ وهمین دروغبافی برای اثبات گناهکاری آنان کافی است .

وماکانَ لِمُؤمِنٍ اَنْ یَقتُلَ مُؤمِناً اِلّاٰ خَطَأً وَ مَنْ قَتَلَ مُؤمِناً خَطَأً فَتَحریرُ رَقَبَةٍ مُؤمِنَةٍ وَدِیَةٌ مُسَلَّمَةٌ اِلی اَهلِهِ اِلّاٰ اَنْ یَصَّدَّقُوا ـ فَاِنْ کانَ مِنْ قَومٍ عَدُوٍّ لَکُمْ وَ هُوَ مُؤمِنٌ فَتَحریرُ رَقَبَةٍ مُؤمِنَةٍ ـ وَاِنْ کانَ مِنْ قَومٍ بَینَکُمْ وَ بَینَهُمْ مِیثاقٌ فَدِیَةٌ مُسَلَّمَةٌ اِلی اَهلِهِ وَ تَحریرُ رَقَبَةٍ مُؤمِنَةٍ ـ فَمَنْ لَمْ یَجِدْ فَصِیامُ شَهرَینِ مُتَتابِعَینِ تَوبَةً مِنَ اللهِ وَکانَ اللهُ عَلیماً حَکیماً (نساء ـ ۹۲)

اهل ایمان هیچوقت نباید اهل ایمان را بقتل برساند مگر آنکه بغیرعمد باشد ـ هر کس بغیرعمد مرتکب قتل مؤمنی شودمجازات او آزاد کردن بندهٔ مؤمنی‌است بعلاوه باید خونبهای او رانیز باولیاء دم (کسان نزدیك مقتول) برساندمگر آنکه

آنها از گرفتن خونبها صرفنظر کنند- حال اگر مقتول ازقومی است که باشما دشمنی دارند ولی خود او اهل ایمان بوده جزای او آزاد کردن بنده مؤمنی است و هر گاه از قومی است که با آنها عهد و پیمان و دوستی داریدهم باید خونبها پرداخته شود و هم بنده مؤمنی آزاد گردد و چنانچه قاتل استطاعت آزاد کردن بنده را نداشت دو ماه مرتب روزه بگیرد و بدرگاه خدا توبه کند - خداوند بمصالح امور و حکمت کارها داناست.

وَمَنْ يَقْتُلْ مُؤْمِناً مُتَعَمِّداً فَجَزَاؤُهُ جَهَنَّمُ خَالِداً فِيهَا وَغَضِبَ اللهُ عَلَيْهِ وَلَعَنَهُ وَأَعَدَّ لَهُ عَذَاباً عَظِيماً (نساء - ۹۳)

هر کس عمداً مؤمنی را بقتل برساند کیفر او جهنم است که تا ابد در آن میسوزد و خداوند غضب و لعن خود را براو میفرستد و عذاب بزرگی برای چنین کسی آماده کرده است.

وَلَا تَكُنْ لِلْخَائِنِينَ خَصِيماً وَاسْتَغْفِرِ اللهَ إِنَّ اللهَ كَانَ غَفُوراً رَحِيماً (نساء - ۱۰۵ و ۱۰۶)

هیچوقت برای خاطر خائنین بامؤمنین مخاصمه نکن و در این قسمت از لغزش خود از پیشگاه خدا استغفار کن زیرا خداوند آمرزنده ومهربان است.

وَلَا تُجَادِلْ عَنِ الَّذِينَ يَخْتَانُونَ أَنْفُسَهُمْ إِنَّ اللهَ لَا يُحِبُّ مَنْ كَانَ خَوَّاناً أَثِيماً - يَسْتَخْفُونَ مِنَ النَّاسِ وَلَا يَسْتَخْفُونَ مِنَ اللهِ وَهُوَ مَعَهُمْ إِذْ يُبَيِّتُونَ مَا لَا يَرْضَى مِنَ الْقَوْلِ وَكَانَ اللهُ بِمَا يَعْمَلُونَ مُحِيطاً (نساء - ۱۰۷ و ۱۰۸)

هرگز بطرفداری خیانتکاران بامؤمنان مجادله مکن خیانتکارانی که بانفس خود خیانت میکنند- خدا مردم خائن وآلوده رادوست نمیدارد- اینها در ارتکاب عمل از مردم شرم میکنند ولی از خدا شرم نمیکنند در حالیکه خدا همیشه با آنهاست

حتی موقع شب که محرمانه جلسه میکنند و سخنان ناروا و تهمت آمیز میزنند ـ آری خداوند بتمام اعمال آنها احاطه دارد .

هَا أَنتُمْ هَؤُلَاءِ جَادَلْتُمْ عَنْهُمْ فِي الْحَيَوٰةِ الدُّنْيَا فَمَنْ يُجَادِلُ اللَّهَ عَنْهُمْ يَوْمَ الْقِيَامَةِ أَمْ مَنْ يَكُونُ عَلَيْهِمْ وَكِيلًا (نساء ـ ۱۰۹)

برفرض که شما دردنیا از آنها دفاع کردید درروز قیامت چه کسی از آنها دفاع و وکالت خواهد کرد .

وَمَنْ يَعْمَلْ سُوءًا أَوْ يَظْلِمْ نَفْسَهُ ثُمَّ يَسْتَغْفِرِ اللَّهَ يَجِدِ اللَّهَ غَفُورًا رَحِيمًا وَمَنْ يَكْسِبْ إِثْمًا فَإِنَّمَا يَكْسِبُهُ عَلَىٰ نَفْسِهِ وَكَانَ اللَّهُ عَلِيمًا حَكِيمًا (نساء ۱۱۰ و ۱۱۱)

هر کس مرتکب عمل زشتی شود یا بنفس خود ظلم کند و بعد ازخداوند طلب بخشش نماید خدارا آمرزنده ومهربان خواهد یافت ـ هر کس مرتکب گناهی شود نتیجه آن عاید خود او خواهد شد و البته خداوند باعمال مردم آگاه و کارهای او از روی حکمت است .

وَمَنْ يَكْسِبْ خَطِيئَةً أَوْ إِثْمًا ثُمَّ يَرْمِ بِهِ بَرِيئًا فَقَدِ احْتَمَلَ بُهْتَانًا وَإِثْمًا مُبِينًا (بقره ـ ۱۱۲)

هر کس عمل زشتی انجام دهد یا گناهی مرتکب شود و آنرا بگردن بیگناهی بار کند بااین بهتان وافتراء جرم بزرگ وآشکاری را مرتکب شده است .

لَا خَيْرَ فِي كَثِيرٍ مِنْ نَجْوَاهُمْ إِلَّا مَنْ أَمَرَ بِصَدَقَةٍ أَوْ مَعْرُوفٍ أَوْ إِصْلَاحٍ بَيْنَ النَّاسِ وَمَنْ يَفْعَلْ ذَٰلِكَ ابْتِغَاءَ مَرْضَاتِ اللَّهِ فَسَوْفَ نُؤْتِيهِ أَجْرًا عَظِيمًا (نساء ـ ۱۱۴)

بسیاری ازاین نجویهای مردم متضمن فایده‌ای نیست مگر آنکه امر بصدقه یا کار خیر یا اصلاح وسازش بین مردم باشد ـ البته هر کس برای جلب رضای خدا بنجوی یا علنی امر ودستور دهد بزودی پاداش بزرگی باو خواهیم داد .

وَمَنْ يُشَاقِقِ الرَّسُولَ مِنْ بَعْدِ مَا تَبَيَّنَ لَهُ الْهُدَىٰ وَيَتَّبِعْ غَيْرَ سَبِيلِ الْمُؤْمِنِينَ

نُوَلِّهِ مَا تَوَلَّى وَنُصْلِهِ جَهَنَّمَ وَسَاءَتْ مَصِيرًا (نساء ـ ۱۱۵)

هر کس بعد از روشن شدن راه هدایت ونشر اسلام با محمد در بیفتد و از امر او سرپیچی کند و براهی غیر از راه اهل‌ایمان برود ما هم آنچه را که خود او انتخاب کرده باو واگذار میکنیم و او را داخل جهنم میکنیم ـ آری جنهم چه منزلگاه بدی است .

إِنَّ اللَّهَ لَا يَغْفِرُ أَنْ يُشْرَكَ بِهِ وَيَغْفِرُ مَا دُونَ ذَٰلِكَ لِمَنْ يَشَاءُ وَمَنْ يُشْرِكْ بِاللَّهِ فَقَدْ ضَلَّ ضَلَالًا بَعِيدًا (نساء ـ ۱۱۶)

خداوند گناه شرك را نمی‌بخشد وغیر از آن سایر گناهان را نسبت بهر کس که بخواهد عفو میکند ـ آری هر کس برای خدا شریك بسازد سخت گمراه شده و از راه هدایت دور افتاده است .

إِنْ يَدْعُونَ مِنْ دُونِهِ إِلَّا إِنَاثًا وَإِنْ يَدْعُونَ إِلَّا شَيْطَانًا مَرِيدًا ـ لَعَنَهُ اللَّهُ وَقَالَ لَأَتَّخِذَنَّ مِنْ عِبَادِكَ نَصِيبًا مَفْرُوضًا وَلَأُضِلَّنَّهُمْ وَلَأُمَنِّيَنَّهُمْ وَلَآمُرَنَّهُمْ فَلَيُبَتِّكُنَّ آذَانَ الْأَنْعَامِ وَلَآمُرَنَّهُمْ فَلَيُغَيِّرُنَّ خَلْقَ اللَّهِ وَمَنْ يَتَّخِذِ الشَّيْطَانَ وَلِيًّا مِنْ دُونِ اللَّهِ فَقَدْ خَسِرَ خُسْرَانًا مُبِينًا ـ يَعِدُهُمْ وَيُمَنِّيهِمْ وَمَا يَعِدُهُمُ الشَّيْطَانُ إِلَّا غُرُورًا ـ أُولَٰئِكَ مَأْوَاهُمْ جَهَنَّمُ وَلَا يَجِدُونَ عَنْهَا مَحِيصًا (نساء ـ ۱۱۷ تا ۱۲۱)

غیر از خدا هرچه را بخدائی و آقائی طلب کنند جمادی وشیطان سر کشی بیش نیست ـ شیطان را خداوند از درگاه خود طرد کرده زیرا او رو در روی خدا ایستاده و گفت من قسمتی از بندگان ترا تحت اطاعت خود در میآورم ـ آنها را گمراه میکنم ـ بآرزوی باطل و امیدارم بآنها امر میدهم که گوش حیوانات را بعلامت آنکه نصیب بتهاست ببرند ـ بازبآنها دستور میدهم تا در خلق خدا تغییر

دهند و اوامر و دستورالهی را بمیل خود تأویل کنند هر کس شیطان را برفاقت انتخاب کند واز خدا رو گردان شود زیان آشکاری خواهد برد بآنها وعده میدهد در باغ سبز بآنها نشان میدهد ولی نتیجه وعده‌های او جز غرور چیز دیگری نیست ـ اتباع شیطان بجهنم خواهند رفت واز آن خلاصی ندارند .

إِنَّ الَّذِينَ آمَنُوا ثُمَّ كَفَرُوا ثُمَّ آمَنُوا ثُمَّ كَفَرُوا ثُمَّ ازْدَادُوا كُفْراً لَمْ يَكُنِ اللهُ لِيَغْفِرَ لَهُمْ وَلَا لِيَهْدِيَهُمْ سَبِيلًا (نساء ـ ۱۳۷)

کسانیکه ایمان آوردند وبعد کفر ورزیدند باز ایمان آوردند وبازهم کافر شدند ودر کفر اصرار ورزیدند دیگر خداوند آنها را نمی‌بخشد وهیچوقت برای نجات هدایت نمیکند .

بَشِّرِ الْمُنَافِقِينَ بِأَنَّ لَهُمْ عَذَاباً أَلِيماً الَّذِينَ يَتَّخِذُونَ الْكَافِرِينَ أَوْلِيَاءَ مِنْ دُونِ الْمُؤْمِنِينَ أَيَبْتَغُونَ عِنْدَهُمُ الْعِزَّةَ فَإِنَّ الْعِزَّةَ لِلَّهِ جَمِيعاً (نساء ـ ۱۳۹)

بمنافقین مژده بده که عذاب سخت برای آنها آماده شده است ـ آنها که کافران را بجای مؤمنان بدوستی انتخاب میکنند ـ آیا اینها انتظار دارند که از معاشرت با کفار بعزت‌وبزرگی برسند ؟ـ آنها اشتباه‌میکنند زیرا عزت ومقام وبزرگواری همه نزد خدا و متعلق بخداست .

إِنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا وَصَدُّوا عَنْ سَبِيلِ اللهِ قَدْ ضَلُّوا ضَلَالًا بَعِيداً ـ إِنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا وَظَلَمُوا لَمْ يَكُنِ اللهُ لِيَغْفِرَ لَهُمْ وَلَا لِيَهْدِيَهُمْ طَرِيقاً إِلَّا طَرِيقَ جَهَنَّمَ خَالِدِينَ فِيهَا أَبَداً وَكَانَ ذَلِكَ عَلَى اللهِ يَسِيراً (نساء ـ ۱۶۷ و ۱۶۹)

آنها که کافر شدند و مردم را از راه خدا جلو گیری کردند عجب گمراه شدند واز سرمنزل سعادت دور افتادند ـ خداوند کافران و ظالمان را هر گز نمی بخشد وبراهی نمی‌برد جز راه جهنم که الی‌الابد در آن خواهند بود و این برای خدا

خیلی آسان است .

مِن اَجلِ ذلِكَ كَتَبنا عَلى بَنى اِسرائيلَ اَنَّهُ مَن قَتَلَ نَفساً بِغَيرِ نَفسٍ اَو فَسادٍ فِى الاَرضِ فَكَاَنَّما قَتَلَ النّاسَ جَميعاً وَ مَن اَحياها فَكَاَنَّما اَحيَا النّاسَ جَميعاً وَلَقَد جائَتهُم رُسُلُنا بِالبَيِّناتِ ثُمَّ اِنَّ كَثيراً مِنهُم بَعدَ ذلِكَ فِى الاَرضِ لَمُسرِفُونَ (مائده ـ ۳۲)

باینجهت بر بنی‌اسرائیل حکم صادر کردیم که هر کس بدون گناه (بدون حق قصاص وفساد وفتنه‌ای) نفسی را بقتل برساند مثل این است که تمام مردم روی‌زمین را نابود کرده است ـ هر کس هم باعث احیاء نفسی میشود مثل این است که جامعه بشری را حیات بخشیده است ـ پیغمبران ما با دلایل روشن برمردم وارد شدند اما مردم بعد از تبلیغ دین هم راه اسراف را پیمودند .

وَالسّارِقُ وَالسّارِقَةُ فَاقطَعوا اَيدِيَهُما جَزاءً بِما كَسَبا نَكالاً مِنَ اللهِ وَاللهُ عَزيزٌ حَكيمٌ (مائده ـ ۳۸)

مجازات دزد چه زن‌وچه مرداین است که هر دو دست او را قطع کنید این جزای عمل آنهاست که خدا مقرر فرموده وپستی و سرافکندگی است از جانب خدا ـ خدا بمصالح امور از روی حکمت آگاه است .

(در فصل ۱۸ آیه ٤٥ سوره مائده دیده شود)

یا اَيُّهَا الَّذينَ آمَنوا مَن يَرتَدَّ مِنكُم عَن دينِهِ فَسَوفَ يَأتِى اللهُ بِقَومٍ يُحِبُّهُم وَ يُحِبّونَهُ اَذِلَّةٍ عَلَى المُؤمِنينَ اَعِزَّةٍ عَلَى الكافِرينَ يُجاهِدونَ فى سَبيلِ اللهِ وَلا يَخافونَ لَومَةَ لائِمٍ ذلِكَ فَضلُ اللهِ يُؤتيهِ مَن يَشاءُ وَاللهُ واسِعٌ عَليمٌ

(مائده ـ ٥٤)

ای اهل ایمان هر کس ازشما ازاسلام بر گردد (مانعی ندارد) قریباً خداوندقومی

را برمیانگیزد که هم آنها دوستدار خدا هستند وهم خداوند آنها را دوست میدارد آنها نسبت بمؤمنان سر افکنده و تسلیم و در مقابل کفار سربلند و گردنکشند در راه خدا جهاد میکنند واز ملامت کسی نمیترسند.این اوصاف فضایل خدائی است بهر کس بخواهد عطا میکند دائره رحمت خدا وسیع است.

لَا یُؤَاخِذُکُمُ اللّٰهُ بِاللَّغْوِ فِی اَیْمَانِکُمْ وَلٰکِنْ یُؤَاخِذُکُمْ بِمَا عَقَّدْتُمُ الْاَیْمَانَ فَکَفَّارَتُهُ اِطْعَامُ عَشَرَةِ مَسَاکِینَ مِنْ اَوْسَطِ مَا تُطْعِمُونَ اَهْلِیکُمْ اَوْ کِسْوَتُهُمْ اَوْ تَحْرِیرُ رَقَبَةٍ فَمَنْ لَمْ یَجِدْ فَصِیَامُ ثَلٰثَةِ اَیَّامٍ ذٰلِکَ کَفَّارَةُ اَیْمَانِکُمْ اِذَا حَلَفْتُمْ وَاحْفَظُوا اَیْمَانَکُمْ کَذٰلِکَ یُبَیِّنُ اللّٰهُ لَکُمْ آیَاتِهِ لَعَلَّکُمْ تَشْکُرُونَ (مائده ـ ۸۹)

خداوند بقسمهای بیهوده وتکیه کلام روزمره از شما بازخواست نمیکند وقسمهای قلبی واز روی عقیده را که درموقع عقد پیمان یاد میکنید اهمیت میدهد ـ کفارهٔ نقض وشکستن این سوگندها طعام دادن ده بینوا از خوراك معمولی ومتداول شماو عائله‌شماست ـ یالباس‌ده مستمند یا آزاد کردن‌یك‌غلام ـ هر کس‌اینهارا نداشت سه‌روز متوالی روزه بگیرد این کفاره سوگند شماست تا بحفظ آن بکوشید خدا اینگونه آیات خود را برای شما بیان میکند تا در قبال راهنمائیهای او شکر گذار باشید.

یَا اَیُّهَا الَّذِینَ آمَنُوا اِنَّمَا الْخَمْرُ وَالْمَیْسِرُ وَالْاَنْصَابُ وَالْاَزْلَامُ رِجْسٌ مِنْ عَمَلِ الشَّیْطَانِ فَاجْتَنِبُوهُ لَعَلَّکُمْ تُفْلِحُونَ اِنَّمَا یُرِیدُ الشَّیْطَانُ اَنْ یُوقِعَ بَیْنَکُمُ الْعَدَاوَةَ وَالْبَغْضَاءَ فِی الْخَمْرِ وَالْمَیْسِرِ وَیَصُدَّکُمْ عَنْ ذِکْرِ اللّٰهِ وَعَنِ الصَّلٰوةِ فَهَلْ اَنْتُمْ مُنْتَهُونَ (مائده ـ ۹۰ و ۹۱)

ای‌اهل ایمان شراب وقمار وبت‌پرستی و گروبندی پلید ـ وازکارهای شیطان است از اینهادوری‌جوئید که رستگار شوید ـ شیطان میخواهد بوسیله اینها بین شماایجاد

دشمنی کند مخصوصاً با شراب و قمار شما را بهم بزند و از ذکر خدا باز دارد ومجالی برای نماز گذاردن شما باقی نگذارد - آیا حاضرید از این اعمال زشت دست بردارید ؟ که از شر شیطان محفوظ بمانید ؟

وَاَطیعُوا اللهَ وَاَطیعُوا الرَّسُولَ وَاحْذَرُوا فَاِنْ تَوَلَّیْتُمْ فَاعْلَمُوا اَنَّما عَلیٰ رَسُولِنَا الْبَلاغُ الْمُبینُ (مائده - ۹۲)

از این دستورهای خدا و پیغمبر اطاعت کنید واز تخلف آن بپرهیزید حال اگر از آن سرپیچی کردید بدانید که وظیفهٔ پیغمبر ما فقط ابلاغ آشکار احکام است و تکلیف دیگری ندارد .

لَیْسَ عَلَی الَّذینَ آمَنُوا وَ عَمِلُوا الصّالِحاتِ جُناحٌ فیما طَعِمُوا اِذا ما اتَّقَوا وَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصّالِحاتِ ثُمَّ اتَّقَوا وَآمَنُوا ثُمَّ اتَّقَوا وَاَحْسَنُوا وَاللهُ یُحِبُّ الْمُحْسِنینَ (مائده - ۹۳)

براهل ایمان و نیکوکاران در آنچه خورده‌اند بحث و گناهی نیست مشروط بر اینکه تقوی پیشه سازند وایمان نیکوکاری را شعار خود قرار دهند و اگر بلغزش و گناهی افتادند از آن پرهیز کنند و اعمال نیك انجام دهند زیرا خدا نیکو - کاران را دوست میدارد .

قُلْ اِنّی نُهیتُ اَنْ اَعْبُدَ الَّذینَ تَدْعُونَ مِنْ دُونِ اللهِ قُلْ لا اَتَّبِعُ اَهْواءَکُمْ قَدْ ضَلَلْتُ اِذاً وَما اَنَا مِنَ الْمُهْتَدینَ قُلْ اِنّی عَلیٰ بَیِّنَةٍ مِنْ رَبّی وَ کَذَّبْتُمْ بِهِ ما عِنْدی ما تَسْتَعْجِلُونَ بِهِ اِنِ الْحُکْمُ اِلّا لِلهِ یَقُصُّ الْحَقَّ وَ هُوَ خَیْرُ الْفاصِلینَ (انعام - ۵۶ و ۵۷)

بمشرکین بگو من از پرستش خدایان شما که غیر خدای واحد است ممنوع شده‌ام من تابع هوی وهوس شما نمیشوم زیرا در آن صورت گمراه شده و از راه

هدایت دورمیافتم بگو من بر طریق ودلیلی از جانب خدای خود هستم که شما آنرا تکذیب میکنید آن عذابی که در رسیدن آن عجله دارید در دست من نیست - حکم هر چیزی در دست خداست او بحق دستور میدهد - و بهترین حکمفرمایان است

قُلْ لَوْ اَنَّ عِنْدِی مَا تَسْتَعْجِلُونَ بِهِ لَقُضِیَ الْاَمْرُ بَیْنِی وَ بَیْنَکُمْ وَاللهُ اَعْلَمُ بِالظّالِمِینَ (انعام - ۵۸)

بگو اگر آن عذابی که باعجله میطلبید در دست من بود کار بین من وشما خاتمه میبافت خدا باحوال ظالمان آگاهتر است.

قُلْ هُوَ الْقادِرُ عَلی اَنْ یَبْعَثَ عَلَیْکُمْ عَذاباً مِنْ فَوْقِکُمْ اَوْ مِنْ تَحْتِ اَرْجُلِکُمْ اَوْ یَلْبِسَکُمْ شِیَعاً وَیُذِیقَ بَعْضَکُمْ بَأْسَ بَعْضٍ (انعام - ۶۵)

بگو خدا قادر است که از زمین و آسمان بر شما بلا نازل سازد یا آنکه شما را دچار کفر واختلاف کلمه نماید وبعذاب یکدیگر مبتلی کند.

قُلْ اَنَدْعُوا مِنْ دُونِ اللهِ مالا یَنْفَعُنا وَلا یَضُرُّنا وَنُرَدُّ عَلی اَعْقابِنا بَعْدَ اِذْ هَدینَا اللهُ کَالَّذِی اسْتَهْوَتْهُ الشَّیاطِینُ فِی الْاَرْضِ حَیْرانَ لَهُ اَصْحابٌ یَدْعُونَهُ اِلَی الْهُدَی ائْتِنا قُلْ اِنَّ هُدَی اللهِ هُوَ الْهُدی وَاُمِرْنا لِنُسْلِمَ لِرَبِّ الْعالَمِینَ وَاَنْ اَقِیمُوا الصَّلوةَ وَاتَّقُوهُ وَهُوَ الَّذِی اِلَیْهِ تُحْشَرُونَ (انعام - ۷۱ و ۷۲)

بگو آیا خدا را رها کنیم و بجای او بتها وچیزهائی را بپرستیم که بحال ما نفع و ضرری ندارند وبعقب بر گردیم و بعد از آنکه خدا مارا براه حق هدایت کرده بخوی جاهلیت بگرویم مانند کسیکه شیطان اورا میفریبد ودرروی زمین سر گردان و گمراه میماند؟ - شیطان یارانی دارد که شخص رابخود دعوت میکنند وبدروغ میگویند بیا تاترا راهنمائی کنیم - بگو هدایت هدایت خداست بما امرشده است که تسلیم امرخدای جهانیان باشیم وامرشده است که نماز بگذاریم و ازخدا بترسیم

زیرا بازگشت ما بسوی اوست .

وَجَعَلُوا لِلّٰهِ شُرَكَاءَ الْجِنَّ وَخَلَقَهُمْ وَخَرَقُوا لَهُ بَنِينَ وَبَنَاتٍ بِغَيْرِ عِلْمٍ سُبْحَانَهُ وَتَعَالَىٰ عَمَّا يَصِفُونَ ـ بَدِيعُ السَّمٰوَاتِ وَالْأَرْضِ أَنَّىٰ يَكُونُ لَهُ وَلَدٌ وَلَمْ تَكُنْ لَهُ صَاحِبَةٌ وَخَلَقَ كُلَّ شَيْءٍ وَهُوَ بِكُلِّ شَيْءٍ عَلِيمٌ (انعام ـ ۱۰۰ و ۱۰۱)

گروهی ازمشرکین مانند مجوس اهریمن راشریك خداد‌انستند درصورتیکه‌همان شرکاء واهریمن را خداخود آفریده است عده دیگر مانند مشرکین قریش واهل کتاب ندانسته پسرو دختربرای خدا فرض کردند (عزیر ومسیح و فرشتگان) ـ ساحت خدا ازاین نسبتها وصفتها پـاك ووالاست ـ او پدید آرندهٔ آسمانها و زمین است چگونه دارای اولاد میشود وحال آنکه جفتی وزنی نداشته است؟اوهمه چیز راآفریده وباسرار همه چیز آگاه است .

وَلَا تَسُبُّوا الَّذِينَ يَدْعُونَ مِنْ دُونِ اللّٰهِ فَيَسُبُّوا اللّٰهَ عَدْوًا بِغَيْرِ عِلْمٍ كَذٰلِكَ زَيَّنَّا لِكُلِّ أُمَّةٍ عَمَلَهُمْ ثُمَّ إِلَىٰ رَبِّهِمْ مَرْجِعُهُمْ فَيُنَبِّئُهُمْ بِمَا كَانُوا يَعْمَلُونَ (انعام ـ ۱۰۸)

هیچوقت بکافران ومشرکان فحش ندهید زیرا آنهاهم ندانسته وازروی دشمنی بخدا فحش میدهند وبد گوئی میکنند زیرا ما اعمال هرقومی رادرنظرخـودشان زینت داده وخوب جلوه داده‌ایم در صورتیکه مآلا بازگشت آنها بسوی خدای آنهاست و خداوند بالاخره آنهارا ازنتایج اعمالشان آگاه میکند .

وَذَرُوا ظَاهِرَ الْإِثْمِ وَبَاطِنَهُ إِنَّ الَّذِينَ يَكْسِبُونَ الْإِثْمَ سَيُجْزَوْنَ بِمَا كَانُوا يَقْتَرِفُونَ (انعام ـ ۱۲۰)

گناه راچه بظاهروچه در باطن تـرك کنید کسانیکه بارتکاب گناه عادت میورزنـد بالاخره دچار عواقب اعمال ونتایج سوء رویه زشت خود خواهند شد .

وَجَعَلُوا لِلّٰهِ مِمّا ذَرَأَ مِنَ الْحَرْثِ وَالأَنْعامِ نَصِيباً فَقالُوا هٰذا لِلّٰهِ بِزَعْمِهِمْ وَهٰذا لِشُرَكائِنا فَما كانَ لِشُرَكائِهِمْ فَلا يَصِلُ إِلَى اللّٰهِ وَما كانَ لِلّٰهِ فَهُوَ يَصِلُ إِلى شُرَكائِهِمْ ساءَ ما يَحْكُمُونَ (انعام ـ ۱۳۶)

اززراعت وحیوانات خود سهمی بنام خداقرار دادند و بخیال خود گفتند این سهم برای خدا واین قسمت برای بتان وپیشوایان ما ولی درعمل آنچه را برای بتان قراردادند درراه خدا ندادند اما سهم خدارا درراه بتان صرف کردند ـ چه بد حکمیتی و معامله‌ای کردند.

وَكَذٰلِكَ زَيَّنَ لِكَثِيرٍ مِنَ الْمُشْرِكِينَ قَتْلَ أَوْلادِهِمْ شُرَكاؤُهُمْ لِيُرْدُوهُمْ وَلِيَلْبِسُوا عَلَيْهِمْ دِينَهُمْ وَلَوْ شاءَ اللّٰهُ ما فَعَلُوهُ فَذَرْهُمْ وَما يَفْتَرُونَ (انعام ـ ۱۳۷)

وهمچنین بتان ومعبودان بسیاری ازمشرکین قتل وقربانی اولاد آنها رادر نظرشان کارخوبی جلوه داده اند تا آنهارا بهلاکت رسانند و گمراه سازند ودر کار دین آنها را دچار غلط واشتباه نمایند اگرخدا بخواهد آنها از این اعمال ننگین دست بر میدارند حال آنهارا بادروغ وخرافاتشان بحال خود بگذار.

وَقالُوا هٰذِهِ أَنْعامٌ وَحَرْثٌ حِجْرٌ لا يَطْعَمُها إِلّا مَنْ نَشاءُ بِزَعْمِهِمْ وَأَنْعامٌ حُرِّمَتْ ظُهُورُها وَأَنْعامٌ لا يَذْكُرُونَ اسْمَ اللّٰهِ عَلَيْهَا افْتِراءً عَلَيْهِ سَيَجْزِيهِمْ بِما كانُوا يَفْتَرُونَ ـ وَقالُوا ما فِي بُطُونِ هٰذِهِ الأَنْعامِ خالِصَةٌ لِذُكُورِنا وَمُحَرَّمٌ عَلى أَزْواجِنا وَإِنْ يَكُنْ مَيْتَةً فَهُمْ فِيهِ شُرَكاءُ سَيَجْزِيهِمْ وَصْفَهُمْ إِنَّهُ حَكِيمٌ عَلِيمٌ (انعام ـ ۱۳۸ و ۱۳۹)

وبعقیدهٔ خود گفتند اینچهارپایان ومحصولات ممنوع است (برای مردم ممنوع و برای بتان و معبودان آزاد است) وهمچنین سواری بعضی چهارپایان بر آنها حرام بود و حیواناتی رابدون ذکر نام خدا ذبح میکردند وچون این اعمال برای دروغ بستن بخدا

بوده خدا هم بکیفر افتراء آنها را دچار ساخت و نیز گفتند حمل این چارپایان مخصوص ذکور ماست و بر زنان ماحرام است فقط درصورتیکه حملها مرده بدنیا آمد زنان در آن شریکند ـ بنابراین قریباً بمجازات این توصیف باطل خواهند رسید زیرا خدا بحقایق امور و حکمت آنها داناست .

قَدْ خَسِرَ الَّذِينَ قَتَلُوا أَوْلَادَهُمْ سَفَهًا بِغَيْرِ عِلْمٍ وَحَرَّمُوا مَا رَزَقَهُمُ اللَّهُ افْتِرَاءً عَلَى اللَّهِ قَدْ ضَلُّوا وَمَا كَانُوا مُهْتَدِينَ (انعام ـ ۱۴۰)

واقعاً کسانیکه اولادخودرا ازروی نادانی بقتل رسانیدندزیان بردند اینها نعمتهای خدا را برخود حرام کردند و برخدا دروغ وبهتان بستند اینها گمراه شده‌اند و هیچوقت هدایت نمیشوند .

إِنَّ الَّذِينَ فَرَّقُوا دِينَهُمْ وَكَانُوا شِيَعًا لَسْتَ مِنْهُمْ فِي شَيْءٍ إِنَّمَا أَمْرُهُمْ إِلَى اللَّهِ ثُمَّ يُنَبِّئُهُمْ بِمَا كَانُوا يَفْعَلُونَ (انعام ـ ۱۵۹)

کسانیکه در دین فرقه‌فرقه شدند واختلاف وتفرقه پیش گرفتند توبهیچوجه با آنها ارتباطی نداری و آنها مطلقاً بکار تونمیآیند ـ مجازات اعمال آنها باخداست خدا آنها را از نتایج اعمالشان آگاه میکند و آنها را بکیفر کردارشان میرساند .

أَيُشْرِكُونَ مَا لَا يَخْلُقُ شَيْئًا وَهُمْ يُخْلَقُونَ ـ وَلَا يَسْتَطِيعُونَ لَهُمْ نَصْرًا وَلَا أَنْفُسَهُمْ يَنْصُرُونَ ـ وَإِنْ تَدْعُوهُمْ إِلَى الْهُدَى لَا يَتَّبِعُوكُمْ سَوَاءٌ عَلَيْكُمْ أَدَعَوْتُمُوهُمْ أَمْ أَنْتُمْ صَامِتُونَ (اعراف ـ ۱۹۱ تا ۱۹۳)

آیا مشرکین چیزی را شریك خدا قلمداد میکنند که قادر بخلق دیگری نبوده و خود مخلوق دیگری هستند ؟ ـ آنها نه تنها بدیگران نمیتوانند کمك کنند بلکه توانائی اداره کردن خود را هم ندارند ـ این مشرکان دعوت شما را نمی‌پذیرند و در راه هدایت از شما پیروی نمیکنند چه آنها را دعوت کنید و چه نکنید برای آنها یکسان است .

اِنَّ الَّذینَ تَدعُونَ مِنْ دُونِ اللهِ عِبادٌ اَمثالُکُم فَادعُوهُمْ فَلیَستَجیبُوا لَکُمْ اِنْ کُنتُمْ صادِقینَ ـ اَلَهُمْ اَرجُلٌ یَمشُونَ بِها ـ اَمْ لَهُمْ اَیدٍ یَبطِشُونَ بِها ـ اَمْ لَهُمْ اَعیُنٌ یُبصِرُونَ بِها ـ اَمْ لَهُمْ آذانٌ یَسمَعُونَ بِها ـ قُلِ ادعُوا شُرَکاءَکُمْ ثُمَّ کیدُونِ فَلا تُنظِرُونِ (اعراف ـ ۱۹۴ و ۱۹۵)

اینها که بجای خدا بخدائی میخوانید بندگان عاجزی مانند شما هستند ـ اگر راست میگوئید آنها را صدا کنید ببینید بشما جواب میدهند؟ آیا اینها پائی دارند که با آن حرکت کنند دستی دارند که با آن قدرت نمائی کنند؟ آیا چشمی دارند که با آن ببینند یا گوشی که با آن بشنوند؟ بگو این معبودان شما و شریکانی را که برای خدا قرار داده‌اید دعوت کنید و در بارهٔ من هر مکر و تدبیری دارید بیندیشید و اگر کاری از دستتان برمیآید کوتاهی نکنید و مرا مهلت ندهید.

اِنَّ وَلِیِّیَ اللهُ الَّذی نَزَّلَ الکِتابَ وَ هُوَ یَتَوَلَّی الصّالِحینَ وَالَّذینَ تَدعُونَ مِنْ دُونِهِ لایَستَطیعُونَ نَصرَکُمْ وَلا اَنفُسَهُمْ یَنصُرُونَ ـ وَاِنْ تَدعُوهُمْ اِلَی الهُدی لایَسمَعُوا وَتَریهُمْ یَنظُرُونَ اِلَیکَ وَهُمْ لایُبصِرُونَ (اعراف ـ ۱۹۶ تا ۱۹۸)

یار و یاور من خدائی است که قرآن را فرستاده است او دوستدار نیکوکاران است اما آنها که شما بجای او انتخاب کرده‌اید نه بشما کمکی میتوانند بکنند نه بخودشان هرچه این بتان و بت‌پرستان را براه هدایت دعوت کنی نمیشنوند می‌بینی بشما نگاه میکنند ولی چیزی نمی‌بینند.

یا اَیُّهَا الَّذینَ آمَنُوا لاتَخُونُوا اللهَ وَالرَّسُولَ وَتَخُونُوا اَماناتِکُمْ وَاَنتُمْ تَعلَمُونَ (انفال ـ ۲۷)

ای اهل ایمان بعهد خدا ورسول که درواقع نزد شما امانت است خیانت مورزید ـ شما در حالیکه بزشتی خیانت واقفید بازهم مرتکب آن میشوید.

اِنَّ شَرَّ الدَّوابِّ عِندَاللهِ الَّذِینَ کَفَرُوا فَهُم لایُؤمِنُون (انفال ـ ۵۵)

بدترین جانوران کسانی هستند که کفرمیورزندامّاخود ازقبح کار خودخبر ندارند.

وَیَعبُدُونَ مِن دُونِاللهِ مالایَضُرُّهُم وَلایَنفَعُهُم وَیَقُولُونَ هٰؤُلاءِشُفَعاؤُناعِندَاللهِ قُل اَتُنَبِّئُونَ اللهَ بِمالایَعلَمُ فِی السَّمواتِ وَلا فِی الاَرضِ سُبحانَهُ وَ تَعالیٰ عَمّا یُشرِکُون (یونس ـ ۱۸)

بجای خداچیزهائی را پرستش‌میکنند که منشاء نفع و ضرری برای آنهانخواهند بود و میگویند این اشیاء بی‌خاصیت و افرادمحتاج و فانی نزد خدا از ما شفاعت میکنند بگو آیا شما میخواهید خدا را از اسراریکه در آسمان و زمین از آن بی‌اطلاع است آگاه سازید؟ ـ مقام او منزّه‌تر ووالاتر از این چیزهائی است که شریك ونظیر وشفیع برای اوتصور میکنید.

کَذٰلِكَ حَقَّت کَلِمَتُ رَبِّكَ عَلَی الَّذِینَ فَسَقُوا اَنَّهُم لایُؤمِنُون (یونس ـ ۳۳)

این‌است که حکم خدای تو براین‌مردم‌فاسق مقرر شده که بحق ایمان نمیآورند.

قُل هَل مِن شُرَکائِکُم مَن یَبدَؤُا الخَلقَ ثُمَّ یُعِیدُه قُلِ اللهُ یَبدَؤُا الخَلقَ ثُمَّ یُعِیدُه فَاَنّیٰ تُؤفَکُون (یونس ـ ۳۴)

بآنها بگو آیا در میان بتان و معبودان شما کسی هست که جهانی را بوجودآورد و بعدم بر گرداند؟ ـ بگو این‌فقط خداست که براین مسئله قادراست چرابرخدا دروغ می‌بندید وبرای او شریك قائل میشوید؟

قُل هَل مِن شُرَکائِکُم مَن یَهدِی اِلَی الحَقِّ قُلِ اللهُ یَهدِی لِلحَقِّ ـ اَفَمَن یَهدِی اِلَی الحَقِّ اَحَقُّ اَن یُتَّبَعَ اَمَّن لایَهِدِّی اِلّااَن یُهدیٰ ـ فَمالَکُم کَیفَ تَحکُمُون (یونس ـ ۳۵)

باز بگوآیا از معبودان شما کسی این توانائی را دارد که دیگری را بسوی حق

هدایت کند؟ بگو این فقط خداست که براین موضوع قدرت دارد ـ پس آیا کسی که خود هادی بحق است استحقاق تبعیت و پرستش را دارد یا کسی که نه تنها هدایت نمیکند بلکه خود او احتیاج بهدایت دارد؟ چه میگوئید و چگونه حکم میکنید؟

قُلْ اَرَاَيْتُمْ مَا اَنْزَلَ اللهُ لَكُمْ مِنْ رِزْقٍ فَجَعَلْتُمْ مِنْهُ حَرَاماً وَحَلَالاً قُلْ ءَاللهُ اَذِنَ لَكُمْ اَمْ عَلَى اللهِ تَفْتَرُونَ (یونس ـ ۵۹)

ای محمد بمشرکان بگو آیا شما دربارهٔ روزیهای خدا چه قضاوت کردید؟ از پیش خود قسمتی را حرام و قسمتی را حلال کردید ـ آیا خداوند چنین دستوری داد و باجازه او چنین بدعتهائی گذاشتید یا بر خدا دروغ و بهتان بستید؟

قُلْ اِنَّ الَّذِينَ يَفْتَرُونَ عَلَى اللهِ الْكَذِبَ لَا يُفْلِحُونَ مَتَاعٌ فِى الدُّنْيَا ثُمَّ اِلَيْنَا مَرْجِعُهُمْ ثُمَّ نُذِيقُهُمُ الْعَذَابَ الشَّدِيدَ بِمَا كَانُوا يَكْفُرُونَ (یونس ـ ۶۹ و ۷۰)

بگو کسانیکه برخدا دروغ می‌بندند هرگز رستگار نمیشوند افتراء ودروغ بافی آنها برای استفادهٔ ناچیز مادّی است وبعداً بنزد ما برمیگردند آنوقت بکیفر کفر طعم عذاب سخت را بآنها میچشانیم.

وَمَنْ اَظْلَمُ مِمَّنِ افْتَرَى عَلَى اللهِ كَذِباً اُولَئِكَ يُعْرَضُونَ عَلَى رَبِّهِمْ وَيَقُولُ الْاَشْهَادُ هَؤُلَاءِ الَّذِينَ كَذَبُوا عَلَى رَبِّهِمْ اَلَا لَعْنَةُ اللهِ عَلَى الظَّالِمِينَ الَّذِينَ يَصُدُّونَ عَنْ سَبِيلِ اللهِ وَيَبْغُونَهَا عِوَجاً وَهُمْ بِالْآخِرَةِ هُمْ كَافِرُونَ (هود ـ ۱۸ و ۱۹)

ستمکارتر از آن کیست که برخدا دروغ ببندد ـ چنین افرادی درروز قیامت بپیشگاه خدا عرضه میشوند و گواهان شهادت میدهند که اینها برخدا دروغ بسته وخدا را تکذیب کرده‌اند ـ بدانند که لعن خدا نصیب ستمکاران است (ای لعنت خدا بر ظالمان) آنانکه راه خدا را برمردم می‌بندند وسعی میکنند که آن را کج کنند و بروز قیامت ایمان ندارند و کفر میورزند.

اولَئِكَ لَمْ يَكُونُوا مُعْجِزِينَ فِي الْأَرْضِ وَمَا كَانَ لَهُمْ مِنْ دُونِ اللَّهِ مِنْ أَوْلِيَاءَ يُضَاعَفُ لَهُمُ الْعَذَابُ مَا كَانُوا يَسْتَطِيعُونَ السَّمْعَ وَمَا كَانُوا يُبْصِرُونَ (هود - ۲۰)

آنها در روی زمین ازقهرخدا خلاصی ندارند و بر آن غلبه پیدا نمیکنند و بعد از خداوندیار ویاوری ندارند عذاب آنها دوچندان میشود حتی چشم و گوش آنها در اختیارشان نیست .

أُولَئِكَ الَّذِينَ خَسِرُوا أَنْفُسَهُمْ وَضَلَّ عَنْهُمْ مَا كَانُوا يَفْتَرُونَ لَا جَرَمَ أَنَّهُمْ فِي الْآخِرَةِ هُمُ الْأَخْسَرُونَ (هود -۲۱ و ۲۱)

آنها کسانی هستند که بنفس خود ضرر زده‌اند و آنچه را دردنیا ساخته وبافته‌اند در قیامت گم میکنند وناچار در قیامت جزو بدبختها وزیان‌دیده‌ها خواهند بود .

وَلَا تَنْقُصُوا الْمِكْيَالَ وَالْمِيزَانَ (هود - ۸٤)

در کشیدن اجناس و اندازه گیری اشیاء کم مفروشید .

وَيَا قَوْمِ أَوْفُوا الْمِكْيَالَ وَالْمِيزَانَ بِالْقِسْطِ وَلَا تَبْخَسُوا النَّاسَ أَشْيَاءَهُمْ (هود - ۸۵)

ای قوم حق مردم را در فروختن اجناس از روی عدالت اداء کنید و هر گز کم و گران نفروشید .

وَالَّذِينَ يَنْقُضُونَ عَهْدَ اللَّهِ مِنْ بَعْدِ مِيثَاقِهِ وَيَقْطَعُونَ مَا أَمَرَ اللَّهُ بِهِ أَنْ يُوصَلَ وَيُفْسِدُونَ فِي الْأَرْضِ أُولَئِكَ لَهُمُ اللَّعْنَةُ وَلَهُمْ سُوءُ الدَّارِ (رعد - ۲۵)

کسانیکه عهدخدا رابعداز پیوندمی‌شکنند وآنچه‌را که خدا وصل کرده پاره‌میکنند ودرروی زمین ایجاد فتنه وفساد میکنند نصیب آنها لعن وسوء عاقبت است .

أَفَمَنْ هُوَ قَائِمٌ عَلَى كُلِّ نَفْسٍ بِمَا كَسَبَتْ وَجَعَلُوا لِلَّهِ شُرَكَاءَ قُلْ سَمُّوهُمْ أَمْ تُنَبِّئُونَهُ بِمَا لَا يَعْلَمُ فِي الْأَرْضِ أَمْ بِظَاهِرٍ مِنَ الْقَوْلِ بَلْ زُيِّنَ لِلَّذِينَ كَفَرُوا

مَكرُهُم وَصُدّوا عَنِ السَّبيل (رعد - ۳۳)

آیا خدائی که نگهبان همه نفوس و ناظر اعمال آنهاست با خدایان متفرقه قابل مقایسه است؟ - که برای اوشریك قایل میشوند - بگو آن خدایان خود را نام ببرید آیا شما میخواهید خدا را ازچیزهائی که درزمین واقع میشود واز آن خبر ندارد آگاه کنید یا بظاهر چیزهائی میگوئید که ازمعنی آن خبر ندارید؟ آری حیله و اندیشه کافران در نظر آنها زیبا ومؤثر جلوه کرده باینجهة هم خود گمراه شده‌اند هم راه را بر دیگران می‌بندند.

وَوَيلٌ لِلكافِرينَ مِن عَذابٍ شَديد اَلَّذينَ يَستَحِبّونَ الحَيوةَ الدُّنيا عَلَى الآخِرَةِ وَ يَصُدّونَ عَن سَبيلِ اللهِ وَ يَبغُونَها عِوَجاً اُولئِكَ فى ضَلالٍ بَعيد (ابراهیم - ۲ و ۳)

وای بحال کافران ازشدّت عقوبت خداوند - آنانکه محبت دو روزه زندگانی این جهان را بر نعمتهای جاودانی آخرت ترجیح داده وراه خدا را بر مردم بسته و آنرا کج کرده‌اند - آنها همیشه درگمراهی بسر میبرند وازرحمت ولطف خداوندی دور ومهجورند.

اَلَم تَرَ اِلَى الَّذينَ بَدَّلوا نِعمَتَ اللهِ كُفراً وَ اَحَلّوا قَومَهُم دارَ البَوارِ جَهَنَّم يَصلَونَها وَ بِئسَ القَرار وَجَعَلوا لِلّهِ اَنداداً لِيُضِلّوا عَن سَبيله قُل تَمَتَّعوا فَاِنَّ مَصيرَكُم اِلَى النّارِ (ابراهیم ۲۸ تا ۳۰)

آیا درحال آن مردم بدبخت مطالعه وتفکر نمیکنی که با دست خود نعمت اسلام را بکفر مُبدّل میسازند و خود و پیروان خود را بدیار هلاك سوق میدهند؟ آنها بسوی جهنم رهسپارشدند وواقعاً بدجایگاهی یافتند - آنها بخیال خود برای خدا امثال و اضداد تراشیدند تا مردم راازراه‌او گمراه کنند بگو این چند روزه درخواب غفلت بمانید واز لذاید حیوانی متمتع شوید بالاخره بازگشت شما بآتش دوزخ است.

وَالَّذِينَ يَدْعُونَ مِنْ دُونِ اللهِ لايَخْلُقُونَ شَيْئاً وَهُمْ يُخْلَقُونَ - أَمْوَاتٌ غَيْرُ أَحْيَاءٍ
وَ مَا يَشْعُرُونَ أَيَّانَ يُبْعَثُونَ (نحل - ۲۰ و ۲۱)

آن چیزهائی که مشرکین بجای خداوند بخدائی قبول میکنند کوچکترین چیزی را نمیتوانند بوجود آورند بلکه خود مخلوق خدا هستند مردگانی هستند عاری از زندگی - شعور ندارند که بعداز مرگ کی و کجا زنده میشوند .

وَيَجْعَلُونَ لِمَا لايَعْلَمُونَ نَصِيباً مِمَّا رَزَقْنَاهُمْ - تَاللهِ لَتُسْئَلُنَّ عَمَّا كُنْتُم
تَفْتَرُونَ (نحل - ۵۶)

مشرکین از روی نادانی برای بتان بی‌خاصیت از مال خود وقف میکنند بخدا قسم از شما ای مشرکین در مقابل این اعمال بی‌اساس و عقاید سخیفه بازخواست خواهد شد .

وَيَجْعَلُونَ لِلّهِ الْبَنَاتِ سُبْحَانَهُ وَلَهُمْ مَا يَشْتَهُونَ (نحل - ۵۷)

این مردم از روی ظن خود فرض میکنند که فرشتگان دختران خدا هستند اینها از روی تمایل و اشتهای خود فکر میکنند- برای خود اولاد پسر آرزو میکنند.

وَإِذَا بُشِّرَ أَحَدُهُمْ بِالأُنْثَى ظَلَّ وَجْهُهُ مُسْوَدّاً وَهُوَ كَظِيمٌ (نحل - ۵۸)

وقتی بیکی از آنها خبر تولد دختر داده شود رنگ رخسارش از غصه تیره میشود ولی بغض خود را پنهان میکند .

يَتَوَارَى مِنَ الْقَوْمِ مِنْ سُوءِ مَا بُشِّرَ بِهِ أَيُمْسِكُهُ عَلَى هُونٍ أَمْ يَدُسُّهُ فِي التُّرَابِ
أَلاسَاءَ مَا يَحْكُمُونَ (نحل - ۵۹)

بتصور ننگ آن خبر روی خود را از قوم وقبیله پنهان میکند با خود در کشمکش فکری است که آیا آن دختر را با ذلت وخواری نگهدارد یا اورا درخاک مدفون سازد ؟ چه بد قضاوت میکنند .

وَاَوْفُوا بِعَهْدِاللهِ اِذاعاهَدْتُمْ وَلاتَنْقُضُوا الاَیْمانَ بَعْدَتَوْکیدِها وَ قَدْجَعَلْتُمُ اللهَ عَلَیْکُمْ کَفیلاً اِنَّ اللهَ یَعْلَمُ ماتَفْعَلُونَ (نحل ـ ۹۱)

بعهد و پیمانها و قراردادهائیکه باخدا و خلق بسته‌اید وفا کنید ـ قرارداد و قسم را بعد از انعقاد نقض نکنید خاصه آنکه در موقع بستن قرارداد خدا را ناظر اجرای آن قرار داده‌اید ـ خدا بهمه اعمال شما بصیر و آگاه است .

وَلاتَکُونُوا کَالَّتی نَقَضَتْ غَزْلَها مِنْ بَعْدِ قُوَّةٍ اَنْکاثاً تَتَّخِذُونَ اَیْمانَکُمْ دَخَلاً بَیْنَکُمْ اَنْ تَکُونَ اُمَّةٌ هِیَ اَرْبی مِنْ اُمَّةٍ ـ اِنَّما یَبْلُوکُمُ اللهُ بِهِ وَلَیُبَیِّنَنَّ لَکُمْ یَوْمَ الْقِیامَةِ ما کُنْتُمْ فیهِ تَخْتَلِفُونَ (نحل ـ ۹۲)

در بستن و بهم‌زدن پیمانها مانند آن زن نباشید که رشتهٔ خود را بعد از تابیدن از نو باز میکند و رشته را پشم میسازد ـ شما عهدنامه‌ها و پیمانها وسوگندها را برای فریب یکدیگر بکار میبرید تا بوسیله آن قومی برقوم دیگر تفوق یابند ـ خداوند شما را بوسیله این اعمالتان آزمایش میکند تا در روز قیامت تمام عملیات وتقلبات شما را برایتان روشن کند .

وَلاتَتَّخِذُوا اَیْمانَکُمْ دَخَلاً بَیْنَکُمْ فَتَزِلَّ قَدَمٌ بَعْدَ ثُبُوتِها وَ تَذُوقُوا السُّوءَ بِما صَدَدْتُمْ عَنْ سَبیلِ اللهِ وَلَکُمْ عَذابٌ عَظیمٌ (نحل ـ ۹٤)

عهد وپیمان و قسم را وسیله فریب یکدیگر قرار مدهید زیرا در اینصورت قدمهای ثابت نیز لغزش پیدا میکنند آنوقت بد می‌بینید و از اینکه، راه وصول بخدا را برخلق می‌بندید دچار عواقب بدتر وعذاب شدیدتر میشوید .

وَلا تَشْتَرُوا بِعَهْدِاللهِ ثَمَناً قَلیلاً اِنَّما عِنْدَاللهِ هُوَخَیْرٌ لَکُمْ اِنْ کُنْتُمْ تَعْلَمُونَ (نحل ـ ۹۵)

عهد و پیمان خدا را بقیمت ارزان دو روزه دنیا نفروشید اگر درست تشخیص بدهید

آنچه نزد خداست بهتر ومفیدتر از زخارف دنیوی است.

إِنَّمَا حَرَّمَ عَلَيْكُمُ الْمَيْتَةَ وَالدَّمَ وَلَحْمَ الْخِنْزِيرِ وَمَا أُهِلَّ لِغَيْرِ اللَّهِ بِهِ فَمَنِ اضْطُرَّ غَيْرَ بَاغٍ وَلَا عَادٍ فَإِنَّ اللَّهَ غَفُورٌ رَحِيمٌ (نحل - ۱۱۵)

خداوند فقط گوشت مرده وخون و گوشت خوك و آنچه را که بنام غیر خدا کشته‌اند برشما حرام کرده و بازاگر کسی بدون قصد تجاوز ازدستور خدا وصرفاً من باب اضطرار وضرورت اینها را بخورد معاف است.

وَلَا تَقُولُوا لِمَا تَصِفُ أَلْسِنَتُكُمُ الْكَذِبَ هَذَا حَلَالٌ وَهَذَا حَرَامٌ لِتَفْتَرُوا عَلَى اللَّهِ الْكَذِبَ - إِنَّ الَّذِينَ يَفْتَرُونَ عَلَى اللَّهِ الْكَذِبَ لَا يُفْلِحُونَ (نحل - ۱۱۶)

بدون علم وازپیش خود بگفتار بی‌حقیقت نپردازید که فلان چیز حلال است وآن یکی حرام - که باینوسیله دروغی برخدا ببندید دروغپردازان هیچوقت رهائی و رستگاری ندارند.

مَتَاعٌ قَلِيلٌ وَلَهُمْ عَذَابٌ أَلِيمٌ (نحل - ۱۱۷)

دنیای بی‌ارزش که اینهمه برای آن دروغ ودسیسه میبافندمحکوم بفناست وحاصل اعمال آنها عذاب دردناك است.

لَا تَجْعَلْ مَعَ اللَّهِ إِلَهًا آخَرَ فَتَقْعُدَ مَذْمُومًا مَخْذُولًا - وَقَضَى رَبُّكَ أَلَّا تَعْبُدُوا إِلَّا إِيَّاهُ (اسراء - ۲۲و۲۳)

هرگز برای خدا شریکی فرض نکن و گرنه بعقوبت وخذلان ابدی دچار خواهی شد - خدای توحکم فرموده که بجز اودیگری را پرستش نکنید.

وَلَا تَقْتُلُوا أَوْلَادَكُمْ خَشْيَةَ إِمْلَاقٍ نَحْنُ نَرْزُقُهُمْ وَإِيَّاكُمْ إِنَّ قَتْلَهُمْ كَانَ خِطْئًا كَبِيرًا (اسراء - ۳۱)

فرزندان خودرا ازترس ناداری بقتل نرسانید روزی رسان شما و ایشان ما هستیم کشتن آنها خطای بزرگی است

وَلَا تَقْرَبُوا الزِّنَا إِنَّهُ كَانَ فَاحِشَةً وَسَاءَ سَبِيلًا (اسراء - ۳۲)

هرگز بعمل زنا نزدیك نشوید زیرا زناکاری زشت وراه ناپسندی است.

وَلَا تَقْتُلُوا النَّفْسَ الَّتِي حَرَّمَ اللَّهُ إِلَّا بِالْحَقِّ وَمَنْ قُتِلَ مَظْلُومًا فَقَدْ جَعَلْنَا لِوَلِيِّهِ سُلْطَانًا فَلَا يُسْرِفْ فِي الْقَتْلِ إِنَّهُ كَانَ مَنْصُورًا (اسراء - ۳۳)

هیچوقت نفسی راکه خداوند کشتن اورا حرام فرموده بقتل نرسانید مگر آنکه بحکم خدا و برای قصاص باشد آنهم با شرایط شرعی و قانونی آن - هر کس بمظلومی کشته شود بکسان ونزدیکان اوتسلط و اختیار قصاص را داده‌ایم اما آنها هم نباید خارج ازحد وبیش ازمیزان ارتکابی در قصاص زیاده روی کنند زیرا چه بکشند وچه نکشند صاحب اختیار ومنصور ومؤیّدند. (ضمایر دو فعل مفرد بصیغه است)

وَأَوْفُوا بِالْعَهْدِ إِنَّ الْعَهْدَ كَانَ مَسْئُولًا (اسراء - ۳۴)

بعهد خود همیشه وفا کنید زیرا از عهد وپیمان و قراردادها پرسش خواهد شد و هر کس مسئول تعهداتی است که قبول کرده است.

وَأَوْفُوا الْكَيْلَ إِذَا كِلْتُمْ وَزِنُوا بِالْقِسْطَاسِ الْمُسْتَقِيمِ ذَلِكَ خَيْرٌ وَأَحْسَنُ تَأْوِيلًا (اسراء - ۳۵)

وزنها و پیمانه ها را بتمامی تحویل مردم بدهید و با ترازوی میزان اجناس را بکشید این بنفع شماست وعاقبت بنتایج خیر منتهی میشود.

أَفَأَصْفَاكُمْ رَبُّكُمْ بِالْبَنِينَ وَاتَّخَذَ مِنَ الْمَلَائِكَةِ إِنَاثًا - إِنَّكُمْ لَتَقُولُونَ قَوْلًا عَظِيمًا (اسراء - ۴۰)

آیا شما فکر میکنید که خداوند اولاد پسر را بشما اختصاص داده و از فرشتگان

برای خود دختر قبول کرده است؟ حقیقةً مرتکب افتراء بزرگی میشوید وحرف عجیبی میزنید .

قُلِ ادْعُوا الَّذِينَ زَعَمْتُمْ مِنْ دُونِهِ فَلَا يَمْلِكُونَ كَشْفَ الضُّرِّ عَنْكُمْ وَلَا تَحْوِيلًا (اسراء ـ ٥٦)

بمشرکین بگو آن اشیائی را که بعقیدهٔ خود بجای خدا معبود خود قرارداده‌اید بکمك خود بخوانید آنها قادر بدفع ضرری ازشما نیستند و تغییر احوالی در شما نمیتوانند بدهند .

أُولَٰئِكَ الَّذِينَ يَدْعُونَ يَبْتَغُونَ إِلَىٰ رَبِّهِمُ الْوَسِيلَةَ أَيُّهُمْ أَقْرَبُ وَيَرْجُونَ رَحْمَتَهُ وَيَخَافُونَ عَذَابَهُ إِنَّ عَذَابَ رَبِّكَ كَانَ مَحْذُورًا (اسراء ـ ٥٧)

آنها که برای شرکت با خدا دعوت میشوند خود برای نزدیکی بخدا وسیله تقرّب میجویند ـ هرکدام بخدا نزدیکترند برحمت خدا امیدوار و درعین حال ازعذاب خدا ترسانندآری عذاب خدای تو سهمگین و رعب‌آور است .

وَيُنْذِرَ الَّذِينَ قَالُوا اتَّخَذَ اللَّهُ وَلَدًا ـ مَا لَهُمْ بِهِ مِنْ عِلْمٍ وَلَا لِآبَائِهِمْ كَبُرَتْ كَلِمَةً تَخْرُجُ مِنْ أَفْوَاهِهِمْ إِنْ يَقُولُونَ إِلَّا كَذِبًا (کهف ـ ٤ و ٥)

خداوند پیغمبررا مأمور فرموده تا کسانی را که میگویند خدا قبول اولاد کرده است ازعواقب گفتارزشت خود بترساندآنها وپدران آنها ازاین مطلب وقبح این گفتار بیخبرند این کلمات زشت که ازدهان آنان خارج میشود دروغ وبهتان بزرگی است آنها جز دروغپردازی کار دیگری نمیتوانند بکنند .

مَا أَشْهَدْتُهُمْ خَلْقَ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ وَلَا خَلْقَ أَنْفُسِهِمْ وَمَا كُنْتُ مُتَّخِذَ الْمُضِلِّينَ عَضُدًا (کهف ـ ٥١)

من درهنگام خلق آسمان وزمین حتی درزمان خلقت‌خود مشرکین آنهارا بشهادت

و کمك نخواستم تا اکنون بیایند ودر کارمن دخالت کنند ـ من هیچوقت گمراهان را یاری ودستگیری نخواهم کرد ـ وهمچنین از آنان کمك نمی‌طلبم .

مَا کَانَ لِلّهِ اَنْ یَتَّخِذَ مِنْ وَلَدٍ سُبْحَانَهُ (مریم ـ ۳۵)

خدا احتیاجی ندارد که فرزند داشته‌باشد ساحت او منزّه ازاین نسبتها است .

وَ اتَّخَذُوا مِنْ دُونِ اللّهِ اٰلِهَةً لِیَکُونُوا لَهُمْ عِزّاً کَلّا سَیَکْفُرُونَ بِعِبَادَتِهِمْ وَ یَکُونُونَ عَلَیْهِمْ ضِدّاً (مریم ـ ۸۱و۸۲)

میروند بغیر از خدا خدایان دیگری انتخاب میکنند تا بعقیده خودشان بعزت و احترام دنیوی برسند ـ آنها اشتباه‌میکنند بزودی ازاعمال خود پشیمان شده بهمان معبودان پشت میکنند و بمخالفت آنان برمیخیزند .

اَلَمْ تَرَ اَنَّا اَرْسَلْنَا الشَّیَاطِینَ عَلَی الْکَافِرِینَ تَؤُزُّهُمْ اَزّاً فَلَا تَعْجَلْ عَلَیْهِمْ اِنَّمَا نَعُدُّ لَهُمْ عَدّاً (مریم ـ ۸۳ و ۸۴)

مگر ندیدی که همان شیاطین را مأمور کافران کردیم تا آنها را بیازارند ؟ ـ تو در مجازات مشرکین و کافران عجله نکن ما برای هر کدام وقت و موعدی مقرر کرده‌ایم و بموقع خود آنها را بکیفر خواهیم رسانید.

وَ قَالُوا اتَّخَذَ الرَّحْمٰنُ وَلَداً ـ لَقَدْ جِئْتُمْ شَیْئاً اِدّاً ـ تَکَادُ السَّمٰوَاتُ یَتَفَطَّرْنَ مِنْهُ وَ تَنْشَقُّ الْاَرْضُ وَ تَخِرُّ الْجِبَالُ هَدّاً اَنْ دَعَوْا لِلرَّحْمٰنِ وَلَداً ـ وَ مَا یَنْبَغِی لِلرَّحْمٰنِ اَنْ یَتَّخِذَ وَلَداً (مریم ـ ۸۸ تا ۹۲)

میگویند خدا فرزند دارد ـ حقیقةً با این اظهارموضوع بسیارزشتی را پیش آوردید ازاین تهمت ناروا نزدیك است آسمانها ازهم بشکافد وزمین ازهم باز شود و کوهها متلاشی شوند که برای خدا اولاد قائل شده‌اند ـ خدا احتیاجی ندارد که فرزند داشته باشد .

اِم اتّخذوا الِهَةً مِنَ الارضِ هم ینشِرُونَ ـ لو کانَ فیهِما آلِهَةٌ اِلاّ الله لفسدتا فَسُبحانَ اللهِ رَبِّ العرشِ عمّا یَصِفونَ (انبیاء ـ ۲۱و۲۲)

مشرکین خدایانی از عناصر ناپایدار مثل مردم گردنکش یا سنگ و خاك و مواد معدنی برای خود ساخته و دست بدست میگردانند و حال آنکه اگر در آسمانها و زمین غیر از خدای واحد خدای دیگری بود فساد در آنها بروزمیکرد و نظام آنها بهم میخورد ساحت خدائیکه صاحب عرش عظیم است ازاین نسبتهای شما بری است.

اَمِ اتّخذوا مِن دُونِهِ آلِهَةً قل هاتوا بُرهانکم ـ هذا ذِکرُ مَن مَعِیَ وَذِکرُ مَن قَبلِی بَل اَکثَرُهُم لایعلَمُونَ اَلحَقَّ فهم مُعرِضُونَ (انبیاء ـ ۲۴)

آیا مشرکین خدایانی جز خدای یکتا انتخاب میکنند؟ بگو دلیل برصحت کردار خود بیاورید ـ این قرآن و ندای اتّحاد دلیل من وطرفداران من وانبیاء پیش از من است ـ این مردم اکثراً بماهیت حقیقت پی نمیبرند از اینجهت از آن دوری میجویند.

وَما اَرسَلنا مِن قَبلِكَ مِن رَسُولٍ اِلاّ نُوحِی اِلَیهِ اَنّهُ لااِلَهَ اِلاّ انا فاعبدونِ (انبیاء ـ ۲۵)

هیچ پیغمبری را پیش ازتو نفرستادیم مگر آنکه باووحی کردیم که غیر ازمن خدائی نیست فقط مرا پرستش کنید.

وَقالُوا اتّخذَ الرّحمنُ وَلداً سُبحانَهُ بل عِبادٌ مُکرَمُونَ ـ لایَسبِقُونَهُ بالقولِ وَهُم بِامرِهِ یَعمَلُونَ (انبیاء ـ ۲۶ و۲۷)

بعضی بتصور خود گفتند خدا برای خود فرزند انتخاب کرده است (مسیحیان و عُزیریها) کسانی که کفار اولاد خدا می‌پندارند بندگان مقرب خداهستند هیچوقت بدون امر و دستور او کاری انجام نمیدهند و اوامر اورا مو بمو اجراء میکنند.

يَعْلَمُ مَا بَيْنَ أَيْدِيهِمْ وَمَا خَلْفَهُمْ وَلَا يَشْفَعُونَ إِلَّا لِمَنِ ارْتَضَى وَهُمْ مِنْ خَشْيَتِهِ مُشْفِقُونَ ـ وَمَنْ يَقُلْ مِنْهُمْ إِنِّي إِلَهٌ مِنْ دُونِهِ فَذَلِكَ نَجْزِيهِ جَهَنَّمَ كَذَلِكَ ـ نَجْزِي الظَّالِمِينَ (انبياء ـ ۲۸و۲۹)

خداوند بگذشته و آینده آنان واقف است آنانهم برای کسی شفاعت نمیکنند مگر آنکه خدا راضی باشد آنها همیشه از قهر خدا میترسند ـ هر کدام از آنها بگوید من درمقابل خدا خدائی هستم جزای عمل اوراجهنم میدهیم آری سزای ستمکاران همین است.

قُلْ مَنْ يَكْلَؤُكُمْ بِاللَّيْلِ وَالنَّهَارِ مِنَ الرَّحْمَنِ بَلْ هُمْ عَنْ ذِكْرِ رَبِّهِمْ مُعْرِضُونَ (انبياء ـ ٤٢)

بمشرکین بگوچه کسی شما را ازعقوبت خدا در شبانه روزحفظ میکند؟ ـ اینها میدانند ومعذلك ازجهل و بدبختی از ذکرخدای خود اعراض میکنند.

أَمْ لَهُمْ آلِهَةٌ تَمْنَعُهُمْ مِنْ دُونِنَا لَا يَسْتَطِيعُونَ نَصْرَ أَنْفُسِهِمْ وَلَا هُمْ مِنَّا يُصْحَبُونَ (انبياء ـ ٤٣)

آیا اینها خدایانی دارند که عذاب ما را از آنان دفع کنند؟ همان خدایان قادر بحفظ خود نیستند ونمیتوانند کسی را ازقهرما حمایت کنند.

بَلْ مَتَّعْنَا هَؤُلَاءِ وَآبَاءَهُمْ حَتَّى طَالَ عَلَيْهِمُ الْعُمُرُ (انبياء ـ ٤٤)

این ما هستیم که این مردم و پدرانشان را نعمت و لذت داده‌ایم تا وقتیکه بعمر طولانی رسیده‌اند.

فَاجْتَنِبُوا الرِّجْسَ مِنَ الْأَوْثَانِ وَاجْتَنِبُوا قَوْلَ الزُّورِ (حجّ ـ ۳۰)

از پلیدی بت‌پرستی و از گفتار دروغ بپرهیزید.

حُنَفَاءَ لِلّٰهِ غَيْرَ مُشْرِكِينَ بِهِ - وَمَنْ يُشْرِكْ بِاللّٰهِ فَكَأَنَّمَا خَرَّ مِنَ السَّمَاءِ فَتَخْطَفُهُ الطَّيْرُ اَوْ تَهْوِي بِهِ الرِّيحُ فِي مَكَانٍ سَحِيقٍ (حج - ۳۱)

این پرهیز باید خالصاً برای خدا و بدون توجه بهدف دیگر باشد هر کس بخدا شرك بورزد و غیرخدا را در کارهای او دخیل بداند در بیچارگی باین میماند که از آسمان سقوط کند و در هوا مرغان او را قطعه قطعه کنند یا باد شدیدی او را بسرزمین دوردستی پرتاب کند.

اِنَّ اللّٰهَ يُدَافِعُ عَنِ الَّذِينَ آمَنُوا اِنَّ اللّٰهَ لَا يُحِبُّ كُلَّ خَوَّانٍ كَفُورٍ (حج - ۳۸)

خداوند از اهل ایمان و مردم درستکار دفاع میکند و خیانتکاران و ناسپاسان را دوست نمیدارد.

وَيَعْبُدُونَ مِنْ دُونِ اللّٰهِ مَا لَمْ يُنَزِّلْ بِهِ سُلْطَاناً وَمَا لَيْسَ لَهُمْ بِهِ عِلْمٌ وَمَا لِلظَّالِمِينَ مِنْ نَصِيرٍ (حج - ۷۱)

مشرکین ازفرط نادانی بجای خدای یکتا چیزهائی را پرستش میکنند که دلیل وبرهانی برحقانیت آنها وجود ندارد واساساً خود نمیدانند چه چیزها را میپرستند این را بدانید که ستمکاران بالاخره کمك ویار ویاوری نخواهند یافت.

يَا اَيُّهَا النَّاسُ ضُرِبَ مَثَلٌ فَاسْتَمِعُوا لَهُ - اِنَّ الَّذِينَ تَدْعُونَ مِنْ دُونِ اللّٰهِ لَنْ يَخْلُقُوا ذُبَاباً وَلَوِ اجْتَمَعُوا لَهُ وَاِنْ يَسْلُبْهُمُ الذُّبَابُ شَيْئاً لَا يَسْتَنْقِذُوهُ مِنْهُ ضَعُفَ الطَّالِبُ وَالْمَطْلُوبُ (حج - ۷۳)

ای مردم مثلی زده شده بآن گوش دهید- آن چیزهائی که بجای خداوندبخدائی قبول میکنید اگر تمام قوای خودرا روی هم گذارده ومتحد شوند قادر نیستند یك مگس خلق کنند و حتی اگر مگس چیزی از آنها بگیرد توانائی ندارند آنرا از مگس استرداد کنند دراینجا هم طالب ضعیف وناچیزاست هم مطلوب.

مَا اتَّخَذَ اللهُ مِنْ وَلَدٍ وَمَا كَانَ مَعَهُ مِنْ إِلَٰهٍ إِذًا لَذَهَبَ كُلُّ إِلَٰهٍ بِمَا خَلَقَ وَلَعَلَا بَعْضُهُمْ عَلَىٰ بَعْضٍ سُبْحَانَ اللهِ عَمَّا يَصِفُونَ ـ عَالِمِ الْغَيْبِ وَالشَّهَادَةِ فَتَعَالَىٰ عَمَّا يُشْرِكُونَ (مؤمنون ۹۱ و ۹۲)

خدا فرزند قبول نکرده است وبا اوخدای دیگری شرکت ندارد ـ اگر غیر ازاو خدایان دیگری وجود داشتند آنـوقت هرخدائی مخلوقات خود را برمیداشت و میبرد وبین آنها روی مزیت‌طلبی اختلاف ایجاد میشد ورشتهٔ انتظام ازهم میگسیخت خدا ازاین صفتها بری است اودانای نهان و آشکاراست وبالاتر ازآن است که برای او بتوانند شریك قائل شوند .

(بآیات ۳ تا ۱۸ سورهٔ نوردرفصل ۱۶ برای مجازات زناو بهتان مراجعه‌شود)

إِنَّ الَّذِينَ يُحِبُّونَ أَنْ تَشِيعَ الْفَاحِشَةُ فِي الَّذِينَ آمَنُوا لَهُمْ عَذَابٌ أَلِيمٌ فِي الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ وَاللهُ يَعْلَمُ وَأَنْتُمْ لَا تَعْلَمُونَ (نور ـ ۱۹)

آنانکه دوست میدارند کارزشت وناروا را در بین مسلمانان اشاعه دهند در دنیا و قیامت دچارعذاب دردناك خواهندشد ـ خدا بعواقب آنها وزشتی کار آنها عالم است وشما خبر ندارید .

وَلَوْلَا فَضْلُ اللهِ عَلَيْكُمْ وَرَحْمَتُهُ وَأَنَّ اللهَ رَؤُفٌ رَحِيمٌ (نور ـ ۲۰)

اگرلطف ومرحمت خدا شامل حال شما نبود با این اعمال زشت شما را بآتش قهر خود نابود میکرد ـ خداوند مهربان وبخشنده است که توبه شما را می پذیرد .

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَا تَتَّبِعُوا خُطُوَاتِ الشَّيْطَانِ وَمَنْ يَتَّبِعْ خُطُوَاتِ الشَّيْطَانِ فَإِنَّهُ يَأْمُرُ بِالْفَحْشَاءِ وَالْمُنْكَرِ ـ وَلَوْلَا فَضْلُ اللهِ عَلَيْكُمْ وَرَحْمَتُهُ مَا زَكَىٰ مِنْكُمْ مِنْ أَحَدٍ أَبَدًا وَلَٰكِنَّ اللهَ يُزَكِّي مَنْ يَشَاءُ وَاللهُ سَمِيعٌ عَلِيمٌ (نور ـ ۲۱)

ای اهل ایمان هیچوقت پی سپر قـدم شیطان نباشید کسیکه همیشه بدنبال شیطان

میرود مردم را بکارهای زشت و ناروا وادار میکند- اگر لطف خدا شامل حال شما نبود یکی ازشما تا ابد ازاین گناه پاك نمیشد اما خداوند هر کس را بخواهد پاك میکند او بدعای توبه‌کاران شنوا و باحوال بندگان آگاه است .

إِنَّ الَّذِينَ يَرْمُونَ الْمُحْصَنَاتِ الْغَافِلَاتِ الْمُؤْمِنَاتِ لُعِنُوا فِي الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ وَلَهُمْ عَذَابٌ عَظِيمٌ (نور - ۲۳)

کسانیکه زنان عفیفه بیخبر از همه جارا متهم میکنند ملعون و محروم از رحمت حق میشوند ودردنیا وقیامت بعذاب بزرگ دچار خواهند شد .

يَوْمَ تَشْهَدُ عَلَيْهِمْ أَلْسِنَتُهُمْ وَأَيْدِيهِمْ وَأَرْجُلُهُمْ بِمَا كَانُوا يَعْمَلُونَ يَوْمَئِذٍ يُوَفِّيهِمُ اللَّهُ دِينَهُمُ الْحَقَّ وَيَعْلَمُونَ أَنَّ اللَّهَ هُوَ الْحَقُّ الْمُبِينُ (نور - ۲۴ و ۲۵)

بترسند ازروزیکه زبان آنها ودست و پای آنها بر اعمال ارتکابی آنان شهادت دهند درآن روزخداوند حساب کیفر آنان را تمام و کمال بآنها میدهدآنوقت میفهمند که خدا حقیقت دارد وقدرت او آشکار است .

وَاتَّخَذُوا مِنْ دُونِهِ آلِهَةً لَا يَخْلُقُونَ شَيْئًا وَهُمْ يُخْلَقُونَ وَلَا يَمْلِكُونَ لِأَنْفُسِهِمْ ضَرًّا وَلَا نَفْعًا وَلَا يَمْلِكُونَ مَوْتًا وَلَا حَيَاةً وَلَا نُشُورًا (فرقان - ۳)

مشرکین بجای خدای قادرمتعال خدایان و بتانی انتخاب میکنند که قادر بخلق چیزی نیستند و خودآنها مخلوقند - ونمیتوانند برای خود نفعی جلب کنند یا از خود ضرری دفع نمایند - مرگ و زندگی و بعث روز قیامت هیچیك در اختیار آنها نیست .

وَيَعْبُدُونَ مِنْ دُونِ اللَّهِ مَا لَا يَنْفَعُهُمْ وَلَا يَضُرُّهُمْ وَكَانَ الْكَافِرُ عَلَىٰ رَبِّهِ ظَهِيرًا (فرقان - ۵۵)

مردم مشرك خدای قادر را گذاشته چیزهائی را بخدائی قبول کرده‌اند که نفع و

ضرری بآنها نمیرسانند (منشاء خیر وشری نیستند) آری کافر ازروی نادانی ازاوامر خدای خود رو گردان است و بآن پشت میکند.

وَاِذا قِيلَ لَهُمُ اسْجُدُوا لِلرَّحْمنِ قالُوا وَمَا الرَّحْمنُ - اَنَسْجُدُ لِما تَأْمُرُنا - وَزادَهُمْ نُفُوراً (فرقان - ۶۰)

وقتی بمردم مشرك گفته میشود بخدای بخشنده سجده کنید میگویند خدای بخشنده کیست؟ - ما بآنچه توامر میکنی سجده کنیم؟ اطاعت نمیکنند و بر نفرت وانکارشان افزوده میگردد.

(بآیات ۶۸ و ۶۹ سورهٔ فرقان درفصل ۸ راجع بشرك و قتل وزنا مراجعه شود)

(ونیز بآیه ۷۲ سورهٔ فرقان درفصل ۸ راجع بشهادت کذب مراجعه شود)

هَلْ اُنَبِّئُكُمْ عَلى مَنْ تَنَزَّلُ الشَّياطِينُ تَنَزَّلُ عَلى كُلِّ اَفّاكٍ اَثِيمٍ يُلْقُونَ السَّمْعَ وَاَكْثَرُهُمْ كاذِبُونَ (شعراء - ۲۲۱ تا ۲۲۳)

آیا میخواهید بشما بگویم که شیاطین برچه اشخاصی نازل میشوند؟ برهر گناهکار بهتان ساز که گوش باسرارمردم میدهند وبیشتر ازخود دروغ میسازند.

(آیه ۸ سورهٔ عنکبوت درفصل ۸ درباب شرك دیده شود)

ضَرَبَ لَكُمْ مَثَلاً مِنْ اَنْفُسِكُمْ هَلْ لَكُمْ مِنْ ما مَلَكَتْ اَيْمانُكُمْ مِنْ شُرَكاءَ فِيما رَزَقْناكُمْ فَاَنْتُمْ فِيهِ سَواءٌ تَخافُونَهُمْ كَخِيفَتِكُمْ اَنْفُسَكُمْ كَذلِكَ نُفَصِّلُ الْآياتِ لِقَوْمٍ يَعْقِلُونَ - بَلِ اتَّبَعَ الَّذِينَ ظَلَمُوا اَهْواءَهُمْ بِغَيْرِ عِلْمٍ فَمَنْ يَهْدِي مَنْ اَضَلَّ اللّهُ وَما لَهُمْ مِنْ ناصِرِينَ (روم - ۲۸ و ۲۹)

خداوند برای شما مثلی از نفس خودتان میزند آیا ممکن است بندگان زرخرید

شما در مال و مقام شما باشما شریك شوند؟ آیا شما آنهارا با خود برابر میدانید؟ و همانطور که ازخود مراقبت میکنید ازآنها هم توجه ومراقبت خواهید کرد ؟ پس چطور بندهٔ خدا با خدا شریك میشود ؟ این تفصیل ادله برای مردم عاقل است اما مردم نادان ظالم تابع هوی و هوس خود و نادانی خود میگردند - کسی را که خدا گمراه کند چه کسی کمك وهدایت خواهد کرد ؟

(بآیات ۳۱و۳۲ سوره روم درفصل ۱۰درشرك وتفرقه مراجعه شود)

امْ اَنْزَلْنا عَلَیْهِمْ سُلْطاناً فَهُوَیَتَکَلَّمُ بِماکانُوا بِهِ یُشْرِکُونَ (روم - ۳۵)

آیا ماکتابی و دلیلی از آسمان برآنها نازل کردیم که درباب شرك باآنها سخن بگوید وآنها را بشرك تشویق کند ؟

(بآیه ۴۰سوره روم درفصل۱ مراجعه شود)

(بآیات ۱۳و۱۵سوره لقمان درباب شرك فصل۸ مراجعه شود)

(بآیات ۷۲و۷۳ سورهٔ احزاب راجع بامانت درفصل ۲۱ مراجعه شود)

قُلِ ادْعُوا الَّذینَ زَعَمْتُمْ مِنْ دُونِ اللهِ لایَمْلِکُونَ مِثْقالَ ذَرَّةٍ فِی السَّمٰواتِ وَلا فِی الْاَرْضِ وَمالَهُمْ فیهِما مِنْ شِرْكٍ وَمالَهُ مِنْهُمْ مِنْ ظَهیرٍ وَلاتَنْفَعُ الشَّفاعَةُ عِنْدَهُ اِلّا لِمَنْ اَذِنَ لَهُ حَتّی اِذا فُزِّعَ عَنْ قُلُوبِهِمْ قالُوا ماذاقالَ رَبُّکُمْ قالُوا الْحَقَّ وَهُوَ الْعَلِیُّ الْکَبیرُ (سبا - ۲۲ و ۲۳)

بگو آنها را که بجای خدا قادر میپندارید بخوانید تا برشما ثابت شود هیچیك بر کوچکترین ذره‌ای درآسمانها وزمین مالکیت وتسلط ندارند وباخدا درخلقت آنها شرکت و دخالتی نداشته‌اند و آنها هیچیك در ایجاد کائنات بخدا کمکی نکرده‌اند وشفاعت ووساطت هیچکس درپیشگاه خداوند جزآنکه خود او اجازه

دهد مؤثر وقبول نیست وقتی اضطراب جلال وجبروت خداوند ازدل خاصان حق زائل شود آنوقت میپرسند خدای شما چه‌فرمود؟ جواب میدهند حق گفت وفرمود شفاعت کسی جز با اجازه خودم در نزد من پذیرفته نیست او بلند مرتبه و بزرگوار است.

وَالَّذِينَ يَمْكُرُونَ السَّيِّئَاتِ لَهُمْ عَذَابٌ شَدِيدٌ وَمَكْرُ أُولَٰئِكَ هُوَ يَبُورُ (فاطر ـ ۱۰)

کسانیکه تدبیر بدمی اندیشند عذاب بد می بینند و مکر وتدبیرشان نابود ومنحط میشود.

(آیه ۱۳ فاطر درفصل ۵ راجع بشرك)

إِنْ تَدْعُوهُمْ لَا يَسْمَعُوا دُعَاءَكُمْ وَلَوْ سَمِعُوا مَا اسْتَجَابُوا لَكُمْ وَيَوْمَ الْقِيَامَةِ يَكْفُرُونَ بِشِرْكِكُمْ وَلَا يُنَبِّئُكَ مِثْلُ خَبِيرٍ (فاطر ـ ۱۴)

اگر آن خدایان متفرقه را که انتخاب کرده‌اید بکمك بطلبید دعوت شمارا نمی‌شنوند واگر بشنوند نمی‌پذیرند وروز قیامت هم منکر شرك شما میشوند و شما را از خود میرانند ـ هیچیك از آنها مانند خدای متعال ترا ازحقایق آگاه نمیکند.

قُلْ أَرَأَيْتُمْ شُرَكَاءَكُمُ الَّذِينَ تَدْعُونَ مِنْ دُونِ اللَّهِ أَرُونِي مَاذَا خَلَقُوا مِنَ الْأَرْضِ أَمْ لَهُمْ شِرْكٌ فِي السَّمَاوَاتِ أَمْ آتَيْنَاهُمْ كِتَابًا فَهُمْ عَلَىٰ بَيِّنَةٍ مِنْهُ بَلْ إِنْ يَعِدُ الظَّالِمُونَ بَعْضُهُمْ بَعْضًا إِلَّا غُرُورًا (فاطر ـ ۴۰)

بگو آیا آنها را که بجای خدا انتخاب کرده بودید دیدید؟ بمن نشان‌دهید که در روی زمین چه چیزهائی خلق کرده‌اند؟ یا بگوئید آیا شرکتی در خلق آسمانها داشته‌اند یا کتابی از جانب ما بر آنها نازل شده که بآن استناد کنند؟ آیا این ستمکاران جز وعدهٔ دروغ چیزی دارند ـ وجز اینکه گروهی چون خودرا مغرور کنند وفریب دهندکاری دارند؟

(آیه ۱٤ همین سوره در فصل ۱)

وَاتَّخَذُوا مِنْ دُونِ اللهِ آلِهَةً لَعَلَّهُمْ يُنْصَرُونَ ـ لايَسْتَطِيعُونَ نَصْرَهُمْ وَهُمْ لَهُمْ
جُنْدٌ مُحْضَرُونَ (یس ـ ۷٤ و ۷۵)

مشرکین جـز خدای متعال بخدایان دیگری متوسل شدند تا شاید ازآنها کمك بگیرند نه تنها آنها قادر بکمك و یاری اینها نیستند این مشرکان برای معبودان خود سپاهیان حاضری هستند که باآنان در روز قیامت بدوزخ بروند.

فَاسْتَفْتِهِمْ اَلِرَبِّكَ الْبَناتُ وَلَهُمُ الْبَنُونَ ـ اَمْ خَلَقْنَا الْمَلائِكَةَ اِناثاً وَهُمْ شاهِدُونَ
اَلا اِنَّهُمْ مِنْ اِفْكِهِمْ لَيَقُولُونَ وَلَدَاللهُ وَاِنَّهُمْ لَكاذِبُونَ ـ اَصْطَفَى الْبَناتِ عَلَى الْبَنينِ
مالَكُمْ كَيْفَ تَحْكُمُونَ (صافّات ـ ۱٤۹ تا ۱٥٤)

ازاین مشرکین سؤال کن آیا خدا دختران را برای خود انتخاب کرده و پسران رابشما داده؟ آیا آنها دیده‌اند که ماملایك رازن آفریده‌ایم؟ آنها بدروغ میگویند خدا متولّد شده است آنها در دعوی خود کاذبند ـ آیا خدا دختران را برپسران مقدّم میدارد؟ چه میگوئید چه قضاوت میکنید چرا متذکر نیستید ؟

اَمْ لَكُمْ سُلْطانٌ مُبينٌ فَأْتُوا بِكِتابِكُمْ اِنْ كُنْتُمْ صادِقينَ (صافّات ـ ۱٥٦ و ۱٥۷)

آیا براین دعاوی سخیفهٔ خود دلایل روشنی دارید ؟ اگر راست میگوئید دلیل وکتابتان را بیاورید ارائه دهید .

فَاِنَّكُمْ وَ ما تَعْبُدُونَ ما اَنْتُمْ عَلَيْهِ بِفاتِنينَ اِلاّ مَنْ هُوَصالِ الْجَحيمِ (صافّات
۱٦۱ تا ۱٦۳)

ای‌مشرکین‌شما ومعبودان شما کسی‌را نتوانستیدفریب دهیدمگرآنکه بالاستحقاق اهل جهنّم بود و کسی را نفریفتید مگرآنکه بجهنّم واصل شد.

اَلا لِلّهِ الدّينُ الْخالِصُ وَالَّذينَ اتَّخَذُوا مِنْ دُونِهِ اَوْلِياءَ ما نَعْبُدُهُمْ اِلاّ لِيُقَرِّبُونا

اِلَی اللّٰهِ زُلْفیٰ اِنَّ اللّٰهَ یَحْکُمُ بَیْنَهُمْ فیما هُمْ فیهِ یَخْتَلِفُونَ - اِنَّ اللّٰهَ لایَهْدی مَنْ هُوَ کاذِبٌ کَفّارٌ (زمر - ۳)

بدانید که اعتقاد پاك مخصوص خداست و کسانیکه جـزخدا یار و یاور و معبود انتخاب میکنند ومیگویند ما آنها را فقط برای ایجادوسیله جهت نزدیکی بخداوند میپرستیم دروغ میگویند خداوند بزودی در مسائلیکه با او اختلاف ورزیده‌اند حکمیّت‌خواهد کرد خدا هیچوقت کافران دروغگورا هدایت نخواهد کرد

لَوْاَرادَاللّٰهُ اَنْ یَتَّخِذَ وَلَداً لَاصْطَفیٰ مِمّا یَخْلُقُ مایَشاءُ سُبْحانَهُ هُوَاللّٰهُ الْواحِدُ الْقَهّارُ (زمر-٤)

اگر خداوند اراده میکرد کـه فرزند اختیار کند از بهترین مخلوقات خود و زیباترین آنها هر که رامیخواست انتخاب مینمود - ساحت‌اومنزّه ازاین‌نسبتهاست اوخدای یگانه غالب است .

اِنْ تَکْفُرُوا فَاِنَّ اللّٰهَ غَنِیٌّ عَنْکُمْ وَلایَرْضیٰ لِعِبادِهِ الْکُفْرَ وَاِنْ تَشْکُرُوا یَرْضَهُ لَکُمْ (زمر-۷)

اگر کفر بورزید خدا باکی ندارد وازشما بی‌نیازاست اواز کفر وسرپیچی بندگان خود راضی نیست واگرشکر نعم اورا بجای‌آرید رضایت اورا فراهم‌ساخته‌اید .

ضَرَبَ اللّٰهُ مَثَلاً رَجُلاً فیهِ شُرَکاءُ مُتَشاکِسُونَ وَرَجُلاً سَلَماً لِرَجُلٍ هَلْ یَسْتَوِیانِ مَثَلاً - اَلْحَمْدُلِلّٰهِ بَلْ اَکْثَرُهُمْ لایَعْلَمُونَ (زمر-۲۹)

خداوند درباب مردم مُشرك ومُوحّد مثلی میزندآیا مردیکه اربابهای مُتعدّد دارد که ازطرف آنها دستورهای متناقض دریافت میکند بامردیگری که فقط یك‌استاد ویك ارباب دارد کـه باو تکالیف مختلف بار نمیکند مساوی است؟ خدا را شکر که حقیقت روشن شد اما چه فایده اکثرمردم این مطالب را نمی‌فهمند .

وَلَئِنْ سَأَلْتَهُمْ مَنْ خَلَقَ السَّمٰوَاتِ وَالْأَرْضَ لَيَقُولُنَّ اللّٰهُ قُلْ أَفَرَأَيْتُمْ مَا تَدْعُونَ مِنْ دُونِ اللّٰهِ إِنْ أَرَادَنِيَ اللّٰهُ بِضُرٍّ هَلْ هُنَّ كَاشِفَاتُ ضُرِّهِ أَوْ أَرَادَنِي بِرَحْمَةٍ هَلْ هُنَّ مُمْسِكَاتُ رَحْمَتِهِ ـ قُلْ حَسْبِيَ اللّٰهُ عَلَيْهِ يَتَوَكَّلُ الْمُتَوَكِّلُونَ (زمر ـ ۳۸)

اگر ازمشرکین سؤال کنی چه کسی آسمانها وزمین را خلق کرده ناچار میگویند خدا ـ بگو پس چه میفرمائید؟ آیا آنهائیکه شما بخدائی خود قبول کرده‌اید اگر خدای من بخواهد آسیبی بمن برساند قادرند آنرا از من دفع کنند؟ یا اگرخدا بخواهد لطف و عنایتی در بارهٔ من اعمال نماید آنها میتوانند از رحمت و لطف او جلوگیری کنند؟ بگو خدا برای من کافی است مردمان متوکل بر او توکل دارند و بس.

أَمِ اتَّخَذُوا مِنْ دُونِ اللّٰهِ شُفَعَاءَ قُلْ أَوَلَوْ كَانُوا لَا يَمْلِكُونَ شَيْئًا وَلَا يَعْقِلُونَ ـ قُلْ لِلّٰهِ الشَّفَاعَةُ جَمِيعًا لَهُ مُلْكُ السَّمٰوَاتِ وَالْأَرْضِ ثُمَّ إِلَيْهِ تُرْجَعُونَ (زمر ـ ۴۳و۴۴)

مردم مشرك خدارا رها کرده بتها و موجودات بی خاصیت را برای وساطت خود بر گزیده‌اند بگو آیا اگر آن وسائل وواسطه‌های شما نه قدرتی و نه عقلی داشته باشند بازهم بآنها متوسّل میشوید؟ بگوشفاعت ووساطت و بخشش وعذاب همه در اختیار خدا است ملك و سلطنت آسمان و زمین از آن اوست و بازگشت همه شما بسوی اوست.

وَإِذَا ذُكِرَ اللّٰهُ وَحْدَهُ اشْمَأَزَّتْ قُلُوبُ الَّذِينَ لَا يُؤْمِنُونَ بِالْآخِرَةِ وَإِذَا ذُكِرَ الَّذِينَ مِنْ دُونِهِ إِذَا هُمْ يَسْتَبْشِرُونَ (زمر ـ ۴۵)

وقتی از خدای یگانه نام برده میشود مردم بی ایمان مشمئز و گرفته میشوند و بعکس از ذکر بتان وارباب خود شاد وخرّم وبشّاش میگردند.

أَمِ اتَّخَذُوا مِنْ دُونِهِ أَوْلِيَاءَ فَاللّٰهُ هُوَ الْوَلِيُّ وَهُوَ يُحْيِي الْمَوْتَىٰ وَهُوَ عَلَىٰ كُلِّ

شَيْءٍ قَدِيرٌ (شوری ـ ۹)

آیا بغیر خدا یار و یاور میگیرند درصورتیکه یار و یاور مطلق خدای متعال است لاغیر؟ او مرده را زنده میگرداند و بر انجام دادن هر کاری قادر است.

أَمْ لَهُمْ شُرَكَاءُ شَرَعُوا لَهُمْ مِنَ الدِّينِ مَا لَمْ يَأْذَنْ بِهِ اللَّهُ وَلَوْلَا كَلِمَةُ الْفَصْلِ لَقُضِيَ بَيْنَهُمْ وَإِنَّ الظَّالِمِينَ لَهُمْ عَذَابٌ أَلِيمٌ (شوری ـ ۲۱)

آیا خدایان باطل احکامی برای آنها وضع کرده‌اند که خدای متعال اجازه نفرموده است؟ در اینصورت باطل است ـ و اگر امر خدا بر این قرار نگرفته بود که مجازات با تأخیر و فاصله اجراء شود حکم فوری بر عقوبت آنان صادر میشد ـ آری ستمکاران درخور عذاب دردناک کنند.

وَلَئِنْ سَأَلْتَهُمْ مَنْ خَلَقَ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضَ لَيَقُولُنَّ خَلَقَهُنَّ الْعَزِيزُ الْعَلِيمُ (زخرف ـ ۹)

اگر از مشرکین سؤال کنی چه کسی آسمانها و زمین را بوجود آورده است ناچار میگویند آنها را خدای بزرگوار و دانا خلق کرده است.

وَجَعَلُوا لَهُ مِنْ عِبَادِهِ جُزْءًا إِنَّ الْإِنْسَانَ لَكَفُورٌ مُبِينٌ (زخرف ـ ۱۵)

درعین حال مشرکین برای خدا ازمخلوقات او برای او شریك و جفت میسازند واقعاً انسان بطور روشن و آشکارا بخدای خود کفر میورزد.

أَمِ اتَّخَذَ مِمَّا يَخْلُقُ بَنَاتٍ وَأَصْفَاكُمْ بِالْبَنِينَ (زخرف ـ ۱۶)

ای مردم نادان آیا این تصور صحیح است که میگوئید خدا دختران (فرشتگان) را برای خود برداشته و با دادن پسران بشما امتیاز داده است؟

وَإِذَا بُشِّرَ أَحَدُهُمْ بِمَا ضَرَبَ لِلرَّحْمَٰنِ مَثَلًا ظَلَّ وَجْهُهُ مُسْوَدًّا وَهُوَ كَظِيمٌ (زخرف ـ ۱۷)

درحالیکه اگر بیکی از آنها مژده دهند که آنچه را برای خدا مثل زدی (اولاد دختر) دارا شده‌ای رخساره‌اش ازغم تیره میشود وناچارخشم خود را فرو میبرد.

أَوَمَنْ يُنَشَّؤُ فِي الْحِلْيَةِ وَهُوَ فِي الْخِصَامِ غَيْرُ مُبِينٍ (زخرف ـ ۱۸)

آیا کسیکه درزیب وزیور پرورده میشود (دختر) و در مخاصمه از حفظ حق خود عاجزاست او لایق فرزندی خداست ؟

وَقَالُوا لَوْشَاءَ الرَّحْمٰنُ مَاعَبَدْنَاهُمْ مَالَهُمْ بِذٰلِكَ مِنْ عِلْمٍ إِنْ هُمْ إِلَّا يَخْرُصُونَ ـ أَمْ آتَيْنَاهُمْ كِتَاباً مِنْ قَبْلِهِ فَهُمْ بِهِ مُسْتَمْسِكُونَ ـ بَلْ قَالُوا إِنَّا وَجَدْنَا آبَاءَنَا عَلٰى أُمَّةٍ وَإِنَّا عَلٰى آثَارِهِمْ مُهْتَدُونَ (زخرف ـ ۲۰تا۲۲)

مشرکین میگویند اگر خدا میخواست ما خدایان متفرّقه را پرستش نمیکردیم آنها این سخنان لغووبی‌اساس را ازروی دانش برزبان نمیرانند وجز ازروی وهم باطل سخن نمیگویند آیا ما در ایـن باب دلیل کتبی بدست آنها داده‌ایم که بآن استناد کنند؟اینها میگویند ما پدران خودرا پیرواین‌عقایدیافته وآنراپیروی‌میکنیم.

قُلْ إِنْ كَانَ لِلرَّحْمٰنِ وَلَدٌ فَأَنَا أَوَّلُ الْعَابِدِينَ ـ سُبْحَانَ رَبِّ السَّمٰوَاتِ وَالْأَرْضِ رَبِّ الْعَرْشِ عَمَّا يَصِفُونَ (زخرف ـ ۸۱ و ۸۲)

بمشرکین بگواگرخدا فرزندمیداشت من اولین پرستندهٔ او بودم ساحت خدائیکه پروردگار آسمانها وزمین وصاحب مقام خداوندی است ازاین نسبتها منزّه است.

وَلَا يَمْلِكُ الَّذِينَ يَدْعُونَ مِنْ دُونِهِ الشَّفَاعَةَ إِلَّا مَنْ شَهِدَ بِالْحَقِّ وَهُمْ يَعْلَمُونَ (زخرف ـ ۸۶)

آنها که بشفاعت خود انتخاب میکنند منشاء اثری نیستند و کاری انجام نمیدهند مگر افرادیکه بحق‌شهادت دهند وبقدرت وعظمت خدا دانا باشند.

وَلَئِنْ سَأَلْتَهُمْ مَنْ خَلَقَهُمْ لَيَقُولُنَّ اللَّهُ فَأَنَّىٰ يُؤْفَكُونَ (زخرف ـ ۸۷)

اگر از آنها بپرسی آن شرکاء وشفیعان راچه کسی خلق کرده ؟ جواب میدهند خدا ـ پس چرا بخدا دروغ می بندند ؟

افرأيت مَنِ اتَّخَذَ إِلٰهَهُ هَوٰيهُ وَأَضَلَّهُ اللَّهُ عَلَىٰ عِلْمٍ وَخَتَمَ عَلَىٰ سَمْعِهِ وَقَلْبِهِ وَجَعَلَ عَلَىٰ بَصَرِهِ غِشَاوَةً فَمَنْ يَهْدِيهِ مِنْ بَعْدِ اللَّهِ أَفَلَا تَذَكَّرُونَ (جاثیه ـ ۲۳)

آیا آنکس را دیدی که هوای نفس خودرا خدای خود قرارداده و خداوند بعد از اتمام حجّت او را گمراه ومهر بدبختی بر گوش و قلب او گذاشته و روی چشم او پرده کشیده ؟ آیا غیر از خدا چه کسی میتواند این شخص را هدایت کند چرا متذکّر نمیشوند ؟

قل أرأيتم ما تدعون مِنْ دُونِ اللَّهِ أَرُونِي مَاذَا خَلَقُوا مِنَ الْأَرْضِ أَمْ لَهُمْ شِرْكٌ فِي السَّمٰوَاتِ ائْتُونِي بِكِتَابٍ مِنْ قَبْلِ هٰذَا أَوْ أَثَارَةٍ مِنْ عِلْمٍ إِنْ كُنْتُمْ صَادِقِينَ (احقاف ـ ٤)

بمشرکین بگو بمن نشان دهید خدایان شما در روی زمین چه ساخته‌اند ؟ آیا در خلقت آسمانها شرکتی داشته‌اند ؟ از کتب سابق دلیلی برصحّت آنها بیاورید ـ یا آثاری از علم و دانش آنان ارائه دهید ـ اگر راست میگوئید باین مسائل جواب بگوئید .

وَمَنْ أَضَلُّ مِمَّنْ يَدْعُوا مِنْ دُونِ اللَّهِ مَنْ لَا يَسْتَجِيبُ لَهُ إِلَىٰ يَوْمِ الْقِيَامَةِ وَهُمْ عَنْ دُعَائِهِمْ غَافِلُونَ (احقاف ـ ٥)

گمراه تر از آن کیست که کسی را بجای خدا انتخاب میکند که بنداهای او تا روزقیامت جوابی نمیدهد وازدعا ودعوت پرستندگان خود بیخبر باشد .

وَإِذَا حُشِرَ النَّاسُ كَانُوا لَهُمْ أَعْدَاءً وَكَانُوا بِعِبَادَتِهِمْ كَافِرِينَ (احقاف ـ ٦)

در روز قیامت هم که مردم برای محاسبه جمع میشوند معبودان باطل دشمن پرستندگان خود خواهند بود و منکر ومخالف عبادت آنان میباشند.

إِنَّ الَّذِينَ ارْتَدُّوا عَلَىٰ أَدْبَارِهِم مِّن بَعْدِ مَا تَبَيَّنَ لَهُمُ الْهُدَى الشَّيْطَانُ سَوَّلَ لَهُمْ وَأَمْلَىٰ لَهُمْ ۝ ذَٰلِكَ بِأَنَّهُمْ قَالُوا لِلَّذِينَ كَرِهُوا مَا نَزَّلَ اللَّهُ سَنُطِيعُكُمْ فِي بَعْضِ الْأَمْرِ وَاللَّهُ يَعْلَمُ إِسْرَارَهُمْ (محمد - ۲۵ و۲۶)

کسانیکه بعد از نشر وبیان دین برگشتند و مُرتدّ شدند شیطان کفر را در نظر آنها زیبا جلوه داد و آرزوی دورودراز با آنها عرضه کرد این برگشتن از دین برای آن بود که منافقان بدشمنان قرآن گفته بودند که ما در بسیاری از امر ازشما اطاعت میکنیم درصورتیکه خداوند بپنهان داشتن اسرار آنها آگاه است.

(آیات ۱۱و۱۲سورهٔ حجرات درفصل ۸ - استهزاء وعیبجوئی سوءظنّ وغیبت)

أَمْ خُلِقُوا مِنْ غَيْرِ شَيْءٍ أَمْ هُمُ الْخَالِقُونَ ۝ أَمْ خَلَقُوا السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضَ بَل لَّا يُوقِنُونَ ۝ أَمْ عِندَهُمْ خَزَائِنُ رَبِّكَ أَمْ هُمُ الْمُصَيْطِرُونَ ۝ أَمْ لَهُمْ سُلَّمٌ يَسْتَمِعُونَ فِيهِ فَلْيَأْتِ مُسْتَمِعُهُم بِسُلْطَانٍ مُّبِينٍ ۝ أَمْ لَهُ الْبَنَاتُ وَلَكُمُ الْبَنُونَ ۝ أَمْ تَسْأَلُهُمْ أَجْرًا فَهُم مِّن مَّغْرَمٍ مُّثْقَلُونَ ۝ أَمْ عِندَهُمُ الْغَيْبُ فَهُمْ يَكْتُبُونَ ۝ أَمْ يُرِيدُونَ كَيْدًا فَالَّذِينَ كَفَرُوا هُمُ الْمَكِيدُونَ ۝ أَمْ لَهُمْ إِلَٰهٌ غَيْرُ اللَّهِ سُبْحَانَ اللَّهِ عَمَّا يُشْرِكُونَ (طور - ۳۵تا۴۳)

آیا این مردم منکرمشرك بدون خالق ازنیستی صِرف بوجودآمده‌اند یا خود را خودشان خلق کرده‌اند؟ آیا آسمان وزمین را آنها آفریده‌اند؟ خیر اینها اهل یقین و خدا شناسی نیستند - آیا گنجهای رحمت خدا در اختیار آنهاست یا آنها بر امری قدرت وتسلّط دارند؟ یا آنکه نردبانی دارند که در روی آن سخن فرشتگان را

میشنوند؟ اگر چنین است آنچه شنیده اند با بیان روشن باز گو کنند ـ آیا خدا برای خود دخترانی اختیار کرده و بشما پسر داده است که بدروغ ملایك را دختران خدا میدانید؟ آیا تو ای محمد از آنها درمقابل رسالت اجری میخواهی که زیر بار غرامت سنگین بمانند آیا آنها علم غیب دارند و از عالم غیب خبرهائی مینویسند یا میخواهند دربارهٔ تومکر و تدبیر بکار ببرند و نمیدانند که کافران خود گرفتار مکر خواهند شد؟ آیا آنها خدائی غیر از خدای یگانه دارند؟ مُنزّه است ساحت خدای متعال ازشرکائی که برای او میتراشند.

فَذَرهُم حَتّی یُلاقُوا یَومَهُمُ الَّذی فیهِ یُصعَقُونَ ـ یَومَ لایُغنی عَنهُم کَیدُهُم شَیئاً وَلاهُم یُنصَرُونَ وَاِنَّ لِلَّذینَ ظَلَمُوا عَذاباً دُونَ ذلِكَ وَلکِنَّ اَکثَرَهُم لایَعلَمُونَ (طور ـ ۴۵ تا ۴۷)

اینها را بگذار درجهل وعناد خود بمانند تا روز سخت بر آنها برسد و آنها را هلاك گرداند و در بدبختی خود نابود شوند ـ روزیکه نه مکر و تدبیر آنها بحال آنها فایده‌ای میکند و نه فریاد رسی می یابند ـ برای ظالمان قبل از قیامت عذابی پیشاپیش مُقرّراست امّا اکثر آنها بمنشاء آن واقف نیستند.

اَفَرَاَیتُمُ اللّاتَ وَالعُزّی وَمَناتَ الثّالِثَةَ الاُخری ـ اَلَکُمُ الذَّکَرُ وَلَهُ الاُنثی ـ تِلكَ اِذاً قِسمَةٌ ضیزی ـ اِن هِیَ اِلّا اَسماءٌ سَمَّیتُمُوها اَنتُم وَآباؤُکُم ما اَنزَلَ اللهُ بِها مِن سُلطانٍ اِن یَتَّبِعُونَ اِلَّا الظَّنَّ وَما تَهوَی الاَنفُسُ وَلَقَد جاءَهُم مِن رَبِّهِمُ الهُدی (نجم ـ ۱۹ تا ۲۳)

ای کافران مُشرك آیا بتهای بی‌خاصیّت خودرا بنام لات ومنات وعُزّی دیدید؟ آیا تصوّرمیکنید خدادختران فرشته را برای خود برداشته وبشما پسرداده؟ اگرچنین باشد تقسیمی نادرست است اینها موجوداتی هستند که شما و پدران شما آنرا معبود قرارداده ونامهائی برای آنان جعل کرده‌اید براین اعمال دلیلی ازجانب خدا وجود

ندارد آنها فقط تابع تصوّرات وهوای نفس خود شده‌اند درحالیکه ازجانب خداوند رسول او و کتاب او نازل شده و بایستی از آنها تبعیّت کنند.

أَمْ لِلْإِنسَانِ مَا تَمَنَّىٰ فَلِلَّهِ الْآخِرَةُ وَالْأُولَىٰ (نجم - ۲۴و۲۵)

آیا انسان آنچه آرزو کند بآن میرسد؟ خیر این خداست که صاحب دنیا و آخرت است.

وَكَمْ مِنْ مَلَكٍ فِي السَّمَاوَاتِ لَا تُغْنِي شَفَاعَتُهُمْ شَيْئًا إِلَّا مِنْ بَعْدِ أَنْ يَأْذَنَ اللَّهُ لِمَنْ يَشَاءُ وَيَرْضَىٰ (نجم - ۲۶)

چه فرشتگانی در آسمانها هستند که جز با اجازه خداوند شفاعت و وساطت آنها برای کسی سودمند نیست.

وَأَقِيمُوا الْوَزْنَ بِالْقِسْطِ وَلَا تُخْسِرُوا الْمِيزَانَ (رحمن - ۹)

هرچیزی را بترازوی عدل بسنجید ودر آن ترازو کم وکاستی راه ندهید.

(آیات ۸و۹ سوره مجادله درفصل ۱۰)

إِنَّمَا النَّجْوَىٰ مِنَ الشَّيْطَانِ لِيَحْزُنَ الَّذِينَ آمَنُوا وَلَيْسَ بِضَارِّهِمْ شَيْئًا إِلَّا بِإِذْنِ اللَّهِ وَعَلَى اللَّهِ فَلْيَتَوَكَّلِ الْمُؤْمِنُونَ (مُجادله - ۱۰)

نجوی کردن بر امری از وساوس شیطان است که میخواهد مؤمنان را دلتنگ و پریشان سازد - اگر خدا نخواهد نجوی ضرری بمؤمنین نمیرساند- تکیه وتوکّل مؤمنان برخداست.

فَمَا تَنْفَعُهُمْ شَفَاعَةُ الشَّافِعِينَ (مُدّثّر-۴۸)

در روز قیامت وساطت انبیاء و اولیاء دربارهٔ گناهکاران پذیرفته نمیشود.

وَإِذَا الْمَوْءُودَةُ سُئِلَتْ بِأَيِّ ذَنْبٍ قُتِلَتْ (تکویر- ۸و۹)

آنوقت که در قیامت ازحال دختران زنده بگور پرسش میشود که آن بیچارگان بچه گناهی کشته میشدند؟

وَيْلٌ لِلْمُطَفِّفِينَ الَّذِينَ إِذَا اكْتَالُوا عَلَى النَّاسِ يَسْتَوْفُونَ وَإِذَا كَالُوهُمْ أَوْ وَزَنُوهُمْ يُخْسِرُونَ ـ أَلَا يَظُنُّ أُولَٰئِكَ أَنَّهُمْ مَبْعُوثُونَ لِيَوْمٍ عَظِيمٍ ـ يَوْمَ يَقُومُ النَّاسُ لِرَبِّ الْعَالَمِينَ (مطفّفين ـ ۱ تا ۶)

وای بحال کمفروشان آنانکه وقتی چیزی را با پیمانه و سنجش از مردم تحویل میگیرند کاملا حق خود را استیفاء میکنند اما وقتی چیزی تحویل دهند درپیمانه و وزن کمتر میدهند آیا آنها ایمان ندارند که در روز قیامت روز رستاخیز بزرگ زنده میشوند؟ روزیکه تمام مردم در پیشگاه خدا برای تعیین سرنوشت خود میایستند.

كَلَّا إِنَّ كِتَابَ الْفُجَّارِ لَفِي سِجِّينٍ (مطفّفين ـ ۷)

خیر اینطور نیست که آنها تصوّر کرده‌اند ـ سرنوشت گناهکاران درقعر جهنّم است.

(آیات ٤ و ٥ سورهٔ فلق درفصل ۱ رمّالی وحسد)

فصل دهم

جنگها و تبلیغات ـ اصول و قواعد لشکرکشی

شکست و پیشرفتهای اسلام ـ جهاد ـ معافیت از خدمت نظام

أُولٰئِكَ الَّذِينَ اشْتَرَوُا الضَّلَالَةَ بِالْهُدَىٰ فَمَا رَبِحَتْ تِجَارَتُهُمْ وَمَا كَانُوا مُهْتَدِينَ (بقره ـ ١٦)

منکران دین حق گمراهی را ببهای هدایت خریده‌اند در صورتیکه این تجارت برای آنها سودی ندارد و هیچوقت هدایت نمیشوند.

مَثَلُهُمْ كَمَثَلِ الَّذِي اسْتَوْقَدَ نَارًا فَلَمَّا أَضَاءَتْ مَا حَوْلَهُ ذَهَبَ اللَّهُ بِنُورِهِمْ وَتَرَكَهُمْ فِي ظُلُمَاتٍ لَا يُبْصِرُونَ (بقره ـ ١٧)

اینها بافرادی میمانند که در یك محیط تاریك چراغی و آتشی برافروزند همینکه روشن شد واطراف خودرا روشن کرد خداوند آنرا خاموش و روشنائی آنرا قطع کند و آنها را در تاریکی محض بگذارد که چیزی نبینند.

أَوْ كَصَيِّبٍ مِنَ السَّمَاءِ فِيهِ ظُلُمَاتٌ وَرَعْدٌ وَبَرْقٌ يَجْعَلُونَ أَصَابِعَهُمْ فِي آذَانِهِمْ مِنَ الصَّوَاعِقِ حَذَرَ الْمَوْتِ وَاللَّهُ مُحِيطٌ بِالْكَافِرِينَ (بقره ـ ١٩)

یا آنکه در آن محیط ظلمانی زیر باران شدید ورعد و برق آسمانی واقع شوند واز ترس مرگ انگشتهای خودرا در گوش خود بگذارند در حالیکه خداوند بر آنها

محیط و قادر است .

يَكَادُ الْبَرْقُ يَخْطَفُ أَبْصَارَهُمْ كُلَّمَا أَضَاءَ لَهُمْ مَشَوْا فِيهِ وَإِذَا أَظْلَمَ عَلَيْهِمْ قَامُوا وَلَوْشَاءَ اللَّهُ لَذَهَبَ بِسَمْعِهِمْ وَأَبْصَارِهِمْ إِنَّ اللَّهَ عَلَى كُلِّ شَيْئٍ قَدِيرٌ (بقره ـ ۲۰)

در آن حال نزدیك است برق دید گان آنها را کور کند همینکه محیط روشن شود داخل آن روشنی شوند اما همینکه تاریك شد متحیّروسر گردان می ایستند و اگر خدا بخواهد چشم و گوش آنها را باهمان رعدوبرق از بین میبرد۔ خدا بهمه چیز قادر است .

(آیه ۱۵٤ سوره بقره در فصل ۱۳)

وَقَاتِلُوا فِي سَبِيلِ اللَّهِ الَّذِينَ يُقَاتِلُونَكُمْ وَلَا تَعْتَدُوا إِنَّ اللَّهَ لَا يُحِبُّ الْمُعْتَدِينَ (بقره ـ ۱۹۰)

در راه خدا با آنان که بجنگ شما میآیند بجنگید امّا تندروی و تعدّی نکنید که خدا متجاوزین را دوست نمیدارد .

وَاقْتُلُوهُمْ حَيْثُ ثَقِفْتُمُوهُمْ وَأَخْرِجُوهُمْ مِنْ حَيْثُ أَخْرَجُوكُمْ وَالْفِتْنَةُ أَشَدُّ مِنَ الْقَتْلِ وَلَا تُقَاتِلُوهُمْ عِنْدَ الْمَسْجِدِ الْحَرَامِ حَتَّى يُقَاتِلُوكُمْ فِيهِ فَإِنْ قَاتَلُوكُمْ فَاقْتُلُوهُمْ كَذَلِكَ جَزَاءُ الْكَافِرِينَ (بقره ـ ۱۹۱)

هرجا باکافران ومشرکان تلاقی کردید با آنها بجنگید و بقتل رسانید وهمانطور که آنها شما را از شهر و دیار خودتان بیرون میکنند شما هم آنها را بیرون کنید زیرا فتنه و فسادآنها از جنگ بدتر است البته در حریم خانه کعبه با آنها نجنگید مگر آنکه درآنجا با شما بجنگند اگر با شما جنگیدند شما هم معارضه بمثل کنید این سزای کافران است .

فَإِنِ انْتَهَوْا فَإِنَّ اللَّهَ غَفُورٌ رَحِيمٌ (بقره ـ ۱۹۲)

اگر دست از جنگ وشرك برداشتند وتسلیم شدند شما هم باید دست بردارید زیرا خدا آمرزنده و مهربان است.

وَقَاتِلُوهُمْ حَتَّىٰ لَا تَكُونَ فِتْنَةٌ وَيَكُونَ الدِّينُ لِلَّهِ ۖ فَإِنِ انْتَهَوْا فَلَا عُدْوَانَ إِلَّا عَلَى الظَّالِمِينَ (بقره - ۱۹۳)

با کافران بجنگید تا ریشه فساد بر کنده شود و دین منحصر بدین خدا شود اگر آنها از تفتین وتبلیغ وجنگ سرد دست کشیدند شماهم کوتاه کنید زیرا ستم جز بر ستمکاران روا نیست.

الشَّهْرُ الْحَرَامُ بِالشَّهْرِ الْحَرَامِ وَالْحُرُمَاتُ قِصَاصٌ ۚ فَمَنِ اعْتَدَىٰ عَلَيْكُمْ فَاعْتَدُوا عَلَيْهِ بِمِثْلِ مَا اعْتَدَىٰ عَلَيْكُمْ ۚ وَاتَّقُوا اللَّهَ وَاعْلَمُوا أَنَّ اللَّهَ مَعَ الْمُتَّقِينَ (بقره - ۱۹۴)

ماههای حرام را در مقابل ماههای حرام قرار دهید که اگر احترام آنرا نگاه نداشتند شماهم معامله بمثل کنید هر کس بشما تجاوز میکند شماهم بهمان اندازه باو تجاوز کنید - درانتقام زیاده‌روی نکنید زیرا خدا یار پرهیزگاران است.

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا ادْخُلُوا فِي السِّلْمِ كَافَّةً وَلَا تَتَّبِعُوا خُطُوَاتِ الشَّيْطَانِ ۚ إِنَّهُ لَكُمْ عَدُوٌّ مُبِينٌ (بقره - ۲۰۸)

ای مؤمنین همه باتفاق تسلیم امرخدا شوید وبدنبال شیطان نروید اودشمن شماست دشمنی آشکار.

أَلَمْ تَرَ إِلَى الَّذِينَ خَرَجُوا مِنْ دِيَارِهِمْ وَهُمْ أُلُوفٌ حَذَرَ الْمَوْتِ فَقَالَ لَهُمُ اللَّهُ مُوتُوا ثُمَّ أَحْيَاهُمْ ۚ إِنَّ اللَّهَ لَذُو فَضْلٍ عَلَى النَّاسِ وَلَٰكِنَّ أَكْثَرَ النَّاسِ لَا يَشْكُرُونَ

(بقره - ۲۴۳)

ای محمد ندیدی آن عده که شمارش آنها بهزاران میرسید چگونه از ترس مرگ خانه وکاشانه خودرا رها کردند وخداوند بآنها گفت بمیرید (ازروی ملامت) سپس

وسایل پیشرفت بآنها داد و آنها را زنده گردانید و موفّق کرد ـ خداوند نسبت بندگان خود مرحمت دارد اما اکثرمردم شکر گذار نیستند .

وَقَاتِلُوا فِی سَبِیلِ اللهِ وَاعْلَمُوا اَنَّ اللهَ سَمِیعٌ عَلِیمٌ (بقره ـ ۲۴۴)

درراه خدا بجنگید و بدانید که خداوند باعمال ونیّات شما شنوا و داناست .

وَلَوْلَا دَفْعُ اللهِ النَّاسَ بَعْضَهُمْ بِبَعْضٍ لَفَسَدَتِ الْاَرْضُ وَلٰکِنَّ اللهَ ذُو فَضْلٍ عَلَی الْعَالَمِینَ (بقره ـ ۲۵۱)

اگر خداوند قسمتی از بشررا بوسیله قسمت دیگردفع نکند و از بین نبرد روی زمین را فساد میگیرد خداوند بمردم جهان نظرلطف دارد (فلسفهٔ جنگ)

(داستان جنگ طالوت وجالوت درموسی وبنی اسرائیل دیده شود)(درفصل۱۸)

لَا اِکْرَاهَ فِی الدِّینِ قَدْ تَبَیَّنَ الرُّشْدُ مِنَ الْغَیِّ فَمَنْ یَکْفُرْ بِالطَّاغُوتِ وَیُؤْمِنْ بِاللهِ فَقَدِ اسْتَمْسَکَ بِالْعُرْوَةِ الْوُثْقٰی لَا انْفِصَامَ لَهَا وَاللهُ سَمِیعٌ عَلِیمٌ (بقره ـ ۲۵۶)

در دین اجبار وجود ندارد ـ راه هدایت و گمراهی بر همه روشن شده است حال هر کس ازبت پرستی بر گشت و بخدا گروید دست بـرشتهٔ محکمی زده است که گسستنی نیست ـ وخداوند بکردار و گفتارخلق شنوا و داناست .

اَللهُ وَلِیُّ الَّذِینَ آمَنُوا یُخْرِجُهُمْ مِنَ الظُّلُمَاتِ اِلَی النُّورِ وَالَّذِینَ کَفَرُوا اَوْلِیَاؤُهُمُ الطَّاغُوتُ یُخْرِجُونَهُمْ مِنَ النُّورِ اِلَی الظُّلُمَاتِ اُولٰئِکَ اَصْحَابُ النَّارِ هُمْ فِیهَا خَالِدُونَ (بقره ـ ۲۵۷)

خدایاراهل ایمان است آنها را ازتاریکی جهل میرهاندوبنورسعادت هدایت میکند امّایار کفارـ بت وشیطان ودیواست که آنها را ازنور بتاریکی راهنمائی میکنندآنها همیشه درآتش دوزخ خواهند بود .

قَدْ كانَ لَكُمْ آيَةٌ فِي فِئَتَيْنِ الْتَقَتا فِئَةٌ تُقاتِلُ فِي سَبِيلِ اللّٰهِ وَأُخْرىٰ كافِرَةٌ يَرَوْنَهُمْ مِثْلَيْهِمْ رَأْيَ الْعَيْنِ وَاللّٰهُ يُؤَيِّدُ بِنَصْرِهِ مَنْ يَشاءُ إِنَّ فِي ذٰلِكَ لَعِبْرَةً لِأُولِي الْأَبْصارِ

(آل عمران - ۱۳)

یکی ازعلامات لطف خدا با شما مؤمنان این است که وقتی درجنگ دودسته باهم روبرومیشوند دستهٔ مؤمن که درراه خدا میجنگند بچشم گروه کفار دوبرابرمیآیند که آنرا بیشك با دوچشم خود می‌بینند خداوند هر که را خواهد پیروزی‌میدهدو دراین امر برای اهل بصیرت عبرت است.

يا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا إِنْ تُطِيعُوا فَرِيقاً مِنَ الَّذِينَ أُوتُوا الْكِتابَ يَرُدُّوكُمْ بَعْدَ إِيمانِكُمْ كافِرِينَ (آل عمران - ۱۰۰)

ای اهل ایمان مواظب باشیدا گر گرد عده‌ای ازعلماء سایرمذاهب وادیان بگردید شما را بطرف کفر برمیگردانند.

وَكَيْفَ تَكْفُرُونَ وَأَنْتُمْ تُتْلىٰ عَلَيْكُمْ آياتُ اللّٰهِ وَفِيكُمْ رَسُولُهُ وَمَنْ يَعْتَصِمْ بِاللّٰهِ فَقَدْ هُدِيَ إِلىٰ صِراطٍ مُسْتَقِيمٍ (آل عمران - ۱۰۱)

چطورکافر میشوید و با کفار آمیزش میکنید و حال آنکه آیات خدا برشما تلاوت میشود ورسول خدا دربین شماست- هر کس بخدا متمسك شود براه راست هدایت خواهد شد.

يا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا اتَّقُوا اللّٰهَ حَقَّ تُقاتِهِ وَلا تَمُوتُنَّ إِلَّا وَأَنْتُمْ مُسْلِمُونَ

(آل عمران - ۱۰۲)

ای اهل ایمان ازخدا وعقوبت اوبتمام معنی بترسید وجز بردین اسلام نمیرید.

وَاعْتَصِمُوا بِحَبْلِ اللّٰهِ جَمِيعاً وَلا تَفَرَّقُوا وَاذْكُرُوا نِعْمَتَ اللّٰهِ عَلَيْكُمْ إِذْ كُنْتُمْ أَعْداءً فَأَلَّفَ بَيْنَ قُلُوبِكُمْ فَأَصْبَحْتُمْ بِنِعْمَتِهِ إِخْواناً وَكُنْتُمْ عَلىٰ شَفا حُفْرَةٍ

مِنَ النّارِ فَأَنقَذَكُم مِنها كَذٰلِكَ يُبَيِّنُ اللهُ لَكُمْ آياتِهِ لَعَلَّكُم تَهتَدونَ
(آل عمران ـ ۱۰۳)

برشتهٔ خدائی که دین اسلام واتحاد است چنگ زنید ومتفرق نشوید و شکر نعمت خدا را بجای آرید که شما قبلا دشمن‌هم بودید خدا دلهای شما را بهم نزدیك کرد ناگاه دیدید که بلطف‌خدا برادران دینی شده‌اید وشما درپرتگاه آتش وخطر بودید شمارا ازآن نجات داد ـ خداوند آیات خودرا اینطور بیان میکند تاشاید شما براه راست و سعادت هدایت شوید .

وَلتَكُن مِنكُم أُمَّةٌ يَدعونَ إِلَى الخَيرِ وَيَأمُرونَ بِالمَعروفِ وَيَنهَونَ عَنِ المُنكَرِ وَأُولٰئِكَ هُمُ المُفلِحونَ (آل عمران ـ ۱۰٤)

باید عده‌ای ازشما بتبلیغات بپردازند ومردم را باعمال خیر دعوت کنند و بکارهای خیر امر کنند و مردم را ازاعمال زشت باز دارند این دسته که سبب هدایت و تعلیم مردمند مردمی رستگار خواهند بود .

وَلا تَكونوا كَالَّذينَ تَفَرَّقوا وَاختَلَفوا مِن بَعدِ ما جاءَهُمُ البَيِّناتُ وَأُولٰئِكَ لَهُم عَذابٌ عَظيمٌ (آل عمران ـ ۱۰۵)

مانندآن اقوام نباشید که بعد از وصول آیات وادلهٔ روشن منفرق شدند و اختلاف ورزیدند ـ آنها گرفتارعذاب سخت وهولناك گردیدند .

لَن يَضُرّوكُم إِلّا أَذًى وَإِن يُقاتِلوكُم يُوَلّوكُمُ الأَدبارَ ثُمَّ لا يُنصَرونَ ضُرِبَت عَلَيهِمُ الذِّلَّةُ أَينَ ما ثُقِفوا إِلّا بِحَبلٍ مِنَ اللهِ وَحَبلٍ مِنَ النّاسِ وَباؤوا بِغَضَبٍ مِنَ اللهِ وَضُرِبَت عَلَيهِمُ المَسكَنَةُ ذٰلِكَ بِأَنَّهُم كانوا يَكفُرونَ بِآياتِ اللهِ وَيَقتُلونَ الأَنبِياءَ بِغَيرِ حَقٍّ ذٰلِكَ بِما عَصَوا وَكانوا يَعتَدونَ (آل‌عمران ـ ۱۱۱و۱۱۲)

دشمنان اسلام هیچوقت نمیتوانند بشما صدمه اساسی بزنند مگراینکه‌با یاوه‌سرائی

وزخم زبان کمی مایهٔ ناراحتی شما شوند و اگر با شما بجنگند زود پشت بمیدان میکنند و میگریزند و فتحی نخواهند کرد ـ خاك بر سرشان هر کجا بروند جز اینکه بدستاویزدین خدا وعهد مؤمنین متوسّل شوند. چاره‌ای ندارند و مقهور غضب خدا هستند ودائم اسیر بیچارگی و آوارگی خواهند بود برای اینکه بآیات خدا کفرورزیدندو پیغمبران را بناحق کشتندوازامرخدا سرپیچیدنداین سزای نافرمانی وتعدّی آنها بود.

مَثَلُ مٰا يُنْفِقُونَ فِي هٰذِهِ الْحَيٰوةِ الدُّنْيا كَمَثَلِ رِيحٍ فِيهٰا صِرٌّ أَصٰابَتْ حَرْثَ قَوْمٍ ظَلَمُوا أَنْفُسَهُمْ فَأَهْلَكَتْهُ وَ مٰا ظَلَمَهُمُ اللّٰهُ وَ لٰكِنْ أَنْفُسَهُمْ يَظْلِمُونَ (آل عمران ـ ۱۱۷)

این مخارجیکه کُفّاردرراه پیشرفت مقاصد خود میکنند مانند بادسرد خشکی است که بر مزرعه مردم ستمکاری بوزد و همه را نابود کند ـ نتیجه‌اش جز نابودی خودشان نیست ـ خدا بر آنها ستمی نکرده بلکه آنان خود برخود ظلم کرده‌اند.

يٰا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لاٰ تَتَّخِذُوا بِطٰانَةً مِنْ دُونِكُمْ لاٰ يَأْلُونَكُمْ خَبٰالاً وَدُّوا مٰا عَنِتُّمْ قَدْ بَدَتِ الْبَغْضٰاءُ مِنْ أَفْوٰاهِهِمْ وَمٰا تُخْفِي صُدُورُهُمْ أَكْبَرُ قَدْ بَيَّنّٰا لَكُمُ الْآيٰاتِ إِنْ كُنْتُمْ تَعْقِلُونَ (آل عمران ـ ۱۱۸)

ای اهل ایمان ازغیرهمدینان خود دوست ومحرم رازنگیرید و اسرار خود را با آنها درمیان نگذارید ـ آنها درافساد نسبت بشما هیچوقت کوتاهی نمیکنند ـ آنها دوست دارند شما همیشه در رنج و زحمت باشید ـ دشمنی از گفتار آنها هویداست چه رسد بباطن و ضمیر آنها در صورتیکه کینهٔ باطنی آنها بیشتر و بزرگتر است ـ ما آیات خودرا برشما بیان کردیم بقیه بسته بتعقل خود شماست.

هٰا أَنْتُمْ أُولاٰءِ تُحِبُّونَهُمْ وَلاٰ يُحِبُّونَكُمْ وَتُؤْمِنُونَ بِالْكِتٰابِ كُلِّهِ وَإِذٰا لَقُوكُمْ قٰالُوا

آمَنّا وَاِذا خَلَوْا عَضُّوا عَلَیْکُمُ الْاَنامِلَ مِنَ الْغَیْظِ قُلْ مُوتُوا بِغَیْظِکُمْ اِنَّ اللهَ عَلیمٌ بِذاتِ الصُّدُورِ (آل عمران - ۱۱۹)

بیدار باشید شما آنها را دوست میدارید درصورتیکه آنها شما را هیچ دوست نمیدارند چون شما بکتاب خدا ایمان دارید قلب شما صاف است - آنها وقتی بشما میرسند میگویند ایمان آورده‌ایم اما همینکه تنها ماندند سر انگشت خودرا ازخشم بدندان میگیرند - بگودراین خشم وغصه خود بمیرید خداوندازاسرار دلها آگاه است.

اِنْ تَمْسَسْکُمْ حَسَنَةٌ تَسُؤْهُمْ وَاِنْ تُصِبْکُمْ سَیِّئَةٌ یَفْرَحُوا بِها وَاِنْ تَصْبِرُوا وَتَتَّقُوا لا یَضُرُّکُمْ کَیْدُهُمْ شَیْئاً اِنَّ اللهَ بِما یَعْمَلُونَ مُحیطٌ (آل عمران - ۱۲۰)

اگرشادی برای شما پیش آیدآنها ناراحت میشوند واگر بدی پیش آید خوشحال میشوند البته اگرشما صبرواستقامت پیشه کنید و از افراط در شادی و بیتابی در مصائب خودداری کنیدآنها هیچوقت حریف شما نمیشوند وتدبیر ومکر آنها مؤثر نمیشود خدا باعمال آنها احاطه کامل دارد.

وَاِذْ غَدَوْتَ مِنْ اَهْلِکَ تُبَوِّئُ الْمُؤْمِنینَ مَقاعِدَ لِلْقِتالِ وَاللهُ سَمیعٌ عَلیمٌ - اِذْ هَمَّتْ طائِفَتانِ مِنْکُمْ اَنْ تَفْشَلا وَاللهُ وَلِیُّهُما وَعَلَی اللهِ فَلْیَتَوَکَّلِ الْمُؤْمِنُونَ - وَلَقَدْ نَصَرَکُمُ اللهُ بِبَدْرٍ وَاَنْتُمْ اَذِلَّةٌ فَاتَّقُوا اللهَ لَعَلَّکُمْ تَشْکُرُونَ (آل عمران - ۱۲۱ تا ۱۲۳)

بیادآرصبح آنروزرا که برای صف آرائی وآماده کردن مسلمانان برای جنگ از منزل بیرون آمدی وفقط خدا باسراردرون توشنوا ودانا بود ودر آن روز دوطائفه ازشما ازبیم شکست تصمیم بتفرقه وفرار گرفتند وفقط خدا دوست آنها بود وازتفرقه آنها جلوگیری، کرد زیرا مؤمنان برخدا تکیه وتوکل داشتند ودرنتیجه خداوند درجنگ بدر که قرین ذلّت وخواری بودید شمارا فاتح گردانید پس ازخدابترسید شاید لازمه شکرگذاری را بجاآرید.

إِذْ تَقُولُ لِلْمُؤْمِنِينَ أَلَنْ يَكْفِيَكُمْ أَنْ يُمِدَّكُمْ رَبُّكُمْ بِثَلَاثَةِ آلَافٍ مِنَ الْمَلَائِكَةِ مُنْزَلِينَ ـ بَلَىٰ إِنْ تَصْبِرُوا وَتَتَّقُوا وَيَأْتُوكُمْ مِنْ فَوْرِهِمْ هَٰذَا يُمْدِدْكُمْ رَبُّكُمْ بِخَمْسَةِ آلَافٍ مِنَ الْمَلَائِكَةِ مُسَوِّمِينَ ـ وَمَا جَعَلَهُ اللَّهُ إِلَّا بُشْرَىٰ لَكُمْ وَلِتَطْمَئِنَّ قُلُوبُكُمْ بِهِ وَمَا النَّصْرُ إِلَّا مِنْ عِنْدِ اللَّهِ الْعَزِيزِ الْحَكِيمِ لِيَقْطَعَ طَرَفًا مِنَ الَّذِينَ كَفَرُوا أَوْ يَكْبِتَهُمْ فَيَنْقَلِبُوا خَائِبِينَ (آل عمران ـ ۱۲۴ تا ۱۲۷)

آنوقت که بمردم برای تشجیع آنها میگفتی ای مردم کافی نیست که خداوند شما را بسه‌هزار ملائکه تقویت و کمك فرمود؟ و بازمیگفتی آری اگر صبر و استقامت داشته وازفکر تفرقه وفرار بپرهیزید در آن حال که دشمن بر شما حمله سریع و قطعی میکند خداوند پنجهزارفرشته باپرچمی که دارای نشان مخصوص سپاه اسلام است بمدد شما میفرستد وخداوندآن فرشتگان را نفرستاد مگر برای مژده فتح و فیروزی و اطمینان و اعتماد خاطر شما ـ و البته پیروزی فقط از جانب خداست (خدای مقتدر با حکمت) تا بآن وسیله گروه عظیمی از کافران را درهم شکند و منکوب گرداند تا خائب وخاسر ازجنگ بر گردند.

وَلَا تَهِنُوا وَلَا تَحْزَنُوا وَأَنْتُمُ الْأَعْلَوْنَ إِنْ كُنْتُمْ مُؤْمِنِينَ ـ إِنْ يَمْسَسْكُمْ قَرْحٌ فَقَدْ مَسَّ الْقَوْمَ قَرْحٌ مِثْلُهُ وَتِلْكَ الْأَيَّامُ نُدَاوِلُهَا بَيْنَ النَّاسِ وَلِيَعْلَمَ اللَّهُ الَّذِينَ آمَنُوا وَيَتَّخِذَ مِنْكُمْ شُهَدَاءَ وَاللَّهُ لَا يُحِبُّ الظَّالِمِينَ (آل عمران ـ ۱۳۹ و ۱۴۰)

ای مسلمانان درجهاد وعبادت سستی روامدارید وازتأخیرپیروزی مأیوس‌واندوهناك نباشید شما محققاً اگر ایمان کامل داشته باشید بزرگترین و پیروزمندترین ملل خواهید بود اگر درجنگ اُحد بشما چشم زخمی و ناراحتی رسید به دشمنان شما نیز درجنگ بدر همان شکست وصدمه وارد شد ـ ما اوضاع روزگار را بین اقوام و ملل باختلاف احوال مبادله میکنیم تا مقام و درجه ایمان افراد برخدا معلوم

شود و ازمیان خود شما گواهانی براحوال شما بگیرد زیرا خداوند ستمکاران را دوست نمیدارد .

وَلِيُمَحِّصَ اللهُ الَّذِينَ آمَنُوا وَيَمْحَقَ الْكَافِرِينَ (آل‌عمران ـ ۱۴۱)

ونیزمنظورخداوند ازتبادل ایام واحوال این است که اهل ایمان را پاك و بی عیب ازبوته امتحان درآورد وکافران رامحو ونابود سازد .

أَمْ حَسِبْتُمْ أَنْ تَدْخُلُوا الْجَنَّةَ وَلَمَّا يَعْلَمِ اللهُ الَّذِينَ جَاهَدُوا مِنْكُمْ وَيَعْلَمَ الصَّابِرِينَ (آل‌عمران ـ ۱۴۲)

شما خیال میکنید بدون‌آنکه مجاهدین اسلام ومردمیکه درراه دین صبرواستقامت ورزیده‌اند شناخته شوند ومقام ومرتبه‌آنها معلوم شود وارد بهشت میشوید ؟

وَلَقَدْ كُنْتُمْ تَمَنَّوْنَ الْمَوْتَ مِنْ قَبْلِ أَنْ تَلْقَوْهُ فَقَدْ رَأَيْتُمُوهُ وَأَنْتُمْ تَنْظُرُونَ (آل عمران ـ ۱۴۳)

شما خودتان بارها آرزوی مردن درجنگ را (قبل ازوصول دستورجهاد) میکردید حال که دستوررسیده ومرحله آزمایش پیش آمده ازمرگ نگران وناراحت هستید؟

وَمَا مُحَمَّدٌ إِلَّا رَسُولٌ قَدْ خَلَتْ مِنْ قَبْلِهِ الرُّسُلُ أَفَإِنْ مَاتَ أَوْ قُتِلَ انْقَلَبْتُمْ عَلَىٰ أَعْقَابِكُمْ وَمَنْ يَنْقَلِبْ عَلَىٰ عَقِبَيْهِ فَلَنْ يَضُرَّ اللهَ شَيْئًا وَسَيَجْزِي اللهُ الشَّاكِرِينَ (آل عمران ـ ۱۴۴)

محمد هم جزفرستاده‌ای ازطرف خدا نیست پیش ازاوهم پیغمبران زیادی آمدند و رفتند ـ آیا اگراو بمیرد یا کشته شود شما بدین سابق خود برمیگردید ؟ باشد هر کس مرتد شود واز دین بر گردد بخدا ضرری نمیرساند ـ بلکه خود را ازنعمت اسلام محروم میکند وخدا بکسانیکه قدرنعمت اسلام را بدانند پاداش خواهدداد.

وَما كانَ لِنَفسٍ اَن تَموتَ اِلّا بِاِذنِ اللهِ كِتاباً مُؤَجَّلاً وَمَن يُرِد ثَوابَ الدُّنيا نُؤتِهِ مِنها وَ مَن يُرِد ثَوابَ الآخِرَةِ نُؤتِهِ مِنها وَ سَنَجزِى الشّاكِرينَ
(آل عمران ـ ۱۴۵)

هیچ نفسی بدون تقدیر خداوندی نمی‌میرد اجل هر کسی در لوح قضای الهی قید شده هر کس بپاداش دنیوی مایل باشد باومیرسانیم هر کس مایل بپاداش اخروی باشد همان پاداش را باومیدهیم ـ ما بشکر گزاران جزای نیك خواهیم داد.

وَ كَأَيِّن مِن نَبِيٍّ قاتَلَ مَعَهُ رِبِّيّونَ كَثيرٌ فَما وَهَنوا لِما اَصابَهُم فى سَبيلِ اللهِ وَما ضَعُفوا وَما اسْتَكانوا وَاللهُ يُحِبُّ الصّابِرينَ (آل عمران ـ ۱۴۶)

چه بسیار پیغمبر که پیروان ومربیان دین اودوشادوش اوجنگیدند و کشته دادند و ازمصائب نترسیدند و درراه خدا سر بدشمن فرود نیاوردند واظهار تذلّل نکردند تا پیش بردند زیرا خداوند مردم شجاع وبا استقامت را دوست میدارد.

وَما كانَ قَولَهُم اِلّا اَن قالوا رَبَّنا اغفِر لَنا ذُنوبَنا وَاِسرافَنا فى اَمرِنا وَثَبِّت اَقدامَنا وانصُرنا عَلَى القَومِ الكافِرينَ (آل عمران ـ ۱۴۷)

درآن شداید جنگ گفتاری نداشتند جز اینکه خداوندا گناهان مارا ببخش و از زیاده رویهای ما دراموردر گذر ـ مارا در دین وجنگ ثابت قدم گردان و بر کفار نصرت و پیروزی ده.

فَآتيهُمُ اللهُ ثَوابَ الدُّنيا وَحُسنَ ثَوابِ الآخِرَةِ وَاللهُ يُحِبُّ المُحسِنينَ
(آل عمران ـ ۱۴۸)

خدا هم بپاداش این ایمان و استقامت بآنها هم جزای دنیوی داد و هم بهترین پاداش اخروی ـ زیرا خدا نیکو کاران را دوست میدارد.

يا اَيُّهَا الَّذينَ آمَنوا اِن تُطيعُوا الَّذينَ كَفَروا يَرُدّوكُم عَلى اَعقابِكُم

فَتَنقَلِبُوا خَاسِرِينَ - بَلِ اللهُ مَوْلَيكُمْ وَ هُوَ خَيْرُ النَّاصِرِينَ (آل عمران - ۱۴۹ و ۱۵۰)

ای اهل ایمان اگر بگفتار کافران گوش کنید و بدنبال آنها بروید شمارا مرتد میکنند ودر آن صورت زیان میبرید وخسر الدنیا والآخره میشوید - خدا دوست شماست بهترین کمك کنندگان اوست .

سَنُلْقِي فِي قُلُوبِ الَّذِينَ كَفَرُوا الرُّعْبَ بِمَا أَشْرَكُوا بِاللهِ مَا لَمْ يُنَزِّلْ بِهِ سُلْطَاناً وَمَأْوَيهُمُ النَّارُ وَبِئْسَ مَثْوَى الظَّالِمِينَ (آل عمران - ۱۵۱)

دردل کافران ودشمنان شما رعب وهراس ایجاد کرده‌ایم زیرا آنها چیزی را بجای خدا انتخاب کرده‌اند که حقیقت وقدرت ندارد وجایگاه آنها آتش است - چه بد جایگاهی است مرجع ومأوای ظالمان .

وَلَقَدْ صَدَقَكُمُ اللهُ وَعْدَهُ إِذْ تَحُسُّونَهُمْ بِإِذْنِهِ حَتَّى إِذَا فَشِلْتُمْ وَتَنَازَعْتُمْ فِي الْأَمْرِ وَعَصَيْتُمْ مِنْ بَعْدِ مَا أَرَيكُمْ مَا تُحِبُّونَ مِنْكُمْ مَنْ يُرِيدُ الدُّنْيَا وَمِنْكُمْ مَنْ يُرِيدُ الْآخِرَةَ ثُمَّ صَرَفَكُمْ عَنْهُمْ لِيَبْتَلِيَكُمْ وَلَقَدْ عَفَا عَنْكُمْ وَاللهُ ذُو فَضْلٍ عَلَى الْمُؤْمِنِينَ (آل عمران - ۱۵۲)

خداوند وعده خود را بر فتح و فیروزی مادام که دشمنان را با اجازه او از پای درمیآوردید دربارهٔ شما عمل کرد تا وقتیکه خودتان سستی بخرج دادید و درامر دین اختلاف ورزیدید و بعدازحصول چیزهائی که‌دوست‌داشتید ازقبیل غلبه بردشمن وبدست‌آوردن غنیمت آن وقت ازامر سرپیچی کردید و پیغمبر را گذاشته بدنبال غنیمت رفتید بعضی ازشما فقط طالب دنیا و بعض دیگر صرفاً عاشق آخرت بودید لذا خدا شمارا ازغلبهٔ بردشمن بازداشت تا شما راآزمایش کند - باز هم از تقصیر شما در گذشت زیرا نسبت بمؤمنین مرحمت دارد .

إِذْ تُصْعِدُونَ وَلَا تَلْوُونَ عَلَى أَحَدٍ وَالرَّسُولُ يَدْعُوكُمْ فِي أُخْرَيكُمْ فَأَثَابَكُمْ

غَمّاً بِغَمٍّ لِکَیْلا تَحْزَنُوا عَلیٰ ما فاتَکُمْ وَلا ما اَصابَکُمْ وَاللّهُ خَبیرٌ بِما تَعْمَلُونَ
(آل عمران - ۱۵۳)

بیاد آرید آن زمان که از جنگ رو بهزیمت گذاشته از شدت ترس فرار میکردید و باحدی توجه نداشتید و پیغمبر مرتباً شمارا میخواند و بادامهٔ جنگ وتوجه بعاقبت کاردعوت میکرد شما گوش نمیدادید و بکیفر این بی‌ثباتی غمی برغمهای شما افزود تا مُتنبه شوید و با از دست رفتن چیزی یا پیش آمد ناگواری محزون نشوید و از جا درنروید - خداوند بتمام اعمال شما آگاه است .

ثُمَّ اَنْزَلَ عَلَیْکُمْ مِنْ بَعْدِ الْغَمِّ اَمَنَةً نُعاساً یَغْشیٰ طائِفَةً مِنْکُمْ وَطائِفَةٌ قَدْ اَهَمَّتْهُمْ اَنْفُسُهُمْ یَظُنُّونَ بِاللّهِ غَیْرَ الْحَقِّ ظَنَّ الْجاهِلِیَّةِ یَقُولُونَ هَلْ لَنا مِنَ الْاَمْرِ مِنْ شَیْئٍ قُلْ اِنَّ الْاَمْرَ کُلَّهُ لِلّهِ یُخْفُونَ فی اَنْفُسِهِمْ ما لا یُبْدُونَ لَکَ یَقُولُونَ لَوْ کانَ لَنا مِنَ الْاَمْرِ شَیْئٌ ما قُتِلْنا هٰهُنا - قُلْ لَوْ کُنْتُمْ فی بُیُوتِکُمْ لَبَرَزَ الَّذینَ کُتِبَ عَلَیْهِمُ الْقَتْلُ اِلیٰ مَضاجِعِهِمْ وَلِیَبْتَلِیَ اللّهُ ما فی صُدُورِکُمْ وَلِیُمَحِّصَ ما فی قُلُوبِکُمْ وَاللّهُ عَلیمٌ بِذاتِ الصُّدُورِ (آل عمران - ۱۵۴)

بعد از آن پیش آمد سوء خداوند امن و آسایش برای شما فراهم کرد اما خواب بطالت برعده‌ای از شما چیره شد و آنها که بعلت نقص ایمان جان خود را دوست میداشتند وازروی نادانی وعده خدارا دروغ می پنداشتند گفتند آیا واقعاً قدرت و سلطنت بدست ما خواهد افتاد ؟ بگوقدرت وسلطنت خاص خدا است - اینها آنچه دردل دارند ازشما پنهان میکنند میگویند اگرفتح وظفر از آن ما بود عده‌ای ازما دراینجا کشته نمیشدند - بگو آنها که باید کشته میشدند اگر درخانه خودنیز بودند با پای خود بقتلگاه میرفتند اینها برای آن است که اسرار درونی شمارا بیازماید و آنچه دردل دارید تصفیه کند - خداوند براز درونها آگاه است .

اِنَّ الَّذینَ تَوَلَّوْا مِنْکُمْ یَوْمَ الْتَقَی الْجَمْعانِ اِنَّما اسْتَزَلَّهُمُ الشَّیْطانُ بِبَعْضِ ما

كَسَبُوا وَلَقَدْ عَفَا اللهُ عَنْهُمْ إِنَّ اللهَ غَفُورٌ حَلِيمٌ (آل عمران ـ ۱۵۵)

آنها که درجنگ اُحد هنگام تلاقی فریقین از جنگ گریختند شیطان بسبب اعمال زشت ونافرمانی آنها را لغزش داد با این وصف خداوند آنها را بخشید زیرا خدا آمرزگار و بردباراست .

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَا تَكُونُوا كَالَّذِينَ كَفَرُوا وَقَالُوا لِإِخْوَانِهِمْ إِذَا ضَرَبُوا فِي الْأَرْضِ أَوْ كَانُوا غُزًّى لَوْ كَانُوا عِنْدَنَا مَا مَاتُوا وَمَا قُتِلُوا لِيَجْعَلَ اللهُ ذَٰلِكَ حَسْرَةً فِي قُلُوبِهِمْ وَاللهُ يُحْيِي وَيُمِيتُ وَاللهُ بِمَا تَعْمَلُونَ بَصِيرٌ (آل عمران ـ ۱۵۶)

ای اهل ایمان شما مثل آن کافران نباشید که وقتی برادران آنها بسفر یا جهاد رفتند گفتند اگراینها نزد ما بودند نه میمردند و نه کشته میشدند ـ این حسرتی است که خداوند بدل آنها گذاشته است والا خداوند بعلل واسباب مُتعدّد بوجود میآورد ومیمیراند ـ خدا باعمال شما بیناست .

وَلَئِنْ قُتِلْتُمْ فِي سَبِيلِ اللهِ أَوْ مُتُّمْ لَمَغْفِرَةٌ مِنَ اللهِ وَرَحْمَةٌ خَيْرٌ مِمَّا يَجْمَعُونَ وَلَئِنْ مُتُّمْ أَوْ قُتِلْتُمْ لَإِلَى اللهِ تُحْشَرُونَ (آل عمران ـ ۱۵۷ و ۱۵۸)

اگردرراه خدا کشته شدید یامردید داخل رحمت و بخشش خداشده‌اید وحال شما درروزقیامت ازاهل حشر بهترخواهد بود زیرا دراین صورت درسایه مرحمت خدا مجتمع خواهید شد .

فَبِمَا رَحْمَةٍ مِنَ اللهِ لِنْتَ لَهُمْ وَلَوْ كُنْتَ فَظًّا غَلِيظَ الْقَلْبِ لَانْفَضُّوا مِنْ حَوْلِكَ فَاعْفُ عَنْهُمْ وَاسْتَغْفِرْ لَهُمْ وَشَاوِرْهُمْ فِي الْأَمْرِ فَإِذَا عَزَمْتَ فَتَوَكَّلْ عَلَى اللهِ إِنَّ اللهَ يُحِبُّ الْمُتَوَكِّلِينَ (آل عمران ـ ۱۵۹)

این از مرحمت خداست که توبا مردم بحسن سلوك و مهربانی رفتار میکنی زیرا اگرخشن وتندخوبودی مردم ازدورتومتفرق میشدند ـ حالاهم از لغزشهای آنها

در گذر برای تقصیرات آنان ازخدا طلب بخشش کن در کارها برای دلجوئی وجلب اعتماد با آنهامشورت کن ولی آنچه خودت تصمیم گرفتی با توکل بخدا اجراء کن زیرا خدا کسانی را که براو تکیه میکنند دوست میدارد وبآنها کمك میکند.

إِن يَنصُرْكُمُ اللهُ فَلَا غَالِبَ لَكُمْ وَإِن يَخْذُلْكُمْ فَمَن ذَا الَّذِي يَنصُرُكُم مِّن بَعْدِهِ ـ وَعَلَى اللهِ فَلْيَتَوَكَّلِ الْمُؤْمِنُونَ (آل عمران ـ ۱۶۰)

اگرخدا شمارا یاری کند هرگزمغلوب نخواهید شد واگراوشما را خوار وذلیل کند کیست که بعد از اوشما را یاری دهد و کمك کند؟ آری اهل ایمان فقط بخدا توکّل و اعتماد دارند.

أَوَلَمَّا أَصَابَتْكُم مُّصِيبَةٌ قَدْ أَصَبْتُم مِّثْلَيْهَا قُلْتُمْ أَنَّى هَٰذَا قُلْ هُوَ مِنْ عِندِ أَنفُسِكُمْ إِنَّ اللهَ عَلَىٰ كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ (آل عمران ـ ۱۶۵)

آیا وقتی بشما رنج وشکستی درجنگ اُحُد رسید در صورتیکه دوبرابر آن رنج و شکست را درجنگ بَدر بردشمن وارد ساختید باز ازروی تعجب گفتید این رنج و شکست ازکجا وچرا بما رسید؟ ای محمد بگواین مصائب را ازنافرمانی وتفرقه خود کشیدید ـ خداوند برهمه چیز قادر است خیال نکنید برنصرت شما قادرنبود بلکه قصور ازخودتان بود.

وَمَا أَصَابَكُمْ يَوْمَ الْتَقَى الْجَمْعَانِ فَبِإِذْنِ اللهِ وَلِيَعْلَمَ الْمُؤْمِنِينَ وَلِيَعْلَمَ الَّذِينَ نَافَقُوا ـ وَقِيلَ لَهُمْ تَعَالَوْا قَاتِلُوا فِي سَبِيلِ اللهِ أَوِ ادْفَعُوا ـ قَالُوا لَوْ نَعْلَمُ قِتَالًا لَّاتَّبَعْنَاكُمْ ـ هُمْ لِلْكُفْرِ يَوْمَئِذٍ أَقْرَبُ مِنْهُمْ لِلْإِيمَانِ ـ يَقُولُونَ بِأَفْوَاهِهِم مَّا لَيْسَ فِي قُلُوبِهِمْ وَاللهُ أَعْلَمُ بِمَا يَكْتُمُونَ (آل عمران ـ ۱۶۶ و۱۶۷)

آن مصائبی که درجنگ اُحُد هنگام تلاقی فریقین برشما وارد شد باراده ومشیت خداوند بود تاآنکه اهل‌ایمان را ازمردم منافق تشخیص وامتیازدهد ـ وقتی‌بآنها

گفته شد بیائید درراه خدا جنگ کنید یا دفاع کنید ـ ازروی غدر وترس جواب دادند اگرما بفنون جنگ آشنا بودیم باشمامیآمدیم ومیجنگیدیم ـ اینها با وجود دعوی مسلمانی بکفر نزدیکترند تا بایمان ـ اینها چیزهائی بزبان میگویند که درقلب آنها نیست ـ مردمانی دروغگو هستند ولی خدا باسرارنهانی آنها آگاهتر از خود آنهاست .

اَلَّذِینَ قالُوا لِاِخْوانِهِمْ وَقَعَدُوا لَوْ اَطاعُونا ماقُتِلُوا قُلْ فَادْرَؤُا عَنْ اَنْفُسِکُمُ الْمَوْتَ اِنْ کُنْتُمْ صادِقِینَ (آل عمران ـ ۱۶۸)

آنها که درجهاد با مسلمین شرکت نکردند وبعد ازشکست اُحُد گفتند اگر رفقای ماهم ازما پیروی میکردند کشته نمی‌شدند باین منافقین بگو اگر راست میگوئید ومیتوانید برای همیشه حیات خودرا حفظ کنید پس جلومرگ خودتان رابگیرید ومردن را ازخود دفع کنید .

وَلاتَحْسَبَنَّ الَّذِینَ قُتِلُوا فِی سَبِیلِ اللهِ اَمْواتاً بَلْ اَحْیاءٌ عِنْدَ رَبِّهِمْ یُرْزَقُونَ فَرِحِینَ بِما آتیهُمُ اللهُ مِنْ فَضْلِهِ وَیَسْتَبْشِرُونَ بِالَّذِینَ لَمْ یَلْحَقُوا بِهِمْ مِنْ خَلْفِهِمْ اَلّاخَوْفٌ عَلَیْهِمْ وَلاهُمْ یَحْزَنُونَ یَسْتَبْشِرُونَ بِنِعْمَةٍ مِنَ اللهِ وَ فَضْلٍ وَاَنَّ اللهَ لایُضِیعُ اَجْرَ الْمُؤْمِنِینَ (آل عمران ـ ۱۶۹و۱۷۰)

خیال نکنید آنها که درراه خدا بقتل رسیدند مرده‌اند بلکه آنها زنده ابدی هستند ودرپیشگاه خداوند همیشه بنعمتهای بهشت متنعم و بفضل ورحمت خداوندخوشحالند وبمؤمنانیکه هنوز بآنها نپیوسته‌اند مژده میدهند که مرگ برای آنها هیچ حزن و بیمی ندارد بآنها بشارت میرسد که نعمت وحسن توجه ذات باری‌تعالی شامل حال آنهاست وخداوند هیچوقت پاداش مؤمنان را فراموش نخواهد کرد .

اَلَّذِینَ اسْتَجابُوا لِلّهِ وَالرَّسُولِ مِنْ بَعْدِ ما اَصابَهُمُ الْقَرْحُ لِلَّذِینَ اَحْسَنُوا مِنْهُمْ

وَاتَّقَوْا أَجْرٌ عَظِيمٌ (آل عمران ـ ۱۷۲)

آنها که بعد ازشکست اسلام باز بدعوت خدا و پیغمبر جواب مثبت دادند آمدند و با مسلمین نیکی و همکاری کردند و از تخریب اسلام دوری جستند آنها دارای پاداش بزرگ در نزد خداوند میباشند.

الَّذِينَ قَالَ لَهُمُ النَّاسُ إِنَّ النَّاسَ قَدْ جَمَعُوا لَكُمْ فَاخْشَوْهُمْ فَزَادَهُمْ إِيمَانًا وَ قَالُوا حَسْبُنَا اللَّهُ وَ نِعْمَ الْوَكِيلُ ـ فَانْقَلَبُوا بِنِعْمَةٍ مِنَ اللَّهِ وَ فَضْلٍ لَمْ يَمْسَسْهُمْ سُوءٌ وَاتَّبَعُوا رِضْوَانَ اللَّهِ وَاللَّهُ ذُو فَضْلٍ عَظِيمٍ (آل عمران ـ ۱۷۳و۱۷٤)

آن مؤمنانیکه وقتی مردم بآنها گفتند دشمن سپاه عظیمی برای شما جمع آوری کرده ازحمله آنها بترسید و بروید پی کارتان ـ در مقابل این تبلیغات برایمان و استقامتشان افزود وجواب دادند خدا برای ما کافی است بهترین حافظ اوست از فضل خدا آن مؤمنان با نعمت فتح و فیروزی بر گشتند و کوچکترین صدمه‌ای بآنها نرسید ـ آنها تابع رضای خدا شدند ـ خداهم مرحمت بزرگ خودرا از آنها دریغ نکرد.

إِنَّمَا ذَٰلِكُمُ الشَّيْطَانُ يُخَوِّفُ أَوْلِيَاءَهُ فَلَا تَخَافُوهُمْ وَخَافُونِ إِنْ كُنْتُمْ مُؤْمِنِينَ ـ وَلَا يَحْزُنْكَ الَّذِينَ يُسَارِعُونَ فِي الْكُفْرِ إِنَّهُمْ لَنْ يَضُرُّوا اللَّهَ شَيْئًا يُرِيدُ اللَّهُ أَلَّا يَجْعَلَ لَهُمْ حَظًّا فِي الْآخِرَةِ وَلَهُمْ عَذَابٌ عَظِيمٌ (آل عمران ـ ۱۷۵و۱۷٦)

این شیطان است که دوستان خود را میترساند ـ شما مؤمنین هرگز از شیطان و وسوسهٔ او نترسید اگر بمن ایمان دارید از نافرمانی من بترسید ـ اعمال آنها که با سرعت بطرف کفر میروند نباید شما را محزون و متأثر کند ـ آنها کوچکترین ضرری بخدا نمیرسانند منظور خداوند این است که در روز قیامت بهره و نصیبی از سعادت نداشته باشند و گرفتار عذاب سخت شوند.

وَلَا يَحْسَبَنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا أَنَّمَا نُمْلِي لَهُمْ خَيْرٌ لِأَنْفُسِهِمْ إِنَّمَا نُمْلِي لَهُمْ لِيَزْدَادُوا

إِثْماً وَلَهُمْ عَذابٌ مُهِينٌ (آل عمران ـ ۱۷۸)

کافران خیال نکنند این مهلتی که بآنها داده‌ایم بنفع آنهاست خیر این مهلت برای آن است که بار گناه خود را سنگین تر کنند تا عذاب آنها بزرگتر باشد و در روز قیامت ذلیلتر شوند.

ما كانَ اللهُ لِيَذَرَ الْمُؤْمِنِينَ عَلى ما أَنْتُمْ عَلَيْهِ حَتّى يَمِيزَ الْخَبِيثَ مِنَ الطَّيِّبِ وَما كانَ اللهُ لِيُطْلِعَكُمْ عَلَى الْغَيْبِ وَلكِنَّ اللهَ يَجْتَبِي مِنْ رُسُلِهِ مَنْ يَشاءُ فَآمِنُوا بِاللهِ وَرُسُلِهِ وَإِنْ تُؤْمِنُوا وَتَتَّقُوا فَلَكُمْ أَجْرٌ عَظِيمٌ (آل عمران ـ ۱۷۹)

خداوند مؤمنان را بوضع فعلی نمیگذارد ـ پاك وناپاك را ازهم جدا خواهد کرد او اسرارغیبی را برای شما فاش نمیسازد او هر کس را که خود بشناسد بپیغمبری انتخاب میکند ـ شما باید بخدا وپیغمبران اوایمان بیاورید و اگر ایمان آرید و از کفر بپرهیزید پاداش بزرگ خواهید برد.

لَتُبْلَوُنَّ فِي أَمْوالِكُمْ وَأَنْفُسِكُمْ وَلَتَسْمَعُنَّ مِنَ الَّذِينَ أُوتُوا الْكِتابَ مِنْ قَبْلِكُمْ وَمِنَ الَّذِينَ أَشْرَكُوا أَذىً كَثِيراً وَإِنْ تَصْبِرُوا وَتَتَّقُوا فَإِنَّ ذلِكَ مِنْ عَزْمِ الْأُمُورِ (آل عمران ـ ۱۸۶)

شما ازطرف خداوند بمال‌وجان خودآزمایش میشوید وازجانب اهل کتاب(یهودان ومسیحیان) و همچنین ازناحیه مشرکین وبت پرستان اذیت و آزار زیاد می بینید اما اگرصبرواستقامت داشته باشید وازترس وتردید بپرهیزید موفق میشوید زیرا ثبات وتقوی مایه تقویت اراده در کارهاست.

لا يَغُرَّنَّكَ تَقَلُّبُ الَّذِينَ كَفَرُوا فِي الْبِلادِ مَتاعٌ قَلِيلٌ ثُمَّ مَأْواهُمْ جَهَنَّمُ وَبِئْسَ الْمِهادُ (آل عمران ـ ۱۹۶ و ۱۹۷)

پیشرفتهای صوری اهل کفر که موقتاً بعضی سرزمینها را بتصرف درمیاورند ترا

اغواء و متأثر نکند این زخارف دنیوی فانی و گذران است جایگاه ابدی آنها در جهنم است - چه آرامگاه بدی .

یا اَیُّها الَّذینَ آمَنُوا اصبِرُوا وَصابِرُوا وَرابِطُوا وَاتَّقُوا اللهَ لَعَلَّکُم تفلِحُونَ
(آل عمران - ۲۰۰)

ای اهل ایمان دردین استقامت داشته باشید ویکدیگررا بصبر واستقامت وادارید و متحد وآماده مبارزه با دشمن باشید ازخشم خدا بپرهیزید تا نجات یابید .

یا اَیُّهَا الَّذینَ آمَنُوا خُذُوا حِذرَکُم فَانفِرُوا ثُباتٍ اَوِانفِرُوا جَمیعاً (نساء - ۷۱)

ای مؤمنین سلاح خودرا بردارید ودسته دسته یا باجتماع برای جهاد بیرون‌روید.

وَاِنَّ مِنکُم لَمَن لَیُبَطِّئَنَّ فَاِن اَصابَتکُم مُصیبَةٌ قالَ قَد اَنعَمَ اللهُ عَلَیَّ اِذلَم اَکُن مَعَهُم شَهیداً - وَلَئِن اَصابَکُم فَضلٌ مِنَ اللهِ لَیَقُولَنَّ کَاَن لَم تَکُن بَینَکُم وَ بَینَهُ مَوَدَّةٌ یالَیتَنی کُنتُ مَعَهُم فَاَفُوزَ فَوزاً عَظیماً (نساء - ۷۲ و ۷۳)

هست در بین شما کسیکه با خبرهای‌مجعول وهراس‌انگیز شما را ازجهاد بازمیدارد حال اگر درجنگ حادثه وشکستی برای شما پیش‌آید میگوید چه خوب شد خدا بمن رحم کرد که با آنها نبودم تا در آن حادثه کشته شوم وهر گاه فتح و پیشرفت وغنیمت نصیب شما شود مثل اینکه‌اساساً دربین شما واورابطه ودوستی وجودنداشته وازجهاد بیخبر بوده میگوید‌کاشکی با آنها میبودم که باافتخار پیروزی و نصیب غنایم نایل میشدم .

فَلیُقاتِل فی سَبیلِ اللهِ الَّذینَ یَشرُونَ الحَیوةَ الدُّنیا بِالآخِرَةِ وَمَن یُقاتِل فی سَبیلِ اللهِ فَیُقتَل اَو یَغلِب فَسَوفَ نُؤتیهِ اَجراً عَظیماً (نساء - ۷۴)

وظیفه مؤمن است که در راه خدا با آنها کـه آخرت را بدنیا فروخته‌اند بجنگد

هر کس درراه خدا بجنگد چه کشته شود وچه پیروز گردد بزودی بپاداش بزرگ ازطرف ما نایل میشود .

وَمَا لَكُمْ لَا تُقَاتِلُونَ فِي سَبِيلِ اللهِ وَالْمُسْتَضْعَفِينَ مِنَ الرِّجَالِ وَالنِّسَاءِ وَالْوِلْدَانِ الَّذِينَ يَقُولُونَ رَبَّنَا أَخْرِجْنَا مِنْ هَذِهِ الْقَرْيَةِ الظَّالِمِ أَهْلُهَا وَاجْعَلْ لَنَا مِنْ لَدُنْكَ وَلِيّاً وَاجْعَلْ لَنَا مِنْ لَدُنْكَ نَصِيراً (نساء ـ ۷۵)

چطوردرراه خدا نمیجنگید وساکت می نشینید درحالیکه ضعفاء وزن ومرد واطفال ناتوان که درمکه اسیر کفارند دائم میگویند خداوندا ما را از شرّ مردم ظالم این شهررهائی ده (فریادآنها بآسمان بلند است) ومرتباً میگویند بارآلها ازجانب خود برای ما یار ویاوری و کمکی بفرست؟

الَّذِينَ آمَنُوا يُقَاتِلُونَ فِي سَبِيلِ اللهِ وَالَّذِينَ كَفَرُوا يُقَاتِلُونَ فِي سَبِيلِ الطَّاغُوتِ فَقَاتِلُوا أَوْلِيَاءَ الشَّيْطَانِ إِنَّ كَيْدَ الشَّيْطَانِ كَانَ ضَعِيفاً (نساء ـ ۷۶)

مؤمنین درراه خدا میجنگند و کفّاردرراه شیطان ـ پس با همدستان شیطان بجنگید وهیچ بیم وباك نداشته باشید زیرا مکروتدبیر شیطان ضعیف و بی‌پایه است .

أَلَمْ تَرَ إِلَى الَّذِينَ قِيلَ لَهُمْ كُفُّوا أَيْدِيَكُمْ وَأَقِيمُوا الصَّلوٰةَ وَآتُوا الزَّكوٰةَ ـ فَلَمَّا كُتِبَ عَلَيْهِمُ الْقِتَالُ إِذَا فَرِيقٌ مِنْهُمْ يَخْشَوْنَ النَّاسَ كَخَشْيَةِ اللهِ أَوْ أَشَدَّ خَشْيَةً وَقَالُوا رَبَّنَا لِمَ كَتَبْتَ عَلَيْنَا الْقِتَالَ لَوْلَا أَخَّرْتَنَا إِلَى أَجَلٍ قَرِيبٍ ـ قُلْ مَتَاعُ الدُّنْيَا قَلِيلٌ وَالْآخِرَةُ خَيْرٌ لِمَنِ اتَّقَى وَلَا تُظْلَمُونَ فَتِيلاً (نساء ـ ۷۷)

آیا حال آن مردم را نمی‌بینی که اول داوطلب جنگ بودند ولی بآنها دستورداده‌شد فعلادست‌ازجنگ نگهدارید وبعبادات دیگر ازقبیل نمازودادن زکوة بپردازیدهمینکه حکم‌جهاد صادرشد عده‌ای از آنها بترس‌وهراس‌افتادند وازخلق بیش‌ازخدا ترسیدند و گفتند خدایا این‌جهاد چه‌بود که برمافرض کردی؟کاش بمامهلت‌میدادی که مارا

برای مرگ طبیعی بتأخیر بیفکنی ـ بگو دنیا ناچیز و قابل زوال است و برای مردم پرهیزگار قیامت بهتر است ـ بدانید که خداوند در صدور اوامر بشما کوچکترین ظلمی نمیکند.

اَیْنَما تَکُونُوا یُدْرِکْکُمُ الْمَوْتُ وَلَوْ کُنْتُمْ فی بُرُوجٍ مُشَیَّدَةٍ وَاِنْ تُصِبْهُمْ حَسَنَةٌ یَقُولُوا هٰذِهِ مِنْ عِنْدِاللهِ وَاِنْ تُصِبْهُمْ سَیِّئَةٌ یَقُولُوا هٰذِهِ مِنْ عِنْدِکَ قُلْ کُلٌّ مِنْ عِنْدِاللهِ فَمالِ هٰؤُلاءِ الْقَوْمِ لا یَکادُونَ یَفْقَهُونَ حَدیثاً (نساء ـ ۷۸)

وقتی اجل برسد هرجا باشید شما را خواهد گرفت حتی اگر خودرا درمحکمترین کاخها پنهان کنید ـ اینها وقتی واقعه خوبی برایشان پیش آید میگویند کارخداست بتوربطی ندارد و اگر دچارحادثه بدی شوند میگویند تقصیر شما بود ـ بگو همه اینها ازجانب خداست ـ چرا این مردم جاهل ازفهم سخن دورند؟

وَاِذا جاءَهُمْ اَمْرٌ مِنَ الْاَمْنِ اَوِ الْخَوْفِ اَذاعُوا بِهِ وَلَوْ رَدُّوهُ اِلَی الرَّسُولِ وَاِلیٰ اُولِی الْاَمْرِ مِنْهُمْ لَعَلِمَهُ الَّذینَ یَسْتَنْبِطُونَهُ مِنْهُمْ وَلَوْلا فَضْلُ اللهِ عَلَیْکُمْ وَرَحْمَتُهُ لَاتَّبَعْتُمُ الشَّیْطانَ اِلاّ قَلیلاً (نساء ـ ۸۳)

وقتی ازسرّی که موجب ایمنی و فراغ خاطر مسلمین یا ترس و وحشت آنهاست مطّلع شدند بدون فکر و تدبیر آنرا منتشر میسازند درصورتیکه اگر آن راز وخبررا برسول و پیشوایان و سرداران جنگی میگفتند آنها صلاح اندیشی میکردند و میفهمیدند که باید آنرا منتشر ساخت یا پنهان کرد ودرافشاءِ این اسرار اگر فضل و مرحمت خدائی نبود کاملا گمراه می شدید و جز عده کمی بقیه از شیطان تبعیّت میکردید.

فَقاتِلْ فی سَبیلِ اللهِ لاتُکَلَّفُ اِلاّ نَفْسَکَ وَحَرِّضِ الْمُؤْمِنینَ عَسَی اللهُ اَنْ یَکُفَّ بَأْسَ الَّذینَ کَفَرُوا وَاللهُ اَشَدُّ بَأْساً وَاَشَدُّ تَنْکیلاً (نساء ـ ۸۴)

پس ای محمد تو بتنهائی جهاد کن زیرا تو مسئول غیرخودت نیستی - البته درعین حال مؤمنان را برجهاد تشویق کن شاید خدا مسلمین را ازشر کفاره محفوظ بدارد خدا ازحیث غضب وانتقام شدیدتر ازهمه است.

وَدُّوا لَو تَكفُرُونَ كَما كَفَرُوا فَتَكُونُونَ سَوَاءً فَلاتَتَّخِذُوا مِنهُم أَولِيَاءَ حَتَّى يُهَاجِرُوا فِى سَبِيلِ اللهِ فَإِن تَوَلَّوا فَخُذُوهُم وَاقتُلُوهُم حَيثُ وَجَدتُمُوهُم وَلَا تَتَّخِذُوا مِنهُم وَلِيّاً وَلَا نَصِيراً - إِلَّا الَّذِينَ يَصِلُونَ إِلَى قَومٍ بَينَكُم وَبَينَهُم مِيثَاقٌ أَو جَاؤُكُم حَصِرَت صُدُورُهُم أَن يُقَاتِلُوكُم أَو يُقَاتِلُوا قَومَهُم وَلَو شَاءَ اللهُ لَسَلَّطَهُم عَلَيكُم فَلَقَاتَلُوكُم فَإِنِ اعتَزَلُوكُم فَلَم يُقَاتِلُوكُم وَأَلقَوا إِلَيكُمُ السَّلَمَ فَمَا جَعَلَ اللهُ لَكُم عَلَيهِم سَبِيلاً (نساء - ۸۹ و ۹۰)

کفار ومنافقین دوست دارند شماهم مثل آنها کافر شوید وبا آنها مساوی باشید ومادام که در راه خدا باتفاق شما بجهاد بر نخیزند با آنها دوستی نکنید و اگر از اقدام بامر جهاد سر باززدند هرجا آنها را یافتید گرفته بقتل برسانید و بدوستی و کمك آنها تن در ندهید - مگر آنانکه با همعهدان شما در پیوسته باشند یا اینکه بحال تسلیم نزدشما آیند وازجنگ باشما باقوم خودشان دلتنگ باشند- این را بایدبدانید که اگرخداوند میخواست آنها را بر شما مسلّط میکرد تا با شما بجنگند بنابراین هر گاه ازجنگ با شما کناره گرفتند وسلاح خود را پیش پای شما انداختند شما راه دیگری بر آنها ندارید ومال وجان آنها درامان است .

سَتَجِدُونَ آخَرِينَ يُرِيدُونَ أَن يَأمَنُوكُم وَيَأمَنُوا قَومَهُم كُلَّمَا رُدُّوا إِلَى الفِتنَةِ أُركِسُوا فِيهَا فَإِن لَم يَعتَزِلُوكُم وَيُلقُوا إِلَيكُمُ السَّلَمَ وَيَكُفُّوا أَيدِيَهُم فَخُذُوهُم وَاقتُلُوهُم حَيثُ ثَقِفتُمُوهُم وَأُولَئِكُم جَعَلنَا لَكُم عَلَيهِم سُلطَاناً مُبِيناً (نساء -۹۱)

عده دیگری را می بینید که میخواهند باظهار اسلام ازشما وباظهار کفر از قوم خود ایمن شوند وهمینکه راهی پیدا کردند بکفروفتنه خودبازمیگردند حال اگردست

ازشما و تفتین باشما بر نداشتند و تسلیم نشدند در اینصورت هرجا آنها را یافتید با آنها بجنگید و بقتل برسانید ما شما را بر آنها تسلط کامل بخشیده‌ایم .

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا إِذَا ضَرَبْتُمْ فِي سَبِيلِ اللهِ فَتَبَيَّنُوا وَلَا تَقُولُوا لِمَنْ أَلْقَى إِلَيْكُمُ السَّلَامَ لَسْتَ مُؤْمِناً تَبْتَغُونَ عَرَضَ الْحَيَوةِ الدُّنْيَا فَعِنْدَ اللهِ مَغَانِمُ كَثِيرَةٌ كَذَٰلِكَ كُنْتُمْ مِنْ قَبْلُ فَمَنَّ اللهُ عَلَيْكُمْ فَتَبَيَّنُوا إِنَّ اللهَ كَانَ بِمَا تَعْمَلُونَ خَبِيراً

(نساء ـ ٩٤)

ای اهل ایمان وقتی میخواهید در راه خدا بجهاد پردازید درست تحقیق کنید که طرف شما اهل ایمان نباشد بکسیکه بشما اظهاراسلام و تسلیم میکند برای جیفهٔ دنیا نسبت کفر ندهید که اورا ازغنیمت محروم سازید غنایم بیشمار نزد خداست ـ شما هم اول چنین بودید اول هم اسلام شما مبنی براظهار صرف بود تا خداوند بر شما منت گذاشت و شما را در جرگهٔ مؤمنان درآورد ـ پس هما نطور که گفته شد قبل ازاقدام بجهاد تحقیق کنید زیرا خداوند باعمال شما آگاهی کامل دارد.

لَا يَسْتَوِي الْقَاعِدُونَ مِنَ الْمُؤْمِنِينَ غَيْرُ أُولِي الضَّرَرِ وَالْمُجَاهِدُونَ فِي سَبِيلِ اللهِ بِأَمْوَالِهِمْ وَأَنْفُسِهِمْ ـ فَضَّلَ اللهُ الْمُجَاهِدِينَ بِأَمْوَالِهِمْ وَأَنْفُسِهِمْ عَلَى الْقَاعِدِينَ دَرَجَةً وَكُلًّا وَعَدَ اللهُ الْحُسْنَىٰ وَفَضَّلَ اللهُ الْمُجَاهِدِينَ عَلَى الْقَاعِدِينَ أَجْراً عَظِيماً دَرَجَاتٍ مِنْهُ وَمَغْفِرَةً وَرَحْمَةً وَكَانَ اللهُ غَفُوراً رَحِيماً (نساء ـ ٩٥ و٩٦)

مؤمنانیکه بدون علت از قبیل بیماری و نابینائی از شرکت در جهاد خودداری کرده‌اند باآنها که بمال و جان در راه خدا جهاد میکنند مساوی نیستند ـ آنها درجاتی بمراتب بالاتراز اینها دارند ـ بدیهی‌است‌خداوند بهمه اهل‌ایمان وعدهٔ اجر نیکو را داده لکن پاداش جهاد کنندگان نسبت بکناره کنندگان خیلی بزرگتر است واین فضل و برتری ازجانب خداست ـ خدا می‌بخشد ومهربانی میکند .

وَاِذَا كُنْتَ فِيهِمْ فَاَقَمْتَ لَهُمُ الصَّلٰوةَ فَلْتَقُمْ طَائِفَةٌ مِنْهُمْ مَعَكَ وَلْيَأْخُذُوا اَسْلِحَتَهُمْ فَاِذَا سَجَدُوا فَلْيَكُونُوا مِنْ وَرَائِكُمْ وَلْتَاْتِ طَائِفَةٌ اُخْرٰى لَمْ يُصَلُّوا فَلْيُصَلُّوا مَعَكَ وَلْيَأْخُذُوا حِذْرَهُمْ وَاَسْلِحَتَهُمْ وَدَّ الَّذِينَ كَفَرُوا لَوْ تَغْفُلُونَ عَنْ اَسْلِحَتِكُمْ وَاَمْتِعَتِكُمْ فَيَمِيلُونَ عَلَيْكُمْ مَيْلَةً وَاحِدَةً وَلَا جُنَاحَ عَلَيْكُمْ اِنْ كَانَ بِكُمْ اَذًى مِنْ مَطَرٍ اَوْ كُنْتُمْ مَرْضٰى اَنْ تَضَعُوا اَسْلِحَتَكُمْ وَخُذُوا حِذْرَكُمْ اِنَّ اللّٰهَ اَعَدَّ لِلْكَافِرِينَ عَذَابًا مُهِينًا (نساء - ۱۰۲)

هر گاه درهنگام جهاد شخصاً با مسلمین باشی و بخواهی با آنها نماز بخوانی آنها را دودسته کن یك دسته باتو نماز بخوانند. البته در عین حال باید دارای اسلحه باشند همینکه اینها نمازرا تمام کردند باید برای محافظت و نگهبانی بروند ودسته دیگر که نمازنخوانده‌اند بیایند وهمانطور با لباس جنگ واسلحه با تو نماز بخوانند - البته کافران میل دارند که شما از اسلحه و متاع خود دور شوید و غفلت کنید که یکباره بشما حمله کنند وشمارا غافلگیر نمایند- البته اگر بعلت بارندگی ناراحت یا بیماربودید مانعی ندارد اسلحه ولباس جنگ را از خود دور کنید در عین حال مواظب کافران باشید خدا برای کافران عذاب بزرگ مقرر فرموده است.

وَلَا تَهِنُوا فِي ابْتِغَاءِ الْقَوْمِ اِنْ تَكُونُوا تَأْلَمُونَ فَاِنَّهُمْ يَأْلَمُونَ كَمَا تَأْلَمُونَ وَتَرْجُونَ مِنَ اللّٰهِ مَا لَا يَرْجُونَ وَكَانَ اللّٰهُ عَلِيمًا حَكِيمًا (نساء - ۱۰۴)

درکاردشمن سستی روامدارید (باین بهانه که زخمی وخسته شده‌اید) زیرا دشمن هم همانطور که شما صدمه دیده‌اید مصدوم ورنجورشده با این تفاوت که شما تقاضی و انتظاراتی ازخدا دارید که آنها ندارند بنابراین غفلت نکنید زیرا خداوند باسرار جنگ وحیله دشمن دانا وبا حکمت است.

يَا اَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا آمِنُوا بِاللّٰهِ وَرَسُولِهِ وَالْكِتَابِ الَّذِي نَزَّلَ عَلٰى رَسُولِهِ وَالْكِتَابِ الَّذِي اَنْزَلَ مِنْ قَبْلُ وَمَنْ يَكْفُرْ بِاللّٰهِ وَمَلَائِكَتِهِ وَكُتُبِهِ وَرُسُلِهِ

وَالْيَوْمِ الْآخِرِ فَقَدْ ضَلَّ ضَلَالًا بَعِيداً (نساء ـ ۱۳۶)

ای کسانیکه فقط بزبان ایمان آورده‌اید قلباً بخدا ورسول او و قرآنیکه برمحمد نازل شده و کتابهائیکه قبلا نازل کرده ایمان بیاورید ـ هر کس بخدا وفرشتگان و کتب آسمانی و پیغمبران و روز قیامت کفر بورزد گمراه شده و از راه سعادت دور افتاده است.

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا اذْكُرُوا نِعْمَتَ اللَّهِ عَلَيْكُمْ إِذْ هَمَّ قَوْمٌ أَنْ يَبْسُطُوا إِلَيْكُمْ أَيْدِيَهُمْ فَكَفَّ أَيْدِيَهُمْ عَنْكُمْ وَاتَّقُوا اللَّهَ وَعَلَى اللَّهِ فَلْيَتَوَكَّلِ الْمُؤْمِنُونَ (مائده ـ ۱۱)

ای اهل ایمان نعمت توجه مرحمت خدا را بخاطر داشته باشید و بیادآرید که قومی اراده کردند بشما دست درازی کنند خدا دست آنها را از سرشما کوتاه کرد بنابراین ازغرور وخود پرستی بپرهیزید و تنها از خدا بترسید مؤمن حقیقی فقط بخدا تکیه و توکل دارد .

إِنَّمَا جَزَاؤُا الَّذِينَ يُحَارِبُونَ اللَّهَ وَرَسُولَهُ وَيَسْعَوْنَ فِي الْأَرْضِ فَسَاداً أَنْ يُقَتَّلُوا أَوْ يُصَلَّبُوا أَوْ تُقَطَّعَ أَيْدِيهِمْ وَأَرْجُلُهُمْ مِنْ خِلَافٍ أَوْ يُنْفَوْا مِنَ الْأَرْضِ ذَٰلِكَ لَهُمْ خِزْيٌ فِي الدُّنْيَا وَلَهُمْ فِي الْآخِرَةِ عَذَابٌ عَظِيمٌ ـ إِلَّا الَّذِينَ تَابُوا مِنْ قَبْلِ أَنْ تَقْدِرُوا عَلَيْهِمْ فَاعْلَمُوا أَنَّ اللَّهَ غَفُورٌ رَحِيمٌ (مائده ـ ۳۳ و ۳۴)

مجازات کسانیکه درقبال نیروی خدا ورسول ایستادگی میکنند وباآنها میجنگند ویا در روی زمین برای فتنه و فساد تلاش و مجاهدت میکنند اعدام است بوسیله اساحه یا دارزدن ویا قطع دست وپای آنها چپ وراست ویا تبعید ازسرزمین اسلام این خواری ومجازات آنها دردنیاست البته درقیامت هم عذاب بزرگ در پی دارند مگر کسانیکه‌قبل ازغلبه شماتسلیم شوند وتوبه کنند دراینصورت بدانید که‌خداوند آمرزنده و بخشنده است .

(بآیات ۵۲و۵۳ سورهٔ مائده درفصل ۲۱ رجوع شود)

إِنَّمَا وَلِيُّكُمُ اللهُ وَرَسُولُهُ وَالَّذِينَ آمَنُوا الَّذِينَ يُقِيمُونَ الصَّلٰوةَ وَيُؤْتُونَ الزَّكٰوةَ وَهُمْ رَاكِعُونَ وَمَنْ يَتَوَلَّ اللهَ وَرَسُولَهُ وَالَّذِينَ آمَنُوا فَإِنَّ حِزْبَ اللهِ هُمُ الْغَالِبُونَ (مائده ـ ۵۵ و۵۶)

یارو یاور و دوستدار شما خدا و پیغمبر او و کسانی هستند که ایمان آورده و نماز میگذارند و در حال عبادت زکوة مال خود را میدهند ـ هر کس خدا و رسول و اهل ایمان را دوست بدارد داخل حزب و گروه خداست ـ و حزب خدا همیشه پیروز است.

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَا تَتَّخِذُوا الَّذِينَ اتَّخَذُوا دِينَكُمْ هُزُواً وَلَعِباً مِنَ الَّذِينَ أُوتُوا الْكِتَابَ مِنْ قَبْلِكُمْ وَالْكُفَّارَ أَوْلِيَاءَ وَاتَّقُوا اللهَ إِنْ كُنْتُمْ مُؤْمِنِينَ وَإِذَا نَادَيْتُمْ إِلَى الصَّلٰوةِ اتَّخَذُوهَا هُزُواً وَلَعِباً ذٰلِكَ بِأَنَّهُمْ قَوْمٌ لَا يَعْقِلُونَ (مائده ـ ۵۷و۵۸)

ای اهل ایمان هیچوقت کسانی را که دین شما را مسخره میکنند چه از اهل کتب پیشین آسمانی و چه کفار بدوستی انتخاب نکنید اگر ایمان دارید از مخالفت دستور خدا بپرهیزید ـ و نیز دوری کنید از آنانکه وقتی شما بنماز دعوت میشوید آنرا مورد سخریه و استهزاء قرار میدهند این برای آن است که عقل و درایت ندارند.

يَا أَيُّهَا الرَّسُولُ بَلِّغْ مَا أُنْزِلَ إِلَيْكَ مِنْ رَبِّكَ وَإِنْ لَمْ تَفْعَلْ فَمَا بَلَّغْتَ رِسَالَتَهُ وَاللهُ يَعْصِمُكَ مِنَ النَّاسِ إِنَّ اللهَ لَا يَهْدِي الْقَوْمَ الْكَافِرِينَ (مائده ـ ۶۷)

ای محمد آنچه بر تو نازل شده بمردم ابلاغ کن و اگر تبلیغ نکنی پس وظیفهٔ رسالت را انجام نداده‌ای خدا ترا از شر مردم بدخواه نگاهداری خواهد کرد و هیچوقت کافران را هدایت نمیکند.

مَا عَلَى الرَّسُولِ إِلَّا الْبَلَاغُ وَاللهُ يَعْلَمُ مَا تُبْدُونَ وَمَا تَكْتُمُونَ (مائده ـ ۹۹)

پیغمبر جز ابلاغ رسالت خود وظیفه دیگری ندارد و خدا از نهان و آشکار شما آگاه است.

قُلْ اَرَأَيْتُمْ اِنْ اَخَذَاللهُ سَمْعَكُمْ وَاَبْصَارَكُمْ وَخَتَمَ عَلَى قُلُوبِكُمْ ـ مَنْ اِلٰهٌ غَيْرُاللهِ يَأْتِيكُمْ بِهِ ـ اُنْظُرْ كَيْفَ نُصَرِّفُ الْاٰيَاتِ ثُمَّ هُمْ يَصْدِفُونَ (انعام ـ ۴۶)

بمردم منکر بگو اگر خدا چشم و گوش را از شما بگیرد و مهر جهل بر دلهای شما بگذارد کدام خدائی غیر از او میتواند آنها را بشما باز گرداند؟ ببین ما آیات خود را چگونه ببیانات مختلف توضیح میدهیم معذلك آنها از حقیقت دوری میجویند.

قُلْ اَرَأَيْتَكُمْ اِنْ اَتٰيكُمْ عَذَابُ اللهِ بَغْتَةً اَوْجَهْرَةً هَلْ يُهْلَكُ اِلَّا الْقَوْمُ الظَّالِمُونَ (انعام ـ ۴۷)

بگو چه خواهید کرد اگر عذاب خدا ناگهان و بطور آشکار بر شما نازل شود آیا جز مردم ستمکار چه کسی هلاك خواهد شد؟

قَدْ جَاءَكُمْ بَصَائِرُ مِنْ رَبِّكُمْ فَمَنْ اَبْصَرَ فَلِنَفْسِهِ وَمَنْ عَمِيَ فَعَلَيْهَا وَمَا اَنَا عَلَيْكُمْ بِحَفِيظٍ ـ وَ كَذٰلِكَ نُصَرِّفُ الْاٰيَاتِ وَ لِيَقُولُوا دَرَسْتَ وَ لِنُبَيِّنَهُ لِقَوْمٍ يَعْلَمُونَ (انعام ـ ۱۰۴ و ۱۰۵)

آیات خداوند که مایه بصیرت وروشنائی است برشما نازل شد حال هر کس سعادت بصیرت و بینائی یافت وحقیقت را دریافت خود او برخوردارمیشود و هر کس کور شد وراه را ازچاه تشخیص نداد خود اوضرر میبرد و من کفیل و مسئول شما نیستم ای محمد ما آیات را بانواع مختلف بیان کردیم با اینوصف منکران و کافران میگویند اینها را بدرس خوانده‌ای درصورتیکه آیات ازجانب ماست و برای درك اهل حقیقت بیان کرده‌ایم.

فَمَنْ اَظْلَمُ مِمَّنْ كَذَّبَ بِاٰيَاتِ اللهِ وَ صَدَفَ عَنْهَا ـ سَنَجْزِي الَّذِينَ يَصْدِفُونَ

عَنْ آیاتِنا سُوءَ الْعَذابِ بِما کانُوا یَصْدِفُونَ هَلْ یَنْظُرُونَ اِلّا اَنْ تَأْتِیَهُمُ الْمَلائِکَةُ اَوْ یَأْتِیَ رَبُّکَ اَوْ یَأْتِیَ بَعْضُ آیاتِ رَبِّکَ - یَوْمَ یَأْتِی بَعْضُ آیاتِ رَبِّکَ لا یَنْفَعُ نَفْساً اِیمانُها لَمْ تَکُنْ آمَنَتْ مِنْ قَبْلُ اَوْ کَسَبَتْ فِی اِیمانِها خَیْراً قُلِ انْتَظِرُوا اِنّا مُنْتَظِرُونَ (انعام - ۱۵۷و۱۵۸)

ظالمتر از آن کیست که آیات خدارا تکذیب کند وازراه آن بر گردد؟ بزودی بآنها که از آیات ما رو گردان شده‌اند عذاب سخت بکیفر این رو گردانی میچشانیم آیا جزاین انتظاردارند که فرشتگان قهر بر آنان نازل شوند یا آنکه امرخدا برهلاك آنها صادر گردد یا پاره‌ای از آیات خدائی ظاهر شود؟ روزیکه آیات قهر الهی بظهور برسند در آن روز ایمان آوردن بدرد کسی نمیخورد اگر قبلا ایمان نیاورده باشد یا بوسیله ایمان خود عمل خیری انجام نداده باشد ایمان آن روز فائده‌ای ندارد - بگوشما درانتظار نتیجه اعمال خود باشید - ماهم منتظر نتایج اعمال خود هستیم .

اِتَّبِعُوا ما اُنْزِلَ اِلَیْکُمْ مِنْ رَبِّکُمْ وَلا تَتَّبِعُوا مِنْ دُونِهِ اَوْلِیاءَ قَلِیلاً ما تَذَکَّرُونَ (اعراف - ۳)

از آیاتیکه ازجانب خدا برشما نازل شده تبعیت کنید وپیرو غیر آن نباشید امامردم کمتر باین پندها گوش میدهند .

وَاِذْ یَعِدُکُمُ اللهُ اِحْدَی الطّائِفَتَیْنِ اَنَّها لَکُمْ وَتَوَدُّونَ اَنَّ غَیْرَ ذاتِ الشَّوْکَةِ تَکُونُ لَکُمْ وَیُرِیدُ اللهُ اَنْ یُحِقَّ الْحَقَّ بِکَلِماتِهِ وَیَقْطَعَ دابِرَ الْکافِرِینَ لِیُحِقَّ الْحَقَّ وَیُبْطِلَ الْباطِلَ وَلَوْ کَرِهَ الْمُجْرِمُونَ (انفال - ۷ و ۸)

بیاد آرید وقتیکه خداوند بشما وعده داد که شما را بـر یکی از دوطائفه مخالف پیروز سازد ولی شما از بین آن دو طائفه یکی را مایل بودید که صاحب سلاح و

تجهیزاتی نبودند تا آنها را بدون زحمت جنگ بخود ملحق سازید اما خداوند اراده کرد با نفوذ حقایق کلمات خود حق را استوار سازد و ریشهٔ کافران را بطور مطلق چه قوی وچه ضعیف ازبیخ وبن بر کند وپایهٔ دین اسلام محکم شود وادیان باطل نابود گردد هرچند گناهکاران را خوش آیند نباشد.

إِذْ تَسْتَغِيثُونَ رَبَّكُمْ فَاسْتَجَابَ لَكُمْ أَنِّي مُمِدُّكُمْ بِأَلْفٍ مِنَ الْمَلَائِكَةِ مُرْدِفِينَ (انفال ـ ۹)

شما از خدای خود کمك خواستید او هم پذیرفت و فرمود من شما را بوسیله یك سپاه منظم هزارنفری ازفرشتگان تقویت خواهم کرد.

وَمَا جَعَلَهُ اللَّهُ إِلَّا بُشْرَىٰ وَلِتَطْمَئِنَّ بِهِ قُلُوبُكُمْ وَمَا النَّصْرُ إِلَّا مِنْ عِنْدِ اللَّهِ إِنَّ اللَّهَ عَزِيزٌ حَكِيمٌ (انفال ـ ۱۰)

این وعده را خداوند صرفاً برای بشارت فتح بشماداد واین فرستادن کمك برای آن بود که دلهای شما محکم و عزم شما راسخ شود البته فتح و ظفر جز از جانب خدا میسر نمیشود زیرا اوهم قادراست وهم کارهارا ازروی حکمت انجام میدهد.

إِذْ يُغَشِّيكُمُ النُّعَاسَ أَمَنَةً مِنْهُ وَيُنَزِّلُ عَلَيْكُمْ مِنَ السَّمَاءِ مَاءً لِيُطَهِّرَكُمْ بِهِ وَيُذْهِبَ عَنْكُمْ رِجْزَ الشَّيْطَانِ وَلِيَرْبِطَ عَلَىٰ قُلُوبِكُمْ وَيُثَبِّتَ بِهِ الْأَقْدَامَ (انفال ـ ۱۱)

بیاد آرید وقتیکه شما را خواب راحت وامن وآسایش خدائی فرا میگیرد و خدا درآن حال از آسمان آب نازل میکند که هم مایهٔ طهارت شما باشد و هم وساوس شیطانی وضعف و تزلزل را ازشما دور سازد و در اثر این راحتی خیال دلهای شما مؤمنان را با هم مربوط و متحد سازد وشما را در برابر دشمنان با اراده و ثابت قدم نگاه دارد.

إِذْ يُوحِي رَبُّكَ إِلَى الْمَلَائِكَةِ أَنِّي مَعَكُمْ فَثَبِّتُوا الَّذِينَ آمَنُوا سَأُلْقِي فِي قُلُوبِ الَّذِينَ كَفَرُوا الرُّعْبَ فَاضْرِبُوا فَوْقَ الْأَعْنَاقِ وَاضْرِبُوا مِنْهُمْ كُلَّ بَنَانٍ ـ ذَٰلِكَ بِأَنَّهُمْ شَاقُّوا اللَّهَ وَرَسُولَهُ وَمَنْ يُشَاقِقِ اللَّهَ وَرَسُولَهُ فَإِنَّ اللَّهَ شَدِيدُ الْعِقَابِ (انفال ـ ۱۲ و ۱۳)

خدای تو بملائکه فرمود اهل ایمان را دریابید من با شما هستم ـ من ترس و تزلزل دردل کافران ایجاد میکنم شما هم گردن کافران را بزنید و انگشتان آنها را قطع کنید این برای آن بود که کافران باخداورسول مخالفت ورزیدند ـ هر کس با خدا ورسول درافتد خدا شدیدترین مجازات را در بارهٔ او اجراء میکند.

ذَٰلِكُمْ فَذُوقُوهُ وَأَنَّ لِلْكَافِرِينَ عَذَابَ النَّارِ (انفال ـ ۱٤)

ای کافران این مجازات شکست ودربدری را بچشید و بدانید که در روز قیامت هم سزای شما آتش است .

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا إِذَا لَقِيتُمُ الَّذِينَ كَفَرُوا زَحْفًا فَلَا تُوَلُّوهُمُ الْأَدْبَارَ وَمَنْ يُوَلِّهِمْ يَوْمَئِذٍ دُبُرَهُ إِلَّا مُتَحَرِّفًا لِقِتَالٍ أَوْ مُتَحَيِّزًا إِلَىٰ فِئَةٍ فَقَدْ بَاءَ بِغَضَبٍ مِنَ اللَّهِ وَمَأْوَاهُ جَهَنَّمُ وَبِئْسَ الْمَصِيرُ (انفال ـ ۱۵ و ۱٦)

ای اهل ایمان هر گاه درمیدان جنگ باتعرّض وهجوم کفار مواجه شوید مبادا بآنها پشت کنید وازجنگ ومقابله رو گردان شوید هر کس در روز جنگ بدشمن پشت کند درحقیقت ازخشم وغضب خدا استقبال کرده وجایگاه ابدی اوجهنم است وچه بدجایگاهی است ـ مگر آنکه رو گرداندن او برای مصالح جنگی و ازروی نقشه و برای انتقال بجبهه های دیگرو پیوستن بدستجات اسلام باشد که دراینصورت مانعی ندارد .

فَلَمْ تَقْتُلُوهُمْ وَلَٰكِنَّ اللَّهَ قَتَلَهُمْ وَمَا رَمَيْتَ إِذْ رَمَيْتَ وَلَٰكِنَّ اللَّهَ رَمَىٰ وَلِيُبْلِيَ ـ

الْمُؤْمِنِينَ مِنْهُ بَلَاءً حَسَنًا ـ إِنَّ اللَّهَ سَمِيعٌ عَلِيمٌ ـ ذَٰلِكُمْ وَأَنَّ اللَّهَ مُوهِنُ كَيْدِ الْكَافِرِينَ (انفال ـ ۱۷ و ۱۸)

ای مسلمین در واقع شما کافران را نمیکشید بلکه خداوند آنها را نیست و نابود کرد و ای محمد آن تیر که تو از کمان رها کردی درحقیقت تیرانداز آن خدا بود این شکست کافران برای آن بود که خداوند مسلمین را با پیش آمد خوبی آزمایش کند که او بهمه اسرارشنوا ودانا است ـ ازاین پیروزی وپیشرفت نتیجه بگیرید که خداوند باطل کنندهٔ تدبیر کفار است .

إِنْ تَسْتَفْتِحُوا فَقَدْ جَاءَكُمُ الْفَتْحُ وَإِنْ تَنْتَهُوا فَهُوَ خَيْرٌ لَكُمْ وَإِنْ تَعُودُوا نَعُدْ وَلَنْ تُغْنِيَ عَنْكُمْ فِئَتُكُمْ شَيْئًا وَلَوْ كَثُرَتْ وَأَنَّ اللَّهَ مَعَ الْمُؤْمِنِينَ (انفال ـ ۱۹)

ای کافران اگر فتح میخواستید اینك تشرف شما بدین اسلام برای شما بزرگترین فتح وفیروزی است ـ اگر ازجنگ وستیز دست بردارید بصرفه و صلاح شماست و اگر بررویه خود وجنگ وقتال بر گردید ماهم برای مخاصمه ومقابله وسرکوبی شما حاضریم ـ کثرت افراد و وسایل دردی ازشما دوا نخواهد کرد زیرا خدا با مؤمنان همراه است .

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا أَطِيعُوا اللَّهَ وَرَسُولَهُ وَلَا تَوَلَّوْا عَنْهُ وَأَنْتُمْ تَسْمَعُونَ (انفال ـ ۲۰)

ای اهل ایمان از دستورخدا وپیغمبراطاعت کامل داشته باشید در حالیکه بسخنان محمد گوش میدهید باو پشت نکنید .

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا اسْتَجِيبُوا لِلَّهِ وَلِلرَّسُولِ إِذَا دَعَاكُمْ لِمَا يُحْيِيكُمْ وَاعْلَمُوا أَنَّ اللَّهَ يَحُولُ بَيْنَ الْمَرْءِ وَقَلْبِهِ وَأَنَّهُ إِلَيْهِ تُحْشَرُونَ (انفال ـ ۲۴)

ای اهل ایمان وقتی خدا و رسول شمارا بسوی حیات ابدی دعوت میکنند دعوت

آنهارا بپذیرید ـ بدانید که خدا بین شخص وقلب اوحائل و باسرار نفسانی او آگاه است و بالاخره بجانب او باز گشت میکنید .

وَاتَّقُوا فِتْنَةً لَا تُصِيبَنَّ الَّذِينَ ظَلَمُوا مِنْكُمْ خَاصَّةً وَاعْلَمُوا أَنَّ اللَّهَ شَدِيدُ الْعِقَابِ (انفال ـ ۲۵)

ازبلائی بترسید که وقتی نازل شود ظالم ومظلوم را باهم فرا گیرد ومظلومان را هم بکیفر قبول ظلم با ظالمان یکسان تحت فشار قرار دهد بدانید که مجازات خدائی بسیار سخت است .

وَاذْكُرُوا إِذْ أَنْتُمْ قَلِيلٌ مُسْتَضْعَفُونَ فِي الْأَرْضِ تَخَافُونَ أَنْ يَتَخَطَّفَكُمُ النَّاسُ فَآوَاكُمْ وَأَيَّدَكُمْ بِنَصْرِهِ وَرَزَقَكُمْ مِنَ الطَّيِّبَاتِ لَعَلَّكُمْ تَشْكُرُونَ (انفال ـ ۲۶)

بیاد آرید که وقتی عده کمی بودید ازشدت ضعف در روی زمین میترسیدید که هر آن مردم بشما هجوم کنند ولی خداوند شما را در کنف حمایت خود پناه داد و بفتح وفیروزی خود شما را تقویت کرد وازنعمتهای پاك وپاکیزه شما را بهره‌مند گردانید باین امید که مردمی شکر گزار باشید .

وَإِذْ يَمْكُرُ بِكَ الَّذِينَ كَفَرُوا لِيُثْبِتُوكَ أَوْ يَقْتُلُوكَ أَوْ يُخْرِجُوكَ وَيَمْكُرُونَ وَيَمْكُرُ اللَّهُ وَاللَّهُ خَيْرُ الْمَاكِرِينَ (انفال ـ ۳۰)

ای محمد بیاد آور وقتیکه کافران تدبیر میکردند که ترا از تبلیغ دین اسلام بازدارند یاوسایل قتل یا اخراج ترا ازمکه فراهم نمایند ـ آنها تدبیر وخدعه علیه تو کردند خدا هم برای پیشرفت اسلام تدبیر واراده کرد خدا بهترین تدبیر کنند گان است.

وَإِذَا تُتْلَى عَلَيْهِمْ آيَاتُنَا قَالُوا قَدْ سَمِعْنَا لَوْ نَشَاءُ لَقُلْنَا مِثْلَ هَذَا إِنْ هَذَا إِلَّا أَسَاطِيرُ الْأَوَّلِينَ ـ وَإِذْ قَالُوا اللَّهُمَّ إِنْ كَانَ هَذَا هُوَ الْحَقَّ مِنْ عِنْدِكَ فَأَمْطِرْ عَلَيْنَا حِجَارَةً مِنَ السَّمَاءِ أَوِ ائْتِنَا بِعَذَابٍ أَلِيمٍ وَمَا كَانَ اللَّهُ لِيُعَذِّبَهُمْ وَأَنْتَ فِيهِمْ

وَ مَا كَانَ اللَّهُ مُعَذِّبَهُمْ وَهُمْ يَسْتَغْفِرُونَ (انفال - ۳۱ تا ۳۳)

وقتی آیات قرآن براین مردم خوانده شود میگویندبلی ما آنرا شنیدیم این همان افسانهٔ پیشینیان است - بازمیگویند خدایا اگر این قرآن حقیقة از جانب تست پس بجرم سرپیچی ازآن برسرما از آسمان سنگ ببار یا مارا دچارعذاب دردناکی ساز- درصورتیکه مادام که تودرمیان آنها هستی باحترام توومادام که احتمال توبه وپشیمانی درآنها باشد خدا آنها را عذاب نخواهد کرد.

وَمَا لَهُمْ أَلَّا يُعَذِّبَهُمُ اللَّهُ وَهُمْ يَصُدُّونَ عَنِ الْمَسْجِدِ الْحَرَامِ وَمَا كَانُوا أَوْلِيَاءَهُ إِنْ أَوْلِيَاؤُهُ إِلَّا الْمُتَّقُونَ وَلَٰكِنَّ أَكْثَرَهُمْ لَا يَعْلَمُونَ (انفال - ۳۴)

آنها چه کردند که خدا عذابشان نکند؟ غیرازاینکه موجبی برای بخشش ندارند بدتر از همهٔ اعمالشان این است که راه مسجد الحرام را برخلق خدا بسته‌اند و بهیچوجه راهی برای ارتباط با خدا ندارند یاران خدا مردم پرهیزگارند امـا افسوس که بیشتراین مردم باین حقایق واقف نیستند.

قُلْ لِلَّذِينَ كَفَرُوا إِنْ يَنْتَهُوا يُغْفَرْ لَهُمْ مَا قَدْ سَلَفَ وَإِنْ يَعُودُوا فَقَدْ مَضَتْ سُنَّتُ الْأَوَّلِينَ وَقَاتِلُوهُمْ حَتَّىٰ لَا تَكُونَ فِتْنَةٌ وَيَكُونَ الدِّينُ كُلُّهُ لِلَّهِ فَإِنِ انْتَهَوْا فَإِنَّ اللَّهَ بِمَا يَعْمَلُونَ بَصِيرٌ وَإِنْ تَوَلَّوْا فَاعْلَمُوا أَنَّ اللَّهَ مَوْلَاكُمْ نِعْمَ الْمَوْلَىٰ وَنِعْمَ النَّصِيرُ (انفال - ۳۸ تا ۴۰)

بکافران بگوا گردست ازعناد وجنگ وشرك و گناه برمیدارند خدا گذشته آنهارا می‌بخشدو نادیده میگیرد وا گر باز بررویه گذشته بر گردند همان قاعده کلی گذشته برآنها جاری خواهدشد یعنی بوسیله قوای اسلام درهم شکسته خواهندشد وسزای آنها جهنم خواهد بود دراینصورت با آنها بجنگید تاجائیکه ریشهٔ فتنه وفساد قطع شود ودین خدا بلامعارض دردنیا برقرارشود البته اگردست ازفتنه و فساد بکشند

خدا باعمال آنان آگاه است و اگر ازشما ودین اسلام رو گردان شدند بدانید خدا یار ویاور شماست ـ بهترین یار ویاور وبهترین یاری کننده .

إِذْ أَنتُم بِالْعُدْوَةِ الدُّنْيَا وَهُم بِالْعُدْوَةِ الْقُصْوَىٰ وَالرَّكْبُ أَسْفَلَ مِنكُمْ وَلَوْ تَوَاعَدتُّمْ لَاخْتَلَفْتُمْ فِي الْمِيعَادِ وَلَٰكِن لِّيَقْضِيَ اللَّهُ أَمْرًا كَانَ مَفْعُولًا ـ لِّيَهْلِكَ مَنْ هَلَكَ عَن بَيِّنَةٍ وَيَحْيَىٰ مَنْ حَيَّ عَن بَيِّنَةٍ وَإِنَّ اللَّهَ لَسَمِيعٌ عَلِيمٌ (انفال ـ ۴۲)

بخاطر بیاورید آن روزرا که سپاه شما درپستی ولشکردشمن در بلندی بود (یا شما نزدیك شهرمدینه ودشمنان دورتر بودند) و گروه شترسوار نزدیکتر و پائین تراز شما بود که اگر با هم قرارمیگذاشتید بعلت عدم دسترسی بهمدیگر ومناسب نبودن موقعیت مکان بموقع نمیتوانستید دستورهای جنگی را اجراء کنید وبهدف برسید اما خداوند برای آنکه امر وارادهٔ حتمی خود را مجری سازد و شمارا بفتح و فیروزی برساند وسایل آنرا فراهم ساخت تا هر کس استعداد مرگ در مقابل رسالت وقرآن داشته باشد بمیرد و نابود شود و هر کس قابلیت زنده بودن ابدی ودرك حقایق را داشته باشد زنده شود وبالاخره شمارا فاتح کرد ـ خداوند بحقیقت شنوا و داناست .

إِذْ يُرِيكَهُمُ اللَّهُ فِي مَنَامِكَ قَلِيلًا وَلَوْ أَرَاكَهُمْ كَثِيرًا لَّفَشِلْتُمْ وَلَتَنَازَعْتُمْ فِي الْأَمْرِ وَلَٰكِنَّ اللَّهَ سَلَّمَ إِنَّهُ عَلِيمٌ بِذَاتِ الصُّدُورِ (انفال ـ ۴۳)

در آن روزدشمنانرا درچشم شما کم جلوه دادیم ـ اگر زیاد جلوه میدادیم هراسان میشدید ودرامردین نزاع واختلاف میورزیدید وشکست میخوردید اماخداوند شما را ازاین حوادث مصون نگاهداشت اوست که باسرار دلها آگاه است .

وَإِذْ يُرِيكُمُوهُمْ إِذِ الْتَقَيْتُمْ فِي أَعْيُنِكُمْ قَلِيلًا وَيُقَلِّلُكُمْ فِي أَعْيُنِهِمْ لِيَقْضِيَ اللَّهُ أَمْرًا كَانَ مَفْعُولًا وَإِلَى اللَّهِ تُرْجَعُ الْأُمُورُ (انفال ـ ۴۴)

آنها را درهنگام برخورد بنظر شما کم جلوه دادیم که نترسید ـ درعین حال شما را هم درنظر دشمنان کم نشان دادیم تا کمتر تجهیز کنند و زودتر شکست بخورند تا امریکه خداوند اراده کـرده بمرحلهٔ عمل درآید ـ آری بازگشت همه امـور بسوی خداست .

یَا أَیُّهَا الَّذِینَ آمَنُوا إِذَا لَقِیتُمْ فِئَةً فَاثْبُتُوا وَاذْكُرُوا اللَّهَ كَثِیرًا لَعَلَّكُمْ تُفْلِحُونَ (انفال ـ ۴۵)

ای اهل ایمان وقتی درجنگ با گروهی از دشمنان روبرو میشوید در مقابل آنها پافشاری کنید واستقامت بورزید ودرآن حال خدا را مرتباً یاد کنید تا از شکست در امان باشید .

وَأَطِیعُوا اللَّهَ وَرَسُولَهُ وَلَا تَنَازَعُوا فَتَفْشَلُوا وَتَذْهَبَ رِیحُكُمْ وَاصْبِرُوا إِنَّ اللَّهَ مَعَ الصَّابِرِینَ (انفال ـ ۴۶)

وازاوامر خدا ورسول اطاعت کامل داشته باشید نزاع واختلاف نورزید زیرا دراثر تفرقه ونفاق شکست وهراس بشماروميآورد وابّهت وشکوه شمااز بین میرودعموماً درراه خدا صبرواستقامت پیشه کنید خدا با صابران همراه است .

وَلَا تَكُونُوا كَالَّذِینَ خَرَجُوا مِنْ دِیَارِهِمْ بَطَرًا وَرِئَاءَ النَّاسِ وَیَصُدُّونَ عَنْ سَبِیلِ اللَّهِ وَاللَّهُ بِمَا یَعْمَلُونَ مُحِیطٌ (انفال ـ ۴۷)

مثل مردم منافق نباشید که برای هوی وهوس وخودنمائی باریا وتظاهر بنام جهاد ازشهرودیارخود بیرون میآیند ولی عملا مردم را ازراه خدا ودین بازمیدارند اینها باید بدانند که علم خدا بتمام اعمال آنان احاطه دارد .

وَإِذْ زَیَّنَ لَهُمُ الشَّیْطَانُ أَعْمَالَهُمْ وَقَالَ لَا غَالِبَ لَكُمُ الْیَوْمَ مِنَ النَّاسِ وَإِنِّی جَارٌ لَكُمْ ـ فَلَمَّا تَرَاءَتِ الْفِئَتَانِ نَكَصَ عَلَىٰ عَقِبَیْهِ وَقَالَ إِنِّی بَرِیءٌ مِنْكُمْ

إِنِّی أَرَیٰ مَا لَا تَرَوْنَ إِنِّی أَخَافُ اللهَ وَاللهُ شَدِیدُ الْعِقَابِ (انفال ـ ۴۸)

بیاد آر آنوقت را که شیطان اعمال این منافقان را در نظرشان زیبا جلوه داد و آنها را فریفته ومغرور کرد و گفت نترسید امروزه احدی در دنیا قادر بشکست دادن شما نیست و کسی برشما پیروز نخواهد شد من درموقع لزوم پشتیبان شما هستم اماوقتی سپاه کفر و اسلام در مقابل هم قرار گرفتند شیطان از آنجا بر گشت و فرار کرد وبآنها گفت من ازشما بیزارم من چیزهائی میبینم که شما نمی بینید(لشکر فرشتگان) من ازخدامیترسم ـ عقوبت ومجازات خداسخت است ومن تاب تحمل آنرا ندارم .

إِذْ یَقُولُ الْمُنَافِقُونَ وَالَّذِینَ فِی قُلُوبِهِمْ مَرَضٌ غَرَّ هَؤُلَاءِ دِینُهُمْ وَمَنْ یَتَوَکَّلْ عَلَی اللهِ فَإِنَّ اللهَ عَزِیزٌ حَکِیمٌ (انفال ـ ۴۹)

منافقان ومخالفان و مردم بددل با خود میگفتند این مسلمانها را دینشان مغرور کرده وبالاخره ازغرور وخودخواهی نابود خواهند شد وحال آنکه هر کس بخدا توکل کند خدای بزرگ وباحکمت اورا موفق خواهد کرد .

وَلَوْ تَرَیٰ إِذْ یَتَوَفَّی الَّذِینَ کَفَرُوا الْمَلَائِکَةُ یَضْرِبُونَ وُجُوهَهُمْ وَأَدْبَارَهُمْ وَذُوقُوا عَذَابَ الْحَرِیقِ ذَٰلِکَ بِمَا قَدَّمَتْ أَیْدِیکُمْ وَأَنَّ اللهَ لَیْسَ بِظَلَّامٍ لِلْعَبِیدِ (انفال ـ ۵۰ و ۵۱)

اگر ببینی ای محمد که وقتیکه فرشتگان مأمور مرگ کافران میشوند چگونه با تازیانهٔ قهر خدائی بر پشت و روی آنها میزنند بحال آنها رقّت میکنی ـ فرشتگان بآنها میگویند بچشید این عذاب سوزان را این نتایج اعمال شماست خدا بکسی ظلم نمیکند .

إِنَّ شَرَّ الدَّوَابِّ عِنْدَ اللهِ الَّذِینَ کَفَرُوا فَهُمْ لَا یُؤْمِنُونَ ـ الَّذِینَ عَاهَدْتَ مِنْهُمْ ثُمَّ یَنْقُضُونَ عَهْدَهُمْ فِی کُلِّ مَرَّةٍ وَهُمْ لَا یَتَّقُونَ (انفال ـ ۵۵و۵۶)

بدترین جانوران کسانی هستند که کفر میورزند و بهیچوجه براه ایمان بر نمیگردند آنانکه بارها با آنها عهد بستی ولی هر بار پیمان خودرا شکستند وازاین پیمان‌شکنی و کمك بدشمنان دین نترسیدند وخودداری نکردند .

فَإِمَّا تَثْقَفَنَّهُمْ فِي الْحَرْبِ فَشَرِّدْ بِهِمْ مَنْ خَلْفَهُمْ لَعَلَّهُمْ يَذَّكَّرُونَ وَإِمَّا تَخَافَنَّ مِنْ قَوْمٍ خِيَانَةً فَانْبِذْ إِلَيْهِمْ عَلَىٰ سَوَاءٍ إِنَّ اللَّهَ لَا يُحِبُّ الْخَائِنِينَ (انفال ــ ۵۷و۵۸)

وقتی باکافران وارد نبرد میشوی آنها را با پیروانشان تهدید کن و زشتی اعمال و نقض عهدشان را گوشزد سازشاید متذکرشوند وازجنگ دست بردارند و هر گاه بیم داری که گروهی بتوخیانت ونقض عهد کنند توهم معامله بمثل کن و بیجهت بر عهد یکطرفه پایدار مباش زیرا خداوند خائنان را دوست نمیدارد .

وَلَا يَحْسَبَنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا سَبَقُوا إِنَّهُمْ لَا يُعْجِزُونَ ـ وَأَعِدُّوا لَهُمْ مَا اسْتَطَعْتُمْ مِنْ قُوَّةٍ وَمِنْ رِبَاطِ الْخَيْلِ تُرْهِبُونَ بِهِ عَدُوَّ اللَّهِ وَعَدُوَّكُمْ وَآخَرِينَ مِنْ دُونِهِمْ لَا تَعْلَمُونَهُمُ اللَّهُ يَعْلَمُهُمْ وَمَا تُنْفِقُوا مِنْ شَيْءٍ فِي سَبِيلِ اللَّهِ يُوَفَّ إِلَيْكُمْ وَأَنْتُمْ لَا تُظْلَمُونَ (انفال ــ ۵۹و۶۰)

مبادا مسلمین خیال کنند کافران پیش میافتند آنها دربرابر قدرت خدا ناتوانند ــ شما درمقام مبارزه باآنهاخودرا باتمام قوی آماده کنید هروسیله جنگی وآلات ولوازم واسب داریدآنرا عرضه کنید و باآن دشمنان خدارا که دشمنان شما هستند تهدید ومرعوب سازید ــ درعین حال ازنیرنگ طوائف دیگر که شما بخصومت آنهاواقف نیستید و خداوند ازبددلی آنان نسبت بشما آگاه است ایمن مباشید واحتیاط را از دست ندهید ــ هرچه درراه خدا وجنگ بادشمنان اسلام بذل مساعی وصرف اموال کنید خدا بشما برمیگرداند بشما ظلم نمیشود وضرر نخواهید برد.

وَإِنْ جَنَحُوا لِلسَّلْمِ فَاجْنَحْ لَهَا وَتَوَكَّلْ عَلَى اللَّهِ إِنَّهُ هُوَ السَّمِيعُ الْعَلِيمُ (انفال ــ ۶۱)

اگر مخالفان تو بصلح مایل شدند توهم روی موافق نشان بده - در کارها بخدا توکل کن زیرا او باسرار جهان شنوا ودا ناست ومصلحت ترا ازتو بهتر میداند.

وَإِنْ يُرِيدُوا أَنْ يَخْدَعُوكَ فَإِنَّ حَسْبَكَ اللَّهُ - هُوَ الَّذِي أَيَّدَكَ بِنَصْرِهِ وَبِالْمُؤْمِنِينَ - وَأَلَّفَ بَيْنَ قُلُوبِهِمْ - لَوْ أَنْفَقْتَ مَا فِي الْأَرْضِ جَمِيعًا مَا أَلَّفْتَ بَيْنَ قُلُوبِهِمْ وَلَكِنَّ اللَّهَ أَلَّفَ بَيْنَهُمْ إِنَّهُ عَزِيزٌ حَكِيمٌ (انفال - ۶۲و۶۳)

اگر دشمنان بخواهند با توخدعه کنند خدا برای کمك ونگهداری توکافی است او ترا با فتح و نصرت خود و با همدستی مسلمانان تائید کرد و موفق ساخت و بین دلهای مؤمنین برای کمك بتو انس والفت و محبت ایجاد کرد که اگر تمام ثروت روی زمین را خرج میکردی موفق بجمع آوری دلهای آنها نمیشدی ولی خدااین کاررا برای پیشرفت اسلام انجام داد او مقتدر وبا حکمت است .

يَا أَيُّهَا النَّبِيُّ حَسْبُكَ اللَّهُ وَمَنِ اتَّبَعَكَ مِنَ الْمُؤْمِنِينَ (انفال - ۶۴)

ای محمّد یاری خدا وهمراهی پیروان با ایمان تو برای توکافی است.

يَا أَيُّهَا النَّبِيُّ حَرِّضِ الْمُؤْمِنِينَ عَلَى الْقِتَالِ إِنْ يَكُنْ مِنْكُمْ عِشْرُونَ صَابِرُونَ يَغْلِبُوا مِائَتَيْنِ وَإِنْ يَكُنْ مِنْكُمْ مِائَةٌ يَغْلِبُوا أَلْفًا مِنَ الَّذِينَ كَفَرُوا بِأَنَّهُمْ قَوْمٌ لَا يَفْقَهُونَ (انفال - ۶۵)

ای محمّد مؤمنان را بجنگ با کفّار تشجیع وتشویق کن بگو اگر از شما ده نفر با ازاده واستقامت باشند دویست نفر ازکافران را مغلوب میکنند واگر صدنفر باشند هزار نفر ازآنانرا درهم می‌شکنند زیرا آنها از فنون جنگ آگاهی ندارند.

الْآنَ خَفَّفَ اللَّهُ عَنْكُمْ وَعَلِمَ أَنَّ فِيكُمْ ضَعْفًا فَإِنْ يَكُنْ مِنْكُمْ مِائَةٌ صَابِرَةٌ يَغْلِبُوا مِائَتَيْنِ وَإِنْ يَكُنْ مِنْكُمْ أَلْفٌ يَغْلِبُوا أَلْفَيْنِ بِإِذْنِ اللَّهِ وَاللَّهُ مَعَ الصَّابِرِينَ (انفال - ۶۶)

اکنون خداوند حکم جهاد را برشما تخفیف داد زیرا دید که در بنیه وایمان شما ضعف وفتور رخ داده است با این وصف صد نفر شما درصورتیکه پافشاری و ثبات داشته باشند دویست نفرازکافران را مغلوب میکنند و هرهزار نفر دوهزارنفر را بیاری خدا ازبین خواهند برد ـ خدا یارمردم غیرتمند وصبور است .

مَا كَانَ لِنَبِيٍّ أَنْ يَكُونَ لَهُ أَسْرَى حَتَّى يُثْخِنَ فِي الْأَرْضِ تُرِيدُونَ عَرَضَ الدُّنْيَا وَاللَّهُ يُرِيدُ الْآخِرَةَ وَاللَّهُ عَزِيزٌ حَكِيمٌ لَوْلَا كِتَابٌ مِنَ اللَّهِ سَبَقَ لَمَسَّكُمْ فِيمَا أَخَذْتُمْ عَذَابٌ عَظِيمٌ (انفال ـ ۶۷و۶۸)

پیغمبرحق ندارد ازاسیران جنگی پول بگیرد وآنها را آزاد کند مگراینکه خون ناپاکان را بریزد ـ کسانیکه از پیغمبر چنین انتظاری دارند که باینوسیله اموالی بدست آورند هدفشان فقط مال دنیاست در صورتیکه منظور خداوند عاقبت کار و فردای قیامت است خدا برای شما نعمت باقی را میخواهد اومقتدروکارش ازروی حکمت است اگرقبلا این حکم صادر نشده بود که قبول فدیه و غنایم جایز است برای همان فدیه‌هائی هم که گرفته‌اید بمجازات شدید وعذاب سخت میرسیدید .

فَكُلُوا مِمَّا غَنِمْتُمْ حَلَالًا طَيِّبًا وَاتَّقُوا اللَّهَ إِنَّ اللَّهَ غَفُورٌ رَحِيمٌ (انفال ـ ۶۹)

پس آنچه غنایم گرفته‌اید برای شما حلال وپاکیزه است آنرا بخورید وازسرپیچی امرخدا بترسید دراینصورت خداوند بخشنده ومهربان است.

يَا أَيُّهَا النَّبِيُّ قُلْ لِمَنْ فِي أَيْدِيكُمْ مِنَ الْأَسْرَى إِنْ يَعْلَمِ اللَّهُ فِي قُلُوبِكُمْ خَيْرًا يُؤْتِكُمْ خَيْرًا مِمَّا أُخِذَ مِنْكُمْ وَيَغْفِرْ لَكُمْ وَاللَّهُ غَفُورٌ رَحِيمٌ (انفال ـ ۷۰)

ای محمّد باسیرانیکه در چنگال شما هستند بگو اگرخداوند در دلهای شما آثار هدایت ونوراسلام ببیند بهتر از آن چیزهائیکه درجنگ ازدست داده‌اید بشماخواهد داد وشمارا می‌بخشد خداآمرزنده ومهربان است.

وَإِنْ يُرِيدُوا خِيَانَتَكَ فَقَدْ خَانُوا اللَّهَ مِنْ قَبْلُ فَأَمْكَنَ مِنْهُمْ وَاللَّهُ عَلِيمٌ حَكِيمٌ (انفال ـ ۷۱)

ولی اگر آنها بخواهند با اظهار اسلام بتو خیانت کنند از پیش نمی برند برای اینکه قبلا هم بخدا خیانت کردند ولی خدا از آنها تواناتر بود و شما را بر آنها مسلط گردانید خدا بامور دانا و کارهای اواز روی حکمت است .

إِنَّ الَّذِينَ آمَنُوا وَهَاجَرُوا وَجَاهَدُوا بِأَمْوَالِهِمْ وَأَنْفُسِهِمْ فِي سَبِيلِ اللَّهِ وَالَّذِينَ آوَوْا وَنَصَرُوا أُولَئِكَ بَعْضُهُمْ أَوْلِيَاءُ بَعْضٍ وَالَّذِينَ آمَنُوا وَلَمْ يُهَاجِرُوا مَا لَكُمْ مِنْ وَلَايَتِهِمْ مِنْ شَيْءٍ حَتَّى يُهَاجِرُوا وَإِنِ اسْتَنْصَرُوكُمْ فِي الدِّينِ فَعَلَيْكُمُ النَّصْرُ إِلَّا عَلَى قَوْمٍ بَيْنَكُمْ وَبَيْنَهُمْ مِيثَاقٌ وَاللَّهُ بِمَا تَعْمَلُونَ بَصِيرٌ (انفال ـ ۷۲)

کسانیکه بدین اسلام ایمان آوردند و با پیغمبر ازمکه هجرت کردند و با مال و جان خود درراه خدا تلاش و کوشش نمودند وهمچنین کسانیکه بمهاجرین منزل ومسکن دادند واز آنها پذیرائی بعمل آوردند (مهاجرین مکه و انصارمدینه) آنها دوستدار یکدیگرند وباهم محشور خواهند شد ـ امّا آنها که ایمان آوردند ولی با محمد مهاجرت نکردند دوستی آنها بدرد شما نمیخورد تا وقتیکه مهاجرت نکنند با آنها اظهاردوستی نکنید لکن اگر از شما در امردین کمك خواستند با آنها کمك کنید مگر آنکه بخواهند با اقوامیکه‌شما با آنان‌معاهده‌بسته‌اید بجنگند ـ خداوند بتمام اعمال شما آگاه است .

وَالَّذِينَ كَفَرُوا بَعْضُهُمْ أَوْلِيَاءُ بَعْضٍ ـ إِلَّا تَفْعَلُوهُ تَكُنْ فِتْنَةٌ فِي الْأَرْضِ وَفَسَادٌ كَبِيرٌ (انفال ـ ۷۳)

آنهاهم که کافرشدند یارویاورودوستداریکدیگرند ـ اگرشما دستورهای خدارا در جلوگیری از آنها بکار نبندید فتنه وفساد بزرگی درروی زمین پیدا خواهدشد.

وَالَّذِينَ آمَنُوا وَ هَاجَرُوا وَ جَاهَدُوا فِي سَبِيلِ اللهِ وَالَّذِينَ آوَوا وَ نَصَرُوا أُولَئِكَ هُمُ المُؤْمِنُونَ حَقًّا لَهُم مَغْفِرَةٌ وَرِزْقٌ كَرِيمٌ (انفال ـ ۷۴)

آنها که ایمان آوردند ودرراه خدااز خانه وکاشانهٔ خود دست کشیدند وجهاد کردند وکسانیکه بآنها مال ومسکن دادند وپذیرائی نمودند بحقیقت مؤمن واقعی هستند بخشش خداوند شامل حال آنهاو نعمت بزرگ نصیب آنان خواهد شد.

وَالَّذِينَ آمَنُوا مِن بَعْدُ وَهَاجَرُوا وَجَاهَدُوا مَعَكُم فَأُولَئِكَ مِنكُم وَأُولُوا الأَرحَامِ بَعضُهُم أَولَى بِبَعْضٍ فِي كِتَابِ اللهِ إِنَّ اللهَ بِكُلِّ شَيءٍ عَلِيمٌ (انفال ـ ۷۵)

آنهانیز که بعدازصلح حدیبیّه بشماپیوستند وازوطن خود مهاجرت کردند وبا شما در جنگ بعدی شرکت گزیدند آنها هم از شما هستند ـ البتّه همانطور که خویشاوندان درارث طبقات دارند ومقدم ومؤخر هستندآنها نیزدرثواب جهادبهمان قیاس هستند ـ خداوند بهمه امور داناست.

بَرَاءَةٌ مِنَ اللهِ وَرَسُولِهِ إِلَى الَّذِينَ عَاهَدتُم مِنَ المُشرِكِينَ (توبه ـ ۱)

خدا ورسول ازعهد وپیمانی که شما مسلمین با مشرکین بستید بیزارند (زیرا آنها عهد خودرا شکستند وباکمک مشرکین بمسلمین صدمه زدند) مراد دوطائفه بنی بکر و بنی خزاعه است.

فَسِيحُوا فِي الأَرضِ أَربَعَةَ أَشهُرٍ وَاعلَمُوا أَنَّكُم غَيرُ مُعجِزِي اللهِ وَأَنَّ اللهَ مُخزِي الكَافِرِينَ (توبه ـ ۲)

بشما مشرکان عهد شکن چهارماه (ماههای حرام) مهلت داده میشود که درمکّه بآسایش و گردش بپردازید و بعد ازآن بدانید که شما از عهدهٔ خدا برنمیآئید و خداکافران را ذلیل وخوار میگرداند.

وَأَذَانٌ مِنَ اللهِ وَرَسُولِهِ إِلَى النَّاسِ يَومَ الحَجِّ الأَكبَرِ أَنَّ اللهَ بَرِيءٌ مِنَ المُشرِكِينَ

وَرَسُولُهُ - فَإِنْ تُبْتُمْ فَهُوَ خَيْرٌ لَكُمْ وَإِنْ تَوَلَّيْتُمْ فَاعْلَمُوا أَنَّكُمْ غَيْرُ مُعْجِزِي اللَّهِ وَبَشِّرِ الَّذِينَ كَفَرُوا بِعَذَابٍ أَلِيمٍ (توبه - ۳)

درروزحجّ بزرگ که همه درمکّه اجتماع میکنندبهمه اعلام کنید که خداورسول اوازمعاهداتیکه با مشرکین بستداند بیزاروبری هستند - اگر ازشرك توبه کنید وبر گردید برای شما بهتراست اما اگرباز ازاسلام رو گردان شوید بدانید که با خداکاری نمیتوانید بکنید - بکافران مژده عذاب دردناك بده .

إِلَّا الَّذِينَ عَاهَدْتُمْ مِنَ الْمُشْرِكِينَ ثُمَّ لَمْ يَنْقُصُوكُمْ شَيْئًا وَلَمْ يُظَاهِرُوا عَلَيْكُمْ أَحَدًا فَأَتِمُّوا إِلَيْهِمْ عَهْدَهُمْ إِلَىٰ مُدَّتِهِمْ إِنَّ اللَّهَ يُحِبُّ الْمُتَّقِينَ (توبه - ٤)

باستثناء مشرکین که باشما هم پیمان بوده وبهیچوجه ازمواد پیمان تخطّی نکرده و کوچکترین تظاهری علیه شما ننموده و با دشمنان شما قدمی برنداشته‌اند با اینها پیمان خودرا تامدّت مقرّربسربرید زیرا خداوند کسانی را که ازعهدشکنی میپرهیزند دوست میدارد .

فَإِذَا انْسَلَخَ الْأَشْهُرُ الْحُرُمُ فَاقْتُلُوا الْمُشْرِكِينَ حَيْثُ وَجَدْتُمُوهُمْ وَخُذُوهُمْ وَاحْصُرُوهُمْ وَاقْعُدُوا لَهُمْ كُلَّ مَرْصَدٍ فَإِنْ تَابُوا وَأَقَامُوا الصَّلَوٰةَ وَآتَوُا الزَّكَوٰةَ فَخَلُّوا سَبِيلَهُمْ إِنَّ اللَّهَ غَفُورٌ رَحِيمٌ (توبه - ۵)

همینکه ماهای حرام گذشت (ذیقعده - ذیحجّه - محرّم ورجب تمام‌شد) مشرکین را هرجا بدست‌آوردید بقتل برسانیدآنها را دستگیرومحاصره کنید و همه جا در کمین آنها بنشینید وبآنها امان ندهید - حال اگرتوبه کردند و نماز گذاردند و زکوة دادند از آنها دست بردارید وآنها راآزاد بگذارید زیرا خداوند بخشنده وتوبه پذیراست.

وَإِنْ أَحَدٌ مِنَ الْمُشْرِكِينَ اسْتَجَارَكَ فَأَجِرْهُ حَتَّىٰ يَسْمَعَ كَلَامَ اللَّهِ ثُمَّ أَبْلِغْهُ

مَأْمَنَهُ ذٰلِكَ بِأَنَّهُمْ قَوْمٌ لَا يَعْلَمُونَ (توبه - ٦)

اگر یکی ازمشرکین بتو پناهنده شد باو امان بده تا کلام خدا را بشنود بعد اورا بمنزل ومأمن خودش برسان زیرا اینها مردمی نادان هستند و ممکن است بعد از درك حقیقت باسلام بگروند .

كَيْفَ يَكُونُ لِلْمُشْرِكِينَ عَهْدٌ عِنْدَ اللّٰهِ وَ عِنْدَ رَسُولِهِ - إِلَّا الَّذِينَ عَاهَدْتُمْ عِنْدَ الْمَسْجِدِ الْحَرَامِ - فَمَا اسْتَقَامُوا لَكُمْ فَاسْتَقِيمُوا لَهُمْ إِنَّ اللّٰهَ يُحِبُّ الْمُتَّقِينَ (توبه - ۷)

چگونه خدا ورسول عهد مشرکان را نگاهدارند درصورتیکه آنها مبادرت بشکستن پیمان کرده‌اند؟ مگر آنها که درمسجدالحرام باهم عهد بسته‌اید- مادام که عهدشمارا نگاه میدارند شما هم بر پیمان خود باقی باشید وآنرا محترم شمرید خدا کسانی را که از عهد شکنی بپرهیزند دوست میدارد .

كَيْفَ وَإِنْ يَظْهَرُوا عَلَيْكُمْ لَا يَرْقُبُوا فِيكُمْ إِلًّا وَلَا ذِمَّةً - يُرْضُونَكُمْ بِأَفْوَاهِهِمْ وَتَأْبَىٰ قُلُوبُهُمْ وَأَكْثَرُهُمْ فَاسِقُونَ - اشْتَرَوْا بِآيَاتِ اللّٰهِ ثَمَنًا قَلِيلًا فَصَدُّوا عَنْ سَبِيلِهِ إِنَّهُمْ سَاءَ مَا كَانُوا يَعْمَلُونَ لَا يَرْقُبُونَ فِي مُؤْمِنٍ إِلًّا وَلَا ذِمَّةً أُولٰئِكَ هُمُ - الْمُعْتَدُونَ (توبه - ۸ تا ۱۰)

چگونه با مشرکین میتوان وفای بعهد کرد در حالیکه اگر بر شما غلبه یابند بهیچوجه مراعات خویشاوندی وهم پیمانی را نخواهند کرد ؟ آنها با زبان شما را میفریبند وباتملق شمارا راضی وخشنود میسازند اما دلهای آنان از دوستی اکراه دارد واز کینهٔ شما مالامال است و بیشترآنها دروغگو و گناهکارند ؟ اینها آیات خدارا بادنیای‌فانی مبادله کرده ومردم را ازراه خدا منحرف ساخته‌اند چه اعمال بدی مرتکب میشوند - اینها نسبت باهل ایمان نه رعایت علقه خویشی را میکنند

و نه عهد و پیمان را محترم میشمارند ـ اینان مردمی متعدی ومتجاوزند.

فَإِنْ تَابُوا وَأَقَامُوا الصَّلوٰةَ وَآتَوُا الزَّكوٰةَ فَإِخْوَانُكُمْ فِي الدِّينِ وَنُفَصِّلُ الْآيَاتِ لِقَوْمٍ يَعْلَمُونَ ـ وَإِنْ نَكَثُوا أَيْمَانَهُمْ مِنْ بَعْدِ عَهْدِهِمْ وَطَعَنُوا فِي دِينِكُمْ فَقَاتِلُوا أَئِمَّةَ الْكُفْرِ إِنَّهُمْ لَا أَيْمَانَ لَهُمْ لَعَلَّهُمْ يَنْتَهُونَ (توبه ـ ۱۱ و ۱۲)

بلی اگر از تعدی دست کشیدند و باعمال دینی پرداختند ـ نماز خواندند زکوة دادند آنوقت برادران دینی شما خواهند بود ودرامور باشما مساوی هستند مااین مسائل را برای مردم دانشمند بیان میکنیم ـ اما اگر عهد شما را شکستند و شعائر دینی شمارا مورد تمسخر قراردادند برشما واجب است که باپیشوایان کفر بجنگید زیرا آنها قول وقسم وعهد وپیمان ندارند شاید بوسیله جنگ ازرویهٔ خوددست بردارند.

أَلَا تُقَاتِلُونَ قَوْمًا نَكَثُوا أَيْمَانَهُمْ وَهَمُّوا بِإِخْرَاجِ الرَّسُولِ وَهُمْ بَدَؤُكُمْ أَوَّلَ مَرَّةٍ أَتَخْشَوْنَهُمْ فَاللَّهُ أَحَقُّ أَنْ تَخْشَوْهُ إِنْ كُنْتُمْ مُؤْمِنِينَ ـ قَاتِلُوهُمْ يُعَذِّبْهُمُ اللَّهُ بِأَيْدِيكُمْ وَيُخْزِهِمْ وَيَنْصُرْكُمْ عَلَيْهِمْ وَيَشْفِ صُدُورَ قَوْمٍ مُؤْمِنِينَ وَيُذْهِبْ غَيْظَ قُلُوبِهِمْ وَيَتُوبُ اللَّهُ عَلَىٰ مَنْ يَشَاءُ وَاللَّهُ عَلِيمٌ حَكِيمٌ (توبه ـ ۱۳ تا ۱۵)

آیا باآنها که عهد خودرا شکستند وتصمیم باخراج پیغمبرازشهر ودیارخود گرفتند نمی‌جنگید؟ درصورتیکه آنها اول باشما ستیزه کردند و درآویختند ـ لابد ازآنها میترسید درصورتیکه اگر ایمان کامل وقطعی دارید فقط باید ازخدا بترسید ـ بکُشید این مردم پست را تا خدا آنها را بدست شما عذاب کند وخوار وذلیل گرداند وشما را پیروزوفاتح سازد ودلهای مؤمنان را بپیشرفت اسلام شاد گرداند و عقدهٔ آنها را شفادهد وتشفّی وتسلّی یابند وزنگ کدورت ازدلشان پاك شود آنوقت خدا باراده خود هر که را خواهد ببخشد زیرا او دانا و با حکمت است.

أَمْ حَسِبْتُمْ أَنْ تُتْرَكُوا وَلَمَّا يَعْلَمِ اللَّهُ الَّذِينَ جَاهَدُوا مِنْكُمْ وَلَمْ يَتَّخِذُوا مِنْ

دُونِ اللهِ وَلا رَسُولِهِ وَلا الْمُؤْمِنِينَ وَلِيجَةً وَاللهُ خَبِيرٌ بِمَا تَعْمَلُونَ (توبه - ۱۶)

شما خیال میکنید بدون آزمایش و تمیز نیك از بد شمارا رها میکنند ؟ نه چنین نیست خداوند آنها را که در راه دین جهد و کوشش کرده‌اند و دوستی خدا و رسول و مؤمنان را بهیچ قیمتی ازدست نداده ودوست وهمرازی جز اینها انتخاب نکرده‌اند تشخیص میدهد ومی‌شناساند - خدا باعمال شما آگاه است .

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَا تَتَّخِذُوا آبَاءَكُمْ وَإِخْوَانَكُمْ أَوْلِيَاءَ إِنِ اسْتَحَبُّوا الْكُفْرَ عَلَى الْإِيمَانِ وَمَنْ يَتَوَلَّهُمْ مِنْكُمْ فَأُولَئِكَ هُمُ الظَّالِمُونَ (توبه - ۲۳)

ای اهل ایمان اگر پدران و برادران شما کفر را برایمان ترجیح داده‌اند ازدوستی و رفاقت آنها دست بردارید هر کس با چنین اوصافی با آنها دوستی کند بخود و جامعه ظلم کرده است .

قُلْ إِنْ كَانَ آبَاؤُكُمْ وَأَبْنَاؤُكُمْ وَإِخْوَانُكُمْ وَأَزْوَاجُكُمْ وَعَشِيرَتُكُمْ وَأَمْوَالٌ اقْتَرَفْتُمُوهَا وَتِجَارَةٌ تَخْشَوْنَ كَسَادَهَا وَمَسَاكِنُ تَرْضَوْنَهَا أَحَبَّ إِلَيْكُمْ مِنَ اللهِ وَرَسُولِهِ وَجِهَادٍ فِي سَبِيلِهِ فَتَرَبَّصُوا حَتَّى يَأْتِيَ اللهُ بِأَمْرِهِ وَاللهُ لَا يَهْدِي الْقَوْمَ الْفَاسِقِينَ (توبه - ۲۴)

ای محمّد بمردم بگوا گر پدران واولاد و برادران و زنان وخویشاوندان خود و اموالی را که جمع آورده‌اید ومال‌التّجاره‌ای را که‌از کساد آن بیم دارید وعمارات عالی را که بآن دلخوشید ازخدا و رسول وجهاد در راه خدا بیشتر دوست دارید منتظر باشید تا ارادهٔ خداوند عملی شود واسلام پیشرفت کند و شما از کردهٔ خود پشیمان شوید بدانید که خداوند مردم فاسق را بفیض وشرف اسلام هدایت نمیکند.

لَقَدْ نَصَرَكُمُ اللهُ فِي مَوَاطِنَ كَثِيرَةٍ وَيَوْمَ حُنَيْنٍ إِذْ أَعْجَبَتْكُمْ كَثْرَتُكُمْ فَلَمْ تُغْنِ عَنْكُمْ شَيْئًا وَضَاقَتْ عَلَيْكُمُ الْأَرْضُ بِمَا رَحُبَتْ ثُمَّ وَلَّيْتُمْ مُدْبِرِينَ (توبه - ۲۵)

خداوند درمواقع بسیاردشوار وهنگامه‌های سخت شمارا کمك کردمخصوصاً درروز جنگ حُنین که کثرت عدّه خودتان شمارا مغرور وسرمست کرده بود اما آن عدهٔ بیشمار کوچکترین فایده‌ای برای شما نداشت و زمین وسیع خدا بر شما تنگ شد بحدّیکه ازجنگ رو برتافتید و پا بفرار گذاشتید .

ثُمَّ اَنزَلَ اللّٰهُ سَكِينَتَهُ عَلیٰ رَسُولِهِ وَعَلَى الْمُؤْمِنِينَ وَ اَنزَلَ جُنُوداً لَمْ تَرَوْهَا وَ عَذَّبَ الَّذِينَ كَفَرُوا وَذٰلِكَ جَزٰاۤؤُ الْكَافِرِينَ (توبه ـ ۲۶)

بعدخداوند اطمینان و آرامش درقلب پیغمبر ومؤمنان ایجاد کرد وسپاهی ازفرشتگان بکمك شمافرستاد که شما آنرا نمیدیدید و کافران را بعذاب و شکست دچار کرد ـ این است سزای کافران .

ثُمَّ يَتُوبُ اللّٰهُ مِنْ بَعْدِ ذٰلِكَ عَلیٰ مَنْ يَشَاۤءُ وَاللّٰهُ غَفُورٌ رَحِيمٌ (توبه ـ ۲۷)

بازهم خداوند بعدازآن واقعه ازتقصیر کسانی که میخواست در گذشت ، آری خدا درعین حال بخشنده و مهربان است .

قَاتِلُوا الَّذِينَ لَا يُؤْمِنُونَ بِاللّٰهِ وَلَا بِالْيَوْمِ الْآخِرِ وَلَا يُحَرِّمُونَ مَا حَرَّمَ اللّٰهُ وَ رَسُولُهُ وَلَا يَدِينُونَ دِينَ الْحَقِّ مِنَ الَّذِينَ اُوتُوا الْكِتَابَ حَتّٰى يُعْطُوا الْجِزْيَةَ عَنْ يَدٍ وَهُمْ صَاغِرُونَ (توبه ـ ۲۹)

با اهل کتاب هم اگر بخدا وروزقیامت ایمان نیاوردند وآنچه را که خدا و پیغمبر حرام کرده‌اند حرام نشمردند و بدین حق و آئین اسلام نگرویدند بجنگید وآنها را بکشیدمگر آنکه باذلّت وتواضع وبا دست خود بصندوق اسلام جزیه بپردازند.

وَقَاتِلُوا الْمُشْرِكِينَ كَافَّةً كَمَا يُقَاتِلُونَكُمْ كَافَّةً (توبه ـ ۳۶)

با مشرکین همانطور که آنها دسته جمعی باشما میجنگند شماهم بالاجماع بجنگید.

يَا اَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا مَا لَكُمْ اِذَا قِيلَ لَكُمُ انْفِرُوا فِي سَبِيلِ اللّٰهِ اثَّاقَلْتُمْ اِلَى الْاَرْضِ

أَرَضِيتُم بِالْحَيوةِ الدُّنيا مِنَ الآخِرَةِ فما متاعُ الحيوةِ الدُّنيا فِي الآخِرَةِ إِلّا قليلٌ

(توبه ـ ۳۸)

ای اهل ایمان شما را چه میشود ؟ چرا وقتیکه بشما میگویند برای جهاد در راه دین (جنگ روم) خارج شوید ازجای خود تکان نمیخورید ومثل بار گران بزمین چسبیده‌اید ؟ آیادرمقابل حیات ابدی آن جهان بحیات دوروزه این دنیا دل بسته و خشنود شده‌اید؟ مال دنیا دربرابر نعمت جاوید آخرت بسیارقلیل وناچیزاست .

إِلّا تنفِرُوا يُعَذِّبْكُم عذاباً أليماً وَيَستَبدِلْ قوماً غَيرَكُم ولاتضرّوه شيئاً والله

عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ (توبه ـ ۳۹)

اگر برای جنگ آماده نشوید و از خانه خود بیرون نیائید خداوند شما را بعذاب دردناکی دچارخواهد کرد و بجای شما افرادیگری برای‌جهاد درراه دین فراهم میکند و شما با این عمل کوچکترین ضرری بخدا نمیرسانید خدا بر همه امور جهان قادر است .

إِلّا تنصروه فقد نصرَه اللهُ إذ أخرجه الّذين كفروا ثانيَ اثنين إذهما فِي الغارِ

إذ يقولُ لِصاحبه لاتحزن إنّ الله معنافأنزل الله سكينته عليه وأيّده بجنودلم

تروها وجعل كلمةَ الّذين كفروا السّفلى وكلمةُ اللهِ هِيَ العليا والله عزيزٌ

حَكيمٌ (توبه ـ ۴۰)

اگر شما بمحمّد کمك نکنید خدا باو کمك خواهد کرد ـ وقتی کفار محمد را از مکّه بیرون کردند محمدنفردوم دونفری بود که داخل غار ثور شدند (دیگری ابوبکر بود) محمد برفیقش دلداری میداد که نترس خدا با ماست خدا سکون و آرامش خودرا بردل اونازل کرد وبا سپاهی اورا موفّق و مؤیّد ساخت که شما آن سپاه را نمیدیدید خدا کلمه کفر را بر زمین زد و کلمه خود را بلند گردانید خدا

بزرگوار و با حکمت است .

اِنْفِرُوا خِفافاً وَ ثِقالاً وَجاهِدُوا بِاَمْوالِكُمْ وَ اَنْفُسِكُمْ فی سَبیلِ اللهِ ذلِكُمْ خَیْرٌ لَكُمْ اِنْ كُنْتُمْ تَعْلَمُونَ (توبه ـ ۴۱)

برای جهاد با اسلحه سبك وسنگین بیرون آئید و بامال وجان درراه خدا بكوشید اگر بخوبی درحقایق امردقت كنید صلاح شما درتجهیز كامل و تصمیم قطعی است.

لَوْ كانَ عَرَضاً قَریباً وَ سَفَراً قاصِداً لاَتَّبَعُوكَ وَلكِنْ بَعُدَتْ عَلَیْهِمُ الشُّقَّةُ وَ سَیَحْلِفُونَ بِاللهِ لَوِاسْتَطَعْنا لَخَرَجْنا مَعَكُمْ ـ یُهْلِكُونَ اَنْفُسَهُمْ وَاللهُ یَعْلَمُ اِنَّهُمْ لَكاذِبُونَ (توبه ـ ۴۲)

این مردم منافق اگر برای نفع آنی یاسفر تفریحی میرفتی زود بدنبال تو میآمدند اما چون ایمان ندارند ازسفر پر مشقّت میپرهیزند و بخدا قسم میخورند كه اگر امكان و توانائی داشتیم با شما بجنگ میآمدیم اینها با خودداری از جهاد دستی خود را تسلیم هلاك و نابودی میكنند ـ خدا بخوبی میداند كه هرچه میگویند دروغ است .

عَفَا اللهُ عَنْكَ لِمَ اَذِنْتَ لَهُمْ حَتّی یَتَبَیَّنَ لَكَ الَّذینَ صَدَقُوا وَ تَعْلَمَ الْكاذِبینَ (توبه ـ ۴۳)

ای محمّد خدا ترا ببخشد چرا از كثرت مهربانی وخوش باوری پیش از آنكه راست ودروغ آنها برتومعلوم شود اجازه مرخصی ازجهاد ومعافیّت ازجنگ بآنهادادی؟

لا یَسْتَأْذِنُكَ الَّذینَ یُؤْمِنُونَ بِاللهِ وَالْیَوْمِ الْآخِرِ اَنْ یُجاهِدُوا بِاَمْوالِهِمْ وَ اَنْفُسِهِمْ وَاللهُ عَلیمٌ بِالْمُتَّقینَ (توبه ـ ۴۴)

كسانیكه بخدا وروزقیامت ایمان دارند ازتواجازهٔ مرخّصی ومعافیّت ازجهادطلب

نمیکنند و ابا ندارند از اینکه بامال وجان خود در راه خدا بجنگند ـ خدا خوب پرهیزگاران را میشناسد .

إِنَّما يَستأذِنكَ الَّذينَ لا يُؤمِنونَ بِاللهِ واليَومِ الآخِرِ وارتابت قُلوبُهم فَهم فِي رَيبِهِم يَتَرَدَّدون (توبه ـ ٤٥)

آنها که ازتو تقاضای معافیّت ازجنگ وجهاد میکنند بخدا وروزقیامت ایمان ندارند دلشان درشك وتردید است ودرتردید وتزلزل خود همیشه نگران و ناراحتند .

ولو أرادوا الخُروجَ لأعدّوا لَهُ عُدَّةً ولكِن كَرِهَ اللهُ انبِعاثَهُم فَثَبَّطَهُم وقيل اقعُدوا مَعَ القاعِدينَ (توبه ـ ٤٦)

اگر آنها واقعاً قصد جهاد داشتند بخوبی اسباب آنرا مهیّا میکردند این بود که خدا هم از برانگیختن آنها و آماده کردن قصد آنها اکراه داشت لذا آنها را در همان جای خود نگاه داشت وفرمود ای مردم ترسوی بی‌ایمان در گوشه خانه ها جزو معلولین و ارامل بنشینید .

لو خَرَجوا فيكُم ما زادوكُم إِلّا خَبالاً ولأَوضَعوا خِلالَكُم يَبغونَكُمُ الفِتنَة وفيكُم سَمّاعونَ لَهُم واللهُ عَليمٌ بِالظّالِمينَ (توبه ـ ٤٧)

تازه اگر این منافقان با شما بجهاد میآمدند جزمکر و نیرنگ عملی از آنها برای شما سر نمیزد وبین شما اخلال میکردند وتفرقه ونفاق بپا میساختند و هم اکنون دربین شما جاسوسانی از آنها وجود دارد ـ خدا بحال ظالمان آگاه است .

لَقَدِ ابتَغَوُا الفِتنَةَ مِن قَبلُ وقَلَّبوا لَكَ الأُمورَ حَتّى جاءَ الحَقُّ وظَهَرَ أَمرُ اللهِ وهُم كارِهون (توبه ـ ٤٨)

قبلاهم درجنگ خندق و اُحد فتنه دربارهٔ تو کردند و کارهای ترا دیگر گون ساختند

تا آنکه حقیقت نمایان شد وامرخدا بر پیشرفت توتعلق گرفت اسلام پیشرفت کرد وآنها خائب و خاسر شدند.

وَمِنْهُم مَن يَقُولُ ائْذَن لِي وَلَا تَفْتِنِّي أَلَا فِي الْفِتْنَةِ سَقَطُوا وَإِنَّ جَهَنَّمَ لَمُحِيطَةٌ بِالْكَافِرِينَ (توبه ـ ۴۹)

ازجمله کسی نزد تومیآید وتقاضای معافیّت از جهاد میکند و میگوید مرا بجنگ وآتش نینداز آنها طبعاً در فتنه و عذاب میباشند زیرا آتش جهنّم مآلا کافران را احاطه خواهد کرد.

إِن تُصِبْكَ حَسَنَةٌ تَسُؤْهُمْ وَإِن تُصِبْكَ مُصِيبَةٌ يَقُولُوا قَدْ أَخَذْنَا أَمْرَنَا مِن قَبْلُ وَيَتَوَلَّوا وَهُمْ فَرِحُونَ (توبه ـ ۵۰)

اگر پیش آمد خوبی برای تو بشود آنها ناراحت میشوند و اگر بدی پیش آید میگویند ماقبلا پیش بینی کرده بودیم بعداً ازشما برمیگردند وشادی میکنند.

قُل لَّن يُصِيبَنَا إِلَّا مَا كَتَبَ اللَّهُ لَنَا هُوَ مَوْلَانَا وَعَلَى اللَّهِ فَلْيَتَوَكَّلِ الْمُؤْمِنُونَ (توبه ـ ۵۱)

بآنها بگوجزآنچه خداوند برای ما اراده فرموده بما نخواهد رسید اوآقا و یار و یاور ماست و تکیه وتوکل مؤمنین بخداست لاغیر.

قُلْ هَلْ تَرَبَّصُونَ بِنَا إِلَّا إِحْدَى الْحُسْنَيَيْنِ ـ وَنَحْنُ نَتَرَبَّصُ بِكُمْ أَن يُصِيبَكُمُ اللَّهُ بِعَذَابٍ مِّنْ عِندِهِ أَوْ بِأَيْدِينَا فَتَرَبَّصُوا إِنَّا مَعَكُم مُّتَرَبِّصُونَ (توبه ـ ۵۲)

بگو آیا برای ما جزیکی ازدوپیش آمد خیر(یافتح یا بهشت) انتظاردیگری دارید؟ اگرپیش بردیم که فاتحیم واگر کشته شدیم اهل بهشتیم ـ امّا ما دربارهٔ شماانتظار داریم که بدست ما یا ازطرف خدا بعذاب سختی دچارشوید ـ حال در این انتظار

باشید ما هم باشما منتظر خواهیم بود .

قُلْ اَنْفِقُوا طَوْعاً اَوْ كَرْهاً لَنْ يُتَقَبَّلَ مِنْكُمْ اِنَّكُمْ كُنْتُمْ قَوْماً فاسِقِينَ (توبه-۵۳)

بگو هرچه بمیل یا باجبار صرف جنگ و تبلیغات کنید - خدا آنرا نمی پذیرد زیرا شما مردمی فاسق هستید و براه کج میروید .

وَما مَنَعَهُمْ اَنْ تُقْبَلَ مِنْهُمْ نَفَقاتُهُمْ اِلاّ اَنَّهُمْ كَفَرُوا بِاللهِ وَ بِرَسُولِهِ وَلا يَأْتُونَ الصَّلوٰةَ اِلاّ وَهُمْ كُسالىٰ وَلا يُنْفِقُونَ اِلاّ وَهُمْ كارِهُونَ (توبه - ۵۴)

البته مانعی برای قبول پرداختیهای آنها نبود جز اینکه آنها بخدا و پیغمبر کفر میورزند وجز با قیافهٔ کسل نماز نمیگذارند و آن پولها را با کراه میپردازند - اگر با طیب نفس وازروی شوق وایمان بپردازند قبول آن مانعی ندارد .

فَلا تُعْجِبْكَ اَمْوالُهُمْ وَلا اَوْلادُهُمْ اِنَّما يُرِيدُ اللهُ لِيُعَذِّبَهُمْ بِها فِى الْحَيٰوةِ الدُّنْيا وَتَزْهَقَ اَنْفُسُهُمْ وَهُمْ كافِرُونَ (توبه - ۵۵)

مبادا مال واولاد کُفّار ومنافقین شما را دچار حیرت و شگفتی کند - خدا میخواهد بوسیله آنها آنان را در دنیا عذاب کند وهنگام مرگ در حسرت آن بسختی جان بکنند و بحال کفر بمیرند .

وَيَحْلِفُونَ بِاللهِ اِنَّهُمْ لَمِنْكُمْ وَما هُمْ مِنْكُمْ وَلٰكِنَّهُمْ قَوْمٌ يَفْرَقُونَ (توبه - ۵۶)

برای آزادی از فشار شما نزد شما قسم میخورند که ما جزو شما هستیم درحالیکه دروغ میگویند بهیچوجه بآئین شما عقیده ندارند وازترس قدرت اسلام دچار تفرقه شده وچنین اظهاراتی میکنند .

لَوْ يَجِدُونَ مَلْجَأً اَوْ مَغاراتٍ اَوْ مُدَّخَلاً لَوَلَّوْا اِلَيْهِ وَهُمْ يَجْمَحُونَ (توبه -۵۷)

اگر پناهگاه یاغار کوه یا گریز گاهی پیدا کنند زود از نزد شما میگریزند و بآنجا

پناه میبرند .

يَحۡلِفُونَ بِاللهِ لَكُمۡ لِيُرۡضُوكُمۡ وَاللهُ وَرَسُولُهُ أَحَقُّ أَنۡ يُرۡضُوهُ إِنۡ كَانُوا مُؤۡمِنِينَ (توبه ـ ٦٢)

منافقین بخدا قسم میخورند تا باینوسیله شمارا فریب دهند وشاد و خوشحال سازند در صورتیکه اگر بحقیقت اهل ایمان باشند رضای خدا و رسول برای آنها بیشتر ارزش واهمیّت دارد .

أَلَمۡ يَعۡلَمُوا أَنَّهُ مَنۡ يُحَادِدِ اللهَ وَرَسُولَهُ فَأَنَّ لَهُ نَارَ جَهَنَّمَ خَالِداً فِيهَا ذَٰلِكَ الۡخِزۡيُ الۡعَظِيمُ (توبه ـ ٦٣)

آیا نمیدانند که هر کس با خدا و رسول او درافتد مستحق آتش جهنّم است که همیشه در آن میسوزد ؟ این بزرگترین ذلّت و بدبختی است که دامنگیر آنها خواهد بود .

يَا أَيُّهَا النَّبِيُّ جَاهِدِ الۡكُفَّارَ وَالۡمُنَافِقِينَ وَاغۡلُظۡ عَلَيۡهِمۡ وَمَأۡوَاهُمۡ جَهَنَّمُ وَبِئۡسَ الۡمَصِيرُ (توبه ـ ٧٣)

ای محمّد باکافران ومنافقین مبارزه کن وبآنها درشتی وسختگیری نشان بده زیرا ازحلم ومدارا سوء استفاده میکنند ـ اینها منزل و مأوائی جز جهنّم ندارند چه بد جایگاهی دارند .

يَحۡلِفُونَ بِاللهِ مَا قَالُوا وَلَقَدۡ قَالُوا كَلِمَةَ الۡكُفۡرِ وَكَفَرُوا بَعۡدَ إِسۡلَامِهِمۡ وَهَمُّوا بِمَا لَمۡ يَنَالُوا وَمَا نَقَمُوا إِلَّا أَنۡ أَغۡنَاهُمُ اللهُ وَرَسُولُهُ مِنۡ فَضۡلِهِ فَإِنۡ يَتُوبُوا يَكُ خَيۡراً لَهُمۡ وَإِنۡ يَتَوَلَّوۡا يُعَذِّبۡهُمُ اللهُ عَذَاباً أَلِيماً فِي الدُّنۡيَا وَالۡآخِرَةِ وَمَا لَهُمۡ فِي الۡأَرۡضِ مِنۡ وَلِيٍّ وَلَا نَصِيرٍ (توبه ـ ٧٤)

بخدا قسم میخورند که کلمه کفر برزبان نرانده‌اند در صورتیکه بارها کفر گفته و مخصوصاً بعدازمسلمان شدن بازبکفر بر گشته‌اندو بکارهائی دست زده‌اند که بالاخره بانجام آن موفق نشده (تخریب در کاراسلام) و بانتقام‌واجراء مقاصد سوء خودتوفیق نیافتند درحالیکه خداوند بفضل ورحمت خودآنها را بی‌نیاز کرده بود و محمد هم جزمهربانی دربارهٔ آنها عملی انجام نداده بود دراینصورت ازاعمال خود توبه کنند بهتر است اگر بازهم ازدین رو گردان شوند خداوندآنهارا دچارعذاب سخت‌میکند وددرنیا و آخرت گرفتارخواهند بود ودرروی زمین یارویاوری نخواهند داشت.

فَرِحَ الْمُخَلَّفُونَ بِمَقْعَدِهِمْ خِلَافَ رَسُولِ اللّٰهِ وَكَرِهُوا أَنْ يُجَاهِدُوا بِأَمْوَالِهِمْ وَأَنْفُسِهِمْ فِي سَبِيلِ اللّٰهِ وَقَالُوا لَا تَنْفِرُوا فِي الْحَرِّ قُلْ نَارُ جَهَنَّمَ أَشَدُّ حَرًّا لَوْ كَانُوا يَفْقَهُونَ ـ فَلْيَضْحَكُوا قَلِيلًا وَلْيَبْكُوا كَثِيرًا جَزَاءً بِمَا كَانُوا يَكْسِبُونَ

(توبه ـ ۸۱ و ۸۲)

متخلفین باکناره گیری خود ازجهاد درر کاب پیغمبراظهارشادمانی میکنند واکراه دارند که با مـال وجان خود درراه‌خدا بجنگند وبسایرین میگویند دراین هوای گرم بیرون نروید وجهاد نکنید ـ بگو اگر فهم و شعور داشته باشید آتش جهنم گرمتر و سوزان‌تر است آنها نباید بخندند بلکه بـاید بر کیفر اعمال خود گریه کنند وهمیشه ازنتایج اعمال زشت خود درزحمت باشند .

فَإِنْ رَجَعَكَ اللّٰهُ إِلَىٰ طَائِفَةٍ مِنْهُمْ فَاسْتَأْذَنُوكَ لِلْخُرُوجِ فَقُلْ لَنْ تَخْرُجُوا مَعِيَ أَبَدًا وَلَنْ تُقَاتِلُوا مَعِيَ عَدُوًّا ـ إِنَّكُمْ رَضِيتُمْ بِالْقُعُودِ أَوَّلَ مَرَّةٍ فَاقْعُدُوا مَعَ الْخَالِفِينَ (توبه ـ ۸۳)

وقتی خدا ترا با فتح وفیروزی بمدینه نزدآن مردم بیوفای سست عهد باز گرداند آنها بملاقـات تومیآیند وازتواجازه شر کت در جهاد میخواهند ـ بگو هیچ لازم

نیست با من بجهاد بیائید شما با دشمن من نمیجنگید ـ شما اول مرتبه کناره گیری از جنگ و جهاد را انتخاب کردید حال هم سرجای خود بنشینید و برویه خود ادامه دهید.

وَلا تُصَلِّ عَلى أَحَدٍ مِنْهُمْ مَاتَ أَبَداً وَلا تَقُمْ عَلى قَبْرِهِ ـ إِنَّهُمْ كَفَرُوا بِاللهِ وَرَسُولِهِ وَمَاتُوا وَهُمْ فَاسِقُونَ (توبه ـ ٨٤)

وقتی هم این منافقان میمیرند بهیچوجه بر جنازهٔ آنها نماز مگذار و بر قبر آنها فاتحه مخوان اینها بخدا و رسول کفرورزیده و در حال ارتکاب فسق مرده‌اند و لیاقت نماز و دعا را ندارند.

وَلا تُعْجِبْكَ أَمْوالُهُمْ وَأَوْلادُهُمْ إِنَّما يُرِيدُ اللهُ أَنْ يُعَذِّبَهُمْ بِها فِي الدُّنْيا وَتَزْهَقَ أَنْفُسُهُمْ وَهُمْ كافِرُونَ (توبه ـ ٨٥)

مبادا اموال و اولاد و ثروت و علایق آن مردم منافق ترا بشگفتی وادارد ـ خدا میخواهد بوسیلهٔ آنها منافقان را در دنیا معذّب سازد و جانشان را در حال کفر بگیرد.

وَإِذا أُنْزِلَتْ سُورَةٌ أَنْ آمِنُوا بِاللهِ وَجاهِدُوا مَعَ رَسُولِهِ اسْتَأْذَنَكَ أُولُوا الطَّوْلِ مِنْهُمْ وَقالُوا ذَرْنا نَكُنْ مَعَ الْقاعِدِينَ (توبه ـ ٨٦)

هر گاه آیه‌ای نازل شود که بخدا ایمان بیاورید و با رسول او بجهاد بروید ثروتمندان آنها میآیند و از شما تقاضای معافیّت میکنند که بجهاد نپردازند و میگویند ما را بگذار جزو معاف شدگان باشیم.

رَضُوا بِأَنْ يَكُونُوا مَعَ الْخَوالِفِ وَطُبِعَ عَلى قُلُوبِهِمْ فَهُمْ لا يَفْقَهُونَ لكِنِ الرَّسُولُ وَالَّذِينَ آمَنُوا مَعَهُ جاهَدُوا بِأَمْوالِهِمْ وَأَنْفُسِهِمْ وَأُولئِكَ لَهُمُ الْخَيْراتُ وَ

أولئكَ هُمُ المفلحون - اعدّالله لهم جنّاتٍ تجري مِن تحتِها الانهارُ خالدين فيها ذلك الفوز العظيم (توبه - ۸۷ تا ۸۹)

این دون همتان راضی شدند که با زنان و کودکان درخانه بنشینند - آری بر دلهای آنان پردهٔ ظلمت کشیده شده و مهر بدبختی خورده تا درك حقایق نکنند امّا پیغمبر و پیروان مؤمن او با مال و جان در راه خدا کوشیدند و برای اعلای کلمه حق جانبازی کردند اینها سعادتمندانی هستند که درخور همه گونه پاداش نیك میباشند اینها مردم رستگار وسر بلندی هستند که خداوندآنان را ببهشتهائی که در زیر آن نهرهای آب جاری است وعـده فرموده تاالی‌الابد در آن بآسایش پردازند آری این است نعمت وسعادت بزرگ .

وجاءَ المعذّرون مِنَ الاعرابِ ليؤذن لهم و قعد الّذين كذبوا الله و رسوله سيصيبُ الّذين كفروا منهم عذابٌ اليم (توبه - ۹۰)

اعراب بیابانگرد که نزد تـو آمده تقاضای معافیّت ازجهاد میکنند وعذر تراشی مینمایند و همچنین آنها که خدا و رسول را قبول ندارند و از شرکت در جهاد خودداری‌میکنند دچار عذاب دردناك خواهند شد که برآنها میریزد وازآن خلاصی نخواهند یافت .

ليسَ على الضّعفاءِ ولاعلى المرضى ولاعلى الّذين لايجدون ماينفقون حرج إذا نصحوا لله ورسولهِ ماعلى المحسنين مِن سبيلٍ والله غفورٌ رحيمٌ ولاعلى - الّذين إذا ما اتوك لتحملهم قلتَ لا اجدُ ما احملكم عليهِ تولّوا واعينهم تفيضُ مِنَ الدّمعِ حزناً الاّ يجدوا ماينفقون (توبه - ۹۱و۹۲)

برضعفا و بیماران و آنانکه خرج‌سفر خود وعائله خود را ندارند تکلیف‌جهاد نیست بشرطیکه آنها درراه خدامشغول نصیحت مردم باشند - بر نیکوکاران ازهیچ راهی

حرج وزحمتی نیست زیرا خدا بخشنده است وهمه چیز را رعایت میکند و نیز بر آنان که نزد تو آمده و تقاضای جیره و وسیله نقلیه میکنند و تو میگوئی من ندارم بشما وسایل بدهم جهاد واجب نیست اینها مأیوسانه برمیگردند وازاینکه استطاعت جهاد ندارند اشك حسرت میریزند وازشدت اندوه گریه میکنند.

إِنَّمَا السَّبِيلُ عَلَى الَّذِينَ يَسْتَأْذِنُونَكَ وَهُمْ أَغْنِيَاءُ رَضُوا بِأَنْ يَكُونُوا مَعَ الْخَوَالِفِ وَطَبَعَ اللَّهُ عَلَىٰ قُلُوبِهِمْ فَهُمْ لَا يَعْلَمُونَ (توبه ـ ۹۳)

منحصراً تکلیف جهاد و گناه ترك آن بر کسانی است که با وجود استطاعت وتمکن تقاضای معافیت میکنند ومایلند درشهر بمانند و باعجزه وزنان و کودکان بسر برند خداوند بر قلب آنها مهر نادانی زده که از درك سعادت بیخبرند.

يَعْتَذِرُونَ إِلَيْكُمْ إِذَا رَجَعْتُمْ إِلَيْهِمْ ـ قُلْ لَا تَعْتَذِرُوا لَنْ نُؤْمِنَ لَكُمْ قَدْ نَبَّأَنَا اللَّهُ مِنْ أَخْبَارِكُمْ وَسَيَرَى اللَّهُ عَمَلَكُمْ وَرَسُولُهُ ثُمَّ تُرَدُّونَ إِلَىٰ عَالِمِ الْغَيْبِ وَالشَّهَادَةِ فَيُنَبِّئُكُمْ بِمَا كُنْتُمْ تَعْمَلُونَ (توبه ـ ۹۴)

وقتی با فتح وفیروزی بسوی آنها برمیگردید نزد شما میآیند وعذرخواهی میکنند بگو عذر خواهی نکنید که ما گفتار شما را تصدیق نخواهیم کرد خداوند حقیقت حال و باطن شمارا برما روشن ساخته است خدا ورسول تمام اعمال شمارا می‌بینند بعد ازمردن هم بنزد خدائیکه ازظاهر و باطن آگاه است مراجعت میکنید آنوقت شمارا بکیفر اعمالتان میرساند.

سَيَحْلِفُونَ بِاللَّهِ لَكُمْ إِذَا انْقَلَبْتُمْ إِلَيْهِمْ لِتُعْرِضُوا عَنْهُمْ فَأَعْرِضُوا عَنْهُمْ إِنَّهُمْ رِجْسٌ وَمَأْوَاهُمْ جَهَنَّمُ جَزَاءً بِمَا كَانُوا يَكْسِبُونَ (توبه ـ ۹۵)

وقتی که ازجنگ بسوی آنها بازمیگردید برای شما بخدا قسم میخورند که بی تقصیر بوده‌اند و از شما میخواهند که از آنها صرفنظر کنید ـ شما هم آنها را بحال خود

بگذارید واز آنها دوری جوئید زیرا آنها مردمان پلیدی هستند و بکیفر کردار خود مرجع و مأویشان جهنم است .

یَحْلِفُونَ لَكُمْ لِتَرْضَوْا عَنْهُمْ فَإِنْ تَرْضَوْا عَنْهُمْ فَإِنَّ اللهَ لَا يَرْضَىٰ عَنِ الْقَوْمِ الْفَاسِقِينَ (توبه - ۹۶)

برای شما قسم دروغ میخورند که از آنان راضی باشید اگر شما هم راضی باشید خدا از آنها راضی نخواهد شد زیرا آنان مردمی فاسق هستندو خدااز فاسقان راضی نمیشود

الْأَعْرَابُ أَشَدُّ كُفْراً وَنِفَاقاً وَأَجْدَرُ أَلَّا يَعْلَمُوا حُدُودَ مَا أَنْزَلَ اللهُ عَلَىٰ رَسُولِهِ وَاللهُ عَلِيمٌ حَكِيمٌ (توبه - ۹۷)

اعراب بدوی و بیابانی در کفرو نفاق شدیدترند و بیشتر درمعرض این موضوع هستند که حدود احکام خدا ودستورهای قرآن را نفهمند وخدا از روی حکمت باحوال طوائف بشر آگاه است .

وَمِنَ الْأَعْرَابِ مَنْ يَتَّخِذُ مَا يُنْفِقُ مَغْرَماً وَيَتَرَبَّصُ بِكُمُ الدَّوَائِرَ عَلَيْهِمْ دَائِرَةُ السَّوْءِ وَاللهُ سَمِيعٌ عَلِيمٌ (توبه - ۹۸)

بعضی ازاعراب مخارجی را که برای جهاد میپردازند برخود زیانی تصور میکنند ومترصد عواقب و حوادث نا گواری برای شما هستند در حالیکه عاقبت بد برای خود آنهاست وخداوند کاملا باعمال واقوال وسوء نیت آنان شنوا ودا ناست .

وَمِنَ الْأَعْرَابِ مَنْ يُؤْمِنُ بِاللهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ وَيَتَّخِذُ مَا يُنْفِقُ قُرُبَاتٍ عِنْدَ اللهِ وَصَلَوَاتِ الرَّسُولِ أَلَا إِنَّهَا قُرْبَةٌ لَهُمْ سَيُدْخِلُهُمُ اللهُ فِي رَحْمَتِهِ إِنَّ اللهَ غَفُورٌ رَحِيمٌ

(توبه - ۹۹)

اما بعکس عدّه‌ای ازاعراب هستند که قلباً بخدا وروزقیامت ایمان دارند وآنچه

را درراه خدا خرج میکنند موجب نزدیکی خود بخداوند وباعث دعای رسول او میدانندآری چنین انفاقی باعث نزدیکی خداست خداآنهارا بجزای حسن عملشان در کنف مرحمت خود میگیرد زیرا او بتمام معنی بخشنده ومهربان است.

وَمِمَّنْ حَوْلَكُمْ مِنَ الْأَعْرَابِ مُنَافِقُونَ وَمِنْ أَهْلِ الْمَدِينَةِ مَرَدُوا عَلَى النِّفَاقِ لَا تَعْلَمُهُمْ نَحْنُ نَعْلَمُهُمْ سَنُعَذِّبُهُمْ مَرَّتَيْنِ ثُمَّ يُرَدُّونَ إِلَىٰ عَذَابٍ عَظِيمٍ (توبه - ۱۰۱)

لکن عده‌ای ازاعراب اطرافیان شما وحومه مدینه وقسمتی ازاهل مدینه درنفاق وتفرقه ثابت قدمند شما خوب آنها را نمی شناسید ما آنها را میشناسیم و بباطن پلید آنها آگاهیم ما آنها را دردو نوبت عذاب میدهیم یکی دردنیا و یکی در قیامت و عاقبت هم بیك عذاب بزرگ در جهنم باز گشت میکنند.

وَآخَرُونَ اعْتَرَفُوا بِذُنُوبِهِمْ خَلَطُوا عَمَلًا صَالِحًا وَآخَرَ سَيِّئًا عَسَى اللَّهُ أَنْ يَتُوبَ عَلَيْهِمْ إِنَّ اللَّهَ غَفُورٌ رَحِيمٌ (توبه - ۱۰۲)

جمعی هم بگناه وتقصیرخود اعتراف میکنند اینها اعمال زشت وکارهای نیك هردو را انجام داده‌اند وممکن است خداوند توبهٔ آنها را بپذیرد زیرا خداوند بخشنده ومهربان است.

وَقُلِ اعْمَلُوا فَسَيَرَى اللَّهُ عَمَلَكُمْ وَرَسُولُهُ وَالْمُؤْمِنُونَ وَسَتُرَدُّونَ إِلَىٰ عَالِمِ الْغَيْبِ وَالشَّهَادَةِ فَيُنَبِّئُكُمْ بِمَا كُنْتُمْ تَعْمَلُونَ (توبه - ۱۰۵)

باین منافقین بگوهر کاری دلتان میخواهد بکنید وخیال نکنید اعمال شما در پرده میماند خدا و رسول براعمال شما آگاهند بالاخره مؤمنانهم ازآن مطلع خواهند شد وعاقبت رسوا میشوید وباز گشت نهائی شما بسوی خدائی است که دانای نهان وآشکار است وشما را بسزای اعمالتان میرساند.

إِنَّ اللّٰهَ اشْتَرىٰ مِنَ الْمُؤْمِنِينَ أَنْفُسَهُمْ وَأَمْوَالَهُمْ بِأَنَّ لَهُمُ الْجَنَّةَ يُقَاتِلُونَ فِي سَبِيلِ اللّٰهِ فَيَقْتُلُونَ وَيُقْتَلُونَ وَعْداً عَلَيْهِ حَقّاً فِي التَّوْرٰيةِ وَالْإِنْجِيلِ وَالْقُرْآنِ وَمَنْ أَوْفىٰ بِعَهْدِهِ مِنَ اللّٰهِ ـ فَاسْتَبْشِرُوا بِبَيْعِكُمُ الَّذِي بَايَعْتُمْ بِهِ وَذٰلِكَ هُوَ الْفَوْزُ الْعَظِيمُ (توبه ـ ۱۱۱)

خداوند جان ومال مؤمنان را میخرد و ببهای آن بآنها بهشت عطا میکند مؤمنین درراه خدا جهاد میکنند میکشند و کشته میشوند ووعدهٔ خداهم درتورات وانجیل وقرآن دربارهٔ آنها قطعی است ـ کیست که درعهد خود ازخدا پایدارتر باشد؟ ـای مؤمنین دراین معامله خودتان بخودتان مژده بدهید این بزرگترین سهم ونصیب و مقام است.

لَقَدْ تَابَ اللّٰهُ عَلَى النَّبِيِّ وَالْمُهَاجِرِينَ وَالْأَنْصَارِ الَّذِينَ اتَّبَعُوهُ فِي سَاعَةِ الْعُسْرَةِ مِنْ بَعْدِ مَا كَادَ يَزِيغُ قُلُوبُ فَرِيقٍ مِنْهُمْ ثُمَّ تَابَ عَلَيْهِمْ إِنَّهُ بِهِمْ رَؤُفٌ رَحِيمٌ ـ وَعَلَى الثَّلٰثَةِ الَّذِينَ خُلِّفُوا حَتّٰى إِذَا ضَاقَتْ عَلَيْهِمُ الْأَرْضُ بِمَا رَحُبَتْ وَضَاقَتْ عَلَيْهِمْ أَنْفُسُهُمْ وَظَنُّوا أَنْ لَا مَلْجَأَ مِنَ اللّٰهِ إِلَّا إِلَيْهِ ثُمَّ تَابَ عَلَيْهِمْ لِيَتُوبُوا إِنَّ اللّٰهَ هُوَ التَّوَّابُ الرَّحِيمُ (توبه ـ ۱۱۷و۱۱۸)

خداوند متعال نسبت بمحمد وهمراهانش ازمهاجروانصاردرآن ساعت سخت درجنگ تبوك بعد ازآنكه نزديك بود ازفرط ناراحتی دلهای عدهٔای از آنان لغزش پیدا کند وتغییرعقیده دهند لطف ومهربانی کرد و ازتقصیرآنها درگذشت زیرا خداوند نسبت بآنها نظرمرحمت وبخشایش دارد ونیز نسبت بآن سه نفر(مراروهلال وکعیب) که ازجنگ تبوك تخلف ورزیدند ولی از دلتنگی و پشیمانی زمین با همه پهناوری برآنها تنگ شد وبلکه ازخود نیزدلتنگ ومشمئز گردیدند وبالاخره فهمیدند که ازخدا باید بخود اوپناه ببرند بذل مرحمت فرمود پس عذرآنها را پذیرفت و راه هدایت وتوفیق توبه بآنها ارائه داد ـ آری بیقین خداوند توبه‌پذیرونسبت ببندگان

مشفق و مهربان است .

یَا أَیُّهَا الَّذِینَ آمَنُوا اتَّقُوا اللَّهَ وَكُونُوا مَعَ الصَّادِقِینَ (توبه ـ ۱۱۹)

ای اهل ایمان ازخدا بترسید وبا مردم راستگو محشورشوید .

مَا كَانَ لِأَهْلِ الْمَدِینَةِ وَمَنْ حَوْلَهُمْ مِنَ الْأَعْرَابِ أَنْ یَتَخَلَّفُوا عَنْ رَسُولِ اللَّهِ وَلَا یَرْغَبُوا بِأَنْفُسِهِمْ عَنْ نَفْسِهِ ذَٰلِكَ بِأَنَّهُمْ لَا یُصِیبُهُمْ ظَمَأٌ وَلَا نَصَبٌ وَلَا مَخْمَصَةٌ فِی سَبِیلِ اللَّهِ وَلَا یَطَئُونَ مَوْطِئًا یَغِیظُ الْكُفَّارَ وَلَا یَنَالُونَ مِنْ عَدُوٍّ نَیْلًا إِلَّا كُتِبَ لَهُمْ بِهِ عَمَلٌ صَالِحٌ إِنَّ اللَّهَ لَا یُضِیعُ أَجْرَ الْمُحْسِنِینَ (توبه ـ ۱۲۰)

اهل مدینه واعراب حومه وبادیه‌نشین بهیچوجه نباید ازدستورمحمد سرپیچی کنند ومطلقاً نباید عقیده‌ای مخالف میل پیغمبراظهار نمایند تا درجریان‌جنگ هیچ‌رنجی ازتشنگی و گرسنگی وخستگی برای آنها پیش نیاید وبرخلاف دستورونقشه پیغمبر قدمی بر ندارند که باعث برانگیختن خشم کفار باشد ـ دراینصورت وقتی از روی دستورپیغمبرعمل کردند هیچ دستبردی بدشمنان نمیزنند مگر آنکه پاداش نیکی در نامه اعمال برای آنها نوشته میشود آری خداوند پاداش نیکوکاران را فراموش نمیکند و اعمالشان را بدون نتیجه نمیگذارد .

وَلَا یُنْفِقُونَ نَفَقَةً صَغِیرَةً وَلَا كَبِیرَةً وَلَا یَقْطَعُونَ وَادِیًا إِلَّا كُتِبَ لَهُمْ لِیَجْزِیَهُمُ اللَّهُ أَحْسَنَ مَا كَانُوا یَعْمَلُونَ (توبه ـ ۱۲۱)

وهیچ خرجی در راه خدا نمیکنند کم یا زیاد وهیچ بیابانی را برای پیشرفت دین اسلام طی نمیکنند مگر آنکه در دفتر کارنامهٔ ایشان یادداشت میشود که خداوند جزای اعمال نیك آنها را ببهترین وجهی اداء فرماید .

وَمَا كَانَ الْمُؤْمِنُونَ لِیَنْفِرُوا كَافَّةً فَلَوْلَا نَفَرَ مِنْ كُلِّ فِرْقَةٍ مِنْهُمْ طَائِفَةٌ لِیَتَفَقَّهُوا فِی الدِّینِ وَلِیُنْذِرُوا قَوْمَهُمْ إِذَا رَجَعُوا إِلَیْهِمْ لَعَلَّهُمْ یَحْذَرُونَ (توبه ـ ۱۲۲)

مؤمنین نباید یکجا و عموماً برای جنگ بیرون بروند ورسول را تنها بگذارند چرا ازهر طایفه چندنفر برای کسب دستورو آموختن آداب دین ودریافت احکام نزد او نمیمانند تا بعد ازمراجعت آن دستورهارا باقوام خود یاددهند و آنهارا راهنمائی کنند تا آنها هم ازسر پیچی ونافرمانی دست بردارند ؟

یا أَیُّهَا الَّذِینَ آمَنُوا قاتِلُوا الَّذِینَ یَلُونَکُمْ مِنَ الْکُفّارِ وَلْیَجِدُوا فِیکُمْ غِلْظَةً وَاعْلَمُوا أَنَّ اللهَ مَعَ الْمُتَّقِینَ (توبه - ۱۲۳)

ای اهل ایمان با کفارازهمانها که باشما نزدیکترند بجنگید کفار باید ازشمااحساس خشونت ودرشتی ونیرومندی وپایداری بنمایند- بدانید که خدایار کسانی است که ازترس وضعف و زبونی بپرهیزند .

قُلْ أَرَأَیْتُمْ إِنْ أَتاکُمْ عَذابُهُ بَیاتاً أَوْ نَهاراً ماذا یَسْتَعْجِلُ مِنْهُ الْمُجْرِمُونَ أَثُمَّ إِذا ما وَقَعَ آمَنْتُمْ بِهِ - آلْآنَ وَقَدْ کُنْتُمْ بِهِ تَسْتَعْجِلُونَ - ثُمَّ قِیلَ لِلَّذِینَ ظَلَمُوا ذُوقُوا عَذابَ الْخُلْدِ هَلْ تُجْزَوْنَ إِلّا بِما کُنْتُمْ تَکْسِبُونَ (یونس - ۵۰تا ۵۲)

بگوچه میگوئید وقتی عذاب خدا درشب یاروزنازل شد چه‌مفرّی دارید ؟- چرا گناهکاران مجازات خود را با عجله درخواست میکنند - آیا بعد ازآنکه عذاب خدا واقع شدآنوقت بآن ایمان میآورید ؟ آیا حالا- یعنی بعد ازوقوع آنرا تصدیق میکنید ؟ شما خودتان باعجله فرارسیدن آنرا میخواستید- درآن‌حال بستمکاران گفته میشود عذاب ابدی را بچشید که نتیجه اعمال خودتان است - آیا این عذاب غیراز کیفر کردارخودتان چیز دیگری است ؟

وَیَسْتَنْبِئُونَکَ أَحَقٌّ هُوَ - قُلْ إِی وَرَبِّی إِنَّهُ لَحَقٌّ وَما أَنْتُمْ بِمُعْجِزِینَ (یونس - ۵۳)

از تو میپرسند که آیا دین اسلام وخدا و قیامت حق است؟ بگو آری قسم بخدای من راست است وشما چاره ندارید جز اینکه تسلیم آن شوید .

وَلَوْ اَنَّ لِكُلِّ نَفْسٍ ظَلَمَتْ مَا فِي الْاَرْضِ لَافْتَدَتْ بِهِ وَاَسَرُّوا النَّدَامَةَ لَمَّا رَاَوُا الْعَذَابَ وَقُضِيَ بَيْنَهُمْ بِالْقِسْطِ وَهُمْ لَا يُظْلَمُونَ (یونس ـ ٥٤)

هیچ نفس ظالمی از عذاب خدا (وقتیکه بظهور میرسد) خلاصی ندارد هر چند مالك تمام ثروت روی زمین باشند وهمه آنرا فدیه دهند وپشیمانی خود را مکتوم بدارند ـ در آن روز بین آنها بعدالت حکومت میشود ودر باره آنها کوچکترین ظلم وتبعیضی اجراء نخواهد شد .

اَلَا اِنَّ لِلّٰهِ مَا فِي السَّمٰوَاتِ وَالْاَرْضِ اَلَا اِنَّ وَعْدَ اللّٰهِ حَقٌّ وَلٰكِنَّ اَكْثَرَهُمْ لَا يَعْلَمُونَ ـ هُوَ يُحْيِي وَيُمِيتُ وَاِلَيْهِ تُرْجَعُونَ (یونس ـ ٥٥ و ٥٦)

خدا مالك تمام زمین و آسمانهاست واحتیاجی بچنان فدیه‌هائی ندارد ـ و عدهٔ او حقّ است اما اکثر مردم از این حقیقت آگاه نیستند او بوجود میآورد ومیمیراند و مرجع همه شما بسوی اوست .

قُلْ بِفَضْلِ اللّٰهِ وَبِرَحْمَتِهِ فَبِذٰلِكَ فَلْيَفْرَحُوا هُوَ خَيْرٌ مِمَّا يَجْمَعُونَ (یونس ـ ٥٨)

ای محمّد بگو بفضل ومرحمت خدا توجه کنید وبآن دلخوش دارید لطف ومرحمت خداوند بهتر ومفیدتر از ثروتی است که اندوخته میکنید .

فَهَلْ يَنْتَظِرُونَ اِلَّا مِثْلَ اَيَّامِ الَّذِينَ خَلَوْا مِنْ قَبْلِهِمْ قُلْ فَانْتَظِرُوا اِنِّي مَعَكُمْ مِنَ الْمُنْتَظِرِينَ ـ ثُمَّ نُنَجِّي رُسُلَنَا وَالَّذِينَ آمَنُوا كَذٰلِكَ حَقًّا عَلَيْنَا نُنْجِ الْمُؤْمِنِينَ (یونس ـ ۱۰۲ و ۱۰۳)

آیا مردم چه انتظاری دارند چرا تسلیم دین نمیشوند؟ جز آنکه منتظرند روزگار بدی را که پیشینیان دیدند ببینند؟ بگو در اینصورت منتظر چنان روزی باشیدمنهم

منتظر پیشرفت دین خدا هستم - درآنصورت ما هم پیغمبران خود وپیروان آنان رانجات میدهیم وپیروز میگردانیم - آری وظیفه ماست که مؤمنین رانجات‌دهیم.

قُلْ یاٰاَیُّهَا النّاسُ قَدْ جاءَکُمُ الْحَقُّ مِنْ رَبِّکُمْ فَمَنِ اهْتَدی فَاِنَّما یَهْتَدی لِنَفْسِهِ وَمَنْ ضَلَّ فَاِنَّما یَضِلُّ عَلَیْها - وَما اَنَا عَلَیْکُمْ بِوَکیلٍ (یونس-۱۰۸)

بمردم بگو که دین حق ظاهر شد وآیات او برای شما نازل گردید هر کس باین راه هدایت شد نفع آن عاید خود او میشود وهر کس گمراه شد خود او بدبخت و بیچاره خواهد شد ومن درمقابل عقوبت خدائی ضامن شما نخواهم بود.

وَاتَّبِعْ ما یُوحی اِلَیْكَ واصْبِرْ حَتّی یَحْکُمَ اللهُ وَ هُوَ خَیْرُ الْحاکِمینَ (یونس - ۱۰۹)

ای محمد از فرمان خدا که برشما صادرمیشود تبعیّت کن و در راه دین استقامت بورز تا خداوند بین تو ومخالفانت حکمّیت کند او بهترین داوران است .

مَنْ کانَ یُریدُ الْحَیٰوةَ الدُّنْیا وَزینَتَها نُوَفِّ اِلَیْهِمْ اَعْمالَهُمْ فیها وَهُمْ فیها لا یُبْخَسُونَ - اُولٰئِكَ الَّذینَ لَیْسَ لَهُمْ فِی الْاٰخِرَةِ اِلاَّ النّارُ وَحَبِطَ ما صَنَعُوا فیها وَباطِلٌ ما کانُوا یَعْمَلُونَ (هود - ۱۵ و ۱۶)

هر کس از افراد مردم که مایل بزخارف دنیوی باشد مزد سعی و کوشش او را در دنیا باو میدهیم وچیزی از آن کم نخواهد شد اما این افراد در روز قیامت نصیبی جز آتش ندارند وهمه اعمال وافکارآنها درآن روز باطل وبی‌نتیجه خواهد بود .

وَلا تَرْکَنُوا اِلَی الَّذینَ ظَلَمُوا فَتَمَسَّکُمُ النّارُ وَ ما لَکُمْ مِنْ دُونِ اللهِ مِنْ اَوْلِیاءَ ثُمَّ لا تُنْصَرُونَ (هود - ۱۱۳)

هرگزبا ظالمان ودشمنان خود تماسّ نزدیك نگیرید وباآنها همکاسه وهم کیسه نشوید زیرا درآن صورت باآتش وعذاب دچارمیشوید درآن صورت جز خدا یار و

یاوری نخواهید داشت وخدا هم بشما کمك نخواهد کرد .

وَقُلْ لِلَّذِينَ لَا يُؤْمِنُونَ اعْمَلُوا عَلَىٰ مَكَانَتِكُمْ إِنَّا عَامِلُونَ وَانْتَظِرُوا إِنَّا مُنْتَظِرُونَ (هود ـ ۱۲۱ و۱۲۲)

بکسانیکه ایمان نیاورده‌اند بگو شما هر چه در قدرت دارید علیه من و دین من بکار برید ما هم بقدر قوت خود کوشش میکنیم آنوقت هر دو منتظر عواقب امر خواهیم بود تا ببینیم کدامیك برحق بوده‌ایم .

رُبَمَا يَوَدُّ الَّذِينَ كَفَرُوا لَوْ كَانُوا مُسْلِمِينَ ـ ذَرْهُمْ يَأْكُلُوا وَيَتَمَتَّعُوا وَيُلْهِهِمُ الْأَمَلُ فَسَوْفَ يَعْلَمُونَ (حجر ـ ۳)

بسیاری ازکافران آرزو میکنند که کاش مسلمان بودند آن دنیا پرستان را بگذار مانندحیوانات بچرند وازخورد وخواب خود لذّت برند ـ وآمال وآرزوی دنیوی آنها را در گرداب‌غفلت فرو برد درآتیه نزدیکی نتیجه غفلت خود را خواهندديد.

أَتَىٰ أَمْرُ اللَّهِ فَلَا تَسْتَعْجِلُوهُ ـ سُبْحَانَهُ وَتَعَالَىٰ عَمَّا يُشْرِكُونَ (نحل ـ ۱)

امر خدا بر پیشرفت اسلام بوقوع خواهد پیوست در رسیدن آن عجله نکنید خداوند پاك ومنزّه است از اینکه برای او شریك فرض کنند .

مَا عِنْدَكُمْ يَنْفَدُ وَمَا عِنْدَ اللَّهِ بَاقٍ وَلَنَجْزِيَنَّ الَّذِينَ صَبَرُوا أَجْرَهُمْ بِأَحْسَنِ مَا كَانُوا يَعْمَلُونَ (نحل ـ ۹۶)

آنچه‌نزد شماست وآنرا عزیز و گرامی‌میدارید نابود میشود چیزیکه باقی‌میماند لطف و توجه خداوند است ـ ما بمردم صبور و ثابت قدم اجروپاداش میدهیم که بدرجات ازکارهای نیك آنها بهتر است .

ثُمَّ إِنَّ رَبَّكَ لِلَّذِينَ هَاجَرُوا مِنْ بَعْدِ مَا فُتِنُوا ثُمَّ جَاهَدُوا وَصَبَرُوا إِنَّ رَبَّكَ مِنْ بَعْدِهَا لَغَفُورٌ رَحِيمٌ (نحل ـ ۱۱۰)

یقین بدانید که خداوند نسبت بمؤمنانی که بعد از گرفتاری بفتنه کفار از خانه و کاشانهٔ خود هجرت کردند وباز هم در راه خدا جهاد کرده واستقامت ورزیدند در آینده غفور ومهربان خواهد بود وپاداش نیك بآنها خواهد داد .

اُدعُ اِلیٰ سَبیلِ رَبِّكَ بِالحِکمَةِ وَالمَوعِظَةِ الحَسَنَةِ وَجادِلهُم بِالَّتی هِیَ اَحسَنُ ـ اِنَّ رَبَّكَ هُوَ اَعلَمُ بِمَن ضَلَّ عَن سَبیلِهِ وَهُوَ اَعلَمُ بِالمُهتَدینَ (نحل ـ ۱۲۵)

مردم‌را با بیان‌شیرین وپند واندرز بدین حق دعوت کن وبا آنها بلطف ومهربانی بحث کن خداوند گمراهان وهدایت شوندگان را بهتر از شما میشناسد .

وَاِن عاقَبتُم فَعاقِبوا بِمِثلِ ما عوقِبتُم بِهِ وَلَئِن صَبَرتُم لَهُوَ خَیرٌ لِلصّابِرینَ (نحل ـ ۱۲۶)

اگر دشمنان ـ شمارا اذیت وآزار کردند شماهم آنها را بهمان اندازه‌وبا همان‌عمل عقوبت کنید واگر صبر وتحمل داشته واز تعقیب وانتقام بگذرید عاقبت این عمل برای صابران بهتر است .

اُنظُر کَیفَ فَضَّلنا بَعضَهُم عَلیٰ بَعضٍ وَلَلآخِرَةُ اَکبَرُ دَرَجاتٍ وَاَکبَرُ تَفضیلاً (اسراء ـ ۲۱)

ببین ما در دنیا چگونه بعضی را بر بعض دیگر ترجیح وتفضیل دادیم اما فضیلت اُخروی بمراتب از نعمتهای دنیوی مهمتر است .

اَفَاَمِنتُم اَن یَخسِفَ بِکُم جانِبَ البَرِّ اَو یُرسِلَ عَلَیکُم حاصِباً ثُمَّ لاتَجِدوا لَکُم وَکیلاً ـ اَم اَمِنتُم اَن یُعیدَکُم فیهِ تارَةً اُخریٰ فَیُرسِلَ عَلَیکُم قاصِفاً مِنَ الرّیحِ فَیُغرِقَکُم بِما کَفَرتُم ثُمَّ لاتَجِدوا لَکُم عَلَینا بِهِ تَبیعاً (اسراء ـ ۶۸ و ۶۹)

ای مردم آیا نمیترسید وقتیکه از دریا بساحل رسیدید و بخیال خود نجات یافتید

یکمرتبه زمین دهان باز کند و شما را فرو برد یا خدا تندبادی بر شما نازل کند که باران سنگ برشما ببارد ومطلقا پناه و ملجای نیابید ؟ یا باز ایمنید که همین جریان دوباره تجدید شود و باد صرصر شما را قهراً و بکیفر کفر بدریا بریزد و غرق کند واز قهر و غضب ما فریادرس نداشته باشید ؟

وَاضْرِبْ لَهُم مَّثَلَ الْحَيَوٰةِ الدُّنْيَا كَمَاءٍ أَنزَلْنَاهُ مِنَ السَّمَاءِ فَاخْتَلَطَ بِهِ نَبَاتُ الْأَرْضِ فَأَصْبَحَ هَشِيمًا تَذْرُوهُ الرِّيَاحُ وَكَانَ اللَّهُ عَلَىٰ كُلِّ شَيْءٍ مُّقْتَدِرًا (کهف ـ ۴۵)

برای مردم در اثبات نا چیز بودن دنیا این مثل را بزن که ما آب باران را از آسمان نازل کنیم وانواع نباتات ومواد حیاتی با آن باران مخلوط شود و خوب رشد کند وخرم وباطراوت شود ولی ناگهان صبحگاهی خشکیده ودرهم پیچیده و شاخه‌های آن بدست باد حوادث متفرق وپراکنده گردد ـ آری خداوند بر هر کاری تواناست .

الْمَالُ وَالْبَنُونَ زِينَةُ الْحَيَوٰةِ الدُّنْيَا وَالْبَاقِيَاتُ الصَّالِحَاتُ خَيْرٌ عِندَ رَبِّكَ ثَوَابًا وَخَيْرٌ أَمَلًا (کهف ـ ۴۶)

مال واولاد زینت زندگانی موقّت دنیوی است امااعمال نیك وجاوید از جهت‌ثواب وبر آوردن آرزوهای اساسی ومعنوی بر آنها ترجیح دارد .

قُلْ هَلْ نُنَبِّئُكُم بِالْأَخْسَرِينَ أَعْمَالًا الَّذِينَ ضَلَّ سَعْيُهُمْ فِي الْحَيَوٰةِ الدُّنْيَا وَهُمْ يَحْسَبُونَ أَنَّهُمْ يُحْسِنُونَ صُنْعًا أُولَٰئِكَ الَّذِينَ كَفَرُوا بِآيَاتِ رَبِّهِمْ وَلِقَائِهِ فَحَبِطَتْ أَعْمَالُهُمْ فَلَا نُقِيمُ لَهُمْ يَوْمَ الْقِيَامَةِ وَزْنًا (کهف ـ ۱۰۳ تا ۱۰۵)

بگو ای مردم میخواهید زیانکارترین مردم را بشما معرفی کنیم ؟ کسانی هستند که تمام کوشش خود رابرای مال دنیا مصروف میکنند وبخیال خود کار خوبی کرده‌اند ـ کسانی هستند که بآیات عظمت خدای خود ودیدار او در روز قیامت

کفر میورزند ورنج آنها مهدور وضایع است و در روز قیامت برای آنها ارزشی قائل نیستیم .

وَاِذا تُتلیٰ عَلَیهِم آیاتُنا بیِّناتٍ قالَ الَّذینَ کَفَروا لِلَّذینَ آمَنوا اَیُّ الفَریقَینِ خَیرٌ مَقاماً واَحسَنُ نَدیّاً (مریم ـ ۷۳)

وقتی در مقام تبلیغ ، آیات روشن ما برمردم تلاوت شود اهل کفر بمؤمنان (ازروی تفاخر) میگویند کدامیك از ما وشما از حیث تمکّن ومقام وآینده بهتریم ؟

وَکَم اَهلَکنا قَبلَهُم مِن قَرنٍ هُم اَحسَنُ اَثاثاً وَرِءیاً (مریم ـ ۷٤)

در حالیکه ما پیش از آنها در قرون و اعصار گذشته چه طوایف ومللی را نا بود کرده‌ایم که از حیث مال وثروت ولوازم زندگی وقیافه و منظر بمراتب از آنها بهتر بودند .

قُل مَن کانَ فِی الضَّلالَةِ فَلیَمدُد لَهُ الرَّحمنُ مَدّاً ـ حَتّیٰ اِذا رَاَوا ما یُوعَدونَ اِمّا العَذابَ وَاِمّا السّاعَةَ ـ فَسیَعلَمونَ مَن هُوَ شَرٌّ مَکاناً وَاَضعَفُ جُنداً (مریم ـ ۷۵)

بگو خداوند بـگمراهان اول تمکّن و مهلت و طول عمر میدهد تا وقتیکه باید بچشم خودآنچه راکه بآنها وعده شده ببینند یا عذاب قتل و اسارت یا فرا رسیدن قیامت آنوقت بخوبی متوجه میشوند چه کسی از حیث مقام پست‌تر واز حیث سپاه و اعوان ضعیف‌تر است .

وَیَزیدُ اللهُ الَّذینَ اهتَدَوا هُدیً ـ وَالباقیاتُ الصّالِحاتُ خَیرٌ عِندَ رَبِّكَ ثَواباً وَخَیرٌ مَرَدّاً (مریم ـ ۷٦)

خداوند مردم هدایت شده را بیشتر هدایت میکند ـ آثار نیك وکارهای خیر نزد خدای تو از لحاظ اجر وپاداش پسندیده‌تر واز جهت حسن عاقبت وباز گشت هم

نیکوتر است .

اَفَرَأَیْتَ الَّذی کَفَرَ بِآیاتِنا وَقالَ لَاُوتَیَنَّ مالاً وَوَلَداً - اَطَّلَعَ الْغَیْبَ اَمِ اتَّخَذَ عِنْدَالرَّحْمٰنِ عَهْداً - کَلّا سَنَکْتُبُ ما یَقُولُ وَ نَمُدُّ لَهُ مِنَ الْعَذابِ مَدّاً - وَنَرِثُهُ ما یَقُولُ وَیَأْتینا فَرْداً (مریم - ۷۷ تا ۸۰)

دیدی آنکس (عاصی ابن وائل یا بخبّاب پسرارت) که بآیات ما کفر ورزید گفت در آینده من دارای مال واولاد خواهم شد وبدین اسلام اعتنائی ندارم ؟ آیا او از غیب آگاه بود یـا از خدا قـول و پیمان گـرفته بود؟ هیچ چنین چیزی نیست خدا بکسی تعهد نمیدهد ما این اظهارات او را یاد داشت میکنیم و بـر عذاب او میافزائیم آن مال و اولادی که میگوید بالاخره بما بر میگردد او بتنهائی در پیشگاه ما حاضر میشود .

وَلَقَدِ اسْتُهْزِئَ بِرُسُلٍ مِنْ قَبْلِكَ فَحاقَ بِالَّذینَ سَخِرُوا مِنْهُمْ ما کانُوا بِهِ یَسْتَهْزِؤُنَ (انبیاء - ٤١)

پیغمبران پیش از تو هم از طرف مردم عصر خود مسخره واستهزاء شدند اما کیفر استهزاء دامنگیر همان مردم شد وعواقب سوءاعمال خودشان آنها را احاطه کرد.

قُلْ اِنَّما اُنْذِرُکُمْ بِالْوَحْیِ وَلایَسْمَعُ الصُّمُّ الدُّعاءَ اِذامایُنْذَرُونَ (انبیاء - ٤٥)

بگو من شما را بوسیله وحی بحقایق آگاه میکنم اما وحی بگوش شما آشنانیست گوش کر دعوت نمیشنود واز اندرز متأثر نمیشود .

اُذِنَ لِلَّذینَ یُقاتَلُونَ بِاَنَّهُمْ ظُلِمُوا وَاِنَّ اللهَ عَلیٰ نَصْرِهِمْ لَقَدیرٌ اَلَّذینَ اُخْرِجُوا مِنْ دِیارِهِمْ بِغَیْرِ حَقٍّ اِلّا اَنْ یَقُولُوا رَبُّنَا اللهُ وَلَوْلا دَفْعُ اللهِ النّاسَ بَعْضَهُمْ بِبَعْضٍ لَهُدِّمَتْ صَوامِعُ وَبِیَعٌ وَ صَلَواتٌ وَمَساجِدُ یُذْکَرُ فیهَا اسْمُ اللهِ کَثیراً وَلَیَنْصُرَنَّ اللهُ مَنْ یَنْصُرُهُ اِنَّ اللهَ لَقَوِیٌّ عَزیزٌ (حج - ۳۹و۴۰)

بآنها کـه مورد حمله قرار میگیرند اجازه دفاع داده شد زیرا بیجهت مورد ظلم قرار میگیرند والبته خدا هم بر کمك آنها قادر است - منظور کسانی هستند که بنا حق از خانه وکاشانه خود در بدر شده و گناهی جز این ندارند که میگویند معبود ما خداست اگر خدا دفع شر بعضی از بشر را ببعض دیگر واگذار نکند معابد ونماز ومساجد وصومعه و کنشتها همه بهم میخورد و زیر ورو میشد - بدیهی است خدا کسی را یاری میکند که دین او را تائید وعملا در راه خدا بذل مساعی نماید خدا توانا و بزرگوار است.

اَلَّذِینَ اِنْ مَکَّنّاهُمْ فِی الْاَرْضِ اَقامُوا الصَّلٰوةَ وَآتَوُا الزَّکٰوةَ وَاَمَرُوا بِالْمَعْرُوفِ وَنَهَوْا عَنِ الْمُنْکَرِ وَلِلّٰهِ عاقِبَةُ الْاُمُورِ (حج - ٤١)

خدا بآنها کمك میکند که وقتی بآنان در روی زمین قدرت وتمکن دادیم نماز میگذارند - زکوة میدهند اعمال حسنه را ترویج و از اعمال زشت جلوگیری میکنند چون میدانند که عاقبت کارها باخداست.

وَاَقْسَمُوا بِاللّٰهِ جَهْدَ اَیْمانِهِمْ لَئِنْ اَمَرْتَهُمْ لَیَخْرُجُنَّ قُلْ لاتُقْسِمُوا طاعَةٌ مَعْرُوفَةٌ اِنَّ اللّٰهَ خَبِیرٌ بِما تَعْمَلُونَ (نور - ٥٣)

منافقین برای تو بنام خدا قسم سخت میخورند که اگر امر کنی بجهاد خواهند رفت بگو قسم دروغ نخورید همیشه و در هرزمانی اطاعت از جریان روز، کارشما بوده و حقیقت و ثبات ندارید خداوند باعمال شما آگاهی کامل دارد.

قُلْ اَطِیعُوا اللّٰهَ وَاَطِیعُوا الرَّسُولَ فَاِنْ تَوَلَّوْا فَاِنَّما عَلَیْهِ ما حُمِّلَ وَعَلَیْکُمْ ما حُمِّلْتُمْ وَاِنْ تُطِیعُوهُ تَهْتَدُوا - وَما عَلَی الرَّسُولِ اِلَّا الْبَلاغُ الْمُبِینُ (نور - ٥٤)

بگو ای مردم اوامر خدا ورسول رااطاعت کنید واگر سرپیچی کنید برای رسول

فرقی نمیکند بار او بگردن خود او و بار شما بگردن خودتان است البته اگر او را اطاعت کنید هدایت خواهید شد - رسول جز ابلاغ رسالت وظیفه دیگری ندارد .

(آیه ۵۵ ازسوره نور در فصل ۲۵ دیده شود)

لَاتَحْسَبَنَّ الَّذِينَ كَفَرُوامُعْجِزِينَ فِي‌الْاَرْضِ وَمَأْوٰيهُمُ النَّارُوَلَبِئْسَ‌الْمَصِيرُ (نور - ۵۷)

خیال نکنید کفّار هیچوقت درروی زمین قدرت ومعجزی خواهند یافت آنهامأوی و مرجعشان آتش دوزخ است چه بد مرجعی!

(بآیهٔ ۶۱ سوره نور در فصل ۸ از نظررفع تکلیف جهاد مراجعه‌شود)

وَ قَالُوا اِنْ نَتَّبِعُ الْهُدٰى مَعَكَ نُتَخَطَّفْ مِنْ اَرْضِنَا - اَوَلَمْ نُمَكِّنْ لَهُمْ حَرَماً آمِنًا يُجْبٰى اِلَيْهِ ثَمَرَاتُ كُلِّ شَيْئٍ رِزْقاً مِنْ لَدُنَّا - وَ لٰكِنَّ اَكْثَرَهُمْ لَايَعْلَمُونَ (قصص - ۵۷)

اهل مکّه بشما گفتند که اگر با شما وارد اسلام شویم از سرزمین خود رانده و آواره خواهیم شد - مگر غیراز این است که ما مکه را برای آنها بیت‌الحرام و مکان امن قرار داده‌ایم ؟ که انواع نعمتها بآن سرازیر میشود و این روزیها صرفاً از جانب ما حواله میشود- این عذرها درست نیست وحقیقت‌این‌است که‌اکثرشان آگاه بحقایق نیستند .

وَ مَا اُوتِيتُمْ مِنْ شَيْئٍ فَمَتَاعُ‌الْحَيٰوةِ الدُّنْيَا وَزِينَتُهَا وَمَاعِنْدَاللهِ خَيْرٌ وَاَبْقٰى اَفَلَاتَعْقِلُونَ- اَفَمَنْ وَعَدْنَاهُ وَعْداً حَسَناً فَهُوَلَاقِيهِ كَمَنْ مَتَّعْنَاهُ مَتَاعَ‌الْحَيٰوةِ- الدُّنْيَا ثُمَّ هُوَ يَوْمَ‌الْقِيَامَةِ مِنَ الْمُحْضَرِينَ (قصص - ۶۰ و ۶۱)

آنچه ازمال ونعمت دنیا که بدست آورده‌اندزیب‌وزینت ظاهری وناچیز وبیمقداری

است و آنچه از جانب خدا باشد آن باقی و ابدی است آیا حساب آنکسیکه وعده‌های نیك قیامت باو داده‌ایم و باو میرسد مانند حساب کسی است که دردنیا مختصر اشیائی دارد و در قیامت باهزاران بیم وترس برای محاسبه حاضرمیشود؟

وَقَالَ الَّذِينَ كَفَرُوا لِلَّذِينَ آمَنُوا اتَّبِعُوا سَبِيلَنَا وَلْنَحْمِلْ خَطَايَاكُمْ وَمَا هُمْ بِحَامِلِينَ مِنْ خَطَايَاهُمْ مِنْ شَيْءٍ إِنَّهُمْ لَكَاذِبُونَ (عنکبوت ـ ۱۲)

کافران اهل ایمان را بکیش خود دعوت میکنند وبآنها وعده میدهند که بار گناه و اشتباهات آنانرا بدوش بکشند ـ دروغ میگویند آنها هیچوقت گناه واشتباهات اینان را بگردن نمیگیرند.

وَلَيَحْمِلُنَّ أَثْقَالَهُمْ وَأَثْقَالًا مَعَ أَثْقَالِهِمْ وَلَيُسْأَلُنَّ يَوْمَ الْقِيَامَةِ عَمَّا كَانُوا يَفْتَرُونَ (عنکبوت ـ ۱۳)

بلی آنها علاوه بر بار نکبت و بدبختی خود وزر ووبال گمراهان را نیز حمل خواهند کرد و در روز قیامت از دروغ وافترا آتی که از آنها سرزده بازخواست میشوند.

مَثَلُ الَّذِينَ اتَّخَذُوا مِنْ دُونِ اللَّهِ أَوْلِيَاءَ كَمَثَلِ الْعَنْكَبُوتِ اتَّخَذَتْ بَيْتًا وَإِنَّ أَوْهَنَ الْبُيُوتِ لَبَيْتُ الْعَنْكَبُوتِ لَوْ كَانُوا يَعْلَمُونَ (عنکبوت ـ ٤۱)

کسانیکه باغیر خدا میسازند و دوستانی برای خود غیراز خـدا میگیرند مانند عنکبوتی هستند که بخیال خود برای خود خانه میسازد و از تار خود بدور خود می‌تند ـ پوچترین خانه‌ها و بی اساسترین بناها خانهٔ عنکبوت است ـ اگر این اندازه تشخیص داشته و مطالب را باهم بسنجند بحقیقت این موضوع پی‌میبرند.

إِنَّ اللَّهَ يَعْلَمُ مَا يَدْعُونَ مِنْ دُونِهِ مِنْ شَيْءٍ وَهُوَ الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ (عنکبوت ـ ٤۲)

خداوند تمام آن اشیاء و اشخاص را که مردم بمعبودیت خود برمیگزینند بخوبی

میشناسد او بهمه امور قادر و بهمه مسائل از روی حکمت آگاه است.

وَيَسْتَعْجِلُونَكَ بِالْعَذَابِ وَلَوْلَا أَجَلٌ مُسَمًّى لَجَاءَهُمُ الْعَذَابُ وَلَيَأْتِيَنَّهُمْ بَغْتَةً وَهُمْ لَا يَشْعُرُونَ - يَسْتَعْجِلُونَكَ بِالْعَذَابِ وَإِنَّ جَهَنَّمَ لَمُحِيطَةٌ بِالْكَافِرِينَ يَوْمَ يَغْشَاهُمُ الْعَذَابُ مِنْ فَوْقِهِمْ وَمِنْ تَحْتِ أَرْجُلِهِمْ وَيَقُولُ ذُوقُوا مَا كُنْتُمْ تَعْمَلُونَ (عنکبوت - ۵۳ تا ۵۵)

منکران از روی تمسخر برای رسیدن عذاب خدا تقاضای تعجیل میکنند اگر هرکاری وقت و موعد معین نمیداشت فوراً عذاب بر آنها نازل میشد البته بدون اینکه خبر داشته باشند بطور ناگهانی دچار عذاب میشوند اینها از تو تقاضای تعجیل میکنند و حال آنکه هم اکنون جهنم سوء اعمال آنها را احاطه کرده است و روز قیامت هم عذاب خدا از فرق سر و از زیر پا آنها را فرا میگیرد و بآنها میگوید بچشید این نتیجهٔ اعمال خود شماست.

(بآیات ۵۸ و ۵۹ سورهٔ عنکبوت در فصل ۲۰ مراجعه شود)

وَمَا هَٰذِهِ الْحَيَاةُ الدُّنْيَا إِلَّا لَهْوٌ وَلَعِبٌ وَإِنَّ الدَّارَ الْآخِرَةَ لَهِيَ الْحَيَوَانُ لَوْ كَانُوا يَعْلَمُونَ (عنکبوت - ٦٤)

این دنیای چند روزه ناچیز بازیچه‌ای بیش نیست اگر مردم خوب تعقّل کنند - خانهٔ آخرت حیات ابدی است.

أَوَلَمْ يَرَوْا أَنَّا جَعَلْنَا حَرَمًا آمِنًا وَيُتَخَطَّفُ النَّاسُ مِنْ حَوْلِهِمْ أَفَبِالْبَاطِلِ يُؤْمِنُونَ وَبِنِعْمَةِ اللَّهِ يَكْفُرُونَ (عنکبوت - ٦٧)

آیا مردم مکّه نمی‌بینند که شهر آنها را مرکز امنیّت قرار داده‌ایم در صورتیکه در اطراف آنها و خارج از مکّه مردم ربوده میشوند و مورد حمله و قتل و غارت قرار میگیرند با این وصف باز بنعمت خدا کفر میورزند و بباطل میگروند؟

وَمَنْ أَظْلَمُ مِمَّنِ افْتَرَى عَلَى اللَّهِ كَذِباً أَوْ كَذَّبَ بِالْحَقِّ لَمَّا جَاءَهُ أَلَيْسَ فِي جَهَنَّمَ مَثْوًى لِلْكَافِرِينَ (عنکبوت - ۶۸)

ستمکارتر از آن کیست که برخدا دروغ ببندد یا حق را بعد از آنکه بروی نازل و محقق شد تکذیب کند آیا نمیدانید در جهنّم جایگاه ثابت برای کافران آماده شده است؟

وَالَّذِينَ جَاهَدُوا فِينَا لَنَهْدِيَنَّهُمْ سُبُلَنَا وَإِنَّ اللَّهَ لَمَعَ الْمُحْسِنِينَ (عنبکوت-۶۹)

کسانیکه از صمیم قلب و باجان و مال در راه ما کوشیدند آنها را براه سعادت‌و رحمت خود هدایت میکنیم -- آری خدا با نیکوکاران است.

غُلِبَتِ الرُّومُ فِي أَدْنَى الْأَرْضِ وَهُمْ مِنْ بَعْدِ غَلَبِهِمْ سَيَغْلِبُونَ فِي بِضْعِ سِنِينَ لِلَّهِ الْأَمْرُ مِنْ قَبْلُ وَمِنْ بَعْدُ وَيَوْمَئِذٍ يَفْرَحُ الْمُؤْمِنُونَ بِنَصْرِ اللَّهِ يَنْصُرُ مَنْ يَشَاءُ وَهُوَ الْعَزِيزُ الرَّحِيمُ وَعْدَ اللَّهِ لَا يُخْلِفُ اللَّهُ وَعْدَهُ وَلَكِنَّ أَكْثَرَ النَّاسِ لَا يَعْلَمُونَ يَعْلَمُونَ ظَاهِراً مِنَ الْحَيَاةِ الدُّنْيَا وَهُمْ عَنِ الْآخِرَةِ هُمْ غَافِلُونَ (روم-۲تا۷)

کشور روم در نزدیکترین نقطهٔ دیارعرب مغلوب شد اما آنها بعداز شکست دوباره پیروز خواهند شد - این پیروزی در اندسالی پیش میآید - کارهای گذشته و آینده در دست خداست - در آن روزاهل ایمان بفتح‌وظفر خداوندی شادند - خداوند بهر کس که بخواهدفتح و فیروزی میدهد او بزرگوار و مهربان است این وعدهٔ خداست وخداوند در انجام‌وعدهٔ خود تخلّف نمیورزداما بیشتر مردم واقف بحقایق امر نیستند فقط صورت ظاهری از امور دنیوی را می‌بینند و از پایان‌کار و نتایج بعدی قضایا غافلند.

مُنِيبِينَ إِلَيْهِ وَاتَّقُوهُ وَأَقِيمُوا الصَّلَاةَ وَلَا تَكُونُوا مِنَ الْمُشْرِكِينَ مِنَ الَّذِينَ فَرَّقُوا دِينَهُمْ وَكَانُوا شِيَعاً كُلُّ حِزْبٍ بِمَا لَدَيْهِمْ فَرِحُونَ (روم - ۳۱ و۳۲)

ای مردم بدرگاه خدا توبه کنیداز عقوبت او بترسید نماز بگذارید جزومشرکین نباشید ـ آنها که طریقه توحید را رها کرده متفرق میشوند و بشعب و دستجات تقسیم میگردند و هردسته‌ای بمرام و اساسنامه خود شادمان و متکی است.

(فصل ۵ آیه ۵۳ سوره مؤمنون)

(بآیه ۴۳ سورهٔ روم درفصل ۲ مراجعه شود)

اَفَمَن کانَ مُؤمِناً کَمَن کانَ فاسِقاً لایَستَوُن (سجده ـ ۱۸)

خیال میکنید مؤمن و فاسق درپیشگاه خدا مساوی هستند؟ خیر چنین نیست.

(بآیه ۱۹ وبیست در پاداش مؤمن و کیفر فاسق در فصل ۲۵ مراجعه‌شود)

وَلَنُذیقَنَّهُم مِنَ العَذابِ الاَدنیٰ دُونَ العَذابِ الاَکبَرِ لَعَلَّهُم یَرجِعُونَ ـ وَمَن اَظلَمُ مِمَّن ذُکِّرَ بِآیاتِ رَبِّهِ ثُمَّ اَعرَضَ عَنها ـ اِنّا مِنَ المُجرِمینَ مُنتَقِمُونَ (سجده ـ ۲۱ و ۲۲)

ما بفاسقان قبل ازعذاب بزرگ قیامت عذاب کوچکتری میچشانیم شاید متنبه‌شوند و از راه کفر وعناد برگردند ستمکارتر از آن کیست که متذکر آیات خدا شود و از آن دوری جوید؟ ما از گناهکاران بشدت انتقام میکشیم.

وَیَقُولُونَ مَتیٰ هٰذَا الفَتحُ اِن کُنتُم صادِقینَ ـ قُل یَومَ الفَتحِ لا یَنفَعُ الَّذینَ کَفَرُوا ایمانُهُم وَلا هُم یُنظَرُونَ ـ فَاَعرِض عَنهُم وَانتَظِر اِنَّهُم مُنتَظِرُونَ (سجده ـ ۲۸ تا ۳۰)

کافران از روی تمسخر بشما میگویند آخراین فتح شما چه شد اگر راست میگوئید چرا صورت وقوع پیدا نمیکند؟ بگو در روز فتح (فتح مکه یا ظهور قیامت) ایمانی که کافران دارند بدرد آنها نمیخورد و بآنها توجهی نمیشود ـ از آنها دوری کن ومنتظر نتیجه کارو فتح وفیروزی اسلام باش کفارهم منتظر ومنتهز فرصتند.

یَا أَیُّهَا الَّذِینَ آمَنُوا اذْكُرُوا نِعْمَةَ اللَّهِ عَلَیْكُمْ إِذْ جَاءَتْكُمْ جُنُودٌ فَأَرْسَلْنَا عَلَیْهِمْ رِیحًا وَجُنُودًا لَمْ تَرَوْهَا وَكَانَ اللَّهُ بِمَا تَعْمَلُونَ بَصِیرًا (احزاب - ۹)

ای اهل ایمان شکر نعمت خدارا بجای آرید ومرحمت او را در نظر داشته باشید آنوقت که لشکر کفار بشما حمله کرد ما برای کمك بشما تند بادی برعلیه آنها برانگیختیم همچنین سپاهی ازفرشتگان فرستادیم که شما آنرا نمیدیدید و خداوند بحال و وضع شما آگاه بود.

إِذْ جَاءُوكُمْ مِنْ فَوْقِكُمْ وَمِنْ أَسْفَلَ مِنْكُمْ وَإِذْ زَاغَتِ الْأَبْصَارُ وَبَلَغَتِ الْقُلُوبُ الْحَنَاجِرَ وَتَظُنُّونَ بِاللَّهِ الظُّنُونَا (احزاب - ۱۰)

آن زمان لشکردشمن ازبالا و پائین بشما هجوم آورده بودند درآن حال چشمها حیران ودلها از شدت آشفتگی بحنجره رسیده و میخواست از سینه خارج شود و هردسته درباره خود تصوراتی نسبت بخداوند میکردند وخود را شکست خورده یا فاتح میدانستند.

هُنَالِكَ ابْتُلِيَ الْمُؤْمِنُونَ وَزُلْزِلُوا زِلْزَالًا شَدِیدًا (احزاب - ۱۱)

اینجا بود که مؤمنین امتحان شدند وضعفاء آنها سخت متزلزل ونگران بودند.

وَإِذْ یَقُولُ الْمُنَافِقُونَ وَالَّذِینَ فِی قُلُوبِهِمْ مَرَضٌ مَا وَعَدَنَا اللَّهُ وَرَسُولُهُ إِلَّا غُرُورًا - وَإِذْ قَالَتْ طَائِفَةٌ مِنْهُمْ یَا أَهْلَ یَثْرِبَ لَا مُقَامَ لَكُمْ فَارْجِعُوا وَیَسْتَأْذِنُ فَرِیقٌ مِنْهُمُ النَّبِیَّ یَقُولُونَ إِنَّ بُیُوتَنَا عَوْرَةٌ وَمَا هِیَ بِعَوْرَةٍ إِنْ یُرِیدُونَ إِلَّا فِرَارًا (احزاب - ۱۲ و ۱۳)

منافقین و آنها که درایمانشان سستی ودر دلهایشان بی ایمانی وجود داشت میگفتند خداوند ورسول اوجز دروغ وفریب بما وعدهٔ صادقی نداده اند حتی بعضیها باهل مدینه القاء کردند که دیگر توقف شما در اینجا صلاح نیست برگردید و متفرق شوید - عده‌ای هم میآمدند ازپیغمبر کسب اجازه مرخصی کنند ببهانه‌اینکه خانه

های ماحفاظ و دیوار ندارد و مورد دستبرد واقع میشود در صورتیکه این اظهار صحیح نبود وقصد آنها صرفاً فراراز معرکه بود.

وَلَوْ دُخِلَتْ عَلَيْهِمْ مِنْ اَقْطارِها ثُمَّ سُئِلُوا الْفِتْنَةَ لَآتَوْها وَما تَلَبَّثُوا بِها اِلاّ يَسِيرًا (احزاب - ١٤)

هر گاه ازاطراف آن منازل دشمنان وارد شوند و ازاینها تقاضای باز گشت بکفر کنند می پذیرند وبازداخل کفر میشوند در صورتیکه در آن کفر هم مدّت زیادی توقّف نخواهند کرد واز بین خواهند رفت.

وَلَقَدْ كانُوا عاهَدُوا اللهَ مِنْ قَبْلُ لا يُوَلُّونَ الْاَدْبارَ - وَكانَ عَهْدُ اللهِ مَسْئُولًا (احزاب - ١٥)

وحال آنکه قبلا باخدای خود عهد بسته بودند که بجنگ پشت نکنند - وعهد و پیمان نزد خدا معتبر ونقض آن موجب بازخواست است.

قُلْ لَنْ يَنْفَعَكُمُ الْفِرارُ اِنْ فَرَرْتُمْ مِنَ الْمَوْتِ اَوِ الْقَتْلِ وَاِذًا لا تُمَتَّعُونَ اِلاّ قَلِيلًا (احزاب - ١٦)

بگو فرار ازمرگ وقتل چه فایده دارد؟ مگر در این دنیا چقدر خواهید ماند از این حیات دوروزه فقط مُدّت کمی تمتّع میبرید وباید آنرا بگذارید و بگذرید.

قُلْ مَنْ ذَا الَّذِي يَعْصِمُكُمْ مِنَ اللهِ اِنْ اَرادَ بِكُمْ سُوءًا اَوْ اَرادَ بِكُمْ رَحْمَةً وَلا يَجِدُونَ لَهُمْ مِنْ دُونِ اللهِ وَلِيًّا وَلا نَصِيرًا (احزاب - ١٧)

بگو اگر خدا بخواهد شما را مورد غضب یا مشمول عنایت خود قرار دهد کیست که خلاف آنرا اراده نماید یا شما را ازخطر برهاند؟ جزخداوند یار و یاوری ندارید.

قَدْ يَعْلَمُ اللهُ الْمُعَوِّقِينَ مِنْكُمْ وَالْقائِلِينَ لِاِخْوانِهِمْ هَلُمَّ اِلَيْنا وَلا يَأْتُونَ الْبَأْسَ اِلاّ قَلِيلًا (احزاب - ١٨)

خداوند کسانی را که مانع جهاد مسلمانان هستند میشناسد ومیداند چه کسانی ببرادران و همکاران خود میگویند بیائید بما ملحق شوید و از مسلمانان دوری جوئید - وجز مدت کمی آنهم برای ایجاد نفاق درجنگ حاضر نمیشوند .

اَشِحَّةً عَلَيْكُم فَإِذَا جَاءَ الْخَوْفُ رَأَيْتَهُمْ يَنظُرُونَ إِلَيْكَ تَدُورُ أَعْيُنُهُمْ كَالَّذِي يُغْشَى عَلَيْهِ مِنَ الْمَوْتِ - فَإِذَا ذَهَبَ الْخَوْفُ سَلَقُوكُم بِأَلْسِنَةٍ حِدَادٍ أَشِحَّةً عَلَى الْخَيْرِ - أُولَئِكَ لَمْ يُؤْمِنُوا فَأَحْبَطَ اللهُ أَعْمَالَهُمْ وَكَانَ ذَلِكَ عَلَى اللهِ يَسِيرًا

(احزاب - ۱۹)

آنها ازانفاق مالی وبذل کمك نسبت بشما بخل میورزند و وقتی خطری متوجه آنها شود می بینی بسوی شما میآیند و چشمان آنها از ترس درکاسه مانند کسیکه در حال مرگ وغشی باشد میچرخد اما همینکه خطرازآنها رفع شد بالحن خشن حمله میکنند وازشما مطالبه مال مینمایند واز انجام امور خیریه دریغ میورزند - اینها هیچوقت ایمان نمیآورند وخدا رنج وزحمت آنهارا بر باد میدهد وآنانرا نابود میسازد اینکاربرای خدا بسیار آسان است .

يَحْسَبُونَ الْأَحْزَابَ لَمْ يَذْهَبُوا وَإِن يَأْتِ الْأَحْزَابُ يَوَدُّوا لَوْ أَنَّهُم بَادُونَ فِي الْأَعْرَابِ يَسْأَلُونَ عَنْ أَنبَائِكُمْ وَلَوْ كَانُوا فِيكُم مَا قَاتَلُوا إِلَّا قَلِيلًا

(احزاب - ۲۰)

خیال میکنند کفّار هنوز ازدورمدینه نرفته وآنجا را خالی نکرده اند و اگرهم دشمنان بار دیگر بیایند این مردم منافق دوست دارند بروند بادیه نشینی کنند و فقط اخبار واسرارجنگی شمارا بدست آورده بدشمن بدهند یا منتهز فرصت باشند واگر باشماهم بمانند پایداری ندارند وجز بمدت بسیار کم وبرای حفظ ظاهردر جنگ شرکت نمیکنند .

لَقَدْ كَانَ لَكُمْ فِي رَسُولِ اللهِ أُسْوَةٌ حَسَنَةٌ لِمَن كَانَ يَرْجُو اللهَ وَالْيَوْمَ الْآخِرَ

وَذَکَرَ اللهَ کَثِیراً (احزاب ـ ۲۱)

برای شما در پیروی پیغمبر خیر وسعادت بسیار است مخصوصاً برای کسانیکه بخدا وروز قیامت امیدوارند و بیشتر کارشان ذکر خداست .

وَلَمّا رَأَی الْمُؤْمِنُونَ الْاَحْزابَ قالُوا هٰذا ما وَعَدَنا اللهُ وَرَسُولُهُ وَصَدَقَ اللهُ وَرَسُولُهُ وَمازادَهُمْ اِلّا اِیماناً وَتَسْلِیماً (احزاب ـ ۲۲)

امّا مؤمنین وقتیکه دستجات لشکر دشمن را دیدند گفتند این همان جنگی است که خدا ورسول بما وعده کرده بودند وجز ایمان و تسلیم چیزی بر آنها افزوده نمیشود .

مِنَ الْمُؤْمِنِینَ رِجالٌ صَدَقُوا ما عاهَدُوا اللهَ عَلَیْهِ ـ فَمِنْهُمْ مَنْ قَضیٰ نَحْبَهُ وَمِنْهُمْ مَنْ یَنْتَظِرُ وَما بَدَّلُوا تَبْدِیلاً (احزاب ـ ۲۳)

از مؤمنین رادمردانی هستند که بعهد و پیمانیکه با خدا بسته اند وفادارند بعضی از آنها اجلشان فرارسید ودرجنگ کشته شدند بعضی هم مقاومت کردند وجنگیدند و هیچ تغییر عقیده ندادند .

لِیَجْزِیَ اللهُ الصّادِقِینَ بِصِدْقِهِمْ وَیُعَذِّبَ الْمُنافِقِینَ اِنْ شاءَ اَوْیَتُوبَ عَلَیْهِمْ اِنَّ اللهَ کانَ غَفُوراً رَحِیماً (احزاب ـ ۲۴)

خداوند براستگویان پاداش راستگوئی را میدهد و منافقین را مجازات میکند و اگر بخواهد توبه آنان را می‌پذیرد آری خداوند بخشنده ومهربان است .

وَرَدَّ اللهُ الَّذِینَ کَفَرُوا بِغَیْظِهِمْ لَمْ یَنالُوا خَیْراً وَکَفَی اللهُ الْمُؤْمِنِینَ الْقِتالَ وَکانَ اللهُ قَوِیّاً عَزِیزاً (احزاب ـ ۲۵)

وخدا کفّار را با حالت خشمیکه داشتند دست خالی ومحروم و بدون غنیمت برگردانید خدا خود دفاع مؤمنین رابعهده گرفت واو برای دفاع کافی است زیرا خدا توانا وبزرگوار است .

وَأَنزَلَ الَّذِينَ ظَاهَرُوهُم مِّنْ أَهْلِ الْكِتَابِ مِن صَيَاصِيهِمْ وَقَذَفَ فِي قُلُوبِهِمُ الرُّعْبَ فَرِيقًا تَقْتُلُونَ وَتَأْسِرُونَ فَرِيقًا (احزاب - ۲۶)

وخداوند آن عده ازیهود ونصاری را که پشتیبان و کمك کنندهٔ مشرکین بودند از سنگرهایشان فرود آورد وترس وتزلزل دردل دشمنان اسلام ایجاد کرد که گروهی ازآنها را کشتند و گروهی را اسیر کردند .

وَأَوْرَثَكُمْ أَرْضَهُمْ وَدِيَارَهُمْ وَأَمْوَالَهُمْ وَأَرْضًا لَّمْ تَطَؤُوهَا وَكَانَ اللَّهُ عَلَىٰ كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرًا (احزاب - ۲۷)

ودر نتیجه سرزمین وخانه واموال دشمن را بشما واگذار کرد زمینی که در جنگ گذشته بآن قدم نگذاشته بودید آری خداوند بر هر کاری تواناست .

إِنَّ الْمُسْلِمِينَ وَالْمُسْلِمَاتِ وَالْمُؤْمِنِينَ وَالْمُؤْمِنَاتِ وَالْقَانِتِينَ وَالْقَانِتَاتِ وَالصَّادِقِينَ وَالصَّادِقَاتِ وَالصَّابِرِينَ وَالصَّابِرَاتِ وَالْخَاشِعِينَ وَالْخَاشِعَاتِ وَالْمُتَصَدِّقِينَ وَالْمُتَصَدِّقَاتِ وَالصَّائِمِينَ وَالصَّائِمَاتِ وَالْحَافِظِينَ فُرُوجَهُمْ وَالْحَافِظَاتِ وَالذَّاكِرِينَ اللَّهَ كَثِيرًا وَالذَّاكِرَاتِ أَعَدَّ اللَّهُ لَهُم مَّغْفِرَةً وَأَجْرًا عَظِيمًا (احزاب - ۳۵)

خداوند برای مسلمانان واهل ایمان وطاعت گزاران وراستگویان وصابران ومردم فروتن وخیرخواه ونیکوکار و روزه‌داران و کسانیکه عصمت و عورت خود را از بیگانه حفظ میکنند وآنانکه بیشتر بیاد خداهستند چه زن وچه مرد وعده بخشش فرموده وپاداش بزرگ ونیکو قرار داده است .

(بآیات ۵۷ و ۵۸ و ۶۰ سوره احزاب در فصل ۲ مراجعه شود)

لَّئِن لَّمْ يَنتَهِ الْمُنَافِقُونَ وَالَّذِينَ فِي قُلُوبِهِم مَّرَضٌ وَالْمُرْجِفُونَ فِي الْمَدِينَةِ لَنُغْرِيَنَّكَ بِهِمْ ثُمَّ لَا يُجَاوِرُونَكَ فِيهَا إِلَّا قَلِيلًا (احزاب - ۶۰)

اگر منافقان و آنانکه سوء نیّت وناپاکی نسبت باسلام دردل دارند و کسانیکه مخالف اسلام تبلیغ میکنند دست ازاقدامات خود برندارند ماشمارا برآنها مسلّط

میگردانیم که جزعدهٔ قلیلی از آنها نتوانند درمدینه ودر مسکن ومأوای خود ودر جوار تو باقی بمانند .

مَلعُونینَ اینما ثُقِفُوا اُخِذُوا و قُتِّلُوا تَقتِیلاً - سُنَّةَاللهِ فِی الَّذِینَ خَلَوا مِنْ قَبلُ وَلَنْ تَجِدَ لِسُنَّةِاللهِ تَبدِیلاً (احزاب - ۶۱ و ۶۲)

این مردم بد کار رانده درگاه خدا هستند هرجا آنهارا بیابند باید جداً آنهارا گرفته بقتل برسانند این قاعده وقانون خدائی بوده که درطول تاریخ عناصر مفسد وسیله پیغمبران نابود شده اند راه ورسم خداوند تغییر پذیر نیست .

قُلْ مَنْ یَرْزُقُکُمْ مِنَ السَّمواتِ وَالاَرضِ قُلِ اللهُ وَاِنّا وَاِیّاکُمْ لَعَلیٰ هُدیً اَوْفِی ضَلالٍ مُبِینٍ (سبا - ۲۴)

باین منکران بگو کیست که ازآسمان وزمین بشما روزی میرساند اگر آنها نگفتند بگو خداست از ماوشما یکی برهدایت ودسته‌ای در گمراهی هستیم که بعداً معلوم خواهد شد .

قُلْ لا تُسئَلُونَ عَمّا اَجرَمنا وَلا نُسئَلُ عَمّا تَعمَلُونَ - قُلْ یَجمَعُ بَینَنا رَبُّنا ثُمَّ یَفتَحُ بَینَنا بِالحَقِّ وَهُوَالفَتّاحُ العَلِیمُ - قُلْ اَرُونِیَ الَّذِینَ اَلْحَقتُمْ بِهِ شُرَکاءَ کَلّا بَلْ هُوَاللهُ العَزِیزُالحَکِیمُ (سبا - ۲۵ تا ۲۷)

بگوشمامسئول گناهان مانیستید ماهم مسئول اعمال شما نخواهیم بود بگوخداوند مارا در پیشگاه خود جمع میکند و بین ما بحق داوری خواهد کرد بگوآنها را که بعنوان شریك برخدا بستید بمن نشان دهید که چه قدرت دارند؟ نخیر کوچکترین اثر و قدرتی ندارند قدرت خاص خدای بزرگ و با حکمت است .

قُلْ اِنَّ رَبّی یَقذِفُ بِالحَقِّ عَلّامُ الغُیُوبِ قُلْ جاءَالحَقُّ وَما یُبدِئُ الباطِلُ وَما یُعِیدُ (سبا - ۴۸ و ۴۹)

بگو خدای من وحی خودرا بحق برمن نازل میکند اودانای نهان است بگو حق رسید ودیگر باطل بظهور نخواهد پیوست وعودت نخواهد یافت .

وَقَالُوا آمَنَّا بِهِ وَأَنَّى لَهُمُ التَّنَاوُشُ مِنْ مَكَانٍ بَعِيدٍ - وَقَدْ كَفَرُوا بِهِ مِنْ قَبْلُ وَيَقْذِفُونَ بِالْغَيْبِ مِنْ مَكَانٍ بَعِيدٍ (سبا - ۵۲ و ۵۳)

گفتند ما بقرآن ودین اسلام ایمان آورده‌ایم- دروغ است- اینها با آنهمه فاصله‌ای که با ایمان وقرآن وراستی دارند کجا ایمان آورده‌اند و کی بسرحدّ ایمان خواهند رسید ؟ در صورتیکه آنها قبلا بمحمد ودین او کفر ورزیده و درغیاب او نسبتهای ناروائی باو داده‌اند که ازمقام وموقعیت او بسیار دوراست .

وَحِيلَ بَيْنَهُمْ وَبَيْنَ مَا يَشْتَهُونَ كَمَا فُعِلَ بِأَشْيَاعِهِمْ مِنْ قَبْلُ إِنَّهُمْ كَانُوا فِي شَكٍّ مُرِيبٍ (سبا - ۵۴)

بین این منکران نادان و آرزوهای آنان فاصله افتاد - هما نطور که در تاریخ گذشته همین اصل درباره امم امثال اینها اجراء شد آنها هم در آیات حق دچار شك و تردید بودند .

(بآیه ۷ سورهٔ فاطر در فصل ۲۰ توجه شود)

إِنَّ الَّذِينَ يَتْلُونَ كِتَابَ اللَّهِ وَأَقَامُوا الصَّلَوٰةَ وَأَنْفَقُوا مِمَّا رَزَقْنَاهُمْ سِرًّا وَعَلَانِيَةً يَرْجُونَ تِجَارَةً لَنْ تَبُورَ لِيُوَفِّيَهُمْ أُجُورَهُمْ وَيَزِيدَهُمْ مِنْ فَضْلِهِ إِنَّهُ غَفُورٌ شَكُورٌ (فاطر - ۲۹ و ۳۰)

کسانیکه کتاب خدا را تلاوت میکنند و نماز میگذارند و ازآنچه بآنها عنایت کرده‌ایم درنهان وآشکار انفاق میکنندآنها امّیدتجارتی را دارند که زیان وزوال درآن راه ندارد. امّیدوارند که خدای متعال پاداش آنها را ازفضل و کرم خود بیش‌ازحد انتظارمرحمت کند زیرا اونسبت ببندگان خاص خود بخشنده و درباره شاکران منشأ احسان است .

هُوَ الَّذِی جَعَلَکُمْ خَلَائِفَ فِی الْأَرْضِ فَمَنْ کَفَرَ فَعَلَیْهِ کُفْرُهُ وَلَا یَزِیدُ الْکَافِرِینَ کُفْرُهُمْ عِنْدَ رَبِّهِمْ إِلَّا مَقْتًا وَلَا یَزِیدُ الْکَافِرِینَ کُفْرُهُمْ إِلَّا خَسَارًا
(فاطر ـ ۳۹)

اوخدائی است که درروی زمین‌شما را جانشین گذشتگان کرده حال هر کس کفر بورزد ضرر آن عائد خود اومیشود کفر کافران جز غضب خدا چیزی ببار نمیآورد کفر کافران جز زیان حاصلی برای آنها ندارد .

(آیه ٤٥ سورهٔ فاطر در فصل ٥ مهلت وموعد مجازات اعمال)

(آیات ۱۳ تا ۲۸ سورهٔ یس درفصل ۱۹)

وَإِنْ كَانُوا لَيَقُولُونَ لَوْ أَنَّ عِنْدَنَا ذِكْرًا مِنَ الْأَوَّلِينَ لَكُنَّا عِبَادَ اللَّهِ الْمُخْلَصِينَ فَكَفَرُوا بِهِ فَسَوْفَ يَعْلَمُونَ (صافّات ـ ۱۶۷ تا ۱۷۰)

کافران میگویند اگرقبلا کتابی دردسترس ما بودآنوقت ما خدا را بـا اخلاص عبادت میکردیم ـ دروغ میگویند زیرا قرآن بر آنهـا نازل شد وبآن ایمـان نیاوردند والبته درآینده بمجازات کفر خود میرسند .

وَلَقَدْ سَبَقَتْ كَلِمَتُنَا لِعِبَادِنَا الْمُرْسَلِينَ إِنَّهُمْ لَهُمُ الْمَنْصُورُونَ وَإِنَّ جُنْدَنَا لَهُمُ الْغَالِبُونَ فَتَوَلَّ عَنْهُمْ حَتَّى حِينٍ وَأَبْصِرْهُمْ فَسَوْفَ يُبْصِرُونَ أَفَبِعَذَابِنَا يَسْتَعْجِلُونَ فَإِذَا نَزَلَ بِسَاحَتِهِمْ فَسَاءَ صَبَاحُ الْمُنْذَرِينَ (صافّات ـ ۱۷۱تا۱۷۷)

امرما درباره پیامبران ما براین قرار گرفته که آنها پیروزمند شوند سپاهیان مـا همیشه فاتح وغالب خواهند بود ای محمّدتوهم با اطمینان بپیشرفت خود فعلا تا وقت مناسب ازمخالفین خود روی بگردان درآینده نزدیکی باچشم خود عذاب و ذلّت آنهارا ببین آنها نیزنصرت وظفرترا خواهند دید وقتی عذاب الهی بدیارآنها وارد شود چه صبح بدی بدنبال شب خواهند داشت .

وَتَوَلَّ عَنْهُمْ حَتَّىٰ حِينٍ وَأَبْصِرْ فَسَوْفَ يُبْصِرُونَ ـ سُبْحَانَ رَبِّكَ رَبِّ الْعِزَّةِ عَمَّا يَصِفُونَ وَ سَلَامٌ عَلَى الْمُرْسَلِينَ وَالْحَمْدُ لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ

(صافات ـ ۱۷۸ تا ۱۸۲)

بازتأکید میکنیم که تا وقت مقتضی از آنها روبگردان بعداً طرفین وضع یکدیگر را خواهید دید ـ منزه است خدای تو پروردگار بزرگ از نسبتهائی که باو میدهند ـ سلام بر پیغمبران وستایش برای خداست.

وَالْقُرْآنِ ذِي الذِّكْرِ بَلِ الَّذِينَ كَفَرُوا فِي عِزَّةٍ وَشِقَاقٍ (ص ـ ۱ و ۲)

قسم بقرآنیکه وعظ وتذکررا در بردارد آنها که کفر ورزیده‌اند در مقام غرور و سرکشی هستند.

كَمْ أَهْلَكْنَا مِنْ قَبْلِهِمْ مِنْ قَرْنٍ فَنَادَوْا وَلَاتَ حِينَ مَنَاصٍ (ص ـ ۳)

چه ملل واقوامی رادرطی قرون گذشته نابودساختیم که درآن‌حال‌فریادها کردند ولی راه نجاتی نیافتند.

أَمْ عِنْدَهُمْ خَزَائِنُ رَحْمَةِ رَبِّكَ الْعَزِيزِ الْوَهَّابِ أَمْ لَهُمْ مُلْكُ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ وَمَا بَيْنَهُمَا فَلْيَرْتَقُوا فِي الْأَسْبَابِ جُنْدٌ مَا هُنَالِكَ مَهْزُومٌ مِنَ الْأَحْزَابِ (ص ـ ۹ تا ۱۱)

اینها افرادقابل ملاحظه‌ای نیستندآیا گنجهای خدای بزرگ و بخشندهٔ تودر دست اینهاست؟آیا برآسمانها وزمین و فواصل آنها تسلّط ومالکیّتی دارند ؟ اگر چنین است بگوبا آن وسایل ترقی کنید و بالا روید ـ خیر اینها مختصر لشکر شکست خورده‌ای هستند واز دستجات محکوم بنیستی ونابودی میباشند.

وَالَّذِينَ اجْتَنَبُوا الطَّاغُوتَ أَنْ يَعْبُدُوهَا وَأَنَابُوا إِلَى اللَّهِ لَهُمُ الْبُشْرَىٰ فَبَشِّرْ عِبَادِ الَّذِينَ يَسْتَمِعُونَ الْقَوْلَ فَيَتَّبِعُونَ أَحْسَنَهُ أُولَٰئِكَ الَّذِينَ هَدَاهُمُ اللَّهُ وَأُولَٰئِكَ هُمْ أُولُو الْأَلْبَابِ (زمر ـ ۱۷ و ۱۸)

کسانیکه‌از پرستش بت دوری میجویند وبسوی خداتوبه وانابه میکنند آنها بشارت نیل بسعادت رادارند بآن بندگان من که سخن حق میشنوند وبنیکوترین وجهی از آن تبعیت میکنند بشارت رحمت بده اینها کسانی هستند که خدا بآنها توفیق هدایت داده واز خردمندان روزگارند.

كَذَّبَ الَّذِينَ مِنْ قَبْلِهِمْ فَأَتَيهُمُ الْعَذَابُ مِنْ حَيْثُ لَا يَشْعُرُونَ فَأَذَاقَهُمُ اللهُ الْخِزْيَ فِي الْحَيٰوةِ الدُّنْيَا وَلَعَذَابُ الْآخِرَةِ أَكْبَرُ لَوْ كَانُوا يَعْلَمُونَ (زمر ـ ۲۵ و ۲۶)

قبل ازامت توهم امم دیگر آیات مارا تکذیب کردند ولی عذاب ما ازجائی بر آنها وارد شد که نمیدانستند از کجاست خداوند مزه پستی و بدبختی رادرهمین زندگانی دنیا بآنها چشانید البته عذاب آخرت را اگر ببینند ودرك كنند خواهند فهمید که بسیار بزرگتر و ناراحت کننده تراست.

فَمَنْ أَظْلَمُ مِمَّنْ كَذَبَ عَلَى اللهِ وَكَذَّبَ بِالصِّدْقِ إِذْ جَاءَهُ أَلَيْسَ فِي جَهَنَّمَ مَثْوًى لِلْكَافِرِينَ ـ وَالَّذِي جَاءَ بِالصِّدْقِ وَصَدَّقَ بِهِ أُولَئِكَ هُمُ الْمُتَّقُونَ لَهُمْ مَا يَشَاؤُنَ عِنْدَ رَبِّهِمْ ذٰلِكَ جَزَاؤُ الْمُحْسِنِينَ لِيُكَفِّرَ اللهُ عَنْهُمْ أَسْوَءَ الَّذِي عَمِلُوا وَ يَجْزِيَهُمْ أَجْرَهُمْ بِأَحْسَنِ الَّذِي كَانُوا يَعْمَلُونَ (زمر ـ ۳۲ تا ۳۵)

ظالمتر از آن کیست که برخدادروغ ببندد ودین حق‌را که‌ازجانب خداباوابلاغ‌شده تکذیب کند؟ آیاجهنم مأوی و آرامگاه کافران نیست؟ اما کسیکه وعده صدق و آئین راستی براو نازل شد وآنرا تصدیق کرد اینها مردم پرهیزگاری هستند که هرچه بخواهند نزد خدای آنان برایشان آماده است ـ اینست پاداش نیکوکاران تاخداوند باینوسیله زشت‌ترین گناهان دینداران رامحو ومستورسازد وببهترین وجهی جزای حسن اعمال آنها را عطا کند.

قُلْ يَا عِبَادِيَ الَّذِينَ أَسْرَفُوا عَلَى أَنْفُسِهِمْ لَاتَقْنَطُوا مِنْ رَحْمَتِ اللهِ إِنَّ اللهَ

یَغفِرُ الذُّنُوبَ جَمیعاً اِنَّهُ هُوَ الغَفُورُ الرَّحیم (زمر - ۵۳)

بندگان اسرافکار من که بر نفس خود ظلم کرده‌اند بگو از مرحمت و بخشایش خدا نومید نباشید خداوند گناه همه را می‌بخشد او بخشنده و مهربان است .

وَاَنیبُوا اِلیٰ رَبِّکُم وَاَسلِمُوا لَهُ مِن قَبلِ اَن یَأتِیَکُمُ العَذابُ ثُمَّ لا تُنصَرُون وَاتَّبِعُوا اَحسَنَ ما اُنزِلَ اِلَیکُم مِن رَبِّکُم مِن قَبلِ اَن یَأتِیَکُمُ العَذابُ بَغتَةً وَاَنتُم لا تَشعُرُونَ اَن تَقُولَ نَفسٌ یا حَسرَتیٰ عَلیٰ ما فَرَّطتُ فی جَنبِ اللهِ وَاِن کُنتُ لَمِنَ السّاخِرینَ اَو تَقُولَ لَو اَنَّ اللهَ هَدانی لَکُنتُ مِنَ المُتَّقینَ - اَو تَقُولَ حینَ تَرَی العَذابَ لَو اَنَّ لی کَرَّةً فَاَکُونَ مِنَ المُحسِنینَ - بَلیٰ قَد جاءَتکَ آیاتی فَکَذَّبتَ بِها وَاستَکبَرتَ بِها وَکُنتَ مِنَ الکافِرینَ (زمر - ۵۴ تا ۵۹)

بسوی خدای خود باز گردید و توبه کنید و تسلیم اراده او شوید قبل از آنکه دچار عقوبت شوید و یار و یاوری نداشته باشید - از بهترین کتاب آسمانی که بر شما نازل شده تبعیت کنید پیش از آنکه بدون اطلاع قبلی بلای ناگهانی برشما وارد شود آنگاه هر نفسی فریاد واحسرتا برآورد که افسوس که جانب اوامر خدا را فرو گذاشتم و بخود ظلم کردم وراه افراط پیمودم واوامر خدارامسخره نمودم یا بگوید اگر خدامرا هدایت میکرد من از جمله پرهیز گاران بودم یا وقتیکه دچارعذاب میشود - میگوید اگر من باردیگر مهلت داشتم و بدنیا بازمیگشتم درردیف نیکوکاران درمیآمدم - آری ای بدبخت کتاب من برتو نازل شد تو آنرا تکذیب کردی ودر برابر آن سر کشی نمودی وبآن کفر ورزیدی حال پشیمانی سودی ندارد .

وَوَیلٌ لِلمُشرِکینَ الَّذینَ لا یُؤتُونَ الزَّکوٰةَ وَهُم بِالآخِرَةِ هُم کافِرُونَ اِنَّ الَّذینَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصّالِحاتِ لَهُم اَجرٌ غَیرُ مَمنُونٍ (سجده - ۶ تا ۸)

وای بحال مشرکانیکه زکوة نمیدهند وبروز قیامت کفر میورزند وحیات راهمین دوروزه دنیا میدانند - امّا بعکس اهل ایمان ومردم نیکوکار پاداش رایگان وبی

منّت خواهند يافت .

اِنَّ الَّذينَ قالُوا رَبُّنَا اللهُ ثُمَّ استَقامُوا تَتَنَزَّلُ عَلَيهِمُ المَلائِكَةُ اَلّا تَخافُوا وَ لا تَحزَنُوا وَ اَبشِرُوا بِالجَنَّةِ الَّتِى كُنتُم تُوعَدُونَ نَحنُ اَولِياؤُكُم فِى الحَيوةِ الدُّنيا وَفِى الآخِرَةِ وَلَكُم فيها ما تَشتَهى اَنفُسُكُم وَلَكُم فيها ما تَدَّعُونَ نُزُلاً مِن غَفُورٍ رَحيمٍ (سجده ـ ۳۰ تا ۳۲)

کسانیکه بخدا ایمان میآورند وروی ایمان خود استقامت میورزند فرشتگان رحمت بر آنها نازل میکنیم که بآنها بگویند هیچگونه ترس و اندوه نداشته باشید شما را بشارت باد ببهشتی که بشما وعده داده شده بود ما فرشتگان در دنیا یار و مونس و همدم شما هستیم ودر بهشت هم هرچه آرزو کنید برای شما آماده است وهرچه طلب کنید حاضر میشود ـ سفره احسان خداوند برای شما گسترده است ـ احسان خدای بخشنده مهربان .

وَمَن اَحسَنُ قَولاً مِمَّن دَعا اِلَى اللهِ وَعَمِلَ صالِحاً وَقالَ اِنَّنى مِنَ المُسلِمينَ (سجده ـ ۳۳)

راستگو تر و خوش گفتار تر از آن کیست که مردم را بسوی خدا بخواند ونیکو کاری پیشه کند وبگوید من از گروه مسلمانان وتسلیم شدگان بامر حقّم ؟

وَالَّذينَ يُحاجُّونَ فِى اللهِ مِن بَعدِ مَا استُجيبَ لَهُ حُجَّتُهُم داحِضَةٌ عِندَ رَبِّهِم وَعَلَيهِم غَضَبٌ ـ وَلَهُم عَذابٌ شَديدٌ (شورى ـ ۱۶)

آنانکه دردین خدا بحث وجدل راه میاندازند (بعد از آنکه دین خدا مورد قبول مردم واقع شده واکثراً دعوت اورا پذیرفته اند) دیگر احتجاج آنها لغو وباطل و بی اثر است ودر پیشگاه خدا و خلق اثری ندارد بعلاوه مورد غضب خدا هستند و دچار عذاب سخت خواهند شد .

وَيَعْلَمَ الَّذِينَ يُجَادِلُونَ فِي آيَاتِنَا مَا لَهُمْ مِنْ مَحِيصٍ (شوری - ۳۵)

آنها که در آیات ما مجادله میکنند خود بخوبی میدانند که ازعذاب ما نجات و ملجائی ندارند.

فَمَا أُوتِيتُمْ مِنْ شَيْءٍ فَمَتَاعُ الْحَيَوٰةِ الدُّنْيَا وَمَا عِنْدَ اللهِ خَيْرٌ وَأَبْقَىٰ لِلَّذِينَ آمَنُوا وَعَلَىٰ رَبِّهِمْ يَتَوَكَّلُونَ (شوری - ۳۶)

این مال وثروتیکه نصیب شماشده نعمت چندروزه‌ای بیش نیست آنچه نزدخداست برای مردم با ایمان و متوکّل باقی و پایدار است.

لَقَدْ جِئْنَاكُمْ بِالْحَقِّ وَلَٰكِنَّ أَكْثَرَكُمْ لِلْحَقِّ كَارِهُونَ (زخرف - ۷۸)

ماحق را با دلایل بشما اعلام کردیم ولی اکثر شما از آن کراهت داشتید.

أَمْ أَبْرَمُوا أَمْرًا - فَإِنَّا مُبْرِمُونَ - أَمْ يَحْسَبُونَ أَنَّا لَا نَسْمَعُ سِرَّهُمْ وَنَجْوَاهُمْ بَلَىٰ وَرُسُلُنَا لَدَيْهِمْ يَكْتُبُونَ (زخرف - ۷۹)

آیا آنها بریك امر (عدم تسلیم بدین و سر پیچی ازدستور ما) اصرار میورزیدند؟ دراین صورت ماهم بر عذاب و عقاب آنها مُصمّم هستیم - آیاخیال میکنند مامطالب پنهانی واسرار آنهارانمیشنویم؟ بلی میشنویم و میبینیم - فرشتگان ما اعمال آنها را نزد آنها مینویسند و یادداشت میکنند.

قُلْ لِلَّذِينَ آمَنُوا يَغْفِرُوا لِلَّذِينَ لَا يَرْجُونَ أَيَّامَ اللهِ لِيَجْزِيَ قَوْمًا بِمَا كَانُوا يَكْسِبُونَ - مَنْ عَمِلَ صَالِحًا فَلِنَفْسِهِ وَمَنْ أَسَاءَ فَعَلَيْهَا ثُمَّ إِلَىٰ رَبِّكُمْ تُرْجَعُونَ (جاثیه - ١٤ و ١٥)

باهل ایمان بگواز کسانیکه انتظار روزهای بعث ونشر را ندارند در گذرند آنها را در غفلت خود بگذارند تادرموقع خود هر کس بسزای عمل خود برسد هر کس کار نیکی انجام دهد برای خود اوست ونتیجه کار بدهم بفاعل آن برمیگردد بالاخره هم همه بسوی خدای خود بر میگردید.

اَمْ حَسِبَ الَّذینَ اجْتَرَحُوا السَّیِّئاتِ اَنْ نَجْعَلَهُمْ کَالَّذینَ آمَنُوا وَ عَمِلُوا الصّالِحاتِ سَواءً مَحْیاهُمْ وَمَماتُهُمْ ساءَ ما یَحْکُمُونَ (جاثیه - ۲۱)

آیا مرتکبین اعمال زشت خیال میکنند آنهارادر ردیف مؤمنان و نیکوکاران قرار میدهیم وتصور میکنند مرگ وزندگی این دو دسته یکسان است ؟ بدحساب کرده ودرست حکمیّت نکرده‌اند

وَخَلَقَ اللهُ السَّمٰواتِ وَالْاَرْضَ بِالْحَقِّ وَلِتُجْزیٰ کُلُّ نَفْسٍ بِما کَسَبَتْ وَهُمْ لایُظْلَمُونَ (جاثیه - ۲۲)

خداوند زمین وآسمانرا ازروی برنامه واساس محکم ومعیّن خلق کرده وباید هر کسی بسزای عمل وپاداش کردار خود برسد وبکسی ظلم نشود .

اِنَّ الَّذینَ قالُوا رَبُّنَا اللهُ ثُمَّ اسْتَقامُوا فَلا خَوْفٌ عَلَیْهِمْ وَلاهُمْ یَحْزَنُونَ اُولٰئِکَ اَصْحابُ الْجَنَّةِ خالِدینَ فیها جَزاءً بِما کانُوا یَعْمَلُونَ (احقاف - ۱۳ و ۱٤)

کسانیکه خدارا پروردگارخود خواندند وروی این عقیده استقامت ورزیدند هیچوقت دچار بیم واندوه نمیشوند آنها اهل بهشتند وتا ابد درآن میمانند واین جزای حسن عمل آنهاست .

وَلَقَدْ مَکَّنّاهُمْ فیما اِنْ مَکَّنّاکُمْ فیهِ وَجَعَلْنا لَهُمْ سَمْعاً وَ اَبْصاراً وَ اَفْئِدَةً فَما اَغْنیٰ عَنْهُمْ سَمْعُهُمْ وَلا اَبْصارُهُمْ وَلا اَفْئِدَتُهُمْ مِنْ شَیْءٍ اِذْ کانُوا یَجْحَدُونَ بِآیاتِ اللهِ وَحاقَ بِهِمْ ما کانُوا بِهِ یَسْتَهْزِؤُنَ (احقاف - ۲٦)

ما باقوام پیشین تمکین و قدرتی داده بودیم که آنرا بشما امّت نداده ایم حتّی چشم و گوش وقلب وقُویٰ - و احساسات آنها نیز بموقع دردی ازآنهادوا نکرد و چون آیات خدا را انکار کرده بودند دچار عواقب سوءآن شدند و چیزهائیکه انکار کرده بودند همانهاآنانرا احاطه کرد و نابود ساخت .

وَلَقَدْ أَهْلَكْنَا مَا حَوْلَكُمْ مِنَ الْقُرَى وَصَرَّفْنَا الْآيَاتِ لَعَلَّهُمْ يَرْجِعُونَ ـ فَلَوْلَا نَصَرَهُمُ الَّذِينَ اتَّخَذُوا مِنْ دُونِ اللَّهِ قُرْبَانًا آلِهَةً بَلْ ضَلُّوا عَنْهُمْ وَذَٰلِكَ إِفْكُهُمْ وَمَا كَانُوا يَفْتَرُونَ (احقاف ـ ۲۷ و ۲۸)

ما بسیاری از شهر و دیار اطراف شما را بکیفر بدکاری هلاك کردیم و آنها را مایه عبرت این مردم قرار دادیم شاید از راه خود بر گردند پس چرا معبودانیکه بآنها نزدیکی میجستند بآنان کمك نکردند بلکه ازنظر آنها محوشدند؟ این نتیجه دروغ پردازی وافترا آت آنها بود.

الَّذِينَ كَفَرُوا وَصَدُّوا عَنْ سَبِيلِ اللَّهِ أَضَلَّ أَعْمَالَهُمْ وَالَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ وَآمَنُوا بِمَا نُزِّلَ عَلَىٰ مُحَمَّدٍ وَهُوَ الْحَقُّ مِنْ رَبِّهِمْ كَفَّرَ عَنْهُمْ سَيِّئَاتِهِمْ وَأَصْلَحَ بَالَهُمْ ذَٰلِكَ بِأَنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا اتَّبَعُوا الْبَاطِلَ وَأَنَّ الَّذِينَ آمَنُوا اتَّبَعُوا الْحَقَّ مِنْ رَبِّهِمْ كَذَٰلِكَ يَضْرِبُ اللَّهُ لِلنَّاسِ أَمْثَالَهُمْ (محمد ـ ۱ تا ۳)

کسانیکه کفرورزیدند وازراه خدا منحرف شدند عمل آنها تباه وسعی آنها هدرشد و کسانیکه ایمان آوردند و کارنیك پیشه کردندو بآنچه محمّد بحق ازجانب خدای خود آورده ایمان دارند گناهان آنان بخشوده و امور آنها اصلاح گردید این برای آن بود که کافران از باطل تبعیّت کردند واهل ایمان پیرو حقیقت گردیدند خداوند برای مصالح مردم اینطور مثال میزند.

فَإِذَا لَقِيتُمُ الَّذِينَ كَفَرُوا فَضَرْبَ الرِّقَابِ حَتَّىٰ إِذَا أَثْخَنْتُمُوهُمْ فَشُدُّوا الْوَثَاقَ فَإِمَّا مَنًّا بَعْدُ وَإِمَّا فِدَاءً حَتَّىٰ تَضَعَ الْحَرْبُ أَوْزَارَهَا ذَٰلِكَ وَلَوْ يَشَاءُ اللَّهُ لَانْتَصَرَ مِنْهُمْ وَلَٰكِنْ لِيَبْلُوَ بَعْضَكُمْ بِبَعْضٍ وَالَّذِينَ قُتِلُوا فِي سَبِيلِ اللَّهِ فَلَنْ يُضِلَّ أَعْمَالَهُمْ سَيَهْدِيهِمْ وَيُصْلِحُ بَالَهُمْ وَيُدْخِلُهُمُ الْجَنَّةَ عَرَّفَهَا لَهُمْ (محمّد ـ ٤ تا ٦)

همینکه درمیدان جنگ با کفّار تلاقی کردید فوراً آنهارا گردن بزنید تا وقتیکه

دراثر خونریزی زیاد آنهارا تسلیم سازیدواز پادر آورید پس آنگاه اسیران رامحکم ببندید تابعداً بمنّت یا با گرفتن جزیه آنهارا آزاد کنید وبالاخره در اثر این سخت گیریها شدّت وناراحتی جنگ ازبین برود و اسلام پیشرفت کند این حکم فعلی است واگر خدا میخواست خود ازکافران انتقام میکشید لکن این جنگها برای آنست که خدا بعضی از شما را بوسیله بعض دیگر امتحان کند ـ آنانکه در راه خدا کشته میشوند رنجشان هدر نمیرود وخدا آنهارا هدایت میکند وامورشان را دردنیا وآخرت ببهترین وجهی منظم میکند وآنها را وارد بهشت میسازد ـ بهشتیکه قبلاآنرا بآنها نشان‌داده است (شناسانده است) .

یا أَیُّهَا الَّذِینَ آمَنُوا إِنْ تَنْصُرُوا اللهَ یَنْصُرْکُمْ وَیُثَبِّتْ أَقْدامَکُمْ وَالَّذِینَ کَفَرُوا فَتَعْساً لَهُمْ وَ أَضَلَّ أَعْمالَهُمْ ذٰلِکَ بِأَنَّهُمْ کَرِهُوا مٰا أَنْزَلَ اللهُ فَأَحْبَطَ أَعْمالَهُمْ (محمّد ـ ۷ تا ۹)

ای اهل ایمان اگرشماخدارا یاری کنید اوهم شمارا یاری میکند و در جنگها شما را ثابت قدم وفاتح میگرداند آنانکه کفرورزیدند نصیبشان هلاك و نابودی است وسعی ورنجشان هدر است این برای آن است که کافران قرآن خدا را با اکراه تلقی کردند خداهم اعمال آنانرا خنثی وبلا اثر ساخت .

ذٰلِکَ بِأَنَّ اللهَ مَوْلَی الَّذِینَ آمَنُوا وَأَنَّ الْکافِرِینَ لامَوْلیٰ لَهُمْ ـ إِنَّ اللهَ یُدْخِلُ الَّذِینَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصّالِحاتِ جَنّاتٍ تَجْرِی مِنْ تَحْتِهَا الْأَنْهارُ وَالَّذِینَ کَفَرُوا یَتَمَتَّعُونَ وَیَأْکُلُونَ کَما تَأْکُلُ الْأَنْعامُ وَالنّارُ مَثْوًی لَهُمْ (محمد ـ ۱۱ و ۱۲)

این برای آن است که خدا یار و یاور اهل ایمان است ولی کافران یار و یاوری ندارند ـ خداوند مؤمنان نیکوکار را وارد بهشتهائی میکند که در آن نهرهای آب جاری است اما کافران چند روزی دردنیا متمتع میشوند ومانند حیوانات

شکمپرست میچرند وعاقبت تا ابد درآتش جهنم جایگزین میشوند.

وَ كَأَيِّنْ مِنْ قَرْيَةٍ هِيَ أَشَدُّ قُوَّةً مِنْ قَرْيَتِكَ الَّتِي أَخْرَجَتْكَ أَهْلَكْنَاهُمْ فَلَا نَاصِرَ لَهُمْ (محمّد ـ ۱۳)

چه شهرودیارهای باشکوهتر ونیرومند تر ازشهرمکّه‌را (که‌ترا از آن اخراج کردند) نابود کردیم و کسی بکمك آنها نیامد.

أَفَمَنْ كَانَ عَلَى بَيِّنَةٍ مِنْ رَبِّهِ كَمَنْ زُيِّنَ لَهُ سُوءُ عَمَلِهِ وَاتَّبَعُوا أَهْوَاءَهُمْ (محمّد ـ ١٤)

آیا کسیکه با دلیل وحجّت خدای خود مانند قرآن که براه مستقیم سعادت روان است با آنکس که اعمال زشت خود را زیبا می‌بیند مساوی است؟

مَثَلُ الْجَنَّةِ الَّتِي وُعِدَ الْمُتَّقُونَ فِيهَا أَنْهَارٌ مِنْ مَاءٍ غَيْرِ آسِنٍ وَأَنْهَارٌ مِنْ لَبَنٍ لَمْ يَتَغَيَّرْ طَعْمُهُ وَأَنْهَارٌ مِنْ خَمْرٍ لَذَّةٍ لِلشَّارِبِينَ وَأَنْهَارٌ مِنْ عَسَلٍ مُصَفًّى وَلَهُمْ فِيهَا مِنْ كُلِّ الثَّمَرَاتِ وَمَغْفِرَةٌ مِنْ رَبِّهِمْ كَمَنْ هُوَ خَالِدٌ فِي النَّارِ وَسُقُوا مَاءً حَمِيمًا فَقَطَّعَ أَمْعَاءَهُمْ (محمّد ـ ۱۵)

آیا بهشتی که بپرهیزگاران وعده داده شده ودرآن نهرهای آب زلال بدون‌تیرگی ونهرهائی ازشیرخالص که‌هیچوقت مزه‌آن تغییر نمیکند و جویهائی از مشروبات گوارا و لذّت بخش و همچنین جویهائی از عسل صاف کرده جاری است و دارای انواع واقسام میوه ها وخوراکیها وآسایش ورحمت برای آنان است مانندجایگاه بدکارانی است که باید دائماً در آتش دوزخ بسوزند و آب جوشان بیاشامند تا روده‌های آنان را پاره کند؟

وَيَقُولُ الَّذِينَ آمَنُوا لَوْلَا نُزِّلَتْ سُورَةٌ فَإِذَا أُنْزِلَتْ سُورَةٌ مُحْكَمَةٌ وَذُكِرَ فِيهَا الْقِتَالُ رَأَيْتَ الَّذِينَ فِي قُلُوبِهِمْ مَرَضٌ يَنْظُرُونَ إِلَيْكَ نَظَرَ الْمَغْشِيِّ عَلَيْهِ

مِنَ الموتِ فاولیٰ لهم (محمد - ۲۰)

مؤمنین میگویند چه شده که آیه‌ای در باب جهاد نازل نمیشود - در حالیکه وقتی آیهٔ محکمه وقطعی در باب جنگ نازل شد کسانیکه دردلشان مرض نفاق ودوروئی بود دیدی بشما نگاه میکردند مانند کسی که ازترس مرگ درحال بیهوشی است- برای چنین افرادی همین مرگ سزاواراست.

طاعةٌ وقولٌ معروفٌ فاذا عزم الامر فلوصدقوا الله لکان خیراً لهم (محمد-۲۱)

راه سعادت و دستور برای پیشرفت اسلام اطاعت خدا و گفتار نیکوست باید عمل طاعت باقول توأم وموافق باشد وهرگاه تصمیم براجراء امردین ازطریق جنگ یا صلح گرفته شد صلاح آنان دراین است که راه خدا را انتخاب کنند.

فهل عسیتم اِن تولّیتم ان تفسدوا فی الارض وتقطّعوا ارحامکم - اولئک الّذین لعنهم الله فاصمّهم واعمیٰ ابصارهم (محمد - ۲۲و۲۳)

شما مردم منافق اگر ازفرمان خدا و قرآن رو گردان شوید و براین امر تصمیم بگیرید که در روی زمین فساد برپا کنید وقطع رَحِم و ترك خویشاوندان کنید باز انتظارسعادت واُمّید نجات دارید؟ خیر آنها کسانی هستند که خدا آنهارا لعن کرده وآنان را ازدرك حقایق کرو کورساخته است.

(بآیات ۲۵ و۲۶سوره محمد درفصل ۹مراجعه شود)

فکیف اِذا توفّتهم الملائکة یضربون وجوههم وادبارهم ذلك بانّهم اتّبعوا ما اسخط الله وکرهوا رضوانه فاحبط اعمالهم (محمد - ۲۷و۲۸)

حال آنان چه خواهد بود وقتیکه ملائك برای قبض روح آنان میآیند و برصورت و قفای آنان تازیانه میزنند؟ این سزای آن است که تابع عواملی میشوند که موجب خشم خداست وازرضای او دوری میجویند بنابراین تمام مساعی و کوشش

آنها هدر میرود.

اَم حَسِبَ الَّذینَ فی قُلوبِهِم مَرَضٌ اَن لَن یُخرِجَ اللهُ اَضغانَهُم وَلَو نَشاءُ لَاَرَیناکَهُم فَلَعَرَفتَهُم بِسیماهُم وَ لَتَعرِفَنَّهُم فی لَحنِ القَولِ وَاللهُ یَعلَمُ اَعمالَکُم (مُحَمَّد ـ ۲۹ و ۳۰)

آیا مردم منافق بددل خیال میکنند کـه خدا کینهٔ قلبی آنها را بر مؤمنین آشکار نمیسازد ؟ اگر ما بخواهیم ماهیّت آنان را بر تو آشکار میسازیم تا از مشاهده قیافه وبمحض برخورد آنهارا بشناسی وهمچنین صدق و کذب آنان‌را درلحن گفتار تشخیص دهی ـ خداوند بتمام اعمال ونیّات شما آگاه است .

وَ لَنَبلُوَنَّکُم حَتّیٰ نَعلَمَ المُجاهِدینَ مِنکُم وَالصّابِرینَ وَ نَبلُوا اَخبارَکُم (مُحَمَّد ـ ۳۱)

ما شمارا بمقام امتحان درمیآوریم تا مجاهدین راه خدا ومردم صبور وبا استقامت را بشناسیم واخبارواظهارات شما را میآزمائیم تـا صدق و کذب آن معلوم شود.

اِنَّ الَّذینَ کَفَروا وَصَدّوا عَن سَبیلِ اللهِ وَشاقّوا الرَّسولَ مِن بَعدِ ما تَبَیَّنَ لَهُمُ الهُدیٰ لَن یَضُرّوا اللهَ شَیئاً وَسَیُحبِطُ اَعمالَهُم (مُحَمَّد ـ ۳۲)

کسانیکه کفر میورزند و راه خدارا برخلق میبندند وبا رسول خدا بعد ازآنکه حقایق دین بآنها ابلاغ شد بمخالفت میپردازند هیچ ضرری بخدا نمیرسانند بلکه آب درهاون میکوبند و کوشش آنها بنتیجه‌ای نمیرسد .

یا اَیُّهَا الَّذینَ آمَنوا اَطیعُوا اللهَ وَ اَطیعُوا الرَّسولَ وَلا تُبطِلوا اَعمالَکُم ـ اِنَّ الَّذینَ کَفَروا وَصَدّوا عَن سَبیلِ اللهِ ثُمَّ ماتوا وَ هُم کُفّارٌ فَلَن یَغفِرَ اللهُ لَهُم (مُحَمَّد ـ ۳۳و۳۴)

ای اهل ایمان ازخدا ورسول او تبعیت واطاعت کنید و زحمات خود را با ارتکاب معاصی وسرپیچی ازامر پیغمبر باطل نسازید کافرانیکه از پیشرفت اسلام جلوگیری میکنند ودرحال کفرمیمیرند هیچوقت مشمول عفوخداوند واقع نخواهند شد.

فَلاتَهِنُوا وَتَدْعُوا اِلَى السَّلْمِ وانتم الاعلون واللهُ معكم وَلَنْ يَتِرَكُم اعمالكُم اِنَّما الحيوةُ الدُّنيا لَعِبٌ وَلَهْوٌ واِنْ تُؤمِنُوا وَتَتَّقُوا يُؤتِكُم اُجُورَكُم وَلا يَسئلكُم اَموالكُم (مُحمد - ۳۵و۳۶)

ای مسلمین درراه دین سستی وتکاهل نورزید که از ترس بدشمن پیشنهاد صلح کنید بدانید که شما پیشرفت میکنید - خدا با شماست و اعمال شما را نابود و ضایع و بی‌ثمر نخواهد گذاشت حیات دوروزه دنیا بازیچه‌ای بیش نیست اگر ایمان بیاورید وپرهیزگار باشید خدا اجر فعالیتهای شما را بشما میرساند بدون آنکه ازاموال شما چیزی درمقابل بخواهد.

اِن يَسئلكموها فَيُحفِكُم تبخلوا ويُخرِج اضغانكم (مُحمد - ۳۷)

تازه اگرخدا چیزی ازاموال شما بخواهد و اصرار هم بورزد شما بخل میورزید ونمیدهید اوهم کینه وعقدهٔ باطنی شمارا آشکار میسازد

(بآیه ۳۸سوره محمد درفصل ۲۴ مراجعه شود)

هُوَالَّذِی اَنزَلَ السَّكِينَةَ فی قُلوبِ المُؤمِنينَ لِيَزدادُوا اِيماناً مَعَ اِيمانِهِم وَلِلهِ جُنُودُ السَّمواتِ وَالاَرضِ وَكانَ اللهُ عَلِيماً حَكِيماً - لِيُدخِلَ المُؤمِنينَ والمُؤمِناتِ جَنّاتٍ تَجرِی مِن تَحتِها الاَنهارُ خالِدِينَ فِيها وَيُكَفِّرَ عَنهُم سَيِّئاتِهِم وَكانَ ذلِكَ عِندَاللهِ فَوزاً عَظِيماً (فتح - ٤ و ٥)

اوخدائی است که درقلوب مؤمنین اعتماد واطمینان ایجاد میکند تا درایمان واعتقاد

بمقام کمال برسند- تمام قوای کائنات درحیطه اختیار اوست و بحکمت امور واشیاء واقف است - افزایش ایمان مؤمنین برای آن است تا اهل ایمان را از زن و مرد وارد بهشتهائی کند که در آن نهرهای آب جریان دارد و تا ابد در آن بمانند روی گناهان آنان پرده پوشی کند و چنین مقامی نزد خداوند رستگاری و سعادت بزرگی است.

وَيُعَذِّبَ الْمُنَافِقِينَ وَالْمُنَافِقَاتِ وَالْمُشْرِكِينَ وَالْمُشْرِكَاتِ الظَّانِّينَ بِاللَّهِ ظَنَّ السَّوْءِ عَلَيْهِمْ دَائِرَةُ السَّوْءِ وَغَضِبَ اللَّهُ عَلَيْهِمْ وَلَعَنَهُمْ وَأَعَدَّ لَهُمْ جَهَنَّمَ وَسَاءَتْ مَصِيراً - وَلِلَّهِ جُنُودُ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ وَكَانَ اللَّهُ عَزِيزاً حَكِيماً (فتح -۶ و ۷)

و نیز منافقان ودورویان را اززن ومرد و کسانیکه بخدا سوء ظن دارند ووعده فتح اورا دروغ میپندارند عذاب کند - این افراد روزبدبختی و نکبت وخواری درانتظار آنهاست خداوند بآنها غضب کرده و آنها را ملعون درگاه خود ساخته و جهنم را برای آنان آماده نموده استچه مردم بدفرجامی هستند - لشکر قوای زمین و آسمان درتحت فرمان خدا است وخداوند بزرگوار ودانا است.

سَيَقُولُ لَكَ الْمُخَلَّفُونَ مِنَ الْأَعْرَابِ شَغَلَتْنَا أَمْوَالُنَا وَأَهْلُونَا فَاسْتَغْفِرْ لَنَا - يَقُولُونَ بِأَلْسِنَتِهِمْ مَا لَيْسَ فِي قُلُوبِهِمْ قُلْ فَمَنْ يَمْلِكُ لَكُمْ مِنَ اللَّهِ شَيْئاً إِنْ أَرَادَ بِكُمْ ضَرّاً أَوْ أَرَادَ بِكُمْ نَفْعاً بَلْ كَانَ اللَّهُ بِمَا تَعْمَلُونَ خَبِيراً (فتح -۱۱)

اعرابی که ازهمکاری با تو درفتح مکّه تخلف ورزیده بودند عذر میآورند که ما گرفتار اداره اموال و کسان خود بودیم از خدا برای ما طلب مغفرت کن و چیزهائی برزبان میآورند که دردل آنها نیست بگوچه کسی شما را ازقهرخدا پناه خواهد داد اگر بخواهد بشما ضرری یا نفعی برساند ؟ خدا بهمه اعمال شما واقف است.

بَلْ ظَنَنْتُمْ اَنْ لَنْ یَنْقَلِبَ الرَّسُولُ وَالْمُؤْمِنُونَ اِلیٰ اَهْلِیهِمْ اَبَداً وَ زُیِّنَ ذٰلِکَ فِی قُلُوبِکُمْ وَظَنَنْتُمْ ظَنَّ السَّوْءِ وَ کُنْتُمْ قَوْماً بُوراً (فتح ـ ۱۲)

شما خیال میکردید که محمّد و مؤمنین دیگر بوطن خود و نزد اهلبیت خود بر نمیگردند این تصور باطلی بود که در نظر شما خوب جلوه کرده بود ـ شما خیال باطل میکردید وحقاً مردمی سزاوار سر کوبی وهلاك شده‌اید.

وَمَنْ لَمْ یُؤْمِنْ بِاللهِ وَرَسُولِهِ فَاِنَّا اَعْتَدْنَا لِلْکَافِرِینَ سَعِیراً (فتح ـ ۱۳)

کسانیکه بخدا و رسول ایمان نیاورند و کفر بورزند برای آنان آتش جهنم مهیاست

سَیَقُولُ الْمُخَلَّفُونَ اِذَا انْطَلَقْتُمْ اِلیٰ مَغَانِمَ لِتَأْخُذُوهَا ذَرُونَا نَتَّبِعْکُمْ ـ یُرِیدُونَ اَنْ یُبَدِّلُوا کَلَامَ اللهِ ـ قُلْ لَنْ تَتَّبِعُونَا کَذٰلِکُمْ قَالَ اللهُ مِنْ قَبْلُ فَسَیَقُولُونَ بَلْ تَحْسُدُونَنَا بَلْ کَانُوا لَا یَفْقَهُونَ اِلَّا قَلِیلاً (فتح ـ ۱۵)

آنها که از شرکت در جنگ حُدیبیه تخلّف ورزیدند هنگامیکه برای فتح خیبر و آوردن غارت وغنیمت میروید خواهند گفت اجازه دهید ما هم با شما بیائیم، آنها میخواهند فرموده خدا را که گفته است غنایم خیبر را فقط شرکت کنندگان در جنگ حُدیبیه باید ببرند تغییر دهند ـ بگو شما هیچوقت باما همقدم نمیشوید وازما پیروی نمیکنید زیراخداوند درباره شما چنین فرموده ـ است آنها خواهند گفت که شما این اظهار را ازروی حسد میکنید در حالیکه گمان آنان غلط است وجز عدّه کمی از آنها بقیه حقایق را نمیفهمند.

قُلْ لِلْمُخَلَّفِینَ مِنَ الْاَعْرَابِ سَتُدْعَوْنَ اِلیٰ قَوْمٍ اُولِی بَأْسٍ شَدِیدٍ تُقَاتِلُونَهُمْ اَوْیُسْلِمُونَ ـ فَاِنْ تُطِیعُوا یُؤْتِکُمُ اللهُ اَجْراً حَسَناً وَاِنْ تَتَوَلَّوْا کَمَا تَوَلَّیْتُمْ مِنْ قَبْلُ یُعَذِّبْکُمْ عَذَاباً اَلِیماً (فتح ـ ۱۶)

باعرابیکه ازهمراهی باتو تخلف ورزیدند بگو اگر راست میگوئید قریباً شمارا برای مقابله با یك ملت نیرومند (فارس یا روم) دعوت میکنم که با آنها میجنگید یا تسلیم میشوند اگر اطاعت و همکاری کنید خداوند پاداش نیك بشما میدهد اما اگرمانند پیش سرپیچی کردید آنوقت دیگر عذاب سخت خواهید دید.

لَيْسَ عَلَى الْأَعْمٰى حَرَجٌ وَلَا عَلَى الْأَعْرَجِ حَرَجٌ وَلَا عَلَى الْمَرِيضِ حَرَجٌ وَمَنْ يُطِعِ اللّٰهَ وَرَسُولَهُ يُدْخِلْهُ جَنَّاتٍ تَجْرِي مِنْ تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ وَمَنْ يَتَوَلَّ يُعَذِّبْهُ عَذَاباً أَلِيماً (فتح ـ ۱۷)

برنابینایان وافراد لنگ وبیمارمسئولیتی نیست که بجنگ بروند هر کس از خدا ورسول اوتبعیت کند خدا اورا داخل بهشتهائی خواهد کرد که درآن نهرهای آب جاری است وهر کس ازآنها بر گردد اورا بشدیدترین وضع عذاب میکند.

لَقَدْ رَضِيَ اللّٰهُ عَنِ الْمُؤْمِنِينَ إِذْ يُبَايِعُونَكَ تَحْتَ الشَّجَرَةِ فَعَلِمَ مَا فِي قُلُوبِهِمْ فَأَنْزَلَ السَّكِينَةَ عَلَيْهِمْ وَأَثَابَهُمْ فَتْحاً قَرِيباً وَمَغَانِمَ كَثِيرَةً يَأْخُذُونَهَا وَكَانَ اللّٰهُ عَزِيزاً حَكِيماً (فتح ـ ۱۸و۱۹)

خداوند ازآن مؤمنین راضی است که درزیردرخت حُدیبّیه باتو بیعت کردند ـ خدا بخلوص قلبی آنان آگاه شد واعتماد وتسکین دردلهای آنان جای داد وبفتح نزدیکی (فتح قلعه خیبر) بآنها پاداش داد وهمچنین آنان را بنعمتهای بیشماری که بدست آوردند شادمان کرد آری خداوند بزرگوار وبحکمت امور مُسلّط است.

وَعَدَكُمُ اللّٰهُ مَغَانِمَ كَثِيرَةً تَأْخُذُونَهَا فَعَجَّلَ لَكُمْ هٰذِهِ وَكَفَّ أَيْدِيَ النَّاسِ عَنْكُمْ وَلِتَكُونَ آيَةً لِلْمُؤْمِنِينَ وَيَهْدِيَكُمْ صِرَاطاً مُسْتَقِيماً وَأُخْرَىٰ لَمْ تَقْدِرُوا عَلَيْهَا قَدْ أَحَاطَ اللّٰهُ بِهَا وَكَانَ اللّٰهُ عَلَىٰ كُلِّ شَيْءٍ قَدِيراً (فتح ۲۰ و۲۱)

خداوند بشما وعده غنیمت فراوانی داد که دریافت کنید و در رساندن آن غنیمتها بشما عجله بخرج داد ودست تسلّط کافران را ازشما کوتاه کرد تا این صدق وعده خدا آیت وتاریخی برای مسلمانان باشد ونیزشما را براه راست هدایت میکند - در عین حال خدا بشما وعده غنیمتهای دیگرهم داده که هنوز قادر بدریافت آن نیستید وخدا بر آن فتح وغنیمتها قادر ومحیط است خدا بهمه امور تواناست.

وَلَوْ قَاتَلَكُمُ الَّذِينَ كَفَرُوا لَوَلَّوُا الْأَدْبَارَ ثُمَّ لَا يَجِدُونَ وَلِيًّا وَلَا نَصِيرًا - سُنَّةَ اللَّهِ الَّتِي قَدْ خَلَتْ مِنْ قَبْلُ وَلَنْ تَجِدَ لِسُنَّةِ اللَّهِ تَبْدِيلًا (فتح - ۲۲و۲۳)

با این توجّهات خداوند هر گاه کفار باشما ازدرجنگ درآیند ناچار پشت میگردانند وفرارمیکنند وکسی بآنان کمك نمیکند - سنت الهی وقانون خدائی براین قرار گرفته که حق برباطل غلبه کند قانون الهی تغییرپذیر نیست.

وَهُوَ الَّذِي كَفَّ أَيْدِيَهُمْ عَنْكُمْ وَأَيْدِيَكُمْ عَنْهُمْ بِبَطْنِ مَكَّةَ مِنْ بَعْدِ أَنْ أَظْفَرَكُمْ عَلَيْهِمْ وَكَانَ اللَّهُ بِمَا تَعْمَلُونَ بَصِيرًا (فتح - ۲٤)

خدا همان خدائی است که قبلا شمارا ازشرّ کفّارمحفوظ داشت و بعد از غلبه شما هم کفاررا از دستبرد شما حفظ کرد که پیغمبر خانه هائی برای امان کفّار تعیین کرد خدا بهمه اعمال شما بینا وآگاه است.

هُمُ الَّذِينَ كَفَرُوا وَصَدُّوكُمْ عَنِ الْمَسْجِدِ الْحَرَامِ وَالْهَدْيَ مَعْكُوفًا أَنْ يَبْلُغَ مَحِلَّهُ وَلَوْلَا رِجَالٌ مُؤْمِنُونَ وَنِسَاءٌ مُؤْمِنَاتٌ لَمْ تَعْلَمُوهُمْ أَنْ تَطَئُوهُمْ فَتُصِيبَكُمْ مِنْهُمْ مَعَرَّةٌ بِغَيْرِ عِلْمٍ لِيُدْخِلَ اللَّهُ فِي رَحْمَتِهِ مَنْ يَشَاءُ لَوْ تَزَيَّلُوا لَعَذَّبْنَا الَّذِينَ كَفَرُوا مِنْهُمْ عَذَابًا أَلِيمًا (فتح - ۲۵)

همینها بودند که کفر ورزیدند وراه مسجدالحرام را برشما بستند و مانع رسیدن قربانی شما بمحل خود (خانه کعبه) گردیدند اگرمردان و زنان مؤمنی که حالا

آنهارا نمیشناسید نبودند (و ممکن است ضمن حمله آنها را پایمال سازید و دیه و غرامت خون آن مؤمنان بگردن شما بماند و ندانسته گناهکار شوید) اگر این مسئله مانع نبود بشما اجازه حمله بمکّه داده میشد ـ این کار نشد تاخداوند هر کس را میخواست داخل رحمت خود کند و بافتخار اسلام نایل گرداند ـ اگر شما عناصر مسلمان از غیرمسلمان جدا شوید آنوقت کُفّاررا بمجازات سخت میرسانیم.

إِذْ جَعَلَ الَّذِينَ كَفَرُوا فِي قُلُوبِهِمُ الْحَمِيَّةَ حَمِيَّةَ الْجَاهِلِيَّةِ فَأَنْزَلَ اللهُ سَكِينَتَهُ عَلَىٰ رَسُولِهِ وَعَلَى الْمُؤْمِنِينَ وَأَلْزَمَهُمْ كَلِمَةَ التَّقْوَىٰ وَكَانُوا أَحَقَّ بِهَا وَأَهْلَهَا وَكَانَ اللهُ بِكُلِّ شَيْءٍ عَلِيمًا (فتح ـ ۲۶)

چون کافران هنگام تنظیم عهدنامه صلح حُدیّبیه تعصّب جاهلانه ورزیدندونگذاشتند کلمه بسم الله و رسول‌الله در عهدنامه قید شود و مسلمانان را نیز بغیرت و حمیّت درآوردند خداوند برای جلو گیری ازخونریزی اطمینان ووقار در دل پیغمبر و مسلمانان قرارداد که صبر ومماشات پیشه کنند وآنها را با کلمه تقوی و پرهیز از ایجاد بلوی منصرف ساخت و در حقیقت آنها بمقام تقوی سزاوارتر بودند اهلیّت آنرا داشتند خدا بنتایج وعواقب تمام مسائل آگاه است

لَقَدْ صَدَقَ اللهُ رَسُولَهُ الرُّؤْيَا بِالْحَقِّ لَتَدْخُلُنَّ الْمَسْجِدَ الْحَرَامَ إِنْ شَاءَ اللهُ آمِنِينَ مُحَلِّقِينَ رُؤُسَكُمْ وَمُقَصِّرِينَ لَا تَخَافُونَ فَعَلِمَ مَا لَمْ تَعْلَمُوا فَجَعَلَ مِنْ دُونِ ذَٰلِكَ فَتْحًا قَرِيبًا (فتح ـ ۲۷)

خداوند خواب پیغمبر را محقق ساخت و تعبیر آنرا نشان داد که دیده بود شما مسلمانان بدون ترس وباکمال امنیت وآرامش باسرهای تراشیده و کوتاه کردن لباسها (وسایر اعمال احرام) وارد خانه خدا شده‌اید خدا از رموز صلح حُدیّبیه چیزهائی‌میدانست که شما نمیدانستید وفتح حُدیّبیه وخیبررا مقدمه فتح مکه‌قرار داد تا تدریجاً شما نیزقوت قلب پیدا کنید وبآن فتوحات نایل شوید .

هُوَ الَّذِی اَرْسَلَ رَسُولَهُ بِالْهُدیٰ وَدِینِ الْحَقِّ لِیُظْهِرَهُ عَلَی الدِّینِ کُلِّهِ وَکَفیٰ بِاللّٰهِ شَهِیداً ـ مُحَمَّدٌ رَسُولُ اللّٰهِ وَالَّذِینَ مَعَهُ اَشِدّاءُ عَلَی الْکُفّارِ رُحَماءُ بَیْنَهُمْ تَریٰهُمْ رُکَّعاً سُجَّداً یَبْتَغُونَ فَضْلاً مِنَ اللّٰهِ وَرِضْواناً سِیماهُمْ فِی وُجُوهِهِمْ مِنْ اَثَرِ السُّجُودِ ـ ذٰلِکَ مَثَلُهُمْ فِی التَّوْرٰیةِ وَمَثَلُهُمْ فِی الْاِنْجِیلِ کَزَرْعٍ اَخْرَجَ شَطْأَهُ فَآزَرَهُ فَاسْتَغْلَظَ فَاسْتَویٰ عَلیٰ سُوقِهِ یُعْجِبُ الزُّرّاعَ لِیَغِیظَ بِهِمُ الْکُفّارَ وَعَدَ اللّٰهُ الَّذِینَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصّالِحاتِ مِنْهُمْ مَغْفِرَةً وَاَجْراً عَظِیماً (فتح ـ ۲۸ و ۲۹)

او خدائی است که پیغمبر خرد را براه هدایت و بر اساس دین حق فرستاد تا او را بر همه ادیان عالم پیروز گرداند و بر صحّت این سخن گواهی خدا کافیست ـ مُحمّد فرستاده خداست و همراهان مُحمّد نسبت بکُفّار سختگیر و با یاران خود بسیار صمیم میباشند ـ آنها را می‌بینی که درر کوع و سجود رضا و مرحمت خدا را برای خود استدعا میکنند بر رخسارشان در اثر سجده علامت نورانیّت میبینید وَصف آنها در تورات و انجیل ذکر شده ـ اینها مانند دانه‌هائی هستند که چون از زمین میروید و سر میزند شاخه‌ای بسیار ضعیف است پس قوت می‌یابد و درشت و ستبر میشود بعد که نیرومند شد روی ساقه خود میایستد که دهقانان از تماشای آن تعجّب میکنند ـ مسلمین و اصحاب پیغمبر هم همینطور نشو و نما میکنند تا کافران را از عظمت خود بخشم آورند ـ خدا باهل ایمان و مردم درستکار وعده بخشش و پاداش بزرگ داده ووعدهٔ خودرا عملی میکند.

یا اَیُّهَا الَّذِینَ آمَنُوا اِنْ جاءَکُمْ فاسِقٌ بِنَبَاءٍ فَتَبَیَّنُوا اَنْ تُصِیبُوا قَوْماً بِجَهالَةٍ فَتُصْبِحُوا عَلیٰ ما فَعَلْتُمْ نادِمِینَ (حُجُرات ـ ۶)

ای اهل ایمان اگر مرد بدسابقه‌ای خبری بـرای شما آورد فوراً قبول نکنید و راجع بصحّت و سقم آن تحقیق کنید مبادا نسنجیده در اثـر آن خبر بقومی صدمه

برسانید آنوقت از کرده خود پشیمان شوید.

وَاعْلَمُوا اَنَّ فِيكُمْ رَسُولَ اللهِ لَوْ يُطِيعُكُمْ فِي كَثِيرٍ مِنَ الْاَمْرِ لَعَنِتُّمْ وَلٰكِنَّ اللهَ حَبَّبَ اِلَيْكُمُ الْاِيمَانَ وَزَيَّنَهُ فِي قُلُوبِكُمْ وَكَرَّهَ اِلَيْكُمُ الْكُفْرَ وَالْفُسُوقَ وَالْعِصْيَانَ اُولٰئِكَ هُمُ الرَّاشِدُونَ فَضْلاً مِنَ اللهِ وَنِعْمَةً وَاللهُ عَلِيمٌ حَكِيمٌ (حُجُرات - ۷ و ۸)

پیغمبر در میان شماست باوامر او گوش کنید زیرا اگر محمد بیش از اندازه از نظریات شما تبعیت کند شما دچار زحمت وناراحتی میشوید- خدا بلطف خود شما را با یمان علاقمند نموده وایمان را دردلهای شما جلوه داده و کفر و گناه رامنفور شما ساخته است چنین کسانی اهل پیشرفت هستند و این صرفاً مرحمت خاص خدا است.

قَالَتِ الْاَعْرَابُ آمَنَّا - قُلْ لَمْ تُؤْمِنُوا وَلٰكِنْ قُولُوا اَسْلَمْنَا وَلَمَّا يَدْخُلِ الْاِيمَانُ فِي قُلُوبِكُمْ وَاِنْ تُطِيعُوا اللهَ وَرَسُولَهُ لَا يَلِتْكُمْ مِنْ اَعْمَالِكُمْ شَيْئاً اِنَّ اللهَ غَفُورٌ رَحِيمٌ (حُجُرات - ۱۴)

اعراب بنی اسد و امثال آنها بشما گفتند ما ایمان آورده‌ایم بگو خبر شما ایمان نیاورده‌اید ایمان باید با قلب و عمل توأم باشد بلکه بگوئید تسلیم شدیم - در حقیقت ایمان وارد دلهای شما نشده ونمیشود البته اگر بعد ازاین از خدا ورسول اطاعت کنید از اجر اعمال شما ذره‌ای کاسته نخواهد شد و خداوند بخشنده و مهربان است.

اِنَّمَا الْمُؤْمِنُونَ الَّذِينَ آمَنُوا بِاللهِ وَرَسُولِهِ ثُمَّ لَمْ يَرْتَابُوا وَجَاهَدُوا بِاَمْوَالِهِمْ وَاَنْفُسِهِمْ فِي سَبِيلِ اللهِ اُولٰئِكَ هُمُ الصَّادِقُونَ (حُجُرات - ۱۵)

مؤمنین کسانی هستند که بخدا ورسول ایمان آورده و بعداً هم شك وتردیدی حاصل

نمیکنند و در راه خدا با جان و مال فداکاری میکنند اینها در دین خود استوار و راستگو هستند.

قُلْ اَتُعَلِّمُونَ اللهَ بِدِينِكُمْ وَاللهُ يَعْلَمُ مَا فِي السَّمٰوَاتِ وَمَا فِي الْاَرْضِ وَاللهُ بِكُلِّ شَيْءٍ عَلِيمٌ (حُجُرات ـ ۱۶)

ای محمد بمنافقین بگو که آیا شما میخواهید از دین خودتان بخدا خبر بدهید و آنرا برای او تعریف کنید؟ خدا باسرار آسمانها و زمین آگاه و بتمام مطالب کائنات واقف است.

يَمُنُّونَ عَلَيْكَ اَنْ اَسْلَمُوا قُلْ لَاتَمُنُّوا عَلَيَّ اِسْلَامَكُمْ بَلِ اللهُ يَمُنُّ عَلَيْكُمْ اَنْ هَدٰيكُمْ لِلْاِيمَانِ اِنْ كُنْتُمْ صَادِقِينَ (حجرات ـ ۱۷)

بر تو منت میگذارند که تسلیم دین شده‌اند بگو برای اسلام خود بر من منت نگذارید اگر راستش را بخواهید خدا بر شما حق منت دارد که شمارا بشرف ایمان واسلام هدایت ومفتخر کرده است.

وَالسَّمَاءِ ذَاتِ الْحُبُكِ اِنَّكُمْ لَفِي قَوْلٍ مُخْتَلِفٍ يُؤْفَكُ عَنْهُ مَنْ اُفِكَ قُتِلَ الْخَرَّاصُونَ الَّذِينَ هُمْ فِي غَمْرَةٍ سَاهُونَ (ذاریات ـ ۷تا۱۱)

قسم بآسمان که طرق مختلف واسرار زیاد دارد که شما در تشتت اقوال بسر میبرید دروغگو ومفتری ازدین وقرآن رو گردان میشود مرگ بر مفتریان ودروغگویانیکه در گمراهی وغفلت بسر میبرند.

(آیات ۳۵ و ۴۷ سوره طور در فصل ۹ ملاحظه شود)

اَفَرَاَيْتَ الَّذِي تَوَلّٰى وَاَعْطٰى قَلِيلًا وَاَكْدٰى اَعِنْدَهُ عِلْمُ الْغَيْبِ فَهُوَ يَرٰى اَمْ لَمْ يُنَبَّأْ بِمَا فِي صُحُفِ مُوسٰى وَاِبْرَاهِيمَ الَّذِي وَفّٰى ـ اَلَّا تَزِرُ وَازِرَةٌ وِزْرَ اُخْرٰى وَاَنْ لَيْسَ لِلْاِنْسَانِ اِلَّا مَاسَعٰى وَاَنَّ سَعْيَهُ سَوْفَ يُرٰى ثُمَّ يُجْزٰيهُ الْجَزَاءَ الْاَوْفٰى وَاَنَّ اِلٰى رَبِّكَ الْمُنْتَهٰى وَاَنَّهُ هُوَ اَضْحَكَ وَاَبْكٰى وَاَنَّهُ هُوَ اَمَاتَ وَاَحْيَا

وَ اَنَّهُ خَلَقَ الزَّوْجَيْنِ الذَّكَرَ وَالاُنثى مِنْ نُطفَةٍ اِذا تُمْنى وَ اَنَّ عَلَيْهِ النَّشأةَ الاُخرى وَ اَنَّهُ هُوَ اَغْنى وَ اَقْنى وَ اَنَّهُ هُوَ رَبُّ الشِّعْرى وَ اَنَّهُ اَهْلَكَ عاداً الاُولى وَ ثَمُودَ فَما اَبْقى وَ قَوْمَ نُوحٍ مِنْ قَبْلُ اِنَّهُمْ كانُوا هُمْ اَظْلَمَ وَ اَطْغى وَ المُؤتَفِكَةَ اَهْوى فَغَشّيها ما غَشّى فَبِاَيِّ آلاءِ رَبِّكَ تَتَمارى (نجم ــ ۳۳ تا ۵۵)

ای محمّد دیدی آنکس که ازجنگ احُد سر پیچید کمك ناچیزی بمسلمانان کرد وبعد کوتاه آمد آیا اوعلم غیب دارد وبوسیله آن اسرار را میبیند آیا از مندرجات کتاب موسی وابراهیم باوفا بیخبراست؟ آیا نمیدانند که هیچکس بار گناه دیگری رانمیکشد وچیزی جزسعی وعمل خود او دردی از او دوا نمیکند وهر کس مسلماً بنتیجه عمل خود میرسد وبخوبان درقیامت جزای بهتری داده میشود؟ آیا نمی ـ داند پایان همه‌چیزخداست اوست که میگریاند و میخنداند اومیمیراند وزنده میکند ـ اوست که همه چیزرا برای تکثیر جفت آفریده است از نطفه‌ای که از پشت نربرحم ماده میریزد ـ ایجادقیامت هم‌بااوست او بی‌نیازمیکند وسرمایه می‌ دهد اوستاره شعرى راکه پرستش میکنند آفریده است اوقوم عاد وثمود وقوم نوح راکه ظالم وطاغی بودند نابود کرد اوقوم لوط را واژگون ساخت تا آنکه عذاب سخت آنها را فراگرفت ؟ پس ای بشر بکدام یك ازوسایل وآیات خدا کفر می ورزی .

وَ كَذَّبُوا وَ اتَّبَعُوا اَهْواءَهُمْ وَ كُلُّ اَمْرٍ مُسْتَقِرٌّ (قمر ــ ۳)

آنها آیات مارا تکذیب کردند وتابع هوای نفس خود شدند ونداستند که بالاخره هرکاری بمقرّ خود خواهد رسید .

اَكُفّارُكُمْ خَيْرٌ مِنْ اُولئِكُمْ اَمْ لَكُمْ بَراءَةٌ فِي الزُّبُرِ (قمر ــ ۴۳)

ای مردم مکه آیا کفار شما از مشر کین زمان گذشته بهترند یا اینکه در کتب پیشین فرمان معافیت و سرخط آزادی دارید ؟

أم يقولون نحن جميع منتصر ـ سيهزم الجمع ويولّون الدّبر ـ بل السّاعة موعدهم والسّاعة أدهى وأمرّ ـ إنّ المجرمين في ضلال وسعر (قمر ـ ۴۴ تا ۴۷)

یا شاید میگویند چون ما با هم متحد و متفقیم ـ پس پیروزمند و غالب میشویم نمیدانند در آینده آن جمع پریشان شده وپشت بجنگ میکنند وشکست خواهند خورد ـ آری موعد آنها ساعت معین وروز قیامت است روز قیامت سخت تر و ناگوارتر از روز بدر است در آن روز گناهکاران در بدبختی و سر گردانی گرفتار درکات دوزخ می باشند .

وما لكم لا تؤمنون بالله والرّسول يدعوكم لتؤمنوا بربّكم وقد أخذ ميثاقكم إن كنتم مؤمنين (حديد ـ ۸)

شما را چه بود که بخدا ایمان نیاوردید وحال آنکه پیغمبر شما را بایمان بخدای خودتان دعوت میکند ـ قبلاً محمد از شما پیمان گرفته بود اگر بآن پیمان پایدار باشید باید تسلیم شوید .

وما لكم ألاّ تنفقوا في سبيل الله ولله ميراث السّموات والأرض لا يستوي منكم من أنفق من قبل الفتح وقاتل أولئك أعظم درجة من الّذين أنفقوا من بعد وقاتلوا وكلاّ وعد الله الحسنى والله بما تعملون خبير (حديد ـ ۱۰)

چرا در راه خدا انفاق و بخشش نمیکنید درحالیکه میدانید هرچه دارید باید بگذارید وبروید وثروت آسمان و زمین فقط برای خدا میماند ؟ آنها که قبل از فتح مکه وزمان ضعف اسلام مال خود را درراه دین بذل کردند و جنگیدند با شما مساوی نیستند آنها ازحیث مرتبه ومقام بالاتر از کسانی هستند که بعداز فتح بذل

مال کردند و درراه خدا جهاد کردند-البته خدا بهمه مجاهدین جزای خیر وعده کرده است وخداوند بهمه اعمال شما آگاه است .

مَنْ ذَا الَّذِي يُقْرِضُ اللهَ قَرْضاً حَسَناً فَيُضاعِفَهُ لَهُ وَ لَهُ أَجْرٌ كَرِيمٌ
(حدید - ۱۱)

کیست که ازراه انفاق بمسلمین و کمك بارتش اسلام بخدا قرض الحسنه بدهد ودو برابر آنرا پس بگیرد واز خداوند در قیامت هم پاداش خوب دریافت کند؟

يَوْمَ تَرَى الْمُؤْمِنِينَ وَالْمُؤْمِناتِ يَسْعَى نُورُهُمْ بَيْنَ أَيْدِيهِمْ وَبِأَيْمانِهِمْ بُشْراكُمُ الْيَوْمَ جَنَّاتٌ تَجْرِي مِنْ تَحْتِهَا الْأَنْهارُ خالِدِينَ فِيها ذلِكَ هُوَ الْفَوْزُ الْعَظِيمُ
(حدید - ۱۲)

روزی خواهی دید که شعاع نور در پیشانی وپیشاپیش مؤمنان (اززن ومرد) پرتو می افکند وبآنها گفته میشود بشما بشارت باد که بهشت ابدی مال شماست بهشتی که نهرهای آب زلال درآن جاری است این است رستگاری بزرگ .

أَلَمْ يَأْنِ لِلَّذِينَ آمَنُوا أَنْ تَخْشَعَ قُلُوبُهُمْ لِذِكْرِ اللهِ وَ ما نَزَلَ مِنَ الْحَقِّ وَلا يَكُونُوا كَالَّذِينَ أُوتُوا الْكِتابَ مِنْ قَبْلُ فَطالَ عَلَيْهِمُ الْأَمَدُ فَقَسَتْ قُلُوبُهُمْ وَ كَثِيرٌ مِنْهُمْ فاسِقُونَ (حدید - ۱۶)

آیا موقع آن نرسیده که قلوب مؤمنان بیاد خدا وبرای اوامر اوخاشع شود ؟ و مانند اهل کتاب (یهود و نصاری) نباشند که تاریخ طولانی وفترت بر آنها گذشته و دلهایشان سخت شده واکثر آنان بفسق وفجور مشغولند؟

اِعْلَمُوا أَنَّ اللهَ يُحْيِي الْأَرْضَ بَعْدَ مَوْتِها قَدْ بَيَّنَّا لَكُمُ الْآياتِ لَعَلَّكُمْ تَعْقِلُونَ
(حدید - ۱۷)

بدانید که خداوند زمین بایر وخراب را بعدازآنکه لم‌یزرع وبلا استفاده شد باز زنده میگرداند وبنابراین تجدید عهد وتولید ایمان مانند احیاءِ زمین موات‌است ما آیات را برای شما توضیح دادیم شاید تعقّل کنید.

إِنَّ الْمُصَّدِّقِينَ وَالْمُصَّدِّقَاتِ وَأَقْرَضُوا اللَّهَ قَرْضًا حَسَنًا يُضَاعَفُ لَهُمْ وَلَهُمْ أَجْرٌ كَرِيمٌ (حدید ـ ۱۸)

مردان وزنانیکه درراه خدا انفاق وبلشکر اسلام کمك میکنند و باو ازاین راه قرض میدهند خدا چندبرابر بآنها پس میدهد بعلاوه بپاداش بزرگ نیز میرسند.

وَالَّذِينَ آمَنُوا بِاللَّهِ وَرُسُلِهِ أُولَئِكَ هُمُ الصِّدِّيقُونَ وَالشُّهَدَاءُ عِنْدَ رَبِّهِمْ لَهُمْ أَجْرُهُمْ وَنُورُهُمْ وَالَّذِينَ كَفَرُوا وَكَذَّبُوا بِآيَاتِنَا أُولَئِكَ أَصْحَابُ الْجَحِيمِ (حدید ـ ۱۹)

کسانیکه بخدا ورسول ایمان آورده‌اند راستگویان عالمند و درپیشگـاه خداوند ناظراعمال بشرخواهند بود اجر حسن عمل وپاداش نورایمان خود را دریافت میکنند امّا کافران و تکذیب کنندگان آیات ما یاران دوزخ می‌باشند.

سَابِقُوا إِلَى مَغْفِرَةٍ مِنْ رَبِّكُمْ وَجَنَّةٍ عَرْضُهَا كَعَرْضِ السَّمَاءِ وَالْأَرْضِ أُعِدَّتْ لِلَّذِينَ آمَنُوا بِاللَّهِ وَرُسُلِهِ ذَلِكَ فَضْلُ اللَّهِ يُؤْتِيهِ مَنْ يَشَاءُ وَاللَّهُ ذُو الْفَضْلِ الْعَظِيمِ (حدید ـ ۲۱)

ای مردم بشتابید بسوی بخشش خدای خودتان و بسوی بهشتی که مسـاحت آن برابربا مساحت آسمان وزمین است وبرای مؤمنان بخدا و پیامبران آماده شده است ـ این‌عطیّه ومرحمت خداوندی است بهرکس بخواهدآنرا عنایت میکند فضل ومرحمت خداوند بسیار بزرگ و با ارزش است.

وَلِيَعْلَمَ اللَّهُ مَنْ يَنْصُرُهُ وَرُسُلَهُ بِالْغَيْبِ إِنَّ اللَّهَ قَوِيٌّ عَزِيزٌ (حدید ـ ۲۵)

خداوند پیامبران را با ادله و معجزات فرستاد تا ببیند چه کسی او وپیامبرانش را قلباً ودرباطن و ازروی حقیقت کمك میکند اگرچه خداوند بسیارقوی و والامقام است ونیازی بکمك بشرندارد.

یَا اَیُّهَا الَّذِینَ آمَنُوا اتَّقُوا اللهَ وَآمِنُوا بِرَسُولِهِ یُؤْتِکُمْ کِفْلَیْنِ مِنْ رَحْمَتِهِ وَ یَجْعَلْ لَکُمْ نُوراً تَمْشُونَ بِهِ وَیَغْفِرْ لَکُمْ وَاللهُ غَفُورٌ رَحِیمٌ (حدید - ۲۸)

ای اهل ایمان ازخشم خدا بپرهیزید وبرسول اوایمان بیاوریدتا دوبهره ازرحمت خود را نصیب شما کند (بسبب ایمان بانبیاء پیشین و محمّد) و چراغ هدایتی فرا راه‌شما بدارد که‌بوسیله آن راه سعادت راطی کنید وخداوند از گناهان‌شما در گذرد زیرا اوبخشنده ومهربان است.

اِنَّ الَّذِینَ یُحَادُّونَ اللهَ وَرَسُولَهُ کُبِتُوا کَمَا کُبِتَ الَّذِینَ مِنْ قَبْلِهِمْ وَقَدْ اَنْزَلْنَا آیَاتٍ بَیِّنَاتٍ وَلِلْکَافِرِینَ عَذَابٌ مُهِینٌ (مجادله - ۵)

آنها که باخدا ورسول او درمیافتند مانند گذشتگان برو درآتش قهر خدا خواهند افتاد ماآیات ودستورهای خود را اعلام کردیم هر کس بآن کفر بورزد مُستحق عذابی خوار کننده میباشد.

(آیه ۷-ورهٔ مجادله درفصل۱)

اَلَمْ تَرَ اِلَی الَّذِینَ نُهُوا عَنِ النَّجْوَی ثُمَّ یَعُودُونَ لِمَا نُهُوا عَنْهُ وَیَتَنَاجَوْنَ بِالْاِثْمِ وَالْعُدْوَانِ وَمَعْصِیَتِ الرَّسُولِ وَاِذَا جَاؤُکَ حَیَّوْکَ بِمَا لَمْ یُحَیِّکَ بِهِ اللهُ وَ یَقُولُونَ فِی اَنْفُسِهِمْ لَوْلَا یُعَذِّبُنَا اللهُ بِمَا نَقُولُ حَسْبُهُمْ جَهَنَّمُ یَصْلَوْنَهَا فَبِئْسَ الْمَصِیرُ (مجادله - ۸)

ای‌محمّد یهودان ومنافقان‌را ندیدی که باوجود نهی ازنجوی بازبنجوی پرداختند وبرای ارتکاب گناه وایجاد خصومت وسر کشی از امر پیغمبرنجوی کردند؟ ولی

وقتیکه بحضور تو میآیند از تو تعریفها میکنند و بتو سلام و تحیّتهائی میگویند که خدا بتو نگفته و پیش خود میگویند اگر محمّد از جانب خداست پس چرا با این دروغ و مسخرهٔ ما خدا مارا عذاب نمیکند؟ عذاب جهنّم برای آنها کافیست که وارد آن میشوند ـ چه منزلگاه بدی.

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا إِذَا تَنَاجَيْتُمْ فَلَا تَتَنَاجَوْا بِالْإِثْمِ وَالْعُدْوَانِ وَمَعْصِيَتِ الرَّسُولِ وَتَنَاجَوْا بِالْبِرِّ وَالتَّقْوَىٰ وَاتَّقُوا اللَّهَ الَّذِي إِلَيْهِ تُحْشَرُونَ (مجادله ـ ۹)

ای اهل ایمان هر گاه بنجوی هم میپردازید موضوع نجوای شما ارتکاب گناه و ایجاد دشمنی و سرپیچی از اوامر پیغمبر نباشد بلکه مبحث شما امر بنیکی و پرهیز گاری باشد بهتر است ازخدا بترسید زیرا باز گشت شما بسوی اوست.

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا إِذَا قِيلَ لَكُمْ تَفَسَّحُوا فِي الْمَجَالِسِ فَافْسَحُوا يَفْسَحِ اللَّهُ لَكُمْ وَإِذَا قِيلَ انْشُزُوا فَانْشُزُوا يَرْفَعِ اللَّهُ الَّذِينَ آمَنُوا مِنْكُمْ وَالَّذِينَ أُوتُوا الْعِلْمَ دَرَجَاتٍ وَاللَّهُ بِمَا تَعْمَلُونَ خَبِيرٌ (مجادله ـ ۱۱)

ای مؤمنین وقتی درمجالس بشما میگویند جای یکدیگررا تنگ نکنید و مزاحم همدیگر نشوید و برای بالانشستن و نزدیکی بپیغمبر دیگران را در فشار نگذارید شماهم این دستوررا اجراء کنید دراین صورت خدا بشما گشایش خواهد داد ـ و هر گاه برای آسایش سایرین بشما گفتند بلندشویدو بروید قبول کنید خداوند مؤمنین ودانشمندان را بدرجات بردیگران ترجیح داده و باید بالاتر بنشینند خدا بتمام اعمال وحالات روحی شما آگاه است.

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا إِذَا نَاجَيْتُمُ الرَّسُولَ فَقَدِّمُوا بَيْنَ يَدَيْ نَجْوَاكُمْ صَدَقَةً ذَٰلِكَ خَيْرٌ لَكُمْ وَأَطْهَرُ فَإِنْ لَمْ تَجِدُوا فَإِنَّ اللَّهَ غَفُورٌ رَحِيمٌ (مجادله ـ ۱۲)

ای مؤمنین وقتی میخواهید با پیغمبر نجوی کنید قبلا مبلغی صدقـه برای کمك

بصندوق اسلام بپردازید این بنفع شماست وشمارا پاك میکند ازاینکه وقت پیغمبر را تلف کنید - اگر واقعاً ندارید خدا بخشنده وآمرزنده است .

ءَاَشْفَقْتُمْ اَنْ تُقَدِّمُوا بَيْنَ يَدَىْ نَجْوٰيكُمْ صَدَقَاتٍ - فَاِذْلَمْ تَفْعَلُوا وَتَابَ اللّٰهُ عَلَيْكُمْ فَاَقِيمُوا الصَّلٰوةَ وَآتُوا الزَّكٰوةَ وَاَطِيعُوا اللّٰهَ وَرَسُولَهُ وَاللّٰهُ خَبِيرٌ بِمَا تَعْمَلُونَ (مجادله - ۱۳)

آیا بواسطه‌فقر از پرداخت جریمه نجوی با پیغمبر ترسیدید؟ حالا که نجوی کردید وصدقه ندادید وخدا شمارا بخشید پس شماهم نماز بگذارید وزکوة بدهید واوامر خدا ورسول را اطاعت کنید وبدانید که خدا بتمام اعمال شما آگاه است .

اَلَمْ تَرَ اِلَى الَّذِينَ تَوَلَّوْا قَوْماً غَضِبَ اللّٰهُ عَلَيْهِمْ مَاهُمْ مِنْكُمْ وَلَا مِنْهُمْ وَيَحْلِفُونَ عَلَى الْكَذِبِ وَهُمْ يَعْلَمُونَ (مجادله - ۱٤)

ای محمد آن عده را ندیدی که از شما گسیختند و بقوم یهود که مورد غضب خدا بودند پیوستند ؟ آنها نه ازشما هستند و نه ازیهود بدروغ نزد شما قسم میخورند که اهل ایمانیم وحال آنکه خود بدروغ خود واقفند.

اَعَدَّ اللّٰهُ لَهُمْ عَذَاباً شَدِيداً اِنَّهُمْ سَاءَ مَاكَانُوا يَعْمَلُونَ اِتَّخَذُوا اَيْمَانَهُمْ جُنَّةً فَصَدُّوا عَنْ سَبِيلِ اللّٰهِ فَلَهُمْ عَذَابٌ مُهِينٌ - لَنْ تُغْنِيَ عَنْهُمْ اَمْوَالُهُمْ وَلَا اَوْلَادُهُمْ مِنَ اللّٰهِ شَيْئاً اُولٰئِكَ اَصْحَابُ النَّارِ هُمْ فِيهَا خَالِدُونَ (مجادله - ۱۵تا۱۷)

خدا برای آنها عذاب سختی آماده کرده زیرا عمل بسیار زشتی انجام داده‌اند آنها قول وقسم دروغ را سپر خود قرارداده و مردم را از راه خدا برمیگردانند سزای آنها عذاب خوار کننده است - مال واولاد بهیچوجه آنهارا ازغضب خدا حفظ نمیکند آنها بیقین اهل دوزخند والی‌الابد درآن میمانند.

يَوْمَ يَبْعَثُهُمُ اللّٰهُ جَمِيعاً فَيَحْلِفُونَ لَهُ كَمَا يَحْلِفُونَ لَكُمْ وَ يَحْسَبُونَ اَنَّهُمْ عَلٰى

شَیْئٍ اَلاٰ اِنَّهُمْ هُمُ الْکاذِبُونَ اِسْتَحْوَذَ عَلَیْهِمُ الشَّیْطانُ فَاَنْسیهُمْ ذِکْرَ اللهِ اُولٰئِکَ حِزْبُ الشَّیْطانِ اَلاٰ اِنَّ حِزْبَ الشَّیْطانِ هُمُ الْخاسِرُونَ (مجادله ـ ۱۸ و ۱۹)

روز قیامت هم که خداوند آنها را در صحرای محشر حاضر میسازد هما نطور که امروز برای شما قسم دروغ میخورند برای خدا نیز سوگند دروغ یاد میکنند و خیال میکنند با آن قسمها بنتیجه‌ای میرسند ـ خیر بدانید که آنها دروغگوی محضند شیطان بردلهای آنان تسلّط یافته و ذکر خدا را از یاد آنها برده است آنها یاران شیطانند ویاران شیطان جز خسارت نتیجه‌ای نمیبرند.

اِنَّ الَّذینَ یُحادُّونَ اللهَ وَ رَسُولَهُ اُولٰئِکَ فِی الْاَذَلّینَ کَتَبَ اللهُ لَاَغْلِبَنَّ اَنَا وَرُسُلی اِنَّ اللهَ قَوِیٌّ عَزیزٌ (مجادله ـ ۲۰ و ۲۱)

آنها که با خدا ورسول عناد ومخالفت میورزند پست‌ترین مردمند. خداوند مقرّر فرموده که خود و پیامبرانم باید پیروزمند شویم و پیروزمند خواهند شد ـ خدا مقتدرو بزرگوار است.

لاٰ تَجِدُ قَوْماً یُؤْمِنُونَ بِاللهِ وَالْیَوْمِ الْآخِرِ یُوادُّونَ مَنْ حادَّ اللهَ وَ رَسُولَهُ وَلَوْ کانُوا آباءَهُمْ اَوْ اَبْناءَهُمْ اَوْ اِخْوانَهُمْ اَوْ عَشیرَتَهُمْ اُولٰئِکَ کَتَبَ فی قُلُوبِهِمُ الْایمانَ وَاَیَّدَهُمْ بِرُوحٍ مِنْهُ وَیُدْخِلُهُمْ جَنّاتٍ تَجْری مِنْ تَحْتِهَا الْاَنْهارُ خالِدینَ فیها رَضِیَ اللهُ عَنْهُمْ وَرَضُوا عَنْهُ اُولٰئِکَ حِزْبُ اللهِ اَلاٰ اِنَّ حِزْبَ اللهِ هُمُ الْمُفْلِحُونَ (مجادله ـ ۲۲)

هیچوقت مؤمنین واقعی بادشمنان خدا و رسول دوستی نخواهند کرد هرچند پدر و فرزند و برادر وخویشاوند آنها باشند ـ خدا ایمان را در دل آنان نقش و ثبت کرده وبروح قدس‌خود آنان را مؤیّد ومنصور گردانیدو آنها را ببهشتی که در آن نهرهای آب زلال جاری است وارد میکند که تا ابد در آن باشند آنها ازخدا وخدا

از آنها راضی هستند - اینها گروه خدا هستند و گروه خدا رستگاراست .

هُوَ الَّذِی أَخْرَجَ الَّذِینَ کَفَرُوا مِنْ أَهْلِ الْکِتَابِ مِنْ دِیَارِهِمْ لِأَوَّلِ الْحَشْرِ مَا ظَنَنْتُمْ أَنْ یَخْرُجُوا وَظَنُّوا أَنَّهُمْ مَانِعَتُهُمْ حُصُونُهُمْ مِنَ اللَّهِ - فَأَتَاهُمُ اللَّهُ مِنْ حَیْثُ لَمْ یَحْتَسِبُوا وَقَذَفَ فِی قُلُوبِهِمُ الرُّعْبَ یُخْرِبُونَ بُیُوتَهُمْ بِأَیْدِیهِمْ وَأَیْدِی الْمُؤْمِنِینَ فَاعْتَبِرُوا یَا أُولِی الْأَبْصَارِ (حشر-۲)

خدا همان خداست که کافران یهودی (بنی‌نضیر) را که قصد کشتن پیغمبررا داشتند برای اولین بار(یا تا روز حشر) از سرزمین خودشان بیرون راند که بسرزمین شام رفتند - شما گمان نمیکردید که اینها هرگزاز آن مکان ومأوی خارج شوند آنها هم خیال میکردند حصارهای محکم آنانرا از قهر خدا حفظ میکند تاآنکه عذاب خدا از جائی بر آنان نازل شد که خودشان هیچ تصوّر آنـرا نمیکردند خداوند در دلهای آنان ترس و وحشت ازاسلام ایجاد کرد که خانه های خودرا با دست خود و با دست مسلمانان خراب کردند - ای‌مردم با بصیرت از این جریان عبرت بگیرید .

وَلَوْلَا أَنْ کَتَبَ اللَّهُ عَلَیْهِمُ الْجَلَاءَ لَعَذَّبَهُمْ فِی الدُّنْیَا وَلَهُمْ فِی الْآخِرَةِ عَذَابُ النَّارِ ذَلِکَ بِأَنَّهُمْ شَاقُّوا اللَّهَ وَرَسُولَهُ وَمَنْ یُشَاقِّ اللَّهَ فَإِنَّ اللَّهَ شَدِیدُ الْعِقَابِ (حشر۳و۴)

اگرخداوند حکم جلای وطن را برآنها اجراء نمیکرد دردنیا دچارعذاب قتل و اسارت میشدند ومُسلّم است که درقیامت هم نصیب آنان آتش‌دوزخ بود - این دربدری برای آن بود که آنها با خدا ورسول مخالفت شدید ورزیدند هرکس با خدا مخالفت بورزد خدا هم سخت او را عقوبت خواهد کرد .

مَا قَطَعْتُمْ مِنْ لِینَةٍ أَوْ تَرَکْتُمُوهَا قَائِمَةً عَلَى أُصُولِهَا فَبِإِذْنِ اللَّهِ وَلِیُخْزِیَ -

الفاسِقین (حشر - ۵)

آنچه ازدرختان خرما که در دیار بنی نضیر قطع کردید یا باقی گذاشتید بامر خدا و برای صلاح اسلام بود تا یهودیان فاسق باین وسیله تنبیه شوند و بخواری و ذلّت برسند.

وَما اَفاءَاللهُ علیٰ رَسُولِهِ مِنهُمْ فما اَوجَفتُم عَلَیهِ مِن خَیلٍ وَلا رِکابٍ وَلکِنَّ اللهَ یُسَلِّطُ رُسُلَهُ عَلیٰ مَن یَشاءُ وَاللهُ عَلیٰ کُلِّ شَیْئٍ قَدیرٌ (حشر - ۶)

آنچه ازاموال بنی‌نضیر که خداوند مخصوص پیغمبر گردانید در آن و برای بدست آوردن آن - شمالشکریان اسلام اسب واستری نتاختید ورنج جهادنبردید اماخدا خودش پیغمبران خود را بر هرچه که بخواهد تسلّط می‌بخشد او بر هر کاری قادراست.

وَما آتیکُمُ الرَّسُولُ فَخُذوهُ وَما نَهیٰکُم عَنهُ فَانتَهُوا - وَاتَّقُوااللهَ اِنَّ اللهَ شَدیدُ الْعِقابِ (حشر - ۷)

هراندازه ازغنایم که پیغمبر بشما داد بگیرید واز آنچه نهی کرد دست بدارید زیرا اگراصرار کنید خداوند سخت شمارا عقوبت خواهد کرد.

(مُقدّمه این آیه درفصل ۲۴ دیده شود)

لِلفُقَراءِ المُهاجِرینَ الَّذینَ اُخرِجُوا مِن دِیارِهِم وَ اَموالِهِم یَبتَغونَ فَضلاً مِنَ اللهِ وَرِضواناً وَیَنصُرُونَ اللهَ وَرَسُولَهُ اُولئِکَ هُمُ الصّادِقُونَ (حشر - ۸)

مقام عالی وغنایم برای فقراء مُهاجرینی است که مال ومنزل خود را ترك کردند و رضای خدا و رسول را ترجیح دادند و کسانی که خدا و رسول را کمك کنند چنین مردمی دردین راستگو وثابت قدم هستند.

وَالَّذِینَ تَبَوَّءُا الدَّارَ وَالْایمانَ مِنْ قَبْلِهِمْ یُحِبُّونَ مَنْ هاجَرَ اِلَیْهِمْ وَلایَجِدُونَ فِی صُدُورِهِمْ حاجَةً مِمّا اُوتُوا وَیُؤْثِرُونَ عَلی اَنْفُسِهِمْ وَلَوْکانَ بِهِمْ خَصاصَةٌ وَمَنْ یُوقَ شُحَّ نَفْسِهِ فَاُولئِکَ هُمُ الْمُفْلِحُونَ (حشر-۹)

و همچنین کسانیکه قبل از آنـها مدینه را ستاد مسلمین قراردادند و بخدا ایمان آوردند وبمهاجرین محبت کردند و در دل خود نیازی و حسدی نسبت بغنایمی که بدست آمده و بمستحقین داده میشود احساس نمیکنند هرچند دارای احتیاجاتی هم باشند بازبرای آسایش مهاجرین بر هوی وهوس خود غلبه میکنند ـ وکف نفس نشان میدهند ـ هر کس خودرا ازهوای نفس محافظت کند رستگارخواهد بود.

وَالَّذِینَ جاؤُامِنْ بَعْدِهِمْ یَقُولُونَ رَبَّنَا اغْفِرْلَنا وَلِاِخْوانِنَا الَّذِینَ سَبَقُونا بِالْایمانِ وَلاتَجْعَلْ فِی قُلُوبِنا غِلًّا لِلَّذِینَ آمَنُوا ـ رَبَّنا اِنَّکَ رَؤُفٌ رَحِیمٌ (حشر-۱۰)

ونیز کسانیکه بعداز مهاجرین وانصار داخل اسلام شدند ومیگویند بارخدایا ما و برادران دینی ما راکه پیش ازما بافتخار اسلام مشرف شدند مورد عفو و بخشش خود قراربده ودردل ما کینه وحسدی نسبت بمؤمنین برجای مگذار خداوندا تو مهربان و بخشنده‌ای.

اَلَمْ تَرَ اِلَی الَّذِینَ نافَقُوا یَقُولُونَ لِاِخْوانِهِمُ الَّذِینَ کَفَرُوا مِنْ اَهْلِ الْکِتابِ لَئِنْ اُخْرِجْتُمْ لَنَخْرُجَنَّ مَعَکُمْ وَلا نُطِیعُ فِیکُمْ اَحَداً اَبَداً وَاِنْ قُوتِلْتُمْ لَنَنْصُرَنَّکُمْ وَاللّهُ یَشْهَدُ اِنَّهُمْ لَکاذِبُونَ (حشر-۱۱)

منافقان را نمیبینی که ببرادران یهود ونصارای خود (که کافر شده‌اند) میگویند هر گاه شما شکست خوردید واخراج شدید ما هم با شما میآئیم و مادام که با شما هستیم ازاحدی اطاعت نخواهیم کرد واگر مورد حمله و جنگ واقع شدید بشما

کمك میکنیم ؟ خدا میداند همه اینها دروغ است و اینها مردمی دروغگو هستند.

لَئِنْ اُخْرِجُوا لَایَخْرُجُونَ مَعَهُمْ وَ لَئِنْ قُوتِلُوا لَایَنْصُرُونَهُمْ وَ لَئِنْ نَصَرُوهُمْ لَیُوَلُّنَّ الْاَدْبَارَثُمَّ لَایُنْصَرُونَ (حشر- ۱۲)

اگر آنها اخراج شوند این منافقان همراه آنها خارج نمیشوند و اگر مورد حمله واقع گردند کمکی بآنها نمیکنند و اگر بکمك آنها برخیزند وسط کار پشت بآنها میکنند و آنها را تنها و بدون یار و یاور میگذارند .

لَاَنْتُمْ اَشَدُّ رَهْبَةً فِی صُدُورِهِمْ مِنَ اللهِ ذٰلِكَ بِاَنَّهُمْ قَوْمٌ لَایَفْقَهُونَ (حشر-۱۳)

این مردم منافق ازشما بیشترمیترسند تا ازخدا - این دلیل بی معرفتی آنهاست .

لَایُقَاتِلُونَکُمْ جَمِیعًا اِلَّافِی قُـرًی مُحَصَّنَةٍ اَوْمِنْ وَرَاءِ جُدُرٍ - بَأْسُهُمْ بَیْنَهُمْ شَدِیدٌ تَحْسَبُهُمْ جَمِیعًاوَقُلُوبُهُمْ شَتّٰی - ذٰلِكَ بِاَنَّهُمْ قَوْمٌ لَایَعْقِلُونَ(حشر-۱۴)

یهودیان ازترس باشما نمیجنگند مگر درحصار محکم دهات یا از پشت دیوارهای شهر- دشمنی وغضب آنها با خودشان و در بین خودشان سخت است اما در جنگ با دیگران میگریزند - شما خیال میکنید آنها مجتمع ومتحدند اما قلباً متفرق میباشند برای اینکه عقل ندارند .

کَمَثَلِ الَّذِینَ مِنْ قَبْلِهِمْ قَرِیبًا ذَاقُوا وَبَالَ اَمْرِهِمْ وَلَهُمْ عَذَابٌ اَلِیمٌ کَمَثَلِ الشَّیْطَانِ اِذْقَالَ لِلْاِنْسَانِ اکْفُرْ فَلَمَّا کَفَرَقَالَ اِنِّی بَرِیءٌ مِنْكَ اِنِّی اَخَافُ اللهَ رَبَّ الْعَالَمِینَ فَکَانَ عَاقِبَتَهُمَا اَنَّهُمَافِی النَّارِ خَالِدَیْنِ فِیهَا وَذٰلِكَ جَزَاؤُالظَّالِمِینَ (حشر- ۱۵ تا۱۷)

اینها عیناً مانند سایریهودیان و کفارهستند که شکست خوردند و نابود شدند اینها هم بزودی بسزای اعمال خود خواهند رسید اعمال آنها مانندعمل شیطان است

که انسانرا بکفر توصیه کرد همینکه کافر شد از او بر گشت و گفت من از تو بیزارم من از خدای جهانیان میترسم ـ نتیجه آنکه عاقبت هردوی آنها جهنم ابدی خواهد بود .

یَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَا تَتَّخِذُوا عَدُوِّي وَعَدُوَّكُمْ أَوْلِيَاءَ تُلْقُونَ إِلَيْهِمْ بِالْمَوَدَّةِ وَقَدْ كَفَرُوا بِمَا جَاءَكُمْ مِنَ الْحَقِّ يُخْرِجُونَ الرَّسُولَ وَإِيَّاكُمْ أَنْ تُؤْمِنُوا بِاللَّهِ رَبِّكُمْ إِنْ كُنْتُمْ خَرَجْتُمْ جِهَادًا فِي سَبِيلِي وَابْتِغَاءَ مَرْضَاتِي تُسِرُّونَ إِلَيْهِمْ بِالْمَوَدَّةِ وَأَنَا أَعْلَمُ بِمَا أَخْفَيْتُمْ وَمَا أَعْلَنْتُمْ وَمَنْ يَفْعَلْهُ مِنْكُمْ فَقَدْ ضَلَّ سَوَاءَ السَّبِيلِ (ممتحنه ـ ۱)

ای اهل ایمان با دشمنان من و خودتان طرح دوستی نریزید و مراوده برقرار نکنید آنها بدین شما و قرآنی که از جانب خدا برشما نازل شده کفر ورزیدند شما و پیغمبرشما را ازسرزمین خودتان بجرم اینکه بخدای خود ایمان آورده‌اید بیرون راندند وازوطن خودآواره کردند اگر برای جهاد درراه من ومحض رضای من حرکت کردید نباید باطناً با آنها دوستی کنید من باسرار پنهان وآشکار شما آگاهم هر کس این کاررا بکند وباکافران ودشمنان درآمیزد ازراه راست منحرف شده وراه بسیاربدی را انتخاب کرده است .

إِنْ يَثْقَفُوكُمْ يَكُونُوا لَكُمْ أَعْدَاءً وَيَبْسُطُوا إِلَيْكُمْ أَيْدِيَهُمْ وَأَلْسِنَتَهُمْ بِالسُّوءِ وَوَدُّوا لَوْ تَكْفُرُونَ (ممتحنه ـ ۲)

اگر اینها بر شما تسلط پیدا کنند همان دشمنان دیرین شما هستند آنوقت دست و زبان خود را ببدی بسوی شما دراز خواهند کرد ـ هدف اصلی آنها این است که شما بکفر بر گردید .

لَنْ تَنْفَعَكُمْ أَرْحَامُكُمْ وَلَا أَوْلَادُكُمْ يَوْمَ الْقِيَامَةِ يَفْصِلُ بَيْنَكُمْ وَاللَّهُ بِمَا تَعْمَلُونَ

بَصِيرٌ (ممتحنه - ۳)

در روز قیامت خویشاوند و اولاد باری از دوش شما بر نمیدارند بلکه همین مال و اولاد بین شما ایجاد تفرقه میکنند بعضی را بدوزخ و برخی را ببهشت میکشانند بنا براین رابطه همدینی بر خویشاوندی مقدم است.

قَدْ كَانَتْ لَكُمْ أُسْوَةٌ حَسَنَةٌ فِي إِبْرَاهِيمَ وَالَّذِينَ مَعَهُ إِذْ قَالُوا لِقَوْمِهِمْ إِنَّا بُرَآؤُا مِنْكُمْ وَمِمَّا تَعْبُدُونَ مِنْ دُونِ اللَّهِ كَفَرْنَا بِكُمْ وَبَدَا بَيْنَنَا وَبَيْنَكُمُ الْعَدَاوَةُ وَالْبَغْضَاءُ أَبَدًا حَتَّى تُؤْمِنُوا بِاللَّهِ وَحْدَهُ إِلَّا قَوْلَ إِبْرَاهِيمَ لِأَبِيهِ لَأَسْتَغْفِرَنَّ لَكَ وَمَا أَمْلِكُ لَكَ مِنَ اللَّهِ مِنْ شَيْءٍ - رَبَّنَا عَلَيْكَ تَوَكَّلْنَا وَإِلَيْكَ أَنَبْنَا وَإِلَيْكَ الْمَصِيرُ - رَبَّنَا لَا تَجْعَلْنَا فِتْنَةً لِلَّذِينَ كَفَرُوا وَاغْفِرْ لَنَا رَبَّنَا إِنَّكَ أَنْتَ الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ (ممتحنه - ٤و٥)

ابراهیم و اصحاب او برای شما بهترین سرمشق خواهند بود - آنها بکفار قوم خود گفتند ما از شما و خدایان شما بری و بیزاریم ما همیشه باشما مخالف خواهیم بود کینه ودشمنی همیشه بین ما وشما برقرار است مگر اینکه بخدای یگانه ایمان آرید فقط ابراهیم استثناءً بپدرش گفته بود که اگر ایمان بیاوری من برای تو از خدا طلب بخشش میکنم ودرغیراینصورت من نمیتوانم ترا از قهر خدا حفظ کنم - خداوندا اتکیه وتوکل ما بر تست بدرگاه تو توبه میکنیم ومرجع ما بسوی تست خدایا مارا مایهٔ عبرت وامتحان کفارمگردان ما را بیامرز تو بزرگوار وباحکمتی.

لَقَدْ كَانَ لَكُمْ فِيهِمْ أُسْوَةٌ حَسَنَةٌ لِمَنْ كَانَ يَرْجُوا اللَّهَ وَالْيَوْمَ الْآخِرَ وَمَنْ يَتَوَلَّ فَإِنَّ اللَّهَ هُوَ الْغَنِيُّ الْحَمِيدُ (ممتحنه - ٦)

روش ابراهیم واتباع او برای کسانیکه در بین شما بخدا امیدوارند و قائل بقیامت هستند بهترین سرمشق وقابل پیروی است که قوم وخویش را برای دین و خدای

خود رها کردند حال هر کس از خدارو گردان میشود مختار است ومایه محرومیت
خود اوست والاخدا بی نیاز وستوده صفات است .

عَسَى اللهُ اَنْ يَجْعَلَ بَيْنَكُمْ وَ بَيْنَ الَّذِينَ عَادَيْتُمْ مِنْهُمْ مَوَدَّةً وَاللهُ قَدِيرٌ وَاللهُ غَفُورٌ رَحِيمٌ (ممتحنه ـ ۷)

در عین حال امید است با پیشرفت اسلام وحصول پیروزی ـ خداوند بین شما و دشمنان شما دوستی و آشتی برقرارسازد خداوندهم قادروهم بخشنده و آمرزنده است.

لَا يَنْهيٰكُمُ اللهُ عَنِ الَّذِينَ لَمْ يُقَاتِلُوكُمْ فِي الدِّينِ وَلَمْ يُخْرِجُوكُمْ مِنْ دِيَارِكُمْ اَنْ تَبَرُّوهُمْ وَتُقْسِطُوا اِلَيْهِمْ اِنَّ اللهَ يُحِبُّ الْمُقْسِطِينَ (ممتحنه ـ ۸)

خداوند مانع این نیست که شما باآن دسته ازکفار که با شما جنگ دینی نکرده وشما را ازسرزمین خودتان بیرون نرانده‌اند دوستی کنید وعدالت بخرج دهید ـ خدا عادلان را دوست میدارد .

اِنَّمَا يَنْهيٰكُمُ اللهُ عَنِ الَّذِينَ قَاتَلُوكُمْ فِي الدِّينِ وَ اَخْرَجُوكُمْ مِنْ دِيَارِكُمْ وَظَاهَرُوا عَلىٰ اِخْرَاجِكُمْ اَنْ تَوَلَّوْهُمْ وَمَنْ يَتَوَلَّهُمْ فَاُولٰئِكَ هُمُ الظَّالِمُونَ (ممتحنه ـ ۹)

خداوند فقط نهی میکند از دوستی و نزدیکی با دشمنان دینی که با شما در مسئله دین جنگ کرده وشما را ازخانه ووطنتان اخراج وبراخراج وبیرون راندن شما اتفاق ومظاهرت کرده‌اند هر کس باآنها دوستی کند و آنها را دوست بدارد بخود و باسلام ظلم کرده است .

يَا اَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا اِذَا جَاءَكُمُ الْمُؤْمِنَاتُ مُهَاجِرَاتٍ فَامْتَحِنُوهُنَّ اللهُ اَعْلَمُ بِاِيمَانِهِنَّ فَاِنْ عَلِمْتُمُوهُنَّ مُؤْمِنَاتٍ فَلَا تَرْجِعُوهُنَّ اِلَى الْكُفَّارِ لَاهُنَّ حِلٌّ لَهُمْ وَلَاهُمْ يَحِلُّونَ لَهُنَّ وَآتُوهُمْ مَا اَنْفَقُوا وَلَاجُنَاحَ عَلَيْكُمْ اَنْ تَنْكِحُوهُنَّ

اذا آتیتموهن اجورهن ولا تمسکوا بعصم الکوافر واسئلوا ما انفقتم
ولیسئلوا ما انفقوا ذلکم حکم الله یحکم بینکم والله علیم حکیم (ممتحنه ـ ۱۰)

ای اهل ایمان هروقت زنانی بعنوان اسلام از دیارخود مهاجرت کردند و بسوی شما آمدند آنها را درست امتحان کنید ممکن است جاسوس باشند زیرا فقط خداوند ازایمان قلبی واسرار آنها آگاهی دارد اگر آنها را با ایمان تشخیص دادید دیگر آنها را بشوهران خودشان بـرنگردانید چون بآنها حلال نیستند فقط مخارج ومهریه پرداختی شوهرانشان را بآنها رد کنید مانعی نیست که باآنها ازدواج کنید بشرطیکه مهر ونفقه آنها را بدهید هیچوقت در پناه قرارداد و دوستی و مزاوجت کافران قرارنگیرید اگرزنان شماهم بسوی آنان رفتند شماهم مخارج خودرامطالبه کنید ـ اینها احکام و قواعد الهی است خداوند بین شما بحق حکم میکند زیرا دانا وبا حکمت است .

وان فاتکم شیئی من ازواجکم الی الکفار فعاقبتم فآتوا الذین ذهبت
ازواجهم مثل ما انفقوا واتقوا الله الذی انتم به مؤمنون (ممتحنه ـ ۱۱)

اگراززنان شماعده‌ای مرتد شدند و بسوی کفاررفتند وشما درمقام انتقام برآمدید بمردان مسلمانیکه زنان آنها رفته‌اند بقدر مخارج آنـها بپردازید از بیعدالتی و عقوبت خداوند بترسید ـ از خدائیکه باو ایمان آورده‌اید .

یا ایها النبی اذا جاءک المؤمنات یبایعنک علی ان لایشرکن بالله شیئا
ولایسرقن ولایزنین ولایقتلن اولادهن ولایأتین ببهتان یفترینه بین ایدیهن
وارجلهن ولایعصینک فی معروف فبایعهن واستغفر لهن الله ان الله غفور
رحیم (ممتحنه ـ ۱۲)

ای محمد اگرزنان مؤمنه نزد توبرای بیعت آمدند و تعهد کردند که بخدا شرک

نیاورند ومرتکب دزدی وعمل منافی عفت نشوند و بچه‌های خودرا نکشند و بهتان آنرا بدیگران نبندند (دروغهائیکه پیش خود ساخته‌اند بدیگران نسبت ندهند) ودراموردینی واخلاقی ازامر توسر نپیچند دراین صورت باآنها بیعت کن و اسلام آنها را بپذیروازخدای متعال برای آنها طلب مغفرت کن خداهم بخشنده ومهربان است.

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَا تَتَوَلَّوْا قَوْمًا غَضِبَ اللَّهُ عَلَيْهِمْ قَدْ يَئِسُوا مِنَ الْآخِرَةِ كَمَا يَئِسَ الْكُفَّارُ مِنْ أَصْحَابِ الْقُبُورِ (ممتحنه ـ ۱۳)

ای اهل ایمان هیچوقت باقومیکه مورد خشم خدا واقع شده‌اند (قوم یهود)رابطه دوستی برقرارنکنید آنها هم مانندکافران مرده ازقیامت نومیدند وحاصلی در روز جزا ندارند.

(آیات ۲و۳سوره صف درفصل ۲۱)

إِنَّ اللَّهَ يُحِبُّ الَّذِينَ يُقَاتِلُونَ فِي سَبِيلِهِ صَفًّا كَأَنَّهُمْ بُنْيَانٌ مَرْصُوصٌ (صفّ ـ ٤)

خداوندکسانی را دوست میدارد که در راه او بحال صفّ میجنگند صفّی که مثل سدّ آهنین و بنای سُربی محکم‌است.

وَمَنْ أَظْلَمُ مِمَّنِ افْتَرَىٰ عَلَى اللَّهِ الْكَذِبَ وَهُوَ يُدْعَىٰ إِلَى الْإِسْلَامِ وَاللَّهُ لَا يَهْدِي الْقَوْمَ الظَّالِمِينَ يُرِيدُونَ لِيُطْفِئُوا نُورَ اللَّهِ بِأَفْوَاهِهِمْ وَاللَّهُ مُتِمُّ نُورِهِ وَلَوْ كَرِهَ الْكَافِرُونَ (صفّ ـ ۷و۸)

ظالمترازآن کیست که برخدا دروغ ببندد درحالیکه بدین اسلام و ایمان بخدای واحد دعوت میشود؟ خدا ظالمان را هدایت نخواهد کرد ـ اینها میخواهند نور خدا را بافوت خاموش کنند وروشنائی اسلام را با گفتار بیهوده ازبین ببرند در

صورتيكه خداوند نورخودرا على‌رغم آنها روز بروز درخشانتر ميكند.

(آيه ۹ اين سوره درفصل ۲)

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا هَلْ أَدُلُّكُمْ عَلَىٰ تِجَارَةٍ تُنجِيكُمْ مِّنْ عَذَابٍ أَلِيمٍ تُؤْمِنُونَ بِاللَّهِ وَرَسُولِهِ وَتُجَاهِدُونَ فِي سَبِيلِ اللَّهِ بِأَمْوَالِكُمْ وَأَنفُسِكُمْ ذَٰلِكُمْ خَيْرٌ لَّكُمْ إِن كُنتُمْ تَعْلَمُونَ ـ يَغْفِرْ لَكُمْ ذُنُوبَكُمْ وَيُدْخِلْكُمْ جَنَّاتٍ تَجْرِي مِن تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ وَمَسَاكِنَ طَيِّبَةً فِي جَنَّاتِ عَدْنٍ ذَٰلِكَ الْفَوْزُ الْعَظِيمُ (صف ـ ۱۰ تا ۱۲)

اى اهل ايمان آيا مايليد شما را بيك تجارت پرسود دلالت كنم كه شمارا ازعذاب دنيا و آخرت نجات دهد؟ بخدا ورسول او ايمان بياوريدو درراه خدا با جان ومال خود جهاد كنيد اگر درست فكر كنيد اين بنفع شماست ـ درمقابل خداوند گناهان شما را مى بخشد شما را داخل بهشتهائى كه داراى آب روان و ساختمانهاى زيبا و پاكيزه است خواهد كرد اين خود رستگارى بزرگى است.

وَأُخْرَىٰ تُحِبُّونَهَا نَصْرٌ مِّنَ اللَّهِ وَفَتْحٌ قَرِيبٌ ـ وَبَشِّرِ الْمُؤْمِنِينَ (صف ـ ۱۳)

ونيزمايليد شمارا بتجارت ديگرى كه آنرا دوست ميداريد يعنى نصرت خدائى و پيروزى قريب الوقوع اسلام هدايت كنم؟ اى محمد مؤمنان را بچنين پيشرفتى بشارت بده.

(آيه ۱۴ همين سوره درفصل ۱۹)

إِذَا جَاءَكَ الْمُنَافِقُونَ قَالُوا نَشْهَدُ إِنَّكَ لَرَسُولُ اللَّهِ وَاللَّهُ يَعْلَمُ إِنَّكَ لَرَسُولُهُ وَاللَّهُ يَشْهَدُ إِنَّ الْمُنَافِقِينَ لَكَاذِبُونَ ـ اتَّخَذُوا أَيْمَانَهُمْ جُنَّةً فَصَدُّوا عَن سَبِيلِ اللَّهِ إِنَّهُمْ سَاءَ مَا كَانُوا يَعْمَلُونَ ذَٰلِكَ بِأَنَّهُمْ آمَنُوا ثُمَّ كَفَرُوا فَطُبِعَ عَلَىٰ قُلُوبِهِمْ فَهُمْ لَا يَفْقَهُونَ (منافقون ـ ۱ تا ۳)

ای محمد هر گاه منافقان نزد تو آمدند واز روی دروغ وریا گفتند ما شهادت میدهیم که تو فرستاده خدائی با آنکه خدا میداند که تو فرستاده اوئی ولی سخن آنها را باورمکن زیرا منافقین دروغ میگویند وبآنچه میگویند ایمان ندارند آنها قسمهای دروغ خودرا سپر جان خود قرارداده وبآنوسیله راه خدارا برمردم بسته اند - عمل آنها بسیارزشت است برای آنکه آنها ایمان آورده بودند وبعدازایمان دوباره بکفر بر گشتند خدا هم مهر جهل و نادانی بر دلهای آنها گذاشت که از درك حقایق عاجز باشند .

وَإِذَا رَأَيْتَهُمْ تُعْجِبُكَ أَجْسَامُهُمْ وَإِنْ يَقُولُوا تَسْمَعْ لِقَوْلِهِمْ كَأَنَّهُمْ خُشُبٌ مُسَنَّدَةٌ يَحْسَبُونَ كُلَّ صَيْحَةٍ عَلَيْهِمْ هُمُ الْعَدُوُّ فَاحْذَرْهُمْ قَاتَلَهُمُ اللَّهُ أَنَّى يُؤْفَكُونَ (منافقون - ٤)

وقتی کفارومنافقان را ببینی ظاهر وهیکل آنها ترا متعجب خواهد کرد - درموقع گفتار بعلت چرب زبانی میل میکنی بگفتارآنان گوش فرادهی اما در عین حال خیال میکنی چوبهای خشك نصب شدهٔ بردیوارند وآنچه میگویند واقعیت ندارد آنها از هرصدائی میترسند ازآنان دوری کن خداآنهارا مرگ دهد (خدا باآنان در جنگ است) آنها دشمن توهستند چرا اینقدر دروغ میسازند ؟

وَإِذَا قِيلَ لَهُمْ تَعَالَوْا يَسْتَغْفِرْ لَكُمْ رَسُولُ اللَّهِ لَوَّوْا رُءُوسَهُمْ وَرَأَيْتَهُمْ يَصُدُّونَ وَهُمْ مُسْتَكْبِرُونَ - سَوَاءٌ عَلَيْهِمْ أَسْتَغْفَرْتَ لَهُمْ أَمْ لَمْ تَسْتَغْفِرْ لَهُمْ لَنْ يَغْفِرَ اللَّهُ لَهُمْ إِنَّ اللَّهَ لَا يَهْدِي الْقَوْمَ الْفَاسِقِينَ (منافقون ٥ و٦)

اگر بآنها گفته شود بیائید تا رسول خدا برای شما طلب بخشش کند سرخودرا برمیگردانند و می بینی نخوت کنان راه خود را تغییر میدهند - تو چه برای آنها طلب مغفرت بکنی یانکنی خداآنها را نمی بخشد زیرا خدا هیچوقت مردم فاسق

را هدایت نمیکند .

هُمُ الَّذِینَ یَقُولُونَ لَا تُنفِقُوا عَلَیٰ مَنْ عِندَ رَسُولِ اللّهِ حَتَّیٰ یَنفَضُّوا - وَلِلّهِ خَزَائِنُ السَّمٰوَاتِ وَالأَرْضِ وَلٰکِنَّ الْمُنَافِقِینَ لَا یَفْقَهُونَ (منافقون - ۷)

اینها بمردم میگویند که باطرافیان محمد کمک مالی نکنید تا از گرد او پراکنده شوند ولی این منافقان نمیدانند که خزانه های آسمان و زمین در دست خداست و احتیاجی بکمک آنها نیست .

یَقُولُونَ لَئِن رَّجَعْنَا إِلَی الْمَدِینَةِ لَیُخْرِجَنَّ الأَعَزُّ مِنْهَا الأَذَلَّ وَلِلّهِ الْعِزَّةُ وَلِرَسُولِهِ وَلِلْمُؤْمِنِینَ وَلٰکِنَّ الْمُنَافِقِینَ لَا یَعْلَمُونَ (منافقون - ۸)

میگویند وقتی بمدینه بر گشتیم باید اقویای مدینه ویهودیان متموّل - مسلمانان ضعیف را ازمدینه بیرون کنند وحال آنکه ثروت و عزّت مال خدا و رسول است و منافقان این حقیقت را نمیدانند .

یَا أَیُّهَا الَّذِینَ آمَنُوا إِنَّ مِنْ أَزْوَاجِکُمْ وَأَوْلَادِکُمْ عَدُوًّا لَّکُمْ فَاحْذَرُوهُمْ وَإِن تَعْفُوا وَتَصْفَحُوا وَتَغْفِرُوا فَإِنَّ اللّهَ غَفُورٌ رَّحِیمٌ (تغابن - ۱۴)

ای اهل ایمان بعضی اززنان واولاد شما شمارا ازاطاعت خدا ورسول وشرکت در جهاد بازمیدارند اینها دشمنان شما هستند ازآنان دوری کنید واگر بعد ازتوبه آنها را ببخشید وچشم پوشی کنید خدا هم بخشنده و مهربان است .

إِنَّمَا أَمْوَالُکُمْ وَأَوْلَادُکُمْ فِتْنَةٌ وَاللّهُ عِندَهُ أَجْرٌ عَظِیمٌ (تغابن - ۱۵)

مال واولاد وسیله امتحان شماست زیاد بآنها مغرور نباشید اجر بزرگتر و بهتر نزد خدای متعال است .

فَاتَّقُوا اللّهَ مَا اسْتَطَعْتُمْ وَاسْمَعُوا وَأَطِیعُوا وَأَنفِقُوا خَیْراً لِّأَنفُسِکُمْ وَمَن یُوقَ

شُحَّ نَفسِهِ فَاُولئِكَ هُمُ المُفلِحُونَ (تغابن - ۱٦)

تا میتوانید ازخشم خدا بترسید و پرهیز گارباشید سخن حق بشنوید از امر خدا و رسول اطاعت کنید برای ذخیره آخرت خودتان در راه خدا انفاق کنید - کسانی که نفس خودرا ازرذائل نگهدارند درواقع مردمی رستگار وسعادتمندند.

فَاتَّقُوا اللهَ يَا اُولِي الاَلبَابِ الَّذِينَ آمَنُوا قَد اَنزَلَ اللهُ اِلَيكُم ذِكراً رَسُولاً يَتلُوا عَلَيكُم آيَاتِ اللهِ مُبَيِّنَاتٍ لِيُخرِجَ الَّذِينَ آمَنُوا وَ عَمِلُوا الصَّالِحَاتِ مِنَ الظُّلُمَاتِ اِلَى النُّورِ وَمَن يُؤمِن بِاللهِ وَ يَعمَل صَالِحاً يُدخِلهُ جَنَّاتٍ تَجرِي مِن تَحتِهَا الاَنهَارُ خَالِدِينَ فِيهَا اَبَداً قَد اَحسَنَ اللهُ لَهُ رِزقاً (طلاق - ۱۰و۱۱)

ای مردم عاقل مؤمن از خداوند بترسید - خداوند قرآن و اسلام را برای شما نازل کرد وپیغمبررا مأمورفرمود که آیات روشن اورا برای شما بیان کند تا مردم با ایمان ونیکوکاررا ازتاریکی جهل و کفرخارج سازد وبنورمعرفت وایمان وارد کند هر کس بخدا ایمان بیاورد و کار نیك پیشه کند خدا او را وارد بهشتهائی میکند که در زیر آن نهرهای آب جاری است - تا ابد در آن میماند وخدا بهترین روزی را باوعطا میکند.

يَا اَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا قُوا اَنفُسَكُم وَاَهلِيكُم نَاراً وَقُودُهَا النَّاسُ وَالحِجَارَةُ عَلَيهَا مَلَائِكَةٌ غِلَاظٌ شِدَادٌ لَا يَعصُونَ اللهَ مَا اَمَرَهُم وَ يَفعَلُونَ مَا يُؤمَرُونَ

(تحریم - ٦)

ای مؤمنین خود و خانواده خود را از آتشی که سوخت آن مردم کافر و سنگ میباشد حفظ کنید - مأموران آتش دوزخ فرشتگان خشن و سختگیری هستند که در انجام وظیفه هیچوقت از امر خدا سرپیچی نمیکنند و هرچه خدا دستور دهد انجام میدهند.

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ كَفَرُوا لَا تَعْتَذِرُوا الْيَوْمَ إِنَّمَا تُجْزَوْنَ مَا كُنتُمْ تَعْمَلُونَ
(تحریم - ۷)

و نیز ای کافران در روز قیامت عذرخواهی نکنید زیرا قهراً بسزای اعمال خود میرسید.

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا تُوبُوا إِلَى اللَّهِ تَوْبَةً نَصُوحاً عَسَى رَبُّكُمْ أَنْ يُكَفِّرَ عَنكُمْ سَيِّئَاتِكُمْ وَيُدْخِلَكُمْ جَنَّاتٍ تَجْرِي مِنْ تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ يَوْمَ لَا يُخْزِي اللَّهُ النَّبِيَّ وَالَّذِينَ آمَنُوا مَعَهُ نُورُهُمْ يَسْعَى بَيْنَ أَيْدِيهِمْ وَبِأَيْمَانِهِمْ يَقُولُونَ رَبَّنَا أَتْمِمْ لَنَا نُورَنَا وَاغْفِرْ لَنَا إِنَّكَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ (تحریم - ۸)

ای اهل ایمان بدرگاه خدا توبه کنید توبه‌ای که با خلوص ودوام توأم باشد امید است خداوند بدیهای شمارا بپوشد وشما را وارد بهشت با آب روان بنماید روزیکه خداوندپیغمبر خود و کسان وهمراهان اورا ذلیل وخوار نمیسازد - نورجمال آنها درپیشاپیش وسمت راست آنها درجریان ودرحال درخشیدن است میگویندخداوندا نورایمان ما را کامل کن و ما را بسعادت بیشتری برسان و برما ببخش زیرا تو بهر کاری قادری .

إِنَّ الَّذِينَ يَخْشَوْنَ رَبَّهُمْ بِالْغَيْبِ لَهُمْ مَغْفِرَةٌ وَأَجْرٌ كَبِيرٌ (مُلك - ۱۲)

کسانیکه پنهانی ودرباطن ازخدای خود میترسند پاداش بزرگ خواهند برد.

أَمَّنْ هَذَا الَّذِي هُوَ جُندٌ لَكُمْ يَنصُرُكُم مِنْ دُونِ الرَّحْمَنِ إِنِ الْكَافِرُونَ إِلَّا فِي غُرُورٍ (ملك - ۲۰)

غیرازخدا چه کسی است که برای شما لشکرو کمك و همه چیز باشد ؟ کافران و منکران جز غرور وفریب نصیبی ندارند .

أَمَّنْ هَذَا الَّذِي يَرْزُقُكُمْ إِنْ أَمْسَكَ رِزْقَهُ - بَلْ لَجُّوا فِي عُتُوٍّ وَنُفُورٍ (ملك - ۲۱)

وقتی فرضاً روزی خدا قطع شود چه کسی بشما روزی میدهد؟ میدانند کسی نیست اما درعصیان وسرکشی لجاج میورزند وازحق اعراض میکنند.

أَفَمَنْ يَمْشِي مُكِبًّا عَلَىٰ وَجْهِهِ أَهْدَىٰ ـ أَمَّنْ يَمْشِي سَوِيًّا عَلَىٰ صِرَاطٍ مُسْتَقِيمٍ (ملك ـ ۲۲)

آیا آن کسی که از گمراهی و بدبختی برو درافتاده و بطرف نکبت میرود بحق تراست یا آن کس که مستقیم درراه راست ایمان وسعادت قدم میزند کدام خوشبخت ترند؟

إِنَّ لِلْمُتَّقِينَ عِنْدَ رَبِّهِمْ جَنَّاتِ النَّعِيمِ أَفَنَجْعَلُ الْمُسْلِمِينَ كَالْمُجْرِمِينَ ـ مَا لَكُمْ كَيْفَ تَحْكُمُونَ ـ أَمْ لَكُمْ كِتَابٌ فِيهِ تَدْرُسُونَ ـ إِنَّ لَكُمْ فِيهِ لَمَا تَخَيَّرُونَ أَمْ لَكُمْ أَيْمَانٌ عَلَيْنَا بَالِغَةٌ إِلَىٰ يَوْمِ الْقِيَامَةِ إِنَّ لَكُمْ لَمَا تَحْكُمُونَ (قلم ـ ۳۴ تا ۳۹)

متقیان نزد خدای خود بهشتهای پر نعمت دارند خیال میکنید ما مسلمانان و گناه‌کاران را یکسان قرار میدهیم ؟ چه قضاوتی میکنید ؟ آیا شما کتابی آسمانی دارید که چنین حکمی درآن درج شده یا بهوای نفس خود اینگونه حکم میکنید ؟ یا اینکه قسم دائمی خورده‌اید که تا روزقیامت مخالف ما قدم بردارید واینطور بنفع خود هرطور بخواهید اظهار نظر کنید .

سَلْهُمْ أَيُّهُمْ بِذَٰلِكَ زَعِيمٌ ـ أَمْ لَهُمْ شُرَكَاءُ فَلْيَأْتُوا بِشُرَكَائِهِمْ إِنْ كَانُوا صَادِقِينَ (قلم ـ ۴۰ و ۴۱)

از آنها سؤال کن که کدامیك باین عهد و پیمان دلبسته و باین عقیده معتقد ومرکز اصلی آن هستند ؟ یا اینکه گواهانی برتأیید دعوی خوددارند؟ اگر راست میگویند آن گواهان را حاضر سازند .

يَوْمَ يُكْشَفُ عَنْ سَاقٍ وَيُدْعَوْنَ إِلَى السُّجُودِ فَلَا يَسْتَطِيعُونَ ـ خَاشِعَةً أَبْصَارُهُمْ

تَرْهَقُهُمْ ذِلَّةٌ وَقَدْ كَانُوا يُدْعَوْنَ إِلَى السُّجُودِ وَهُمْ سَالِمُونَ ـ فَذَرْنِي وَمَنْ يُكَذِّبُ بِهَذَا الْحَدِيثِ سَنَسْتَدْرِجُهُمْ مِنْ حَيْثُ لَا يَعْلَمُونَ (قلم ـ ۴۲ تا ۴۴)

باید روزی را یاد آورند که از هول و برای نجات خود دامنها را بالا میزنند. در آن حال آنها را بسجده خداوند دعوت میکنند ولی آنها توانائی اینکار را ندارند چشمان آنان ترسان است خواری و بیچارگی آنها را احاطه کرده در حالیکه در دنیا آنها بسعادت خوانده شدند و سلامت و قدرت داشتند اما قبول نکردند تو مجازات کفار را بمن واگذار کن تا ازجائی آنان را گرفتار کنیم که نفهمند از کجا بوده است.

وَأُمْلِي لَهُمْ إِنَّ كَيْدِي مَتِينٌ (قلم ـ ۴۵)

اکنون بآنها برای کمی مهلت میدهم ولی بدانکه تدبیر من محکم است واز حال آنها غافل نیستم.

فَمَا لِلَّذِينَ كَفَرُوا قِبَلَكَ مُهْطِعِينَ ـ عَنِ الْيَمِينِ وَعَنِ الشِّمَالِ عِزِينَ ـ أَيَطْمَعُ كُلُّ امْرِئٍ مِنْهُمْ أَنْ يُدْخَلَ جَنَّةَ نَعِيمٍ كَلَّا إِنَّا خَلَقْنَاهُمْ مِمَّا يَعْلَمُونَ ـ فَلَا أُقْسِمُ بِرَبِّ الْمَشَارِقِ وَالْمَغَارِبِ إِنَّا لَقَادِرُونَ عَلَى أَنْ نُبَدِّلَ خَيْرًا مِنْهُمْ وَمَا نَحْنُ بِمَسْبُوقِينَ ـ فَذَرْهُمْ يَخُوضُوا وَيَلْعَبُوا حَتَّى يُلَاقُوا يَوْمَهُمُ الَّذِي يُوعَدُونَ (معارج ـ ۳۶ تا ۴۲)

ای محمد آنها که قلباً کفر میورزند چرا از روی تمسخر نزد تو اظهار تسلیم میکنند و فوراً از چپ و راست متفرق میشوند؟ آیا افراد آنها انتظار دارند و ارد بهشت پر نعمت شوند؟ هیچوقت ـ اینها موجودات بیمقداری هستند که خودشان میدانند از چه آب وخون پستی آنان را بوجود آورده‌ایم قسم بخدای مشرقها و مغربها ماقادریم آنها را نابود کنیم و بهتر از آنان را موجود سازیم ـ هرگز کسی در قدرت و توانائی ازما پیشی نجسته است ـ آنها را در گمراهی و اشتباه و بازیچه خودشان بگذار تا

بروز گاریکه با آنها وعده شده برسند.

وَمَنْ يَعْصِ اللهَ وَرَسُولَه فَاِنَّ لَهُ نَارَ جَهَنَّمَ خَالِدِينَ فِيهَا اَبَداً حَتَّى اِذَا رَاَوا مَا يُوعَدُونَ فَسَيَعْلَمُونَ مَنْ اَضْعَفُ نَاصِراً وَ اَقَلُّ عَدَداً (جنّ ـ ۲۳و۲۴)

هر کس ازامر خدا ورسول اوسر پیچی کند تا ابد در آتش جهنّم خواهد سوخت تا بسزای اعمال خود ووعده‌هائیکه بایشان داده شده برسند و بفهمند که بین شما و ایشان کدامیك ازحیث کمك وعده کمتر وضعیفترید ؟

اِنَّا اَرْسَلْنَا اِلَيْكُمْ رَسُولاً شَاهِداً عَلَيْكُمْ كَمَا اَرْسَلْنَا اِلَى فِرْعَوْنَ رَسُولاً فَعَصَى فِرْعَوْنُ الرَّسُولَ فَاَخَذْنَاهُ اَخْذاً وَبِيلاً (مزّمل ـ ۱۵و۱۶)

ما برشما مردم پیغمبری فرستادیم که شاهد اعمال شما باشد همانطور که موسی را برفرعون مأمور کردیم اوامرحق را اطاعت نکرد ما هم فرعون را بسختی و قهر گرفتیم ومجازات کردیم .

فَمَا لَهُمْ عَنِ التَّذْكِرَةِ مُعْرِضِينَ كَاَنَّهُمْ حُمُرٌ مُسْتَنْفِرَةٌ فَرَّتْ مِنْ قَسْوَرَةٍ بَلْ يُرِيدُ كُلُّ امْرِئٍ مِنْهُمْ اَنْ يُؤْتَى صُحُفاً مُنَشَّرَةً كَلَّا بَلْ لَا يَخَافُونَ الْآخِرَةَ (مدّثر ـ ۴۹تا۵۳)

آخرچرا ازقرآن ودین دوری میجویند ومانند خرهای جفتك انداز گریزانند ـ خرهائیکه از شیر درنده میگریزند ؟ بلکه هر کدام میخواهند یك کتاب آسمانی برآنها نازل شود هر گزچنین نخواهدشد ـ شاید اینهاازعذاب قیامت نمیترسند .

(آیات ۲۵تا ۳۵سوره قیامت درفصل ۲۰ دیده شود)

اِنَّ الَّذِينَ اَجْرَمُوا كَانُوا مِنَ الَّذِينَ آمَنُوا يَضْحَكُونَ وَاِذَا مَرُّوا بِهِمْ يَتَغَامَزُونَ وَاِذَا انْقَلَبُوا اِلَى اَهْلِهِمُ انْقَلَبُوا فَكِهِينَ وَاِذَا رَاَوْهُمْ قَالُوا اِنَّ هٰؤُلَاءِ لَضَالُّونَ وَمَا

أُرسِلُوا عَلَیهِمْ حافِظِینَ - فَالْیَوْمَ الَّذِینَ آمَنُوا مِنَ الْکُفّارِ یَضْحَکُونَ عَلَی الْأَرائِکِ یَنْظُرُونَ - هَلْ ثُوِّبَ الْکُفّارُ ما کانُوا یَفْعَلُونَ (مطفّفین - ۲۹ تا ۳۶)

امروز بدکاران و کافران بمؤمنین میخندند - وقتی بر آنها میگذرند بادیده حقارت واستهزاء وغمز وتکبّر آنان را مینگرند و هنگامیکه از مجلس مؤمنان بخانه خود بازمیگردند بالحن مسخره وشوخی مؤمنان را تخطئه میکنند و چون مؤمنان را ببینند میگویند اینها مردمی گمراه هستند در حالیکه آنها مأمور بازرسی احوال مؤمنان نیستند وفقط فضولی آنها را باین اظهارات وادارمیکند - اما بعکس درروز قیامت مؤمنان بکافران میخندند - بر تختهای روان نشسته حال زار آنان را می بینند آیا سزای کافران جز نتایج اعمال آنان چیز دیگری هست ؟

وَالسَّماءِ ذاتِ الْبُرُوجِ وَالْیَوْمِ الْمَوْعُودِ وَشاهِدٍ وَمَشْهُودٍ قُتِلَ أَصْحابُ الْأُخْدُودِ النّارِ ذاتِ الْوَقُودِ إِذْهُمْ عَلَیْها قُعُودٌ وَهُمْ عَلی ما یَفْعَلُونَ بِالْمُؤْمِنِینَ شُهُودٌ وَما نَقَمُوا مِنْهُمْ إِلّا أَنْ یُؤْمِنُوا بِاللهِ الْعَزِیزِ الْحَمِیدِ الَّذِی لَهُ مُلْکُ السَّمواتِ - وَالْأَرْضِ وَاللهُ عَلی کُلِّ شَیْئٍ شَهِیدٌ (بروج - ۱ تا ۹)

سوگند بآسمان که دارای طبقات مختلف است وقسم بروزقیامت و ناظران احوال بشر (پیغمبران) وامّتان آنها که آن کافران که مسلمانان را فریب دادند و درخندق آتش انداختند همه نابود شدند - آتشی برای مسلمانان تهیه کرده بودند که شراره آن سر بفلك کشیده وخود آنها با کمال بیرحمی در کنار خندق نشسته بودندوسوختن مسلمانان را نظاره میکردند - این انتقام کشی هم برای گناهی نبود جز آنکه مسلمانان بخدای بزرگ ستوده صفات ایمان آورده بودند خدائیکه مُلك آسمان و زمین از آن اوست و بتمام اسرار جهان آگاه است.

إِنَّ الَّذِینَ فَتَنُوا الْمُؤْمِنِینَ وَالْمُؤْمِناتِ ثُمَّ لَمْ یَتُوبُوا فَلَهُمْ عَذابُ جَهَنَّمَ وَلَهُمْ

عَذابُ الْحَرِيقِ - إِنَّ الَّذِينَ آمَنُوا وَ عَمِلُوا الصَّالِحَاتِ لَهُمْ جَنَّاتٌ تَجْرِي
مِنْ تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ ذٰلِكَ الْفَوْزُ الْكَبِيرُ (بروج - ۱۰و۱۱)

کسانیکه زنان ومردان مؤمن را دچارعذاب کردند وازعمل خود توبه ننمودند مستحق عذاب جهنم و آتش سوزان هستند و کسانیکه ایمان آوردند و نیکوکار شدند شایسته باغهای بهشتند که درزیر درختان آن آب روان جاریست واین بزرگترین سعادت ورستگاری است .

إِنَّ بَطْشَ رَبِّكَ لَشَدِيدٌ إِنَّهُ هُوَ يُبْدِئُ وَيُعِيدُ وَهُوَ الْغَفُورُ الْوَدُودُ ذُو الْعَرْشِ -
الْمَجِيدُ فَعَّالٌ لِمَا يُرِيدُ - هَلْ أَتَاكَ حَدِيثُ الْجُنُودِ فِرْعَوْنَ وَثَمُودَ بَلِ الَّذِينَ
كَفَرُوا فِي تَكْذِيبٍ وَاللَّهُ مِنْ وَرَائِهِمْ مُحِيطٌ (بروج -۱۲ تا ۲۰)

خشم ومؤاخذه خدای توسخت است خدای تو کسی است که عالم را بوجودآورده وآنرا بعالم عدم برمیگرداند در عین حال آمرزنده و با محبّت است صاحب مقام عالی است وآنچه اراده کند انجام میدهد - آیا داستان ارتشهای عظیم کُفّار را در جریان تاریخ ازقبیل فرعون وثمود شنیده‌ای ؟ که بالاخره باخشم خداوندچگونه نابود شدند ؟ فقط کافران قدرت خداوند را تکذیب میکنند در صورتیکه خداوند بالای سرآنهاست وبرآنها احاطه وتسلط دارد.

فَذَكِّرْ إِنْ نَفَعَتِ الذِّكْرَى (اعلی - ۹)

باآیات قرآن مردم را متذکّرساز که تذکّرمفید است .

قَدْ أَفْلَحَ مَنْ تَزَكَّى وَ ذَكَرَ اسْمَ رَبِّهِ فَصَلَّى بَلْ تُؤْثِرُونَ الْحَيٰوةَ الدُّنْيَا
وَالْآخِرَةُ خَيْرٌ وَأَبْقَى إِنَّ هٰذَا لَفِي الصُّحُفِ الْأُولَى صُحُفِ إِبْرَاهِيمَ وَ مُوسَى
(اعلی - ۱۴ تا۱۹)

هر کس رفتارو کردارخودرا پاکیزه کرد بحقیقت رستگارشد (کسیکه بیاد خدای خود باشد و طاعت او را بجای آرد) اما عده‌ای از شما زندگانی ناچیز دنیا را ترجیح میدهید درصورتیکه نعمت آخرت بهتر و پایدارتراست این مسائل در کتب انبیاء پیشین ذکرشده وچیز تازه‌ای نیست مخصوصاً در کتاب ابراهیم وموسی.

أَرَأَيْتَ الَّذِي يَنْهَىٰ عَبْدًا إِذَا صَلَّىٰ أَرَأَيْتَ إِنْ كَانَ عَلَى الْهُدَىٰ أَوْ أَمَرَ بِالتَّقْوَىٰ أَرَأَيْتَ إِنْ كَذَّبَ وَتَوَلَّىٰ أَلَمْ يَعْلَمْ بِأَنَّ اللَّهَ يَرَىٰ ـ كَلَّا لَئِنْ لَمْ يَنْتَهِ لَنَسْفَعًا بِالنَّاصِيَةِ نَاصِيَةٍ كَاذِبَةٍ خَاطِئَةٍ فَلْيَدْعُ نَادِيَهُ سَنَدْعُ الزَّبَانِيَةَ ـ كَلَّا لَا تُطِعْهُ وَاسْجُدْ وَاقْتَرِبْ (علق ـ ۹ تا۱۹)

ای محمد دیدی که ابو جهل چگونه مردم را از نماز خواندن برحذر میداشت ومسخره میکرد ؟ چه میدانی اگراوبرطریق راست بود و مردم را بپرهیزگاری دعوت میکرد چه عاقبتی داشت ـ آیا پایان این رویه ونتیجه تکذیب وسرپیچی‌او ازحق چیست ؟آیا نمیداند که خدا اعمال‌اورا می‌بیند؟ خیرا گرازاین اعمال‌دست نکشد دست قهر ما موهای پیشانی او راگرفته او را بسختی مجازات‌میکند ـ آن پیشانی که دروغ وخطاازآن نمایان است بگواوقوم وعشیره خودرا بکمك بطلبد ما هم مأموران آتش جهنم را برای عقوبت او دعوت میکنیم ـ خیر هیچوقت از ابوجهل اطاعت نکن بخدا سجده کن و باو نزدیك شو .

لَمْ يَكُنِ الَّذِينَ كَفَرُوا مِنْ أَهْلِ الْكِتَابِ وَالْمُشْرِكِينَ مُنْفَكِّينَ حَتَّىٰ تَأْتِيَهُمُ الْبَيِّنَةُ ـ رَسُولٌ مِنَ اللَّهِ يَتْلُو صُحُفًا مُطَهَّرَةً فِيهَا كُتُبٌ قَيِّمَةٌ وَمَا تَفَرَّقَ ـ الَّذِينَ أُوتُوا الْكِتَابَ إِلَّا مِنْ بَعْدِ مَا جَاءَتْهُمُ الْبَيِّنَةُ وَمَا أُمِرُوا إِلَّا لِيَعْبُدُوا اللَّهَ مُخْلِصِينَ لَهُ الدِّينَ حُنَفَاءَ وَيُقِيمُوا الصَّلَاةَ وَيُؤْتُوا الزَّكَاةَ وَذَٰلِكَ

دِینُ الْقَیِّمَةِ (بیّنه ـ ۱ تا ۵)

کافران اهل کتاب و مشرکین از رویّه خـود منفك نمیشوند مگر آنکه آیات حق بر آنها نازل شود ـ فرستاده‌ای ازجانب خدا بیاید و اوراق پاکیزه‌ای از جانب خدا بر آنها بخواند که در آن اوراق مطالب و مندرجات محکم و نگهبان عدل و ایمان وجود دارد ـ واهل کتاب(یهود و نصاری) متفرق نشدند واختلاف نورزیدند مگر بعد ازنزول آیات حق که برلجاج آنها افزود ـ در صورتیکه در کتب آسمانی خودشان چیزدیگری امر نشده بود جز اینکه فقط خدا را بپرستند و خالصانه باو ایمان بورزند پاکیزه ومتدیّن باشند نمازبگذارند وزکوة بدهند ـ این است آئین محکم و نگهبان راستی .

اِنَّ الَّذینَ کَفَرُوا مِنْ اَهْلِ الْکِتابِ وَالْمُشْرِکینَ فی نارِ جَهَنَّمَ خالِدینَ فیها اُولٰئِكَ هُمْ شَرُّ الْبَرِیَّةِ اِنَّ الَّذینَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصّالِحاتِ اُولٰئِكَ هُمْ خَیْرُ الْبَرِیَّةِ جَزاؤُهُمْ عِنْدَ رَبِّهِمْ جَنّاتُ عَدْنٍ تَجْری مِنْ تَحْتِهَا الْاَنْهارُ خالِدینَ فیها اَبَداً رَضِیَ اللهُ عَنْهُمْ وَرَضُوا عَنْهُ ـ ذٰلِكَ لِمَنْ خَشِیَ رَبَّهُ (بیّنه ـ ۶ تا ۸)

مشرکین وافرادی ازاهل کتاب که بخدا کفرورزیده وبرای او شریك قائل شدند تا ابد در آتش جهنّم خواهند بودآنها بدترین دسته موجودات هستند اما آنان که ایمان آوردند وبکارخیرپرداختند بهترین مخلوقات خداوند میباشند پاداش آنان نزد خداوند بهشتهائی است که آب صاف درزیر درختان آن جاری است و تا ابد از آن متنعّم هستند خدا از آنها راضی است و آنان نیز از خداوند خشنودند این نعمت شایسته کسی است که ازخدای خود بترسد .

(بآیات ۱ تا ۵ سورهٔ عادیات درفصل ۲۱ مراجعه شود)

اَلَمْ تَرَ کَیْفَ فَعَلَ رَبُّكَ بِاَصْحابِ الْفیلِ اَلَمْ یَجْعَلْ کَیْدَهُمْ فی تَضْلیلٍ وَاَرْسَلَ

عَلَیْهِمْ طَیْراً اَبابیلَ تَرْمیهِمْ بِحِجارَةٍ مِنْ سِجّیلٍ فَجَعَلَهُمْ کَعَصْفٍ مَأْکُولٍ (فیل ـ ۱ تا ۵)

ای محمّد آیا ندیدی کـه خدای تو با سپاه فیل سوار ابرهه چه کرد؟ آیا مکر و تدبیر آنها را نابود نکرد و آنان را گمراه ننمود؟ آیا لشکر پرستو را برسر آنان نفرستاد که آنها را با گلوله های گِل متحجر سنگباران کردند؟ و تن آنان را مانند علف نشخوارشده مشبّك و درهم کوفته کردند؟ (ابرهه سردار لشکر نجاشی که با فیلهای جنگی بمکّه حمله برد وازلشکر پرستو شکست خورد).

لِاِیلافِ قُرَیْشٍ اِیلافِهِمْ رِحْلَةَ الشِّتاءِ وَالصَّیْفِ فَلْیَعْبُدُوا رَبَّ هٰذَا الْبَیْتِ الَّذی اَطْعَمَهُمْ مِنْ جُوعٍ وَآمَنَهُمْ مِنْ خَوْفٍ (قریش ـ ۱ تا ٤)

خدا بااصحاب فیل این کاررا کرد که طایفه قریش بتوانندباهم خوش وخرّم باشند و الفت آنان در سفرهای ییلاق و قشلاق باقی بماند پس بشکرانه این نعمت باید خدای خود را پرستش کنند (خدای کعبه) که آنها را از گرسنگی و ناامنی محفوظ داشت.

اِذاجاءَ نَصْرُ اللهِ وَالْفَتْحُ وَرَأَیْتَ النّاسَ یَدْخُلُونَ فی دینِ اللهِ اَفْواجاً فَسَبِّحْ بِحَمْدِ رَبِّكَ وَاسْتَغْفِرْهُ اِنَّهُ کانَ تَوّاباً (نصر ـ ۱ تا ۳)

وقتیکه بامرخدا فتح وفیروزی تو آغازشود آنوقت مردم دسته دسته وارد دین خدا میشوند درآنوقت خدای خودرا ستایش واز او طلب آمرزش کن زیرا در عین حال ممکن است تقصیر گناهکاران و گمراهان را ببخشد.

تَبَّتْ یَدا اَبی لَهَبٍ وَتَبَّ ـ مااَغْنی عَنْهُ مالُهُ وَماکَسَبَ سَیَصْلیٰ ناراً ذاتَ

لَهَبٍ وَامْرَأَتُه حَمّالَةَ الْحَطَبِ فِی جِیدِهَا حَبْلٌ مِنْ مَسَدٍ (لهب - ۱ تا ۵)

مقطوع و بریده باد دستهای ابی‌لهب (که با محمد ودین اسلام منتهای مخالفت را بکار برد) ودستش بریده شد نه‌اموالش بداد اورسید نه اعمالش - بزودی درآتش جهنّم میافتدوزنش‌امّ جمیله آورنده‌هیزم همان آتش خواهد بود درحالیکه‌باخواری طنابی ازلیف خرما بگردن او انداخته‌اند .

فصل یازدهم

خلقت آسمان و زمین - سال و ماه - شب و روز - تکوین بشر - روح - اختلاف رنگ و زبان بشر

یَا أَیُّهَا النَّاسُ اتَّقُوا رَبَّکُمُ الَّذِی خَلَقَکُمْ مِنْ نَفْسٍ وَاحِدَةٍ وَخَلَقَ مِنْهَا زَوْجَهَا وَبَثَّ مِنْهُمَا رِجَالًا کَثِیرًا وَنِسَاءً وَاتَّقُوا اللَّهَ الَّذِی تَسَاءَلُونَ بِهِ وَالْأَرْحَامَ إِنَّ اللَّهَ کَانَ عَلَیْکُمْ رَقِیبًا (نساء ـ ۱)

ای مردم از نافرمانی خدای خود بترسید آن خدائی که همه شما را از یك نفس (آدم) بوجود آورد وجفت آدم (حوّا) را نیز ازخود آدم موجود ساخت و ازاین دو مردان وزنان بسیاری درروی زمین بعالم حیات آورد ودرروی زمین منتشر ساخت از آن خدا بترسید که بنام اومطالب را ازهم میپرسید ومسئله خویشاوندی رارعایت کنید خداوند در امور مراقب شماست.

(آیه ۶۰ سوره انعام درفصل ۱)

وَهُوَ الَّذِی أَنْشَأَکُمْ مِنْ نَفْسٍ وَاحِدَةٍ فَمُسْتَقَرٌّ وَمُسْتَوْدَعٌ قَدْ فَصَّلْنَا الْآیَاتِ لِقَوْمٍ یَفْقَهُونَ (انعام ـ ۹۸)

او کسی است که وجود شما را ازیکتن تنها (ازپدر) آفرید اول قرارگاه شما را

پشت پدر و بعد ودیعتگاه شما را رحم مادر قرارداد ما آیات خودرا برای اهل فهم بخوبی توضیح دادیم .

إِنَّ رَبَّكُمُ اللّٰهُ الَّذِی خَلَقَ السَّمٰوَاتِ وَالْأَرْضَ فِی سِتَّةِ أَیَّامٍ ثُمَّ اسْتَوٰی عَلَی الْعَرْشِ یُغْشِی اللَّیْلَ النَّهَارَ یَطْلُبُهُ حَثِیثًا وَالشَّمْسَ وَالْقَمَرَ وَالنُّجُومَ مُسَخَّرَاتٍ بِأَمْرِهِ أَلَا لَهُ الْخَلْقُ وَالْأَمْرُ تَبَارَكَ اللّٰهُ رَبُّ الْعَالَمِینَ (اعراف ـ ٥٤)

خدای شما کسی است که آسمانها وزمین را در شش روز بوجود آورد و بعد بخلقت عرش پرداخت ـ شب را برروی روز سایه افکن ساخت که با شتاب در پی آن در حرکت باشد و نیز آفتاب وماه وستارگان مُسخّر امر واراده او هستند ـ بدانید که عالم خلقت و اراده جهانیان در اختیار اوست مبارك خدائی است که پروردگار عالمیان است .

وَإِذْ أَخَذَ رَبُّكَ مِنْ بَنِی آدَمَ مِنْ ظُهُورِهِمْ ذُرِّیَّتَهُمْ وَأَشْهَدَهُمْ عَلٰی أَنْفُسِهِمْ أَلَسْتُ بِرَبِّكُمْ قَالُوا بَلٰی شَهِدْنَا أَنْ تَقُولُوا یَوْمَ الْقِیَامَةِ إِنَّا كُنَّا عَنْ هٰذَا غَافِلِینَ أَوْ تَقُولُوا إِنَّمَا أَشْرَكَ آبَاؤُنَا مِنْ قَبْلُ وَكُنَّا ذُرِّیَّةً مِنْ بَعْدِهِمْ أَفَتُهْلِكُنَا بِمَا فَعَلَ الْمُبْطِلُونَ (اعراف ـ ۱۷۲و۱۷۳)

خدای تو از پشت اولاد آدم فرزندان آنها را بوجود آورد وخود آنان را بر یکدیگر شاهد قرارداد وسؤال کرد که آیا من خدای شما نیستم ؟ همه گفتند آری ما بر خدائی تو گواهیم ـ این برای آن بود که درروز قیامت نگوئید ما از این مسئله غافل و بیخبر بودیم یا بگوئید پدران ما شرك ورزیدند ما اولاد آنان بودیم که بعد از آنها پی‌سپر آنان بوده‌ایم چگونه ما را بجرم اعمال مردم گمراه دیگری مجازات میکنی و عذاب میدهی ؟

وَكَذٰلِكَ نُفَصِّلُ الْآیَاتِ وَلَعَلَّهُمْ یَرْجِعُونَ (اعراف ـ ۱۷٤)

ما آیات خود را باین تفصیل بیان میکنیم بلکه آنان را از راه باطل باز گردند و بحق بگرایند.

هُوَ الَّذِي خَلَقَكُمْ مِنْ نَفْسٍ وَاحِدَةٍ وَجَعَلَ مِنْهَا زَوْجَهَا لِيَسْكُنَ إِلَيْهَا فَلَمَّا تَغَشَّاهَا حَمَلَتْ حَمْلًا خَفِيفًا فَمَرَّتْ بِهِ فَلَمَّا أَثْقَلَتْ دَعَوَا اللَّهَ رَبَّهُمَا لَئِنْ آتَيْتَنَا صَالِحًا لَنَكُونَنَّ مِنَ الشَّاكِرِينَ (اعراف ـ ۱۸۹)

او خدائی است که شما را از یکتن از نفس آدم بوجود آورد ـ وجفت اورا هم ازجنس خود اومقرر داشت تا با او انس والفت گیرد وقتی باو نزدیك شد بارسبکی برداشت روزگاری براو گذشت آن بارسنگین شد دراین حال هردوازخدای خود خواستند که اگرفرزند صالحی بماعطا کنی ما شکر گزار توخواهیم بود.

فَلَمَّا آتَاهُمَا صَالِحًا جَعَلَا لَهُ شُرَكَاءَ فِيمَا آتَاهُمَا ـ فَتَعَالَى اللَّهُ عَمَّا يُشْرِكُونَ (اعراف ـ ۱۹۰)

همینکه خداوند بآنها فرزند صالحی عطا کرد او را در امور خود شرکت دادند و آنچه خدا بآنها داده بود با او در میان گذاشتند ـ این خداست که در کار خود متفرد است مقام او والاتر از آنست که دارای شریك شود.

إِنَّ عِدَّةَ الشُّهُورِ عِنْدَ اللَّهِ اثْنَا عَشَرَ شَهْرًا فِي كِتَابِ اللَّهِ يَوْمَ خَلَقَ السَّمَاوَاتِ ـ وَالْأَرْضَ مِنْهَا أَرْبَعَةٌ حُرُمٌ ذَٰلِكَ الدِّينُ الْقَيِّمُ فَلَا تَظْلِمُوا فِيهِنَّ أَنْفُسَكُمْ وَقَاتِلُوا الْمُشْرِكِينَ كَافَّةً كَمَا يُقَاتِلُونَكُمْ كَافَّةً ـ وَاعْلَمُوا أَنَّ اللَّهَ مَعَ الْمُتَّقِينَ (توبه ـ ۳۶)

عدّه ماههای سال را خداوند ازروزخلق آسمان و زمین ۱۲ مقرر فرموده چهار ماه آن (ذیقعده وذیحجه ومحرم ورجب) حرامند یعنی دراین ماهها گرد قتال نگردید این دستورمحکم دین است قتال دراین ماهها ظلم برنفس است اما اگر مشرکین

بر شما دسته جمعی هجوم آوردند شما هم بالاجتماع با آنها بجنگید و بدانید خدا همراه کسانی است که از نقض دستورالهی میپرهیزند.

اِنَّمَا النَّسِیءُ زِیَادَةٌ فِی الْکُفْرِ یُضَلُّ بِهِ الَّذِینَ کَفَرُوا یُحِلُّونَهُ عَامًا وَیُحَرِّمُونَهُ عَامًا لِیُوَاطِئُوا عِدَّةَ مَا حَرَّمَ اللَّهُ فَیُحِلُّوا مَا حَرَّمَ اللَّهُ زُیِّنَ لَهُمْ سُوءُ أَعْمَالِهِمْ وَاللَّهُ لَا یَهْدِی الْقَوْمَ الْکَافِرِینَ (توبه - ۳۷)

تغییر وتبدیل ماهها در حساب برای عوض کردن ماه حرام و مُحوّل کردن احکام ماهی بماه‌دیگر زیاده روی در کفر است زیرا کافران باعمل نسیئی یعنی حلال‌شمردن ماه حرام و عکس آن گمراه میشوند این کار را میکنند تا عدّه ماههای حرام را فراموش و پایمال نمایند و حرام خدا را حلال کنند اینها زشتی اعمال خود را زیبا می‌بینند باید بدانند خدا کافران را هدایت نمیکند.

اِنَّ رَبَّکُمُ اللَّهُ الَّذِی خَلَقَ السَّمٰوَاتِ وَالْأَرْضَ فِی سِتَّةِ أَیَّامٍ ثُمَّ اسْتَوَىٰ عَلَى الْعَرْشِ (یونس - ۳)

خدای شما کسی است که کرات سماوی وزمین را درمدت‌شش‌روزخلق کرده وخود برفوق کائنات استقرار یافته است.

هُوَ الَّذِی جَعَلَ الشَّمْسَ ضِیَاءً وَالْقَمَرَ نُورًا وَقَدَّرَهُ مَنَازِلَ لِتَعْلَمُوا عَدَدَ السِّنِینَ وَالْحِسَابَ - مَا خَلَقَ اللَّهُ ذَٰلِکَ إِلَّا بِالْحَقِّ یُفَصِّلُ الْآیَاتِ لِقَوْمٍ یَعْلَمُونَ (یونس - ۵)

اوخدائی‌است که‌آفتاب را درخشان وماه را تابان‌فرموده وبرای ماه مدارومسیری قرارداده تا از روی‌آن عدّه سنوات و وقت و تقویم را بفهمید و حیات زندگانی خودرا روی‌آن تنظیم نمائید - خدا اینها را بی‌اساس و برای بازیچه خلق نکرده

ما آیات خودرا برای اهل بصیرت در کتاب خلقت بتفصیل بیان کرده‌ایم .

إِنَّ فِي اخْتِلافِ اللَّيْلِ وَالنَّهارِ وما خَلَقَ اللهُ فِي السَّمواتِ وَالأَرْضِ لَآياتٍ لِقَومٍ يَتَّقُونَ (یونس ـ ۶)

دراختلاف شب وروز وبلکه در مظاهر گوناگون موجودات، در تمام کرات سماوی وروی زمین برای مردم پرهیزگار وبا ایمان آیات ودلایلی بر وجود خدا و قدرت او موجود است .

وَهُوَ الَّذِي خَلَقَ السَّمواتِ وَالأَرْضَ فِي سِتَّةِ أَيّامٍ وَكانَ عَرْشُهُ عَلَى الْماءِ لِيَبْلُوَكُمْ أَيُّكُمْ أَحْسَنُ عَمَلاً (هود ـ ۷)

خدای شما کسی است که تمام کرات آسمانی وزمین را درمدت شش روز خلق کرده وعرش او بر روی آب قرار گرفته تا شمارا آزمایش کند و ببیند کدامیك خوش رفتارترید وباعمال حسنه توجه دارید .

أَلَمْ تَرَ أَنَّ اللهَ خَلَقَ السَّمواتِ وَالأَرْضَ بِالْحَقِّ إِنْ يَشَاءْ يُذْهِبْكُمْ وَيَأْتِ بِخَلْقٍ جَدِيدٍ وما ذلِكَ عَلَى اللهِ بِعَزِيزٍ (ابراهیم ـ ۱۹ و ۲۰)

آیا نمیدانید که خداوند آسمان و زمین را از روی اساس وحکمت خلق کرده و هروقت بخواهد شما را نابود میکند و بجای شما موجودات دیگری بعرصه ظهور میآورد؟ انجام چنین کاری برای خداوند کوچکترین اشکالی ندارد .

وَلَقَدْ جَعَلْنا فِي السَّماءِ بُرُوجاً وَزَيَّنّاها لِلنّاظِرِينَ وَحَفِظْناها مِنْ كُلِّ شَيْطانٍ رَجِيمٍ إِلَّا مَنِ اسْتَرَقَ السَّمْعَ فَأَتْبَعَهُ شِهابٌ مُبِينٌ (حجر ـ ۱۶تا۱۸)

ما در کرات سماوی کاخها بنا کرده وآنرا برای تماشاچیان آراسته‌ایم وآنها را از آسیب شیاطین مطرود حفظ کرده‌ایم ـ هر شیطانی در کمین باشد و بخواهد باین سازمان

صدمه‌ای بزند شهاب روشن آسمانی اورا تعقیب میکند.

وَلَقَدْ خَلَقْنَا الْإِنْسَانَ مِنْ صَلْصَالٍ مِنْ حَمَإٍ مَسْنُونٍ (حجر ـ ۲۶)

ما بشر را از گل ولائی که قرنها براو گذشته واستحاله شده بوجود آورده‌ایم.

وَمَا خَلَقْنَا السَّمٰوَاتِ وَالْأَرْضَ وَمَا بَيْنَهُمَا إِلَّا بِالْحَقِّ (حجر ـ ۸۵)

ما کرات آسمانی و زمین و فواصل آنها را از روی بازیچه خلق نکرده‌ایم بلکه از روی اساس وپروژه وبرنامه صحیح آنها را بوجود آوردیم.

خَلَقَ السَّمٰوَاتِ وَالْأَرْضَ بِالْحَقِّ تَعَالَىٰ عَمَّا يُشْرِكُونَ خَلَقَ الْإِنْسَانَ مِنْ نُطْفَةٍ فَإِذَا هُوَ خَصِيمٌ مُبِينٌ (نحل ـ ۳ و ٤)

خداوند آسمان وزمین را از روی نقشه وهدف عالی خلق کرده مقام او بالاتر از آنست که شریك برای او قائل شوند ـ انسان را از نطفه ناچیز بوجود آورده ولی انسان بپروردگار خود خصومت میورزد.

وَاللّٰهُ خَلَقَكُمْ ثُمَّ يَتَوَفَّاكُمْ وَمِنْكُمْ مَنْ يُرَدُّ إِلَىٰ أَرْذَلِ الْعُمُرِ لِكَيْلَا يَعْلَمَ بَعْدَ عِلْمٍ شَيْئًا ـ إِنَّ اللّٰهَ عَلِيمٌ قَدِيرٌ (نحل ـ ۷۰)

خداوند شمارا بوجود آورده وهم اومیمیراند وازبین میبرد ـ بعضی‌را بسنّ طولانی وپیری و فرتوتی میرساند تاهرچه یاد گرفته‌اند فراموش کنند ـ این خداست که همیشه بهرچیزی دانا وبرهرچیزی تواناست.

وَاللّٰهُ جَعَلَ لَكُمْ مِنْ أَنْفُسِكُمْ أَزْوَاجًا وَجَعَلَ لَكُمْ مِنْ أَزْوَاجِكُمْ بَنِينَ وَحَفَدَةً وَرَزَقَكُمْ مِنَ الطَّيِّبَاتِ أَفَبِالْبَاطِلِ يُؤْمِنُونَ وَبِنِعْمَتِ اللّٰهِ هُمْ يَكْفُرُونَ وَيَعْبُدُونَ مِنْ دُونِ اللّٰهِ مَا لَا يَمْلِكُ لَهُمْ رِزْقًا مِنَ السَّمٰوَاتِ وَالْأَرْضِ شَيْئًا وَلَا يَسْتَطِيعُونَ (نحل ـ ۷۲ و۷۳)

خداوند از نوع خودتان برای شما جفت وشریك زندگی قرارداد و بوسیله همسران برای شما فرزندان ونوه ونبیره بوجودآورد و از بهترین و پاکترین نعمتها بشما روزی عطا فرمود ـ با این وصف باز مردم میروند بباطل ایمان میآورند وبنعمت خدا کفرمیورزند ؟ و کسانی را بجای خدا میپرستند که قادر نیستنددرزمین وآسمان کوچکترین روزی بآنها برسانند وهیچگونه قدرت و استطاعتی ندارند؟

وَاللهُ اَخْرَجَكُمْ مِنْ بُطُونِ اُمَّهاتِكُمْ لاتَعْلَمُونَ شَيْئاً وَجَعَلَ لَكُمُ السَّمْعَ وَالاَبْصارَ وَالاَفْئِدَةَ لَعَلَّكُمْ تَشْكُرُونَ(نحل ـ ۷۸)

خداوند شما را ازبطن مادرها خارج کرد در حالیکه بهیچوجه شعور و تشخیص و وسایل حیاتی نداشتید وبتدریج بشما گوش وچشم وقلب وسایر اعضاء عطا کردشاید شکر نعمتهای او را بجا آورید .

وَيَسْئَلُونَكَ عَنِ الرُّوحِ قُلِ الرُّوحُ مِنْ اَمْرِ رَبّي وَما اُوتيتُمْ مِنَ الْعِلْمِ اِلاّ قَليلاً
(اسراء ـ ۸۵)

ازحقیقت روح ازتوسؤال میکنند ـ بگوروح بامرخداوند بدون واسطه مادّیات باابدان واجسام وموجودات تعلق میگیرد ـ حدود معلومات بشر بسیار ناچیزاست و برعلم خداوند واسرارخلقت احاطه ندارد .

(آیه ۵ سوره حج درفصل ۲۰ دیده شود)

وَلَقَدْ خَلَقْنَا الاِنْسانَ مِنْ سُلالَةٍ مِنْ طينٍ ـ ثُمَّ جَعَلْناهُ نُطْفَةً في قَرارٍ مَكينٍ ثُمَّ خَلَقْنَا النُّطْفَةَ عَلَقَةً فَخَلَقْنَا الْعَلَقَةَ مُضْغَةً فَخَلَقْنَا الْمُضْغَةَ عِظاماً فَكَسَوْنَا الْعِظامَ لَحْماً ثُمَّ اَنْشَأْناهُ خَلْقاً آخَرَ فَتَبارَكَ اللهُ اَحْسَنُ الْخالِقينَ
(مؤمنون ـ ۱۲تا۱۴)

ما انسان را از گل خالص آفریدیم بعد اورا بشکل نطفه درجای استواری (پشت پدر ورحم مادر) قرارادادیم بعد نطفه را بصورت خون منعقد درآوردیم وسپس خون را بگوشت پاره مبدل ساختیم و از گوشت پاره استخوان بوجود آوردیم آنگاه استخوان را با گوشت پوشانیدیم بعد با حاول روح آنرا بصورت مجزّی ومستقلی درآوردیم ـ آفرین برقدرت کامل بهترین آفرینندگان .

وَ هُوَ الَّذِی خَلَقَ مِنَ الْماءِ بَشَراً فَجَعَلَهُ نَسَباً وَ صِهْراً وَ کانَ رَبُّکَ قَدِیراً

(فرقان ـ ٥٤)

اوخدائی است که بشر را از آب نطفه بوجود آورده و بین آنان خویشی وبستگی (قرابت نسبی وسببی) قرارداده است ـ آری خدای توقادر وتواناست .

الَّذِی خَلَقَ السَّمٰواتِ وَالْأَرْضَ وَما بَیْنَهُما فِی سِتَّةِ أَیّامٍ ثُمَّ اسْتَوی عَلَی الْعَرْشِ

(فرقان ـ ٥٩)

اوخدائی است که آسمانها وزمین وفواصل آنها را در شش روز آفریده بعد برمسند خدائی قرار گرفته است .

تَبارَکَ الَّذِی جَعَلَ فِی السَّماءِ بُرُوجاً وَ جَعَلَ فِیها سِراجاً وَ قَمَراً مُنِیراً

(فرقان ـ ٦١)

بزرگوارخدائی است که درفضای لایتناهی ازستارگان برجها وقرارگاهها آفریده ودرآنها ازخورشید وماه چراغ ومایه روشنائی تعبیه کرده است .

وَ هُوَ الَّذِی جَعَلَ اللَّیْلَ وَ النَّهارَ خِلْفَةً لِمَنْ أَرادَ أَنْ یَذَّکَّرَ أَوْ أَرادَ شُکُوراً

(فرقان ـ ٦٢)

اوشب وروزرا متعاقب هم قرارداده تاهر کس بخواهد دریکی ازآنها متذکّر خدا

شود یا شکر اورا بجا آورد .

أَلَمْ يَرَوْا أَنَّا جَعَلْنَا اللَّيْلَ لِيَسْكُنُوا فِيهِ وَالنَّهَارَ مُبْصِرًا إِنَّ فِي ذَٰلِكَ لَآيَاتٍ لِقَوْمٍ يُؤْمِنُونَ (نمل ـ ۸۶)

آیا نمی بینند که ما شب را برای استراحت و سکون بشر قراردادیم وروز روشن را برای فعالیت و کار خلق کردیم؟ دراین نظم و ترتیب آیاتی برای اهل ایمان موجود است .

خَلَقَ اللَّهُ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضَ بِالْحَقِّ إِنَّ فِي ذَٰلِكَ لَآيَةً لِلْمُؤْمِنِينَ (عنكبوت ـ ۴۴)

خداوند آسمانها و زمین را از روی حکمت و برای هدف خاص آفریده و دراین آفرینش برای اهل ایمان آیت عبرت وشناسائی است .

وَمِنْ آيَاتِهِ أَنْ خَلَقَكُمْ مِنْ تُرَابٍ ثُمَّ إِذَا أَنْتُمْ بَشَرٌ تَنْتَشِرُونَ (روم ـ ۲۰)

ازآیات قدرت خدا یکی این است که شما را ازخاك بوجود آورده آنوقت بشکل بشردرآمده و درروی زمین پراکنده شده‌اید .

وَمِنْ آيَاتِهِ خَلْقُ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ وَاخْتِلَافُ أَلْسِنَتِكُمْ وَأَلْوَانِكُمْ إِنَّ فِي ذَٰلِكَ لَآيَاتٍ لِلْعَالِمِينَ (روم ـ ۲۲)

ونیز ازآیات عظمت خداوند خلقت آسمانها وزمین واختلاف زبان و رنگ طبقات شما بشراست ـ مخصوصاً این علائم مورد دقت وتوجه دانشمندان است.

اللَّهُ الَّذِي خَلَقَكُمْ مِنْ ضَعْفٍ ثُمَّ جَعَلَ مِنْ بَعْدِ ضَعْفٍ قُوَّةً ثُمَّ جَعَلَ مِنْ بَعْدِ قُوَّةٍ ضَعْفًا وَشَيْبَةً يَخْلُقُ مَا يَشَاءُ وَهُوَ الْعَلِيمُ الْقَدِيرُ (روم ـ ۵۴)

خدا کسی است که شمارا بدواً ازمبداء ضعیفی (نطفه) بوجودآورد وبعد ازضعف و

سستی توانائی بخشید و نیز بعد از نیرو وتوانائی جوانی دوباره بعالم ناتوانی وسستی پیری عودت داد ـ اوهرچیزی را بخواهد بوجود میآورد اودانا وتواناست .

(آیات ۲۸و۲۹سوره لقمان درفصل۱)

اَللّهُ اَلَّذی خَلَقَ السَّمواتِ وَالارضَ وَما بَینَهُما فی سِتَّةِ اَیامٍ ثُمَّ استَوی علی العَرشِ مالَکُم مِن دُونِهِ مِن وَلِیٍّ وَلاشَفیعٍ افَلاتَتَذَکَّرُونَ (سجده ـ ٤)

خدا کسی است که آسمانها وزمین وفواصل آنها را درشش روز(درشش مرحله)خلق کرده وخود برمسند فرمانروائی کائنات قرار گرفته جز اویاور وشفاعتگر و یارو مددگاری ندارید ـ چرا متذکّر نمیشوید ؟

ذلِکَ عالِمُ الغَیبِ وَالشَّهادَةِ العَزیزُ الرَّحیمُ اَلَّذی اَحسَنَ کُلَّ شَیئٍ خَلَقَهُ وَبَداءَ خَلقَ الانسانِ مِن طینٍ (سجده ـ ٦ و ٧)

اودانای نهان وآشکاراست بزرگوارومهربان است هرچیزی را بنیکوترین وجهی آفریده خلقت انسان را از گل شروع کرده است .

ثُمَّ جَعَلَ نَسلَهُ مِن سُلالَةٍ مِن ماءٍ مَهینٍ ثُمَّ سَوّیهُ وَنَفَخَ فیهِ مِن رُوحِهِ وَجَعَلَ لَکُمُ السَّمعَ وَالاَبصارَ وَالاَفئِدَةَ قَلیلاً ما تَشکُرُونَ (سجده ـ ٨ و٩)

بعد نسل اورا ازخاك وآب بیمقدارو نطفه بیحسّی مقرر کرد و اورا بخوبی بیاراست وازروح خود درآن دمید وبرای شما چشم و گوش و دل وهوش آفرید ـ باز شما خیلی کم شکر گذاری میکنید .

وَاللّهُ خَلَقَکُم مِن تُرابٍ ثُمَّ مِن نُطفَةٍ ثُمَّ جَعَلَکُم ازواجاً وَما تَحمِلُ مِن اُنثی وَلاتَضَعُ اِلّا بِعِلمِهِ وَما یُعَمَّرُ مِن مُعَمَّرٍ وَلا یُنقَصُ مِن عُمُرِهِ اِلّا فی ـ

كِتَابٍ اِنَّ ذٰلِكَ عَلَى اللهِ يَسِيرٌ (فاطر-۱۱)

خداوند شما را ازخاك آفریده و بصورت نطفه درآورده بعد از صورت نطفه خارج کرده ازآن جفت (نر و ماده) بوجود آورده هیچ زن یا حیوان ماده‌ای باردار نمیشود ووضع‌حمل نمیکند مگر آنکه خداوندبچگونگی آن آگاه‌است ـ هیچکس بعمردرازنمیرسد و ازعمر کسی کاسته نمیشود مگر آنکه در کتاب علم ازلی خداوند ثبت ودرج است ـ همه این کارها برخدا آسان است.

(آیه ۲۸سوره فاطردرفصل ۵ راجع باختلاف رنگ بشر)

اَوَلَمْ يَرَ الْاِنْسَانُ اَنَّا خَلَقْنَاهُ مِنْ نُطْفَةٍ فَاِذَا هُوَ خَصِيمٌ مُبِينٌ (یٰس ـ ۷۷)

آیا انسان تعقّل‌نکرد که‌ما اورا ازنطفه‌ای بوجودآوردیم ولی‌اوبجای‌شکر گذاری آشکارا (باشما) شروع بدشمنی کرد .

(آیات ٦ تا۱۰سوره صافّات درفصل ۵ستار گان)

فَاسْتَفْتِهِمْ اَهُمْ اَشَدُّ خَلْقاً اَمْ مَنْ خَلَقْنَا اِنَّا خَلَقْنَاهُمْ مِنْ طِينٍ لَازِبٍ (صافّات ـ۱۱)

ازآنها سؤال کن که خلقت آنان مشکلتر بوده یاموجودات باعظمت دیگر؟ ماآنهارا ازگِل سرِشته (ورزیده) بوجودآورده‌ایم .

(آیه ٦ ازسوره زمر درفصل ۵ تطوّر بشر)

اَللهُ يَتَوَفَّى الْاَنْفُسَ حِينَ مَوْتِهَا وَالَّتِي لَمْ تَمُتْ فِي مَنَامِهَا فَيُمْسِكُ الَّتِي قَضَى عَلَيْهَا الْمَوْتَ وَيُرْسِلُ الْاُخْرَى اِلَى اَجَلٍ مُسَمًّى اِنَّ فِي ذٰلِكَ لَاٰيَاتٍ لِقَوْمٍ يَتَفَكَّرُونَ (زمر ـ٤٢)

خداوند هنگام مرگ‌جان خلق را میگیردو کسی را که دربیداری اجلش نرسیده

درخواب قبض روح میکند (بخواب موقّت فرومیبرد) دراینصورت آنرا که حکم بمرگش فرموده درهمان خواب بمرگ ابدی‌میبرد وجانش رانگاه میدارد (اورا ببیداری اعاده نمیدهد) اما دیگری را که اجلش باقی‌است دوباره بجریان‌زندگی وارد میکند تاوقت وروز معین در این خواب و بیداری ومرگ برای اهل تفکّر آیات ونشانه قدرت خداست .

لَخَلْقُ السَّمٰوٰاتِ وَالْاَرْضِ اَكْبَرُ مِنْ خَلْقِ النّٰاسِ وَلٰكِنَّ اَكْثَرَ النّٰاسِ لٰا يَعْلَمُونَ (مؤمن ـ ۵۷)

خلقت آسمان و زمین مهمتر از خلقت بشر است اما اکثر مردم باین مسئله آگاه نیستند .

(آیه ٦٤ سوره مؤمن درفصل ۱ خلقت بشرو آسمان وزمین)

هُوَ الَّذِي خَلَقَكُمْ مِنْ تُرٰابٍ ثُمَّ مِنْ نُطْفَةٍ ثُمَّ مِنْ عَلَقَةٍ ثُمَّ يُخْرِجُكُمْ طِفْلاً ثُمَّ لِتَبْلُغُوا اَشُدَّكُمْ ثُمَّ لِتَكُونُوا شُيُوخاً وَمِنْكُمْ مَنْ يُتَوَفّٰى مِنْ قَبْلُ وَلِتَبْلُغُوا اَجَلاً مُسَمًّى وَلَعَلَّكُمْ تَعْقِلُونَ (مؤمن ـ ٦٧)

او خدائی است که شما را از خاك آفریده و بشکل قطره منی متشکل ساخته سپس بصورت خون بسته وبعد بصورت طفل درآورده واز رحم مادرخارج میکند تا آنکه بسن رشد و کمال‌میرسید بعد کم کم پیرمیشوید وبعضی‌ازشما قبل ازپیری میمیرید البته همه باجل معین منتهی میشوید این درجات را قرارادیم تا شما تعقّل کنید .

قُلْ اَئِنَّكُمْ لَتَكْفُرُونَ بِالَّذِي خَلَقَ الْاَرْضَ فِي يَوْمَيْنِ وَتَجْعَلُونَ لَهُ اَنْدٰاداً ذٰلِكَ رَبُّ الْعٰالَمِينَ وَجَعَلَ فِيهٰا رَوٰاسِيَ مِنْ فَوْقِهٰا وَبٰارَكَ فِيهٰا وَقَدَّرَ فِيهٰا اَقْوٰاتَهٰا فِي اَرْبَعَةِ اَيّٰامٍ سَوٰاءً لِلسّٰائِلِينَ (سجده ـ ۹ و ۱۰)

بگو آیا شما بآن خدا کفر میورزید که زمین را درمدت دوروز خلق کرده و برای چنین خدائی شریك و نظیر قائل میشوید ؟ او پروردگار جهانیان است ـ او درروی زمین کوهها را قرارداده و نعمت و برکت زیادی درروی زمین و دردل آن آفریده واین روزیها و نعمتهارا درچهارروز بوجود آورده و نصیب روزی‌طلبان را بطورمساوی وبنسبت فعالیت آنها مقررساخته است .

ثُمَّ اسْتَوَىٰ إِلَى السَّمَاءِ وَهِيَ دُخَانٌ فَقَالَ لَهَا وَلِلْأَرْضِ ائْتِيَا طَوْعًا أَوْ كَرْهًا قَالَتَا أَتَيْنَا طَائِعِينَ (سجده ـ ۱۱)

آنگاه بخلقت آسمان (کرات سماوی) توجه کرد ـ آسمان بصورت دودی بیش نبود ـ بآسمان وزمین امرفرمود بمیل یا باجبار باطاعت فرمان من درآئید ـ هردو متفقاً گفتند اینك بمیل ورغبت بپیشگاه تو سر فرود آوردیم .

فَقَضَاهُنَّ سَبْعَ سَمَاوَاتٍ فِي يَوْمَيْنِ وَأَوْحَىٰ فِي كُلِّ سَمَاءٍ أَمْرَهَا وَزَيَّنَّا السَّمَاءَ الدُّنْيَا بِمَصَابِيحَ وَحِفْظًا ذَٰلِكَ تَقْدِيرُ الْعَزِيزِ الْعَلِيمِ (سجده ـ ۱۲)

آنگاه نظم هفت سیاره یا ۷ مجموعه شمسی را در دو روز برقرار ساخت وامر خودرا درهر آسمانی جداگانه اجراء کرد وآسمان محسوس دنیای شمارا بمنظره ستارگان آراستیم که هم از دیدن آن لذّت ببرید و هم شما را از حوادث کیهانی محفوظ بدارد این مُقدّرخدای بزرگ داناست .

لِلَّهِ مُلْكُ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ يَخْلُقُ مَا يَشَاءُ يَهَبُ لِمَنْ يَشَاءُ إِنَاثًا وَيَهَبُ لِمَنْ يَشَاءُ الذُّكُورَ أَوْ يُزَوِّجُهُمْ ذُكْرَانًا وَإِنَاثًا وَيَجْعَلُ مَنْ يَشَاءُ عَقِيمًا إِنَّهُ عَلِيمٌ قَدِيرٌ (شوری ـ ۴۹ و ۵۰)

مالکیّت وسلطنت آسمانها وزمین از آن خداست ـ اوهرچه بخواهد خلق میکند و بهرکس میل داشته باشد اولاد دختر میدهد وهر کس را که بخواهد فرزند پسر

عطا میکند یا آنکه دریك رحم دوجنس پسرودختر قرار میدهد یا هر کس را که
اراده کند نازاو بلاولد خواهد کرد او بحکمت امور دانا وبانجام هر امری تواناست.

مَا خَلَقْنَا السَّمٰوٰاتِ وَالْاَرْضَ وَمَا بَيْنَهُمَا اِلَّا بِالْحَقِّ وَ اَجَلٍ مُسَمًّى وَالَّذِينَ
كَفَرُوا عَمَّا اُنْذِرُوا مُعْرِضُونَ (احقاف ـ ۳)

آسمان وزمین وفواصل آنها را ازروی هدف خاص وبراساس حکمت و دراوقات
منظم بوجود آورده‌ایم ـ اما کسانیکه کفر میورزند ازپند واندرز دوری میجویند.

يَا اَيُّهَا النَّاسُ اِنَّا خَلَقْنَاكُمْ مِنْ ذَكَرٍ وَاُنْثٰى وَجَعَلْنَاكُمْ شُعُوبًا وَقَبَائِلَ لِتَعَارَفُوا
اِنَّ اَكْرَمَكُمْ عِنْدَاللّٰهِ اَتْقٰيكُمْ اِنَّ اللّٰهَ عَلِيمٌ خَبِيرٌ (حجرات ـ ۱۳)

ای مردم ما شما را بصورت زن ومرد آفریدیم وشما را بطوائف و قبائل تقسیم
کردیم تا این تقسیمات وامتیازات موجب شناسائی و اسباب نظم کارهای شما باشد
ورنگ ونسب واین قبیل مسائل مایه تفاخر شما بریکدیگر نیست ـ گرامیترین شما
نزد خداوند کسی است که متّقی تر وپرهیز گارتر باشد ـ خدا بهمه احوال وصفات
شما آگاه است .

وَلَقَدْ خَلَقْنَا السَّمٰوٰاتِ وَالْاَرْضَ وَمَا بَيْنَهُمَا فِي سِتَّةِ اَيَّامٍ وَمَا مَسَّنَا مِنْ لُغُوبٍ
(ق ـ ۳۸)

ما آسمانها وزمین وفواصل آنها را درشش روز بوجود آوردیم و در این خلقت هیچ
رنج و خستگی احساس نکردیم

(آیه ۳۲ سوره نجم درفصل ۲۱ تکوین جنین)

خَلَقَ الْاِنْسَانَ مِنْ صَلْصَالٍ كَالْفَخَّارِ وَخَلَقَ الْجَانَّ مِنْ مَارِجٍ مِنْ نَارٍ
(رحمن ـ ۱۴و۱۵)

انسان را از گل (مانند کوزه گر) وجن را ازجرقّه آتش بوجود آورد.

نَحْنُ خَلَقْنَاكُمْ فَلَوْلَا تُصَدِّقُونَ أَفَرَأَيْتُمْ مَا تُمْنُونَ أَأَنْتُمْ تَخْلُقُونَهُ أَمْ نَحْنُ ـ الْخَالِقُونَ (واقعه ـ ۵۷ تا ۵۹)

ما شما را بوجود آورده‌ایم ـ چرا خدائی ما را تصدیق نمیکنید ؟ آیا بخاطر دارید که نطفه ناچیزی بودید؟ آیا آن نطفه را شما بصورت انسان در آوردید یا ما آنرا آفریدیم ؟

نَحْنُ قَدَّرْنَا بَيْنَكُمُ الْمَوْتَ وَمَا نَحْنُ بِمَسْبُوقِينَ عَلَىٰ أَنْ نُبَدِّلَ أَمْثَالَكُمْ وَ نُنْشِئَكُمْ فِيمَا لَا تَعْلَمُونَ (واقعه ـ ۶۰ و ۶۱)

ما مرگ را در بین شما مقدر کرده‌ایم و کسی در این امر برما پیشی نجسته است که قوم دیگری بجای شما ایجاد کنیم وشما را بدنیای دیگری ببریم که از آن مطلقاً بیخبرید .

وَلَقَدْ عَلِمْتُمُ النَّشْأَةَ الْأُولَىٰ فَلَوْلَا تَذَكَّرُونَ أَفَرَأَيْتُمْ مَا تَحْرُثُونَ أَأَنْتُمْ تَزْرَعُونَهُ أَمْ نَحْنُ الزَّارِعُونَ (واقعه ـ ۶۲ تا ۶۴)

شما که ازسابقه‌خود (عالم عدم) استحضارحاصل کردید دیگرچرا متذکر نمیشوید؟ آیا تخمهائی را که درزمین کاشتید دیدید که چگونه سبزشد؟ آیا شما آنها را ازخاك رویانیدید یا بعمل آوردن آن کارما بود ؟

(آیه ٤ سوره حدید درفصل ۱ مراجعه شود)

هُوَ الَّذِي خَلَقَكُمْ ـ فَمِنْكُمْ كَافِرٌ وَمِنْكُمْ مُؤْمِنٌ وَاللَّهُ بِمَا تَعْمَلُونَ بَصِيرٌ خَلَقَ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضَ بِالْحَقِّ وَصَوَّرَكُمْ فَأَحْسَنَ صُوَرَكُمْ وَإِلَيْهِ الْمَصِيرُ (تغابن ـ ۲ و ۳)

اوخدائی است کـه شمارا بوجودآورده امّـا دسته ای باو کفر میورزید ودسته‌ای ایمان میآورید واو بهمه اعمال شما آگاه است ـ آسمان وزمین را براساس دقیق

و برنامه منظم بوجود آورده وشما آدمیان را باشکال زیبا آفریده و بازگشت همه بسوی اوست .

(آیات ۳۷ و ۳۸ و ۳۹ سوره قیامت درفصل ۲۰ دیده شود)

هَلْ اَتیٰ عَلَی الْاِنْسانِ حِینٌ مِنَ الدَّهْرِ لَمْ یَکُنْ شَیْئاً مَذْکُوراً (دهر ـ ۱)

آیا دقیقه و آنی بر انسان گذشت که بدون اثر و نتیجه بماند و محاسبه‌ای بدنبال آن نباشد ؟

اِنّا خَلَقْنَا الْاِنْسانَ مِنْ نُطْفَةٍ اَمْشاجٍ نَبْتَلِیهِ فَجَعَلْناهُ سَمِیعاً بَصِیراً ـ اِنّا هَدَیْناهُ السَّبِیلَ اِمّا شاکِراً وَاِمّا کَفُوراً (دهر ـ ۲ و ۳)

ما انسان را ازنطفه ناچیز و بیحس وشعوری آفریدیم ـ و آزمایش کردیم ـ بعد باو چشم و گوش دادیم راه سعادت وشقاوت را نیز باو نمودیم ـ حال هرطور آنرا تلقّی میکند مختاراست .

اَلَمْ نَخْلُقْکُمْ مِنْ ماءٍ مَهِینٍ فَجَعَلْناهُ فِی قَرارٍ مَکِینٍ اِلیٰ قَدَرٍ مَعْلُومٍ فَقَدَرْنا فَنِعْمَ الْقادِرُونَ ـ وَیْلٌ یَوْمَئِذٍ لِلْمُکَذِّبِینَ (مرسلات ـ ۲۰ تا ۲٤)

آیا شمارا ازقطره آب ناچیز وبیمقداری نیافریدیم ؟ وآنرا از پشت پدر برحم مادر انتقال نداده ودرآن قرارگاه تامدّت معینی آنرا مُستقّر نساختیم ؟ مائیم که مدت وسرنوشت هرنطفه‌ای را تعیین کرده‌ایم چه خالق مقتدری هستیم ؟ وای بحال تکذیب کنندگان ما در روزجزاء .

ءَاَنْتُمْ اَشَدُّ خَلْقاً اَمِ السَّماءُ بَنٰیها رَفَعَ سَمْکَها فَسَوّٰیها وَاَغْطَشَ لَیْلَها وَاَخْرَجَ ضُحٰیها وَالْاَرْضَ بَعْدَ ذٰلِکَ دَحٰیها اَخْرَجَ مِنْها ماءَها وَمَرْعٰیها وَالْجِبالَ اَرْسٰیها مَتاعاً لَکُمْ وَلِاَنْعامِکُمْ (نازعات ـ ۲۷ تا ۳۳)

آیا خلقت شما مشکلتر ومحکمتر است یا خلقت آسمان که آنرا برپای داشته ـ سقف آنرا برافراشته و آنرا برقرار ساخته است؟ شام آسمان را تیره وروز آنرا روشن گردانیده است و بعد از آن زمین را برای آسایش و انتفاع بشر گسترانیده است ـ از آن آب استخراج کرده و علف رویانیده است ـ کوهها را وزنه وستون زمین قرار داده تا خودتان واغنام واحشامتان از آب ونعمت آن ارتزاق کنید.

(آیات ۱۸ تا ۲۲ سوره عبس در فصل ۲۱ تکوین بشر)

وَالسَّمَاءِ وَالطَّارِقِ وَمَا أَدْرَاكَ مَا الطَّارِقُ ـ النَّجْمُ الثَّاقِبُ إِنْ كُلُّ نَفْسٍ لَمَّا عَلَيْهَا حَافِظٌ (طارق ـ ۱ تا ٤)

قسم بآسمان وطارق آن ـ تو نمیدانی طارق چیست ـ طارق ستاره درخشانی است که نور آن نفوذ میکند ـ که برای هر نفسی ازجانب خداوند نگهبانی مقرر است.

فَلْيَنْظُرِ الْإِنْسَانُ مِمَّ خُلِقَ ـ خُلِقَ مِنْ مَاءٍ دَافِقٍ يَخْرُجُ مِنْ بَيْنِ الصُّلْبِ وَالتَّرَائِبِ (طارق ـ ۵ تا ۷)

انسان باید ببیند ازچه خلق شده است ـ از آب نطفه جهنده ای بوجود آمده که ازپشت پدر وسینه مادر بیرون میآید.

أَلَمْ نَجْعَلْ لَهُ عَيْنَيْنِ وَلِسَانًا وَشَفَتَيْنِ وَهَدَيْنَاهُ النَّجْدَيْنِ (بلد ـ ۸ تا ۱۰)

آیا مابشر دوچشم بینا برای دیدن راه ازچاه ویک زبان ودولب برای بیان حقایق ندادهایم و آیا دوراه سعادت وشقاوت را باو ارائه نکردهایم؟

وَالتِّينِ وَالزَّيْتُونِ وَطُورِ سِينِينَ وَهَذَا الْبَلَدِ الْأَمِينِ لَقَدْ خَلَقْنَا الْإِنْسَانَ فِي أَحْسَنِ تَقْوِيمٍ ثُمَّ رَدَدْنَاهُ أَسْفَلَ سَافِلِينَ (تین ـ ۱ تا ۵)

قسم بدومیوه انجیر وزیتون یا کعبه و بیت‌المقدس وقسم بکوه طورسینا یا دل روشن خداپرستان وقسم باین شهر امن یعنی مکّه معظّمه که انسان را در بهترین صورت و مقام آفریدیم پس اورا بکیفر سرکشی در پست‌ترین درکات جهنّم انداختیم .

اِلاّ الّذینَ آمَنُوا وَعَمِلوا الصّالِحات فلهم اَجرٌ غیرُ ممنونٍ (تین - ٦)

باستثناء کسانیکه بخدا ایمان آورده واعمال نیکو پیشه خود ساخته‌اند - اینها پاداش بیمنّت دارند .

فصل دوازدهم

آدم و فرشتگان - آدم و شیطان - آدم و حوا

ملائکه و جن

وَاِذْقالَ رَبُّكَ لِلْمَلائِكَةِ اِنّی جاعِلٌ فِی الْاَرْضِ خَلیفَةً قالُوا اَتَجْعَلُ فیها مَنْ یُفْسِدُ فیها وَیَسْفِكُ الدِّماءَ وَنَحْنُ نُسَبِّحُ بِحَمْدِكَ وَنُقَدِّسُ لَكَ قالَ اِنّی اَعْلَمُ مالا تَعْلَمُونَ (بقره - ۳۰)

خداوند بفرشتگان فرمود درزمین نماینده‌ای ازخود قرارمیدهم - گفتند آیا کسی را قرار میدهی که درآن افساد کند وخونریزی فراهم آورد ؟ درحالیکه ما فقط ترا ستایش میکنیم ؟ خداوند فرمود من چیزهائی میدانم که شما نمیدانید.

وَعَلَّمَ آدَمَ الْاَسْماءَ كُلَّها ثُمَّ عَرَضَهُمْ عَلَى الْمَلائِكَةِ فَقالَ اَنْبِؤُنی بِاَسْماءِ هؤُلاءِ اِنْ كُنْتُمْ صادِقینَ قالُوا سُبْحانَكَ لاعِلْمَ لَنا اِلّا ماعَلَّمْتَنا اِنَّكَ اَنْتَ الْعَلیمُ - الْحَكیمُ (بقره - ۳۱و۳۲)

خداوند اسامی موجودات را بآدم یاد داد و بعد آنها را بفرشتگان نشان داده فرمود اگر راست میگوئید اسامی اینهارا برای من بیان کنید - ملایك عرض کردند ای خدای پاك ومنزه ما چیزی نمیدانیم مگر آنچه ازجانب تو بما آموخته شود -

علم و حکمت مخصوص تست .

قَالَ يَا آدَمُ أَنْبِئْهُمْ بِأَسْمَائِهِمْ فَلَمَّا أَنْبَأَهُمْ بِأَسْمَائِهِمْ قَالَ أَلَمْ أَقُلْ لَكُمْ إِنِّي أَعْلَمُ غَيْبَ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ وَأَعْلَمُ مَا تُبْدُونَ وَمَا كُنْتُمْ تَكْتُمُونَ (بقره - ۳۳)

خداوند فرمود ای آدم اسامی را برای آنها شرح ده وقتی اسامی را بیان کرد خداوند فرمود نگفتم من دارای علم غیب آسمان وزمینم و بآشکار و نهان شما آگاهی دارم ؟

وَإِذْ قُلْنَا لِلْمَلَائِكَةِ اسْجُدُوا لِآدَمَ فَسَجَدُوا إِلَّا إِبْلِيسَ أَبَىٰ وَاسْتَكْبَرَ وَكَانَ مِنَ الْكَافِرِينَ (بقره - ۳٤)

وقتی بفرشتگان امر کردیم بآدم سجده کنید همه سجده کردند جز شیطان که سرپیچی کرد ونخوت بکاربرد و کفرورزید .

وَقُلْنَا يَا آدَمُ اسْكُنْ أَنْتَ وَزَوْجُكَ الْجَنَّةَ وَكُلَا مِنْهَا رَغَدًا حَيْثُ شِئْتُمَا وَلَا تَقْرَبَا هَٰذِهِ الشَّجَرَةَ فَتَكُونَا مِنَ الظَّالِمِينَ (بقره ۳۵)

بآدم گفتیم که با زن خود دربهشت سکونت کن ودرآنجا هرنعمت که میل دارید بخورید فقط باین درخت (سیب یا گندم) نزدیك نشوید - در غیراینصورت برنفس خود ظلم کرده‌اید .

فَأَزَلَّهُمَا الشَّيْطَانُ عَنْهَا فَأَخْرَجَهُمَا مِمَّا كَانَا فِيهِ وَقُلْنَا اهْبِطُوا بَعْضُكُمْ لِبَعْضٍ عَدُوٌّ وَلَكُمْ فِي الْأَرْضِ مُسْتَقَرٌّ وَمَتَاعٌ إِلَىٰ حِينٍ (بقره - ۳٦)

شیطان آدم وحوا را ازرعایت این دستورمنصرف کرد تا از آن درخت خوردند و بسبب این عصیان آنها را ازمکان خود بیرون کرد لذاامر کردیم که از بهشت پائین بیائید شما نوع بشردشمن همدیگرید - قرارگاه وآبشخور شما را تا روز مرگ

در زمین قرار دادیم .

فَتَلَقَّى آدَمُ مِنْ رَبِّهِ كَلِمَاتٍ فَتَابَ عَلَيْهِ إِنَّهُ هُوَ التَّوَّابُ الرَّحِيمُ (بقره ـ ۳۷)

پس آدم ازخدای خود کلماتی فرا گرفت که باعث قبول توبه اوشد وخدا توبه او را قبول کرد زیرا خداوند مهربان وتوبه‌پذیر است .

قُلْنَا اهْبِطُوا مِنْهَا جَمِيعاً فَإِمَّا يَأْتِيَنَّكُمْ مِنِّي هُدًى فَمَنْ تَبِعَ هُدَايَ فَلَا خَوْفٌ عَلَيْهِمْ وَلَا هُمْ يَحْزَنُونَ (بقره ـ ۳۸)

گفتیم همه ازبهشت فرود آئید تا راهنمائی ازطرف خود برای شما بفرستم البتّه هر کس ازراهنمای من تبعیّت کند هیچوقت دچار ترس واندوه نمیشود .

قُلْ مَنْ كَانَ عَدُوّاً لِجِبْرِيلَ فَإِنَّهُ نَزَّلَهُ عَلَى قَلْبِكَ بِإِذْنِ اللَّهِ مُصَدِّقاً لِمَا بَيْنَ يَدَيْهِ وَهُدًى وَبُشْرَى لِلْمُؤْمِنِينَ (بقره ـ ۹۷)

ای محمّد بیهود که با جبرئیل دشمنند بگوهر که با جبرئیل دشمن باشد با خدا دشمن است زیرا جبرئیل قرآن را با اجازه خداوند برقلب تونازل کردقرآنیکه مؤیّد کتب پیشین ومایه هدایت بشروبشارت برای اهل ایمان است .

وَلَا تَتَّبِعُوا خُطُوَاتِ الشَّيْطَانِ إِنَّهُ لَكُمْ عَدُوٌّ مُبِينٌ إِنَّمَا يَأْمُرُكُمْ بِالسُّوءِ وَالْفَحْشَاءِ وَأَنْ تَقُولُوا عَلَى اللَّهِ مَا لَا تَعْلَمُونَ (بقره ـ ۱۶۸ و۱۶۹)

پی سپر شیطان نباشید زیرا اودشمن شماست شما را بسوی اعمال زشت و کارهای ناپسند دعوت میکند ـ ووامیدارد که ازروی نادانی بخداوند نسبتهای ناروا بدهید.

وَلَقَدْ خَلَقْنَاكُمْ ثُمَّ صَوَّرْنَاكُمْ ثُمَّ قُلْنَا لِلْمَلَائِكَةِ اسْجُدُوا لِآدَمَ فَسَجَدُوا إِلَّا إِبْلِيسَ لَمْ يَكُنْ مِنَ السَّاجِدِينَ ـ قَالَ مَا مَنَعَكَ أَلَّا تَسْجُدَ إِذْ أَمَرْتُكَ قَالَ أَنَا خَيْرٌ مِنْهُ خَلَقْتَنِي مِنْ نَارٍ وَخَلَقْتَهُ مِنْ طِينٍ ـ قَالَ فَاهْبِطْ مِنْهَا فَمَا يَكُونُ لَكَ

اَنْ تَتَکَبَّرَ فِیهٰا فَاخْرُجْ اِنَّکَ مِنَ الصّٰاغِرِینَ (اعراف ـ ۱۱ تا ۱۳)

ما شما آدمیان را خلق کردیم و باین شکل زیبا آراستیم بعد بفرشتگان امر کردیم که بآدم سَجده کنید ـ همه سَجده کردند غیر ازشیطان که آنوقت ازفرشتگان بود ـ او ابا کرد که سَجده کند ـ خداوند فرمود علت سَجده نکردن توچیست ؟ من بتو امر کردم ـ گفت من ازاو بهترم مرا از آتش خلق کرده‌ای واورا از گل وخاك ـ فرمود ازاین مقام بروپائین ترا نمیرسد که دراین مقام مغرورشوی بروبیرون که بعد ازاین جزوعناصر پست وفرومایه هستی .

قٰالَ اَنْظِرْنِی اِلیٰ یَوْمِ یُبْعَثُونَ قٰالَ اِنَّکَ مِنَ الْمُنْظَرِینَ قٰالَ فَبِمٰا اَغْوَیْتَنِی لَاَقْعُدَنَّ لَهُمْ صِرٰاطَکَ الْمُسْتَقِیمَ ثُمَّ لَآتِیَنَّهُمْ مِنْ بَیْنِ اَیْدِیهِمْ وَمِنْ خَلْفِهِمْ وَعَنْ اَیْمٰانِهِمْ وَعَنْ شَمٰائِلِهِمْ وَلٰاتَجِدُ اَکْثَرَهُمْ شٰاکِرِینَ (اعراف ـ ۱۴ تا ۱۷)

شیطان گفت پس مرا تا روز قیامت مهلت بده ـ فرمود برو مهلت داشته باش ـ شیطان گفت چون تومرا گمراه کردی منهم بندگان ترا ازراه عبادت تومنصرف و منحرف خواهم کرد ـ وازروبرووپشت سروچپ و راست آنها وارد میشوم ـ آنوقت اکثر آنها را ازشکر گزاری نعمتهای تو باز میدارم

قٰالَ اخْرُجْ مِنْهٰا مَذْؤُماً مَدْحُوراً لَمَنْ تَبِعَکَ مِنْهُمْ لَاَمْلَئَنَّ جَهَنَّمَ مِنْکُمْ اَجْمَعِینَ وَیٰا آدَمُ اسْکُنْ اَنْتَ وَزَوْجُکَ الْجَنَّةَ فَکُلٰا مِنْ حَیْثُ شِئْتُمٰا وَلٰا تَقْرَبٰا هٰذِهِ ـ الشَّجَرَةَ فَتَکُونٰا مِنَ الظّٰالِمِینَ (اعراف ـ ۱۸ و ۱۹)

فرمود ازمقام خود باخواری وخفّت خارج شوهر یك از آنان ازتوتبعیت کند جهنّم را ازتو و آنها پرخواهم کرد ـ ای آدم تو وزنت در بهشت اقامت کنید و از هرچه میل دارید بخورید فقط باین درخت گندم (یا سیب یا انگور) نزدیك نشوید زیرا دراینصورت برخودتان ظلم کرده‌اید .

فَوَسْوَسَ لَهُمَا الشَّيْطَانُ لِيُبْدِيَ لَهُمَا مَا وُورِيَ عَنْهُمَا مِنْ سَوْآتِهِمَا وَقَالَ مَا نَهَاكُمَا رَبُّكُمَا عَنْ هَٰذِهِ الشَّجَرَةِ إِلَّا أَنْ تَكُونَا مَلَكَيْنِ أَوْ تَكُونَا مِنَ الْخَالِدِينَ (اعراف ـ ۲۰)

شیطان شروع کرد بوسوسه وفریب دادن آنها تازشتیهای نهانی آنان را ظاهر و آنها را مفتضح ورسوا سازد ـ بآنها گفت منظورخداوند ازاینکه شما را ازخوردن این درخت منع کرد این بود که مبادا شما دوفرشته یا دوپادشاه شوید یا عمر جاویدان یابید زیرا خاصیّت این درخت چنین است.

وَقَاسَمَهُمَا إِنِّي لَكُمَا لَمِنَ النَّاصِحِينَ فَدَلَّاهُمَا بِغُرُورٍ فَلَمَّا ذَاقَا الشَّجَرَةَ بَدَتْ لَهُمَا سَوْآتُهُمَا وَطَفِقَا يَخْصِفَانِ عَلَيْهِمَا مِنْ وَرَقِ الْجَنَّةِ وَنَادَاهُمَا رَبُّهُمَا أَلَمْ أَنْهَكُمَا عَنْ تِلْكُمَا الشَّجَرَةِ وَأَقُلْ لَكُمَا إِنَّ الشَّيْطَانَ لَكُمَا عَدُوٌّ مُبِينٌ (اعراف ـ ۲۱و۲۲)

وبرای آنها قسم خورد که من خیرخواه شما هستم و آنان را بغرور و خودخواهی دلالت کرد وفریب داد ـ همینکه از آن درخت چشیدند زشتی و پلیدی آنها ظاهر شد تصمیم گرفتند که آن زشتیها را با برگ درختان بهشت بپوشانند ـ خداوند بآنها خطاب کرد مگرمن نگفتم ازمیوه آن درخت نخورید؟ نگفتم که شیطان دشمن شما است؟

قَالَا رَبَّنَا ظَلَمْنَا أَنْفُسَنَا وَإِنْ لَمْ تَغْفِرْ لَنَا وَتَرْحَمْنَا لَنَكُونَنَّ مِنَ الْخَاسِرِينَ
قَالَ اهْبِطُوا بَعْضُكُمْ لِبَعْضٍ عَدُوٌّ وَلَكُمْ فِي الْأَرْضِ مُسْتَقَرٌّ وَمَتَاعٌ إِلَىٰ حِينٍ
قَالَ فِيهَا تَحْيَوْنَ وَفِيهَا تَمُوتُونَ وَمِنْهَا تُخْرَجُونَ (اعراف ـ ۲۳ تا ۲۵)

گفتند خداوندا ما بنفس خود ظلم کردیم اگر تو بلطف ورحمت خود بر ما نبخشی ما ازجمله زیانکاران خواهیم بود. فرمود بروید پائین شما آدمیان باید بعضی با بعض دیگر تا ابد دشمن باشید جایگاه شما زمین است تا روزقیامت آرامگاه

شماست و سرمایه هستی شما در آن است در آن زندگی میکنید و در همانجا میمیرید و روز قیامت هم از آنجا زنده خواهید شد.

یَا بَنِي آدَمَ قَدْ أَنْزَلْنَا عَلَيْكُمْ لِبَاساً يُوَارِي سَوْآتِكُمْ وَرِيشاً وَلِبَاسُ التَّقْوَى ذَلِكَ خَيْرٌ ذَلِكَ مِنْ آيَاتِ اللَّهِ لَعَلَّهُمْ يَذَّكَّرُونَ (اعراف ـ ۲۶)

ای فرزندان آدم ما لباسهائی برای شما آماده کردیم که عیوب و عورت شما را بپوشاند بنرمی پـر ـ اما لباس پرهیزگاری بهترین جامه های دنیاست ـ این از آیات حکمت الهی است برای آنکه بشر متذکر شود.

يَا بَنِي آدَمَ لَا يَفْتِنَنَّكُمُ الشَّيْطَانُ كَمَا أَخْرَجَ أَبَوَيْكُمْ مِنَ الْجَنَّةِ يَنْزِعُ عَنْهُمَا لِبَاسَهُمَا لِيُرِيَهُمَا سَوْآتِهِمَا إِنَّهُ يَرَاكُمْ هُوَ وَقَبِيلُهُ مِنْ حَيْثُ لَا تَرَوْنَهُمْ إِنَّا جَعَلْنَا الشَّيَاطِينَ أَوْلِيَاءَ لِلَّذِينَ لَا يُؤْمِنُونَ وَإِذَا فَعَلُوا فَاحِشَةً قَالُوا وَجَدْنَا عَلَيْهَا آبَاءَنَا وَاللَّهُ أَمَرَنَا بِهَا قُلْ إِنَّ اللَّهَ لَا يَأْمُرُ بِالْفَحْشَاءِ أَتَقُولُونَ عَلَى اللَّهِ مَا لَا تَعْلَمُونَ (اعراف ـ ۲۷و۲۸)

ای اولاد آدم مواظب باشید شیطان شما را فریب ندهد همانطور که پدر و مادر شما را از بهشت بیرون کرد و لباس عزت را از تن آنان درآورد تا قبایح اعمال آنها را بآنان نشان دهد ـ شیطان و بستگانش شما را می بینند ولی شما آنها را نمی بینید ـ ما شیاطین را یار و مونس کسانی قرار دادیم که بخدا ایمان ندارند و هرگاه کار زشتی مرتکب شوند میگویند ما دیدیم پدران ما همین اعمال را انجام میدادند و ترك آن برای ما ممکن نیست و میگویند خدا بما امر کرده که این کارها را انجام دهیم ـ بگو خدا هیچوقت بکار زشت امر نمیکند چرا ندانسته برخدا دروغ می بندید؟

قُلْ أَمَرَ رَبِّي بِالْقِسْطِ وَأَقِيمُوا وُجُوهَكُمْ عِنْدَ كُلِّ مَسْجِدٍ وَادْعُوهُ مُخْلِصِينَ لَهُ الدِّينَ ـ كَمَا بَدَأَكُمْ تَعُودُونَ (اعراف ـ ۲۹)

بگو خداوند مردم را بعدالت و درستی امر کرده و نیز فرموده که هر جا هستید و بهر نوع عبادتی مشغولید بجانب خدا متوجه باشید و اورا از سر اخلاص و صمیم قلب بخوانید و دین را صرفاً برای او بخواهید زیرا بهمان حال که بدنیا آمده‌اید بجانب او باز میگردید.

وَالْجَانَّ خَلَقْنَاهُ مِنْ قَبْلُ مِنْ نَارِ السَّمُومِ (حجر-۲۷)

ما پیش از خلقت بشر شیاطین را از آتش گدازنده خلق کردیم.

وَإِذْ قَالَ رَبُّكَ لِلْمَلَائِكَةِ إِنِّي خَالِقٌ بَشَرًا مِنْ صَلْصَالٍ مِنْ حَمَإٍ مَسْنُونٍ فَإِذَا سَوَّيْتُهُ وَنَفَخْتُ فِيهِ مِنْ رُوحِي فَقَعُوا لَهُ سَاجِدِينَ (حجر- ۲۸و۲۹)

خدای تو بفرشتگان فرمود من انسانی را از گل و لائی که سالهای متمادی مانده واستحاله شده میآفرینم وقتیکه اورا بخوبی آراستم وزینت دادم و از روح خود در آن دمیدم باحترام روح من در برابر آن بسجده بیفتید.

فَسَجَدَ الْمَلَائِكَةُ كُلُّهُمْ أَجْمَعُونَ إِلَّا إِبْلِيسَ أَبَى أَنْ يَكُونَ مَعَ السَّاجِدِينَ (حجر- ۳۰و۳۱)

تمام ملایك بسجده افتادند جز شیطان که از شرکت با آنها خودداری کرد.

قَالَ يَا إِبْلِيسُ مَا لَكَ أَلَّا تَكُونَ مَعَ السَّاجِدِينَ (حجر-۳۲)

خداوند فرمود ای شیطان چرا با سایرین سجده نکردی؟

قَالَ لَمْ أَكُنْ لِأَسْجُدَ لِبَشَرٍ خَلَقْتَهُ مِنْ صَلْصَالٍ مِنْ حَمَإٍ مَسْنُونٍ (حجر -۳۳)

جواب داد من هیچوقت حاضر نیستم ببشری سجده کنم که او را از گل ورزیده سالخورده ساخته‌ای.

قَالَ فَاخْرُجْ مِنْهَا فَإِنَّكَ رَجِيمٌ وَإِنَّ عَلَيْكَ اللَّعْنَةَ إِلَىٰ يَوْمِ الدِّينِ
(حِجر- ۳۴ و ۳۵)

فرمود از صف سجده کنندگان خارج شو که تو از درگاه ما رانده میشوی و تا روز قیامت مورد خشم و غضب ما هستی و از لطف و مرحمت ما محرومی.

قَالَ رَبِّ فَأَنْظِرْنِي إِلَىٰ يَوْمِ يُبْعَثُونَ - قَالَ فَإِنَّكَ مِنَ الْمُنْظَرِينَ إِلَىٰ يَوْمِ الْوَقْتِ الْمَعْلُومِ (حِجر- ۳۶ تا ۳۸)

عرض کرد پس تا روز قیامت بمن مهلت بده و مرا نکش فرمود برو بتو مهلت دادیم تا روز معینی که قیامت ظهور میکند آزادی.

قَالَ رَبِّ بِمَا أَغْوَيْتَنِي لَأُزَيِّنَنَّ لَهُمْ فِي الْأَرْضِ وَلَأُغْوِيَنَّهُمْ أَجْمَعِينَ إِلَّا عِبَادَكَ مِنْهُمُ الْمُخْلَصِينَ (حِجر- ۳۹ و ۴۰)

شیطان گفت حال که مرا باین بدبختی دچار کردی منهم در روی زمین برای بشر دامهائی بگسترانم و با زیبا جلوه دادن اشیائی آنها را از جاده حقیقت منحرف سازم که انتقام خود را از آنها بگیرم البته بندگان خاص ترا نمیتوانم فریب دهم.

قَالَ هَٰذَا صِرَاطٌ عَلَيَّ مُسْتَقِيمٌ إِنَّ عِبَادِي لَيْسَ لَكَ عَلَيْهِمْ سُلْطَانٌ إِلَّا مَنِ اتَّبَعَكَ مِنَ الْغَاوِينَ وَإِنَّ جَهَنَّمَ لَمَوْعِدُهُمْ أَجْمَعِينَ (حِجر - ۴۱ تا ۴۳)

فرمود همین راه اخلاص و درستی راهی است که مستقیماً بپیشگاه من منتهی میشود تو بر بندگان خاص من تسلط نداری - بلی عده‌ای گمراه را که از تو پیروی میکنند میتوانی فریب دهی - آنها عموماً اهل جهنّمند و استثناء ندارند.

إِنَّهُ لَيْسَ لَهُ سُلْطَانٌ عَلَى الَّذِينَ آمَنُوا وَعَلَىٰ رَبِّهِمْ يَتَوَكَّلُونَ إِنَّمَا سُلْطَانُهُ عَلَى الَّذِينَ يَتَوَلَّوْنَهُ وَالَّذِينَ هُمْ بِهِ مُشْرِكُونَ (نحل - ۹۹ و ۱۰۰)

شیطان بر اهل ایمان و کسانیکه بخدای خود تـو کّل دارند تسلّط ندارد تسلّط او بر کسانی است که باو رومیآورند واورا شریك خداوند قرار میدهند.

وَ اِذقلنا لِلملائِکةِ اسجدوا لِآدمَ فسجدوا اِلاّ اِبلیسَ قالَ ءَاسجدُ لِمَن خلقتَ طیناً (اسراء ـ ۶۱)

ما بگروه ملائك امر کردیم که بآدم سَجده کنند همه سَجده کردند جز شیطان ـ او گفت چگونه من بموجودی سَجده کنم که او را از گل خلق کردهای ؟

قال ارایتكَ هذا الّذی کرّمتَ علیّ لئن اَخّرتنِ اِلی یومِ القیامةِ لاحتنکنّ ذرّیّته اِلاّ قلیلاً (اسراء ـ ۶۲)

بازادامه داد که این شخص را که برمن ترجیح و فضیلت دادهای می بینی ؟ اگر بمن تا قیامت مهلت بدهی اولاد اورا باستثناء عده کمی اسیر میکنم و بخاك هلاك می افکنم .

قال اذهب فمن تبعكَ منهم فانّ جهنّمَ جزاؤکم جزاءً موفوراً واستفزز مَن استطعتَ منهم بصوتكَ واجلب علیهم بخیلكَ ورجلكَ و شارکهم فی ـ الاموالِ و الاولادِ وعدهم و ما یعدهم الشّیطانُ اِلاّ غروراً ـ اِنّ عبادی لیسَ لكَ علیهم سلطانٌ و کفی بربّكَ وکیلاً (اسراء ـ ۶۳ تا۶۵)

خداوند فرمود برو گم شوجزای تووا تباع توجهنّم است که جزای کامل و رسائی است ـ بروهر کس را که میتوانی با آواز خود بسوی راه و رویّه خود تحریص و تشویق کن وبا جمله لشکرسواره وپیادهات آنها را احاطه کن و در اموال واولاد آنان شریك شووبآنها وعده دروغ بده ـ آری وعده شیطان جز دروغ و فریب چیز دیگری نیست ـ توهیچوقت بربندگان خاص من تسلّط پیدا نمیکنی ـ خدای تو

بهترین کفیل ونگهبان خاصّان خود میباشد .

وَلَقَدْ كَرَّمْنا بَنِي آدَمَ وَحَمَلْناهُمْ فِي الْبَرِّ وَالْبَحْرِ وَرَزَقْناهُمْ مِنَ الطَّيِّباتِ وَفَضَّلْناهُمْ عَلى كَثِيرٍ مِمَّنْ خَلَقْنا تَفْضِيلاً (اسراء ــ ۷۰)

مااولاد آدم را مکرّم ومحترم ساختیم وآنها را برخشکی ودریا مسلّط کردیم واز بهترین وپاکیزه ترین نعمتها بایشان روزی دادیم وآنانرا بربسیاری از مخلوقات خود فضیلت و برتری دادیم.

وَإِذْ قُلْنا لِلْمَلائِكَةِ اسْجُدُوا لِآدَمَ فَسَجَدُوا إِلَّا إِبْلِيسَ كانَ مِنَ الْجِنِّ فَفَسَقَ عَنْ أَمْرِ رَبِّهِ أَفَتَتَّخِذُونَهُ وَذُرِّيَّتَهُ أَوْلِياءَ مِنْ دُونِي وَهُمْ لَكُمْ عَدُوٌّ بِئْسَ لِلظَّالِمِينَ بَدَلاً (کهف ــ ۵۰)

ما بفرشتگان امر کردیم که بآدم سَجده کنند همه سَجده کردند جز شیطان که از جنس جنّ بود وازامرخدای خود سرپیچی کرد با اینوصف آیا بازاو واولاد اورا بجای من بدوستی‌ویارویاوری می‌پذیریددرحالیکه اودشمن‌شماست؟ چه‌بدمبادله‌ای کردند وچقدر بخود ظلم روا داشتند ؟

وَما نَتَنَزَّلُ إِلَّا بِأَمْرِ رَبِّكَ لَهُ ما بَيْنَ أَيْدِينا وَما خَلْفَنا (مریم ــ ٦٤)

ما فرشتگان جزبامرخدای تونازل نمیشویم گذشته وآینده ما ازآن اوست .

وَلَقَدْ عَهِدْنا إِلى آدَمَ مِنْ قَبْلُ فَنَسِيَ وَلَمْ نَجِدْ لَهُ عَزْماً (طه ـ ۱۱۵)

ما باآدم عهدبستیم اونتوانست آنرا نگهدارد وآنرا فراموش کرد ما اورا با اراده وثابت قدم نیافتیم .

وَإِذْ قُلْنا لِلْمَلائِكَةِ اسْجُدُوا لِآدَمَ فَسَجَدُوا إِلَّا إِبْلِيسَ أَبى فَقُلْنا يا آدَمُ إِنَّ هذا

عَدُوٌّ لَكَ وَلِزَوْجِكَ فَلا يُخْرِجَنَّكُما مِنَ الْجَنَّةِ فَتَشْقى (طه ـ ۱۱۶و۱۱۷)

بملائکه دستور دادیم که بآدم سجده کنند همه سجده کردند جز ابلیس که از امر ما سر پیچی کرد ـ گفتیم ای آدم این دشمن تو وزن تست مواظب باشید شما را از بهشت بیرون نکند در آنصورت بدبخت میشوی .

إِنَّ لَكَ أَلَّا تَجُوعَ فِيها وَلا تَعْرى وَ أَنَّكَ لا تَظْمَؤُا فِيها وَلا تَضْحى (طه ـ ۱۱۸ و۱۱۹)

اکنون در بهشت همه چیز برای تومهیاست نه گرسنه میشوی نه رنج برهنگی میبری نه تشنه میشوی و نه از آفتاب و گرمازدگی بتو گزند میرسد .

فَوَسْوَسَ إِلَيْهِ الشَّيْطانُ قالَ يا آدَمُ هَلْ أَدُلُّكَ عَلى شَجَرَةِ الْخُلْدِ وَمُلْكٍ لا يَبْلى (طه ـ ۱۲۰)

با اینوصف شیطان بوسوسه او پرداخت وباو گفت ای آدم آیا میل داری ترا بدرختی راهنمائی کنم که همیشه ثمر میدهد وملکی بتوارائه دهم که زوال پذیر نیست ؟

فَأَكَلا مِنْها فَبَدَتْ لَهُما سَوْآتُهُما وَطَفِقا يَخْصِفانِ عَلَيْهِما مِنْ وَرَقِ الْجَنَّةِ وَعَصى آدَمُ رَبَّهُ فَغَوى (طه ـ ۱۲۱)

بالاخره درخت گندم یا سیب بآنها نشان داد و آنها فریب خورده از آن تناول کردند و در نتیجه عورت آنها یا کثافت آنها نمایان شد و خواستند آنرا با برگ درختان بهشت بپوشانند یا پاك کنند ـ اینطور آدم ازامر خدای خود سرپیچی کرد و یاغی شد .

ثُمَّ اجْتَباهُ رَبُّهُ فَتابَ عَلَيْهِ وَهَدى قالَ اهْبِطا مِنْها جَمِيعاً بَعْضُكُمْ لِبَعْضٍ عَدُوٌّ فَإِمَّا يَأْتِيَنَّكُمْ مِنِّي هُدىً فَمَنِ اتَّبَعَ هُدايَ فَلا يَضِلُّ وَلا يَشْقى وَمَنْ أَعْرَضَ

عَنْ ذِكْرِي فَإِنَّ لَهُ مَعِيشَةً ضَنْكاً وَنَحْشُرُهُ يَوْمَ الْقِيَامَةِ أَعْمَى (طه - ۱۲۲ تا ۱۲۴)

با همه این احوال خدا اورا بنبوت انتخاب کرد توبه اورا پذیرفت واورا هدایت کرد - فرمود شماهردو (آدم وحوا) ازبهشت بیائید پائین - اولادشما در روی زمین اختلاف میورزند وبعضی دشمن بعض دیگرمیشوند هر وقت فرستاده و راهنمائی از جانب من رسید هر کس از او تبعیت کند هیچوقت گمراه و بدبخت نمیشود اما هر کس ازآیات من دوری جوید دردنیا دچار سختی معیشت میشود و در قیامت با کوری اورا بعرصه محشرحاضر میسازیم

قَالَ رَبِّ لِمَ حَشَرْتَنِي أَعْمَى وَقَدْ كُنْتُ بَصِيراً - قَالَ كَذَلِكَ أَتَتْكَ آيَاتُنَا فَنَسِيتَهَا وَكَذَلِكَ الْيَوْمَ تُنْسَى وَكَذَلِكَ نَجْزِي مَنْ أَسْرَفَ وَلَمْ يُؤْمِنْ بِآيَاتِ رَبِّهِ وَلَعَذَابُ الْآخِرَةِ أَشَدُّ وَأَبْقَى (طه - ۱۲۵ تا ۱۲۷)

درآن حال میگوید خداوندا چرا مرا کوربرانگیختی ؟ در صورتیکه در دنیا بینا بودم ؟ میفرماید همانطور که توآیات ما را فراموش کردی‌توهم امروزازمحرومین و فراموش شدگانی - آری ما بمسرفین و کسانیکه بآیات خدای خود ایمان ندارند اینطور عقوبت میدهیم - عذاب قیامت سختتر و دائمی‌تر است .

قَدْ أَفْلَحَ الْمُؤْمِنُونَ الَّذِينَ هُمْ فِي صَلَاتِهِمْ خَاشِعُونَ وَالَّذِينَ هُمْ عَنِ اللَّغْوِ مُعْرِضُونَ وَالَّذِينَ هُمْ لِلزَّكُوةِ فَاعِلُونَ - وَالَّذِينَ هُمْ لِفُرُوجِهِمْ حَافِظُونَ إِلَّا عَلَى أَزْوَاجِهِمْ أَوْ مَا مَلَكَتْ أَيْمَانُهُمْ فَإِنَّهُمْ غَيْرُ مَلُومِينَ فَمَنِ ابْتَغَى وَرَاءَ ذَلِكَ فَأُولَئِكَ هُمُ الْعَادُونَ وَالَّذِينَ هُمْ لِأَمَانَاتِهِمْ وَعَهْدِهِمْ رَاعُونَ - وَالَّذِينَ هُمْ عَلَى صَلَوَاتِهِمْ يُحَافِظُونَ - أُولَئِكَ هُمُ الْوَارِثُونَ الَّذِينَ يَرِثُونَ الْفِرْدَوْسَ هُمْ فِيهَا خَالِدُونَ (مؤمنون - ۱ تا ۱۱)

رستگارشدندآن عده ازاهل ایمان که درنماز حضور قلب دارند و در پیشگاه خدا فروتنی میکنند وآنها که زکوة اموال خودرا بمستحقین میدهند وکسانیکه مرتباً

نمازخودرا میخوانند اینها مالك بالاستحقاق بهشتند که تا ابد در آن خواهند بود .

اَلْحَمْدُلِلّٰهِ فاطِرِالسَّمٰواتِ وَالاَرْضِ جاعِلِ الْمَلائِکَةِ رُسُلاً اُولی اَجْنِحَةٍ مَثْنی وَثُلاثَ وَرُباعَ(فاطر ـ۱)

ستایش درخورخداوندی است که آسمانها وزمین‌را بوجودآورده وفرشتگان‌دارای دوبال وسه بال وچهاربال خلق کرده است .

یااَیُّهاالنّاسُ اِنَّ وَعْدَاللّهِ حَقٌّ فَلا تَغُرَّنَّکُمُ الْحَیٰوةُ الدُّنیا وَلا یَغُرَّنَّکُمْ بِاللّهِ الْغَرُورُ اِنَّ الشَّیْطانَ لَکُمْ عَدُوٌّ فَاتَّخِذُوهُ عَدُوّاً اِنَّما یَدْعُوا حِزْبَهُ لِیَکُونُوا مِنْ اَصْحابِ السَّعیرِ(فاطر ـ ۵ و ۶)

ای مردم بدانید که وعده های خدا درست، وقیامت حقّ است ـ زندگی دو روزه دنیا شمارا نفریبد ـ متوجّه باشید شیطان فریبکارشما را مغرورنکند وازراه خدا باز ندارد ـ شیطان‌دشمن شماست همیشه او را دشمن وبدخواه‌خود بدانید ـ اوحزب و اتباع خودرا دعوت میکند تا آنها را درسلك اهل جهنّم درآورد وشما را هم با آنها بجهنّم ببرد .

(آیات ۶۰ و۶۱ و۶۲سورهٔ یس درفصل ۲۰)

(آیات ۱۴۹تا۱۵۵ سوره صافّات درفصل۹)

وَجَعَلُوا بَیْنَهُ وَبَیْنَ الْجِنَّةِ نَسَباً وَلَقَدْعَلِمَتِ الْجِنَّةُ اِنَّهُمْ لَمُحْضَرُونَ سُبْحانَ اللّهِ عَمّا یَصِفُونَ اِلاّ عِبادَاللّهِ الْمُخْلَصینَ (صافّات ـ ۱۵۸ تا۱۶۰)

مشرکین از نادانی بین خدا و جنّها قائل بنسب میشوند در صورتیکه خودجنّها میدانند که‌برای کیفر گناهانشان درمحشراحضار خواهند شد ـ ساحت خدا از این نسبتها منزّه است ـ مگرتوصیف ونسبتهائی که بندگان خاصّ خدا در مقام تقدیس

قائل میشوند .

وَ مَا مِنَّا اِلاَّ لَهُ مَقَامٌ مَعْلُومٌ وَ اِنَّا لَنَحْنُ الصَّافُّونَ وَ اِنَّا لَنَحْنُ المُسَبِّحُونَ

(صافّات ـ ١٦٤ و ١٦٥)

فرشتگان میگویند همه ما در پیشگاه خدا جا ومقام معیّنی داریم وما همه درپیشگاه او بعبادت صف زده و آماده بندگی هستیم واورا تسبیح وستایش میکنیم .

اِذْ قَالَ رَبُّكَ لِلْمَلائِكَةِ اِنِّی خَالِقٌ بَشَراً مِنْ طِينٍ فَاِذَا سَوَّيْتُهُ وَ نَفَخْتُ فِيهِ مِنْ رُوحِی فَقَعُوا لَهُ سَاجِدِينَ فَسَجَدَ الْمَلائِكَةُ كُلُّهُمْ اَجْمَعُونَ اِلاَّ اِبْلِيسَ اسْتَكْبَرَ وَ كَانَ مِنَ الْكَافِرِينَ (ص ٧١ تا ٧٤)

خدای تو بفرشتگان فرمود که من بشررا (انسانی را) ازخاك (گل) بوجود آورده وقتی اورا کاملا آراستم و از روح خود در او دمیدم در پیش او بسجده بیفتید ـ همه فرشتگان بسجده افتادند جز شیطان کـه نخوت ورزید و از دستورخدا سرپیچید وکافر شد .

قَالَ يَا اِبْلِيسُ مَا مَنَعَكَ اَنْ تَسْجُدَ لِمَا خَلَقْتُ بِيَدَیَّ اَسْتَكْبَرْتَ اَمْ كُنْتَ مِنَ الْعَالِينَ (ص ـ ٧٥)

خداوند فرمود ای شیطان چه چیزمانع شد که موجودی را که من با دست خود خلق کرده‌ام سجده کنی ؟ آیا کبروخودخواهی مانع شد یا مقامت عالی بود ؟

قَالَ اَنَا خَيْرٌ مِنْهُ خَلَقْتَنِی مِنْ نَارٍ وَ خَلَقْتَهُ مِنْ طِينٍ (ص ـ ٧٦)

گفت من از او بهترم مرا از آتش و اورا ازخاك و گل خلق کرده‌ای.

قَالَ فَاخْرُجْ مِنْهَا فَاِنَّكَ رَجِيمٌ وَ اِنَّ عَلَيْكَ لَعْنَتِی اِلَی يَوْمِ الدِّينِ (ص ـ ٧٧ و ٧٨)

فرمود ازاینجا خارج شو که تو رانده درگاه من هستی لعن وغضب من تاروزقیامت برتو باقی است.

قَالَ رَبِّ فَأَنظِرْنِي إِلَىٰ يَوْمِ يُبْعَثُونَ قَالَ فَإِنَّكَ مِنَ الْمُنظَرِينَ إِلَىٰ يَوْمِ الْوَقْتِ الْمَعْلُومِ (ص ـ ۷۹تا۸۱)

گفت خداوندا پس مرا تا روز قیامت مهلت بده که زنده بمانم ـفرمود بروترا تا آنوقت مهلت دادیم .

قَالَ فَبِعِزَّتِكَ لَأُغْوِيَنَّهُمْ أَجْمَعِينَ إِلَّا عِبَادَكَ مِنْهُمُ الْمُخْلَصِينَ (ص ـ ۸۲ و۸۳)

شیطان گفت قسم بعزّت تو تمام اولاد آدم را گمراه خواهم کرد جز بندگان خاص ترا که آنها فریب مرا نخواهند خورد .

قَالَ فَالْحَقُّ وَالْحَقَّ أَقُولُ لَأَمْلَأَنَّ جَهَنَّمَ مِنكَ وَمِمَّن تَبِعَكَ مِنْهُمْ أَجْمَعِينَ (ص ـ ۸۴و۸۵)

فرمود بحقیقت قسم که آنچه میگویم عین راستی است که جهنّم را ازتوو کسانیکه ازتوتبعیّت کنند پرخواهم کرد .

وَإِمَّا يَنزَغَنَّكَ مِنَ الشَّيْطَانِ نَزْغٌ فَاسْتَعِذْ بِاللَّهِ إِنَّهُ هُوَ السَّمِيعُ الْعَلِيمُ (سجده ـ ۳۶)

هروقت ازطرف شیطان بتووسوسه القاء شد وناراحت وعصبانی شدی بخدا پناه ببر ازتو رفع گرفتاری خواهد شد ـ خدا شنوا ودانا بهمه اموراست .

وَجَعَلُوا الْمَلَائِكَةَ الَّذِينَ هُمْ عِبَادُ الرَّحْمَٰنِ إِنَاثًا ـ أَشَهِدُوا خَلْقَهُمْ سَتُكْتَبُ شَهَادَتُهُمْ وَيُسْأَلُونَ (زخرف ـ ۱۹)

مردم نادان فرشتگانی را که بنده خدا هستند ماده و مؤنّث فرض میکنند ـ آیا آنها خلقت فرشتگان را دیده‌اند ؟ اگر این اظهار را بکنند شهادت آنان ثبت میشود ومسئول آن خواهند بود .

(آیه ۲۶ سوره نجم در فصل ۹ شفاعت فرشتگان)

إِنَّ الَّذِينَ لَا يُؤْمِنُونَ بِالْآخِرَةِ لَيُسَمُّونَ الْمَلَائِكَةَ تَسْمِيَةَ الْأُنْثَىٰ وَمَا لَهُمْ بِهِ مِنْ عِلْمٍ إِنْ يَتَّبِعُونَ إِلَّا الظَّنَّ وَإِنَّ الظَّنَّ لَا يُغْنِي مِنَ الْحَقِّ شَيْئًا (نجم ـ ۲۷ و ۲۸)

مشرکان فرشتگان را ماده تصور میکنند در صورتیکه بهمین تصوّر خود علم یقین ندارند آنها فقط از حدس و گمان تبعیّت میکنند و خیال و گمان در کشف حقایق مؤثّر نیست .

وَخَلَقَ الْجَانَّ مِنْ مَارِجٍ مِنْ نَارٍ (رحمن ـ ۱۵)

خداوند جن را ازجرقه آتش خلق کرد .

قُلْ أُوحِيَ إِلَيَّ أَنَّهُ اسْتَمَعَ نَفَرٌ مِنَ الْجِنِّ فَقَالُوا إِنَّا سَمِعْنَا قُرْآنًا عَجَبًا يَهْدِي إِلَى الرُّشْدِ فَآمَنَّا بِهِ وَلَنْ نُشْرِكَ بِرَبِّنَا أَحَدًا (جنّ ـ ۱ و ۲)

ای محمّد بگو بوسیله وحی بمن خبر رسیده که عده‌ای از جنّیان قرائت قرآن را شنیده و گفته‌اند ما آیات عجیبی میشنویم که بشر را بسوی رشد و سعادت راهنمائی میکند لذا بآن ایمان آوردیم وما کسی را درخدائی شریك خدای خود نمیدانیم .

وَأَنَّهُ تَعَالَىٰ جَدُّ رَبِّنَا مَا اتَّخَذَ صَاحِبَةً وَلَا وَلَدًا وَأَنَّهُ كَانَ يَقُولُ سَفِيهُنَا عَلَى اللَّهِ شَطَطًا (جنّ ـ ۳ و ۴)

حقیقةً مقام خدای ما بلند و والاست (زن و فرزند اختیار نکردیم) ومسلماً فقط افراد بیشعور ما نسبتهای ناروا بخدا می بندند.

وَاَنّا ظَنَنّا اَنْ لَنْ تَقُولَ الْاِنْسُ وَالْجِنُّ عَلَى اللهِ كَذِباً (جن - ۵)

ما خیال میکردیم و ایمان داشتیم که احدی ازجن وانس برخدا دروغ نمی‌بندد.

وَاَنَّهُ كانَ رِجالٌ مِنَ الْاِنْسِ يَعُوذُونَ بِرِجالٍ مِنَ الْجِنِّ فَزادُوهُمْ رَهَقاً وَاَنَّهُمْ ظَنُّوا كَما ظَنَنْتُمْ اَنْ لَنْ يَبْعَثَ اللهُ اَحَداً (جن - ۶و۷)

افرادی ازانسان بعده‌ای ازجنّیان پناه میبردند- حفاظت نفس ومال خود را باارواح وجنّیان میسپردند ودر نتیجه برغرور و جهلشان افزوده میشد و آن مردم مثل شما خیال میکردند خدائی نیست و پیغمبری نمیفرستد.

وَاَنّا لَمَسْنَا السَّماءَ فَوَجَدْناها مُلِئَتْ حَرَساً شَدِيداً وَشُهُباً وَاَنّا كُنّا نَقْعُدُ مِنْها مَقاعِدَ لِلسَّمْعِ فَمَنْ يَسْتَمِعِ الْآنَ يَجِدْ لَهُ شِهاباً رَصَداً وَاَنّا لا نَدْرِي اَشَرٌّ اُرِيدَ بِمَنْ فِي الْاَرْضِ اَمْ اَرادَ بِهِمْ رَبُّهُمْ رَشَداً (جن - ۸ تا ۱۰)

ما پیش ازاین برای کشف وحی و فهم اسرار بسوی آسمان بالا رفتیم دیدیم آسمان پراست ازنگهبانان سختگیر وشهاب فراوان که بهرطرف پرتاب میشوند- ما قبل از نزول قرآن در فضا در کمین شنیدن وحی می نشستیم اما اینك هـر کس بخواهد اسرار وحی‌را بشنود تیرشهاب مترصّد اوودر کمین اوست وما نمیدانیم عاقبت بشر بسوی نکبت و بدبختی میکشد یا خوشبختی وسعادت؟

وَاَنّا مِنَّا الصّالِحُونَ وَمِنّا دُونَ ذٰلِكَ كُنّا طَرائِقَ قِدَداً وَاَنّا ظَنَنّا اَنْ لَنْ نُعْجِزَ اللهَ فِي الْاَرْضِ وَلَنْ نُعْجِزَهُ هَرَباً (جن - ۱۱ و ۱۲)

ازما قسمتی صالح وخوشرفتارو بعضی غیر ازاینند- اعمال ما بسیار درهم و مختلف و

راههای مامتضاد» است ما یقین پیدا کرده‌ایم که هیچوقت بر قدرت خدا غالب نمیشویم وازحوزه اقتدار او نمیتوانیم فرار کنیم .

وَأَنَّا لَمَّا سَمِعْنَا الْهُدَى آمَنَّا بِهِ فَمَن يُؤْمِن بِرَبِّهِ فَلَا يَخَافُ بَخْساً وَلَا رَهَقاً (جنّ ـ ۱۳)

ما وقتی امر خدا و آیات قرآن را شنیدیم بآن ایمان آوردیم ـ هر کس بخدای خود مؤمن باشد هرگز از کمی خیر و ثواب واز احاطه رنج وعذاب نمیترسد .

وَأَنَّا مِنَّا الْمُسْلِمُونَ وَمِنَّا الْقَاسِطُونَ فَمَنْ أَسْلَمَ فَأُولَئِكَ تَحَرَّوْا رَشَداً (جنّ ـ ۱۴)

بعضی ازما مسلم و بی آزار و بعضی ستمکارند ـ البته آنها که مسلم و نیک رفتارند براه رشد وهدایت شتافته‌اند .

وَأَمَّا الْقَاسِطُونَ فَكَانُوا لِجَهَنَّمَ حَطَباً (جنّ ـ ۱۵)

ستمکاران نیز هیزم آتش افروز جهنم میباشند .

وَأَن لَّوِ اسْتَقَامُوا عَلَى الطَّرِيقَةِ لَأَسْقَيْنَاهُم مَّاءً غَدَقاً لِنَفْتِنَهُمْ فِيهِ وَمَن يُعْرِضْ عَن ذِكْرِ رَبِّهِ يَسْلُكْهُ عَذَاباً صَعَداً (جنّ ـ ۱۶و۱۷)

اگر مسلمین درطریقه اسلام پایداری کنند روزی فراوان و آب گوارا نصیب آنها خواهیم کرد تا بآن وسیله آنان را بیازمائیم و بعکس هر کس ازدین و آیات خدای خود سرپیچی کند عذاب سخت اورا درك واحاطه خواهد کرد .

وَأَنَّهُ لَمَّا قَامَ عَبْدُ اللَّهِ يَدْعُوهُ كَادُوا يَكُونُونَ عَلَيْهِ لِبَداً (جنّ ـ ۱۹)

وقتی محمّد برای دعوت مردم بپرستش حق و خواندن خدای متعال قیام کرد

جنّیان برای استماع قرآن چنان بگرد او هجوم آوردند که نزدیك بود بروی هم بیفتند.

(آیات ۱ تا ٤ سوره تین در فصل ۱۱)

اِقرأ وربّك الاکرم الّذی علّم بالقلم علّم الانسان ما لم یعلم (علق-۳ تا ۵)

قرآن را بر مردم بخوان و بدانکه خدای بزرگ تو کسی است که انسان را بوسیله قلم علم اوّل و آخر آموخت. با نسان چیزهائی یادداد که قبلا از آن بیخبر بود.

فصل سیزدهم

تکالیف انسان - روزه و نماز - زکوة - حج - جهاد - مساجد قبله و جهات - صبر و استقامت

وَاستَعینُوا بِالصَّبرِ وَالصَّلوةِ وَاِنَّها لَکَبیرَةٌ اِلّا عَلَی الخاشِعینَ (بقره ـ ٤٥)

بصبر واستقامت و نماز توسّل جوئید ـ البتّه بجا آوردن نماز شاقّ ومشکل است مگر برای خدا ترسان که امری گوارا ومطلوب است .

وَاَقیمُوا الصَّلوةَ وَآتُوا الزَّکوةَ وَما تُقَدِّمُوا لِاَنفُسِکُم مِن خَیرٍ تَجِدُوهُ عِندَاللهِ اِنَّ اللهَ بِما تَعمَلُونَ بَصیرٌ (بقره ـ ١١٠)

نماز بگذارید و زکوة بدهید زیرا آنچه را قبلا برای روز قیامت پس انداز کنید از خداوند دریافت خواهید کرد خداوند تمام اعمال شما را می‌بیند .

وَ مَن اَظلَمُ مِمَّن مَنَعَ مَساجِدَاللهِ اَن یُذکَرَ فیها اسمُه وَ سَعی فی خَرابِها اُولئِکَ ما کانَ لَهُم اَن یَدخُلُوها اِلّا خائِفینَ لَهُم فِی الدُّنیا خِزیٌ وَلَهُم فِی الآخِرَةِ عَذابٌ عَظیمٌ (بقره ـ ١١٤)

ظالمتر از آن کیست که از ذکر نام خدا در مسجد جلو گیری کند و کوشش درخرابی مسجد بعمل آورد؟ این افراد حق ندارند بی باکانه وارد مسجد شوند اینها در دنیا

دچار ذلّت و پستی و در قیامت گرفتار عذاب سخت خواهند شد.

وَلِلّٰهِ الْمَشْرِقُ وَالْمَغْرِبُ فَأَيْنَمَا تُوَلُّوا فَثَمَّ وَجْهُ اللّٰهِ إِنَّ اللّٰهَ وَاسِعٌ عَلِيمٌ (بقره ـ ۱۱۵)

مشرق ومغرب درحیطه اقتدار خداست بهر طرف رو کنید رو بخداست خدا بهمه چیز محیط و داناست.

سَيَقُولُ السُّفَهَاءُ مِنَ النَّاسِ مَا وَلَّاهُمْ عَنْ قِبْلَتِهِمُ الَّتِي كَانُوا عَلَيْهَا قُلْ لِلّٰهِ الْمَشْرِقُ وَالْمَغْرِبُ يَهْدِي مَنْ يَشَاءُ إِلَىٰ صِرَاطٍ مُسْتَقِيمٍ (بقره ـ ۱۴۲)

مردم بیخرد میگویند چه علّتی باعث شد که مسلمین از قبله قبلی که داشتند (بیت‌المقدس) رو گردان شدند؟ بگو مشرق و مغرب در حیطه اقتدار خداست او هر که را بخواهد براه راست هدایت خواهد کرد.

وَمَا جَعَلْنَا الْقِبْلَةَ الَّتِي كُنْتَ عَلَيْهَا إِلَّا لِنَعْلَمَ مَنْ يَتَّبِعُ الرَّسُولَ مِمَّنْ يَنْقَلِبُ عَلَىٰ عَقِبَيْهِ وَإِنْ كَانَتْ لَكَبِيرَةً إِلَّا عَلَى الَّذِينَ هَدَى اللّٰهُ وَمَا كَانَ اللّٰهُ لِيُضِيعَ إِيمَانَكُمْ إِنَّ اللّٰهَ بِالنَّاسِ لَرَءُوفٌ رَحِيمٌ (بقره ـ ۱۴۳)

قبله قبلی را فقط باینجهت مقرّر کردیم که ببینیم چه افرادی از تو تبعیّت میکنند و اینها از افرادیکه از دین برمیگردند مشخّص باشند ـ این تغییر قبله مهم جلوه کرد جز برای هدایت یافتگان ـ خدا نمیخواهد ایمان شما را ضایع گرداند زیرا بر بندگان خود مشفق و مهربان است.

قَدْ نَرَىٰ تَقَلُّبَ وَجْهِكَ فِي السَّمَاءِ فَلَنُوَلِّيَنَّكَ قِبْلَةً تَرْضَاهَا فَوَلِّ وَجْهَكَ شَطْرَ الْمَسْجِدِ الْحَرَامِ وَحَيْثُ مَا كُنْتُمْ فَوَلُّوا وُجُوهَكُمْ شَطْرَهُ وَإِنَّ الَّذِينَ

اُوتوا الکِتابَ لَیَعلَمُونَ اَنَّهُ الحَقُّ مِن رَبِّهِم وَ مَا اللهُ بِغافِلٍ عَمّا یَعمَلُونَ (بقره ـ ۱۴۴)

ای محمد ما گردش صورت و نگرانی ترا رو بآسمان بانتظار تعیین قبله دیدیم البته ترا متوجّه قبله‌ای خواهیم کرد که بآن راضی شوی ـ رو کن بجانب مسجد الحرام ای مسلمین هرجا هستید بآن رو کنید ـ اهل کتاب هم خود میدانند که این تغییر قبله بحق وازجانب خداست لکن حقیقت را اظهار نمیکنند وخدا هم از اعمال آنان غافل نیست.

وَلَئِن اَتَیتَ الَّذینَ اُوتوا الکِتابَ بِکُلِّ آیَةٍ ما تَبِعُوا قِبلَتَکَ وَما اَنتَ بِتابِعٍ قِبلَتَهُم وَما بَعضُهُم بِتابِعٍ قِبلَةَ بَعضٍ وَلَئِنِ اتَّبَعتَ اَهواءَهُم مِن بَعدِ ما جاءَکَ مِنَ العِلمِ اِنَّکَ اِذاً لَمِنَ الظّالِمینَ (بقره ـ ۱۴۵)

ای محمّد اگرهزاران آیه و معجز باهل کتاب ارائه دهی تابع قبله تو نمیشوند تو هم ازقبله آنها تبعیّت نمیکنی سایرملل واقوام هم ازقبله یکدیگر پیروی نمیکنند. اگر توبعد ازحصول علم باوامر خدا از امیال آنان پیروی کنی برنفس خود ستم خواهی کرد.

وَلِکُلٍّ وِجهَةٌ هُوَ مُوَلّیها فَاستَبِقُوا الخَیراتِ اَینَما تَکُونُوا یَأتِ بِکُمُ اللهُ جَمیعاً اِنَّ اللهَ عَلیٰ کُلِّ شَیءٍ قَدیرٌ (بقره ـ ۱۴۸)

هر کس را بسوی خدا راهی است که متوجّه آن میشود (یا قبله‌ای است که بآن رومیکند) شرط اساسی این است که ازعمل خیر پیروی کنید و در کارنیك پیشدستی نشان دهید هرجا باشید بالاخره خداوند همه را برای محاسبه یکجا جمع خواهد کرد خدا بهمه‌کاری قادر است.

وَمِن حَیثُ خَرَجتَ فَوَلِّ وَجهَکَ شَطرَ المَسجِدِ الحَرامِ وَاِنَّهُ لَلحَقُّ مِن رَبِّكَ

وَمَا اللّهُ بِغَافِلٍ عَمَّا تَعْمَلُونَ (بقره - ۱۴۹)

ازهر کجا بیرون آمدی رو بطرف خانه کعبه کن این تعیین قبله ازجانب خدا بروفق صواب وصلاح است وخداوند از کردارشما غافل نیست .

وَحَيْثُمَا كُنْتُمْ فَوَلُّوا وُجُوهَكُمْ شَطْرَهُ لِئَلَّا يَكُونَ لِلنَّاسِ عَلَيْكُمْ حُجَّةٌ إِلَّا الَّذِينَ ظَلَمُوا مِنْهُمْ فَلَا تَخْشَوْهُمْ وَاخْشَوْنِي وَلِأُتِمَّ نِعْمَتِي عَلَيْكُمْ وَلَعَلَّكُمْ تَهْتَدُونَ (بقره - ۱۵۰)

وشما مسلمین هرجا هستید بجانب کعبه رو کنید تا مردم در مجادله دلیلی علیه شما در دست نداشته باشند جز گروه ستمکار معاند که مجادله آنها هم اهمیّت ندارد بنابراین ازآنها ترس وبیم نداشته باشید از نافرمانی من بترسید و امر مرا اطاعت کنید تانعمت خودرا برشما تمام کنم وشاید ازاین راه بسعادت برسید .

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا اسْتَعِينُوا بِالصَّبْرِ وَالصَّلوٰةِ إِنَّ اللّهَ مَعَ الصَّابِرِينَ (بقره - ۱۵۳)

ای مؤمنین بصبروپایداری (روزه) ونماز گزاری توسل جوئید زیرا خدا یار مردم صبور وبا استقامت است .

وَلَا تَقُولُوا لِمَنْ يُقْتَلُ فِي سَبِيلِ اللّهِ أَمْوَاتٌ بَلْ أَحْيَاءٌ وَلٰكِنْ لَا تَشْعُرُونَ (بقره - ۱۵۴)

کسانیکه درجهاد درراه خدا کشته میشوند آنهارا مرده تصور نکنید آنها زنده هستند اما شما ازدرك این معنی عاجزید .

وَلَنَبْلُوَنَّكُمْ بِشَيْءٍ مِنَ الْخَوْفِ وَالْجُوعِ وَنَقْصٍ مِنَ الْأَمْوَالِ وَالْأَنْفُسِ وَالثَّمَرَاتِ (بقره - ۱۵۵)

ماشما را ببعضی مسائل مانند ترس و گرسنگی ونقصان مال یا ازدست دادن اعضاء فامیل واعضاء وجوارح یا آفت زراعت می آزمائیم ـ درجه استقامت شمارامی سنجیم.

وَبَشِّرِ الصَّابِرِينَ الَّذِينَ إِذَا أَصَابَتْهُمْ مُصِيبَةٌ قَالُوا إِنَّا لِلَّهِ وَإِنَّا إِلَيْهِ رَاجِعُونَ أُولَٰئِكَ عَلَيْهِمْ صَلَوَاتٌ مِنْ رَبِّهِمْ وَرَحْمَةٌ وَأُولَٰئِكَ هُمُ الْمُهْتَدُونَ (بقره ـ ۱۵۶و۱۵۷)

کسانیکه درموقع بروزحادثه و پیش آمدنا گوارصبر پیشه میکنند ومیگویند ماهمه ازآن خدا هستیم وبسوی او بازمیگردیم بآنان مژده موفقیت بده آنها مشمول عنایت وقرین لطف ومرحمت خدا هستند وقطعاً هدایت می یابند.

إِنَّ الصَّفَا وَالْمَرْوَةَ مِنْ شَعَائِرِ اللَّهِ فَمَنْ حَجَّ الْبَيْتَ أَوِ اعْتَمَرَ فَلَا جُنَاحَ عَلَيْهِ أَنْ يَطَّوَّفَ بِهِمَا وَمَنْ تَطَوَّعَ خَيْرًا فَإِنَّ اللَّهَ شَاكِرٌ عَلِيمٌ (بقره ـ ۱۵۸)

گردش درصفا ومروه ازآداب دین اسلام است هر کس خانه خدا را زیارت کند و یا اعمال مخصوص عُمره را بجای آورد میتواند درصفا ومروه هم طواف کندهر کس از اعمال نیك تبعیت کند خدا باو پاداش میدهد زیرا خدا پوزش پذیر و دانای بامور است.

لَيْسَ الْبِرَّ أَنْ تُوَلُّوا وُجُوهَكُمْ قِبَلَ الْمَشْرِقِ وَالْمَغْرِبِ وَلَٰكِنَّ الْبِرَّ مَنْ آمَنَ بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ وَالْمَلَائِكَةِ وَالْكِتَابِ وَالنَّبِيِّينَ وَآتَى الْمَالَ عَلَىٰ حُبِّهِ ذَوِي الْقُرْبَىٰ وَالْيَتَامَىٰ وَالْمَسَاكِينَ وَابْنَ السَّبِيلِ وَالسَّائِلِينَ وَفِي الرِّقَابِ وَأَقَامَ الصَّلَاةَ وَآتَى الزَّكَاةَ وَالْمُوفُونَ بِعَهْدِهِمْ إِذَا عَاهَدُوا وَالصَّابِرِينَ فِي الْبَأْسَاءِ وَالضَّرَّاءِ وَحِينَ الْبَأْسِ أُولَٰئِكَ الَّذِينَ صَدَقُوا وَأُولَٰئِكَ هُمُ الْمُتَّقُونَ (بقره ـ ۱۷۷)

خداشناسی ونیکوکاری دراین نیست که روبمشرق یامغرب بایستید بلکه خداشناس کسی است که واقعاً بخدا وروزقیامت وبفرشتگان وبکتاب خدا وپیمبران اوایمان داشته باشد ـ در راه عشق خدا بذل مال کند بخویشان وایتام وفقرا و مسافران و

مستمندان و بزندانیان و بردگان کمك کند ـ نماز بگذارد زکوة بدهد و کسانی هستند که بعهد و پیمان خود وفا کنند در جنگ و سختی وحین پیش آمدهای ناگوار پایدار باشند چنین افرادی راستگوی واقعی و پرهیزگاران حقیقی میباشند .

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا كُتِبَ عَلَيْكُمُ الصِّيَامُ كَمَا كُتِبَ عَلَى الَّذِينَ مِنْ قَبْلِكُمْ لَعَلَّكُمْ تَتَّقُونَ (بقره ـ ۱۸۳)

ای اهل ایمان روزه برشما فرض شده همانطور که بر امم پیشین فرض شده بود و این دستور برای آن است که ازحرص و آز بپرهیزید .

أَيَّامًا مَعْدُودَاتٍ فَمَنْ كَانَ مِنْكُمْ مَرِيضًا أَوْ عَلَىٰ سَفَرٍ فَعِدَّةٌ مِنْ أَيَّامٍ أُخَرَ وَعَلَى الَّذِينَ يُطِيقُونَهُ فِدْيَةٌ طَعَامُ مِسْكِينٍ فَمَنْ تَطَوَّعَ خَيْرًا فَهُوَ خَيْرٌ لَهُ وَأَنْ تَصُومُوا خَيْرٌ لَكُمْ إِنْ كُنْتُمْ تَعْلَمُونَ (بقره ـ ۱۸۴)

روزه را درروزهای معین ومعدود بدارید (ماه رمضان) وهرگاه یکی ازشمامریض شد یا مجبور بمسافرت بود بعداً در غیر ماه رمضان آن ایام را قضا کند و کسانیکه روزه داری برای آنها مشقت آور باشد (مانند پیران و بیماران) یا استطاعت داشته باشند درمقابل هرروز گرسنه‌ای را سیر کنند البته اگر کسی توانست بیشتر اطعام کند بهتراست ولی اگر بفوائد روزه آشنا باشید میدانید که روزه بگیرید برای‌شما مفیدتر است .

شَهْرُ رَمَضَانَ الَّذِي أُنْزِلَ فِيهِ الْقُرْآنُ هُدًى لِلنَّاسِ وَبَيِّنَاتٍ مِنَ الْهُدَىٰ وَالْفُرْقَانِ فَمَنْ شَهِدَ مِنْكُمُ الشَّهْرَ فَلْيَصُمْهُ وَمَنْ كَانَ مَرِيضًا أَوْ عَلَىٰ سَفَرٍ فَعِدَّةٌ مِنْ أَيَّامٍ أُخَرَ يُرِيدُ اللَّهُ بِكُمُ الْيُسْرَ وَلَا يُرِيدُ بِكُمُ الْعُسْرَ وَلِتُكْمِلُوا الْعِدَّةَ وَلِتُكَبِّرُوا اللَّهَ عَلَىٰ مَا هَدَاكُمْ وَلَعَلَّكُمْ تَشْكُرُونَ (بقره ـ ۱۸۵)

ماه رمضان ماهی است که قرآن در آن نازل شده برای هدایت بشر وراهنمائی و

تمییز حق از باطل ـ هریك از شما که این ماه را درك کند باید روزه بدارد حال اگر بیمار یا درسفر بود ممکن است درماههای بعدآنرا تدارك کند خداوندمیخواهد کاررا برشما آسان بگیرد ومایل بناراحتی شما نیست ـ عده سی‌روزه راتکمیل کنید وخدا را بعظمت یاد کنید که شما را براه راست هدایت فرموده است شاید از این راه پاس نعمت اسلام را بدارید .

أُحِلَّ لَكُمْ لَيْلَةَ الصِّيَامِ الرَّفَثُ إِلَىٰ نِسَائِكُمْ هُنَّ لِبَاسٌ لَكُمْ وَأَنْتُمْ لِبَاسٌ لَهُنَّ عَلِمَ اللَّهُ أَنَّكُمْ كُنْتُمْ تَخْتَانُونَ أَنْفُسَكُمْ فَتَابَ عَلَيْكُمْ وَعَفَا عَنْكُمْ فَالْآنَ بَاشِرُوهُنَّ وَابْتَغُوا مَا كَتَبَ اللَّهُ لَكُمْ وَكُلُوا وَاشْرَبُوا حَتَّىٰ يَتَبَيَّنَ لَكُمُ الْخَيْطُ الْأَبْيَضُ مِنَ الْخَيْطِ الْأَسْوَدِ مِنَ الْفَجْرِ ثُمَّ أَتِمُّوا الصِّيَامَ إِلَى اللَّيْلِ وَلَا تُبَاشِرُوهُنَّ وَأَنْتُمْ عَاكِفُونَ فِي الْمَسَاجِدِ تِلْكَ حُدُودُ اللَّهِ فَلَا تَقْرَبُوهَا كَذَٰلِكَ يُبَيِّنُ اللَّهُ آيَاتِهِ لِلنَّاسِ لَعَلَّهُمْ يَتَّقُونَ (بقره ـ ۱۸۷)

درشب ماه رمضان مباشرت با زنان خودتان برای شما حلال است آنها لباس عفت شما وشما لباس عفت آنان هستید ـ خداوند چون میدانست که در مباشرت با زنان ممکن است ازجاده تقوی خارج شوید از اینجهت نزدیکی درشبهای ماه رمضان را برای شما حلال کرد وتااین اندازه باشما مدارا کرد ـ ازحالا دراین کار آزادباشید اما از حدود دستور خدا تجاوز نکنید وتا وقتیکه در روشنائی فجر نخ سفید را ازسیاه تشخیص دهید یاخط سفید وسیاه افق ازهم جدا شود در خوردن وآشامیدن آزاد هستید بعد روزه را تا سرشب تکمیل کنید و وقتیکه در مسجد معتکف هستید بازنان نزدیکی نکنید ـ اینهاست مقررات خدائی مواظب باشید بقصدتخطی نزدیك آن نشوید ـ خداوند اینطور احکام خودرا برای بشر بیان میکند شاید از بدی بپرهیزند .

وَأَتِمُّوا الْحَجَّ وَالْعُمْرَةَ لِلَّهِ فَإِنْ أُحْصِرْتُمْ فَمَا اسْتَيْسَرَ مِنَ الْهَدْيِ وَلَا تَحْلِقُوا رُؤُسَكُمْ حَتَّى يَبْلُغَ الْهَدْيُ مَحِلَّهُ فَمَنْ كَانَ مِنْكُمْ مَرِيضًا أَوْ بِهِ أَذًى مِنْ رَأْسِهِ فَفِدْيَةٌ مِنْ صِيَامٍ أَوْ صَدَقَةٍ أَوْ نُسُكٍ فَإِذَا أَمِنْتُمْ فَمَنْ تَمَتَّعَ بِالْعُمْرَةِ إِلَى الْحَجِّ فَمَا اسْتَيْسَرَ مِنَ الْهَدْيِ ـ فَمَنْ لَمْ يَجِدْ فَصِيَامُ ثَلٰثَةِ أَيَّامٍ فِي الْحَجِّ وَسَبْعَةٍ إِذَا رَجَعْتُمْ تِلْكَ عَشَرَةٌ كَامِلَةٌ ذٰلِكَ لِمَنْ لَمْ يَكُنْ أَهْلُهُ حَاضِرِي الْمَسْجِدِ الْحَرَامِ ـ وَاتَّقُوا اللَّهَ إِنَّ اللَّهَ شَدِيدُ الْعِقَابِ (بقره ـ ۱۹۶)

تمام اعمال حج وعمره را بمنظور رضای خدا انجام دهید اگر اشکال و ناراحتی پیش آمد درمقابل بعض آنها قربانی که آسانتر است بعمل آورید وتا قربانی شما بمحل ذبح نرسیده سر خودرا نتراشید ـ هر کس بعلّت بیماری یا سردرد نتواند سر بتراشد ممکن است بجای آن روزه بگیرد یا پول بفقراء بدهد یا گوسفند بکشد ـ هروقت مانع واشکال برطرف شد آنوقت که ازعمره بسایر اعمال حج باز گشتید ـ ازهر چه ممکن ومقدور است (گوسفند یا شتر) قربانی باید کرد ـ اگر کسی نداشت میتواند سه روز درمکه وهفت روز بعدازمراجعت روزه بدارد (که ده روزتمام شود) ـ والبته این اعمال برای کسانی است که خانه وخانواده آنها درمکّه نباشد ـ از نافرمانی خدا بترسید زیرا عقوبت خدا سخت است .

الْحَجُّ أَشْهُرٌ مَعْلُومَاتٌ فَمَنْ فَرَضَ فِيهِنَّ الْحَجَّ فَلَا رَفَثَ وَلَا فُسُوقَ وَلَا جِدَالَ فِي الْحَجِّ وَمَا تَفْعَلُوا مِنْ خَيْرٍ يَعْلَمْهُ اللَّهُ وَتَزَوَّدُوا فَإِنَّ خَيْرَ الزَّادِ التَّقْوَى وَاتَّقُونِ يَا أُولِي الْأَلْبَابِ (بقره ـ ۱۹۷)

حج درماههای معین شروع وانجام میشود (شوال وذیقعده و ده روز اول ذیحجه) هر کس واجب الحج شد وشروع باعمال حجّ کرد باید از رابطه بازن و کارناشایسته ومشاجره ومجادله دست بردارد البته هر کار خیری انجام دهید خدا بآن آگاه

است ـ نیکی برای آخرت ذخیره کنید زیرا بهترین ذخیره نیکی است ـ ای مردم خردمند از انتقام من بپرهیزید.

لَیسَ عَلَیکُم جُناحٌ اَن تَبتَغُوا فَضلاً مِن رَبِّکُم فَاِذا اَفَضتُم مِن عَرَفاتٍ فَاذکُرُوا اللهَ عِندَ المَشعَرِ الحَرامِ وَاذکُرُوهُ کَما هَدیکُم وَاِن کُنتُم مِن قَبلِهِ لَمِنَ الضّالّینَ (بقره ـ ۱۹۸)

اشکالی ندارد که شما در هنگام حج بکسب حلال بپردازید ـ وقتی از عرفات بر گشتید در مشعر ذکر خدا بجا آورید ـ همانطور که خداوند شما را از گمراهی نجات داد و هدایت کرد شما هم بیاد او باشید.

ثُمَّ اَفیضُوا مِن حَیثُ اَفاضَ النّاسُ وَ استَغفِرُوا اللهَ اِنَّ اللهَ غَفُورٌ رَحیمٌ (بقره ـ ۱۹۹)

بعد از اتمام مراسم حج بعرفات بر گردید همانطور که همه برمیگردند واز خدا طلب مغفرت کنید زیرا او آمرزنده ومهربان است.

فَاِذا قَضَیتُم مَناسِکَکُم فَاذکُرُوا اللهَ کَذِکرِکُم آباءَکُم اَو اَشَدَّ ذِکراً ـ فَمِنَ النّاسِ مَن یَقُولُ رَبَّنا آتِنا فِی الدُّنیا وَ مالَهُ فِی الآخِرَةِ مِن خَلاقٍ (بقره ـ ۲۰۰)

وقتی اعمال حج را تمام کردید خدا را ذکر کنید (بدعا بپردازید) بیش از آنچه پدرتان را ذکر میکردید و بکمك میطلبیدید وازخدا دنیا وقیامت هر دورا بخواهید زیرا بعضی افراد هستند که ازخدا فقط امور دنیوی را درخواست میکنند اینها در روز قیامت نصیبی ندارند.

وَاذکُرُوا اللهَ فی اَیّامٍ مَعدُوداتٍ فَمَن تَعَجَّلَ فی یَومَینِ فَلا اِثمَ عَلَیهِ وَمَن تَأَخَّرَ فَلا اِثمَ عَلَیهِ لِمَنِ اتَّقی وَاتَّقُوا اللهَ وَ اعلَمُوا اَنَّکُم اِلَیهِ تُحشَرُونَ (بقره ـ ۲۰۳)

چند روز بعد از اتمام حج (در ایام تشریق) باز بذکر و تکبیر خدا بپردازید البته اگر کسی بدو روز اختصار کند یا کسی بعلت ورع و پرهیزگاری آنرا طولانی کند مانعی ندارد - از خدا بپرهیزید و بدانید که بازگشت همه‌تان بسوی اوست.

كُتِبَ عَلَيْكُمُ الْقِتَالُ وَهُوَ كُرْهٌ لَكُمْ - وَعَسَىٰ أَنْ تَكْرَهُوا شَيْئًا وَهُوَ خَيْرٌ لَكُمْ وَعَسَىٰ أَنْ تُحِبُّوا شَيْئًا وَهُوَ شَرٌّ لَكُمْ وَاللَّهُ يَعْلَمُ وَأَنْتُمْ لَا تَعْلَمُونَ (بقره - ۲۱۶)

جهاد در راه خدا بر شما فرض شده و حال آنکه اقدام بآن برای شما ناگواراست چه بسیار چیزهائی که از آن بدتان میآید در صورتیکه برای شما مفید و متضمن صلاح شماست و چه چیزهائی را که دوست دارید در حالیکه آن چیز مایه شر و فساد شماست خداوند اسراری را میداند که شما نمیدانید.

يَسْئَلُونَكَ عَنِ الشَّهْرِ الْحَرَامِ قِتَالٍ فِيهِ - قُلْ قِتَالٌ فِيهِ كَبِيرٌ وَصَدٌّ عَنْ سَبِيلِ اللَّهِ وَكُفْرٌ بِهِ وَالْمَسْجِدِ الْحَرَامِ وَإِخْرَاجُ أَهْلِهِ مِنْهُ أَكْبَرُ عِنْدَ اللَّهِ وَالْفِتْنَةُ أَكْبَرُ مِنَ الْقَتْلِ وَلَا يَزَالُونَ يُقَاتِلُونَكُمْ حَتَّىٰ يَرُدُّوكُمْ عَنْ دِينِكُمْ إِنِ اسْتَطَاعُوا وَمَنْ يَرْتَدِدْ مِنْكُمْ عَنْ دِينِهِ فَيَمُتْ وَهُوَ كَافِرٌ فَأُولَٰئِكَ حَبِطَتْ أَعْمَالُهُمْ فِي الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ وَأُولَٰئِكَ أَصْحَابُ النَّارِ هُمْ فِيهَا خَالِدُونَ (بقره - ۲۱۷)

ای محمد مردم از جنگ در ماه حرام پرسش میکنند بگو این کار گناه بزرگی است جلوگیری از مردم در راه خدا و کفر بخدا و هتك حرمت کعبه و بیرون راندن مردم از آن گناه بزرگتری است ایجاد فتنه و فساد از قتل و جنگ بدتر است این کافران آنقدر با شما میجنگند که بخیال خود شما را از دین خود برگردانند (اگر بتوانند) بدانید که هر کس از دین خود برگردد و در آن حال بمیرد چنین افرادی اعمالشان در دنیا و قیامت تباه شده و تا ابد با آتش دوزخ قرین خواهند بود

إِنَّ الَّذِينَ آمَنُوا وَالَّذِينَ هَاجَرُوا وَ جَاهَدُوا فِي سَبِيلِ اللهِ أُولَئِكَ يَرْجُونَ رَحْمَتَ اللهِ وَاللهُ غَفُورٌ رَحِيمٌ (بقره ـ ۲۱۸)

کسانیکه ایمان آوردند و با محمد ازوطن خود مسافرت کردند ودرراه خدا بـه جهاد پرداختند اینها باید بمرحمت خداوند امّیدوار باشند خداوند بر آنها بخشنده و مهربان است.

حَافِظُوا عَلَى الصَّلَوَاتِ وَالصَّلَوةِ الْوُسْطَى وَقُومُوا لِلّهِ قَانِتِينَ (بقره ـ ۲۳۸)

دراداء نماز توجّه ومراقبت داشته باشید مخصوصاً نمازوسطی (نماز صبح) و روی خشوع وتذلّل بدرگاه خداوند بمالید ودراطاعت او بایستید.

فَإِنْ خِفْتُمْ فَرِجَالاً أَوْ رُكْبَاناً فَإِذَا أَمِنتُمْ فَاذْكُرُوا اللهَ كَمَا عَلَّمَكُمْ مَا لَمْ تَكُونُوا تَعْلَمُونَ (بقره ـ ۲۳۹)

اگر دراداء نماز بیم خطری داشته باشید بهر حال که مقدور است بخوانید پیاده یـا سواره وقتی رفع خطر شد آنوقت با آداب نمازرا بجای آرید بشکرانه آنکه خداوند شما را بچیزهائی واقف کرد که از آن بیخبر بودید.

لَا يُكَلِّفُ اللهُ نَفْساً إِلَّا وُسْعَهَا لَهَا مَا كَسَبَتْ وَعَلَيْهَا مَا اكْتَسَبَتْ (بقره ـ ۲۸۶)

خدا هیچوقت بکسی تکلیف خارج ازاندازه نمیکند هر کس بنتایج اعمال خوب وبد خود میرسد.

إِنَّ أَوَّلَ بَيْتٍ وُضِعَ لِلنَّاسِ لَلَّذِي بِبَكَّةَ مُبَارَكاً وَهُدًى لِلْعَالَمِينَ (آل عمران ـ ۹۶)

اولین خانه‌ای که برای عبادت بشر ساخته شده خانه کعبه است که در آن برکت خدا وهدایت مردم است.

فِيهِ آيَاتٌ بَيِّنَاتٌ مَقَامُ إِبْرَاهِيمَ وَمَنْ دَخَلَهُ كَانَ آمِنًا وَلِلَّهِ عَلَى النَّاسِ حِجُّ الْبَيْتِ مَنِ اسْتَطَاعَ إِلَيْهِ سَبِيلًا وَمَنْ كَفَرَ فَإِنَّ اللَّهَ غَنِيٌّ عَنِ الْعَالَمِينَ
(آل‌عمران ـ ۹۷)

درخانه کعبه آیات خدائی پیدا و آشکاراست ـ خانه کعبه محل عبادت ابراهیم خلیل است هر کس وارد آن شود ازهر صدمه و گزندی مصونیت دارد زیارت خانه خدا برهرفردی که استطاعت رسیدن بآنجا را داشته باشد واجب است هر کس آنرا انکار کند وبآن کفرورزد بخود زیان میرساند زیرا خدا ازتمام دنیا بی‌نیازاست .

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَا تَقْرَبُوا الصَّلَاةَ وَأَنْتُمْ سُكَارَى حَتَّى تَعْلَمُوا مَا تَقُولُونَ وَلَا جُنُبًا إِلَّا عَابِرِي سَبِيلٍ حَتَّى تَغْتَسِلُوا وَإِنْ كُنْتُمْ مَرْضَى أَوْ عَلَى سَفَرٍ أَوْ جَاءَ أَحَدٌ مِنْكُمْ مِنَ الْغَائِطِ أَوْ لَامَسْتُمُ النِّسَاءَ فَلَمْ تَجِدُوا مَاءً فَتَيَمَّمُوا صَعِيدًا طَيِّبًا فَامْسَحُوا بِوُجُوهِكُمْ وَأَيْدِيكُمْ إِنَّ اللَّهَ كَانَ عَفُوًّا غَفُورًا (نساء ـ ۴۳)

ای اهل ایمان هر گزدرحال مستی مشغول نمازنشوید مگر آنکه اعمال و اقوال خود را درست تشخیص بدهید همچنین درحال جنابت مادام که غسل نکرده‌اید . (مگر آنکه مسافر باشید) هر گاه بیمار یا مسافر باشید و باین دو جهت نتوانید غسل کنید یا با وجود قضای حاجت ونزدیکی با زنان آب برای غسل بدست نیاوردید با خاك پاك تیمم کنید یعنی کف دست برخاك مالیده دست وصورت را باآن مسح کنید. خدا دراین موارد بخشنده وآمرزنده است .

وَإِذَا ضَرَبْتُمْ فِي الْأَرْضِ فَلَيْسَ عَلَيْكُمْ جُنَاحٌ أَنْ تَقْصُرُوا مِنَ الصَّلَاةِ إِنْ خِفْتُمْ أَنْ يَفْتِنَكُمُ الَّذِينَ كَفَرُوا ـ إِنَّ الْكَافِرِينَ كَانُوا لَكُمْ عَدُوًّا مُبِينًا
(نساء ـ ۱۰۱)

هروقت بمسافرت رفتید مانعی ندارد که نمازرا کوتاه کنید وقتیکه بیم داشته باشید

که کفّار در نماز گزندی بشما میرسانند زیرا کافران دشمن آشکار شما هستند.

(طرز نماز گزاری درجهاد را درفصل ۱۰ ببینید)

فَاِذَا قَضَیْتُمُ الصَّلٰوةَ فَاذْکُرُوا اللّٰهَ قِیَاماً وَقُعُوداً وَعَلٰی جُنُوبِکُمْ ـ فَاِذَا اطْمَأْنَنْتُمْ فَاَقِیمُوا الصَّلٰوةَ اِنَّ الصَّلٰوةَ کَانَتْ عَلَی الْمُؤْمِنِینَ کِتَاباً مَوْقُوتاً
(نساء ـ ۱۰۳)

همینکه نماز را تمام کردید ایستاده یا نشسته یا خوابیده بهرحال که هستید اوراد بعداز نماز را بخوانید وخدا را ذکر کنید وقتیکه رفع مانع ازقبیل مسافرت یا بیم از کفّار شد آنوقت نماز کامل بخوانید زیرا نماز براهل ایمان حکم لازم الاجراء است که باید بوقت خود انجام شود.

یَا اَیُّهَا الَّذِینَ آمَنُوا لَا تُحِلُّوا شَعَائِرَ اللّٰهِ وَلَا الشَّهْرَ الْحَرَامَ وَلَا الْهَدْیَ وَلَا الْقَلَائِدَ وَلَا آمِّینَ الْبَیْتَ الْحَرَامَ یَبْتَغُونَ فَضْلاً مِنْ رَبِّهِمْ وَرِضْوَاناً وَاِذَا حَلَلْتُمْ فَاصْطَادُوا وَلَا یَجْرِمَنَّکُمْ شَنَآنُ قَوْمٍ اَنْ صَدُّوکُمْ عَنِ الْمَسْجِدِ الْحَرَامِ اَنْ تَعْتَدُوا وَتَعَاوَنُوا عَلَی الْبِرِّ وَالتَّقْوٰی وَلَا تَعَاوَنُوا عَلَی الْاِثْمِ وَالْعُدْوَانِ وَاتَّقُوا اللّٰهَ اِنَّ اللّٰهَ شَدِیدُ الْعِقَابِ (مائده ـ ۲)

ای اهل ایمان بحریم ـ قواعد واحکام خدا تجاوز نکنید وهمچنین نسبت بماه حرام وقربانیهای باعلامت و بی‌علامت حاجیان وواردین و زائرین خانه خدا که بامید کسب فیض از راه دور وارد شده‌اند یا بخواهند درآنجا بکسب بپردازند ـ البته وقتی‌ازحال احرام خارج شدید مجازید صید کنید ـ مواظب باشیدممانعت وعداوت عدّه‌ای درمکّه شمارا وادار بارتکاب جرم نکند همیشه برتقوی‌وپرهیزگاری اجتماع ومساعدت کنید برای ارتکاب گناه وایجاد خصومت دسته بندی نکنید ازغضب خدا بپرهیزید زیرا عقوبت خداوند سخت است.

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا إِذَا قُمْتُمْ إِلَى الصَّلٰوةِ فَاغْسِلُوا وُجُوهَكُمْ وَ أَيْدِيَكُمْ إِلَى الْمَرَافِقِ وَامْسَحُوا بِرُؤُسِكُمْ وَ أَرْجُلَكُمْ إِلَى الْكَعْبَيْنِ - وَإِنْ كُنْتُمْ جُنُباً فَاطَّهَّرُوا وَإِنْ كُنْتُمْ مَرْضَى أَوْعَلَى سَفَرٍ أَوْجَاءَ أَحَدٌ مِنْكُمْ مِنَ الْغَائِطِ أَوْلَامَسْتُمُ النِّسَاءَ فَلَمْ تَجِدُوا مَاءً فَتَيَمَّمُوا صَعِيداً طَيِّباً فَامْسَحُوا بِوُجُوهِكُمْ وَأَيْدِيكُمْ مِنْهُ مَا يُرِيدُ اللهُ لِيَجْعَلَ عَلَيْكُمْ مِنْ حَرَجٍ وَلٰكِنْ يُرِيدُ لِيُطَهِّرَكُمْ وَلِيُتِمَّ نِعْمَتَهُ عَلَيْكُمْ لَعَلَّكُمْ تَشْكُرُونَ (مائده - ٦)

ای اهل ایمان وقتی میخواهید نماز بگذارید صورت خود را بشوئید وهمچنین دستها را تا آرنج - وسرتان را مسح کنید و نیز پاها را تا قوزك بشوئید (یا مسح کنید). هرگاه جُنب بودید غسل کنید. حال اگر بعلت بیماری یامسافرت نتوانید آب استعمال کنید یاپس ازقضای حاجت یادست زدن بزنان آب برای تطهیر پیدا نکنید با خاك پاك تیمم کنید یعنی صورت ودستهارا باخاك مسح کنید- این راهم بدانید که خداوند بااین مقررات نمیخواهد برای شما زحمت وتکلیف ایجاد کند بلکه منظور این است که شما پاك وپاکیزه باشید وخدا میخواهد نعمت سلامت و نظافت را بر شما تمام کند شاید درقبال آن شکر گزار باشید.

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَيَبْلُوَنَّكُمُ اللهُ بِشَيْءٍ مِنَ الصَّيْدِ تَنَالُهُ أَيْدِيكُمْ وَرِمَاحُكُمْ لِيَعْلَمَ اللهُ مَنْ يَخَافُهُ بِالْغَيْبِ فَمَنِ اعْتَدَى بَعْدَ ذٰلِكَ فَلَهُ عَذَابٌ أَلِيمٌ (مائده-٩٤)

ای اهل ایمان خداوند شمارا بشکاری که در دسترس وتیررس شماقرارمیدهدمیآزماید تا بفهمد چه کسی درباطن ودرغیاب ازخدا میترسد- پس هر که بعدازاین ازدستور خدا (منع شکار درحال احرام) تجاوز کند دچار عذاب دردناك خواهد شد.

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَا تَقْتُلُوا الصَّيْدَ وَأَنْتُمْ حُرُمٌ وَ مَنْ قَتَلَهُ مِنْكُمْ مُتَعَمِّداً فَجَزَاءٌ مِثْلُ مَاقَتَلَ مِنَ النَّعَمِ يَحْكُمُ بِهِ ذَوَاعَدْلٍ مِنْكُمْ هَدْياً بَالِغَ الْكَعْبَةِ أَوْ

کفّارة طعام مساکین او عدل ذلك صیاماً لیذوق وبال امره ـ عفا الله عمّا سلف ومن عاد فینتقم الله منه والله عزیز ذوانتقام (مائده ـ ۹۵)

ای اهل ایمان درحال احرام شکار نزنید ـ هر کس عمداً درمدت احرام صید بزند جزاء و کفّاره او هدیه‌ایست مثل آن صید بکعبه که مثلیّت آنرا دو مؤمن عادل تصدیق کنند (شخص مقصر آن هدیه را باید بخانه کعبه تقدیم کند) یا چند فقیر را غذا بدهد یا معادل همان هدیه روزه بدارد تا مجازات عمل بدخودرا بچشد ـ البته خداوند نسبت بگناهان گذشته شما در دوره جاهلیت گذشت فرموده است اما اگر بعدازاین تکرار شود خدا ازشما انتقام خواهد کشید زیرا خداوند مقتدر است و انتقام اعمال زشت را میگیرد .

جعل الله الکعبة البیت الحرام قیاماً للنّاس والشّهر الحرام والهدی والقلائد ذلك لتعلموا انّ الله یعلم ما فی السّموات و ما فی الارض وانّ الله بکلّ شیئٍ علیم اعلموا انّ الله شدید العقاب وانّ الله غفور رحیم (مائده ـ ۹۷و۹۸)

خداوند خانه کعبه را مرکزاحرام قرارداد وبرای حفظ مصالح بشرحرمت آنرا لازم شمرد ونیزماه حرام را برای استراحت وترك جنگ مقرر فرمود قربانیهای نشاندار وبی نشان برقرار ساخت ـ اینها برای آن است که بدانید خداوند بتمام آنچه درآسمانها وزمین است واقف وداناست وازهرچیزی خبردارد ـ بدانید که عقوبت خدا سخت است ودر عین حال آمرزنده ومهربان است .

ما جعل الله من بحیرةٍ ولا سائبةٍ ولا وصیلةٍ ولاحامٍ ولکنّ الّذین کفروا یفترون علی الله الکذب واکثرهم لایعقلون (مائده ـ ۱۰۳)

خداوند بعضی نذور وآداب خرافی را ازقبیل اینکه گوش شتررا بشکافند وآزاد کنند یا شتررا مطلقاً رهاسازند یا بچه هفتم شتررا که نرباشد نذر بتها کنند یاشتری

را که ده شکم بزاید از سواری معاف نمایند مقرر نفرموده اما کفار با جعل چنین احکامی برخدا دروغ بستند وافتراء زدند درحالیکه بیشتر آنها عقل ندارند.

یَا بَنِی آدَمَ خُذُوا زِینَتَکُمْ عِنْدَ کُلِّ مَسْجِدٍ وَ کُلُوا وَ اشْرَبُوا وَلَا تُسْرِفُوا إِنَّهُ لَا یُحِبُّ الْمُسْرِفِینَ (اعراف - ۳۱)

ای مردم درمساجد وهنگام انجام عبادات زیور آلات ولباسهای فاخر خود را دربر نمائید - ازنعمتهای دنیا بخورید وبنوشید وزیاده روی نکنید زیرا خدا مسرفان را دوست نمیدارد.

وَمَا کَانَ صَلَاتُهُمْ عِنْدَ الْبَیْتِ إِلَّا مُکَاءً وَتَصْدِیَةً فَذُوقُوا الْعَذَابَ بِمَا کُنْتُمْ تَکْفُرُونَ (انفال - ۳۵)

نمازخواندن این مردم ریاکار درخانه کعبه توأم باسوت کشیدن و کف زدن است و مقصود آنان متفرق ساختن مسلمین است - بآنها بگودرقبال کفرورزی آماده چشیدن عذاب سخت باشید.

مَا کَانَ لِلْمُشْرِکِینَ أَنْ یَعْمُرُوا مَسَاجِدَ اللَّهِ شَاهِدِینَ عَلَی أَنْفُسِهِمْ بِالْکُفْرِ - أُولَئِکَ حَبِطَتْ أَعْمَالُهُمْ وَفِی النَّارِ هُمْ خَالِدُونَ (توبه - ۱۷)

مشرکین که بکفر خود گواهند حق ندارند مساجد خدارا تعمیر کنند - آنها رنجشان هدر وزحماتشان بیحاصل است و تا ابد مستحق آتش دوزخند.

إِنَّمَا یَعْمُرُ مَسَاجِدَ اللَّهِ مَنْ آمَنَ بِاللَّهِ وَالْیَوْمِ الْآخِرِ وَ أَقَامَ الصَّلَوةَ وَآتَی الزَّکَوةَ وَلَمْ یَخْشَ إِلَّا اللَّهَ فَعَسَی أُولَئِکَ أَنْ یَکُونُوا مِنَ الْمُهْتَدِینَ (توبه - ۱۸)

تعمیر مساجد خدا منحصراً بدست کسانی است که بخدا وروزقیامت ایمان دارند و نماز میگذارند وزکوة میدهند و جز خدا از کسی نمیترسند - اینها باید امیدوار باشند که جزو هدایت شدگان درآیند.

اَجَعَلْتُمْ سِقایَةَ الْحاجِّ وَعِمارَةَ الْمَسْجِدِ الْحَرامِ کَمَنْ آمَنَ بِاللهِ وَالْیَوْمِ الْآخِرِ وَجاهَدَ فی سَبیلِ اللهِ ـ لایَسْتَوُونَ عِنْدَاللهِ ـ وَاللهُ لایَهْدِی الْقَوْمَ الظّالِمینَ (توبه ــ ۱۹)

آیا آب دادن بحُجّاج وتعمیر خانه کعبه را بدون ایمان قلبی باایمان حقیقی بخدا وروزقیامت و کوشش درراه خدا مقایسه میکنید وبرابرمیگیرید؟ خیر اینها درنزد خدا مُساوی نیستند ـ خداوند مردم ستمکار را بااین اعمال ریاکارانه هدایت نخواهد کرد .

یا اَیُّهَا الَّذینَ آمَنُوا اِنَّمَا الْمُشْرِکُونَ نَجَسٌ فَلایَقْرَبُوا الْمَسْجِدَ الْحَرامَ بَعْدَ عامِهِمْ هذا ـ وَاِنْ خِفْتُمْ عَیْلَةً فَسَوْفَ یُغْنیکُمُ اللهُ مِنْ فَضْلِهِ اِنْ شاءَ اِنَّ اللهَ عَلیمٌ حَکیمٌ (توبه ــ ۲۸)

ای اهل ایمان مشرکان نجس وپلیدند و بعدازانقضاء این سال که باآنها قرارداد بسته وبآنهامُهلت دادهاید دیگر نباید بمسجدالحرام نزدیک‌شوند ـ هرگاه بانیامدن آنها ازکسادی وبیکاری وفقرمیترسید اطمینان داشته باشید که اگر خدا بخواهد شمارا ازآنان بی‌نیازخواهد کرد زیرا بهمه اموردانا وکارش ازروی حکمت‌است.

وَالَّذینَ اتَّخَذُوا مَسْجِداً ضِراراً وَکُفْراً وَتَفْریقاً بَیْنَ الْمُؤْمِنینَ وَاِرْصاداً لِمَنْ حارَبَ اللهَ وَرَسُولَهُ مِنْ قَبْلُ وَلَیَحْلِفُنَّ اِنْ اَرَدْنا اِلَّا الْحُسْنی ــ وَاللهُ یَشْهَدُ اِنَّهُمْ لَکاذِبُونَ ــ لاتَقُمْ فیهِ اَبَداً لَمَسْجِدٌ اُسِّسَ عَلَی التَّقْوی مِنْ اَوَّلِ یَوْمٍ اَحَقُّ اَنْ تَقُومَ فیهِ ــ فیهِ رِجالٌ یُحِبُّونَ اَنْ یَتَطَهَّرُوا وَاللهُ یُحِبُّ الْمُطَّهِّرینَ (توبه ــ ۱۰۷ و۱۰۸)

آنانکه مسجدی در مقابل مسجد پیغمبر برای تخریب اساس اسلام بنا کردند و منظورشان ایجاد تفرقه بین مسلمین و مساعدت بدشمنان خدا و رسول بود ـ قسم

میخورند که ما مقصودی جز تحکیم مبانی اسلام نداریم - درصورتیکه خدا می‌بیند که آنها دروغ میگویند - ای محمّد در آن مسجد قدم مگذار - مسجدیکه از روز اول بر بنای حسن نیت و پرهیز گاری تأسیس شده شایسته تست که در آن نماز بگذاری (مسجد قبا) در آن مسجد مردمی هستند که ذاتاً مایل بتزکیه نفس میباشندو از بدی و پلیدی بدورند و خداوند هم پاکیزگان رادوست میدارد.

أَفَمَنْ أَسَّسَ بُنْيَانَهُ عَلَى تَقْوَى مِنَ اللَّهِ وَ رِضْوَانٍ خَيْرٌ أَمْ مَنْ أَسَّسَ بُنْيَانَهُ عَلَى شَفَا جُرُفٍ هَارٍ فَانْهَارَ بِهِ فِي نَارِ جَهَنَّمَ وَاللَّهُ لَا يَهْدِي الْقَوْمَ الظَّالِمِينَ (توبه -- ۱۰۹)

آیا مسجدیکه بر اساس دین و پایه پرهیز گاری بنا شده بهتر است یا مسجدیکه بر پایه سستی در رهگذر سیل ساخته شده است که پایان سراشیبی آن نیز آتش جهنم است؟ چنین بنائی بمنظور ظلم وستم بر بندگان خدا تأسیس گردیده وخدا هیچوقت ظالمان راموفق نمیگرداند.

لَا يَزَالُ بُنْيَانُهُمُ الَّذِي بَنَوْا رِيبَةً فِي قُلُوبِهِمْ إِلَّا أَنْ تَقَطَّعَ قُلُوبُهُمْ وَاللَّهُ عَلِيمٌ حَكِيمٌ (توبه -- ۱۱۰)

نتیجه آن بنائی که ساخته‌اند (مسجدضرار) شك وریب دائمی در دل آنهاست مگر آنکه با توبه یا مرگ دل از آن بکنند - آری خداوند باسرار جهان آگاه و کارهایش ازروی حکمت است.

وَمَا كَانَ اللَّهُ لِيُضِلَّ قَوْماً بَعْدَ إِذْ هَدَاهُمْ حَتَّى يُبَيِّنَ لَهُمْ مَا يَتَّقُونَ إِنَّ اللَّهَ بِكُلِّ شَيْءٍ عَلِيمٌ (توبه -- ۱۱۵)

خداوند بعد از آنکه قومی را هدایت کرد دیگر آنان را گمراه ومستحق مجازات نمیکند مگر آنکه چیزهائی را که باید از آن بپرهیزند قبلاً برای آنان بیان کند (عقاب بلا بیان وجود ندارد).

وَاَقِمِ الصَّلٰوةَ طَرَفَیِ النَّهارِ وَزُلَفاً مِنَ اللَّیلِ اِنَّ الْحَسَناتِ یُذْهِبْنَ السَّیِّئاتِ ذٰلِکَ ذِکْریٰ لِلذّاکِرینَ (هود ــ ۱۱۴)

نماز را در دو طرف روز چه صبح و چه عصر بجای آر و همچنین در دل شب ودور از نظر مردم ـ زیرا کارنیك گناه‌را بر طرف میکند این دستورها برای یادآوری اهل ذکر است .

وَاِذْ تَاَذَّنَ رَبُّکُمْ لَئِنْ شَکَرْتُمْ لَاَزیدَنَّکُمْ وَلَئِنْ کَفَرْتُمْ اِنَّ عَذابی لَشَدیدٌ (ابراهیم ــ ۷)

خدای شما اعلام فرموده که اگرشکر نعمت را بجا آرید نعمت شماراازیاد خواهم کرد و اگر کفر بورزید و غافل و مغرور شوید شما را بعذاب سخت گرفتار خواهم کرد .

فَاسْئَلُوا اَهْلَ الذِّکْرِ اِنْ کُنْتُمْ لاتَعْلَمُونَ بِالْبَیِّناتِ وَالزُّبُرِ (نحل ۴۳ و ۴۴)

ای مردم اگر بصحّت آیات و حقایق کتب الهی واقف نیستید بروید از علماء و دانشمندان ومُطّلعین بپرسید .

وَلَئِنْ صَبَرْتُمْ لَهُوَ خَیْرٌ لِلصّابِرینَ (نحل ــ ۱۲۶)

اگر صبر وتحمّل داشته باشید نتیجه خیر خواهید برد .

وَاصْبِرْ وَما صَبْرُکَ اِلّا بِاللهِ (نحل ــ ۱۲۷)

صبر وتحمل پیشه کن ــ صبر وتحمل تو فقط برای رضای خداست . وجز باتّکاء او بپشتیبانی کسی دیگر نیست .

وَما کُنّا مُعَذِّبینَ حَتّیٰ نَبْعَثَ رَسُولاً (اسراء ــ۱۵)

هیچ ملتی را عقوبت وعذاب نمیکنیم مگر آنکه قبلا احکام خود را وسیله انبیاء

بآنها ابلاغ کنیم .

وَأْمُرْ اَهلَكَ بِالصَّلوٰةِ وَاْصطَبِرْ عَلَیها (طه - ۱۳۲)

باهلبیت خود امر کن نماز بگذارند وروی نماز ایستادگی کن.

وَلَو اَنّا اَهلَکناهُم بِعَذابٍ مِن قَبله لَقالُوا رَبَّنا لَولا اَرسَلتَ اِلَینا رَسُولاً فَنَتَّبِعَ آیاتَكَ مِن قَبلِ اَن نَذِلَّ وَنَخزیٰ (طٰه - ۱۳۴)

اگر ما قبل از ارسال رسل آنها را بعذابی دچار میساختیم میگفتند خداوندا چرا قبلا کسی بر ما نفرستادی تا از آیات تو تبعیّت کنیم (میکردیم) واینطور بیچاره وبدبخت نمیشدیم ؟

قُل کُلٌّ مُتَرَبِّصٌ فَتَرَبَّصُوا فَستَعلَمُونَ مَن اَصحابُ الصِّراطِ السَّوِیِّ وَمَنِ اهتَدیٰ (طٰه - ۱۳۵)

بگو همه منتظر روزحساب‌هستند شماهم منتظر باشید تا معلوم شود اهل حق کیست وهادی کدامیك هستیم .

اِنَّ الَّذینَ کَفَرُوا وَیَصُدُّونَ عَن سَبیلِ اللهِ وَالمَسجِدِ الحَرامِ الَّذی جَعَلناهُ لِلنّاسِ سَواءً العاکِفُ فیهِ وَالبادِ - وَمَن یُرِدفیهِ بِالحادٍ بِظُلمٍ نُذِقهُ مِن عَذابٍ الیمٍ (حج - ۲۵)

کسانیکه کفر میورزند و مردم را از راه خدا بر میگردانند و مانع میشوند که مردم بزیارت مسجد الحرامی بروند که احترام آنرا بر شهری و بیابانی بطور یکسان‌واجب شمرده‌ایم وهمچنین آنانکه‌درخانه‌خدامرتکب کفروظلم شوند بآنان عذاب دردناك میچشانیم .

وَاِذ بَوَّأنا لِاِبراهیمَ مَکانَ البَیتِ اَن لاتُشرِك بی شَیئاً وَطَهِّر بَیتِیَ لِلطّائفینَ

وَالْقَائِمِينَ وَالرُّكَّعِ السُّجُودِ (حج - ۲۶)

ویاد آر که ابراهیم را در بیت الحرام جای دادیم و باو گفتیم که هیچ چیز را شریك من قرار مده وخانه مرا برای زائرین وعبادت گزاران ور کوع وسجده کنندگان پاك كن (از لوث وجود بتان وسایر کثافات پاك نگهدار) .

وَأَذِّنْ فِي النَّاسِ بِالْحَجِّ يَأْتُوكَ رِجَالًا وَعَلَىٰ كُلِّ ضَامِرٍ يَأْتِينَ مِنْ كُلِّ فَجٍّ عَمِيقٍ (حج - ۲۷)

مردم را عموماً برای اداء حج دعوت کن تا پیاده وسواره بسوی تو بیایند واز هر راه وسیع وطولانی در این سرزمین جمع شوند .

لِيَشْهَدُوا مَنَافِعَ لَهُمْ وَيَذْكُرُوا اسْمَ اللَّهِ فِي أَيَّامٍ مَعْلُومَاتٍ عَلَىٰ مَا رَزَقَهُمْ مِنْ بَهِيمَةِ الْأَنْعَامِ فَكُلُوا مِنْهَا وَأَطْعِمُوا الْبَائِسَ الْفَقِيرَ (حج - ۲۸)

تا فوائد خود رادر آن اجتماع ببینند وخدا را درروزهای معیّنی ذکر کنند وشکر او را بجای آرند که بآنها از حیوانات (شتر و گوسفند و امثال آن) روزی داده است - بنابراین از گوشت آن حیوانات بخورید و مازاد آنرا بمردم فقیر مستمند بخورانید .

ثُمَّ لْيَقْضُوا تَفَثَهُمْ وَلْيُوفُوا نُذُورَهُمْ وَلْيَطَّوَّفُوا بِالْبَيْتِ الْعَتِيقِ (حج - ۲۹)

بعد بگو که مناسك حج وحلق وتقصیر (سرتراشیدن وسبك كردن لباس) را انجام دهند - ونذرهائی که کرده‌اند اداء کنند ودور خانه خدا بگردند.

ذَٰلِكَ وَمَنْ يُعَظِّمْ حُرُمَاتِ اللَّهِ فَهُوَ خَيْرٌ لَهُ عِنْدَ رَبِّهِ (حج - ۳۰)

این است احکام وآداب حج - حال هر کس حدود قواعد خدا را نگهدارد این در نزد خدا بنفع اوست وبحال او مفید است .

ذلِكَ وَمَنْ يُعَظِّمْ شَعائِرَ اللهِ فَإنَّها مِنْ تَقْوَى الْقُلُوبِ لَكُمْ فِيها مَنافِعُ إلى أَجَلٍ مُسَمًّى ثُمَّ مَحِلُّها إلَى الْبَيْتِ الْعَتِيقِ (حج - ۳۲ و۳۳)

این است سخن حق - هر کس راه وروش خدارا تکریم کند ووظایف دینی خودرا انجام دهد این دلیل پاکی قلب اوست - دراین تعظیم شعائر ومناسك حج درموعد معین برای شما منافع فراوان وجود دارد و محل اجراء این آداب و رسوم خانه کعبه است .

وَلِكُلِّ أُمَّةٍ جَعَلْنا مَنْسَكاً لِيَذْكُرُوا اسْمَ اللهِ عَلى ما رَزَقَهُمْ مِنْ بَهِيمَةِ الأَنْعامِ فَإلٰهُكُمْ إلٰهٌ واحِدٌ فَلَهُ أَسْلِمُوا وَبَشِّرِ الْمُخْبِتِينَ الَّذِينَ إذا ذُكِرَ اللهُ وَجِلَتْ قُلُوبُهُمْ وَالصّابِرِينَ عَلى ما أَصابَهُمْ وَالْمُقِيمِي الصَّلوةِ وَمِمّا رَزَقْناهُمْ يُنْفِقُونَ (حج - ۳٤ و۳۵)

برای هر اُمتی آداب وشرایعی مقرر فرموده بودیم تابر روزیهای خود و مخصوصاً حیوانات هنگام ذبح آن نام خدارا یاد کنند - درعین‌حال خدای همه شما یکی است تسلیم فرمان اوباشید- ای مُحمّد بمردم متواضع که از ذکر نام خدا متأثر میشوند بشارت ده وهمچنین کسانیکه درمقابل شداید پایداری میورزند و نماز میگذارند وازآنچه دارند بمردم بذل و بخشش میکنند .

وَالْبُدْنَ جَعَلْناها لَكُمْ مِنْ شَعائِرِ اللهِ لَكُمْ فِيها خَيْرٌ فَاذْكُرُوا اسْمَ اللهِ عَلَيْها صَوافَّ فَإذا وَجَبَتْ جُنُوبُها فَكُلُوا مِنْها وَأَطْعِمُوا الْقانِعَ وَالْمُعْتَرَّ كَذٰلِكَ سَخَّرْناها لَكُمْ لَعَلَّكُمْ تَشْكُرُونَ (حج - ۳٦)

قربانی کردن شترهای چاق را ازشعائرحج قرارادادیم که مُتضّمن منافع و فوائد شماست - هنگام ذبح نام خدارا برآن ذکر کنید (درحالیکه دستهای اورا بسته و مشغول‌ذبح هستید) وقتی که شتر کاملا ذبح شد وبپهلو افتاد آنوقت ازآن بخورید

وبمردم فقیر ومستمند هم از آن بدهید ـ ما این حیوانات رامسخر شما ساختیم تاشکر نعمتهارا بجا بیاورید.

لَنْ یَنالَ اللهَ لُحُومُها وَلادِماؤُها وَلٰکِنْ یَنالُهُ التَّقْوی مِنْکُمْ ـ کَذٰلِکَ سَخَّرَها لَکُمْ لِتُکَبِّرُوا اللهَ عَلیٰ ماهَدیٰکُمْ وَبَشِّرِ الْمُحْسِنِینَ (حج ـ ۳۷)

خون و گوشت این قربانیها بخدانمیرسد چیزیکه خدا ازآن خشنود میشود تقوی و تمایل شما بحفظ شعایر دینی است باین ترتیب خداوند این حیوانات را مسخر شما ساخته تا خدارا بپاس توفیق و هدایت تکبیروستایش کنید ـ و تونیکوکاران و قربانی کنندگان رابحسن عاقبت بشارت ده.

لِکُلِّ اُمَّةٍ جَعَلْنا مَنْسَکاً هُمْ ناسِکُوهُ فَلا یُنازِعُنَّکَ فِی الْاَمْرِ وَادْعُ اِلیٰ رَبِّکَ اِنَّکَ لَعَلیٰ هُدیً مُسْتَقِیمٍ (حج ـ ۶۷)

برای هرامت و گروهی شعایر ومعابدی قرارداده بودیم که آنرا پیروی‌میکردند واکنون مردم نباید درمورد دستورهای الهی وشعایراسلام باتومنازعه کنند ـ مردم را بسوی خدای خود دعوت کن که راه توراه راست وراه هدایت است.

یااَیُّهَاالَّذِینَ آمَنُوا ارْکَعُوا وَاسْجُدُوا وَاعْبُدُوا رَبَّکُمْ وَافْعَلُوا الْخَیْرَ لَعَلَّکُمْ تُفْلِحُونَ (حج ـ ۷۷)

ای اهل ایمان بارکوع وسجود خدای خودرا پرستش کنید وبعبادت اوبپردازیدو کارنیك انجام دهید شاید باینوسیله رستگارشوید.

وَجاهِدُوا فِی اللهِ حَقَّ جِهادِهِ هُوَاجْتَبیٰکُمْ وَماجَعَلَ عَلَیْکُمْ فِی الدِّینِ مِنْ حَرَجٍ ـ مِلَّةَ اَبِیکُمْ اِبْراهِیمَ هُوَسَمّیٰکُمُ الْمُسْلِمِینَ مِنْ قَبْلُ وَفِی هٰذالِیَکُونَ الرَّسُولُ شَهِیداً عَلَیْکُمْ وَتَکُونُوا شُهَداءَ عَلَی النّاسِ (حج ـ ۷۸)

درراه خدا تاحدلزوم جهاد کنید او شما را بافتخار اسلام مفتخر ومنتخب نموده و درانجام وظایف دینی برای شما تکلیف شاقّ قرار نداده - این آئین ابراهیم خلیل پدر شماست او شما را قبلا و درهمین قرآن بنام مسلمان خوانده است تاپیغمبر براعمال شما گواه وشمانیز مراقب اعمال وافعال سایرافراد بشر باشید.

فَأَقِيمُوا الصَّلٰوةَ وَآتُوا الزَّكٰوةَ وَاعْتَصِمُوا بِاللهِ هُوَ مَوْلٰيكُمْ فَنِعْمَ الْمَوْلىٰ وَنِعْمَ النَّصِيرُ (حج - ۷۸)

بنا براین نماز بگذارید وزکوة بدهید وبخدامتوسل شوید او یار ونگهبان شماست - چه نگهبان خوبی وچه کمك ومدد گار شایسته‌ای.

وَلَا نُكَلِّفُ نَفْسًا إِلَّا وُسْعَهَا (مؤمنون - ۶۲)

ما بهیچکس زائد برحدود طاقت و توانائی تکلیف انجام وظیفه نمیکنیم.

فِي بُيُوتٍ أَذِنَ اللهُ أَنْ تُرْفَعَ وَيُذْكَرَ فِيهَا اسْمُهُ يُسَبِّحُ لَهُ فِيهَا بِالْغُدُوِّ وَالْآصَالِ (نور - ۳۶)

دربعضی خانه‌ها مانند مساجد - خدا اجازه داده که نام او ببلندی یاد شود ودرآن صبحگاه وشامگاه اورا تسبیح وتقدیس کنند.

رِجَالٌ لَا تُلْهِيهِمْ تِجَارَةٌ وَلَا بَيْعٌ عَنْ ذِكْرِ اللهِ وَإِقَامَ الصَّلٰوةِ وَإِيتَاءِ الزَّكٰوةِ يَخَافُونَ يَوْمًا تَتَقَلَّبُ فِيهِ الْقُلُوبُ وَالْأَبْصَارُ لِيَجْزِيَهُمُ اللهُ أَحْسَنَ مَا عَمِلُوا وَيَزِيدَهُمْ مِنْ فَضْلِهِ وَاللهُ يَرْزُقُ مَنْ يَشَاءُ بِغَيْرِ حِسَابٍ (نور - ۳۷ و۳۸)

مردانی هستند که هیچ موضوع مادّی مثل خرید وفروش وتجارت آنانرا از ذکر خدا وامردین واقامه نماز وتأدیه زکوة غافل نمیکند - ازروزی میترسند که دلها و دیده‌هادرآن روز هراسان ونگرانند وامید دارند که خداوند بوجه احسن پاداش

اعمال آنان را عطا کند و در دنیا هم روزی آنها را زیاد گرداند زیرا خداوند بهر کس بخواهد روزی بیحساب میدهد.

وَأَقِيمُوا الصَّلٰوةَ وَآتُوا الزَّكٰوةَ وَأَطِيعُوا الرَّسُولَ لَعَلَّكُمْ تُرْحَمُونَ
(نور - ۵۶)

نماز بگذارید و زکوة بدهید و از رسول اطاعت کنید شاید مورد لطف و عنایت خداوند واقع شوید.

وَمَا أَهْلَكْنَا مِنْ قَرْيَةٍ إِلَّا لَهَا مُنْذِرُونَ - ذِكْرَىٰ وَمَا كُنَّا ظَالِمِينَ
(شعراء - ۲۰۸ و ۲۰۹)

ماهیچ شهر و دیاری را نابود نساختیم مگر آنکه قبلا بوسیله انبیاء عواقب اعمال زشت را بآنها تذکر دادیم - ما درخدائی خود ستمکار نیستیم.

(بآیه ۵۹ سوره قصص درفصل ۵ مراجعه شود)

وَأَقِمِ الصَّلٰوةَ إِنَّ الصَّلٰوةَ تَنْهَىٰ عَنِ الْفَحْشَاءِ وَالْمُنْكَرِ وَلَذِكْرُ اللهِ أَكْبَرُ وَاللهُ يَعْلَمُ مَا تَصْنَعُونَ (عنکبوت - ۴۵)

نماز رابپای دارید زیرا نمازازاعمال زشت جلوگیری میکند ذکرخدابزرگترین اذکاراست - وخدا باعمال شما آگاه است.

(بآیات ۱۷ و ۱۸ سوره روم در فصل ۱ توجه شود)

وَمَا آتَيْتُمْ مِنْ رِبًا لِيَرْبُوَا فِي أَمْوَالِ النَّاسِ فَلَا يَرْبُوا عِنْدَ اللهِ وَمَا آتَيْتُمْ مِنْ زَكٰوةٍ تُرِيدُونَ وَجْهَ اللهِ فَأُولٰئِكَ هُمُ الْمُضْعِفُونَ (روم - ۳۹)

آن ربحی که بر باخوار میدهید تا بمال او اضافه کنید نزد خداوند و در حقیقت بهیچوجه زیاد نخواهد شد اما آنچه را از روی اخلاص برسم زکوة میدهید ثواب

دوچندان دارد - زکوةدهندگان بادادن زکوة بر کت مال خودرا دو چندان میکنند.

(آیات ۲ تا ۵ سوره لقمان در فصل ٤)

(بآیه ۱۷ سوره لفمان درفصل ۸ درباب نماز وعزم واراده مراجعه شود)

یَاأَیُّهَاالَّذِینَ آمَنُوا إِذَا نُودِیَ لِلصَّلٰوةِ مِنْ یَوْمِ الْجُمُعَةِ فَاسْعَوْا إِلٰی ذِکْرِاللهِ وَ ذَرُوا الْبَیْعَ ذٰلِکُمْ خَیْرٌ لَکُمْ إِنْ کُنْتُمْ تَعْلَمُونَ (جمعه - ۹)

ای اهل ایمان روزجمعه همینکه برای نمازدعوت شدیدو اذان شروع شدمعاملات وکارهای دنیوی را رها کنید و بعبادت خدا بشتابید اگر خوب تشخیص دهیداین بنفع شماست .

فَإِذَاقُضِیَتِ الصَّلٰوةُ فَانْتَشِرُوا فِی الْأَرْضِ وَ ابْتَغُوا مِنْ فَضْلِ اللهِ وَاذْکُرُوا اللهَ کَثِیراً لَعَلَّکُمْ تُفْلِحُونَ (جمعه - ۱۰)

نماز که بپایان رسید متفرق شوید وبکسب وکار خود بر گردید و همیشه بیاد خدا باشید و او را ذکر کنید شاید رستگار شوید .

وَإِذَا رَأَوْا تِجَارَةً أَوْلَهْواً انْفَضُّوا إِلَیْهَا وَتَرَکُوکَ قَائِماًقُلْ مَاعِنْدَاللهِ خَیْرٌمِنَ اللَّهْوِوَمِنَ التِّجَارَةِ وَاللهُ خَیْرُالرَّازِقِینَ (جمعه - ۱۱)

این مردم نفع طلب وقتی معامله یاتفریحی را ببینند بسوی آن میشتابند و ترا در نماز تنها سرپا نگه میدارند بگو آنچه نزدخداست از تفریح و تجارت بهتراست- او بهترین روزی رسان است .

آیه ۷ سوره طلاق در فصل ۱٦ تکلیف بقدر وسع)

(آیات ۲۲ و ۲۳ و ۳٤ سوره معارج درفصل ۲۵ اداء نماز)

وَاَنَّ الْمَسَاجِدَ لِلّٰهِ فَلاٰ تَدْعُوا مَعَ اللّٰهِ اَحَداً (جن ـ ۱۸)

مساجد مخصوص پرستش ذات خداوند است باوجود خدا دیگری را نطلبید و پرستش نکنید.

اِنَّ نَاشِئَةَ اللَّیْلِ هِیَ اَشَدُّ وَطْأً وَاَقْوَمُ قِیلاً (مزمّل ـ ۶)

دعای نیمشب بهترین دلیل خلوص قلب و قویترین اعتراف برتأیید ایمان است.

(مقدمه آیه ۲۰ سوره مزمّل راجع بتکالیف در فصل ۲)

وَاَقِیمُوا الصَّلٰوةَ وَآتُوا الزَّکٰوةَ وَاَقْرِضُوا اللّٰهَ قَرْضاً حَسَناً ـ وَمَا تُقَدِّمُوا لِاَنْفُسِکُمْ مِنْ خَیْرٍ تَجِدُوهُ عِنْدَ اللّٰهِ هُوَ خَیْراً وَاَعْظَمَ اَجْراً وَاسْتَغْفِرُوا اللّٰهَ اِنَّ اللّٰهَ غَفُورٌ رَحِیمٌ (مزمّل ـ ۲۰)

نماز را برپای دارید زکوة بدهید بوسیله کمك بارتش اسلام بخدا قرض الحسنه بدهید آنچه را که پیش از مردن ازحسنات برای خود پس انداز کنید نزد خدا باز خواهید یافت وپاداش آنرا بهتر و بزرگتر دریافت میکنید از خدا طلب مغفرت کنید زیرا خدا بخشنده ومهربان است.

(آیه ۴۳ سوره مدثر درفصل ۲۰ نماز).

(آیه ۳۱ سوره قیامت در فصل ۲۰ نماز)

(آیه ۷ سوره دهر درفصل ۲۵وفای بنذر)

وَاِذَا قِیلَ لَهُمُ ارْکَعُوا لاٰ یَرْکَعُونَ ـ وَیْلٌ یَوْمَئِذٍ لِلْمُکَذِّبِینَ فَبِاَیِّ حَدِیثٍ بَعْدَهُ یُؤْمِنُونَ (مرسلات ـ ۴۸ تا ۵۰)

وای بحال تکذیب کنندگان وقتی بآنها گفته شود نماز بگذارید و در پیشگاه خدا

خم شوید اطاعت نمیکنند ـ بعد از قرآن بچه گفتاری ایمان میآورند ؟

(آیه ۱۵ سوره اعلی درفصل ۱۰ نماز)

وَسَيُجَنَّبُهَا الأَتْقَى الَّذِي يُؤْتِي مَالَهُ يَتَزَكَّى وَمَا لِأَحَدٍ عِنْدَهُ مِنْ نِعْمَةٍ تُجْزَى
إِلَّا ابْتِغَاءَ وَجْهِ رَبِّهِ الأَعْلَى وَلَسَوْفَ يَرْضَى (لیل ـ ۱۷ تا ۲۱)

مردم پرهیزگار که زکوة مال خود را بمستحقّین میدهند از آتش جهنم محفوظند وحال آنکه کسی بگردن آنها حقی وطلبی ندارد که درمقابل آن ـ آن زکوة را بدهند وصرفاً برای رضای خدا بخشش میکنند والبته مآلاً از پاداش عمل خود راضی خواهند بود .

(آیات ۱ تا ۵ سوره قدر در فصل ٤ مقام شب قدر)

(آیه ۳ سوره عصر درفصل ۲۱)

فَوَيْلٌ لِلْمُصَلِّينَ الَّذِينَ هُمْ عَنْ صَلَوٰتِهِمْ سَاهُونَ الَّذِينَ هُمْ يُرَاؤُنَ وَيَمْنَعُونَ
الْمَاعُونَ (ماعون ـ ٤ تا ۷)

پس وای برنماز گذارانی که درنماز ازیاد خدا غفلت میکنند ـ آنها که در نظر خلق ریا وخودنمائی میورزند وزکوة واحسان بفقیران را مانع میشوند .

فصل چهاردهم

عقود و ایقاعات ـ معاملات ـ بیع و ربا ـ تنظیم سند ـ شهادت ـ حق و باطل ـ نسب ـ عدالت ـ صلح ـ امانت

وَلَا تَلْبِسُوا الْحَقَّ بِالْبَاطِلِ وَتَكْتُمُوا الْحَقَّ وَأَنْتُمْ تَعْلَمُونَ (بقره ـ ۴۲)

حقیقت را لباس باطل نپوشانید وحق را دانسته وفهمیده پنهان نکنید .

(آیه ۱۷۳ سوره بقره درفصل ۹)

(آیه ۱۹۴ سوره بقره درفصل ۱۰)

وَإِنْ كَانَ ذُو عُسْرَةٍ فَنَظِرَةٌ إِلَىٰ مَيْسَرَةٍ وَأَنْ تَصَدَّقُوا خَيْرٌ لَكُمْ إِنْ كُنْتُمْ تَعْلَمُونَ (بقره ـ ۲۸۰)

اگر بدهکار شما معسر بود ودسترسی بمال نداشت باید تا حین توانائی باو مهلت بدهید ودرحال افلاس مدیون اگر دَیْن را ببخشید برای شما مفیدتر است و این در صورتی‌است که بمصالح خود آگاه باشید .

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا إِذَا تَدَايَنْتُمْ بِدَيْنٍ إِلَىٰ أَجَلٍ مُسَمًّى فَاكْتُبُوهُ ـ وَلْيَكْتُبْ بَيْنَكُمْ كَاتِبٌ بِالْعَدْلِ وَلَا يَأْبَ كَاتِبٌ أَنْ يَكْتُبَ كَمَا عَلَّمَهُ اللَّهُ ـ فَلْيَكْتُبْ وَلْيُمْلِلِ

الَّذِی عَلَیْهِ الْحَقُّ وَلْیَتَّقِ اللهَ رَبَّهُ وَلَا یَبْخَسْ مِنْهُ شَیْئاً (بقره ـ ۲۸۲)

ای اهل ایمان هر وقت معامله بنسیه میکنید که وعده دارد سندی در باره آن بنویسید ـ آن سند را باید نویسنده عادلی بین شما بنویسد (بارعایت عدالت وشرایط مناسب) البته نویسنده که خدا باو سواد داده نباید از نوشتن اسناد خودداری کند ـ او بنویسد ومدیون تأیید کند وازخدا بترسد وازشرایط چیزی کم و کسر نکند.

فَإِنْ كَانَ الَّذِی عَلَیْهِ الْحَقُّ سَفِیهاً أَوْ ضَعِیفاً أَوْ لَا یَسْتَطِیعُ أَنْ یُمِلَّ هُوَ فَلْیُمْلِلْ وَلِیُّهُ بِالْعَدْلِ وَاسْتَشْهِدُوا شَهِیدَیْنِ مِنْ رِجَالِكُمْ فَإِنْ لَمْ یَكُونَا رَجُلَیْنِ فَرَجُلٌ وَامْرَأَتَانِ مِمَّنْ تَرْضَوْنَ مِنَ الشُّهَدَاءِ أَنْ تَضِلَّ إِحْدَاهُمَا فَتُذَكِّرَ إِحْدَاهُمَا الْأُخْرَى وَلَا یَأْبَ الشُّهَدَاءُ إِذَا مَا دُعُوا (بقره ـ ۲۸۲)

حال اگر مدیون محجور (سفیه و صغیر) باشد یا نتواند شخصاً تأیید کند باید ولیّ وقیّم وبزرگتر او با رعایت عدالت آنرا تأیید کند ودراین حال دومرد نیز برای شهادت آنرا تأیید نمایند ـ اگر دومرد حاضر نبود یك مرد ودو زن از کسانیکه مورد رضایت طرفین است برای آنکه اگر یکی از آنها فراموش کرد دیگری بموقع مطالب را بخاطر او بیاورد ـ و شهود هر گاه برای اداء شهادت احضار شدند نباید ازحضور امتناع ورزند.

وَلَا تَسْأَمُوا أَنْ تَكْتُبُوهُ صَغِیراً أَوْ كَبِیراً إِلَى أَجَلِهِ ذَلِكُمْ أَقْسَطُ عِنْدَ اللهِ وَأَقْوَمُ لِلشَّهَادَةِ وَأَدْنَى أَلَّا تَرْتَابُوا إِلَّا أَنْ تَكُونَ تِجَارَةً حَاضِرَةً تُدِیرُونَهَا بَیْنَكُمْ فَلَیْسَ عَلَیْكُمْ جُنَاحٌ أَلَّا تَكْتُبُوهَا وَأَشْهِدُوا إِذَا تَبَایَعْتُمْ ـ وَلَا یُضَارَّ كَاتِبٌ وَلَا شَهِیدٌ وَإِنْ تَفْعَلُوا فَإِنَّهُ فُسُوقٌ بِكُمْ وَاتَّقُوا اللهَ وَیُعَلِّمُكُمُ اللهُ وَاللهُ بِكُلِّ شَیْءٍ عَلِیمٌ (بقره ـ ۲۸۲)

درنوشتن اسناد معامله باقید تاریخ مسامحه نکنید چه کوچك باشد چه بزرگ ـ این

نزد خداعادلانه‌تر است و برای موقع لزوم استناد بآن قویتر و نزدیکتر است باینکه شمارا ازشكّ و تردید خارج کند مگر اینکه معامله تجاری نقدی باشد که دست بدست (بگیر و بستان) کنید در اینصورت مانعی ندارد که کتبی نشود لکن شاهد بگیرید ـ نباید بنویسنده و شاهد ضرری بخورد و آنها را بی‌اجر ومزد بگذارید اگر این کار را بکنید نافرمانی کرده‌اید ـ ازخدائیکه رموز زندگی را بشما میآموزد بترسید او بهمه امور داناست .

وَاِنْ كُنْتُمْ عَلٰى سَفَرٍ وَلَمْ تَجِدُوا كَاتِبًا فَرِهَانٌ مَقْبُوضَةٌ فَاِنْ اَمِنَ بَعْضُكُمْ بَعْضًا فَلْيُؤَدِّ الَّذِي اؤْتُمِنَ اَمَانَتَهُ وَلْيَتَّقِ اللّٰهَ رَبَّهُ وَلَا تَكْتُمُوا الشَّهَادَةَ وَمَنْ يَكْتُمْهَا فَاِنَّهُ آثِمٌ قَلْبُهُ وَاللّٰهُ بِمَا تَعْمَلُونَ عَلِيمٌ (بقره ـ ۲۸۳)

اگر مثلا درحال سفر بودید و نویسنده در دسترس شما نبود در مقابل دین گروی بگیرید ـ حال اگر کسی اطمینان کرد و گروی داد این گروی امانت است باید امانت بصاحب آن بر گردد ـ شخص امانت گیر باید از خدای خود بترسد ـ و هیچوقت شهادت را کتمان نکنید هر کس در شهادت کتمان کند قلبا گناهکار است وخداوند بتمام اعمال شما داناست .

يَا اَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَا تَاْكُلُوا اَمْوَالَكُمْ بَيْنَكُمْ بِالْبَاطِلِ اِلَّا اَنْ تَكُونَ تِجَارَةً عَنْ تَرَاضٍ مِنْكُمْ وَلَا تَقْتُلُوا اَنْفُسَكُمْ اِنَّ اللّٰهَ كَانَ بِكُمْ رَحِيمًا ـ وَمَنْ يَفْعَلْ ذٰلِكَ عُدْوَانًا وَ ظُلْمًا فَسَوْفَ نُصْلِيهِ نَارًا وَكَانَ ذٰلِكَ عَلَى اللّٰهِ يَسِيرًا

(نساء ـ ۲۹ و ۳۰)

ای‌اهل ایمان مال همدیگر را بناحق نخورید وتصاحب نکنید مگر آنکه ازطریق تجارت و برضایت طرف سودی حاصل کنید و برای سود دنیوی یکدیگررا نکشید خداوند خود مهربان و روزی رسان است ـ هر کس چنین کند وازطریق عنف وظلم

مال مردم را بخورد اورا بزودی بآتش جهنّم میاندازیم واین کار برای خدا خیلی آسان است .

وَالَّذِينَ عَقَدَتْ اَيْمَانُكُمْ فَآتُوهُمْ نَصِيبَهُمْ اِنَّ اللّٰهَ كَانَ عَلٰى كُلِّ شَيْئٍ شَهِيداً (نساء ـ ۳۳)

در قراردادهائیکه باشما منعقد شده سهم طرفهای قرارداد را بپردازید زیرا خداوند بهمه امور شاهد و آگاه است .

اِنَّ اللّٰهَ يَأْمُرُكُمْ اَنْ تُؤَدُّوا الْاَمَانَاتِ اِلٰى اَهْلِهَا ـ وَ اِذَا حَكَمْتُمْ بَيْنَ النَّاسِ اَنْ تَحْكُمُوا بِالْعَدْلِ ـ اِنَّ اللّٰهَ نِعِمَّا يَعِظُكُمْ بِهِ اِنَّ اللّٰهَ كَانَ سَمِيعاً بَصِيراً (نساء ـ ۵۸)

خدا بشما امر میکند که امانات را بصاحبش رد کنید ـ وقتی بین مردم قضاوت وحکمیّت میکنید بعدالت حکم کنید خداوند شمارا براه و روش پسندیده توصیه میکند زیرا بنتایج امور شنوا وبیناست .

يَا اَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا كُونُوا قَوَّامِينَ بِالْقِسْطِ شُهَدَاءَ لِلّٰهِ وَلَوْ عَلٰى اَنْفُسِكُمْ اَوِالْوَالِدَيْنِ وَالْاَقْرَبِينَ اِنْ يَكُنْ غَنِيّاً اَوْ فَقِيراً فَاللّٰهُ اَوْلٰى بِهِمَا فَلَاتَتَّبِعُوا الْهَوٰى اَنْ تَعْدِلُوا وَاِنْ تَلْوُوا اَوْتُعْرِضُوا فَاِنَّ اللّٰهَ كَانَ بِمَا تَعْمَلُونَ خَبِيراً (نساء ـ ۱۳۵)

ای اهل ایمان همیشه جانب عدالت را نگهدارید وپاسبان عدل باشید وطبق احکام خدا شهادت بدهید هرچنداجراء عدالت وابرازحقیقت برضرخودتان وپدر ومادر وخویشان شما باشد ـ کسیکه حق باا وست چه غنی وچه فقیر بنفع او اظهارحقیقت کنید زیرا رعایت جانب خدا وحقیقت مقدّم برجانبداری ازاین وآن است بنابراین دراظهار عقیده تابع هوای نفس نباشید واگر زبان خودرا از اداء حق بگردانید یاازبیان حق خودداری کنید ـ خداوند بگفتار و کردار شما آگاهی دارد.

لَا یُحِبُّ اللّٰهُ الْجَهْرَ بِالسُّوءِ مِنَ الْقَوْلِ اِلَّا مَنْ ظُلِمَ وَکَانَ اللّٰهُ سَمِیعاً عَلِیماً
(نساء ـ ۱۴۸)

خداوند گفتار زشت وداد و فریاد را دوست نمیدارد مگر آنکه کسی مورد تعدّی واقع شده و برای دادخواهی فریاد کند و باخشونت حقّ خود را مطالبه نماید زیرا خدا هر سخنی را میشنود و بهر رازی آگاه است.

یَا اَیُّهَا الَّذِینَ آمَنُوا اَوْفُوا بِالْعُقُودِ (مائده ـ ۱)

ای اهل ایمان بعهود وتعهدات خودعمل کنید و آنرا انجام دهید.

یَا اَیُّهَا الَّذِینَ آمَنُوا کُونُوا قَوَّامِینَ لِلّٰهِ شُهَدَاءَ بِالْقِسْطِ وَلَا یَجْرِمَنَّکُمْ شَنَآنُ قَوْمٍ عَلَی اَنْ لَا تَعْدِلُوا ـ اِعْدِلُوا هُوَ اَقْرَبُ لِلتَّقْوٰی وَاتَّقُوا اللّٰهَ اِنَّ اللّٰهَ خَبِیرٌ بِمَا تَعْمَلُونَ (مائده ـ ۸)

ای اهل ایمان درراه خدا پایدار و استوار باشید همیشه از عدالت و اصول راستی طرفداری کنید ـ عداوت وتفتین ووسوسه عده‌ای نباید شمارا ازراه عدالت منحرف کند و باینوسیله ازنگهبانی عدل وداد دست بردارید ـ همیشه عدل را بپای دارید. عدالت نزدیکترین وسیله پرهیز گاریست ـ ازخدا بترسید زیرا خدا بتمام اعمال شما آگاه است.

وَاِنْ حَکَمْتَ فَاحْکُمْ بَیْنَهُمْ بِالْقِسْطِ اِنَّ اللّٰهَ یُحِبُّ الْمُقْسِطِینَ (مائده ـ ۴۲)

وهر گاه بین مردم‌داوری و قضاوت کردی عدالت را رعایت کن زیرا خداعادلان را دوست میدارد.

وَاَنِ احْکُمْ بَیْنَهُمْ بِمَا اَنْزَلَ اللّٰهُ وَلَا تَتَّبِعْ اَهْوَاءَهُمْ وَاحْذَرْهُمْ اَنْ یَفْتِنُوكَ عَنْ بَعْضِ مَا اَنْزَلَ اللّٰهُ فَاِنْ تَوَلَّوْا فَاعْلَمْ اَنَّمَا یُرِیدُ اللّٰهُ اَنْ یُصِیبَهُمْ بِبَعْضِ ذُنُوبِهِمْ وَاِنَّ

كَثيراً مِنَ النّاسِ لَفاسِقُونَ (مائده ـ ۴۹)

و نیز در بین مردم کاملا بر طبق احکام خدا حکم وقضاوت کن و بهیچوجه تابع امیال وخواهشهای اصحاب دعـوی مشوو از آنها حذر کن زیرا ممکن است ترا بفریبند ووادار کنند بعضی ازمقررات خدائی رازیر پا بگذاری ـ حال اگر آنها از عدل و حکم بحقّ رو گردان شدند بدانکه خداوند میخواهد از اینطریق آنها را بکیفر قسمتی از گناهانشان برساند زیرا بسیاری ازمردم فاسق و گناهکار ومتعدّیند.

اَفَحُكْمَ الْجاهِلِيَّةِ يَبْغُونَ ـ وَ مَنْ اَحْسَنُ مِنَ اللهِ حُكْماً لِقَوْمٍ يُوقِنُونَ (مائده ـ ۵۰)

آیا آنهـا آرزوی تجدیدآئین دادرسی زمان جاهلیّت رامیکنند؟ چه حکمی وچه آئینی ازقوانین مُحکم خدائی برای اهل یقین ومردم حق‌طلب بهتراست ؟

قُلْ اَمَرَ رَبّى بِالْقِسْطِ (اعراف ـ ۲۹)

ای محمّد بگو خدا مرا برعایت عدالت و درستی امر کرده است

فَلَمّا آتَوْهُ مَوْثِقَهُمْ قالَ اللهُ عَلى ما نَقُولُ وَكِيلٌ (یوسف ـ ۶۶)

وقتی یعقوب ازفرزندانش پیمان گرفت برای تسجیل آن گفت خداوند برقرارداد ما گواه است .

اِنَّ اللهَ يَأْمُرُ بِالْعَدْلِ وَالْاِحْسانِ (نحل ـ ۹۰)

خداوند مردم را برعایت عدل واجراء نیکوکاری امر میکند .

بَلْ نَقْذِفُ بِالْحَقِّ عَلَى الْباطِلِ فَيَدْمَغُهُ فَاِذا هُوَ زاهِقٌ (انبیاء ـ ۱۸)

ماهمیشه حق رابر باطل غلبه میدهیم و باطل را پایمال حقّ میسازیم حق باطل را نابود میکند زیرا باطل ناپایدار است .

وَداوُدَ وَسُلَیمانَ اِذْیَحْکُمانِ فِی الْحَرْثِ اِذْنَفَشَتْ فیهِ غَنَمُ الْقَوْمِ وَکُنّا لِحُکْمِهِمْ شاهِدینَ ـ فَفَهَّمْناها سُلَیمانَ (انبیاء ـ ۷۸)

داود وسلیمان درباره گلّهای که وارد مزرعه دیگری شد حکم دادند که صاحب مزرعه باندازه زیان خود ازشیر گله استفاده کند این حکم خوبی بود وما شاهد حکم آنان بودیم واین طرز قضاوت را مابسلیمان آموختیم.

قَدْاَفْلَحَ الْمُؤْمِنُونَ ـ وَالَّذینَ هُمْ لِاَماناتِهِمْ وَعَهْدِهِمْ راعُونَ (مؤمنون ـ ۱و۸)

مؤمنین رستگارند ـ همچنین آنانکه امانات رابصاحب آن رد میکنند و تعهّدات خودرا انجام میدهند وقول وقرار رارعایت میکنند.

قُلْ هاتُوا بُرْهانَکُمْ اِنْ کُنْتُمْ صادِقینَ (نمل ـ ٦٤)

بگو اگرراست میگوئید ودردعوی خود صادقید دلایل خودرا اقامه کنید.

(بآیات ۲۷و۲۸ سوره قصص درفصل ۱۸ مراجعه شود)

(بآیات٤و٥ سوره احزاب درباب ظهارونسب درفصل ۱۵ مراجعه شود)

وَلَیْسَ عَلَیْکُمْ جُناحٌ فیما اَخْطَأْتُمْ بِهِ وَلٰکِنْ ماتَعَمَّدَتْ قُلُوبُکُمْ ـ وَکانَ اللهُ غَفُوراً رَحیماً (احزاب ـ ٥)

درکارهائی که اشتباهاً ازشما سرمیزند گناهی متوجّه شما نیست ـ مسئولیت ومجازات درموردی است که ارتکاب باسوءنیت وتوأم باقصد باشد ـ خداوند دراینمورد بخشنده و مهربان است.

(آیه ۲۰ سوره ص درفصل ۱۹ قضاوت داود)

(آیات ۲۱ تا۲٦ سوره ص درفصل ۱۹ قضاوت داود)

وَاللهُ یَقضِی بِالحَقِّ وَالَّذینَ یَدعُونَ مِن دُونِهِ لایَقضُونَ بِشَیءٍ اِنَّ اللهَ هُوَ السَّمیعُ البَصیرُ (مؤمن ـ ۲۰)

حکم وقضاوت خدا ازروی حق و راستی است اما قضاوت غیرخدا باطل و بی‌اثر است خدا بهر کاری شنوا و بیناست.

وَالَّذینَ اِذا اَصابَهُمُ البَغیُ هُم یَنتَصِرُونَ ـ وَجَزاءُ سَیِّئَةٍ سَیِّئَةٌ مِثلُها فَمَن عَفا وَاَصلَحَ فَاَجرُهُ عَلَی اللهِ اِنَّهُ لایُحِبُّ الظّالِمینَ ـ وَلَمَنِ انتَصَرَ بَعدَ ظُلمِهِ فَاُولٰئِكَ ما عَلَیهِم مِن سَبیلٍ ـ اِنَّمَا السَّبیلُ عَلَی الَّذینَ یَظلِمُونَ النّاسَ وَیَبغُونَ فِی الاَرضِ بِغَیرِ الحَقِّ اُولٰئِكَ لَهُم عَذابٌ اَلیمٌ وَلَمَن صَبَرَ وَغَفَرَ اِنَّ ذٰلِكَ لَمِن عَزمِ الاُمُورِ (شوری ـ ۳۹ تا ۴۳)

کسانی نزد خدا نعمتا بدی‌دارند که چون ظلم وستمی بر آنها رود دادخواهی می کنند و کمك میطلبند سزای بدی بدی‌است اما مُساوی و باندازه‌همان بدی‌البتّه اگر کسی که موردتجاوز وبدی واقع شده طرف‌را عفو وصلح کندپاداش او باخدای متعال‌است و خداوند ستمکاران رادوست نمیدارد ـ هر کس پس‌ازظلمی که براورفته دادخواهی کند و کمك بطلبد براو بحث ومؤاخذه‌ای نیست مؤآخذه بر کسانی‌است که بیجهت متعرّض مردم میشوند و بحقوق آنان تعدّی می کنند ـ انتقام آنها عذاب دردناك است ـ هر کس درمقابل تعدّی صبرداشته و باقدرت‌انتقام عفو کند این حلم‌اوتصمیم باجراءِ امر الٰهی وتسلّط برنفس است.

وَاِن طائِفَتانِ مِنَ المُؤمِنینَ اقتَتَلُوا فَاَصلِحُوا بَینَهُما فَاِن بَغَت اِحدیٰهُما عَلَی الاُخریٰ فَقاتِلُوا الَّتی تَبغی حَتّیٰ تَفیءَ اِلیٰ اَمرِ اللهِ فَاِن فاءَت فَاَصلِحُوا بَینَهُما بِالعَدلِ وَاَقسِطُوا اِنَّ اللهَ یُحِبُّ المُقسِطینَ ـ اِنَّمَا المُؤمِنُونَ اِخوَةٌ فَاَصلِحُوا بَینَ اَخَوَیکُم وَاتَّقُوا اللهَ لَعَلَّکُم تُرحَمُونَ (حجرات ـ ۹و۱۰)

اگر دو گروه از مؤمنان باهم جنگیدند بین آنان را سازش دهید ـ اگر یکدسته از آنها از صلح سرپیچی کرد وخواست گردنکشی کند با آنان بجنگید تا آنکه بدستور خدا باز گردند وسر تسلیم فرود آورند اگر بفرمان خدا باز آمدند میانه آنها بارعایت عدالت صلح برقرارسازید ـ همیشه عدل و میانه روی راپیشه کنید خدا عادلان را دوست میدارد ـ مؤمنان برادران دینی یکدیگرند بین برادرهای خود سازش ایجاد کنید و از عقوبت خداوند بترسید تا شما را مورد لطف و مرحمت خود قرار دهد .

إِنَّ الظَّنَّ لَا يُغْنِي مِنَ الْحَقِّ شَيْئًا (نجم ـ ۲۸)

خیال و گمان در کشف حقایق مؤثر نیست .

أَلَّا تَطْغَوْا فِي الْمِيزَانِ وَأَقِيمُوا الْوَزْنَ بِالْقِسْطِ وَلَا تُخْسِرُوا الْمِيزَانَ (رحمٰن ـ ۸ و ۹)

هیچگاه ازقاعده وقانون الٓهی سرپیچی نکنید هرچیزی رابترازوی عدل بسنجید و در آن ترازو کم وکاستی راه ندهید .

لَقَدْ أَرْسَلْنَا رُسُلَنَا بِالْبَيِّنَاتِ وَأَنْزَلْنَا مَعَهُمُ الْكِتَابَ وَالْمِيزَانَ لِيَقُومَ النَّاسُ بِالْقِسْطِ (حدید ـ ۲۵)

ما پیغمبران خودرا با آیات ومعجزات فرستادیم ودستوروقواعد راهمراه آنها کردیم تامردم بعدالت وراستی بگروند وهدف ماصرفاً همین بود.

إِنَّ اللَّهَ يُحِبُّ الْمُقْسِطِينَ (ممتحنه ـ ۸)

خدا عادلان رادوست میدارد .

(آیه ۳۳ سوره معارج درفصل ۲۵ ـ اداء شهادت)

وَأَمَّا الْقَاسِطُونَ فَكَانُوا لِجَهَنَّمَ حَطَباً (جن ـ ۱۵)

ستمکاران هیزم جهنم میباشند.

(آیه ۳ سوره عصر درفصل ۲۱)

فصل پانزدهم

احکام ارث وماترك ـ وصیت

كُتِبَ عَلَيْكُمْ اِذَا حَضَرَ اَحَدَكُمُ الْمَوْتُ اِنْ تَرَكَ خَيْرًا الْوَصِيَّةُ لِلْوَالِدَيْنِ وَالْاَقْرَبِينَ بِالْمَعْرُوفِ حَقًّا عَلَى الْمُتَّقِينَ (بقره ـ ۱۸۰)

دستور داده شده که چون مرگ بر یکی ازشما فرا رسد اگر دارای مال و متاعی است وصیّت کند (برای پدر ومادر یاخویشان بنحو عادلانه) وصیّت سزاوار مردم پرهیزگار است .

فَمَنْ بَدَّلَهُ بَعْدَ مَا سَمِعَهُ فَاِنَّمَا اِثْمُهُ عَلَى الَّذِينَ يُبَدِّلُونَهُ اِنَّ اللهَ سَمِيعٌ عَلِيمٌ (بقره ـ ۱۸۱)

هر کس وصیّت را بعد از آنکه شنید بمنفعت اشخاص تغییر دهد خلاف حقیقت رفتار کرده و گناه تغییر وصیت بر کسانی است که آنرا تغییر داده‌اند خداوند بهمه چیز شنوا و داناست .

فَمَنْ خَافَ مِنْ مُوصٍ جَنَفًا اَوْ اِثْمًا فَاَصْلَحَ بَيْنَهُمْ فَلَا اِثْمَ عَلَيْهِ اِنَّ اللهَ غَفُورٌ رَحِيمٌ (بقره ـ ۱۸۲)

البتّه اگر کسی ببیند که موصی نسبت ببعضی از ارباب استحقاق ظلم کرده وآنرا تعدیل کند گناهی ندارد وخداوند آمرزنده ومهربان است .

لِلرِّجَالِ نَصِيبٌ مِمَّا تَرَكَ الْوَالِدَانِ وَالْأَقْرَبُونَ وَلِلنِّسَاءِ نَصِيبٌ مِمَّا تَرَكَ الْوَالِدَانِ وَالْأَقْرَبُونَ مِمَّا قَلَّ مِنْهُ أَوْ كَثُرَ نَصِيبًا مَفْرُوضًا (نساء ـ ۷)

برای زن ومرد ازما ترك پدر ومادر وخویشان چه کم باشد وچه زیاد سهم معینی مقرّر است .

وَإِذَا حَضَرَ الْقِسْمَةَ أُولُوا الْقُرْبَىٰ وَالْيَتَامَىٰ وَالْمَسَاكِينُ فَارْزُقُوهُمْ مِنْهُ وَقُولُوا لَهُمْ قَوْلًا مَعْرُوفًا (نساء ـ ۸)

اگر حین تقسیم ترکهٔ میّت خویشان ویتیمان وارباب استحقاق حاضر بودند بآنها چیزی بدهید وبا آنان بمهربانی رفتار کنید وبخشونت آنها را نرانید .

وَلْيَخْشَ الَّذِينَ لَوْ تَرَكُوا مِنْ خَلْفِهِمْ ذُرِّيَّةً ضِعَافًا خَافُوا عَلَيْهِمْ فَلْيَتَّقُوا اللَّهَ وَلْيَقُولُوا قَوْلًا سَدِيدًا (نساء ـ ۹)

کسانیکه میترسند بعد ازخودشان اولاد صغیر باقی بگذارند وحق آنها پایمال شود باید درحفظ حق صغار مردم بکوشند ـ برای حفظ اولاد خود از خدا بترسید و سخن براستی ودرستی بگوئید .

يُوصِيكُمُ اللَّهُ فِي أَوْلَادِكُمْ لِلذَّكَرِ مِثْلُ حَظِّ الْأُنْثَيَيْنِ ـ فَإِنْ كُنَّ نِسَاءً فَوْقَ اثْنَتَيْنِ فَلَهُنَّ ثُلُثَا مَا تَرَكَ ـ وَإِنْ كَانَتْ وَاحِدَةً فَلَهَا النِّصْفُ وَلِأَبَوَيْهِ لِكُلِّ وَاحِدٍ مِنْهُمَا السُّدُسُ مِمَّا تَرَكَ إِنْ كَانَ لَهُ وَلَدٌ ـ فَإِنْ لَمْ يَكُنْ لَهُ وَلَدٌ وَوَرِثَهُ أَبَوَاهُ ـ فَلِأُمِّهِ الثُّلُثُ ـ فَإِنْ كَانَ لَهُ إِخْوَةٌ فَلِأُمِّهِ السُّدُسُ مِنْ بَعْدِ وَصِيَّةٍ يُوصِي بِهَا أَوْ دَيْنٍ ـ آبَاؤُكُمْ وَأَبْنَاؤُكُمْ لَا تَدْرُونَ أَيُّهُمْ أَقْرَبُ لَكُمْ نَفْعًا ـ فَرِيضَةً مِنَ اللَّهِ إِنَّ اللَّهَ كَانَ عَلِيمًا حَكِيمًا (نساء ـ ۱۱)

حکم خدا درمورد توریث فرزندان شما این است که پسر دوبرابر دختر ببرد ـ اگر ورثه همه دختر وبیش ازدونفر بودند مجموعاً دوسوم ترکه را میبرند ـ امّا

اگر فقط یکدختر بود نصف ماترک را خواهد برد ـ اگر مرده اولاد داشت بهریك از پدر ومادرش یك ششم ترکه میرسد ـ اما اگر اولاد نداشت ووارث او منحصر بپدر ومادر بود یك سوم بمادر وبقیه بپدر میرسد و اگر مرده برادر داشته باشد درفرض اخیر (نبودن اولاد) مادر همان یك ششم خود را میبرد ـ البته اینها بعد ازادای وصیّت وپرداخت دیون میّت است . شما درك نمیکنید که پدر و مادر واولاد کدامیك بشما نزدیکتر و کدام دلسوزتر ند ـ این احکام از جانب خدا مقرر شده زیرا او باحوال همه داناست ومصالح همه را تشخیص میدهد .

وَلَكُمْ نِصْفُ مَا تَرَكَ أَزْوَاجُكُمْ إِنْ لَمْ يَكُنْ لَهُنَّ وَلَدٌ ـ فَإِنْ كَانَ لَهُنَّ وَلَدٌ فَلَكُمُ الرُّبُعُ مِمَّا تَرَكْنَ مِنْ بَعْدِ وَصِيَّةٍ يُوصِينَ بِهَا أَوْ دَيْنٍ وَلَهُنَّ الرُّبُعُ مِمَّا تَرَكْتُمْ إِنْ لَمْ يَكُنْ لَكُمْ وَلَدٌ فَإِنْ كَانَ لَكُمْ وَلَدٌ فَلَهُنَّ الثُّمُنُ مِمَّا تَرَكْتُمْ مِنْ بَعْدِ وَصِيَّةٍ تُوصُونَ بِهَا أَوْ دَيْنٍ ـ وَإِنْ كَانَ رَجُلٌ يُورَثُ كَلَالَةً أَوِ امْرَأَةٌ وَلَهُ أَخٌ أَوْ أُخْتٌ فَلِكُلِّ وَاحِدٍ مِنْهُمَا السُّدُسُ ـ فَإِنْ كَانُوا أَكْثَرَ مِنْ ذَٰلِكَ فَهُمْ شُرَكَاءُ فِي الثُّلُثِ مِنْ بَعْدِ وَصِيَّةٍ يُوصَىٰ بِهَا أَوْ دَيْنٍ غَيْرَ مُضَارٍّ ـ وَصِيَّةً مِنَ اللَّهِ وَاللَّهُ عَلِيمٌ حَلِيمٌ (نساء ـ ۱۲)

سهم‌الارث شما مردان از ترکه زنان در صورتیکه آنها اولاد نداشته باشند نصف ارثیه است و اگر اولاد داشته باشند یك چهارم ـ البتّه بعد از اداءِ وصیّت وتأدیه قروض ـ همچنین سهم‌الارث آنان ازترکه شما اگراولاد نداشته باشید ربع واگر داشته باشید یك‌هشتم است آنهم بعدازانجام وصیت وپرداخت بدهیهای شما ـ حال اگر ورثهٔ مردی فقط خواهر باشد یا زنی بمیرد و ورثه او منحصر ببرادر و خواهر باشد بهریك از آنها یك ششم میرسد و اگر عده آنها بیش از یکنفر باشد مشترکا یك ثلث ازترکه رابعد ازوصیت وبدهی میبرند ـ البته وصیّت نباید بحال ورثه زیان‌آورباشد یعنی ازثلث نباید تجاوز کند ـ این حکمی است که خدامقرر

فرموده او بهمه چیز دانا و درعین حال بردبار است .

تِلْكَ حُدُودُ اللهِ وَ مَنْ يُطِعِ اللهَ وَ رَسُولَهُ يُدْخِلْهُ جَنَّاتٍ تَجْرِي مِنْ تَحْتِهَا الانهارُ خالِدِينَ فِيها وَ ذٰلِكَ الفَوزُ العَظِيمُ وَ مَنْ يَعْصِ اللهَ وَ رَسُولَهُ وَ يَتَعَدَّ حُدُودَهُ يُدْخِلْهُ ناراً خالِداً فِيها وَ لَهُ عَذابٌ مُهِينٌ (نساء ـ ۱۳ و ۱۴)

اینها که مقرّر شد قواعدی است که ازجانب خدا وضع شده هر کس از اوامر خدا و پیغمبر او پیروی کند اورا وارد بهشتهائی میکند که آب روان در آن جاری است وهمیشه در آن خواهد بود و این رستگاری بزرگی است ـ اما هر کس از اوامر خدا وپیغمبر سرپیچی کند وازحدود قواعد وقوانین خدا تجاوز نماید برای همیشه در آتش جهنم خواهد بود وعذاب ذلیل کننده نصیب اوست .

وَ لِكُلٍّ جَعَلْنا مَوالِيَ مِمّا تَرَكَ الْوالِدانِ وَالاَقْرَبُونَ وَالَّذِينَ عَقَدَتْ اَيْمانُكُمْ فَآتُوهُمْ نَصِيبَهُمْ اِنَّ اللهَ كانَ عَلىٰ كُلِّ شَيْئٍ شَهِيداً (نساء ـ ۳۳)

برای هریك از وراث ازتر که میّت سهمی مقرر کرده‌ایم (اعم ازآنکه ترکه پدر ومادر باشد یاسایر خویشاوندان) و همچنین کسانیکه باشماقرارداد بسته‌اندمُستحق سهم خود هستند سهم آنها را بآنان تحویل دهید ـ خداوند شاهد ومراقب تمام امور است .

يَسْتَفْتُونَكَ ـ قُلِ اللهُ يُفْتِيكُمْ فِي الْكَلالَةِ اِنِ امْرُؤٌ هَلَكَ لَيْسَ لَهُ وَلَدٌ وَلَهُ اُخْتٌ فَلَها نِصْفُ ما تَرَكَ وَ هُوَ يَرِثُها اِنْ لَمْ يَكُنْ لَها وَلَدٌ فَاِنْ كانَتَا اثْنَتَيْنِ فَلَهُمَا الثُّلُثانِ مِمّا تَرَكَ وَاِنْ كانُوا اِخْوَةً رِجالاً وَ نِساءً فَلِلذَّكَرِ مِثْلُ حَظِّ الاُنْثَيَيْنِ يُبَيِّنُ اللهُ لَكُمْ اَنْ تَضِلُّوا وَاللهُ بِكُلِّ شَيْئٍ عَلِيمٌ (نساء ـ ۱۷۶)

ای مُحمّد مردم درمورد ارث برادر وخواهرازتوپرسش میکنند ـ بگوخداوند در این باب اینطوربیان حکم میفرماید هر گاه مردی بدون‌اولاد بمیرد ویك‌خواهر

داشته باشد نصف دارائی را میبرد و بعکس اگر خواهری بدون اولاد مرد تمام دارائی اومتعلق ببرادر است ـ حال اگر میّت دوخواهر داشت مجموعاً دوثلث دارائی را بالمناصفه خواهند برد ـ واگر برادر وخواهر بیش ازدو نفر بودند یعنی هم برادر وهم خواهرموجود بود دارائی را طوری میبرند که پسر دوبرابر دختر داشته باشد خداوند احکام رابیان میکند که شما گمراه ودچار اشتباه نشوید.

یَا أَیُّهَا الَّذِینَ آمَنُوا شَهَادَةُ بَیْنِکُمْ إِذَا حَضَرَ أَحَدَکُمُ الْمَوْتُ حِینَ الْوَصِیَّةِ اثْنَانِ ذَوَا عَدْلٍ مِنْکُمْ أَوْ آخَرَانِ مِنْ غَیْرِکُمْ إِنْ أَنْتُمْ ضَرَبْتُمْ فِی الْأَرْضِ فَأَصَابَتْکُمْ مُصِیبَةُ الْمَوْتِ تَحْبِسُونَهُمَا مِنْ بَعْدِ الصَّلَاةِ فَیُقْسِمَانِ بِاللَّهِ إِنِ ارْتَبْتُمْ لَا نَشْتَرِی بِهِ ثَمَنًا وَلَوْ کَانَ ذَا قُرْبَىٰ وَلَا نَکْتُمُ شَهَادَةَ اللَّهِ إِنَّا إِذًا لَمِنَ الْآثِمِینَ (مائده ـ ۱۰۶)

ای اهل ایمان اگر برای یکی ازشما مرگ پیش آید برای وصیّت خود دو گواه عادل دربین خود یا ازدیگران بگیرید اگرمرگ شما درسفربود وازآن دوشاهد بدگمان بودید آنها را بعد از نماز نگاه دارید تا بخدا قسم یادکنند که در مقابل شهادت چیزی نمیگیریم وباپول آنرا تغییر نمیدهیم هرچند نسبت بخویشان ماباشد وازاداءِ گواهی محضاًلله خود داری نمیکنیم زیرا اگر کتم شهادت کنیم از گناهکاران خواهیم بود.

فَإِنْ عُثِرَ عَلَىٰ أَنَّهُمَا اسْتَحَقَّا إِثْمًا فَآخَرَانِ یَقُومَانِ مَقَامَهُمَا مِنَ الَّذِینَ اسْتَحَقَّ عَلَیْهِمُ الْأَوْلَیَانِ فَیُقْسِمَانِ بِاللَّهِ لَشَهَادَتُنَا أَحَقُّ مِنْ شَهَادَتِهِمَا وَمَا اعْتَدَیْنَا إِنَّا إِذًا لَمِنَ الظَّالِمِینَ (مائده ـ ۱۰۷)

اگراطلاع حاصل شد که آن دوشاهد مستوجب کیفر شده ولغزش حاصل کرده‌اند دو گواه دیگر که برسایرین اولویّت داشته باشند بجای آنها بر گزینید واینها باید سوگند یاد کنند که گواهی مادرست تراز گواهی دونفراول است ومااز اداءِ حقیقت و راستی تجاوز نکرده ایم اگر تجاوز کرده باشیم ازگروه ظالمان خواهیم بود.

ذٰلِکَ اَدنیٰ اَن یَأتُوا بِالشَّهادَةِ عَلیٰ وَجهِها اَو یَخافُوا اَن تُرَدَّ اَیمانٌ بَعدَ اَیمانِهِم وَاتَّقُوا اللّٰهَ وَاسمَعُوا وَاللّٰهُ لا یَهدِی القَومَ الفاسِقِینَ (مائده ـ ۱۰۸)

این طرز نزدیکتر و بهتر است که هم شهادت را بوجه خود اداء کنندوهم از اینکه بیم آن داشته باشند که قسم را بآنان ردّ کنند ـ ازخدا بترسید وحرف حق راقبول کنید زیرا خداوند فاسقان را هدایت نمیکند.

وَاُولُوا الاَرحامِ بَعضُهُم اَولیٰ بِبَعضٍ فی کِتابِ اللّٰهِ (انفال ـ ۷۵)

خویشاوندان در استفاده از ارث یکسان نیستند و در احکام خدا بعضی بر بعض دیگر مُقدمند.

وَ ما جَعَلَ اَدعِیاءَکُم اَبناءَکُم ذٰلِکُم قَولُکُم بِاَفواهِکُم وَاللّٰهُ یَقُولُ الحَقَّ وَ هُوَ یَهدِی السَّبِیلَ ـ اُدعُوهُم لِآبائِهِم هُوَ اَقسَطُ عِندَ اللّٰهِ فَاِن لَم تَعلَمُوا آباءَهُم فَاِخوانُکُم فِی الدِّینِ وَمَوالِیکُم ـ وَ لَیسَ عَلَیکُم جُناحٌ فِیما اَخطَأتُم بِهِ وَ لٰکِن ما تَعَمَّدَت قُلُوبُکُم وَ کانَ اللّٰهُ غَفُوراً رَحِیماً (احزاب ـ ۴و۵)

پسر خوانده هیچوقت پسر نخواهد شد این اظهاری است که شما شفاهاً میکنید ـ حقّ آنست که خدا میگوید او شما را براه راست هدایت میکند ـ پسر خوانده‌ها را بپدران خودشان نسبت دهید این بعدالت نزدیکتر است اگر پدران آنها را نمیشناسید برادران دینی ودوستان شما هستند وارث شما نمیشوند ـ ازتکاب بدون اراده وسوءِ نیت مُجازات ندارد وخداوند دراینموارد بخشنده و مهربان است.

وَ اُولُوا الاَرحامِ بَعضُهُم اَولیٰ بِبَعضٍ فی کِتابِ اللّٰهِ مِنَ المُؤمِنِینَ وَالمُهاجِرِینَ اِلّا اَن تَفعَلُوا اِلیٰ اَولِیاءِکُم مَعرُوفاً کانَ ذٰلِکَ فِی الکِتابِ مَسطُوراً (احزاب ـ ۶)

خویشاوندان مؤمن و مهاجر در حکم ارث و در کتاب خدا بعضی بر بعض دیگر